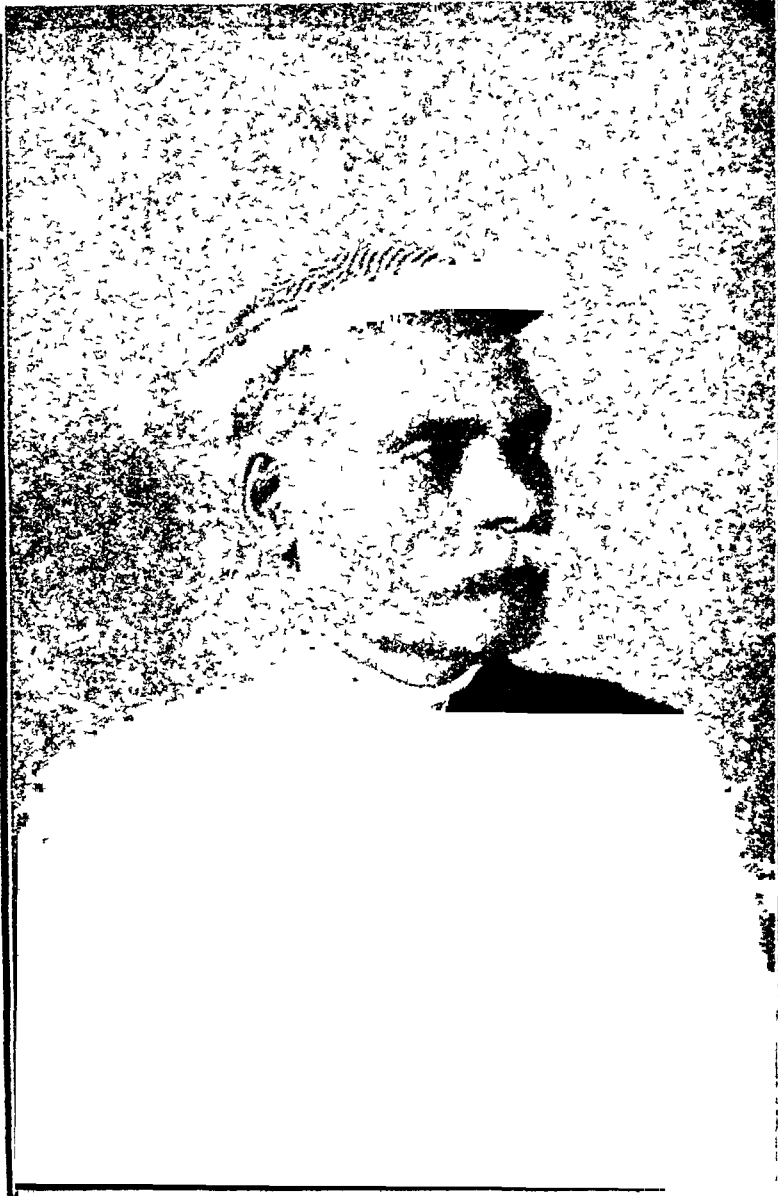

स्वर्गवासी साधुचरित श्रीमान् डालचन्दजी सिंघी

बाबू श्री बहादुर सिंहजी सिंघीके पुण्यश्लोक पिता

जन्म-वि. सं. १९२१, मार्ग. वदि ६ 卐 स्वर्गवास-वि. सं. १९८४, पोष सुदि ६

दानशील-साहित्यरसिक-संस्कृतिप्रिय
स्व० बाबू श्री बहादुर सिंहजी सिंघी

अजीमगज-शिल्पज्ञा

जन्म ता २८-६-१८८५]

[मृत्यु ता. ७-३-१९४४

सिंघी जैन ग्रन्थ माला

*****[ग्रन्थांक ४२]*****

श्री जिनपालोपाध्याय-सङ्कलित

खरतरगच्छ बृहद्गुर्वावलि

SINGHI JAIN SERIES

*****[NUMBER 42]*****

KHARATARA GACCHA BRIHAD GURVAVALI

(A COLLECTION OF WORKS OF JINAPALA UPADHYAYA AND OTHERS
RELATING TO THE SPIRITUAL LINEAGE OF THE EMINENT
ACARYAS OF THE KHARATARA GACCHA)

SINGHI JAIN SERIES

A COLLECTION OF CRITICAL EDITIONS OF IMPORTANT JAIN CANONICAL,
PHILOSOPHICAL, HISTORICAL, LITERARY, NARRATIVE AND OTHER WORKS
IN PRAKRIT, SANSKRIT, APABHRAMŚA AND OLD RAJASTHANI-
GUJARATI LANGUAGES, AND OF NEW STUDIES BY COMPETENT
RESEARCH SCHOLARS

ESTABLISHED

IN THE SACRED MEMORY OF THE SAINT LIKE LATE SETH

ŚRĪ DĀLCHANDJĪ SINGHĪ

OF CALCUTTA

BY

HIS LATE DEVOTED SON

DANASILA - SAHITYARASIKA - SANSKRITIPRIYA

SRI BAHADUR SINGH SINGHI

DIRECTOR AND GENERAL EDITOR

ĀCHĀRYA JINA VIJAYA MUNI

PUBLISHED

UNDER THE EXCLUSIVE PATRONAGE OF

SRI RAJENDRA SINGH SINGHI

AND

SRI NARENDRA SINGH SINGHI

BY THE DIRECTOR OF

SINGHI JAIN SHASTRA SHIKSHAPITH

BHARATIYA VIDYA BHAVAN

BOMBAY

KHARATARA GACCHA BRIHAD GURVĀVALI

(A COLLECTION OF WORKS OF JINAPALA UPADHYAYA AND OTHERS
RELATING TO THE SPIRITUAL LINEAGE OF THE EMINENT
ACARYAS OF THE KHARATARA GACCHA)

COLLECTED AND EDITED FROM VARIOUS OLD MANUSCRIPTS

BY

ACHARYA, JINA VIJAYA MUNI

(Honorary Member of the German Oriental Society, Germany, Bhāndarkar
Oriental Research Institute, Poona, Vishveshvaranand Vaidic Research
Institute, Hoshiarpur, and Gujarat Sabitya Sabhā, Ahmedabad)
Honorary Director, Rajasthan Oriental Research Institute, Jaipur
General Editor, Rajasthan Puratan Granthamala, etc.

PUBLISHED BY THE ADHISTHĀTĀ
Singhi Jain Shastra Shikshapith
BHARATIYA VIDYA BHAVAN
BOMBAY

V E. 2012]

(First Edition)

[1956 A. D

Vol 42]

* *

[Price Rs 7-0-0

क ल क त्ता नि वा सी
साधुचरित-श्रेष्ठिवर्य श्रीमद् डालचन्दजी सिंघी पुण्यस्मृतिनिमित्त
प्रतिष्ठापित एवं प्रकाशित

सिंघी जैन ग्रन्थ माला

[जैन आगमिक, दार्शनिक, साहित्यिक, ऐतिहासिक, वैज्ञानिक, कथात्मक-इत्यादि विविधविषयगुम्फित
प्राकृत, संस्कृत, अपभ्रंश, प्राचीनगूर्जर-राजस्थानी आदि नानाभाषानिवद्ध सार्वजनीन पुरातन
वाङ्मय तथा नूतन संशोधनात्मक साहित्य प्रकाशिनी सर्वश्रेष्ठ जैन ग्रन्थावलि]

प्रतिष्ठाता

श्रीमद्-डालचन्दजी-सिंघीसत्पुत्र

स्व० दानशील-साहित्यरसिक-संस्कृतिप्रिय

श्रीमद् बहादुर सिंहजी सिंघी

प्रधान सम्पादक तथा संचालक

आचार्य, जिन विजय मुनि

अधिष्ठाता-सिंघी जैन शास्त्र शिक्षापीठ

*

संरक्षक

श्री राजेन्द्र सिंह सिंघी तथा श्री नरेन्द्र सिंह सिंघी

प्रकाशनकर्ता-अधिष्ठाता

सिंघी जैन शास्त्र शिक्षा पीठ

भारतीय विद्या भवन, बम्बई

प्रकाशक-जयन्तकृष्ण, ह. दवे, ऑनररी डॉयरेक्टर भारतीय विद्या भवन, चौपाटी रोड, बम्बई, नं. ७
मुद्रक-लक्ष्मीबाई नारायण चौधरी, निर्णयसागर प्रेस, २६-२८ कोलभाट स्ट्रीट, बम्बई, नं. २

श्री जिनपालोपाध्यायादि-विद्वत्कर्तृक

खरतरगच्छबृहद्गुर्वावलि

सङ्गाहक एवं संपादक
आचार्य, जिनविजय मुनि

ऑनररी मेंबर

जर्मन ओरिएण्टल सोसाइटी, जर्मनी, भाण्डारकर ओरिएण्टल रिसर्च इन्स्टीट्यूट प्ला, (दक्षिण),
गुजरात साहित्यसभा, अहमदाबाद (गुजरात), विश्वेश्वरानन्द वैदिक
शोध प्रतिष्ठान, होंसियारपुर (पञ्जाब)

ऑनररी डापरेक्टर

राजस्थान ओरिएण्टल रिसर्च इन्स्टीट्यूट, जयपुर (राजस्थान)

निवृत्त सम्मान्य नियामक भारतीय विद्या भवन, बम्बई

प्रकाशनकर्ता-अधिष्ठाता

सिंघी जैनशास्त्रशिक्षापीठ

भारतीय विद्या भवन, बम्बई

विक्रमान्द २०१२]

प्रथमावृत्ति

[ख्रिस्तान्द १९५६

अन्धांक ४२]

सर्वाधिकार सुरक्षित

[मूल्य रु. ७-०-०

॥ सिंघीजैनग्रन्थमालासंस्थापकप्रशस्तिः ॥

अस्ति वद्गाभिधे देशे सुप्रसिद्धा मनोरमा । मुर्शिदाबाद इत्याख्या पुरी वैभवशालिनी ॥	१
वहवो निवसन्त्यत्र जैना उकेशवंशजाः । धनाढ्या नृपसम्मान्या धर्मकर्मपरायणाः ॥	२
श्रीडालचन्द्र इत्यासीत् तेज्येको बहुभाग्यवान् । साधुवत् सचरित्रो यः सिंघीकुलप्रभाकरः ॥	३
बाल्य एव गतो यश्च कर्तुं व्यापारविस्तृतिम् । कलिकातामहापुर्यां धृतधर्मार्थनिश्चयः ॥	४
कुशाग्रीयया सद्बुद्ध्या सद्दृष्ट्या च सन्निष्ठया । उपाज्यं विपुलां लक्ष्मीं कोट्यधिपोऽजनिष्ट सः ॥	५
तस्य मन्त्रकुमारीति सन्नारीकुलमण्डना । जाता पतिव्रता पत्नी शीलसौभाग्यभूषणा ॥	६
श्रीबहादुरसिंहाख्यो गुणवोस्तनयस्तयोः । सञ्जातः सुकृती दानी धर्मप्रियश्च धीनिधिः ॥	७
प्राप्ता पुण्यवता तेन पत्नी तिलकसुन्दरी । यस्याः सौभाग्यचन्द्रेण भासितं तत्कुलाम्बरम् ॥	८
श्रीमान् राजेन्द्रसिंहोऽस्य ज्येष्ठपुत्रः सुशिक्षितः । यः सर्वकार्यदक्षत्वान् दक्षिणवाहुवत् पितुः ॥	९
नरेन्द्रसिंह इत्याख्यस्तेजस्वी मध्यमः सुतः । सुनूर्वीरिन्द्रसिंहश्च कनिष्ठः सौम्यदर्शनः ॥	१०
सन्ति त्रयोऽपि सत्पुत्रा आसभक्तिपरायणाः । विनीताः मरला भव्याः पितुर्मार्गानुगामिनः ॥	११
अन्येऽपि बहवस्तस्याभवन् स्वस्त्रादिवान्धवाः । धर्मेर्जनैः समृद्धः सन् स राजेव व्यराजत ॥	१२

अन्यच्च -

सरस्वत्यां सदासक्तो भूत्वा लक्ष्मीप्रियोऽप्ययम् । तत्राप्यासीत् सदाचारी तच्चित्रं विदुषां खलु ॥	१३
नाहंकारो न दुर्भावो न विलासो न दुर्व्ययः । दृष्टः कदापि यद्गोहे सतां तद् विस्मयास्पदम् ॥	१४
भक्तो गुरुजनानां स विनीतः सज्जनान् प्रति । बन्धुजनेऽनुरक्तोऽभूत् प्रीतः पोष्यगणेष्वपि ॥	१५
देश-कालस्थितिज्ञोऽसौ विद्या-विज्ञानपूजकः । इतिहासादि-साहित्य-संस्कृति-सत्कलाप्रियः ॥	१६
समुन्नत्यै समाजस्य धर्मस्योत्कर्षहेतवे । प्रचाराय च शिक्षाया दत्तं तेन धनं धनम् ॥	१७
गत्वा सभा-समित्यादौ भूत्वाऽध्यक्षपदान्वितः । दत्त्वा दानं यथायोग्यं प्रोत्साहिताश्च कर्मठाः ॥	१८
एवं धनेन देहेन ज्ञानेन शुभनिष्ठया । अकरोत् स यथाशक्ति सत्कर्माणि सदाशयः ॥	१९
अथान्यदा प्रसङ्गेन स्वपितुः स्मृतिहेतवे । कर्तुं किञ्चिद् विशिष्टं स कार्यं मनस्यचिन्तयत् ॥	२०
पूज्यः पिता सदैवासीत् सम्यग्-ज्ञानरुचिः स्वयम् । तस्मात् तज्ज्ञानवृद्धयर्थं यतनीयं भयाऽप्यरम् ॥	२१
विचार्यैवं स्वयं चित्ते पुनः प्राप्य सुसम्मतिम् । श्रद्धेयानां स्वमित्राणां विदुषां चापि तादृशाम् ॥	२२
जैनज्ञानप्रसारार्थं स्थाने शान्ति निकेतने । सिंघीपदाङ्कितं जैनज्ञानपीठमतीष्टिवत् ॥	२३
श्रीजिनविजयः प्राज्ञो मुनिनाम्ना च विश्रुतः । स्वीकर्तुं प्रार्थितस्तेन तस्याधिष्ठायकं पदम् ॥	२४
तस्य सौजन्य-सौहार्द-स्थैर्यौदार्यादिसद्गुणैः । वशीभूय मुदा येन स्वीकृतं तत्पदं वरम् ॥	२५
कवीन्द्रेण रवीन्द्रेण स्वीयपावनपाणिना । रस-नागाङ्क-चन्द्राब्दे तत्प्रतिष्ठा व्यधीयत ॥	२६
प्रारब्धं मुनिना चापि कार्यं तदुपयोगिकम् । पाठनं ज्ञानलिप्सूनां ग्रन्थानां ग्रथनं तथा ॥	२७
तस्यैव प्रेरणां प्राप्य श्रीसिंघीकुलकेतुना । स्वपितृश्रेयसे चैषा प्रारब्धा ग्रन्थमालिका ॥	२८
उदारचेतसा तेन धर्मशीलेन दानिना । व्ययितं पुष्कलं द्रव्यं तत्तत्कार्यसुसिद्धये ॥	२९
छात्राणां वृत्तिदानेन नैकेषां विदुषां तथा । ज्ञानाभ्यासाय निष्कामसाहाय्यं स प्रदत्तवान् ॥	३०
जलवायवादिकानां तु प्रातिकूल्यादसौ मुनिः । कार्यं त्रिवार्षिकं तत्र समाप्यान्यत्रावासितः ॥	३१
तत्रापि सततं सर्वं साहाय्यं तेन यच्छता । ग्रन्थमालाप्रकाशाय महोत्साहः प्रदर्शितः ॥	३२
नन्द-निर्धर्क-चन्द्राब्दे कृता पुनः सुयोजना । ग्रन्थावल्याः स्थिरत्वाय विस्तराय च नूतना ॥	३३
ततो मुनेः परामर्शात् सिंघीवंशनभस्वता । भा विद्या भवना येयं ग्रन्थमाला समर्पिता ॥	३४
आसीत्तस्य मनोबान्धाऽपूर्वग्रन्थप्रकाशने । तदर्थं व्ययितं तेन लक्षावधि हि रूप्यकम् ॥	३५
दुर्विलासाद् विधेर्हन्त ! दौर्भाग्याच्चात्मबन्धूनाम् । स्वल्पेनैवाथ कालेन, स्वर्गं स सुकृती ययौ ॥	३६
इन्दु-खं-शून्य-नेत्राब्दे मासे आषाढसञ्ज्ञके । कलिकाताख्यपुर्यां स प्राप्तवान् परमां गतिम् ॥	३७
पितृभक्तेश्च तत्पुत्रैः प्रेयसे पितुरात्मनः । तथैव प्रपितुः स्मृत्यै प्रकाश्यतेऽधुना तथा ॥	३८
इयं ग्रन्थावलिः श्रेष्ठा प्रेष्ठा प्रज्ञावतां प्रथा । भूयाद् भूत्यै सतां सिंघीकुलकीर्तिप्रकाशिका ॥	३९
विद्वज्जनकृताह्लादा सच्चिदानन्ददा सदा । चिरं नन्दत्वयि लोके श्रीसैघी ग्रन्थपद्धतिः ॥	४०

॥ सिंधीजैनग्रन्थमालासम्पादकप्रशस्तिः ॥

स्वस्ति श्रीमेदपाठारुयो देशो भारतविश्रुत । रूपाहेलीनि सञ्जामी पुरिका तत्र सुस्थिता ॥	१
सदाचार विचाराम्या प्राचीननृपते सम । श्रीमचतुरभिहोऽत्र रागेडान्वयमृषिप ॥	२
तत्र श्रीवृद्धिसिंहोऽभूद् रानपुत्र प्रमिद्विभाक् । क्षात्रधर्मधनो यश्च परमारकुलाप्रणी ॥	३
मुञ्ज-भोजमुष्वा भूषा जाता यस्मिन् महाकुले । किं वर्ण्यते कुलीनस्य तत्कुरुजातजनम ॥	४
पत्नी राजकुमारीति तस्याभूद् गुणमहिता । चानुय रूप-लावण्य सुधाक् सोनन्यमूषिता ॥	५
क्षत्रियार्णी प्रभापूर्णा शौर्योदीप्तमुष्वाकृतिम् । या दृष्ट्वैव जनो मेने रानन्यकुलजा वियम् ॥	६
पुत्र-किमनसिहायो जातस्तयोरतिप्रिय । रणमल्ल इति चान्यद् यद्यम जननीकृतम् ॥	७
श्रीदेवीहसनामाऽत्र राजपुत्र्यो यतीश्वर । ज्योतिर्भेषज्यविद्याना पारगामी जनप्रिय ॥	८
भागतो मरुदेशाद् यो भ्रमन् जनपदान् बहून् । जात धीवृद्धिसिंहस्य प्रीति-श्रद्धास्पदं परम् ॥	९
तेनायाप्रतिभ्रमेणा स तस्सु न स्वसद्विधौ । रक्षित शिक्षित सम्यक्, कृतो जैनमतानुग ॥	१०
दौर्भाग्यात् तच्छिरोवर्षे गुरुत्वात् तौ निवगतौ । तिमूढ स्वगृहात् सोऽथ यच्छया विनिर्गत ॥	११

तथा च-

भ्रान्त्वा नैकेषु देशेषु मसेव्य च बहून् नरान् । दीक्षितो मुण्डितो भूय जातो जैनमुनिमत् ॥	१२
पातान्यनेकदाश्राणि नानाधर्ममतानि च । मध्यस्थवृत्तिना तेन तत्रातरजगवेपिणा ॥	१३
अपीता विविधा भाषा भारतीयो युरोपना । अनेका लिपयोऽप्येव प्रद-नूतनकालिका ॥	१४
येन प्रकाशिता नैके ग्रन्था विद्वत्प्रामिता । डिप्रिना बहवो लेखा पेटिहातथ्यगुम्फिता ॥	१५
यद्गुभि सुविद्वद्भिस्त मण्डलैश्च स सकृत । विनिविचयनाज्ञाऽप्य विख्यात सर्वप्रामवद् ॥	१६
तस्य तां विश्रुतिं ज्ञात्वा श्रीमद्गाम्भीरमात्मना । आहूत् साद्र पुण्यपत्तनात् स्वयम यदा ॥	१७
पुरे चाहम्मदाबादे राष्ट्रीय शिक्षणालय । विद्यापीठ इति ख्यात्या प्रतिष्ठितो यदाऽभयत् ॥	१८
आचार्यत्वेन तत्रोच्चैर्नियुक्त स महात्मना । रम्यं मुनिनिधीन्द्रवन्दे पुरातनवाच्यमन्दिरे ॥	१९
वर्षाणामष्टकं यावत् सम्भूय तत् पद तत । गता जर्मनराष्ट्रे स तत्संस्कृतिमधीतवान् ॥	२०
तत आगत्य सल्लग्नो राष्ट्रकार्ये च सक्रियम् । कारागामोऽपि सम्प्राप्तो येन स्वातन्त्र्यसङ्घरे ॥	२१
क्रमात् ततो विनिमुक्त स्थित शान्तिनिकेतने । विश्व-चक्रवी द्रधीरगिन्द्रनायकमूपिते ॥	२२
सिंधीपदयुतं जैनज्ञानपीठं तदात्रितम् । स्थापितं तत्र सिंधीश्रीश्रीश्रीचन्द्रस्य सुनुता ॥	२३
श्रीयद्वातुसिंहेन दानरीरेण धीमता । स्मृत्यर्थं नितातस्य जैनचानप्रसारकम् ॥	२४
प्रतिष्ठितश्च तस्यामौ पदोऽधिष्ठातृमन्त्रन । अध्यापयन् वरान् शिष्यान् ग्रन्थयन् जैनवाक्यम् ॥	२५
तस्यैव प्रेरणां प्राप्य धीसिंधीकुलकेतुना । स्वपितृधेयसे क्षेपा प्रारब्धा ग्रन्थमालिका ॥	२६
अथैव निगतं तस्य वर्षाणामष्टकं पुन । ग्रन्थमालाविक्रमासाधिमपूत्तिपु प्रयस्यत ॥	२७
बाणेश्वर-नैवेन्द्रवन्दे मुषाहनगरीस्थित । मुशीति विरदरयात् कहेयालालधीमप्य ॥	२८
प्रवृत्तो भारतीयानां विद्यानां पीठनिर्मितौ । कर्मनिष्ठस्य तस्याभूत् प्रयत्न मफलोऽचिरात् ॥	२९
विदुषां धीमतां योगात् पीठे जात प्रतिष्ठित । भारतीय पदोपेन विद्याभवमन्वया ॥	३०
आहूय सहकार्यांश्च मुनिसेन मुहदा । तत प्रभृति तत्रापि सहकार्ये सुप्रवृत्तान् ॥	३१
तद्वयनेऽन्यदा तस्य सेवाऽधिकं ह्यपेक्षिता । स्वीकृता च सन्भावने माऽप्याचार्यपताश्रिता ॥	३२
नन्दनिष्यन्दे-चन्द्रवन्दे वैक्रमे निहिता पुन । ण्ठ-प्रयावलीस्यैवकृन् तेन नययोजना ॥	३३
परामर्शान् ततस्तस्य धीसिंधीकुलमात्मता । भाविद्याभवनायेवं ग्रन्थमाला समर्पिता ॥	३४
प्रदत्ता दशमाहरी पुनस्तस्योपदेशत । स्वपितृस्मृतिमन्त्रि-ररणाय सुकीर्तिना ॥	३५
दैवादरूपे गते काले सिंधीरयो दिवगत । तस्य ज्ञानमेवायां माहात्म्यमकरोत् महन् ॥	३६
पितृकायप्रगत्यं यत्प्रतील्लेनदात्मनै । राजे त्रिमिहसुस्यैश्च सकृत तद्वचनम् ॥	३७
पुण्यसोकपिनुनांश्च ग्रन्थागाररुने पुन । य-पुण्येष्टो गुणधेष्टो हार्दलक्षं धन ददौ ॥	३८
ग्रन्थमालाप्रतिष्ठार्थं पितृवत् तस्य क्लेशिनम् । धीसिंधीमसुत्रै मयै तद्गिराऽनुत्पिपीयते ॥	३९
विद्वज्जनकृताह्लादा सद्यदानन्ददा सदा । चिरमन्दिर्यं लोकं विना विजयमावर्त्तौ ॥	४०

खरतरगच्छ-बृहद्गुर्वावलि-विषयानुक्रम

प्रास्ताविकवक्तव्य	१- ३
खरतरगच्छपट्टावलिसंग्रह - किञ्चिद्वक्तव्य	३- ५
खरतरगच्छगुर्वावलिका ऐतिहासिक महत्त्व	६-१२
१ वर्द्धमानाचार्यवर्णन	- १
२ जिनेश्वरसूरिवर्णन	१- ६
३ जिनचन्द्रसूरि - अभयदेवसूरिवर्णन	६- ८
४ जिनवल्लभसूरिवर्णन	८-१४
५ जिनदत्तसूरिवर्णन	१४-२०
६ जिनचन्द्रसूरिवर्णन	२०-२३
७ जिनपतिसूरिवर्णन	२३-४८
८ जिनेश्वरसूरिवर्णन	४८-५४
जिनपालोपाध्यायग्रथितग्रन्थभागपूर्ण	(५०)
९ जिनप्रबोधसूरिवर्णन	५४-५८
१० जिनचन्द्रसूरिवर्णन	५९-६९
११ जिनकुशलसूरिवर्णन	६९-८५
१२ जिनपद्मसूरिवर्णन	८५-८८

वृद्धाचार्यप्रबन्धावलि

१ वर्द्धमानसूरिप्रबन्ध	८९
२ जिनेश्वरसूरिप्रबन्ध	९०
३ अभयदेवसूरिप्रबन्ध	९०
४ जिनवल्लभसूरिप्रबन्ध	९०
५ जिनदत्तसूरिप्रबन्ध	९१
६ जिनचन्द्रसूरिप्रबन्ध	९२
७ जिनपतिसूरिप्रबन्ध	९३
८ जिनेश्वरसूरिप्रबन्ध	९३
९ जिनसिंघसूरिप्रबन्ध	९३
१० जिनप्रभसूरिप्रबन्ध	९३- ९६
खरतरगच्छ-गुर्वावलिगतविशेषनाम्नां सूचि :	९७-११२

॥११॥
 न वृद्धः ॥ अथमं ननिनेन च अथमं जिन शरः सुमं ॥ जिन लघुगुणो लघुगुणो चरा ॥ शशि
 जिनमदन् प्रयः ॥ यती द्बलिन वजाग्यः ॥ जिनपति सुरयः ॥ शपातघाचे रितं किं किन्मदमस्यो च चालो हाह
 स्य अतो ॥ पलायः ॥ प्रोत्सो न क धयतः ॥ यथा ॥ इलाहा दादा नाम जिन वरावा यो ॥ देव ह्यद विवा जिन अत्र वा ॥ ति न्वावल कनाय
 का ॥ अ म न ॥ त षा व र्धमानना मा शिष्यः ॥ त स्य च षि द्वा त व व नो ॥ यु क्त न श च यो ति रा लो त ना ॥ य मा या ता ॥ त षा य रि ना यो
 य न इ य ना व नो ॥ मन सि स म ज नि ॥ य ह्य त रा र्ध मी ति ॥ द द म द न व शि व त ॥ अ नि व दित यु क्र णा चि त न म स्य सा ना न म ना
 हर मि ति ॥ ज्ञा वा सा रि य द्वा पि ताः ॥ त या कि त स म ना न र स्य ता
 नि सा न ता दि लो वा ह लो ॥ य न ति ॥ द वा उ म मा या तः ॥ त स्मि ॥
 स म्य ग र्ग म त त्वे ल्हा प्र स प दं यु ही त वा न ॥ त द न त र श
 धा ता त स्य ज्ञा ना या य वा स न य म का शि ॥ उ या या प वा स
 अ स र्धि स रि म त प दा नो ॥ प्रा त्य क फ ल नि व दिते ॥ त त अ से
 न म र या ज नि र अ स्मि न प्र सा वि वि ज प्र प इ त जिन श रा णि नो ॥ अ ग व न ज त स्य जिन म त स्य किं फु लं य दि क्त्वा ॥ पि ग ज्ञान प्र का
 स्या त ॥ अ न र त्रा व न ॥ प्र शो ता ॥ दे व ट ह वा स्यो ॥ चा र्य व या शः ॥ अ य ता ॥ अ त स च व र्ग म्य ना ॥ अ क कृ कृ प र त्रा क्त न ति मि त्रा दि य रि भा य
 ति त तः ॥ य वं अ ना ता तो नो म द द त् स प्या त स हि ता ॥ अ त्मा धा द्वा अ लि ता ॥ का म ण य ह्यो वा साः ॥ ब हि त् र पि ग त स्य पें डि न जिन
 अ र ग णि य दि त व र्ध मान स्त राः ॥ सा म धा ज्ञा ना मा ज वा धा रा मि लि ताः ॥ त न स ल ह्य ग ष ज्ञा ॥ त न्मा ध य उ ग द ह्यो वा सा ॥ नू र ॥
 ताः ॥ का वा र्ग त्प वि ना त्ति नी द शि वि रि क्त प्र प्र वा ची वा का व र्धः ॥ का र्य प ना य त च य दि कै र त्या दा रा ण अ मः ॥ च द्रः ॥ वृ ष ति म दि

त्रा य ना स्मा क म पि स ना घो धो म व च न क्क रं नि का सि त तः ॥ स र्वा पि रा ज य र्ति स स क्ख नं न न तं ॥ उ वं ना ट यं ती श्री सु ज्ज रा ज श्री म
 ड्य ध स य मि अ द्वा ग व स नि पुरा या ज्ञा त तः ॥ श्री ह ल्क्यः ॥ श्री रा म म त्सा र ज व र्ण न नो ॥ का लि का र्य य ॥ त्रि द धा त भा दि ॥ त्रि दि न सु व र्ण
 मा र ग लो सि ना पि त्व यो ॥ इ त र मा य ज ल का उ रु ष ण न ॥ दे अ व र्सा ॥ ता रा श तः ॥ स वा पि स मा च म क्क ना ॥ त न अ री रा मे
 ण श्री सि द्धा स न प्र सु खी वा र्तीय न्मा का र्य त स्य त्वे क्क अ र्ज्य प षो का ध ॥ अ क वि तं वि क त क र ॥ को या म ल र्व्य त न व श्री
 इ ज्य हे त न द ह र ज स न या म पि धा र्द्य ज्ञा लि ति वा र स कं व च टि ॥ ता न ॥ अ न च सु र त ना म मा ला म न व ह्नि च व र ण पा उ र य ॥
 व र्के स म लि ख्य ता ला क्क स वा पि श्री ह स्या ना म सु र वा व
 म च र अ वा य द्या स का य स्या श्री ब्ध र्व थि वा श्री म ॥
 न त्वा क त य स प्र ण म ज नि द्या त तः ॥ श्री स ज्य भिः
 त य प ह क ल प खि त न व सु क र्मी ण वि स त य पि स को
 सा ॥ धा ॥ पि वि ष म क लिको ल वि लो के क ल क ल ध पि ला
 कृ ति ताः ॥ श्री स रि व रा इ ति श्री सु ज्ज रा णा व र्ण नि पुरा ज्ञा ॥ श्री ह स्या ज्ञा ज स नो ॥ व त स म च्चारा म मु त्या द्वा श्री सा य पा रा
 व धा र्था व र्कः ॥ त त श्र द्वा व त्या दि मा र्श ण अ च उ वि ध स ष त व रि स्य म नाः ॥ श्री ह स्या ज्ञा इ न्वा ना प रा दा व धा र य रा मा छः ॥ त च
 व नि इ र्द श्री स ध प्रा श रा णा ॥ नि नि दान स्व ण ध्रु प व स्रा अ ज न्य व स वि ना न म ह्या दान प्र दान पा ज्ञा च्छा र ता म य स्व का य ॥
 स्ना य त य मा रा ण प्र ध सु रु ष सा ड्वा मा धा व ल व सु अ व क सा र ण ॥ श्री त द य मि द म द्वा रा ज प्र मु वा रा ज लो क ना ग रि क ला
 क स उ र वा ग म ना ॥ ॥ श्री पि वा हा उ श्री स ध स ति म श्री ह ॥ वा ल य सा ॥ अ वि त न्वा ॥ अ न ता मा र्दा ज

प्रास्ताविक वक्तव्य ।

सिंधी जैन ग्रन्थमालाके ४२ वें गुच्छरुके रूपमें, प्रस्तुत होने वाले इस 'सरतर गच्छीय युगप्रधानाचार्य गुर्जराली' (सक्षेपमें—सरतर बृहद् गुर्जराली) की प्राचीन हस्तलिखित प्रति, मूलतः वीकानेर निवासी श्रीयुग अगरचन्दजी नाहटाको, रहकि सुप्रसिद्ध क्षमाकल्याणजीके ग्रन्थभंडारमें उपलब्ध हुई थी। कोई १९-२० वर्ष पहले, इनने उस प्रतिसे हमें देखनेके लिए मेजा। ग्रन्थको देखनेसे, हमें ऐतिहासिक दृष्टिसे यह बहुत महत्त्वका माद्दम दिया, अतः प्रस्तुत ग्रन्थमालामें इसे प्रकाशित करनेका हमने निश्चय किया। तदनुसार प्रेसमें देने योग्य ग्रन्थकी प्रतिलिपि (प्रेसकॉपी) करवाई गई। प्रतिलिपिके पढ़ने पर ज्ञात हुआ कि मूल प्रति बहुत ही अशुद्ध रूपमें लिखी गई है। प्रत्येक पंक्ति अशुद्धप्रायः ज्ञात हुई। अतः इसका कोई प्रत्यन्तर बहासे उपलब्ध हो तो उसे प्राप्त करनेका प्रयत्न किया गया पर उसमें हमें सफलता नहीं मिली। तब उसी प्रतिको वारंवार आधोपान्त पढ़ पढ़ कर, उमकी अशुद्धियोंका तारण किया गया, तो ज्ञात हुआ कि, जिम लहिया (लिपिकारक) ने यह प्रति लिखी है, उसने अपने सम्मुखवाली मूलाधार प्रतिके कुछ अक्षरोंको, भ्रममें कुछ अन्य ही अक्षर समझ समझ कर, उनके स्थान पर, अपने अक्षर ज्ञानके मुताबिक, अन्य अक्षर ठिय डाले हैं, और इससे, ग्रन्थ बहुत ही अशुद्ध हो गया है। ग्रन्थगत विषय हमारे लिये सुपरिचित था और इस प्रकारकी अन्यान्य अनेक छोटी-बड़ी गुर्जरालिया—पट्टालिया भी हमारे मसहमें उपलब्ध थीं, अतः तदनुसार हमने सारे ग्रन्थके पाठको शुद्ध करनेका यथाशक्य प्रयत्न किया। कई महिनोंके परिश्रमके बाद हम इस ग्रन्थकी शुद्ध प्रतिलिपि करनेमें सफल हुए। बादमें हमें इस गुर्जरालीकी एक अन्य मुद्रित और अपूर्ण प्रति प्राप्त हुई, जिमके साथ मिश्रण करने पर हमें ज्ञात हुआ कि हमने जो पाठकी शुद्धि की है वह ठीक उम प्रतिमें उसी तरह मिल रहा है। उस अपूर्ण प्रतिमें कुछ पाठभेद भी दृष्टिगोचर हुए, जिनसे हमने इस मुद्रित पाठके नीचे, पाद-टिप्पणियों में दे दिये हैं। वह अपूर्ण प्रति केवल ५ पन्नेकी थी, जो प्रस्तुत ग्रन्थके २३ वें पृष्ठ पर रखी हुई १२ वीं पंक्तिसे 'श्री जिनपनिपुरिरिति नाम कृतम्।' इस वाक्यके साथ खण्डित हो जाती है।

इस गुर्जरालीकी उक्त मूल प्रतिके दो पृष्ठोंका ब्याक बनना कर, उनका प्रतिचित्र माय दिया जा रहा है, जिस्में मूल प्रतिके आकार प्रकारका एव लिपिके स्वरूपका तादृश ज्ञान हो सकेगा।

इस ग्रन्थका मुद्रण कार्य बहुत समयसे समाप्त हुआ पड़ा है पर विधिके किमी अज्ञान मनेतानुसार हम अभी तक इसको प्रसिद्धिमें रख नहीं सके। हमारी इच्छा रही कि इस विशिष्ट प्रकारकी ऐतिहासिक गुर्जरालीसे सम्बद्ध, तत्कालीन जैन भेताग्रर संप्रदायों और गच्छोंके वाग्में भी, विस्तृत ऊहापोहात्मक निरूपण किया जाय और यथाज्ञात नम प्रकारकी ऐतिहासिक सामग्री सज्जत कर दिया जाय। इस निरूपकी बहुत सी सामग्री हमने संचित कर रखी है, और इसी लिये कई वर्षों तक इसकी प्रसिद्धि रुकी रही। पर हमारे लिये पैसा करना अब समय नहीं रहा, अतः इसको इसी मूल रूपमें ही प्रसिद्धिमें रख देना उचित समझा है।

प्रस्तुत 'गुर्जरालीके ऐतिहासिक मूद्रण' बनानेसे बाधा श्री अगरचन्दजी नाहटाका एक लेख, हमारी सहायिता 'भारतीय विद्या' नामक त्रैमासिकी शोभनत्रिकीके, प्रथम वर्षके ४ वें अंकमें प्रकाशित हुआ है। इस लेखके प्रारम्भमें, गुर्जरालीके परिचापक एक छोटी-सी नोट (नोट) हमने लिखी थी जिस्में यहाँ उद्धृत करते हैं। मासमें आनेके पृष्ठोंमें नाहटाजीका यह लेख भी मुद्रित किया जाता है, जिस्में पाठकोंको प्रस्तुत ग्रन्थके ऐतिहासिक तथ्योंके वाग्में योग्य जानकारी प्राप्त हो सकेगी।

["सिंधी जैन ग्रन्थमालामें सरतरगच्छ-युगप्रधानाचार्य-गुर्जराली नामक एक लघु ग्रन्थ छपा था जो कीर्तन ही प्रकाशित होगा। इस ग्रन्थमें विज्ञानकी ११ वीं शताब्दीके प्रारम्भमें होने वाले आचार्य यक्ष्मान मूर्तिसे ले कर १४ वीं शताब्दीके अन्तमें होने वाले विनयस मूर्ति तकके सरतर गच्छके मुद्रण आचार्योंका विस्तृत चरितवर्णन है। गुर्जराली

अर्थात् गुरुपरम्पराका इतना विस्तृत और विश्वस्त चरितवर्णन करने वाला ऐसा कोई और ग्रन्थ अभी तक ज्ञात नहीं हुआ। प्रायः ४००० श्लोक परिमाण यह ग्रन्थ है और इसमें प्रत्येक आचार्यका जीवनचरित्र इतने विस्तारके साथ दिया गया है, कि जैसा अन्यत्र किसी ग्रन्थमें, किसी भी आचार्यका नहीं मिलता। पिछले कई आचार्योंका चरित्र तो प्रायः वर्षवारके क्रमसे दिया गया है और उनके विहार-क्रमका तथा वर्षा-निवासका क्रमबद्ध वर्णन किया गया है। किस आचार्यने कत्र दीक्षा ली, कत्र आचार्य पदवी प्राप्त की, किस किस प्रदेशमें विहार किया, कहां कहां चातुर्मास किये, किस जगह कैसा धर्मप्रचार किया, कितने शिष्य-शिष्याएं आदि दीक्षित किये, कहां पर किस विद्वानके साथ शास्त्रार्थ या वादविवाद किया, किस राजाकी सभामें कैसा सम्मान आदि प्राप्त किया—इत्यादि बहुत ही ज्ञातव्य और तथ्य-पूर्ण बातोंका इस ग्रन्थमें बड़ी विशद रीतिसे वर्णन किया गया है। गुजरात, मेवाड, मारवाड, सिन्ध, वागड, पंजाब, और बिहार आदि अनेक देशोंके, अनेक गांवोंमें रहने वाले सैंकड़ों ही धर्मिष्ठ और धनिक श्रावक-श्राविकाओंके कुटुंबोंका और व्यक्तियोंका नामोल्लेख इसमें मिलता है और उन्होंने कहां पर, कैसे पूजा-प्रतिष्ठा एवं संघोत्सव आदि धर्मकार्य किये, इसका निश्चित विधान मिलता है। ऐतिहासिक दृष्टिसे यह ग्रन्थ, अपने ढंगकी एक अनोखी कृति जैसा है। हम इसका हिन्दी अनुवादके साथ संपादन कर रहे हैं। इस ग्रन्थके आविष्कारक बीकानेर निवासी साहित्योपासक श्रीयुत अगर-चन्दजी नाहटा हैं और इन्होंने ही हमें इस ग्रन्थके संपादनकी सादर प्रेरणा की है। साथमें दिये गये लेखमें नाहटाजीने इस ग्रन्थका ऐतिहासिक महत्त्व क्या है और सार्वजनिक दृष्टिसे भी किन किन ऐतिहासिक बातोंका ज्ञातव्य इसमें प्राप्त होता है, यह संक्षेपमें बतानेका प्रयत्न किया है।” — भारतीय विद्या, पुस्तक १, अंक ४, पृष्ठ २९९]

*

इस ‘गुर्वावलि’ के पीछे हमने एक और ऐसी ही गुर्वावलिरूप ‘बद्धाचार्य प्रबन्धावलि’ नामक कृति मुद्रित की है। यह कृति प्राकृत भाषामें ग्रथित है। इसमें वर्द्धमान सूरिसे ले कर जिनप्रभ सूरि तकके १० आचार्योंका वर्णन दिया गया है। ज्ञात होता है कि ‘विविध तीर्थकल्प’ आदि अनेक ग्रन्थोंके प्रणेता जिनप्रभ सूरिकी शिष्यपरंपराके किसी शिष्यने इस प्रबन्धावलिका प्रणयन किया है। पाटणके भण्डारमें उपलब्ध प्राचीन प्रति परसे इसका संपादन किया गया है। जिनप्रभ सूरिने दिल्लीके बाहशाह महम्मूशाहकी समामें विशेष सम्मान प्राप्त किया था जिसका उल्लेख, इनसे संबद्ध कई पट्टावलियों एवं प्रबन्धत्मक कृतियोंमें उपलब्ध होता है। हमारी संपादित ‘विधिप्रपा’ तथा ‘विविधतीर्थ कल्प’ नामक कृतिकी प्रस्तावना आदिमें इन जिनप्रभ सूरिके बारेमें यथायोग्य वर्णन लिखा गया है। जिनप्रभ सूरि अपने समयमें एक बहुत प्रभावशाली और प्रतिभासंपन्न आचार्य हुए। पर उनके बारे में, प्रस्तुत बृहद् गुर्वावलिमें नामोल्लेख तक भी नहीं किया गया है। यद्यपि वे खरतर गच्छान्तर्गत एक शाखाके ही प्रसिद्ध आचार्य थे। इससे सूचित होता है कि बृहद्गुर्वावलिके संकलनकर्ताका मुख्य लक्ष्य अपनी गुरुपरंपराका महत्त्व मात्र आलेखित करना रहा है और इससे उसने अन्य गच्छीय एवं अन्य शाखीय आचार्योंके बारेमें विशेष रूपसे उपेक्षात्मक और कहीं कहीं तो आक्षेपात्मक वाक्यों एवं विचारोंका उल्लेख करनेमें अपना अधिक गौरव समझा है। उपदेशगच्छीय आचार्य पद्मप्रभ तथा बृहद्गच्छीय आचार्य प्रद्युम्नसूरिके साथ जिनपति सूरिके वाद-विवादके प्रसंग अतिरंजित और अतिवालिश शैलीमें लिखे गये हैं। तथापि उस समयके जैन समाजके प्रभाव और संघटनके बारेमें इस ग्रन्थमें ऐसी बहुत सी महत्त्वकी बातें लिखीं मिलती हैं, जो इतिहास और संस्कृतिके ज्ञानमें वृद्धिकारक हो कर मनोरंजक एवं प्रेरणादायक भी हैं।

इस सिंधी जैन ग्रन्थमाला द्वारा, जैन इतिहास एवं संस्कृतिके आलेखनमें आधारभूत समझी जाने वाली विविध प्रकारकी साहित्यिक सामग्रीका प्रकाशन करनेका हमरा मुख्य लक्ष्य रहा है, और तदनुसार हमने अब तक अनेकानेक ऐतिहासिक प्रबन्धात्मक ग्रन्थ, एवं प्रशस्तिसंग्रहात्मक संकलन प्रकाशित करनेका प्रयत्न किया है। प्रबन्धचिन्तामणि, पुरातन प्रबन्धसंग्रह, प्रबन्धकोश, प्रभावकचरित्र, भानुचन्द्रगणी चरित्र, देवानन्द महाकाव्य, दिग्विजय महाकाव्य, जैनपुस्तक प्रशस्तिसंग्रह, विविधतीर्थकल्प आदि नाना ग्रन्थ इतःपूर्व प्रकाशित किये गये हैं; तथा कुमारपालचरित्र-

सम्राट, वस्तुपाठप्रशस्त्यादिकृतिमग्नह, हमीरमहाकाव्य, विज्ञितिलेखसमग्र - आदि कई अन्य प्रायः छप कर तैयार पड़े हैं जो यथाशक्य शीघ्र ही प्रसिद्ध होने वाले हैं ।

इसी प्रकारके ऐतिहासिक ग्रन्थोंमें प्रस्तुत गुर्वावलिके समानविषय वाली विविध गच्छीय पद्यावलियों - गुर्वावलियोंके २-३ समग्र भी प्रकट करनेका आयोजन किया गया है, जिनमेंसे यह एक प्रस्तुत गुर्वावलि, इस प्रकार विद्वानोंके सम्मुख उपस्थित हो रही है ।

बृहद्गच्छ, उपकेय गच्छ, पूर्णिमा गच्छ, आचलिक गच्छ, कटुकमति गच्छ आदि अन्य कई गच्छोंका इतिहास बताने वाली अनेक पद्यावलियोंका एक ऐसा ही अन्य समग्र प्रेसमें छप रहा है । तमगच्छसे सबद पद्यावलियोंका एक विशाल समग्र भी तैयार हुआ पडा है ।

खरतर गच्छीय पद्यावलियोंका एक छोटा सा समग्र, सबसे पहले हमने, सन् १९२०-२१ में वृतामें रहते हुए जब 'जैनसाहित्य संशोधक' नामक त्रैमासिक पत्रका प्रकाशन शुरू किया तब, सकलिन करनेका प्रयास किया था । बादमें हमारा कार्यकेन्द्र वृतासे हट कर, अहमदाबादका गुजरात - पुरातत्त्व - मन्दिर बना, तब वह समग्र उपेक्षित दशामें पडा रहा । बादमें कलकत्तेके प्रसिद्ध जैन धनिक और विद्वान श्रानक स्व० बाबू पूरण चन्दजी नाहारके सोहार्दपूर्ण प्रयत्नके फलरूप सन् १९३२ में, कलकत्तेसे वह समग्र प्रकाशित हो पाया । हम उस समय शान्तिनिकेतनमें 'सिंधी जैन ज्ञानपीठ' के अधिष्ठाता हो कर पढ़ते थे और 'सिंधी जैन ग्रन्थमाला' के प्रकाशनका कार्य बड़े उत्साह पूर्वक प्रारम्भ करना चाहते थे । उस समय बाबू पूरणचन्दजी नाहारको उक्त 'खरतरगच्छ पद्यावलि समग्र' के बारेमें ज्ञात हुआ तो उनने उस समग्रको, अपनी श्रद्धालु धर्मपत्नी श्रीमती इन्द्रकुमारीके ज्ञानपत्रमी तप उद्यापन निमित्त प्रकाशित करनेका अपना मनोभान प्रकट किया । हमने उनकी इच्छानुसार वह समग्र उन्हें प्रकाशित करनेको दे दिया और उस पर एक प्रास्ताविक 'किञ्चिद् वक्तव्य' भी लिख दिया । पद्यावलियोंके समग्र आदिके बारेमें ३०-३५ वर्ष पूर्व, हमने कैसे प्रयत्न आरम्भ किया और ऐसे समग्रोंका इतिहास की दृष्टिसे क्या उपयोग है, इस बारेमें जो हमारा अभिमत रहा उस का कुछ उल्लेख उक्त वक्तव्यमें किया गया है । प्रस्तुत ग्रन्थके संपादन के साथ उमका कुछ ऐतिहासिक सन्ध सा जुडा हुआ है, अतः उस वक्तव्यको आगेके पृष्ठों में उद्धृत कर देना उचित समझा है ।

*

आज जुलाई मासकी ७ तारीख है । हमारे लिये एक प्रकारसे यह शोकस्वप्न दिन है । ग्रन्थमालाके सस्थापक और हमारी साहित्योपासनाके प्रमुख सहायक बाबू श्री बहादुर सिंहजी सिंधीकी आज १२ वीं स्वर्गमन - वर्षप्रस्थिति है । प्रतिवर्ष हम आजके दिन, स्वर्गस्थ सिंधीजीकी कल्याण-कामना चाहते हुए अपनी हार्दिक श्राद्धक्रिया करते रहते हैं । तदनुसार, आज हम उनके दिवगत भव्य आत्माकी पुण्यस्मृतिको, इस ग्रन्थरूपमें संपादित हमारी यह छुट्टि समर्पण करते हैं ।

अनेकान्तमिहार
अहमदाबाद
७, जुलाई, सन १९५६

मुनि जिनविजय

खरतरगच्छ-पट्टावलि संग्रह

संग्राहक एवं संपादक मुनि जिनविजय, अधिष्ठाता-सिंघी जैन ज्ञानपीठ, शान्तिनिकेतन ।
(प्रकाशक-वावूपूरण चन्द्रजी नाहार, इण्डियन मिरर स्ट्रीट, कलकत्ता ।)

संपादकीय किञ्चित् वक्तव्य ।

लगभग ६७ वर्षसे खरतरगच्छीय पट्टावलियोंका यह छोटा सा संग्रह छप कर तैयार हुआ था, लेकिन विधिके किसी अज्ञेय संकेतानुसार आज तक यह यों ही पड़ा रहा और यदि विद्वद्गर वावू पूरणचंदजी नाहारकी उपालंभ भरी हुई मीठी चुटकियोंकी लगातार भरमार न होती तो शायद कुछ समय बाद यह संग्रह साराका सारा ही बीमकके पेटमें जा कर विलीन हो जाता ।

पूनामें रह कर जब हम 'जैनसाहित्य-संगोधक' का प्रकाशन करते थे उस समय अहमदाबाद-निवासी साहित्य-रसिक विद्वान् श्रावक श्री केशवलाल प्रे० मोदी B. A. LL. B. ने खरतरगच्छ की एक पुरानी पट्टावलीकी लिखित प्रति हमें ला कर दी—जिसमें इस संग्रहमें की प्रथम ही छपी 'खरतरगच्छ-सूरिपरंपरा-प्रशस्ति' लिखी हुई थी । उस समय तक खरतरगच्छ की जिननी पट्टावलियां हमारे देखने अथवा संग्रह करनेमें आईं उन सबमें यह प्रशस्ति हमें प्राचीन दिखाई पड़ी इसलिये हमने इसकी तुरंत नकल कर, 'जैन सा० सं०' के परिशिष्ट रूपमें छपवा देनेके विचारसे प्रेसमें दे दी । कुछ समय बाद मोदीजीने एक और पट्टावली मेजी जो गद्यमें थी और साथमें उन्होंने यह भी इच्छा प्रदर्शित की कि इसे भी यदि उसी प्रशस्तिके साथ छपवा दिया जाय तो अच्छा होगा । हमने उसकी भी नकल कर प्रेसमें छपनेके दे दी । जब ये प्रेससे कंपोज हो कर आईं तो पूरे फार्म होनेमें कुछ पृष्ठ खाली रहते दिखाई दिये, तब हमने सोचा कि यदि इसके साथ ही साथ उपाध्याय श्री क्षमाकल्याणजी की बनाई हुई बृहत्पट्टावलि भी दे दी जाय तो खरतरगच्छके आचार्योंकी परंपराका १९ वीं शताब्दि पर्यंतका वृत्तान्त, प्रकट हो जायगा और इतिहास प्रेमियोंको उससे अधिक लाभ होगा । इस पट्टावलीकी प्रेस कापी की हुई हमारे संग्रहमें बहुत प.ले ही से पड़ी हुई थी; अतः हमने उसे भी प्रेसमें दे दिया । इसी तरह की, लेकिन इससे प्राचीन एक और पट्टावली हमारे पास थी उसे भी, प्रत्यंतर होनेसे विशेष उपयोगी समझ कर, इसी संग्रहमें प्रकट करनेका हमें लोभ हो आया और उसे भी छपने दे दिया । इस प्रकार चार पट्टावलियोंका यह छोटा सा संग्रह जब तैयार हो गया, तब हमने इसे 'जैन सा० सं०' के परिशिष्ट रूपमें न दे कर स्वतंत्र पुस्तकाकार प्रकट करनेका विचार किया और यह स्वतंत्र पुस्तकाकार विचार मनमें घुसते ही हमारे दिलमें एक नया भूत आ घूसा । हम सोचने लगे कि जब पुस्तक ही बनाना है तब फिर क्यों नहीं विशेष रूपसे एक संकलित ऐतिहासिक ग्रंथके आकारमें इसे तैयार कर दिया जाय और खरतर गच्छके इतिहासके जितने मुख्य मुख्य और महत्वके साधन हों उन्हें एकत्र रूपमें संगृहीत कर दिया जाय । क्यों कि हमारे संग्रहमें इस विषयकी कितनी ही सामग्री—इन पट्टावलियोंके अतिरिक्त कई अन्य भाषाकी पट्टावलियां, ग्रंथप्रशस्तियां तथा ख्यात आदि विविध प्रकारकी ऐतिहासिक सामग्री—इकट्ठी हुई पड़ी थी । उस सब सामग्रीको संकलित कर ऐतिहासिक ऊहापोह करनेवाली वित्तृत भूमिका और टीका टिप्पणी आदि साथमें लगा कर इस संग्रहको परिपूर्ण बना दिया जाय तो श्वेताम्बर जैन संघके एक बड़े भारी शाखा-समुदायका अच्छा और प्रामाणिक इतिहास तैयार हो जाय । इस भूतके आवेशानुसार हमने उस सब सामग्रीका संकलन करना शुरू किया । ऐसा करनेमें हमें कुछ अधिक समय लग गया और अहमदाबादके पुरातत्त्व मंदिरके आचार्यपदके भारने हमारी पूनाकी विशेष स्थितिको अस्थिर बना दिया । इसलिये इस संग्रहके विस्तृत-संकलनका जो विचार हुआ था वह शिथिल होने लगा और चिरकाल तक कुछ कार्य न हो सका । इधर जिस प्रेसमें यह संग्रह छपा उसके मालिकने छपाईके खर्च आदिका तकाजा करना शुरू किया । जिस विस्तृत रूपमें इसे प्रकाशित करनेका सोचा था उसमें बहुत कुछ समय और अर्थव्ययकी आवश्यकता अनुभूत हुई और शीघ्र ही इस कार्यको परिपूर्ण करने जैसे संयोग दिखाई न दिये, अतः हमने उस विचारको स्थगित किया और यह संग्रह जो इस रूपमें छप गया था, इसे ही प्रकाशित कर देना उचित समझा ।

इसी बीचमें वावूवर्य श्री पूरणचंदजी नाहारके अवलोकनमें यह छपा हुआ संग्रह आया और आपने इसे अपने खर्चसे प्रकाशित कर अपनी धर्मपत्नी श्रीमती इंद्रकुमारीजीके ज्ञान पंचमी तपके उद्यापन निमित्त वित्तीर्ण कर देनेका अभिप्राय प्रकट किया । तदनुसार पूनासे यह छपा हुआ ग्रंथ-भाग कलकत्ते मंगवा लिया गया और प्रेसका बिल इत्यादि चुकता किया गया । इस संग्रहके साथमें हम कुछ दो शब्द लिख दें तो इसे प्रकाशित कर दिया जाय ऐसी वावूजीकी इच्छाको हमने सादर स्वीकार कर, हम इस विषयमें कुछ सोचते ही थे कि कुछ ऐसे प्रसंग, एकके बाद एक, उपस्थित होते गये जिससे वर्षों तक हम उनकी उस आज्ञाका पालन नहीं कर सके और २१४ घंटेके कामको २१४ वर्ष तक ठेलते रहना पड़ा ।

सन् १९२८ के प्रारम्भमें महात्माजीने गुजरात-विद्यापीठकी पुनर्घटना की, और विद्यापीठका ध्येय 'विद्या' नहीं 'सेवा' निश्चित किया और साथमें कई प्रतिज्ञाओंका बन्धन भी लगाया । हमारा उसमें कुछ विशेष मतभेद रहा और हमने अपने विचारोंको स्थिर करनेके लिए कुछ समय तक, विद्यापीठके वातावरणसे दूर रहना चाहा । इसीके बाद तुरंत हमारा इरादा युरोप जानेका हुआ । युरोपमें सामाजिक और औद्योगिक तंत्रोंका विशेषावलोकन करनेका हमें अधिक मौका मिला और उसमें हमें अत्यधिक रुचि उत्पन्न हुई । हमारा जो आजीवन अभ्यस्त-विषय संशोधनका है, उसमें तो हमें वहां कोई नवीन सीखनेकी बात नहीं दिखाई दी, क्यों कि जिस पद्धति और दृष्टिसे युरोपियन पण्डितगण संशोधन कार्य करते हैं, वह हमें यथेष्ट ज्ञात थी और उसी पद्धति तथा दृष्टिसे हम बहुत समयसे अपना संशोधन-कार्य करते भी आते थे ।

केवल वहाके विद्वानोंका उत्साह और एकाग्रभाव विशेष अनुकरणीय मालूम हुआ। हमें जो खास अध्ययन करनेके विशेष विचार मालूम दिये, वे वहाँके समाजवाद विषयक थे। इन विचारोंका अध्ययन करते हुए हमारी नीवनाभ्यस्त जो सशोधन-रूचि है, वह स्थितिल हो चली। समाज-जीवनके साथ सम्बन्ध रखने वाला वातोंने मलिफ्फमें अद्वा जमाना शुरू किया। इन वातोंका विशिष्ट अध्ययन करनेके लिये हमारी इच्छा वहाँ पर कुछ अधिक काल तक ठहरेलेकी थी, लेकिन सयोगवत् हमको जन्वी ही भारत लौट आना पडा। इधर आने पर नाहारजीने इस समझकी सर्वप्रथम ही याद दिलाई, लेकिन सलाप्रहके नूतन युद्धमें जुड जानेके कारण और फिर जेलखाने जैसे एकांतवासके विरक्षण अनुभवानन्दमें आन्दोलन घुडशीड कर रहा था, और उसमें फिर भारतकी इस नूतन गार्कान्तिके आदोलनने सहचार किया। ऐसी स्थितिमें हमारे जैसे निच परिवर्तनीयल प्रकृति वाले और भ्रान्तिमें ही जीवनका विकास अनुभव करने वाले मनुष्यके मनमें, वषों तक पुराने विचारोंका समग्र कर रचना, और फिर जब चाहें तब उन्हें अपने सम्मुख एकत्र उपस्थित हो जानेकी आदत बनाये रखना दु साध्य-सा है।

जेन्मुक्ति होने पर विजाता हमें सान्तिनिकेन खीच लाया। विश्वभारतीके ज्ञानमय वातावरणमें हमारे मनको फिर ज्ञानोपासनाकी तरफ खींचना शुरू किया और हमारी जो स्वाभाविक सशोधन-रूचि थी, उसको फिर सवेत बनाया। वषोंसे हमने २।४ ऐतिहासिक ग्रन्थोंके सम्पादन और सशोधनका सकल्प कर रखा था और उसका कुछ काम हो भी चुका था, इमलिये रह रह कर यह तो मनमें आया ही करता था कि यदि इस सकल्पके पूरा करनेका कोई मन पूत साधन सम्पत् हो जाय, तो एक बार इनको पूरा कर लेना अच्छा है। वाद्यु श्री वहादुरसिद्धी सिंधीके उत्साह, औदार्य, मौन्य और सौहार्दने हमारे इस सकल्पको एकदम मूर्तिमन्त बना दिया और हम जो सोचते थे, उससे भी वहाँ अधिक मन पूत साधनकी संपाति देख कर, परिणाममें हमने सिंधी जैन ज्ञानपीठ और सिंधी जैन ग्रन्थमाला का कार्यभार उठाना स्वीकार कर लिया।

जयसे हम यहा आये, तमीसे इन सम्रहके लिये श्री नाहारजीका बरानर स्मरण दिखाना चाहू रहा। हम भी आज लिखते हैं, कल लिखते हैं, ऐसा जवाब दे कर उन्हें आशा दिलाने रहते थे। बहुत समय भीत जानेके कारण इन विषयमें जो कुछ हमारे पुराने विचार थे और जो कुछ हमने लिखना सोचा था, वह स्मृति-पट परसे अस्पष्ट ना हो गया। जिन प्रतिषों परसे यह सम्रह मुद्रित हुआ था, वे भी पासमें नहीं रहनेसे, इस विषयमें क्या लिखें, कुछ सूच नहीं पडती थी। 'विज्ञप्ति ज्ञेयिण', 'दुपारस घोष', 'गुणुचय तीर्थोद्धार प्रमन्व' इत्यादि पुस्तकोंके संपादनके बाद हमारा हिन्दी-लेखन प्राय बन्द-सा ही है। पिछले कई वषोंसे निरन्तर गुजराती भाषा ही में विन्तन, मनन, लेखन, और वाग्यवहार चलते रहनेसे हिन्दी-भाषाका एक तरहसे परिचय ही हूट गया। इस कारणसे कुछ हिन्दी लिखनेका ठीक ठीक चिंतकाय्य न हो पाता था। लेकिन पिछले कुछ दिनोंमें हमारा साहित्य-सम्रह हमारे पास पहुच गया और वषोंसे सदृशमें बंद रहे हुए पुराने वागनों और टिप्पणोंके उकल पुयल करते समय, इस विषयके कुछ साधन भी हाथमें आ गये, जिनसे ये पकिया लिखनेका मनमें कुछ विचार हो आया। वच यही इस सम्रहके बारेम हमारा किबिन् वक्तव्य है।

शेताम्बर जैन सय जिय स्वरूपमें आन विद्यमान है, उस स्वरूपके निर्माणमें, खरतर गच्छके आचार्य, यति और श्रावक-समूहका बहुत बडा हिस्सा है। एक तपागच्छको छोड कर दूसरा और कोई गच्छ इसके गौरवकी धराधरी नहीं कर सकता। कई वातोंमें तपागच्छसे भी इस गच्छका प्रभाव विशेष गौरवान्वित है। भारतके प्राचीन गौरवको अपुण्य रखने वाली राजपूतानेकी वीर भूमिका, पिछले एक हजार वर्षका इतिहास, ओसवाल नातिके शौर्य, औदार्य, सुदि-नातुर्य और वाणिज्य-व्यवसाय-कौशल आदि महदु गुणोंसे प्रथित है और उन गुणोंका जो विकास इस जातिमें, इस प्रकार हुआ है, वह मुख्यतया खरतरगच्छके प्रभावान्वित मूल पुराणोंके सनुपदेश तथा शुभाशीर्वादका फल है। इसलिये खरतरगच्छका उन्मूल इतिहास यह केवल जैन सक्के इतिहासका ही एक महत्त्वपूर्ण प्रकरण नहीं है, बल्कि समग्र राजपूतानेके इतिहासका एक विशिष्ट प्रकरण है। इस इतिहासके सफलनमें महाभूमत होने वाली विपुल साधन-नामगी इधर-उधर नष्ट हो रही है। जिस तरहकी पडावलि्या इस सम्रहमें सद्युत हुई हैं, वैसी कई पडावलि्यों और प्रशस्तिया सद्युत की जा सकती हैं और उनसे विस्तृत और शुक्लावद इतिहास तैयार किया जा सकता है। यदि समय अनुकूल रहा, तो 'सिंधी जैन प्रथमाला' में एक-आध ऐसा बडा सम्रह जिज्ञासुओंको भविष्यमें देखनेके मिलेगा।

बाबु श्री पूरणचदनी नाहारने वषा परिधम और बहुत द्रव्य व्यय करके जैलखानेके जैन शिलालेखोंका एक अर्धे सम्रह प्रकाशित कर इस विषयमें विद्वानों और जिज्ञासुओंके सम्मुख एक सुन्दर आदर्श उपस्थित कर दिया है। इनके अगलेखनेसे, राजपूतानेके जूने पुराने स्थानोंमें जैनोंके गौरवके किनन स्मारक-रुम बने हुए हैं तथा उनसे हमारे देशके ज्वलन्त इतिहासकी किननी विखाल-समुद्रि प्राप्त हो सकती है उसकी कुछ कल्पना आ सकती है। इस प्रथम प्राय खरतरगच्छके ही इतिहासकी बहुत सामगी सद्युत है जो इस पडावलिवाले सम्रहकी वातोंके पुष्टि करती है तथा कई वातोंकी पूर्ण करती है। इन सय वातोंके विपरीतकी यह जगह नहीं है। ऐसे सम्रहोंके सङ्ग्रह करनेमें किनना परिधम आवश्यक है वह हम विषयका विद्वान ही जान सकता है 'विद्वानेने जानाति विद्वज्जनपरिधम'।

जैलखानेके लेखोंका ऐसा सुन्दर सम्रह प्रकाशित कर तथा इस पडावला सम्रहको भी प्रकट करवा कर श्रीमान् नाहारजीने खरतरगच्छकी अनमोल सेवा की है। एतदर्थ आप अनेक धन्यवादके पात्र हैं। आपका इस प्रकारको सेहदुप अनुगोष हमने न होता तो यह सम्रह गों ही नष्ट हो जाता और इसके तैयार करनेमें जो कुछ हमने परिधम किया था वह अकारण ही लिपल जाता। अत हम भी विशेष रूपसे आपके कृतज्ञ हैं।

सिंधी जैन ज्ञान पीठ
सान्तिनिकेस न
पद्मना प्रथम दिन, सं. १९२७

मु नि जि न त्रि ज य

खरतरगच्छ - गुर्वावलीका ऐतिहासिक महत्त्व

[लेखक:-श्रीयुत अग्रचन्द्रजी नाहटा - संपादक राजस्थानी]

ऐतिहासिक साहित्यकी दृष्टिसे खरतरगच्छ गुर्वावली एक अत्यन्त महत्त्वका और अपने ढंगका अद्वितीय ग्रन्थ है।

कुछ वर्ष पूर्व, बीकानेरके प्राचीन जैन ज्ञान भंडारोंका अन्वेषण करते हुए हमें यह निधि उपलब्ध हुई थी। इसमें विक्रमकी ग्याहरवीं शताब्दीके उत्तरार्द्धसे ले कर वि० सं० १३९३ तकके खरतरगच्छीय जैनाचार्योंका विस्तृत और विश्वसनीय इतिवृत्त लिखा हुआ है। इस वृत्तान्तसे तत्कालीन भारतीय इतिहासकी और और बातों पर भी अच्छा प्रकाश पडता है। जो लोग कहते हैं कि भारतमें संवतानुक्रमसे शृंखलाबद्ध इतिहास लिखनेकी प्रणाली सर्वथा नहीं थी उन्हें निरुत्तर करनेके लिये यह ग्रन्थ एक पर्याप्त उदाहरणरूप है।

[—प्रस्तुत गुर्वावलीमें सं० १३०५ आषाढ सु० १० तकका वृत्तान्त तो श्रीजिनपति सूरिजीके विद्वान शिष्य श्रीजिनपालोपाध्यायने दिल्ली निवासी सेठ साहलीके पुत्र हेमचंद्रकी अभ्यर्थनासे संकलित किया है। इसके पश्चात्का वर्णन भी पट्टर आचार्योंके साथमें रहने वाले व दफ्तर रखनेवाले विद्वान् मुनियों द्वारा लिखा गया प्रतीत होता है। यह प्रति पत्र ८६ की है और प्रायः पन्द्रहवीं या सोलहवीं शताब्दीमें लिखी होकर बीकानेरस्थ श्रीक्षमाकल्याण ज्ञानभंडारमें विद्यमान है। इसमें सं० १३९३ तकका इतिवृत्त है। इसके पीछेका इतिहास जाननेके लिये हमें कोई भी इस कोटिकी गुर्वावली उपलब्ध नहीं है, परन्तु शृंखलाबद्ध इतिहास लिखनेकी प्रणाली तो पीछे भी बराबर रही है। सं० १८६० की एक सूचीके अनुसार, जेसलमेरके सुप्रसिद्ध ज्ञानभंडारमें, उस समय ३१२ पत्र जितनी विस्तृत एक गुर्वावली वहा विद्यमान थी। यदि यह गुर्वावली प्राप्त हो जाय तो अनेकों नवीन ज्ञातव्य मिले। खेद है कि अभीतक तो वर्तमान श्रीपूज्योके पास प्राचीन दफ्तर भी नहीं मिलते। पाठकोको यह जान कर प्रसन्नता होगी कि इसका सम्पादन पुरातत्त्वचार्य श्री जिनविजयजी जैसे विद्वान् द्वारा हो रहा है।]

यह ग्रन्थ दो तरहकी शैलीमें संकलित किया हुआ है। श्री जिनेश्वर सूरिजीसे श्री जिनदत्त सूरिजीके स्वर्गवास सं० १२११ तकका वृत्तान्त तो, सं० १२९५ में सुमतिगणि द्वारा रचित 'गणधरसार्द्धशतक - बृहद्वृत्ति' के अनुसार ही प्राचीन शैलीका है। पर इसके पश्चात्की प्रत्येक घटना संवतानुक्रम और शृंखलाबद्ध रूपसे लिखी गई है, जो घटनाओंके साथ साथ लिखी हुई डायरी-सी प्रतीत होती है। जैनाचार्योंका विहारानुक्रम, मार्गवर्ती ग्राम-नगर, दीक्षाएं, प्रतिष्ठाएं तत्तत् ग्रामवासी श्रावकोंके नाम, राजसभाओंमें किये गये शास्त्रार्थ, तीर्थयात्रा वर्णन - इत्यादि सभी बातें इतनी विशदताके साथ लिखी गई हैं कि तत्कालीन परिस्थिति आंखोंके सामने आ जाती है। भ्रमणशील जैनाचार्योंके प्रवास मार्गका वर्णन तो भारतीय साहित्यमें एक नवीन वस्तु है। क्यों कि भारतके साहित्यमें प्रायः इसका अभाव ही है। हमारे पास, जो कुछ विदेशी विद्वानोंने भ्रमणवृत्तान्त लिखे, वे ही उपलब्ध हैं; पर उनमें स्थानोंके नामादिमें कई भूलें हुई हैं; किन्तु इसमें विशुद्ध भौगोलिक वर्णन मिलता है।

प्रस्तुत निबन्धमें हम, इस गुर्वावलीमें उपलब्ध राजकीय इतिहास सामग्री और भौगोलिक बातोंका संक्षिप्त परिचय देना चाहते हैं। आशा है, विद्वानोंको इससे कुछ नवीन ज्ञातव्य मिलेगा।

राजकीय इतिहास-सामग्री

पाटणके दुर्लभराज चौलुक्यका उल्लेख।

श्री वर्द्धमान सूरिके शिष्य श्री जिनेश्वर सूरिने अणहिल्ल पत्तनमें गूर्जरेश्वर दुर्लभराजकी सभामें चैत्यवासियोंके साथ शास्त्रार्थ कर उनको पराजित किया जिसका विस्तृत वर्णन इस पट्टावलिमें दिया गया है।

धारानरेश नरवर्मका निर्देश।

श्रीजिनवल्लभ सूरि [स्वर्ग सं० ११६७] जब चित्तौड़में थे तब, धाराधीश नरवर्मकी सभामें दो दक्षिणी पण्डितोंने "कण्ठे कुठारः कमठे ठकारः" यह समस्यापद रखा। स्थानीय विद्वानों व राजपण्डितोंने अपनी अपनी

१ गुर्वावलीके आधार पर, प० दशरथजी शर्मा एम्. ए. ने, इण्डियन हिस्टोरिकल क्वार्टर्ली, वॉ० ११, नं० ४, और पूना ऑरिएण्टलिस्ट, वॉ० २, पृ० ७५ में, संक्षिप्त नोट लिखे थे जिनमें इसके ऐतिहासिक महत्त्वका अतिसंक्षेपसे दिग्दर्शन कराया था। यहाँ पर हम यथावश्यक पूर्ण ज्ञातव्य प्रकाशित करते हैं।

बुद्धिके अनुमार समस्यापूर्ति की, पर उससे उन दक्षिणी विद्वानोंको मन्तोप नहीं हुआ। तब किसीसे श्रीजिनपद्म सूरिजीकी प्रतिभाका परिचय पा कर राजाने यह समस्यापद उनके पास भेजा। सूरिजीने तन्हाल ही सुन्दरताके साथ उसकी पूर्ति कर दी, जिममे समग्र विद्वान सतुष्ट हुए। फिर जब सूरिजी चित्तौड़से विहार कर धारा पधारे, तत्र वृपतिने उन्हें अपने प्रामाण्यमें बुला कर उनसे धर्मोपदेश श्रवण किया। राजा सूरिजीका भक्त हो गया और उसने ३ लाख रुपये और ३ ग्राम उन्हें भेंट किये। परन्तु सूरिजी निगीह थे। उन्होंने उस दानका ग्रहण करना अस्वीकार किया, तत्र उनके उपदेशानुमार उसने चित्तौड़के दो जैन मन्दिरोंमें २ लाख रूपयोंसे पूजाके लिये मण्डपिकाए बनवा दीं।

अजमेरके अणोराराजका उल्लेख।

श्री जिनदत्त सूरिजी जब अजमेरमें पधारे तो वहाका राजा अणोराराज स्वयं दर्शनार्थ आया और उनके उपदेशसे अनीय प्रसन्न हो कर उन्हें सर्वदा अजमेरमें ही रहनेकी विज्ञप्ति की। परन्तु सूरिजीने साध्याचारका स्वरूप पतलाया और समय समय पर वहा आते रहनेका कह कर राजाको सन्तुष्ट किया। इस वृपतिने अजमेरके दक्षिणी भागमें पहाडीके नीचे श्रावकोंको मन्दिर व निवासगृह बनानेके लिये यथेच्छ भूमि दी।

त्रिभुवनगिरिका राजा कुमारपाल।

श्री जिनदत्त सूरिजीने त्रिभुवनगिरि पधारे कर वहाकि महाराजा कुमारपालको प्रतिषेध दिया। श्रीशान्तिनाथ मन्दिरकी प्रतिष्ठा की और उधरके प्रदेशमें प्रचुरताके साथ अपने शिष्योंको विहार कराया।

दिल्लीके महाराजा मदनपाल।

स० १२२३ में श्री जिादत्त सूरिजीके शिष्य श्री जिनचन्द्र सूरिजी दिल्लीके निकटवर्ती ग्राममें पधारे। उनको वन्दनार्थ जाते हुए श्रावक-समुदायको राजप्रसादस्थित महाराजा मदनपालने देखा और मन्त्रियोंसे सूरिजीके पधारनेकी खबर पा कर महाराजाने समस्त मुमाहिजों और सेनाको एकत्र किया और बड़े समारोह पूर्वक सूरिजीके पास गया। उनसे धर्मोपदेश श्रवण कर महाराजा अत्यन्त प्रमुदित हुआ और उनको अपने नगरमें पधारनेकी अत्यन्त आम्रहपूर्वक विनति की। सूरिजी अनिच्छाके होते हुए भी राजाके आम्रहसे दिल्ली पधारे। बड़े भारी समारोहसे उनका प्रवेशोत्सव हुआ। महाराजा मदनपाल स्वयं सूरिजीका हाथ पकड़े हुए उनकी पेशवाईमें चत्र रहा था। राजाकी प्रार्थनासे उन्होंने जर्मी चातुर्मास किया पर दुर्भाग्यवश उनका जर्मी स्वर्गवास हो गया।

आशिका नरेश भीमसिंह।

श्री विनपति सूरिजी स० १२२८ में उज्जैन नगरको पधारे। मनाद पा कर अशिकाके श्रावक लोग राजा भीमसिंहके साथ सूरिजीके दर्शनार्थ आए। सूरिजीके उपदेशसे प्रसन्न हो कर उहे आशिका पधारनेकी वनति की। राजाके विशेष अनुरोधसे श्री पूय आशिका आए। भूपति भीमसिंहके साथ पूराक दिल्लीके प्रवेशकी भांति आशिकाकाम प्रवेशोत्सव हुआ। सूरिजीने स्थानीय दिग्म्बराचार्यके साथ शाब्दार्थ किया और उसमें सूरिजीका विजय हुआ। इममे आशिका (हासी) नरेश बहुत प्रसन्न हो कर सूरिजीके प्रति श्रद्धालु बना।

स० १२३२ में मन्दिरकी प्रतिष्ठा करनेके हेतु सूरिजी फिर आशिका पधारे। उम समय आशिकाका भीम दर्शनीय था। नगरके बाहर राजा भीमसिंहके आज्ञावर्ती राजाओंके तघू-ट्टे लगे हुए थे, राजकीय फौज-यन्त्रकाल जफट लगा हुआ था। राजप्रामादों और नाग-जगीचोंके जलोहर दृश्यमें आशिका नगरी चक्रवर्तीकी राजधानी सी प्रतीत होती थी।

अजमेरका महाराजा पृथ्वीराज चौहान।

श्री जिनपति सूरिजी स० १२३९ में अजमेर पधारे। राजभामने शैलधामी उपकेनगच्छीय प० पद्मप्रभे साथ उनका शाब्दिक हुआ, जिममें सूरिजीकी विषय हुई। महाराजा पृथ्वीराजने स्वयं नरानपनके राजप्रसादोंने अजमेर आ

कर सूरिजीको “जयपत्र” समर्पण किया। इस वर्णनमें यह भी बताया गया है कि उसी वर्षमें महाराजाने भादानक देशको जीता था। इस शास्त्रार्थका वृत्तान्त बड़े विस्तारके साथ इस गुर्वावलीमें दिया गया है जिसमें बहुत सी अन्य ऐतिहासिक बातें भी हैं। विशेष जाननेके लिये ‘हिन्दुस्तानी’ नामक त्रैमासिक पत्रिकामें प्रकाशित “पृथ्वीराजकी सभामें जैनाचार्योका शास्त्रार्थ” नामक हमारा विस्तृत निबन्ध पढ़ना चाहिये।

अणहिल्लपुर (पाटण) का राजा भीमदेव ।

सं० १२४४ में, अणहिल्लपुरका कोट्याधिपति श्रावक अभयकुमार तीर्थयात्राके हेतु संघ निकालनेकी इच्छासे महाराजाधिराज भीमदेव और प्रधान मंत्री जगदेव पड़िहारके पास गया और उनसे अरज करके स्वयं राजाके हाथसे अजमेर निवासी खरतर संघके नामका आज्ञापत्र लिखवा लाया। फिर एक विनंतिपत्र अपनी ओरसे श्री जिनपति सूरिजीको लिख कर अजमेर भेजा। सूरिजीने निमन्त्रण पा कर अजमेरी संघके साथ विहार कर दिया। तीर्थयात्राके अनन्तर वापस लौटते हुए सूरिजी आशापल्ली पधारे। वहां चैत्यवासी प्रद्युम्नाचार्यसे उनका शास्त्रार्थ हुआ जिसमें विजयलक्ष्मी सूरिजीको मिली। इससे प्रतिपक्षीके भक्त अभयड दण्डनायकने कुटिलतासे संघको यह कह कर अटका लिया कि—‘महाराजाधिराज भीमदेवकी आज्ञा है कि आप लोग हमारी आज्ञा बिना यहाँसे नहीं जा सकेंगे।’ इतना ही नहीं उसने संघकी चौकीके लिये १०० सैनिकोंकी गारद डाल दी। इस प्रकार १४ दिन संघ अटके रहा।

इधर अपने वचावके लिये अभयड दण्डनायकने प्रतिहार जगदेवके पास, (जो उस समय गूर्जर कटकके साथ मालव देशमें गया हुआ था) पत्रके साथ, अपना सेवक भेज कर कहलाया—‘यहां सपादलक्ष—अजमेरका एक विशाल और वैभवशाली संघ आया हुआ है; यदि आपकी आज्ञा हो तो सरकारी घोडोंके लिये दाल-दानेका प्रवन्ध करवें—अर्थात् छूट कर या तंग कर द्रव्य एकत्र करूं।’ जगदेव अपने कर्मचारीसे पत्र सुन कर आगववूला हो गया, और उसी क्षण अपने आज्ञाकारी व्यक्तिके हाथसे एक आज्ञापत्र लिखा भेजा कि—‘मैंने बड़े कष्टसे अजमेर नरेश पृथ्वीराजके साथ सन्धि की है; यह संघ भी वहीं का है; अतः इस संघकी तनिक भी छेड़छाड़ मत करना। यदि करोगे तो तुम्हें गधेकी खालमें सिला दिया जायगा।’ जब अभयडको यह आज्ञा मिली तो उसने फौरन संघसे क्षमा मांग कर उसे खाने किया।

लवणखेडाका राणा केलहण ।

सं० १२४९ में श्रीजिनपति सूरिजी लवणखेडासे विहार करके पुष्करिणी, विक्रमपुर आदिमें विचरते हुए सं० १२५१ में अजमेर गये। दो मास वहां पर मुसलमानोंके उपद्रवके कारण बड़े कष्टसे बीते। फिर पाटण, भीमपल्ली, कुहियप हो कर पुनः राणा केलहणके आग्रहसे लवणखेटक पधारे। वहां ‘दक्षिणावर्त्तआरात्रिकावतारणोत्सव’ बड़ी धूमधामसे मनाया।

नगरकोटका राजा पृथ्वीचन्द्र ।

सं० १२७३ में (वृहद्धार) में गंगादशहरे पर गंगास्नानके लिये बहुतसे राणाओंके साथ महाराजाधिराज श्रीपृथ्वीचन्द्र नगरकोटसे आया। उसके साथ पं० मनोनानन्द नामक एक काश्मीरी पण्डित भी था। उसने श्री जिनपति सूरिके उपाश्रय पर शास्त्रार्थके चैलैङ्गका नोटिश लगा दिया। तब सूरिजीके शिष्य जिनपालोपाध्याय आदि शास्त्रार्थके लिये महाराजा पृथ्वीचन्द्रकी सभामें आये, और वाद-विवादमें उक्त पण्डितको परास्त कर दिया। महाराजाने पण्डितके चैलैङ्गको फाड़ कर उपाध्यायजीको जयपत्र दिया।

पालनपुरका राजकुमार जगसिंह ।

सं० १२८८ में पालनपुरके सेठ भुवनपालने, राजकुमार जगसिंहकी उपस्थितिमें ध्वजारोपणका उत्सव बड़े समारोहसे मनाया।

जामालिपुरका राजा उदयसिंह ।

स० १३१० वैशाख सुदि १३ शनिवार स्वाति नक्षत्रके दिन, श्रीमहावीर विधिवैलमें, राजा व प्रधान पुरुषोंकी उपस्थितिमें राजमान्य महामन्त्री जैत्रसिंहके तत्त्वधानमें, पालनपुर, वागडदेश आदिके श्रावकोंके एकत्र होने पर श्रीचौवीस जिनालय आदिकी प्रतिष्ठा, दीक्षादि महामहोत्सवपूर्ण हुई ।

स० १३१४ में माघ शु० १३ को राजा उदयसिंहके प्रमोदपूर्ण मान्धियसे कनकगिरिके मुख्य मन्दिर पर धजारोप हुआ ।

खर्णगिरिका चाचिगदेव ।

स० १३१६ के माघ सुदि ६ को, राजा चाचिगदेवके राजत्वकालमें खर्णगिरिके शान्तिनाथ मन्दिर पर खर्णमय ध्वजदंड व कलश स्थापित किये गये ।

मीमपल्लीका राजा माण्डलिक ।

स० १३१७ वैशाख सुदि १० सोमवारको, मीमपल्लीमें राजा माण्डलिकके राजत्वकालमें दण्डनायक श्रीमीलगण (१) के सान्धियसे महावीर जिनालय पर खर्णदण्ड-कलशादि चढ़ाये गये ।

चित्तौड़का महाराजा ममरसिंह ।

स० १३३५ फा० क० ५ को, महाराजा ममरसिंहके रामराज्यमें, चित्तौड़के चौरासी मुहल्लेमें जलयात्रापूर्वक स्थानीय ११ मन्दिरोंके ११ छत्र व मुनिस्तम्भ, आदिनाथ, अजितनाथ, वासुदेव्य प्रभुकी प्रतिमाएँ स्थापित की गईं ।

चित्तौड़के युवराज अरिसिंह ।

स० १३३५ फाल्गुन शु० ५ को, सकल राज्यधुराको धारण करने वाले राजकुमार अरिसिंहके सान्धियसे आदिनाथ मन्दिर पर धजारोप हुआ ।

बीजापुर नरेश सारगदेव ।

स० १३३७ ज्येष्ठ कृष्ण ४ शुकृवारको, महाराजाधिराज सारगदेवके रामराज्यमें, महामाल्य मल्लदेव व उपमन्त्री विन्ध्यादित्यके कार्यकालमें, बीजापुरमें श्रीजिनप्रबोध सूरिजीका नगरप्रवेश बड़े समारोहसे हुआ । स० विन्ध्यादित्य सूरिजीकी स्तुति करता था ।

शम्भानयन (सिाना) का राजा श्रीसोम ।

श्रीजिनप्रबोध सूरिजीने (स० १३४० में) सन्मुख आये हुए श्रीसोम महाराजाकी वीनति स्वीकार कर शम्भानयनमें चातुर्मास किया ।

जेसलमेर नरेश कर्णदेव ।

स० १३४० के फाल्गुनमें श्रीजिनप्रबोध सूरिजी जेसलमेर पधारे । नगर प्रवेश बड़े समारोहसे हुआ । राजा कर्ण ससैन्य दर्शनार्थ सामने आया । महाराजाके आपटसे चातुर्मास भी उन्होंने वहीं किया ।

जामालिपुरका राजा सामन्तसिंह ।

स० १३४२ ज्येष्ठ कृष्णा ९ को, जालौरमें सुप्रसन्न महाराजा सामन्तसिंहके सान्धियसे अनेक जिन प्रतिमाओंकी प्रतिष्ठा और इन्द्रमहोत्सव सम्पन्न हुआ ।

शम्भानयनका महाराजा सोमेश्वर चौहान ।

स० १३४६ फाल्गुन शु० ८ को, महाराजा सोमेश्वरकारित विस्तृत प्रवेशोत्सवसे श्रीजिनचन्द्र सूरिजी शम्भानयन पधारे । सा० वाहड, भा० गीमा, जगसिंह, खेतसिंह सुश्रावकोंके वनभाएँ हुए प्रासादमें उन्होंने शान्तिनाथ प्रभुकी स्थापना की ।

‘भगवन्! देखिये न इस ओर आकाश धूलिसे आच्छादित हो गया है—मात्स्य देता है समीप ही में कोई म्लेच्छ कटक है।’ पूज्यश्रीने कहा—‘महानुभावो! धैर्य रखो, अपने वैल आदि चतुष्पदोंको एकत्र कर लो; प्रभु श्रीजिनदत्त सूरिजी सबका भला करेंगे।’ पूज्यश्रीने मन्त्र-ध्यान पूर्वक अपने दण्डसे संघके पड़ावके चारों तरफ कोटके आकार वाली रेखा खींच दी। सब लोग उसमें छिप गये। संघके लोगोंने आस-पाससे जाते हुए हजारों म्लेच्छोंको देखा पर सूरिजीके प्रभावसे वे लोग संघको न देख सके; केवल कोटको देखते दूर चले गये, जिससे सब लोग निर्भय हुए।

सं० १२५१ में माण्डव्यपुरसे अजमेरके लिये श्रीजिनपति सूरिजीने विहार किया। वहां म्लेच्छोंका उपद्रव होनेसे २ मास बड़े कष्टसे वीते।

सं० १२५३ में मुसलमानोंने पाटणका भंग कर दिया। गुर्वावलीमें “पत्तनभंगानन्तरं धाटीग्रामे चतुर्मासी कृता” लिखा है।

सं० १३७१ ज्येष्ठ वदि १० को, जावालिपुरमें कलिकाल-कैवली श्रीजिनचन्द्र सूरिजीकी विद्यमानतामें दीक्षा, मालारोपणादि उत्सव हुए। फिर म्लेच्छोंने उस नगरका भंग कर दिया—“ततो म्लेच्छकृतो भंगः श्रीजावालपुरे जातः।”

सं० १३७७ में, पाटणको “म्लेच्छवहुलेऽपि समग्रजनपदे” लिखा है और सं० १३८० के वर्णनमें “प्रभूतम्लेच्छव्यवहारीसमूहसंकुले श्रीपत्तने श्रीमहाराजाधिराजसैन्यलीलायमान आवासितः” लिखा है।

सं० १३८४ में श्रीजिनकुशलसूरिजीने सिन्ध प्रांतमें विहार किया। उस समय सिन्ध देशको “महाम्लेच्छकुलाकुलगुरुतरश्रीसिन्धुमण्डलोपरि” लिखा है। उच्च नगरके प्रवेशोत्सवके समयमें “हिन्दूराज्यकालमें श्रीजिनपति सूरिजी पधारे थे” लिखा है, इससे निश्चित है कि उस समय वहां मुसलमानोंका शासन हो चुका था।

पाटणमें भीषण दुष्काल।

सं० १३७७ में श्रीजिनकुशल सूरिजीके महोत्सवके समय पाटणमें महादुर्भिक्ष था। लिखा है कि—“श्रीपत्तने समागताः, तत्र च विषमकाले महादुर्भिक्षप्रवर्तमानेऽपि”।

इस प्रकार इस पट्टावलिकमें ऐतिहासिक दृष्टिसे अनेक महत्त्वकी बातोंका उल्लेख मिलता है जो अन्यत्र अज्ञात हैं। पट्टावलि-साहित्यमें यह एक बहुत ही विशिष्ट प्रकारकी रचना है।

खरतरगच्छालंकार

युगप्रधानाचार्यगुर्वावली ।

नमो युगप्रधानमुनीन्द्रेभ्यः ।

वर्धमानं जिनं नत्वा, वर्धमानजिनेश्वराः । मुनीन्द्रजिनचन्द्रारयाऽभयदेवमुनीश्वराः ॥१॥
श्रीजिनवह्मसूरिः, श्रीजिनदत्तसूरयः । यतीन्द्रजिनचन्द्रारयः, श्रीजिनपतिसूरयः ॥२॥
एतेषां चरित किञ्चिन्मन्दमत्या यदुच्यते । वृद्धेभ्यः श्रुत[वित्तृभ्यः]स्तन्मे कथयतः शृणु ॥३॥

१ अ भो हर देशे' जिनचन्द्राचार्या देवगृहनिवासिनश्चतुरशीतित्याजलरुनायका आसन् । तेषां वर्धमाननामा शिष्यः । तस्य च सिद्धान्तवाचना गृह्यतश्चतुरशीतिराश्रातनाः समायाताः । तांश्च परिभाषयत इयं भाषना मनसि समजनि—'यद्येता रक्ष्यन्ते तदा भद्र भवति' । त्रैतुरोश्च निवेदितम् । गुरुणा चिन्तितम्—'अस्य मनो न मनोहरम्' इति ज्ञात्वा स्वरिपदे स्थापितः । तथापि तस्य मनो न रमते चैत्यगृहवासे स्थातुम् । ततो गुरोः सम्मत्या निर्गत्य कतिचिन्मुनिममेतो ढि ह्यो वा द ली प्रभृतिदेशेषु समायातः । तस्मिन् प्रस्तावे, तत्रैवोद्घोतनाचार्यस्वरिवर आसीत् । तस्य पार्श्वे सम्यगागमतच्च बुद्ध्या, उपमम्पद गृहीतवान् । तदनन्तर श्रीवर्धमानसुरेरियं चिन्ता जाता—'अस्य स्वरिमन्त्रस्य कोऽधिष्ठाता' । तस्य ज्ञानायोपनासत्रयमकारि । तृतीयोपनासे धरणेन्द्रः समागतः^३ । तेनोक्त स्वरिमन्त्रस्याहमधिष्ठाता । ततश्च सर्वेषां स्वरिमन्त्रपदानां प्रत्येकं फलं निवेदितम् । ततश्च सस्फुर आचार्यमन्त्रो जातः । तेन च सस्फुगः सपरिवारा वर्धमानसुरयो जज्ञिरे ।

२. अस्मिन् प्रस्तावे विज्ञप्तं पण्डितजिनेश्वरगणिना—'भगवन् ! ज्ञातस्य जिनमतस्य किं फलम्, यदि कुत्रापि गत्वा न प्रकाश्यते । गूर्जरनादेशः प्रभूतो देवगृहवासाचार्यव्याप्तः श्रूयते । अतस्तत्र गम्यते' । 'युक्तमुक्त पर द्रकुनमि-
मिच्छादि परिभाष्यते, ततः सर्वं शुभम्' । ततो भामहश्चहत्सवातमहिता आत्माष्टादशश्रुलिताः । *रुमेण प ह्यं प्राप्ताः । बहिर्भूमिगतस्य पण्डितजिनेश्वरगणिसहितवर्धमानसुरेः सोमध्वजो नाम जटाधरो मिलितः । तेन सहैष्टगोष्ठी जज्ञे । तन्मध्ये गुणं दृष्ट्वा प्रश्नोत्तरं कृतः—

का दौर्गत्यचिनाशिनी हरिविरञ्चयुग्रप्रवाची च को,
वर्णः को व्यपनीयते च पथिकैरत्यादरेण श्रमः ।
चन्द्रः पृच्छति मन्दिरेषु मरुतां शोभाधिधायी च को,
दाक्षिण्येन नयेन विन्वविदितः को वा भुवि भ्राजते ॥

[१]

१ प्रत्यन्तरे—आमोहर० । २ अतः । ३ आयात । ४ सस्फुर । ५ वर्धमानाचार्या । * एतद्द्वितारकान्तर्गत पाठो नोपर-
म्यते प्रत्यन्तरे ।

“सो म ध्व जः” । स जटाधरस्तुष्टः । भक्तिर्वह्नी कृता । ततस्तेनैव संघातेन चलिताः* क्रमेणा न हि ल प त्ते न प्राप्ताः । उत्तरिता मण्डपिकायाम् । तस्मिन् प्रस्तावे तत्र प्राकारो नास्ति, सुसाधुभक्तः श्रावकोऽपि नास्ति यः स्थानादि याच्यते । तत्रोपविष्टानां घर्मो निकटीभूतः । ततः पण्डितजिनेश्वरेणोक्तम्—‘भगवन्नुपविष्टानां किमपि कार्यं न भविष्यति’ । ‘तर्हि सुशिष्य, किं क्रियते ?’ । ‘यदि यूयं वदथ तदोच्चैर्गृहं दृश्यते तत्र ब्रजामि’ । ब्रज । ततो वन्दित्वा सुगुरुपादपद्मान् गतस्तत्र । तच्च गृहं श्रीदुर्लभराज्ञः पुरोहितस्य । तस्मिन् प्रस्तावे स उपरोहितः शरीराभ्यङ्गं कारयंस्तिष्ठति, तस्याऽग्रे स्थित्वा

श्रिये कृतनतानन्दा विशेषवृषसङ्गताः । भवन्तु त्वं विप्रेन्द्र ! ब्रह्म-श्रीधर-शङ्कराः ॥ [२]

इत्याशिर्वादं पठितवान् । ततस्तेन तुष्टो वर्त्ति । विचक्षणो व्रती कश्चित् । तस्यैव गृहमध्यप्रदेशे छात्रान् वेदपाठपरिचिन्तनं कुर्वतः श्रुत्वा ‘इत्थं मा भणत वेदपाठान्’ । ‘किं तर्हि ?’ ‘इत्थम्’ । ततः पुरोहितेनोक्तम्—‘अहो ! शूद्राणां वेदेऽधिकारो नास्ति’ । ततः पण्डितेनोक्तम्—‘वयं चतुर्वेदिनो ब्राह्मणाः, सूत्रतोऽर्थतश्च’ । ततस्तुष्टः पुरोहितः । ‘कस्माद् देशादागताः ?’ ‘दि ह्यी दे शा त्’ । ‘कुत्र स्थिताः स्थ ?’ [=शुङ्गशालायाम् । अन्यत्र स्थानं न लभ्यते, विरोधिरुद्धत्वात् । मदीया गुरवः सन्ति सर्वे] अष्टादश यतिनः । ‘चतुःशालमद्गृहे परिच्छदां वद्धा, एकस्मिन् द्वारे प्रविश्यैकस्यां शालायां तिष्ठतः(थ) सर्वे सुखेन । भिक्षावेलायां मदीये मानुषेऽग्रे कृते ब्राह्मणगृहेषु सुखेन भिक्षा भविष्यति’ । ततः पत्तने^१ लोके उच्छलिता वार्ता ‘वसतिपाला यतयः समायाताः’ । ततो देवगृहनिवासिब्रतिभिः श्रुतम् । तैर्विदितं नैषामागमनं श्रेयस्करम् । कोमलो व्याधिर्यदि च्छिद्यते तदा कुशलम् । ते चाधिकारिपुत्रान् पाठयन्ति । तैश्च वर्षोपलादिदानेन ते चट्टाः सुखिनः कृत्वा भणिताः—‘युष्माभिलोकमध्ये भणनीयम्—‘एते केचन परदेशान्मुनिरूपेण श्रीदुर्लभराजराज्यहेरिका आगताः सन्ति’ । सा च वार्ता सर्वजने प्रवृत्ता । सा च प्रसरन्ती राजसभायामपि प्रवृत्ता । राज्ञाऽभाणि—‘यद्यत्रैवंविधाः क्षुद्रा आयाताः, तर्हि तेषामाश्रयः केन दत्तः ?’ केनाऽप्युक्तम्—‘देव ! तवैव गुरुणा स्वगृहे धारिताः । ततो राज्ञोक्तमाकारय तम् । आकारित उपरोहितः, भणितश्च—‘यद्येवंविधा एते किमिति स्थानं दत्तम् ?’ । तेन भणितम्—‘केनेदं दूषणमुद्गावितम् ?, यद्येषां दूषणमस्ति तदा लक्षपारुष्यैः कर्पटिकाः प्रक्षिप्ताः । यद्येषां मध्ये दूषणमस्ति तदा लुपन्तु तां भणितारः’ । परं न सन्ति केचन । ततो भणितं राज्ञः पुर उपरोहितेन—‘देव ! ये मद्गृहे सन्ति ते दृष्टा मूर्तिमन्त एव धर्मपुञ्जा लक्ष्यन्ते न तेषां दूषणमस्ति’ । तत इमां वार्तामाकर्ण्य सर्वैरपि सूराचार्यप्रभृतिभिः परिभाषितम्—‘वादे निजित्य निस्सारयिष्यामः परदेशागतान् मुनीन्’^२ । ततस्तैरुपरोहित उक्तः—‘स्वगृहघृतयतिभिः सह विचारं कर्तुकामा आस्महे । तेषां पुरस्तेनोक्तम्—‘तान् पृष्ट्वा यत्स्वरूपं तद्गुणिष्यामि’ । तेनापि स्वसदने गत्वा भणितास्ते—‘भगवन्तो ! विपक्षाः श्रीपूज्यैः सह विचारं कर्तुं समीहन्ते’ । तैरुक्तम्—‘युक्तमेव, परं त्वया न भेतव्यम्’ । इदं भणितव्यास्ते—‘यदि यूयं तैः सह विवदितुकामास्तदा ते श्रीदुर्लभराजप्रत्यक्षं यत्र भणिष्यथ तत्र विचारं करिष्यन्ति’ । तैश्चिन्तितं सर्वेऽधिकारिणोऽस्माकं वशंगता न तेभ्यो भयम्, भवतु राजसमक्षं विचारः । ततोऽस्मिन् दिने पञ्चाशरीयवृहद्देवगृहे विचारो भविष्यतीति निवेदितं सर्वेषां पुरः । उपरोहितेनाप्येकान्ते नृपो भणितः—‘देव !

१ ‘अनघिल’ इति आदर्शे । २ श्राद्धोऽपि । ३ ‘पण्डित’ शब्दो नास्ति प्र० । ४ नास्ति पदमेतत् प्र० । ५ प्र० °राजपुरोहितस्य । ६ मूलादर्शे ‘उपरोहित’ इति सर्वत्र । ७ वो भवन्तु च । ८ तुष्टश्चित्ते । ९ °पादपरावर्तनं । १० पदान् । ११ किं नहीत्यम् । १२ पदमिदं नास्ति प्र० । १३ प्र० ‘स तुष्टः’ इत्येव पदम् । ÷ कोष्ठकान्तर्गता पङ्क्तिः पतिता मूलादर्शे, प्रत्यन्तरादत्रानुसन्धिता । १४ ‘पत्तने’ नास्ति प्र० । १५ सुखकरम् । १६ मूलादर्शे ‘वर्षोपलादि’ । १७ ‘राजकुले प्रसृता’ इत्येव प्र० । १८ तत् उक्तं राज्ञोऽग्रे । १९ ‘मुनीन्’ नास्ति प्र० ।

आगन्तुऋमुनिभिः सह स्थानस्थिता मुनयो विचार विधातुकामास्तिष्ठन्ति । स च विचारे न्यायवादि राजप्रत्यक्षं क्रिय-
माणः शोभते । ततः पूज्यैः प्रत्यक्षैर्भणितव्य विचारप्रस्तावे प्रमादं कृत्वा । ततो राजाऽभाणि—‘युक्तमेव कर्तव्यमस्माभिः’ ।

ततश्चिन्तिते दिने तस्मिन्नेव देवगृहे श्रीसूराचार्यं प्रभृतिचतुरशीतिराचार्याः स्वप्रभृत्यनुसारेणोपविष्टाः । राजा-
ऽपि प्रधानपुरुषैराकारितः । सोऽप्युपविष्टः । राज्ञोक्तम्—‘उपरोहित । आत्मसम्मतानाकारय’ । ततः स तत्र गत्वा विद्वा-
पयति श्रीसुधर्मानक्षरीन्—‘सर्वे मुनीन्द्रा उपविष्टाः सपरिवागः । श्रीदुर्लभराजश्च पञ्चाशरीयदेवगृहे । युष्माकृमागम-
नमालोभ्यते । तेऽप्याचार्याः पूजितास्ताम्बूलदानेन राजा । तच्छ्रुत्वापरोहितमुखात् पैश्वाच्छ्रीवर्द्धमानस्यः श्रीसुधर्म-
स्वामिजम्बूस्वामिप्रभृतिचतु... न युगप्रधानान् क्षरीन् हृदयैश्चूत्वा पण्डितश्रीजिनेश्वरप्रभृतिः कतिचिद्गीतार्थसुसाधु-
भिः सह चलिताः सुशकुनेन । तत्र ब्राह्मणं, नृपतिना दशिते स्थान उपविष्टाः, पण्डितजिनेश्वरैर्दत्तनिपद्यायाम् । आत्मना
च गुरुभणितोचितासने गुरुपादान्त उपविष्टः । राजा च ताम्बूलदानं दातुं प्रवृत्तः । ततः सर्वलोकसमक्षं भणितवन्तो
गुरुवः—‘साधूना ताम्बूलग्रहणं न युज्यते राजन् !’ । यत उक्तम्—

ब्रह्मचारियतीना च विधवाणा च योपिताम् । ताम्बूलभक्षणं चिप्रा । गोमांसाद्यं चिशिष्यते ॥[३]

ततो विवेकिलोऋक्ष समाधिर्जाता गुरुषु निषये । गुरुभिर्भणितम्—‘एष पण्डितजिनेश्वर उत्तरप्रत्युत्तर यद्गणि-
प्यति तदस्माकं सम्मतमेव ।’ सर्वैरपि भणितं ‘भवतु’ । ततो मुरयसूराचार्येणोक्तम्—‘ये वसतौ वसन्ति मुनयस्ते पद्द-
र्शननाद्याः प्रायेण । पद्ददर्शनादीह क्षणकजटिप्रभृतीनि—इत्यर्थनिर्णयाय नूतननादस्वल्पुस्तिर्का वाचनार्थं गृहीता करे ।
तस्मिन् प्रस्तावे “भाविनि भूतवदुपचार” इति न्यायच्छ्रीजिनेश्वरस्वरिणा भणितम्—‘श्रीदुर्लभमहाराज ! युष्माकं लोके
किं पूर्वपुरुषविहिता नीतिः प्रवर्तते, अथवा आधुनिकपुरुषदशिता नूतना नीतिः ?’ । ततो राजा भणितम्—‘अस्माकं
देशे पूर्वजगणिता राजनीतिः प्रवर्तते नाऽन्या’ । ततो जिनेश्वरस्वरिभिरुक्तम्—‘महाराज ! अस्माकं मतेऽपि यद् गण-
धरेश्वरतुर्दशपूर्वधरैश्च यो दशितो मार्गः स एव प्रमाणीकर्तुं युज्यते, नाऽन्यः’ । ततो राज्ञोक्तं युक्तमेव । ततो जिनेश्वर-
स्वरिभिरुक्तम्—‘महाराज ! यद् दूरदेशादगताः, पूर्वपुरुषविरचितस्वसिद्धान्तपुस्तकगृह्यन्तं नानीतम् । एतेषां मतेभ्यो महा-
राज ! यूयमानयत पूर्वपुरुषविरचितसिद्धान्तपुस्तकगण्डलकं येन मार्गमार्गनिश्चयं कुर्मः’ । ततो राज्ञोक्तस्ते—‘युक्तं
वदन्त्येते, स्वपुरुषान् प्रेषयामि, यूयं पुस्तकसमर्पणे निरोप ददध्वम्’ । ते च जानन्त्येषामेव पक्षो भविष्यतीति, तूर्णानि
विधाय स्थितास्ते । ततो राजा स्वपुरुषां प्रेषिता—शीघ्रं सिद्धान्तपुस्तकगण्डलकं नानीतम् । शीघ्रमानीतम् । आनीत-
मात्रमेव छोटितम् । तत्र देवगुरुप्रमादाद् दशकालिकं चतुर्दशपूर्वधरविरचितं निर्गतम् । तस्मिन् प्रथममेवेयं
गाथा निर्गता—

अन्नद पगड लेण, भड्डज सयणासण । उच्चारभूमिसपन्न, इत्थीपसुचिवज्जियं ॥ [४]

एवंविधाया वसतौ वसन्ति साधवो न देवगृहे । राजा भावित युक्तमुक्तम् । +सर्वेऽधिकारिणो विदन्ति निरुचरी-

१ ‘विचार करिष्यन्ति’ इत्येव प्र० । २ ‘पूज्या प्रत्यक्षा भवितव्य’ इति मूला० । † दृष्टान्तगतपाठस्थाने प्र० ‘विजसा
वर्द्धमानाचार्या सर्वे उपविष्टा सन्ति’ इत्येव वाचयविन्यास । ३ ‘पश्चात्’ नास्ति प्र० । + प्र० ‘सुधर्मस्वाम्यादियुगप्रधानान्’
इत्येव । ४ जिनेश्वरगणि प्रभृति । ५ जिनेश्वरगणिदत्त । ६ ‘पुस्तिका करे घृता’ इत्येव प्र० । ७ ‘प्रस्तावे जिनेश्वरस्वरिणा भणित
मो राजन्’ इत्येव प्र० । ८ ‘पूर्वराजनीति’ प्र० । ९ ‘जिनेश्वरेणोक्तं राजन्’ । १० ‘विरचितानि पुस्तकादीनि नानीतानि । ११
‘सिद्धान्तपुस्तकं येन मार्गनिश्चयं कुर्मः । १२ ‘ततो’ नास्ति । १३ तूर्णानि स्थिता । १४ ‘राजा स्वपुरुषां प्रेषिता । शीघ्रं पुस्त-
कान्यानीतानि । छोटितानि’ इत्येव पाठ प्रत्यन्तरे । १५ तत्रेयं गाथा । + एतच्चिह्नद्वितपाठस्थाने प्र०—‘सर्वेऽधिकारिपुरुषैर्बद्धित
निरुचरीभूता अम्मदुरव । तत सर्वे राजप्रत्यक्षं गुरुत्वेन वर्द्धमानगुरयोऽस्मीष्टिना । येनास्मान् बहुमन्यते राजा’ । इत्येवा पक्ति ।

भूता अस्माकं गुरवः । ततः सर्वेऽधिकारिणः श्रीकरणप्रभृतयः पटवपर्यन्ता वदन्ति प्रत्येकमस्माकमेते गुरव-इति गुरु-निवेदनं राजप्रत्यक्षं कुर्वन्ति । येन राजाऽस्मान् बहु मन्यते, अस्माकं कारणेन गुरूनपि । राजा च न्यायवादी । तस्मिन् प्रस्तावे श्रीजिनेश्वरस्वरिभिरुक्तम्—‘महाराज ! कश्चिद्गुरुः श्रीकरणाधिकारिणः, कश्चिन्मन्त्रिणः, *किं बहुना कश्चित्पटवानाम् । या नाठिः (?) सा कस्य सम्बन्धिनी भवति?’ राज्ञोक्तं मदीया । ‘तर्हि महाराज ! कः कस्याऽपि सम्बन्धी जातो* वयं न कस्याऽपि’ । ततो राज्ञाऽऽत्मसम्बन्धिनो गुरवः कृताः । ततो राजा भणति—‘सर्वेषां गुरूणां सप्त सप्त गव्दिका रत्नपटीनिर्मिताः, किमित्यस्मद्गुरूणां नीचैरासने उपवेशनं, किमस्माकं गव्दिका न सन्ति ?’ । ततो जिनेश्वरस्वरिणा भणितम्—‘महाराज ! साधूनां गव्दिकोपवेशनं न युज्यते । यत उक्तम्—

भवति नियतमेवासंयमः स्याद्विभूषा, नृपतिककुद ! एतल्लोकहासश्च भिक्षोः ।

स्फुटतर इह सङ्गः सातशीलत्वमुच्चैरिति न खलु सुमुक्षोः सङ्गतं गव्दिकादि ॥ [५]

इति वृत्तार्थः कथितः । राज्ञोक्तम्—‘कुत्र यूयं निवसत?’ तैरुक्तम्—‘महाराज ! कथं स्थानं विपक्षेषु सत्सु । अहो ऽपुत्रगृहं क र डि ह ड्डी मध्ये वृहत्तरमस्ति, तत्र वसितव्यम् ।’ तत्क्षणादेव लब्धम् । ‘युष्माकं भोजनं कथम्?’ तदपि पूर्ववहुर्लभम् । ‘यूयं कति साधवः सन्ति?’—‘महाराज ! अष्टादश’ । ‘एकहस्तिपिण्डेन सर्वे तृप्ता भविष्यन्ति’ । ततो भणितं जिनेश्वरस्वरिणा—‘महाराज ! राजपिण्डो न कल्पते, साधूनां निषेधः कृतो राजपिण्डस्य’ । ‘तर्हि मम मानुषेऽग्रे भूते भिक्षाऽपि सुलभा भविष्यति’ । ततो वादं कृत्वा विपक्षान् निर्जित्य राज्ञा राजलोकैश्च सह वसतौ प्रविष्टाः । वस-तिस्थापना कृता प्रथमं गूर्ज रत्रा देशे ।

३. द्वितीयदिनेऽचिन्ति विपक्षैरुपायद्वयं निरर्थकं जातम्, अन्योऽपि निस्सारणोपायो मन्यते^५ । पट्टराज्ञीभक्तो राजा विद्यते, सा च यद्गणति तत् करोति । सर्वेऽप्यधिकारिणः स्वगुरु-स्वगुरुवचनेनाप्रकदलीफलद्राक्षादिफलभृतभाजनान्याभरणयुक्तप्रधानवसनादीनि च ढौकनानि गृहीत्वा गता राज्ञीसमीपे । तस्या अग्रे वीतरागस्येव वलिविरचनं च-क्रिरे । राज्ञी च तुष्टा प्रयोजनविधानेऽभिमुखीभूता । तस्मिन्नेव प्रस्तावे राज्ञः प्रयोजनमुपस्थितम् । राज्ञीसमीपे ततो ढि ह्री दे श सम्बन्धी पुरुष आदेशकारी राज्ञा तत्र प्रेषितः—इदं प्रयोजनं राज्या निवेदय । देव ! निवेदयामीति भणित्वा शीघ्रं गतः । राजप्रयोजनं निवेदितं राज्याः । अनेकेऽधिकारिणो नानाढौकनिकाश्च विलोक्य तेन चिन्तितम्—‘ये मम देशादागता आचार्यास्तेषां निस्सारणोपायः संभाव्यते, परं मयाऽपि किञ्चित्तेषां पक्षपोषकं राज्ञः पुरो भणनीयम्’ । गतस्तत्र । ‘देव ! प्रयोजनं निवेदितं भवताम्, परं देव ! वृहत् कौतुकं तत्र गतेन दृष्टम्’ । ‘कीदृशं भद्र?’ । ‘राज्ञी अर्हद्गृपा जाता, यथाऽर्हतामग्रे वलिविरचनं क्रियत एवं राज्या अप्यग्रे’ । राज्ञा चिन्तितम्—‘ये मया न्यायवादिनो गुरुत्वेनाऽङ्गीकृताः, अद्यापि तेषां पृष्टिं न मुञ्चन्ति’ । राज्ञा भणितः सोऽपि पुरुषः—‘शीघ्रं गच्छ राज्ञीपार्श्वे, गत्वा भणनीयम्—राजा भाणयति राज्ञीं ‘यद्दत्तं भवत्या अग्रे तन्मध्यादेकमपि पूगीफलं यदि लास्यसि तदा न त्वं मम नाऽहं तव’ इति श्रुत्वा भीता राज्ञी, भणितं च ‘भो ! यद् येनाऽऽनीतं तत्तेन स्वगृहे नेतव्यम्; मम नास्ति प्रयोजनम्’ । सोऽप्युपायो निरर्थको जज्ञे ।

४. चतुर्थ उपायश्चिन्तितः—यदि राजा देशान्तरीयमुनीन्द्रान् बहु मंस्यते तदा सर्वाणि देवसदनानि शून्यानि मुक्त्वा देशान्तरेषु गमिष्यामो वयम् । केनापि^६ राज्ञो निवेदितम् । राज्ञाऽभाणि ‘यदि तेभ्यो न रोचते तदा गच्छन्तु’ । देव-

* एतच्चिह्नान्तर्गतो वाक्यविन्यासो नास्ति प्र० । १ प्र० परं वयं न कस्यापि सम्बन्धिनः । २ ‘आचार्याणां’ । ३ ‘तद्देयम्’ । ४ जिनेश्वरेणोक्तं राजपिण्डो न कल्पते । ५ ‘चिन्तितः’ । ६ ‘लत्वा’ । ७ तारकान्तर्गतः पाठो नास्ति प्र० । ७-७ ‘वलिवि-रचनेनेति’ इत्येव पदम् । ८ ‘समीपे’ । ९ ‘पूगीफलं न ग्राह्यं यदि’ । १० देशान्तरादागतान् मुनीन् मंस्यते । ११ नास्ति प्र० ‘केनापि’ । १२ ‘राज्ञोक्तं गच्छन्तु’ इत्येव प्र० ।

गृहपूजना वृत्त्या बहुका धारिताः । सर्वे देवाः पूजनीयाः । पर देवगृहमन्तरेण [तः] वहिःस्थातुं न शक्यते, ततः कोऽपि केनाऽपि व्याजेनागतः । किं बहुना, सर्वेऽप्यागता देवगृहेषु स्थिताः ।

५. श्रीवर्द्धमानस्वरिपि सपरिवारो राजसन्मानेन सर्वत्र देशे विहरति, कोऽपि किमपि कथयितुं न शक्नोति । ततः श्रीजिनेश्वरस्वरिः शुभलभे स्वपट्टे निवेशितः । द्वितीयोऽपि तद्भगता बुद्धिमागर आचार्यः कृतः । तयोर्भगिनी कल्याणमतिनाम्नी महत्तरा कृता । पश्चाच्छ्रीजिनेश्वरस्वरिणा विहारक्रमं कुरुता जिनचन्द्र-जभयदेव-धनेश्वर-हरिभद्र-प्रसन्नचन्द्र-धर्मदेव-महदेव-सुमतिप्रभृतयोऽनेके शिष्याः कृताः । ततो वर्द्धमानस्वरिः मिद्वान्तविधिना श्री अर्जुं द शि ख र तीर्थं देवत्व गतः ।

६. पश्चाच्छ्रीजिनेश्वरस्वरिभिः श्रीजिनचन्द्राभयदेवौ गुणपात्र ज्ञात्वा स्वरिपटे निवेशितौ, क्रमेण युगप्रधानौ जाता । *अन्यौ च द्वौ स्त्री धनेश्वरो जिनभद्रनामा, द्वितीयश्च हरिमद्राचार्यः, तथोपाध्यायत्रयं कृतं धर्मदेव-सुमति-निमलनामानः । धर्मदेवोपाध्यायः सहदेवगणी च द्वावपि भ्रातरौ । धर्मदेवोपाध्यायेन हरिमिह-मन्देवगणिभ्रातरौ सोमचन्द्रपण्डितश्च शिष्या विहिताः । सहदेवगणिनाऽशोकचन्द्रः शिष्यः कृतः । म चातीवप्रहृभ आसीत् । स च श्रीजिनचन्द्रस्वरिणा विशेषेण पाठयित्वाऽऽचार्यपटे निवेशितः । तेन च स्वपटे हरिमहाचार्यो विहितः । अन्यौ च द्वौ स्त्री प्रसन्नचन्द्र-देवभद्राचार्यौ । देवभद्रः सुमत्युपाध्यायशिष्यः । प्रसन्नचन्द्राचार्यप्रभृतयश्चत्वारोऽभयदेवस्वरिणा पाठितास्तर्कादिशास्त्राणि । यत उक्तम्-

सत्कर्त्तव्यायचर्चाचितचतुरगिरः श्रीप्रसन्नेन्दुसूरिः,
सूरि श्रीवर्द्धमानो यतिपतिहरिभद्रो मुनिर्देवचन्द्रः ।
इत्याद्याः सर्वविन्याणवसकलसुवः सञ्चरिष्णुस्कीर्त्तिः
स्तम्भायन्तेऽधुनाऽपि श्रुतचरणरमाराजिनो यस्य शिष्याः ॥* [६]

७ श्रीजिनेश्वरस्वरय जा शा प स्व्या निहृताः । तत्र व्याख्याने निचमणा उपविशन्ति । तत्र लीलावतीकथा कृता अनेकार्थवर्णनसमेता । तथा डि णि ड या णा ग्रा मे कथानकश्लोः कृतो व्याख्यानय । प्रथम स्थानस्थितदेवगृह-निवास्याचार्याणां समीपे व्याख्यानय पुस्तकयाचन कृतम् । तन्न दत्तम् । पश्चात्, पश्चिमप्रहरद्वये निगच्छते, प्रभाते व्याख्यायते । इत्य कथानकश्लोश्चतुर्भासा कृतः । तथा मरुदेनिगणिन्याऽनशन गृहीत, चत्वारिंशद्दिनानि स्थिता । श्रीजिनेश्वरस्वरिणा ममाधानमुत्पादित भणित च- 'यत्रोत्पत्ससे तत्स्थान निवेदनीयम्' । भणित 'निवेदयिष्यामि' । श्रावक एको युगप्रधाननिश्चयाभावे उ ज य न्ते गत्वा तस्य निश्चयार्थमुपयामान् कर्तुमारब्धः । तस्मिन् प्रस्तावे ब्रह्मशान्तिस्तीर्थङ्करवन्दनार्थं म हा वि दे हे' गत' । तस्याऽयं मरुदेनिदेवेन मन्देशो भणितः-

मरुदेविनामअज्ञा गणिणी जा आसि तुम्ह गच्छमि । सग्गमि गया पढमे, देवो जाओ महिड्डीओ ॥
दकलयंमि विमाणे दुसागराऊ सुरो समुप्पन्नो । समणेससिरिजिणेसरसूरिस्स डम कहिज्जासु ॥
दकउरे जिणवदणनिमित्तमिहागणणं सदिट्ठ । चरणंमि उज्जमो भे, कायव्वो किं व सेसेसु ॥ [९]
तेनाऽपि स्वय गत्वा न कथित गाथात्रयम् । म श्रावक उपनास प्रवृत्त उत्थाप्य कथितम्, अञ्जलेऽक्षराणि लिखितानि

१ 'सूर्योऽपि सपरिवार' । २ 'विहरन्ति' । ३ 'न कथयति' । ४ 'ततो पश्चात्' । ५ 'विहार' । ६ 'वर्द्धमानमुनिविधिना-ऽर्जुदे देवत्वे गत' । * एतच्चिह्नान्तर्गता पक्तयो नोपलभ्यन्ते प्रत्यन्तरे । ७ प्र० 'डिण्डियाणकग्रामे' । ८ 'कश्य' । ९ 'तथा-प्यक्रीडत' । १० नास्ति पदमेतत् प्र० । ११ 'तन्मध्ये' ।

भविष्यति; तदर्धेन सिद्धान्तलेखनं कारयिष्यामः' । गुरुणाऽभाषि—'भवतां मुक्तिकारणम्, वृक्तः परिणामः, कर्तव्य एव । ततः पुनरपि प च ने समायाताः श्रीमदभयदेवगुरवः । नर्वादिषु प्रतिष्ठितं प्राप्नुयेत् एव सिद्धान्तपान्नाः ।

१३. तत आ शी दु मे श्रीमन्कूर्चेपुरीयदेवगृहनिवासिजिनेशगुरुरिगीत । तत्र ये श्रावकगुरवस्तं सर्वेऽपि तस्य मटे पठन्ति । तत्राऽपि जिनवल्लभनामा श्रावकगुरोऽस्ति । तस्य पिता गृहो । मात्रा पाण्डितः । पाठयान्यः सन् मटे पठितुं क्षिप्तः । सर्वेभ्यश्चद्वेष्यः सकाशात्तस्याधिकः पाठ आजगाम । अन्यदा, कदाचित् तेन जिनकद्रभक्त्येन चादिगच्छता टिप्पणकमेकं प्राप्तम् । तत्र विनाहयं लिखितमस्ति, सर्पाकर्षणी मोक्षणी च । अथमं प्रथमा वाचिता । तस्याः प्रभावेन सर्वाभ्यो दिग्भ्यः सर्पानागच्छन्तो दृष्ट्वा निर्भीकतां चिन्ति—विधात्रभावोऽयम् । पुनस्तले द्वितीया वाचिता, तत्रभावेण पश्चान्मुखाधलिताः । एतत्स्वरूपं सुख्या श्रुतम् । तेन चिदितं—द्वयगुण एवः स्वीकृतुं वृक्तः । तन्मन्त्रं तस्मीकृत्य तन्मातरं प्रियवचनैः सम्बोधय द्रुमजनपदके तस्य दापयित्वा जिनकद्रमो विनेयः कृतः । लक्षणादियथा विद्याः पाठिताः । कदाचित्तस्याऽऽचार्यस्य ग्रामार्दा प्रयोजनमुपस्थितम् । तेन गच्छता पाण्डितजिनकद्रभावाऽऽष्टनिदिना—'सर्पा चिन्ता कार्या यावत् प्रयोजनं विधायाऽऽगच्छामि' । 'भरुद्धिः शीघ्रं चन्द्रमोजनं विनायाऽऽगच्छामि' । ततो द्वितीये दिने चिन्तितं जिनवल्लभेन—'भाण्डागारगभ्ये मञ्जुषा पुस्तकमुत्ता दृश्यते, एतेषु पुस्तकेषु किमस्ति ?' । तत्रैव सर्वं ज्ञानमस्तीत्येकं पुस्तकमुच्छ्रोत्रितं सिद्धान्तस्य । तत्रोक्तं पठयति—'यदिना द्विचन्द्राग्निदोषविशोक्तः पिटो गृहस्य-गृहेभ्यो मधुकरवृक्षा गृहीत्वा गंयमहेतुर्देहभारणा कर्तव्या'—इत्यादिदिनागतं दृष्ट्वा मनना विगिन्तः—'अतो वनाचारो न्यायेन मुक्तो गम्यते । नाऽन्माकमाचारो मुक्तिगमनयोग्यः—इत्यादि परिभाष्य गम्भीरगृह्या यथास्ति कृत्वा भाषि-तरीत्या स्थितः । आचार्योऽपि समागतः । तेन चिन्तितम्—'किमपि स्थानं न हीनं समञ्जसं, सर्वं जिनवल्लभेन भव्य-रीत्या धारितम् । तस्माद् यथा योग्यश्चिन्तितस्तथा भविष्यति । परं सर्वा विद्या अनेन सिद्धान्तं विनाऽभ्यग्नाः । सा च सिद्धान्तविद्या सम्प्रति श्रीमदभयदेवगुरोर्निर्मापे' श्रूयते । तस्य पार्श्वे जिनवल्लभं प्रेषयित्वा सिद्धान्तवाचनां प्रादयित्वा स्वपदे निवेशयामः—इति परिभाष्य वाचनान्नायं कृत्वा पश्चान्तगुणं निर्व्याकुलमोजनादियुक्तिं च जिनदेगराभिधान-द्वितीयशिष्यवैयावृच्यकृतसहितं च जिनवल्लभं श्रीमदभयदेवगुरोर्निर्मापे मुन्दकगितो म रु को दृ गये । अ न हि ह्ये प च ने गच्छता म रु को हे रात्रौ माणूश्रावकदेवगृहे प्रतिष्ठा कृता । ततः प च ने प्राप्तः । श्रीमदभयदेवगुरोर्निर्मापे दृष्ट्वा गतस्तत्र । दृष्टो गुरुर्भक्त्या वन्दितः । गुरुणा च दर्शनमात्रेण च्छामणितानाश्च ज्ञानः—योग्यो जीवो दृश्यते । प्रुष्टथ 'किमागमनप्रयोजनम् ?' । 'गुरुणा श्रीपूज्यपादपंजे सिद्धान्तवाचनान्नाम्वाद्दलम्पटो मधुकरगच्छः प्रेषितोऽहं युष्माकं पार्श्वे' । पश्चादचिन्ति सुगुरुणा—देवगृहनिवासिगुरुशिष्य एवः, परं योग्यः । सिद्धान्तवचनं च चिन्तितम्—

सरिज्जा सह विज्जाण कालंमि आगण चिज्ज । अपत्तं च न वाऽज्जा, पत्तं च न चिमाणण ॥[१२]

इति परिभाव्योक्तम्—'युक्तं विहितं भवता यत्सिद्धान्तवाचनाभिप्रायेणात्र समागतः । ततः प्रधानदिने वाचनां दातु-मारब्धा । यथा यथा सुगुरुजिनवचनवाचनां ददाति तथा तथा सन्तुष्टः सन् शिष्यः सुधारसमिव तामान्वादयति । तं तादृशं शिष्यमवलोक्य गुरुरप्यानन्दभाक् संपनिपद्यते' । पश्चात् सुगुरुहनिशं तथा तथा दापनाशुद्ध्या वाचनां दातुं प्रवृत्तो यथा स्तोकेनैव कालेन सिद्धान्तवाचना परिपूर्णा भूता

१४. तथा गुरोर्ज्योतिष्कि एकः प्रतिपन्न आसीत्—'यदि भगवतां कश्चिच्छिष्यो योग्यो भवति तदा मया समर्प-णीयो येन तस्मै ज्योतिष्कं समर्पयामि यथापरिज्ञातम्' । ततो जिनवल्लभगणिः समर्पितः । तेनाऽपि तस्मै यथापरिज्ञानं

१ नास्ति पदमेतत् प्र० । २ नास्ति 'कदाचित्' । ३ 'तेनाचिन्ति जिनवल्लभेन' इत्येव प्र० । ४ 'पार्श्वे' । ५ 'अनविहो' आदर्शे । ६ 'माणदेवश्रावकगृहे' । ७ नास्ति पदमेतत् प्र० । ८ 'दृष्ट्वा' । ९ 'जातः' । १० 'ततः' । ११ 'पूर्णा जाताः' ।

ममपितम् । गुरुभ्यः मन्नायात् स्वगुरुसमीपगमने मुक्तकलत्रचन प्रतीच्छति । ततो गुरुणाऽभाणि-‘पुत्र ! मयं मिद्वान्तं यथाज्ञान निवेदितम् । तदनुमारेण यथा उत्तसे तथा विधेयम्’ । जिनपल्लभगणिना भणितम्-‘तथैव यथाशक्ति प्रतीयि-
प्यामि’ । ततः प्रधानदिने चलिषो यथागतमार्गेण । पुन मं रु को द्वे प्राप्तः । आगच्छता मिद्वान्तानुमारेण देवगृहे विभिलसितः, येनाग्निर्विचैत्यमपि विधिचैत्यं मुक्तिहेतुर्भवति । स चायम्-

अत्रोत्सृष्टजनक्रमो न च न च स्नात्र रजन्या सदा,
साधूनां ममताश्रयो न च न च स्त्रीणा प्रवेशो निजि ।
जाति-ज्ञातिकदाग्रहो न च न च श्राद्धेषु ताम्बूलमि-
त्याज्ञात्रेयमनिश्चिते विधि कृते श्रीजैनचैत्यालये ॥ [१३]

इत्यादिविधिविधेयो येन धर्मो मुक्तिमार्गो भवति । ततोऽनन्तर स्वगुरुममीपे गन्तु प्रवृत्तः । प्राप्तौ माड्यडग्रामे
आमीदुर्गादर्वाङ्करोद्यत्रये । तत्रैव स्थितः । गुरुमीलनाय पुरुषः प्रेषितः । तस्य हस्ते लेखोऽलेखि-‘युष्माकं प्रमादेन
सुगुरुममीपे प्रोचना गृहीत्वा माड्यडग्रामे समाजगाम । प्रमादं कृत्वाऽत्रैव श्रीपूज्यैर्मलितव्यम्’ । ततो गुरुभिरज्ञायि-
‘किमिति जिनपल्लभेनेत्यं’ निर्दिष्टम्, नात्राऽऽगतः ?’ । ततो द्वितीयदिने सकललोकेन ममेतः समायात आचार्यः ।
अभिमुत्सगतो जिनपल्लभः । वन्दितो गुरुः । क्षेमपार्ता’ पृष्टा गुरुभिः । मर्मा यथोक्ता कथिता । तथा ब्राह्मणममाधान-
निमित्तम्, मेघादिस्वरूपाणि ज्योतिष्कालेन भणितानि कानिचिच्चथा जातानि यथा गुरोर्गुण्याश्रयैः करीणि । पश्चाद्गुरुणा
पृष्टो जिनपल्लभगणि-‘किमिति मध्ये त्व नाऽऽगत ?’ । भणितम्-‘भगवन् ! सुगुरुमुत्साजिनप्रचनान्मृत पीता कथं देव-
गृहनिवासं विपमदृष्टं सेवितुमिच्छामि ?’ । ततो गुरुभिर्भणितम्-‘भो जिनपल्लभ ! मयेदं चिन्तितमामीत्, तुभ्यं स्वपद
दत्त्वा त्वयि स्वगच्छ-देवगृह-श्रावकादिचिन्ता निवेदय, पश्चात् स्वयं गुरुपार्थं वमतिमार्गमङ्गीकरिष्यामः’ । जिनपल्लभो
भणति-‘तर्हि किमिति नाङ्गीक्रियते ? विवेकस्पृष्टं फलमयुक्त परिश्रियते युक्तमङ्गीक्रियते’ । ततोऽभाणि’ गुरुभिः-
‘एवमिथा निस्पृष्टता नाऽऽत्यस्माकम्, येन चिन्ताकरणममर्थं पुरैष विना स्वगच्छे देवगृहादिचिन्ता मुक्त्वा सुगुरुपार्थं
‘जंमतिस्थितिमङ्गीकृतं, भवता तु विधातव्यं वमतिरमनम्’ । ततो गुरु वन्दित्वा तत्सम्भवेन पुन’ पत्तने’ निजहार ।
श्रीमदभयदेवप्रतिपादान् भावेनै वन्दितवान् । सुगुरोरेतीयं समाधानं मेमजनि । चिन्तितं यथा परीक्षितस्तथा जज्ञे ।
ततो मनसि विदन्ति’ न कस्यापि निवेदयन्ति-स्वपदयोग्य एष एव, परं देवगृहनिवासिश्चिष्यं इति हेतोः रिदानीं
गच्छस्य सम्मत न भविष्यतीति-गच्छाधारको वद्विमानाचार्यो गुरुपदे निवेशितं । जिनपल्लभगणैः स्वस्वीयपमम्पद
दत्तान्त-‘अस्मान्मालया सर्वत्रैव विदितव्यः’ । एकान्ते प्रमन्नचन्द्राचार्यो भणति-‘मदीयपदे भय्यलक्षे जिनपल्ल-
भगणीं स्थापनीय’ । तस्यापि सुगुरुपदनिवेशनप्रस्तावो न जज्ञे । तेनापि स्थापु’परिममाप्तिममये कर्षटकराणिज्ये
देवभद्राचार्याणां विज्ञप्तम्-‘सुगुरुपदेर्षं. पूजोक्तो युष्माभिः मफलीकृतव्योऽप्रश्यमेव, मया न कर्तुं शक्तः’ । तैरपि
प्रतिपन्नम्-‘वर्तमानयोगेन करिष्यामः । ममाधानं विधेयं किं बहुना ?’ पूजोक्तं मयेन । नवाङ्कुर्या भव्यजीवान्
सुखिनः कृत्वा कालक्रमेण मिद्वान्तविधिना समाधानेनै चतुर्यदेवलोके प्राप्ता श्रीमदभयदेवव्यग्रः ॥

१ नाम्नि पदमेतत् प्र० । २ निजगुरु’ । ३ ‘वाचनं लात्वाऽत्रागत’ इत्येव प्र० । ४ मिलनीय । ५ शिष्येणैवमादिष्टम् ।
६ लोचनमेतोऽभिमुखमाचार्यं । वन्दितो गुरुजिनपल्लभेन । ७ तेनोक्त । ८ चैत्यनिवास विपश्यं । ९ गुरुलोकं । १० नास्ति
प्र० ‘त्वयि स्वगच्छ’ । ११ तत् । १२ जिनपल्लभेनोक्त । १३ सेवने । १४ ततो गुरुणाऽभाणि । १५ नर । १६ ‘चैत्यानि’ ।
१७ वसतिमङ्गीकृतं । १८ पचनं गत । १९ नाम्नि ‘मयेन’ । २० जत । २१ ज्ञात । २२ चैत्यवासिश्चिष्यः । २३ म्यापिन ।
२४ मयेव विदितं । २५ उक्तं । २६ ‘देशो युष्माभिः संपदीकार्यं’ मया कर्तुं न शक्ति । १ एतद्विदितपाठस्थाने-‘तेन प्रति-
पन्नं करिष्याम समाधानं कार्यं’ इत्येव प्र० । २७ नाम्नि पदद्वयं प्र० ।

१५. ततो वाचनाचार्यो जिनवल्लभगणिः कतिचिद्दिनानि पत्तनभूमौ विहृत्य न तादृशो विशेषेण बोधो विधातुं कस्यापि शक्यते येन सुखमुत्पद्यते मनसि । ततश्चाऽऽत्मतृतीयं आगमविधिना सुशकुनेन भव्यजनमनसि भगवद्गणितविधिधर्मोत्पादनाय चित्रकूटदेशादिषु विहृतः । ते च देशाः सर्वेऽपि प्रायेण देवगृहनिवासिमुनीन्द्रैर्व्याप्ताः । सर्वोऽपि तद्वासितो लोकः, किं बहुना । नानाग्रामेषु विहारं विदधंश्चित्रकूटे प्राप्तः । †यद्यपि तत्राऽशुभैर्भाविता लोकास्तथाऽप्ययुक्तं कर्तुं न शक्नुवन्ति, पत्तने गुरुणां प्रसिद्धिश्रवणात् † । स्थानं याचितास्तत्रत्यश्राद्धाः । तैश्च भणितम्—‘चण्डिकामठोऽस्ति यदि तत्र तिष्ठथ’ । ततो जिनवल्लभगणिना ज्ञातमशुभवुद्ध्या भणन्त्येते, तथापि तत्रापि स्थितस्य देवगुरुप्रसादाद् भद्रं भविष्यतीति चिन्तयित्वा भणितास्ते—‘तत्रैव बहु मन्यध्वं युयं येन तिष्ठामः’ । तैरभाणि तिष्ठत । ततो देवगुरुन् स्मृत्वा देवतां चानुज्ञाप्य स्थितास्तत्र । देवता च तेषां ज्ञानेन ध्यानेन सदनुष्ठानेन तुष्टा सती तान् प्रत्ययुक्तं रक्षति । ते च जिनवल्लभगणयः सर्वविद्यानिधानभूताः । †कथम्, तथाहि—वेदितारो जिनेन्द्रमतस्थापकतर्काभयदेवानेकान्तजयपताकादि परदर्शनकन्दली-किरणावली-न्यायतर्कादि पाणिन्याद्यष्टव्याकरणं सूत्रतोऽर्थतश्च, चतुरशीतिनाटक-सर्वज्योतिष्क-शास्त्र-पञ्चमहाकाव्यादिसर्वकाव्य-जयदेवप्रभृतिसर्वच्छन्दोज्ञातारः † इति प्रसिद्धिश्चित्रकूटे जाता । सर्वे परदर्शनीयविप्रादिलोका आगन्तुं प्रवृत्ताः । यस्य यस्य यस्मिन् यस्मिन् शास्त्रविषये संशय उत्पद्यते स सर्वोऽपि जनः पृच्छति, यथा सन्देहस्त्रुत्यति तथोत्तरं ददाति । श्रावका अपि केचन केचन समाजर्गुः । सिद्धान्तवचनानि श्रुत्वा तदनुसारेण क्रियामपि दृष्ट्वा साधारण-सङ्कप्रभृतिश्रावकैः समाधिना श्रीवाचनाचार्यजिनवल्लभगणयो गुरुत्वेन प्रतिपन्नाः । गुरुपदेशेन परिज्ञानं, ज्योतिष्कपरिज्ञानमप्यतीवाऽऽसीत् । साधारणेन परिग्रहपरिमाणयार्चनं कृतम् । गुरुणा भणितम्—‘गृहारणं कियन्मात्रं ग्रहीष्यसि ?’ । ‘भगवन् ! विंशतिसहस्रमात्रं सर्वसंग्रहे करिष्यामि’ । पश्चाद् गुरुभिर्रुक्तम्—‘बहुतरं कुरु, किं बहुना, लक्षं द्रम्माणां परिमाणं कारितः । पश्चाद् यथा यथा सर्वसम्पदा प्रवर्धमानः साधारणो जज्ञे तथा तथा संघस्य सर्वसामर्थ्येन गुर्वाज्ञया साधारणो भवितुं प्रवृत्तः । अन्ये तु श्राद्धास्तथा प्रवर्तितुमारब्धाः ।

१६. तथाऽश्वयुजि मासे कृष्णपक्षे त्रयोदश्यां श्रीमहावीरगर्भापहारकल्याणकदिने भणितं † श्रीजिनवल्लभगणिना श्राद्धानां पुरः—‘यदि देवा वन्द्यन्ते देवगृहे महावीरस्य तदा सुभद्रं भविष्यति । पष्ठमपि कल्याणकं गर्भापहारलक्षणम्, *यतः “पंच हत्थुत्तरे होत्था साङ्गा परिनिव्वुडे” इति सिद्धान्ते भणनात्*’ । तस्मिन् प्रस्तावे विधिचैत्यं नास्ति । चैत्यनिवासिगुरुदेवगृहेषु गम्यते । पश्चाच्छ्रावकैर्भणितम्—‘भयवन् ! यदि युष्माकं सम्मतं तत् क्रियते’ । ततः सर्वे श्रावका निर्मलशरीरा निर्मलवस्त्रा गृहीतनिर्मलपूजोपकरणा गुरुणा सह देवगृहे गन्तुं प्रवृत्ताः । ततो देवगृहस्थितयाऽऽर्यिकया गुरुन् श्राद्धसमुदायेनाऽऽगच्छतो दृष्ट्वा पृष्टम्—‘को विशेषोऽद्य ?’ केनापि कथितम्—वीरगर्भापहारपृष्ठकल्याणकपूजाकरणार्थं समागच्छन्ति । तयाऽचिन्ति †—पूर्वं केनापि न कृतमेते करिष्यन्तीति न युक्तम् । पश्चात् संयती देवगृहद्वारे पतित्वा स्थिता, द्वारे समागतान् दृष्ट्वा तयाऽशुभयाऽभाणि—‘मया मृतया यदि प्रविशतै’ । ततोऽप्रीतिकं ज्ञात्वा निवर्त्य स्वस्थाने गत्वा श्राद्धैरुक्तम्—‘बृहत्तरसदनानि सन्त्येकस्य गृहस्योपरि चतुर्विंशतिजिनपट्टकं धृत्वा देववन्दनादिसर्वधर्मप्रयोजनं क्रियते’ । गुरुणा भणितं युक्तमेव । तत आराधितं विस्तरेण कल्याणकम् । समाधानं समजनि । ततो

१ कोऽपि बोधः । २ नास्ति । ३ येन चित्ते । ४ तत आत्मना तृतीयः । ५ नास्ति । ६ चैत्यनिवासि० । ७ कुर्वं । ८ गतः । † एतदन्तर्गता पंक्तिर्नास्ति प्र० । ९ लोकाः । १० जिनवल्लभेनाऽचिन्ति--एतेऽशुभवुद्ध्या भणन्ति । ११ वा० जिन० । †-† एतद्दृष्टान्तर्गतः पाठो नास्ति प्र० । १२ श्राद्धाः । १३ समाययुः । १-१ नास्ति प्र० । १४ याचितं । १५ गुरुणोक्तं । १६ ‘लक्षं परिमाणं’ इत्येव प्र० । १७ ततो । १८ उक्तं । १९ भद्रं भवति । २० श्रीवीरस्य षष्ठं कल्याणकं । * नास्ति प्र० । २१ श्राद्धैः सहा० । २२ केनोक्तं । २३ वीरषष्ठं । २४ चिन्तितं । २५ चैत्यद्वारे पतिता मया मृतया मध्ये गमिष्यन्ति--इत्येव । २६ गुरुणोक्तं ।

गीतार्थैः श्रावकैर्मन्त्रितम्—‘निपक्षैरविधिप्रवृत्तैर्विधिर्जिनोक्तो विधातु न लप्स्यते, ततो यदि गुरोः सम्मतं भवति तदा तले उपरि च देवगृहद्वय कार्यते । स्वसमाधानं गुरोर्निवेदितम् । ततो गुरुणा कथितम्—

जिनभवन जिनचिन्म्य जिनपूजा जिनमत च यः कुर्यात् ।

तस्य नरामरशिवसुखफलानि करपल्लवस्थानि ॥

[१४]

इति देशनया ज्ञात गुरोर्[प्य]भिप्रेतमेव । लोके च प्रवृत्ता वार्ता—एते देवगृहे कारयिष्यन्ति । प्रह्लादनवृहत्चरेण बहुदाकेनाऽपि कथितम्—एते कापालिका देवगृहे कारयिष्यन्ति, राजमान्या भनिष्यन्ति । इदं च श्रुत गुरुणा । ततो बहिर्भूमौ गच्छतः श्रीजिनपल्लभगणैः सोऽपि मिलितस्तथा भणितः—‘भद्र ! गर्गं न विधेयः । एतेषां मध्यात् कश्चिद् राजमान्योऽपि भनिष्यति, यस्त्वा चद्रसुच्छोऽयिष्यति । ततः श्रावकैः सोत्साहैर्मिलित्वा देवगृहे कारयितुमारब्धे । देवगुरुप्रसादेन प्रमाणीभूते । उपरि श्रीपार्श्वनाथचिन्म्य तले च महावीरचिन्म्यं कारितम् । विस्तरेण प्रतिष्ठा जाता । विधिना श्रीजिनपल्लभगणिभिः कृता । सर्वत्र प्रसिद्धिर्जातैत एव गुरवः ।

१७ अन्यदा ब्राह्मणः कश्चिज्ज्योतिष्किकः पण्डितमानी श्रीजिनवल्लभगणिसमीपे समागतो लोकमध्ये श्लाघा कृ (शु ?) त्वैर्विधा धर्मशास्त्रनिदः, श्वेतपटाः समाजग्नुः । श्रावकैः पट्ट आसनं दत्तम् । गुरुणा वृष्टः—‘कुत्र भनतो वासः ? ‘अत्रैव । पश्चाद्गुरुभिर्भाषितैः—‘कसिन् शस्त्रे विशेषेणाम्यासोऽस्ति ? । ‘ज्योतिष्के । ‘चन्द्रादित्यलभ्रे सम्यग्वेत्सि ? ‘सम्यग्नेत्र, किमत्रैरागणित एक द्वे त्रीणि च लग्नानि भणामि । जिनवल्लभगणिना ज्ञातम्—‘गर्वेणाऽऽगतः । ‘गुरुणोक्तम्—‘भद्र परिज्ञानम् । स ब्राह्मणः पृच्छति—‘युष्माकमपि परिज्ञान विद्यते, लग्नविषये भनिष्यति किञ्चित्किं कथयन्तु भगवन्तः । ‘कति कथयामि दश विद्यतिर्ना लग्नानि ? । तस्यातीतार्थ्यमभूत् । पश्चाच्छ्रीजिनवल्लभगणिना भणितम्—‘भो विप्र ! गगने हस्तद्वयमाना डम्बरिका दृश्यते सा क्रियन्मात्र पौनीयं करिष्यति ? । [विप्रोऽज्ञानानः शून्यदृष्टिर्दिशोऽनलोकयति । ततो भणित गुरुणा—‘भो विप्र ! भाजनद्वय यावत्] पश्चाद्ब्रह्मवैवर्षिण्ये धनमात्रेणैव तथा डम्बरिकया सकल गगनमाच्छाद्य दृष्टिः कर्तुमारब्धा, तावद्दृष्टिर्जज्ञे यावद्भाजनद्वयमपि परिपूर्णाभूत् । ततो विप्रो मस्तके हस्तौ योजयित्वा सुगुरोः पादयोः पतित्वा भणितवान्—‘यान्चिष्टाम्यत्र तावद्भगवन्तं पादान् वन्दित्वा निश्चयेन भोजनं विधास्यामि । न मयाऽज्ञायि भगवन्त एवविधाः । पश्चात् सर्वत्रैव प्रसिद्धिर्जाता ज्ञानिन एव श्वेतपटा भनन्तीति ।

१८. अन्यदा कदाचिन्मुनिचन्द्राचार्येण शिष्यद्वयं सिद्धान्तप्राचनानिमित्तं श्रीजिनवल्लभगणिपार्श्वे प्रेषितम् । गणिरपि तयोर्प्राचना दातुं प्रवृत्तः । तावत्पशुभौ चिन्तयतो जिनवल्लभगणैः श्राद्धान् विप्रतारायाव इति बुद्ध्या रक्षयन्तः श्रावकार्त्तुं । कदाचित् स्वगुरुपार्श्वे प्रेषितुं लेखोऽलेखि । तं च वाचनार्कपलिकायां प्रक्षिप्य वाचना ग्रहीतुं गतौ तौ वसतौ । गणिसमीपे वन्दनं दत्तोपविष्टौ तत्र । उच्छ्रोतित्वा कर्पलिका । ततो भूतनो लेखो दृष्ट्वा गृहीतः, उच्छ्रोतितश्च । तावपि हस्ताद् गृहीतुं न शक्नुतः । अनघारितौ लेखः । सत्रालेखि—‘जिनवल्लभगणैः केचिच्छ्राद्धाः स्वपश नीताः सन्ति, क्रमेण सर्वे (सर्वान् ?) वशीकरिष्याव इति मनोवृत्तिरस्ति । ततः श्रीजिनवल्लभगणिना द्विधा विधायाऽऽयाऽमाणि—

१—१ पतद्वयमध्यगत पाठो नास्ति प्र० । २ चैत्ये । ३ चैत्ये । ४ जिनवल्लभेन कृता इत्येव प्र० । ५—५ गुरुपार्श्वे आगत । आसनं दत्तं श्राद्धे—इत्येव प्र० । ६—६ ‘गुरुणा भाषित’ इत्येव प्र० । ७—७ युष्माकं परिज्ञानमस्ति । किञ्चित् । कथयन्तु भवन्त—इति प्र० । ८ ततो गुरुणोक्तम् । ९ जलं । १० प्र०—दृष्टि कृता भाजन । ११ नियोज्य । १२ भवतां । १३ नास्ति । १४ करिष्ये । १५ ‘ज्ञानिन श्वेतपटा इति लोके प्रसिद्धिर्जातेति । इत्येव । १६ श्राद्धान् । १७ अन्यदा । १८ ‘कपलिका’ मूलादर्शे । १९ ‘नूतन लेख’ प्र० ।

आसीजनः कृतघ्नः क्रियमाणघ्नस्तु साम्प्रतं जातः ।

इति मे मनसि वितर्को भविता लोकः कथं भविता ॥

[१५]

अहो ! सृतं वाचनया भवतोरेवंविधाशुभभावेन । पश्चाद्विमुखौ गतौ स्वस्थानं पुनर्न दृष्टौ तदैव गतौ ।

१९. कदाचिजिनवल्लभगणोर्वहिभूमौ गच्छतो विचक्षणः कथित् प्रसिद्धिं ज्ञात्वा पाण्डिन्यस्य मिलितः । मम-
स्यापदं प्रक्षिप्तं कस्यापि राज्ञो वर्णनामाश्रित्य

‘कुरङ्गः किं भृङ्गो मरकतमणिः किं किमज्ञानिः’

पश्चान्मनाक् परिभाव्य पूरिता समस्या, तदैव कथिता तस्य पुरः-

चिरं चित्तोद्याने वससि च सुखाब्जं पिवसि च,
क्षणादेणाक्षीणां विषयविषमोहं हरसि च ।

नृप ! त्वं मानाद्रिं दलयसि च क्षिणौ कौतुककरः,

कुरङ्गः किं भृङ्गो मरकतमणिः किं किमज्ञानिः ? ॥

[१६]

इति श्रुत्वास्तीव तुष्टः । कथितवान्-सत्या लोके प्रसिद्धिः, अस्मिन्विषये, गुणस्तुतिं कृत्वा पादयोः पतित्वा गतः ।
पश्चात् सुगुरुर्वसतौ समागतः । ततः श्रावकैः पृष्टः सुगुरुः-‘ब्रह्मी वेला लग्ना सुगुरोः, किं कारणम् ?’ पश्चात् सहगतेन
शिष्येण सर्वा वार्ता कथिता । प्रमोदो जज्ञेस्तीव श्रावकाणाम् ।

२०. तथा गणदेवश्रावकैः स्वर्णार्थी जिनवल्लभगणिपार्श्वे सुवर्णसिद्धिरस्तीति श्रुत्वा तस्य समीपे चित्रकूटे गत्वा पर्यु-
पासनां कर्तुमारब्धा । लक्षितो भावो गणिना । ततो योग्यं ज्ञात्वा तथा तथा तस्य देशना कृता यथा संविद्यभावे
जातः । पश्चाद् भणति गणिः-‘भद्र ! सुवर्णसिद्धिं कथयामि?’ । ‘भगवन् ! सृतम्, विंशतिद्रम्मनीव्या व्यवहारं
कुर्वन् श्राद्धधर्मं करिष्यामि’ । भव्यानां धर्मकथने लब्धिरस्ति तस्य । ततः शिक्षयित्वा धर्मं प्रेषितो वागडदेशे । ततो
लिखितकुलकलेखैः सर्वोऽपि लोको जिनवल्लभगणिधर्मेऽभिमुखीकृतस्तेन ।

२१. श्रीजिनवल्लभगणोर्व्याख्याने सर्वे विचक्षणजना उपविशन्ति; विशेषतो ब्राह्मणाः स्वस्वविद्यानिःसन्देहार्थम् ।
कदाचिदियं गाथा व्याख्याने समागता-‘धिज्जाईण गिहीणं’ इत्यादि-धिग्जातीया ब्राह्मणाः-इति व्याख्यानं श्रुत्वा
रुष्टा विप्रा बहिर्निर्गताः, कुपिता एकत्र मिलिताः, विपक्षाश्च निकटीभूताः । ‘एतैः सह विवादं विधाय निष्प्रभीकरि-
ष्यामः’ । किं तेषां स्वरूपं ज्ञात्वा श्रीजिनवल्लभगणेर्हृदि तेभ्यो भयं समजनि ?, न मनागपि । तस्य तीर्थकरसदृक्ष-
त्वात् । ततश्च

मर्यादाभङ्गभीतेरमृतमयतया धैर्यगाम्भीर्ययोगान्

न क्षुभ्यन्त्येव तावन्नियमितसलिलाः सर्वदैते समुद्राः ।

आहो क्षोभं व्रजेयुः क्वचिदपि समये देवयोगात्तदानीं

न क्षोणी नाद्रिचक्रं न च रवि-शशिनौ सर्वमेकार्णवं स्यात् ॥

[१७]

इदं वृत्तं भूर्जखण्डे लिखित्वा विवेकिजनहस्ते दत्त्वा प्रेषितम्, भणितश्च संमिलितानां मध्ये बृहद्ब्राह्मणहस्ते दातव्यम् ।
तेन तथैव कृतम् । तेनाचिन्ति विवेकबुद्ध्या-वयमेकैकविधाधारिणस्ते च सर्वविद्यानिधानम्, कथं तैः सह विवादं कर्तुं
शक्यते । तेन सर्वे विप्राः सम्बोध्योपशमं नीताः ।

१ ‘वाचनया सृतं’ इत्येव प्र० । † एतत् समग्रं प्रकरणं नोपलभ्यते प्र० । २ श्राद्धः । ३ हेमसिद्धिं श्रुत्वा । ४ नास्ति प्र० ।
५ गुरुसेवा प्रारब्धा । ६ गणिभिरुक्तम् । ७ हेमसिद्धिं । ८ कथनेन । ९ जने ।

२२ अन्यदा धारानगर्या श्रीनरवर्मराज्ञो राजभान्या पण्डितसभा श्रुत्वा दक्षिणदिग्भिर्भागात् पण्डितद्वयं कौतुकेन प्राण्डित्यस्य दर्शनार्थमाजगाम । आगत्य पण्डितमभामध्ने 'कण्ठे कुठारः कमठे ठकारः' इत्येकपदातुसारिणाऽन्य-
पदत्रयेण पूरयन्तु ममस्या भ्रूतम् । प्रत्येकं पूरिता, पर न तयोस्ता दृष्ट्वा मनो मुमुदे । केनापि राज्ञः पुरो भणितम्-
'देव ! न पण्डितपूरिताः समस्याः प्रतिभान्त्यनयोः ।' देवेनाभाणि—'अस्ति कश्चिदुपायो येनानयोर्मनो रज्यते ?'
केनापि विवेकिना पुरुषेणोक्तम्—'देव ! चित्रकूटे श्वेतपटो जिनरत्नलगणिः मर्निघानिधानमरुण्यते ।' राज्ञा तदेवो-
पद्रव्यं शीघ्रगतिं सपुरुषं सलेखं प्रेषितम्—'इयं समस्या पूरिता मनोहारिणी मती स्वगुरोः पायात् ममागच्छन्ती शीघ्रं
भोः माधरण ! तथा कार्यम् ।' प्रतिक्रमणवेलाया सन्ध्याममत्रे प्राप्त स्वरूपं साधारणेन । गुरोर्द्विगतं स्वरूपम् । प्रति-
क्रमणं कृत्वा पूरिता, लेखिता च—

रे रे नृपाः ! श्रीनरवर्मभूषप्रसादनाय क्रियतां ननाङ्कैः ।

कण्ठे कुठारः कमठे ठकारश्चक्रे यदश्वोऽप्रखुराग्रघातैः ॥

[१८]

आगन्तुकपुरुषद्वयं गत्रापि मुत्कलितं शीघ्रं प्राप्तम् । तथा ममस्येया रजितं तयोर्मनं, भणितं ताभ्याम्—'अस्या
ममाया नास्तीदृशो विद्वान्, येनेयं पूरिता, किं तर्ह्यन्यः कश्चित् ।' वस्त्रादिदानेन पूजयित्वा मुत्कलितौ ।

२३ श्रीजिनरत्नलगणिरपि कतिचिद्दिनैर्विहृतो धारायाम् । केनाप्युक्तं राज्ञः पुरो—'देव ! मोऽपि श्वेतपटो सम-
स्यापूरकं आगतोऽस्ति ।' राज्ञोक्तम्—'शीघ्रमाकारय तम् ।' तमाकारितः । राज्ञा तुष्टेनोक्तम्—'भो जिनरत्नलगणे ! पारु-
त्थलक्षत्रयं श्रावयन् तं गृह्यात् ।' भणितं गणिभिः—'भोः महाराज ! वयं व्रतितोऽर्थादिमद्ब्रह्म न कुर्म ।' चित्रकूटे देवगृ-
हद्वयं श्रावकैः कारितमस्ति, तत्र पूजार्थं स्वमण्डपिकादानात् पारुत्थद्वयं प्रतिदिनं दापय । ततो राजा तुष्ट—'अहो निर्लो-
भता एतस्य महात्मनः श्रीजिनरत्नलगणेगिति चिन्तितवान् । चित्रकूटमण्डपिकातस्तत् शाश्वतदानं भविष्यतीति
कृतम् । श्रीजिनरत्नलगणेर्धार्मिकत्वेन मर्त्रं प्रमिद्विर्जिते* ।

२४. श्रीनागपुरे श्रावकैर्नेमिनाथदेवगृहं नेमिनाथविम्बं च कारितमस्ति नूतनम् । तेषामेयोऽभिप्रायो जज्ञे—'यं श्री-
जिनरत्नलगणिं गुरुत्वेनाङ्गीकृत्य तस्य हस्तेनोभयोः प्रतिष्ठा कारयिष्यामः'—इति चिन्तयित्वा सर्वसम्मतेन प्रतिपत्त्या
श्रावकैरुत्कारितः श्रीजिनरत्नलगणि । ततः शुमलध्रेण देवगृहं नेमिनाथविम्बं च प्रतिष्ठितम् । तत्रभाराल्लक्षपतयं
श्रावकैर्जज्ञिरे । नेमिनाथविम्बे रत्नमयान्याभरणानि कारितवन्तः । [एतन्नेके श्राद्धाः प्रतिशोधितास्तत्र, प्र०] तथा
नरनरश्रावकाणां तथाऽभिप्रायो जज्ञे—'यमपि जिनरत्नलगणिं कक्षीकृत्य गुरुत्वेन प्रतिष्ठा देवगृहे च विम्बे च कार-
यामः'—इति पर्यालोच्य कृतं तथैव । उभयोरपि देवगृहयो रात्रौ नल्लक्षणं—स्त्रीप्रवेश-लकुटादिदानं निषेधादिको निधि-
लिसितो मुक्तिसाधकः । ततो मरुकोट्टेश्रावकैः श्रीजिनरत्नलगणयो विहारक्रमेण समाहूतास्ततो निक्रमपुरमध्येन
मरुकोट्टे विहृताः । तत्र श्राद्धं श्राद्धमन्त्रैर्विमुक्तिस्थानयुक्ता दत्ता । स्थितास्तत्र । श्रावकैर्भाणि—'भगवन् ! युष्मद्ब-
दनारविन्दजिनरत्नचक्रसमास्त्रादितुमिच्छामः ।' 'युक्तमेतच्छ्रावकाणाम्, तर्ह्युपदेशमाला कथयितुमार्हस्यते ।' तैर्भाणि
—'पूर्वमेव श्रुता । तथाऽपि पुनरपि भणितव्या'—'जमपदिने भणितुमारब्धा ।' 'सन्च्छ्रमुमभजिणो'—इत्यादिगाथाया एक-
स्या भणने पण्णामारविधिः कालो लभस्तथाऽपि श्रावकाणां नानामिद्वान्तोदाहरणामृतेन वृत्तिर्न जाता । उदन्ति—'भगवन् !
तीर्थंकरा एतत्स्वरूपमुत्पादयितुं समर्था, उचनान्मृतेन भगवन्तोऽप्येवविधातुं समर्था'—इत्याथर्वतुष्टा श्रावकाः देशनया ।

२५ अन्यदा कदाचिद् व्याख्यानं कृत्वा श्राद्धैः सह उत्सवो समाजगामे । तस्मिन्नेव प्रस्ताव एकः पुरुषोऽश्वारूढः

* एतत् प्रकरणं नास्ति प्र० । १ गृहं विम्बं । २ जाता श्राद्धा । ३ नेमिनिम्बे । ४-४ एतद्व्याख्याता पत्किनास्ति प्र० ।

५-५ एतत् समस्तप्रकरणस्थाने प्र० 'ततो मरुकोट्टे विहृतास्तत्र श्राद्धे सह उत्सवो जगाम'—इत्येव पाठः ।

स्त्रीभिर्गीयमानो बहुपरिवारो गच्छन् परिणेतुं दृष्टः । श्रीजिनवल्लभगणिना भणितम्—‘एता एव स्त्रियो रोदनं कुर्वन्त्यो व्या-
घुटिष्यन्ति’—इति परिभाष्यम् । पश्चाद्गतास्तत्र । तेषां मध्यात् परिणेता निःश्रेण्यामारुह्य चटितुमारब्धः । आरोहतः
पादश्चलितः, पतितस्तथा यथाऽसौ पतन् घट्टोपरि पतितः, उदरं द्विधा जातम्, मृतश्च । ता अपि तथाभूता आगच्छ-
न्त्यो दृष्टाः सर्वैरपि । अहो ! परिज्ञानं गुरुणाम् । पश्चाच्छ्रावकाणां धर्मपरिणाममुत्पाद्य पुनर्नागपुरे विहृताः श्रीजिन-
वल्लभगणयः ।

२६. तस्मिन् प्रस्तावे देवभद्राचार्या विहारक्रमं विदधाना अणहिल्लपत्तने समायाताः । तत्रागतैश्चिन्तितम्—‘प्रसन्नच-
न्द्राचार्येण पर्यन्तसमये भणितं ममाग्रे “भवता श्रीजिनवल्लभगणिः श्रीमदभयदेवसूरिपट्टे निवेशनीयः” । स च प्रस्ता-
वोऽद्य’ । ततः श्रीनागपुरे श्रीजिनवल्लभगणोर्विस्तरेण लेखः प्रेषितः—‘त्वया शीघ्रं समुदायेन सह चित्रकूटे समागन्त-
व्यम्, येन वयमागत्य चिन्तितप्रयोजनं कुर्मः’ । ततः समागताः श्रीजिनवल्लभगणयः सपरिवाराः । तेषुपि तथैव
समागतां देवभद्रसूरयः । पण्डितसोमचन्द्रोऽप्याकारितः परं नागन्तुं शक्तः । ईदानीं श्रीदेवभद्रसूरिभिः श्रीमदभ-
यदेवसूरिपट्टे श्रीजिनवल्लभगणिनिवेशितः, सं० ११६७ आपाठ सुदि ६, चित्रकूटे वीरविधिचैत्ये । अनेके भव्यजनाः
श्रीजिनवल्लभसूरीन् युगप्रधानान् युगप्रधानश्रीमदभयदेवसूरिपादभक्तान् समालोक्य मोक्षमार्गं प्रवृत्ताः । देवभद्रा-
चार्यादयोऽपि स्वस्थाने प्राप्ताः^{१३} । क्रमेण ११६७ एकादशशतपट्टिसप्ताधिकसंवत्सरे कार्तिककृष्णद्वादश्यां रजन्याश्रम-
यामे दिनत्रयमनशनं विधाय मिथ्यादुष्कृतपूर्वकं नमस्कारपरावर्तनं कुर्वन्तः श्रीजिनवल्लभसूरयश्चतुर्थदेवलोकं प्राप्ताः॥

२७. पूर्वं श्रीजिनेश्वरसूरीणां श्रीधर्मदेवोपाध्यायस्य व्रतिनीभिर्गीतार्थाभिश्चतुर्मासी धवलके कृता । क्षपनकभक्तवा-
च्छिगपती बाहडपुत्रसहिता व्रतिनीपार्श्वे धर्मकथां श्रोतुं समागच्छति । व्रतिन्यर्थं विशेषेण धर्मं कथयन्ति । ताश्च पुरुष-
लक्षणं शुभाशुभं विदन्ति । तस्याः पुत्रस्य प्रधानलक्षणानि पश्यन्ति । तल्लभनिमित्तं ब्रह्माक्षिपन्ति तन्मातरम् । किं-
बहुना तथा भक्ता कृता यथा शिष्यत्वेन पुत्रं दास्यतीति । चतुर्मास्यनन्तरं धर्मदेवोपाध्यायस्य स्वरूपं दत्तम्—‘पात्र-
मेकं प्राप्तमस्ति यदि युष्माकं प्रतिभास्यति’ । ततः शीघ्रं सुशकुनेन समागताः । दृष्टश्च यथोक्त एव । ततः शुभलक्षणे
एकादशशतैकचत्वारिंशत्संवत्सरे (सं० ११४१) सोमचन्द्रनामा विनेयो विहितः—‘सर्वदेवर्गणे ! त्वया प्रतिपाल्यः,
सर्वं बहिर्भूमिनयनादिकार्यमस्य कार्यम्’ । एकादशशतद्वात्रिंशत्संवत्सरे (सं० ११३२) जन्माऽस्य । स्वयमेव मातृका-
दिपाठोऽपाठि । अशोकचन्द्राचार्येणोत्थार्पणा कृता । प्रथमव्रतदिवसे बहिर्भूमौ नीतः सर्वदेवगणिना सोमचन्द्रमुनिः ।
शिशुत्वादज्ञानत्वादुद्धतचणकक्षेत्राण्यामूलात् त्रोटितानि । शिक्षानिमित्तं रजोहरणं मुखवस्त्रिका च गृहीता—‘स्वगृहे
गच्छ ! व्रते गृहीते न त्रोटयन्ते क्षेत्राणि’—‘युक्तं गणिना कृतं, परं सा मम मस्तके चोटिकाऽऽसीत् तां तु दापय, येन
गच्छामी’ति भणिते गणेश्वर्यमभूत्—‘अहो ! अस्योत्तरं नास्ति’ । एषा वार्त्ता धर्मदेवोपाध्यायस्याग्रे जज्ञे । गुरुभिश्चि-
न्तितम्—भविष्यति योग्य एषः ।

२८. सर्वत्र पत्तने परिभ्राम्य परिभ्राम्य लक्षणपञ्जिकादिशास्त्राणि भणितुमारेभे सोमचन्द्रः । एकदा पञ्जिका-
भणनार्थं भाण्डारियसमीपे गच्छन्तं दृष्ट्वा केनाप्युद्धतेन भणितम्—‘अहो सितपट ! कपलिकाग्रहणं किमर्थम्?’—‘त्व-

१ श्रीजिनवल्लभेनोक्तम् । २ लभः । ३—३ पादश्चलितः, पतितः, पतन् । ४ तथैवा० । ५ एवं श्राद्धानां । ६ नागपुरे गताः ।
७ प्र० ‘अनघिल्लपत्तनं प्राप्ताः’ । ८ ममाग्रे उक्तमासीत् । जिनवल्लभोऽभयदेवपदे स्थाप्यः । ९ नास्ति प्र० । १० चिन्तितं कार्यं ।
११ ‘तेऽप्यागताः’ इत्येव । १२ शक्तिः । १३—१३ एतदङ्कान्तर्गतपाठस्थाने प्र० ‘जिनवल्लभोऽभयदेवपदे स्थापितः । युगप्रधानान्
श्रीअभयदेवसूरिपादभक्तान् जिनवल्लभसूरीन् दृष्ट्वा सर्वे हृष्टाः । आचार्याः सर्वे स्वस्थानं प्राप्ताः’ । १४ नास्ति पदमिदं प्र० । १५
ततो । १६ सर्वदेवगणेः पालनाय दत्तः । १७ नास्ति वाक्यमेतत् प्र० । १८ ‘गच्छेत्सुक्ते शिष्येणोक्तम्’ इत्येव प्र० । १९
गुरुणा । २० प्र० ‘वीरायरियं’ । २१ उक्तं ।

दीयमुखचूरणार्थमात्ममुखमण्डनार्थं च' । पश्चाद्गतः स न किमपि वक्तुं शक्तः । भणनस्थाने गतः । तत्रानेकेऽधिकारिपुत्रा भणन्ति पञ्जिकाम् । सा च धर्मशाला । तत्र सोमचन्द्रोऽपि भणति । अन्यदा कदाचित्चेनाचार्येण परीक्षार्थं पृष्टः—'भो सोमचन्द्र ! नवकारी यथार्थं नाम ? पश्चाद्भागिणो सोमचन्द्रेण—'मैवमाचार्या भणन्तु, किं तर्हि ? नवकरणं नवकारैव व्युत्पत्तिः कार्या । आचार्येण ज्ञातं वक्तुं न शक्यतेऽनेन सह । सद्गुरु एषः ।

अन्यदा लोचदिने न गन्तुं शक्तितो व्याख्याने । व्याख्यानव्यवस्थेदृशी-यद्येकोऽपि छात्रो नागच्छति तदा व्याख्यानं न भाणयत्याचार्यः । ते अधिकारिपुत्रा गर्विष्ठा भणन्ति—'तस्य स्थाने पापाणो घृतः' भाणयन्त्वाचार्या व्याख्यानम् । तदनुरोधेन भाणितार्थं । द्वितीयेदिने त्वागतः सोमचन्द्रो भणितवान्—'युक्तं कृतं यन्मम स्थाने पापाणो घृतः । परं यावती पञ्जिका भाणिता तावती मा पृच्छन्तु, एतानपि, यथातथ्या यो भणिष्यति, स न पापाणोऽन्यः पाषाण एव' । 'भोः सोमचन्द्र ! तौ कस्तूरिका जानाम्ये परमेतैर्मुरैः प्रेरितो व्याख्याने, श्रन्तव्य भवता ।'

२९. हरिसिंहाचार्येण सर्वा सिद्धान्तवाचना दत्ता पण्डितसोमचन्द्राय । तथा मन्त्रपुस्तिका कपलिका च दत्ता यया सिद्धान्तवाचना गृहीता, भगवता तुष्टेन । तथा देवभद्राचार्येण कटाक्षरणं दत्तं येन महावीरचरितादि चत्वारि कथाशास्त्राणि पञ्जिकाया लिखितानि तुष्टेन । पण्डितसोमचन्द्रगणिग्रामानुग्राम ज्ञानी ध्यानी मनोहारी सन् विहरति यतिक्रमेण श्रावकाणामतीवाहादकारी' ।

३०. एव सोमचन्द्रे पण्डिते विहारं कुर्वति संति श्रीदेवभद्रस्वरिभिः^१ श्रीजिनवल्लभमंघरीणा देवलोःरुगमनमश्रावि । अतीर्थं सन्ताप उत्पन्नः । अहो सुगुरूणा पदमुद्योतितमासीत् परं विघटितम् । पश्चाद् देवभद्राचार्याणामीदृशं चित्तमुदपादि—यदि श्रीजिनवल्लभमद्वर्युगप्रधानपदं योग्यस्थानेन नोद्भ्रियते तदा का भक्तिः कृता भवति । पश्चाद्विन्तयत्याचार्योऽस्मिन् गच्छे कस्तत्पदयोग्यः । चिन्तयतश्चित्ते पण्डितसोमचन्द्रो लज्जः—एष एव योग्यः, श्रावकाणामानन्दकारी ज्ञानध्यानक्रियापरस्तात् । पश्चात् सर्वसम्भतेन पण्डितसोमचन्द्रस्य लेखो दत्तः—स्वया चित्रकूटे समागन्तव्यम्, येन श्रीजिनवल्लभमद्वरीणा पदे निवेशयामि त्वाम् । तेषामपि सम्मतमेतत् श्रीजिनवल्लभमद्वरीणाम् । यतः पूर्वमेवाकारित आसीत् । अनेके तत्पदे स्थातुमम्युद्यता आसन् । किं बहुना सोमचन्द्रपण्डितो देवभद्राचार्या अपि समाजगुः । सर्वोऽपि लोको वेत्ति सामान्येन श्रीजिनवल्लभमद्वरिपदे स्वरिस्थापनं भविष्यतीति । 'श्रीचित्रकूटे श्रीजिनवल्लभमद्वरिप्रतिष्ठिते श्रीमहावीरचैत्ये श्रीसाधारणसाधुना श्राद्धेन पूजिते श्रीमहावीरसत्थे—त्नामहं श्रीजिनवल्लभमद्वरिपदे स्थापयिष्यामि'^२—अर्वाग्रेव दिने पण्डितसोमचन्द्र भणितवान् श्रीदेवभद्रस्वरिकान्ते—'अस्मिन् दिने परिभाषितमस्ति लग्नम् । युक्तमेतत्, परं यद्यस्मिन् लग्ने स्थापयिष्यथ तदा न चिराय जीवितं भविष्यति । यदां तु पण्णा दिनानामुपरि शनैर्बैरवारे यल्लभं भविष्यति तत्रोपविद्यानामस्माकं चतुर्दिक्षु विहरता चैतुर्विधश्रीश्रमणसद्यः श्रीजिनवल्लभमद्वरिचरने प्रेभूतो भविष्यति । श्रीदेवभद्रस्वरिभिरभाणि—'तल्लभं न दूरे, तत्रैव भवतु' । ततस्तस्मिन्नेव दिने^३—११६९ वैशाख सुदि १—चित्रकूटे श्रीजिनवल्लभमद्वरिपदे विस्तरेण सस्थापिताः श्रीजिनदत्तस्वरिनामानः । सन्ध्यासमयं यावद्वल्लभवेला, ततो वादित्रैर्नाथमानैः समागता वसता । प्रतिक्रमणानन्तरं वन्दनकं दत्त्वा श्रीदेवभद्रस्वरिभिर्मणितैश्च—'देशना कुरुत' । तथा देशना सिद्धान्तोदाहरणैः सुधा-

१ नास्ति प्र० । २ शक्ति । ३ पृष्ठ सोमचन्द्र । ४ इति । ५ नायाति । ६ मणत्स्य० । ७ व्याख्यान । ८ द्वितीयेऽह्नि । ९—९ किं करोम्याचार्येणोक्तमेतैर्मूर्खैर् प्रेरित । १० हरिचन्द्राच० । ११—११ एतदक्लृप्ता पवितास्ति प्र० । १२ ज्ञानी ध्यानी श्रावकानामतीवाहादकारी विहरति । १३ एव विहरति । १४ स्वरिणा । १५ स्वरैः । १६ 'अतीव' नास्ति । १७—१७ 'ततो गच्छे आचार्येणोपयोगो दत्तः । सोमचन्द्रो लज्जं, जनानन्दकारी । १८ लेख प्रेषित सोमचन्द्राय । १—१ एतदक्लिता पवितास्ति प्र० । १९—१९ श्रीजिनवल्लभमद्वरिप्रतिष्ठिते श्रीवैरचैत्ये स्वरिपदे स्थापयामि । २० यदि । २१ शनिवारे । २२—२२ 'चतुर्विधं संघं प्रभूतो' । २३ आचार्येणोक्तं तत्र भवतु । २४ दिने स्वरिपदे । २५ श्रीआचार्येणोक्तं ।

सदृशैः कृता यथा सर्वाऽभयाप्रजा रञ्जिता सती भणति—‘धन्या देवभद्राचार्या यैरिदं सुपात्रं पात्राणां पदे निवेशितम् । यच्छ्रीजिनवल्लभसूरिभिरुक्तमस्मत्पदे सोमचन्द्रगणिर्भवद्भिः स्थापनीय इति तत्सफलीकृतम् । विज्ञप्तं च देवभद्राचार्यैः—‘कतिचिद्दिनानि पत्तनादन्यत्र विहर्तव्यम्’ । ‘एवं करिष्यामः’ ।

३१. अन्यदा जिनशेखरेण व्रतविषयेऽयुक्तं कृतं किञ्चित्, ततो देवभद्राचार्येण निस्सारितः । ततो यत्र भूमौ वहिर्गम्यते तत्र गत्वा स्थितः । यदा श्रीजिनदत्तसूरयो वहिर्भूमौ गतास्तदा पादयोः पतितो भणितवान्—‘मदीयोऽन्यायः क्षन्तव्यो वारमेकं न पुनः करिष्यामि’ । कृपोदधयः श्रीजिनदत्तसूरयः । प्रवेशितः । पश्चादाचार्यैर्भणितम्—‘न सुखावहो भवतां भविष्यति’ । सूरिभिरभाणि—‘श्रीजिनवल्लभसूरिपृष्ठे लग्नो यावदनुवर्तयितुं शक्यते तावदनुवर्त्यते । पश्चादाचार्यादयः स्वस्थाने गताः ।

३२. ततः श्रीजिनदत्तसूरीणां विहारक्रमः । क्व क्रियते?—देवगुरुस्मरणार्थमुपवासत्रयमकारि । ततो देवलोकाच्छ्रीहरिसिंहाचार्य आगतः । ‘किमिति स्मरणा कृता?’ ‘कुत्र विहरामीति’ मरुत्थलीप्रभृतिषु देशेषु विहरत्युपदेशो जातः । तत्रैव स्थितवतां मेहर-भोखर-वासल-भरतादयः श्रावकास्तत्र व्यवहारे समागताः । तत्र श्रीजिनदत्तसूरिगुरुदृष्ट्वा वचनं च श्रुत्वाऽतीव मुमुदिरे । ते गुरुत्वेन प्रतिपन्नाः । भरतस्तत्रैव स्थितो वाचकत्वेन । अन्ये स्वस्थाने गत्वा कुटुम्बेषु गुरुवर्णनं कुर्वन्ति । तत्रापि किञ्चित् प्रवेशो जातः । ततो नागपुरे विहृताः । तत्र धनदेवः श्रावकः प्रतिपत्तिं करोति, भणति च—‘यदि मदीयवचनं करोषि तदा सर्वेषां पूज्यो भवसि ।’ पश्चाद् भणितं श्रीजिनदत्तसूरिभिः—‘भो धनदेव ! सिद्धान्ते श्राद्धेन गुरुवचनं विधेयं न तु श्राद्धवचनं गुरुणेति भणितम् । न च वैक्तव्यं परिवाराभावात् पूजा न भविष्यति । यत् उक्तम्—

मैवं संस्था बहुपरिकरो जनो जगति पूज्यतां याति ।

येन घनतनययुक्ताऽपि शूकरी गूथमश्नाति ॥

[१९]

पश्चान्न भावितं धनदेवस्य । यद्यपि न भावितं तस्य तथापि गुरुणा युक्तमेव वक्तव्यं (उक्तमिति) केषांचिद्विवेकिनां भावितम् । ततोऽजयमेरौ विहृताः । तत्र ठ० आसधर सा० रासलप्रभृतिश्रावकाः सन्ति । वाहडदेवगृहे गच्छन्ति देववन्दनार्थं श्रीजिनदत्तसूरयः । अन्यदा तत्रान्य आचार्य आगतः । स च पर्यायेण लघुः, तत्र चैत्ये गच्छतां गुरुणां व्यवहारं न करोति । ततः पृक्कुराऽऽसधरप्रभृतिश्रावकैर्भणितम्—‘किमिति गच्छतां फलं यदि युक्तं न प्रवर्तते?’ ततो वन्दनादिव्यवहारो निवृत्तः । ततः श्रावकैर्विज्ञप्तोऽर्णोराजा—‘देवास्माकं श्रीजिनदत्तसूरयः स्वगुरवः समागताः सन्ति’ । राज्ञाऽभाणि—‘यद्यागतास्तदा भद्रम् । कार्यं कथयत’ । ‘देव ! भूमिखण्डमवलोक्यते, यत्र देवगृह-धर्मस्थानानि श्रावकाणां स्वकुटुम्बसदनानि सम्पाद्यन्ते’ । पश्चाद्भाणि—‘दक्षिणदिग्भागे यः पर्वतस्तस्मिन्स्तत्तले च यद्रोचते तत्कुरुत । आत्मीयगुरवश्च दर्शनीयाः’—इदं स्वरूपं सुगुरोरग्रे भणितवन्तः श्रावकाः । ततो गुरुणाऽभाणि—‘आर्कौरयितव्यो राजा य एवं स्वयमेव भणति, गुण एवं तस्याऽऽगतस्य’ । आकारितो भव्यदिने । आर्गतस्तेन नमस्कारः कृतः सुगुरुषु तेषु । आशीर्वादः पठितो राज्ञः पुरः—

१ ‘तथा सिद्धान्तोदाहरणैर्देशना कृता यथा सर्वे भव्या रञ्जिताः, भणन्ति च’ । २ स्थापितं । ३ जिनवल्लभसूरिवचनं च सफलीकृतम् । ४—४ श्रीसूरिणा कृपया प्रवेशितः । ५ सूरिभिर्भणितमस्मत्पृष्ठे । ६ ततः आचार्याः । ७ जिनदत्तसूरिणा विहारकृते । ८ श्रुत्वा गुरुत्वेन प्र० । ९—९ नास्तीयं पक्तिः प्र० । १० मम वचनं । ११ न चिन्तनीयं । १२ गताः । १३ देवगृहे देववन्दनार्थं गच्छन्ति गुरवः तत्राद्याचार्यः’ । १४ राज्ञोक्तम् । १५ गुरुश्च दर्शनीयः । १६ सर्व स्वरूपं भणितं गुरोरग्रे । १७ आर्कौरयत सो राजा यत् एवं स्वयमेव भणति । १८ कृतो नमस्कारस्तैश्चाशीर्वादः पठितः ।

श्रिये कृतनतानन्दा विशेषवृषसंगताः । भवन्तु भवतां भूप । ब्रह्म-श्रीधर-गङ्कराः ॥ [२०]
 तं श्रुत्वा तुष्टो राजा । भणति 'सदैवात्र तिष्ठन्तु गुरवः' । 'युक्तमुक्तम्, पर राजन्! अस्मीया स्थितिरेया यत्
 सर्वत्रैव निहारक्रमः क्रियते लोकोपकाराय । अत्रापि सदाऽऽगमिष्यामो यथा युष्माकं समाधानं भविष्यति तथा विधा-
 स्यामः।' ततः समाधानेनोत्थितो राजा । पश्चाद्भङ्गुर आसधरो भणितः [गुरुणा]-

इदमन्तरमुपकृतये प्रकृतिचला यावदस्ति सम्पदियम् ।

विपदि नियतोदयायां पुनरुपकर्तुं कुतोऽवसरः ॥ [२१]

इत्यादि [ततः]लम्भनक-शुशुञ्जय-उज्जयन्त-कल्पनया पार्श्वनाथ-श्रुपभनाथ-नेमिनाथनिम्बस्थानानि परिभा-
 वनीयानि । उपरि अम्बिका डेउली, तैले च गणधरादिस्थान चिन्तनीयम् ।

३३. पश्चाद् गगडे विहारक्रम कर्तुमारब्धः । मुगकुनेन विहृतास्तत्र । पूर्वमेव तत्रत्यलोकाः श्रीजिनवह्मभद्र-
 रिपिये समाधानवन्तः सन्तस्त्वदेवलोकागमनाकार्ण्यं तेषां पदे ये संस्थापिता ज्ञानध्यानगुणोपेता श्रीमहारीपदना-
 रविन्दनिर्गतसार्यतः स्रवतश्च सुधर्म्यामिगणधरचितमिद्वान्तबेदिनः क्रियापराः श्रीजिनदत्तनामानः सुगुरवो युग-
 प्रधानास्तीर्यकरकल्पास्तेऽत्र विहृताः श्रूयन्ते, तान् दृष्ट्वा सर्वेषां समाधानं ममजनिं । ततश्च ते श्रापका यद्यत् पृच्छ-
 न्ति तत्कथयन्तः केवलिन इव श्रीजिनदत्तस्रयस्तेषां समाधानमुत्पादयन्ति । ततश्च लोकाः केचन सम्यक्च, केचन
 देशविरतिं, केचन मर्वविरतिं गृह्णन्ति तुष्टाः मन्तैः । व्रतितो बहवः कृताः । व्रतिनश्च तस्मिन् प्रस्तावे द्विपञ्चाशत्
 कृताः श्रूयन्ते ।

३४. तस्मिन्नेव प्रस्तावे जिनशेखरमुपाध्यायं कृत्वा कतिचित्साधुसहितो रुद्रपल्त्या निहारक्रमे मुक्तकलितः । स च
 तपः करोति । खञ्जनास्तत्र वसन्तीति तेषां समाधानहेतोः । तथेदं स्वरूपं श्रीजयदेवाचार्यः मपरिवारैः स्वस्थानस्थितैः
 श्रुतम्-श्रीजिनवह्मभद्ररिपदे निवेदिताः श्रीजिनदत्तस्रयः मर्वगुणोपेता अत्र देगे विहृताः । भद्रं जातम् । पूर्वमेव तेषां
 श्रीजिनवह्मभगणेर्मतिनिजासप्रतिपत्तिं श्रीमदभयदेवन्नरिपार्थं कृता श्रुत्वा वसतिनिजासाभिप्राय उत्पन्न आसीदिदानी-
 [मत्रागताः] दृश्यन्ते सुगुणस्ततः मपरिरारा वन्दनार्थं ममाजगुम् । वन्दिताः सजिनयं श्रीजिनदत्तस्रयः । तैश्च तथा
 सम्भाषिताः मिद्वान्तमधुरवचनैर्यथैवपरिणामोऽभूद्-भवे भ्र एत एव गुरोऽस्माकं भूर्यासुः । पश्चाद् भव्यदिन उप-
 सम्पद् गृहीतवन्त । पश्चाच्च त्रिलोकित मनलुमारचक्रमत्तिमुनिवत् । श्रीजिनप्रभाचार्या अपि केरलीपरिज्ञानेन मर्वज-
 नप्रसिद्धाः, ते च तुरुभूम्या गता आसन् । एकेन तुरुप्केण ज्ञानिनो ज्ञात्वा पृष्टाः- 'मदीयहस्ते किमस्ति ?' तेनापि
 गणयित्वा कथितम्- 'घदामः, राटिकारण्डं च वालश्च । स च वाल न जानाति । तेन दर्शित. कगे । वालोऽपि
 राटिकाया लभोऽस्ति । ततस्तुष्टो हस्त गृहीत्वा चुम्बितवान्, चद्रा चङ्केति कथितवान् । आचार्येण ज्ञात दुष्टा एतै
 भ्रान्ति कटाचिन्मारायिष्यन्तीति रात्रौ प्रपलाप्य स्वदेगे ममागता । तत्राऽऽगतो जयदेवाचार्य वसतिमार्गप्रतिपत्तार
 श्रीजिनदत्तस्ररिपार्थं श्रुत्वा तस्याप्यभिप्राय उत्पन्नः । पर गहो मार्ग एतेषाप् । केरलीपरिज्ञानेन चिन्तयति । श्रीजिन-
 दत्तस्ररिगच्छति युगप्रधानत्वेन । पुनश्चिन्तिते तदेनाऽऽच्छति । सृतीयवेलाचिन्तनेऽग्निपुत्रो ग[ग]नात्पतितः, वा-
 गुत्थिता-यदि धर्मं प्रयोर्जेन तत्र तदाऽऽ सुगुरु प्रतिपद्य धर्मं कुरु । ततोऽङ्गीकृतवान् समाधानं जते । तत्रैव स्थि-

१ भणितं च सदैवात्र स्थातव्यम् । २-२ कल्पनया स्थानानि कारितानि । ३-३ नास्ति प्र० । ४-४ एतदङ्कान्तर्गतपाठ-
 स्थाने- 'ततो वागडे विहृतान्ते । जिनवह्मभद्ररिपिये समाधानवन्तो लोका ये ज्ञानध्यानगुणोपेतास्तेषां पदे ये स्थापितास्तेषामागमन-
 माकार्ण्यं दृष्ट्वा च देशना च श्रुत्वा सर्वेषां समाधानमजनिं' इत्येव प्र० । ५-५ नास्तीय पंक्ति प्र० । ६ तेषां सम्बन्धिनां । ७-७
 एतदङ्कितपाठस्थाने प्र० 'तथा जयदेवाचार्य सपरिवारै जिनदत्तस्रगमनं श्रुत्वा वसतिनिजासाभिप्राय हृत' इत्येव पाठ ।
 ८ भवन्तु । ९ नाम्नि वाच्यमिदं प्र० । १० मम फरे । ११ कार्यं । १२ ततो गन्वोपसम्पद् गृहीता ।

तानां श्रीजिनदत्तसूरीणामतिशयज्ञानिनां पार्श्वे विमलचन्द्रगणिर्देवगृहनिवासी सोऽप्याचार्ययोर्वसति निवासप्रतिपत्तिं श्रुत्वा वसतिमार्गमङ्गीकृतवान् । तस्मिन्नेव प्रस्तावे जिनरक्षित-शीलभद्रौ मात्रा सह प्रव्रजितौ । तथा थिरचन्द्र-वरद-त्तनामानौ भ्रातरौ प्रव्रजितौ । जयदत्तनामा मुनिर्मन्त्रवादी । तस्य पूर्वजा मन्त्रशक्तियुक्ता आसन् । ते सर्वेऽपि रुष्ट्या देवतया विनाशिताः । एष पुनर्नष्टः श्रीजिनदत्तसूरीणां शरणागतो व्रतं गृहीतवान् । श्रीपूज्यैस्ततो रक्षितो देवतातो । गुणचन्द्रगणिः सोऽपि श्रीजिनदत्तसूरिभिर्दीक्षितः । पूर्व स श्रावकः सन् तुरुष्कैर्नीत आसीत् । हस्तदर्शनेन चङ्गो भाण्डारिको भविष्यतीति । नाशनभयात् संकलानिवद्धः । तेन च नमस्कारलक्षं गुणितम् । तत्प्रभावात् संकला स्वयमेव त्रुटिता । ततो निर्गत्य रात्रिपश्चिमप्रहरार्धे कस्याश्चिद्बुद्ध्या गृहेऽवातिष्ठत् । तथा च कृपया कोष्ठिकामध्ये प्रक्षिप्तस्तुरुष्कैः प्रेक्षितो न लब्धः । रात्रौ निर्गत्य स्वदेशे गतः । तेन च संवेगेन व्रतं गृहीतम् । रामचन्द्रगणिर्जीवानन्दपुत्र-सहितोऽन्यगच्छाद्भव्यं धर्मं ज्ञात्वा श्रीजिनदत्तसूरेराज्ञां प्रतिपन्नः । तथा ब्रह्मचन्द्रगणिर्व्रतं गृहीतवान् । एतेषां मध्या-जिनरक्षित-थिरचन्द्रप्रभृतिसाधवः, श्रीमति-जिनमति-पूर्णश्रीप्रभृतिव्रतिन्यश्च धारायां प्रेषिता वृत्तिपञ्जिकादिलक्षण-भणनार्थम् । तैश्च भणितं श्रावकसाहाय्येन । आत्मना श्रीजिनदत्तसूरयो रुद्रपल्ल्यां विहृताः । तत्र पथि गच्छतामेकस्मिन् ग्रामे श्रावक एकः प्रतिदिनं व्यन्तरेण प्रचण्डेन पीड्यते, तस्य पुण्येन श्रीजिनदत्तसूरिस्तत्रैवोत्तरितः । तेन विज्ञप्तं शरीरस्वरूपम् । परिभाषितं सूरिभिर्मन्त्रतत्रैः साध्यः पीडाकर्तृव्यन्तरः । ततो गणधरसप्ततिकां कृत्वा, टिप्पणके लेखयित्वा, हस्ते टिप्पणकं दत्तम्, हृदयं दृष्टिश्चात्र निवेशनीया श्राद्धस्याग्रे कथितम् । तेन च तथा कृतम् । स च व्यन्तरो विस्तरेण पीडायै समागतः खट्वासीमाम्, न शरीरे संक्रान्तो गणधरसप्ततिकाप्रभावात् । द्वितीयदिने द्वारसीमां समागतस्तृतीयदिने नाऽऽगतः, श्रावकः स्वस्थो जातः, किं बहुना । रुद्रपल्ल्यां प्राप्ताः । जिनशेखरोपाध्यायाः श्रावकैः स-हिताः सम्मुखाः समाजगुर्विस्तरेण मध्ये प्रविष्टाः । विंशत्युत्तरं शतं कुटुम्बानां तत्र श्रीजिनवचने कारितम् । पार्श्वनाथ-ऋषभचैत्यद्वयं प्रतिष्ठितम् । श्रावकैः सम्यक्तमङ्गीकृतं देशविरतिरङ्गीकृता । सर्वविरतिश्च देपालगणिप्रभृतिभिः श्रावकैः सद्भिः परिगृहीता । तेषां समाधानमुत्पाद्यात्र जयदेवाचार्यं प्रेषयिष्याम इति भणित्वा पुनः पश्चिमदेशे विहृताः ।

३५. वागडदेशे समायाताः तत्रापि व्याघ्रपुरे । श्रीजयदेवाचार्याः शिक्षां दत्त्वा श्रीरुद्रपल्ल्यां मुत्कलिताः । तत्र स्थितैश्च च च री श्रीजिनवल्लभसूरिप्ररूपितश्रीचैत्यगृहविधिस्वरूपा कृता । सा च टिप्पणके लेखयित्वा प्रेषिता.....वास-लप्रभृतिश्रावकाणां ज्ञानार्थम् । विक्रमपुरे देवधरपितृसण्डियागृहसमीपे पौषधशालाऽस्ति । तत्र श्रीजिन.....श्रावकैरुप-विश्योच्छ्रोषितं चच्चरीटिप्पणकम् । 'चच्चरीटिप्पणकं कच्चरीटिप्पणकं' भणित्वा मदोन्मत्तेन देवधरेण हस्तादुद्वाह्य द्विधा कृतम् । तस्य किमपि कर्तुं न शक्नुवन्ति । पितुरग्रे वार्ता कथिता । तेनोक्तम्-गाढ एषः, तथापि वारयिष्यामः । पुनरपि पूज्येभ्यो लेखो दत्तस्तत्र चच्चरीटिप्पणकस्वरूपं लिखितम् । श्रीपूज्यैर्लेखस्वरूपं परिभाव्य द्वितीयटिप्पणकं प्रेषितम्, लेखश्च प्रेषितः । इदं च लिखितम्-देवधरस्योपरि विरूपकं न भणनीयम्, देवगुरुप्रसादाद्भव्यो भविष्यति । द्वितीय-टिप्पणकं प्राप्तं तेषाम् । प्रतिपत्त्योच्छ्रोषितं वाचितं समाधानं जज्ञे । देवधरेण चिन्तितम्-यद्यपि मया स्फाटितं टिप्पणकं तथापि पुनरपि प्रेषितम्, कारणेन भवितव्यम् । किं तत्राऽलेखि अच्छन्नं परिभावयाम्येकान्ते । यदा श्राद्धाटिप्पणकं स्थापनाचार्यालके मुक्त्वा द्वारं स्थगयित्वा गतास्तदोपरि पाटके खगृहात् प्रविश्य वहिर्द्वारे स्थगितेऽपि टिप्पणकं गृहीतम् । वाचयितुं प्रवृत्तः । यथा यथाऽर्थानवधारयति तथा तथा मनस आह्लाद उत्पद्यते । अनायतनं विम्वम्, स्त्री पूजा न

१ 'गुरुणां' इत्येव प्र० । २ विमलचन्द्राचार्यैः चैत्यवासिभिर्वसतिवासोऽङ्गीकृतः । ३-३ एतदङ्काङ्किता पंक्तिर्नास्ति प्र० । ४-४ एतदङ्कितपाठस्थाने प्र० 'गुणचन्द्रः सोऽपि दीक्षितः । पूर्व श्राद्धः सन् तुरुष्कैर्नीतो हस्तदर्शनात् भव्यो भाण्डारि भविष्यति । नाशनभयात्संकलया बद्धः । नमस्कारलक्षं गुणितं । संकला स्वयमेव त्रुटिता । रात्रौ निर्गत्य स्वदेशे गतौ गुरुं दृष्ट्वा संवेगेन व्रतं गृहीतम्।' इत्येष पाठो लभ्यते । ५-५ नास्ति पंक्तिरियं प्र० । ६-६ ततो विहृताः । ७-७ एतदङ्काङ्कितं प्रकरणं नास्ति प्र० ।

करोतीति सन्देहद्वय प्रच्छनीयमन्यत्सर्गं भव्यम् । पश्चाद् यत् कथयिष्यति तत् करिष्यामि । अग्रे श्रीपूज्यैर्नागडदेशे स्थितैर्यै धाराया प्रेषिता आमन् तं सर्वेऽप्यानायिताः, मिद्धान्त श्राविताः । ततः स्वदीक्षितो जीवदेवाचार्यो मुनीन्द्र-पदे निवेशितः । तथा दश वाचनाचार्याः कृता । वा० जिनचक्रित (चन्द्र ?) गणि, वा० शीलभद्रगणिः, वा० स्थिर-चन्द्रगणिः, वा० ब्रह्मचन्द्रगणिः, वा० निमलचन्द्रगणिः, वा० उरदत्तगणिः, वा० भुवनचन्द्रगणिः, वा० वरणागगणिः, वा० रामचन्द्रगणिः, वा० माणिभद्रगणिरैते दश । श्रीमति-जिनमति-पूर्णश्री-जिनश्री-ज्ञानश्रियः पञ्च महत्तराः । हरिसिंहाचार्याणां शिष्यो मुनिचन्द्राभिध उपाध्याय आसीत्, तेन जिनदत्तहरिः प्रार्थित आसीद्-यदि कश्चिन्मदीयः शिष्यो भवता समीपे समागच्छति योग्यस्तदाऽऽचार्यपदं दातव्यमेव प्रतिपन्नम् । तस्य शिष्यो जयसिंहनामा चित्र-कूटे मुनीन्द्रपदे निवेशितः । तस्यापि शिष्यो जयचन्द्रनामा पत्तने समग्रमरणे मुनीन्द्रपदे स्थापितः । भणितं द्वयोर-प्यग्रे-रीत्या प्रवर्तितव्यम् । तथा जीवानन्द उपाध्यायपदे निवेशितः । यथाचायोपाध्यायवाचनाचार्यपदानां प्रत्येकं स्थानादिनिशेषो भण्यते तदा विस्तरो भवति तेनैकत्रैव भणितम् । सर्वेषु पदस्येषु शिक्षा दत्त्वा निहारादिस्थानानि भणित्वा स्वयमजयमेरौ विहृता । विस्तरेण प्रवेगो जातः ।

३६. ततः-श्रावकैश्चैत्यगृहत्रयाम्बिकास्थानानि पर्यन्ते प्रगुणीकारितानि । ततः श्रीजिनदत्तहरिः शोभने लभे देव-गृहेषु मूलनिवेशे वासान् प्रक्षिप्तवान् । ततः शिरसरादिनिवेशं कारितवन्तः श्रावकाः । ततो विक्रमपुरे सण्डियापुत्र-देवधरेण स्वकुटुम्बानां पञ्चदश श्रावकमुमुदायं कृत्वा स्वपितृश्रेयोऽर्थम्, आसदेनादयः श्रावका भणिताः-मयाऽत्र श्रीजिनदत्तहरयो विहारक्रमं कारयितव्याः । तस्याग्रे कोऽपि क्रिमपि भणितुं न शक्नोति । श्राद्धसमुदायेन निर्गतो नागपुरे प्राप्तः ।

३७. तस्मिन् प्रस्तावे तत्र देवाचार्यो विशेषेण प्रसिद्धो वर्तते । देवधरोऽपि प्रसिद्धो विक्रमपुरादागतः श्रुतः । पश्चा-देवगृहे व्याख्यानप्रस्तावे देवाचार्य उपनिष्ट आस्ते । देवधरोऽपि पादप्रक्षालनादिशौचं कृत्वा देवगृहे गतः । आचार्यो वन्दितस्तेनापि क्षेमवार्तां पृष्ट्वा । ततः प्रथमत एव देवधरेण पृष्टः-‘भगवन् ! यत्र रात्रौ देवगृहे स्त्रीप्रवेशादि प्रवर्तते तत्कीदृशं चैत्यं भण्यते ?’ इति प्रश्नकृते चिन्तितं देवाचार्येण-‘कथञ्चिज्जिनदत्ताचार्यमन्त्रोऽस्य कर्णे प्रनिष्टोऽस्तद्वा-सित इव लक्ष्यते’ इति निचिन्त्योक्तम्-‘श्रावक ! रात्रौ स्त्रीप्रवेशादिकं सगतं न भवति’ । देवधरः-‘तर्हि किं न वार्यते ?’ आचार्यः-‘ब्राह्म-लक्षसन्वयलोकानां मध्ये को वार्यते ?’ देवधरः-‘भगवन् ! यत्र देवगृहे जिनज्ञानं प्रवर्तते, किं तर्हि जिनाज्ञानिरपेक्षः स्वच्छया जनो वर्तते, तज्जिनगृहं जनगृहं न प्रोच्यत इति प्रतिपादयध्वं यूयम्’ । आचार्यः-‘यत्र साक्षाजिनोऽन्तर्निष्टो दृश्यते तत्कथं जिनमन्दिरं नोच्यते ?’ देवधरः-‘आचार्य ! वयं तान्मूर्खाः, परमेतद् वयमपि जानामी यद्दुतं यत्र यसाज्ञानं प्रवर्तते तद्गृहं तदीयं नोच्यते । एव च पापाणरूपार्हद्विभ्रममात्रान्तर्निवेश-नेन भगवद्राज्ञापारिहारं स्वच्छया व्यवहारेण कथं नाम तज्जिनमन्दिरमुच्यते । परमेव जानानां अपि यूयं प्रगाहमार्गं न निवारयध्वे प्रत्युत पोषयध्वे, तदेतं वन्दिता अनुज्ञापिताश्च मया यूयम्-यत्र तीर्थरुग्णा प्रवर्तते स मार्गो मयाऽप्यु-पेतव्यः’-इत्यभिधायोत्थितो देवधरः । महानीतस्वकुटुम्बरूपश्रावकाणां जातं स्थिरीकरणं विधिमागन्विषये । प्राप्तः श्रावकमुमुदायसहितोऽजयमेरौ । वन्दिता भावसारं श्रीजिनदत्तहरयस्मदमिप्रायायगमपूर्वकं कृत्वा पूज्यैर्देशना । जातो-ऽस्तौ नि.मन्देहः । अम्प्यधिताः प्रभयः श्रीविक्रमपुरविहारं प्रति । ततो विस्तरेण तत्र देवगृहनिम्बाम्बिकागणधरादि-प्रतिष्ठा विधाय समागताः श्रीदेवधरेण सह विक्रमपुरे । प्रनोधितस्तत्रत्यो जनो बहुः । स्थापिता श्रीमहावीरप्रतिमा ।

३८. तत्र उच्यते गच्छतामन्तराद्यै भूतादयस्तेऽपि प्रतिबोधिताः । किं पुनरुचकीयलोकः । ततो ननहरे विहृताः । ततश्चिन्मनगिरौ, प्रतिबोधितस्तत्र इमारपालो नाम राजा । कृतमन्त्रं प्रचुरतपयतिजनविहारः । प्रतिष्ठितो भगवान् शान्ति-नाथदेवः । तथोऽपिनित्या विहारेण प्रतिबोधितं पूज्यैर्पोगिनीचक्रम् । तथैवदा श्रीचित्रकूटप्रदेशके दुर्द्वेषगुणाय सम्भू-

खीकृतो रश्मिवद्धः कृष्णभुजङ्गमः । ततो मन्दीभूतानि गीतवादित्रादीनि । श्रावका अद्याऽहो न सुन्दरमिति जाताः सविषादाः । ततः प्रोक्तं ज्ञानदिवाकरैः श्रीजिनदत्तसूरिभिः—‘भो किमेवं विमनस्का गृयम् ? यथैप कृष्णभुजङ्गो रश्म्या वद्धः, एवमन्येऽपि ये केचनास्मद्दुष्टास्तेषां बन्धनं पतिष्यतीति प्रेरयिताऽतीव सुन्दरं शकुनमेतत् । पुनरग्रतो गच्छतां दुष्टैरेका कृत्तनासिका दुर्निमित्तविधानाय प्रेषिता । सा चाग्रतः स्थिता दृष्टा पूज्यपादैर्जल्पिता च यथा ‘आई! मल्ली?’ ततस्तया दुष्टरण्डया दत्तं प्रतिवचो यथा ‘भल्लइ धाणुक्कइ मुक्की’ । पुनरुक्ता किञ्चिद्विहस्य सप्रतिभैः श्रीपूज्यैर्यथा—‘पक्खहरा तेण तुह छिन्ना । ततः सा गयविलक्खा उत्तर निक्खुट्टी (?)’ । इत्यनेकाश्चर्यनिधानानां निरन्तरं किङ्करिव सुरैः सर्वदोषास्यमानपादानां करुणासमुद्राणां धारापुरी-गणपद्रादिस्थानेषु प्रतिष्ठितवीरपार्श्वशान्त्यजिनादितीर्थकृद्भिस्त्व-देवगृह-शिखराणां स्वज्ञानवलदृष्टनिजपट्टोद्धारकारिरासलाङ्गरुहाणां भास्करवद्विवोधितभुवनमण्डलभव्याम्भोरुहाणां श्रीजिनदत्तसूरीणां चरित्रलेशः प्रतिपादितः । ततो महता विस्तरेण श्रीचित्रकूटे प्रविष्टाः । ततः श्रीजिनविम्बप्रतिष्ठादि-महामहोत्सवाः कृताः । ततः सं० १२०३ अजयमेरौ फाल्गुन सुदी ९ जिनचन्द्रसूरिदीक्षा । सं० १२०५ वैशाखशुक्ल-पष्ठ्यां विक्रमपुरे, इतरजनदुःसाध्यध्यानतपोबलावलोकितानवद्यविद्यामन्त्रतन्त्रयन्त्रप्रभाविधिन्तामणिगणायमानाः—चिन्ता-मणिगणा इवाचरन्ति चिन्तामणिगणायन्ते, चिन्तामणिगणायमाना उपदेश्या येषां ते तथा तैर्देशः—श्रीजिनदत्तसूरिभिः स्वकीयपदे सा० रासलकुलव्योममण्डलायमाननववर्षवयोमानविबुधजनमनोहारिसौभाग्यभाग्यारोग्यादिगुणगणनिधान-श्रीजिनचन्द्रसूरय उपवेशिताः । सं० १२११ आपाढ वदि ११ जिनदत्तसूरयो दिवं गताः ।

३९. सं० १२१४ श्रीजिनचन्द्रसूरिभिस्त्रिभुवनगिरौ श्रीशान्तिनाथशिखरे सज्जनमनोमन्दिरे प्रमोदारोपणमिव सौवर्णदण्डकलशध्वजारोपणं महता विस्तरेण कृत्वा, हेमदेवीगणिन्याः प्रवर्तिनीपदं दत्त्वा, मथुराया यात्रां कृत्वा, सं० १२१७ फाल्गुनशुक्लदशम्यां पूर्णदेवगणि-जिनरथ-वीरभद्र-वीरजय-जगहित-जयशील-जिनभद्रैः सार्धं श्रीजिनप-तिसूरयो दीक्षिताः । सा० क्षेमन्धरः प्रतिवोधितः । वैशाखशुक्लदशम्यां मरुकोट्टे चन्द्रप्रभस्वामिविधिचैत्ये साधुगोहक-कारितसौवर्णदण्डकलशध्वजारोपणं कृतम् । तत्र च सा० क्षेमन्धरेण पारुत्थद्रम्मशतपञ्चकेन माला गृहीता । सं० १२१८ उच्चायां ऋषभदत्त-विनयचन्द्र-विनयशील-गुणवर्धन-वर्धमानचन्द्रसाधुपञ्चकं जगश्री-सरस्वती-गुणश्रीसाध्वी-त्रयं च दीक्षितम् । अनेन क्रमेण साधवो [वहव]श्च कृताः । सं० १२२१ सागरपाटे सा० गयधरकारिता श्रीपार्श्वनाथ-विधिचैत्ये देवकुलिका प्रतिष्ठिता । अजयमेरौ श्रीजिनदत्तसूरिस्तूपः प्रतिष्ठितः । बब्बेरके च वा० गुणभद्रगणि-अभय-चन्द्र-यशश्चन्द्र-यशोभद्र-देवभद्रा दीक्षिताः । देवभद्रभार्याऽपि दीक्षिता । आशिकायां नागदत्तस्य वाचनाचार्यपदं दत्तम् । महावने श्रीअजितस्वामिविधिचैत्ये प्रतिष्ठा देवनागकारिता । इन्द्रपुरे शान्तिनाथविधिचैत्ये सौवर्णदण्डकलश-प्रतिष्ठा वा० गुणभद्रगणिपितामहलालेश्रावककारिता । तग(?)लाग्रामेऽजितस्वामिविधिचैत्यं प्रतिष्ठा च । कृताश्च सर्वा अपि श्रीजिनचन्द्रसूरिभिः । सं० १२२२ वादलीनगरे श्रीपार्श्वनाथभवने वा० गुणभद्रगणिपितामहलालेश्रावकका-रितसौवर्णदण्ड-कलशौ प्रतिष्ठाप्याम्बिकाशिखरयोग्यं सौवर्णकलशं च प्रतिष्ठाप्य, रुद्रपल्ल्यां विहृताः । ततोऽपि परतो नरपालपुरे कश्चिज्ज्योतिःशास्त्रसम्यक्परिज्ञानाभिमानादागतं ज्योतिषिकं वृषलग्रसत्कैकोनविंशत्रिंशंशे मृगशीर्षमुहूर्ते षट्सप्तत्यधिकवर्षशताचलस्थित्यवधिप्रदानप्रतिज्ञया श्रीपार्श्वनाथदेवगृहपुरतो रङ्गायामेकां शिलां स्थापयित्वा जितवन्तः । तच्छिलोपरितना भित्तिरद्याऽपि तथैव वर्तते ।

४०. पुनरपि रुद्रपल्ल्यां विहृताः । तत्र चान्यदा कदाचिन्मुनिमण्डलीमण्डितपार्श्वदेशाल्लघुवयसो वहिर्भूम्यां गच्छ-तः श्रीजिनचन्द्रसूरीन् दृष्ट्वा श्रीपद्मचन्द्राचार्यो मत्सरवशात् पृच्छति स्—‘आचार्यमिश्राः ! यूयं भद्राः स्थ ?’ श्रीमत्पू-ज्यैरुक्तम्—‘देवगुरुप्रसादात्’ । पुनरपि स प्राह ‘साम्प्रतं किं किं शास्त्रं वाच्यमानमस्ति ?’ पार्श्वस्थेन मुनिना भणितम्—‘साम्प्रतं श्रीमत्पूज्या न्यायकन्दलीं चिन्तयन्ति’ । स प्राह—‘आचार्यमिश्राः ! तमोवादश्चिन्तितः ?’ श्रीपूज्यैरुक्तम्—

‘चिन्तितः’ । स ग्राह ‘हृदयेऽवगतः ?’ श्रीमत्पूज्यैरुक्तम्—‘अवगतः’ । स ग्राह ‘तर्कितं तमो रूपविशेषमेव ?’ श्रीपूज्यैरुक्तम्—‘ननु भवतु स्वस्वरूपेण यादृश तादृश तमः, परं वादव्यवस्थया राजसभाया प्रधानसम्यक्समक्ष वादिना कदापि क्रीदृश स्थाप्यते, नतु स्थापनामात्रेण वस्तु स्वस्वरूपं त्यजति’ । पुनरपि स ग्राह—‘मा त्याक्षीत् स्थापनामात्रेण वस्तु स्वस्वरूपम्, परं परमेश्वरैस्तीर्थकर्तृस्तमो द्रव्यमेवोक्तम्’ । श्रीपूज्यैरुक्तम्—‘को नाम न मन्यते द्रव्यत्व तममः । परमाचार्यैर्दण्डिष्ठ ! प्रतिनादी यथा तथा जितो विभीष (१) !’ तदनन्तरं कोषावेगाद्रक्तभीमक्षेत्रः कम्पमानगात्रः सन् स इदमाह—‘प्रमाणरीत्या द्रव्यमेव तम इति स्थापयति सति मयि, तत्र योग्यताऽस्ति सम्मुखी भणितुम् ?’ श्रीपूज्यैरुक्तम्—‘कस्याऽपि योग्यताऽस्ति, कस्याऽपि नास्तीति ज्ञास्यते राजसभायाम् । पशुप्रायाणामेवारण्य रणभूमिः । तथाऽऽचार्य ! माऽस्मान् लघुरयसो दृष्ट्वा स्वशक्ति स्फोरयः; लघुरपि सिंहः पर्वतसमानोपमवतद्भ्रजानुत्रासयति’ । एष च विनदता तेषा कौतुकदर्शनार्थं मिलितः सर्जोऽपि नागरिको लोकः । उभयभक्तश्रावकाश्च निजनिजाचार्यपक्षपातेन परामहङ्कारकोटिमारूढाः । किन्तु राजलोकममक्ष व्यवस्थापत्रे लिखिते मति सापष्टम्बे च श्रीजिनचन्द्रश्चरिषु सत्सु, गार्धार्तायाऽपि भयं श्रीपद्मचन्द्राचार्यं दृष्ट्वा सर्वलोकसमक्षं राजलोकैर्दत्तं जयपत्रं श्रीजिनचन्द्रश्चरीणाम् । जयकारश्चक्रे । लोके महती प्रभावना सजाता जिनशासने । महानन्दभरनिर्भरैश्च श्रावकैर्हृद्दर्शनार्थं कारितम् । तदनन्तरं श्रीपूज्यभक्तश्रावका ‘जयतिहृद्’ इति नाम्ना प्रसिद्धिं गताः । पद्मचन्द्राचार्यभक्ताश्च श्रावकाः सर्वरपि लोकैस्तर्क्यमाना हस्यमानाः ‘तर्कहृद्’ इति नाम्ना प्रसिद्धिं गताः । अनया रीत्या कानिचिदिनानि स्थित्वा, सिद्धान्तोक्तप्रधिना सुमार्थेन सह ततः प्रचलिताः ।

४१. मार्गे च चौरसिंदानकग्रामसमीप उचारितः संघातः । तत्र च म्लेच्छभयादाकुलीभूतं सघातलोक दृष्ट्वा श्रीपूज्यैरुक्तम्—‘किमिति भो ! यूयमाकुलीभूताः ?’ तैरुक्तम्—‘प्रभो ! म्लेच्छरक्तमागच्छदस्ति, पश्यताऽस्या दिशि गगनतलानलम्विनी धूलिम्, श्लथुत निखानशब्दम्’ । श्रीपूज्यैरुक्तम्—‘अहो सार्थिकलोक ! विश्वस्तीभवत, सर्वमपि वस्तु धृषभादिचतुष्पदादिकमेकत्र कुरुत, प्रभुश्रीजिनदक्षरिर्भलिष्यति’ । तदनन्तरं श्रीपूज्यैर्ब्रह्मध्यानपुरस्सर निजदण्डकेन संघातकस्य चतुर्दिक्षु कौष्ठाकारा रेखा कृता । मार्थलोकस्य सर्जोऽपि गोष्ठीपुपविष्टः । सघातनिकटदेशे वहमानान् तुरगाधिरूढान् सहस्रसरण्यान् म्लेच्छान् पश्यति, म्लेच्छाश्च सघातं न पश्यन्ति, केवलं कोट्टं पश्यन्तो दूरं गताः । निर्भये सति ततः स्थानात् प्रचलितान् पृष्ट्वामे सघातेन सहाऽऽगतान् श्रीपूज्यान् श्रुत्वा दिङ्घीनास्तव्य ठ० लोहट-सा० पारहण-सा० कुलचन्द्र-सा० गृहचन्द्रादिसंघमुख्यश्रावका महता निस्तरण वन्दनार्थं सम्मुख प्रचलिताः । ताश्च प्रधानवेषान् प्रधानपरिचारान् प्रधानवाहनाधिरूढान् दिङ्घीनगराद्दिर्गिच्छन्तो दृष्ट्वा स्वप्रसादोपरि वर्तमानः श्रीमदनपालराजा विस्मितः सन् स्वकीयरजप्रधानलोकं प्रपच्छ—‘किमित्येष नगरवास्तव्यलोकः सर्जोऽपि बहिर्गच्छति ?’ राजप्रधानैरुक्तम्—‘देव ! अतीवरमणीयरूपोऽनेकशक्तियुक्तो गुरुरेषा समागतोऽस्ति । तस्य सम्मुखं भक्तिप्रधानान्वेते !’ तदनन्तरं कुतूहलनिर्तेन राज्ञोक्तम्—‘महासाधनिक ! प्रगुण्य पट्ट-तुरङ्गम्, वादय च काहलिकहस्तेन काहला यथा सर्जोऽपि राजलोकः प्रभूय प्रभूय शीघ्रमत्राऽऽगच्छति’ । आदेशानन्तरं सहस्रसंख्ययोटकाधिरूढसुभटैरलक्रियमाणः श्रीमदनपालराजा श्रावकलोकात् प्रथममेव श्रीपूज्याना पार्थं गतः । तत्र च सार्थमध्यस्थितलोकैः प्रभूतदौकनिकरुदानपुरस्सर राजा ज्योत्कृतः, श्रीपूज्यैश्च कर्णसुखकारिण्या वाण्या धर्मदेशना कृता । राज्ञा चोक्तम्—‘आचार्याः ! कुतः स्थानाध्ययमत्राऽऽगताः ?’ श्रीपूज्यैरुक्तम्—‘रुद्रपल्लीतः’ । राज्ञोक्तम्—‘आचार्याः ! उचितं यूयम्, पवित्रीकुरुत मदीयं नगरम्’ । श्रीपूज्यैः प्रभुश्रीजिनदक्षरिदत्तोपदेशसरणाच्च किमपि भणितम् । पुनरपि राज्ञोक्तम्—‘आचार्याः ! किं न वृतं यूयम्, किं मदीये नगरे युष्माकं प्रतिपन्वी कथिद्वर्तते ? आहो-

श्वित् परिवारोपयोग्यन्नपानादि न लभ्यतेऽथवाऽन्यत्किमपि कारणं वर्तते यद्युयं मार्गमुख आगतमपि मदीयं नगरं परिहृत्याऽन्यत्र व्रजथ ?' श्रीपूज्यैरुक्तम्—'महाराज ! युष्मदीयं नगरं प्रधानं धर्मक्षेत्रम्' । 'तद्युत्तिष्ठत चलत दिल्लीं प्रति, न कोऽपि युष्मानङ्गुलिकयाऽपि संज्ञास्यतीत्यादि' । 'श्रीमदनपालमहाराजोपरोधाद् युष्माभिर्योगिनीपुरमध्ये कदापि न विहर्तव्यमि'त्यादिश्रीजिनदत्तसूरिदत्तोपदेशत्यागेन हृदये द्रूयमाना अपि श्रीपूज्याः श्रीदिल्लीं प्रति प्रस्थिताः । बाद्यमानासु चतुर्विंशतिषु निखानयुगलीषु, विरदावलीं पठत्सु भट्टलोकेषु, धवलेषु दीयमानेषु, वसन्तादिमाङ्गलिक्यरागेण गायत्सु गायनेषु, नृत्यमानासु नर्तकीषु, ऊर्ध्वाकृतेष्वालम्बसहस्रेषु, मस्तकोपरि ध्रियमाणछत्रैर्लक्षसंख्यलोकैरनुगम्यमानैः श्रीमदनपालमहाराजदत्तहस्तैः श्रीजिनचन्द्रसूरिभी राजादेशात्कृततलिकातोरणादिमहाशोभे श्रीयोगिनीपुरे प्रवेशः कृतः ।

४२. तत्र चान्यदा कदाचिदत्यन्तभक्तं कुलचन्द्रश्रावकं दुर्बलं दृष्ट्वा करुणार्द्रहृदयैः श्रीपूज्यैर्दत्तो द्रवरूपीकृत-कुङ्कुमकस्तूरिकागोरोचनादिसुरभिद्रव्यलिखितानेकमन्त्राक्षरो यत्रपटः, भणितं च तस्याग्रतः—'महानुभावकुलचन्द्र ! निजमुष्टिप्रमाणैर्वासैरेष पटो दिने दिने पूजनीयः, निर्माल्यीभूताश्चैते वासाः पारदादिसंयोगात् सुवर्णा भविष्यन्ति' । स च गुरुपदिष्टरीत्या पटं पूजयन् कोटीध्वजः सञ्जातः ।

४३. अन्यदोत्तरप्रतोल्यां वहिर्भूमौ गच्छद्भिः श्रीपूज्यैर्महानवमीदिने मांसनिमित्तं मिथ्यादृष्टिदेवताद्वयं महासंरम्भेण युध्यमानं दृष्ट्वा करुणयाऽधिगालिनाम्नी देवता प्रतिवोधिता । तया चोपशान्तचित्तया श्रीपूज्या विज्ञप्ताः—'भगवन्तो ! मया परित्यक्तो मांसवलिः, परं मम किञ्चिद्वासस्थानकं दर्शयत यथाऽहं तत्र स्थिता युष्मदादेशं प्रतिपालयामि' । श्रीपूज्यैस्तदग्रतो [भणितम्—] 'महानुभावे ! श्रीपार्श्वनाथविधिचैत्ये प्रविशतां दक्षिणस्तम्भे त्वयाऽवस्थातव्यम्' इत्युक्ता पौषधशालायां चाऽऽगत्य सा० लोहड सा० कुलचन्द्र सा० पाल्हणादिप्रधानश्रावकाणामग्रे कथितम् यथा—'श्रीपार्श्वनाथप्रासादे प्रविशतां दक्षिणस्तम्भेऽधिष्ठायकमूर्त्तिमुत्कारयतेति' । आदेशानन्तरं श्राद्धैस्तथैव सर्वं कारितम् । महाविस्तरेण श्रीपूज्यैस्तत्र प्रतिष्ठा कृता । 'अतिबल' इति नामाऽधिष्ठायकस्य कृतम् । श्रावकैश्च तस्य महान् भोगः कर्तुं प्रारम्भे । अतिबलोऽपि श्रावकाणां वाञ्छितं पूरयितुं प्रवृत्तः ।

सं० १२२३ समस्तलोककृतक्षामणापूर्वकमनशनविधिना द्वितीयभाद्रपद वदी १४ देवीभूताः श्रीजिनचन्द्रसूरयः ।

४४. तदनन्तरं श्रावकैर्महाविस्तरेणानेकमण्डपिकामण्डिते विमान आरोप्य 'यत्र काप्यस्माकं संस्कारं करिष्यत यूयं तावतीं भूमिकां यावन्नगरवसतिर्भविष्यती' त्यादिगुरुवाक्यस्मृतेरतीव दूरभूमौ नीताः । तत्र च भूमौ धृतं श्रीपूज्यविमानं दृष्ट्वा जगद्द्वयानन्ददायकश्रीपूज्यगुणसरणात् समुच्छलत्परमगुरुस्नेहाच्च—

चातुर्वर्ण्यमिदं मुदा प्रयतते त्वद्रूपमालोकितुं,

माहक्षाश्च महर्षयस्तव वचः कर्तुं सदैवोद्यताः ।

शक्रोऽपि स्वयमेव देवसहितो युष्मत्प्रभाभीहते,

तत्किं श्रीजिनचन्द्रसूरिसुगुरो ! स्वर्गं प्रति प्रस्थितः ॥

[२२]

साहित्यं च निरर्थकं समभवन्निलक्षणं लक्षणं,

मन्त्रैर्मन्त्रपरैरभूयत तथा कैवल्यमेवाश्रितम् ।

कैवल्याज्जिनचन्द्रसूरिवर ! ते स्वर्गाधिरोहे हहा ! ,

सिद्धान्तस्तु करिष्यते किमपि यत्तन्नैव जानीमहे ॥

[२३]

प्रामाणिकैराधुनिकैविधेयः, प्रमाणमार्गः स्फुटमप्रमाणः ।

हहा ! महाकष्टमुपस्थित ते, स्वर्गाधिरोहे जिनचन्द्रसूरे ।।

[२४]

इत्यादि भणित्वा बृहदसमाधानशतद्वैचःखरेणाऽश्रुपातं कर्तुं प्रवृत्तः प्रवर्तकमाधुगुणचन्द्रगणिः । तदनन्तरमितरेऽपि साधर्मो निजगुरुस्नेहनिह्वलाः परस्परपराद्गुस्त्रीभूयाश्रुपातं कर्तुं लग्नाः, श्रान्ना अपि प्रच्छादिकाञ्चल नेत्रयोः खे दत्त्वा तथैव भावं कर्तुं प्रवृत्ताः । क्षणान्तरे तादृशमसमञ्जसं दृष्ट्वा स्वयं धैर्यमजलम्य च—‘भो ! भो ! महासत्त्वाः साधवो ! माञ्जसमाधानं कुतः, श्रीपूज्यैर्मम मर्जाऽपि शिक्षा दत्ताऽस्ति, यथा युष्मन्मनोरथाः सेत्स्यन्ति तथा विधासे-
ज्जो मम पृष्ठलग्ना यूयमागच्छत’ इत्याश्वास सर्वमाधुममेतः कृतकृत्यव्यक्रियाकलापः समाजगाम पौषघशालाया सर्व-
जनमान्यो भाण्डागारिकगुणचन्द्रगणिः । कतिचिद्दिनानन्तरं चतुर्भिःसघसमेतः श्रीनञ्चरेके विहृतः ।

४५. तत्र च सं १२१० विक्रमपुरे जिनपतिद्वारेर्जन्म, सं १२१७ फाल्गुन शुक्लदशम्या व्रतम्, सं १२२३ कार्तिकसुदि १३ अनेरुदेशसमागताने-सघसम्मत्वा प्रधानशकुनप्रेरणया श्रीजिनदत्तद्वरिपादोपजीवि श्रीजयदेनाचार्य-
हस्तेन श्रीजिनचन्द्रद्वरिपेष्टे चतुर्दशवर्षप्रमाणः पदत्रिंशदाचार्यगुणालङ्कृतो महाप्राज्ञो नरपतिनामा क्षुल्लको महता महोत्स-
वेनोपवेशितः श्रीजिनपतिद्वरिरिति नाम कृतम् । तस्य च द्वितीयस्थानीयः श्रीजिनचन्द्रद्वरिप्राज्ञो मुनिः श्रीजिनम-
त्ताचार्यनामाऽऽचार्यः कृतः । तत्र च तत्रत्यमसुदायमहितेन सा० मानदेवेन देशान्तरीयसमुदायसत्कारपूर्वकं सहस्रसं-
ख्यद्रव्यव्ययेन महामहोत्सवः कारितः । तत्रैव स्थाने श्रीजिनपतिद्वरिभिः पञ्चचन्द्र-पूर्णचन्द्रयोर्व्रतं दत्तम् । सं १२२४
विक्रमपुरे गुणधर-गुणशीलयोः पूर्णरथ-पूर्णसागरयोर्विचन्द्र-वीरदेवयोः क्रमेण दीवानन्दित्रयं कृतम् । जिनप्रि-
यस्य चोपाध्यायपदं दत्तं श्रीजिनपतिद्वरिभिः । सं १२२५ श्रीपूज्यैः पुष्करिणा समार्यस्य जिनसागरस्य जिनाकर-
जिनजन्धु-जिनपाल-जिनधर्म-जिनशिष्य-जिनमित्राणां व्रतं दत्तम् । पुनर्विक्रमपुरे जिनदेवगणिदीक्षा । सं १२२७
श्रीपूज्यैरुच्चाया धर्मसागर-धर्मचन्द्र-धर्मपाल-धनशील-धर्मशील-धर्ममित्राणां धर्मशीलमातृश्च व्रतम्, जिनहितस्य
वाचनाचार्यपदं दत्तम् । तथा मरुकोट्टे शीलसागर-धिनयसागरयोः, शीलसागरभगिन्यजितश्रीगणिन्या व्रतं दत्तम् ।
सं १२२८ सागरपाटे दु० सा(हुमाज्ञ ?) सादलसेनापत्याम्बडकारिता अजितस्वामि-शान्तिनाथचैत्ययोः प्रतिष्ठा कृता
च श्रीपूज्यैः । तत्रैव वर्षे नञ्चरेके विहारः । आसिक्ताया चाऽऽसिक्ताममीपतिप्रामागतान् श्रीपूज्यान् श्रुत्वा प्रमोदाति-
शयादासिकावास्तव्यसमुदायेनाऽऽत्मना साधं श्रीभीममिहनामा राजाऽपि सम्मुखमानीतः । तत्र च सर्वातिशायिरूपान्
लघुनयसः श्रीपूज्यान् दृष्ट्वा हर्षप्रयकञ्चद्रीभीमसिंहभूपतिः कुशलव्रतप्रश्नव्याजेन जिह्वापाटवदर्शनकुतूहलादालापया-
मास । श्रीपूज्यैश्च राजनीत्युपदर्शितद्वारेण निस्तरेण धर्मदेशना कृता । लब्धानसरेण राजा केलिवशादुक्तम्—‘आचार्य !
अस्माकं नगरे महापिद्वान् दिगम्बरो वर्तते तेन साधं वादं ग्रहीष्यमि ?’ पार्श्वोपनिष्टेन श्रीजिनप्रियोपाध्यायेनोक्तम्—
‘महाराज ! अस्माकं दर्शनं उपेत्य केनापि सह वादो न क्रियते, परं यदि कदापि कोऽपि पण्डितमानी स्वशक्तिं
स्फोरयन् जैनदर्शनं वाऽनहेलयन्नसालुद्वेजयति तदा पश्चाद् न भूयते, किं बहुना यथातथा तस्मिन्निर्लोठित एवाऽस्माकं
शरीरे सुखं भवति ।’ श्रीपूज्यानुद्दिश्य राजोक्तम्—‘आचार्य ! एवम् ?’ श्रीपूज्यैरुक्तम्—‘महाराज ! एवमेव’ । पुनरप्यु-
पाध्यायेनोक्तम्—‘महाराज ! ज्ञानवाहुल्येनासद्गुरव एव ममर्थाः, परं दर्शनमर्थादया ज्ञानाभिमानं न कुर्वन्तोऽपि
दर्शनविप्लवकारिणः प्रतिपादिन स्वशक्त्या सकललोकममक्ष मानपर्वतादुच्चार्यं मुञ्चन्ति’ । राजोक्तम्—‘आचार्य ! किमय-
माचष्टे युष्माकं पण्डितः ?’ श्रीपूज्यैरुक्तम्—‘महाराज !

ज्ञानं मददर्पहरं मायति यस्तेन तस्य को वैद्यः ? ।

अमृतं यस्य विपायति तस्य चिकित्सा कथं क्रियते ? ॥१॥

[२५]

इत्यादिदेशनया गाढतरमावर्जितो राजोक्तवान्—‘आचार्य ! किमिति विलम्बः क्रियते ?; नगरप्रवेशेऽपि चृहती वेला लगिष्यतीति’ । तदनन्तरं चतुर्विधसंघेन पृथ्वीपतिश्रीभीमसिंहेन च सार्धं पूर्वोक्तदिल्लीप्रवेशकरीत्या श्रीआसिकायां श्रीपूज्याः प्रविष्टाः ।

४६. तत्र चान्यदा वहिर्भूमौ गच्छतां साधुवृन्दालङ्कृतपश्चाद्गागानां श्रीपूज्यानां प्रतोलीप्रदेशे मिलितः सम्मुखमागच्छन् महाप्रामाणिको दिगम्बरः । सुखवार्ताप्रश्रव्याजेनाऽऽलाप्य श्रीपूज्यैः सज्जनस्वरूपप्रतिपादकवृत्तेषु व्याख्यायमानेषु मिलितः कुतूहलात् सर्वोऽपि नागरिकलोको राजलोकश्च । तत्र च श्रीपूज्यानां स्फूर्जितं दृष्ट्वा लोकः सर्वोऽपि लघुनाऽपि श्वेताम्बराचार्येण जितो दिगम्बरः पण्डितराज इति परस्परं वार्तयामास । राजप्रधानदिदा-ककरिउ-कालाश्च राजसभायां गत्वा राजश्रीभीमसिंहस्याग्रे कथयामासुः—‘देव ! यस्याऽऽचार्यस्य सम्मुखं तस्मिन् दिने गूयं गता आसन् तेनाऽऽचार्येण लघुनाऽप्यत्रत्यो दिगम्बरो जित इति ।’ राजा हर्षवशाद् विकसितवदनः प्राह—‘सत्यम् ?’ ते प्राहुः—‘देव ! सत्यं, नास्त्यत्र हास्यम्’ । राजोवाच—‘भोः कथं कथम् ?’ ते च हर्षविगात् परवशा इवोचुः—‘देव ! प्रतोलीप्रदेशे सर्वलोकसमक्षं तैरित्थमित्थं दिगम्बरो जितः ।’ राजा प्राह—‘अहो ! पौरुषमेव प्राणिनां सर्वसम्पदो हेतुर्न लघुत्वं महत्त्वं वा । मया तस्मिन्नेव दिने तदाकृतिं दृष्ट्वा सम्भावितं यदस्याग्रतो दिगम्बरो वाऽन्यो वा विद्वान् स्यातुं न शक्यते’—इत्यादिकां बह्वीं प्रशंसां कृतवानिति । फाल्गुनशुक्लतृतीयायां देवगृहे श्रीपार्श्वनाथप्रतिमां स्थापयित्वा श्रीसांगरपाटे देवकुलिका प्रतिष्ठिता श्रीपूज्यैः ।

४७. सं० १२२९ धानपाल्यां श्रीसंभवस्थापना शिखरप्रतिष्ठा च कृता । सागरपाटे च पं० माणिभद्रपदे विनयभद्रस्य वाचनाचार्यपदं दत्तम् । सं० १२३० विक्रमपुरे थिरदेव-यशोधर-श्रीचन्द्राणाम्, अभयमति-जयमत्यासमति-श्रीदेवीसाध्वीनां च दीक्षा दत्ता । सं० १२३२ फाल्गुनसुदि १० विक्रमपुरे भाण्डागारिकगुणचन्द्रगणिस्तूपः प्रतिष्ठितः । तत्रैव वर्षे निजप्रभुप्रसादननिमित्तसमागतमण्डलीकभूपमण्डलीमण्डितमण्डलाकारस्कन्धावारवारोपशोभितकोट्टवहिःप्रदेशस्वकीय-प्रासादमध्यवर्तमानचक्रवर्तिराजधानीसमानलक्ष्मीकतत्कालनिष्पन्नश्रीपार्श्वनाथमन्दिरशिखरहिरण्यमयकलशदण्डप्रभृति-प्रभूतधर्मस्थानार्थप्रारब्धप्रतिष्ठामहोत्सवदर्शनकुतूहलवलमिलितनानादेशवास्तव्यभव्यलोकसंघसंघाताकारसन्निवेशविशेष-शोभमानवहिःपरिसरश्रीमदासिकायां चत्वारिंशत्संख्यसर्वानवद्यविद्याभ्यासजितवाचस्पतिमतिमुयतिजनमनःकुमुदखण्ड-मार्तण्डमण्डलायमानोपदेशैः श्रीपूज्यैर्विक्रमपुरीयसमुदायेन सार्धं विजहे । तत्र च ज्वेष्टानुक्रमेण समकालपुरःप्रारब्धपृथक्पृथक्प्रेक्षणीयकपञ्चशब्दादनादिवर्धापनकहर्षभरनृत्यमानास्तोकलोकोच्चारितनिरुच्छनकदानगीयमानयुगप्रधानगुरुनामश्रवणानन्तरवितीर्यमाणार्थसार्थतिरस्कृतवैश्रवणद्रव्यगर्वगान्धर्विकलोकोपश्लोक्यमाननिजनिजदेशपूर्वजनामधे-याकर्णनोच्छलदमन्दानन्दामृतसरस्तरङ्गभङ्गिसङ्गसुखीभवदङ्गसमग्रसङ्घानुगम्यमानानां श्रीपूज्यानां प्रवेशः सञ्जातो ज्येष्ठशुक्लतृतीयायाम् । वादलब्धिलब्धजगन्मध्याध्यामसाधुवादाशीतिसंख्यसाधुमधुपपर्युपास्यमानक्रमकमलैः श्रीपूज्यैर्महता विस्तरेण प्रतिष्ठिते श्रीपार्श्वनाथशिखरे प्रतिष्ठितौ सुवर्णदण्ड-कलशावधारोपितौ । तस्मिन्नेव समये दुसाङ्गसाढलपुत्र्या साङ्गश्राविकया पारुथ्यद्रम्मशतपञ्चकेन माला गृहीता । धर्मसारगणि-धर्मरुचिगणी व्रतिनौ कृतौ । आपाढ-मासे च कन्यानयने विधिचैत्यालये गृहस्थावस्थजिनपतिस्वरिपितृव्यविक्रमपुरवास्तव्यसा० मानदेवकारितश्रीमहावीरदेवप्रतिमा स्थापिता । व्याघ्रपुरे पार्श्वदेवगणिदीक्षितः श्रीपूज्यैः । सं० १२३४ फलवधिक्यायां विधिचैत्ये पार्श्वनाथः स्थापितः । लोकयात्रादिकारणकलापभाविविज्ञस्वकीयधर्मध्यानशास्त्रपरिज्ञानहानिसंभावनानङ्गीकृतलभ्यमानाचार्यपदानुमेयजगद-साधारणगुणगणस्य जिनमतस्य चोपाध्यायपदं दत्तम्, गुणश्रीगणिन्या महत्तरापदं च, श्रीसर्वदेवाचार्याणां च दीक्षा जयदेवीसाध्व्याश्च । सं० १२३५ अजयमेरौ चतुर्मासी कृता । श्रीजिनदत्तस्वरिस्तूपः पुनरपि महाविस्तरेण प्रतिष्ठितः । देवप्रभो दीक्षितस्तन्माता चरणमतिगणिनी च । सं० १२३६ अजयमेरौ पासटकारितमहावीरप्रतिमा प्रतिष्ठिता, अम्बि-

काशिसुरश्च । मागरपाट्टेऽप्यम्बिकाशिसुरः । स० १२३७ चञ्चरेके जिनरथो वाचनाचार्यः कृतः । स० १२३८ आसिकायां बृहज्जिनयुगलं स्थापितम् । -

४८. स० १२३९ फलवर्धिकाया भक्तिवशादनेकश्रावणेरुगुण्यमानान् बहिर्भूमौ गच्छतः श्रीजिनभक्ताचार्यान् दृष्ट्वा मत्स्यवशादज्ञानाद्वा महद्विक्रमश्रावणरुद्रपाद्वा कुर्मपरिपाकाद्वा नटभटपटलेषित ऊर्कगमच्छीयः पद्मप्रभनामा पण्डितमन्य आत्मनः पुरः पद्मप्रभेण जितो जिनपतिश्चरिरिति भट्टान् पाठयितुं लग्नः । तदनन्तरं कोपावेगादुत्तालगत्या गत्वा श्रीपूज्यभक्तश्रावणरालापितः स-‘आः पाप ! अलीकमापिन् पद्मप्रभ ! कस्मिन् काले जितस्त्वया जिनपतिश्चरि-र्यदेव भट्टान् पाठयामि ?’ तेनोक्तम्-‘यद्यलीक मन्यस्य-तदा पुनर्ग्यानयत स्वगुरुमिदानीमपि जेष्यामीति’ । तैरु-क्तम्-‘आस्ताम[म]मभीमममप्रकृते दुरात्मन् ! शृगालोऽपि सन् मिहेन मह स्पर्धमानो निश्चितं मुमूर्षसी’ त्याद्विद-त्सु तेषु, मिलिता उभयभक्तश्रावणा अहङ्कारवशात् पणत्यागपूर्वकं चक्रुर्वादव्ययस्वाम् । श्रुता च वार्ताऽजयमेरौ श्रीपू-ज्यैः, प्रेषितश्च तत्र तद्विजयार्थं सपत्रमोदार्थं च श्रीजिनमतोपाध्यायः । पुनरपि तत्रत्यममुद्रायेन चिन्तितम्-‘एष दुरात्मा मृषाभाषी ऋथयिष्यति मया पूर्वं जिनपतिश्चरिजितोऽतो ममाग्रे स्थातुमशक्नुवन् स्वकीयपण्डित प्रेषितमानि-त्यादि’ । तस्मात्प्रीपूज्या श्रीमुखेन जयन्त्वेनमिति निचार्यं ममुद्रायः श्रीजिनमतोपाध्यायेन सहाजयमेरौ गतः । तत्र च राजमान्येन श्रा० रामदेवेन निजसुतः श्रीपृथ्वीराजः पृथ्वीपतिः-‘देव ! अम्बद्गुरूणां येताम्बरेणैकेन सह वाद-व्ययस्या निष्पन्ना वर्तते, जतो यथा महापण्डितमण्टलीमण्डिते युष्माकं महामण्डपे फलवती भवति तथा प्रसादं कुरुतामरं प्रयच्छेति’ । केलिप्रियेण राज्ञोक्तम्-‘इदानीमेवामरं’ । श्रे० रामदेवेन निजसुतम्-‘गोस्वामिन् ! द्वितीयः श्वेताम्बरः पद्मप्रभनामा फलवर्धिकायां वर्तते । कौतुकार्थिना राज्ञोक्तम्-‘तद्विषयेऽहं भलिष्यामि, स्वकीयान् गुरुन् प्रगुणयेति’ । श्रे० रामदेवेनोक्तम्-‘देव ! अम्बद्गुरवोऽत्रैव वर्चन्त इति’ । तदनन्तरं राज्ञां भट्टपुत्रान् प्रेष्य पद्मप्रभ आनायितः । तस्मिन्नागते दिग्विजयार्थं नरानयने प्रस्थानीभूतः सकलजलसमेतः श्रीपृथ्वीराजः । तत्र पुनरपि श्रेष्ठि-रामदेवेन निजसुतो राजा-‘देव ! अम्बद्विज्ञप्तिस्त्रिपये कीदृश आदेशः ?’ प्रतिपन्नप्रतिपालकेन राज्ञोक्तम्-‘प्रगुणय स्वगुरुन्, काश्चिद्गुह्यमसमीदिने दादानरः ।’ श्रे० रामदेवचचनात्तद्विनोपरि श्रीअजयमेरुतः श्रीजिनमतोपाध्याय-पं० थिरचन्द्र-ना० मानचन्द्रादिसाधुद्वन्दपरिकरिता श्रीजिनपतिश्चरयो नरानयने राजसभाया प्रभृताः, पद्मप्रभोऽपि भट्टपुत्रममेतस्त्रय ममागतः । ‘यान्दहमागच्छामि तापत्रया नागीश्वर-जनार्दनगौड-विद्यापतिप्रभृतिपण्डितसमक्षमेतौ दादयितव्यां’ इत्यादेशं मण्डलेश्वर-कद्रमासख दत्त्वा स्वयं राजा श्रमकृते श्रमस्थान गतः । अतीतरमणीया श्रीपूज्यानां मूर्तिं दृष्ट्वा हर्षादाह मण्डलेश्वरः-‘अहो ! एके ईदृशा दर्शनिनः सन्ति ये दृष्ट्वा सन्तो नेत्रयोरानन्दं जनयन्ति, निर्मा-नाश्च दिगम्बराः पिशाचप्राया दृष्ट्वाः भन्तो नेत्रयोरुद्वेगमुत्पादयन्तीति’ । तदनन्तरं श्रीपूज्यैरुक्तं मण्डलेश्वर [प्रति]-

पञ्चैतानि पवित्राणि सर्वेषां धर्मचारिणाम् ।

अहिंसा सत्यमस्तेय त्यागो मैतुनवर्जनाम् ॥

[२६]

अतो दर्शनिना निन्दा न कर्तव्येत्यादि व्याचरयानेषु पूज्येपन्तरैरेष्यामिशादुत्तालः पण्डितपद्मप्रभो वृत्तं पठितुं प्रवृत्तो मण्डलेश्वर [प्रति]-

प्राणा न हिंसा न पिबेच्च मद्य, वदेच्च सत्यं न हरेत्परस्वम् ।

परस्य भार्या मनसा न वाञ्छे, स्वर्गं यदीच्छे विधिवत्प्रविष्टुम् ॥

[२७]

-इति । श्रीपूज्यैरुक्तम्-‘अहो शुद्धपाठकृता ! स प्राह-‘आचार्य ! मायुपहससि ?’ श्रीपूज्यैरुक्तम्-‘महाभुमान पद्म-प्रभ ! कलापिकले कालेऽम्बिन् क् एरु उपहस्यते को ना नोपहस्यते’ । स प्राह-‘तहिं निमित्त्यहो शुद्धपाठकृतेत्युक्तम् ?’ श्रीपूज्यैरुक्तम्-‘महासत्त्व ! पण्डितममाया शुद्धमेव पथ्यमानं मुत्पालङ्कृतये भवति । स प्राह-‘किं कथितुं सोऽप्यस्ति

यो मयि वृत्तादिकं पठति कूटानि निष्कासयति ?' श्रीपूज्यैरुक्तम्—'यद्येवं तर्ह्येतदेव वृत्तं पुनरपि पठ' । 'जनार्दन-
विद्यापतिप्रभृतिपण्डितमिश्राः ! यूयं सावधानीभूय शृणुत । पद्मप्रभेण पठ्यमानं वृत्तम्' । सोऽन्तःक्षुभितोऽपि धाष्टर्यात्
पठितुं लग्नः । श्रीपूज्यैः सभ्यान् साक्षिणः कृत्वा तत्पठितवृत्ते दश कूटानि दर्शितानि; तथा 'महापुरुष ! एवं पठ्यमानं
शुद्धं वृत्तं भवति; यथा—

प्राणान्न हिंस्यान्न पिवेच्च मद्यं, वदेच्च सन्धं न हरेत् परस्वम् ।

परस्य भार्या मनसा न वाञ्छेत्, स्वर्गं यदीच्छेद् विधिवत् प्रवेष्टुम् ॥ [२८]

वैलक्ष्यात् पुनरपि स ग्राह—'आचार्य ! अनया वचनरचनया मुग्धजनान् विप्रतारयसि' । श्रीपूज्यैरुक्तम्—'त्वमपि
विप्रतारय यदि शक्तिरस्ति' । मण्डलेश्वर-कइमासेनोक्तम्—'किमिति प्रथममेव शुष्कवादः प्रारब्धः ?; यदि युवयोः
कापि शक्तिरस्ति तदैकः कश्चित् पदार्थं स्थापयतु, द्वितीयस्तन्निराकरोतु' । श्रीपूज्यैरुक्तम्—'पद्मप्रभ ! रुचिरं भणति
मण्डलेश्वर इति, कश्चित् पक्षं कक्षीकृत्य ब्रूहि' । स ग्राह—'आचार्य ! जिनशासनाधारभूतप्रभूतश्रीमदाचार्यसंमतदक्षि-
णावर्त्तारत्रिकावतारणविधिपरित्यागे किं कारणम् ?' । 'वक्रो वक्रोक्त्यैव निलोढ्यः' इत्याशयवद्भिः श्रीपूज्यैरुक्तम्—
'किं यद् बहुजनसंमतं भवति तदादरणीयम् ?; मिथ्यात्वमपि तर्हि किमिति नाद्रियते ?' स ग्राह—'वृद्धपरम्परया-
ऽऽगतं सर्वमप्याद्रियामहे' । श्रीपूज्यैरुक्तम्—'वृद्धपरम्परानागतोऽपि किमिति भवत्पूर्वजैश्चैत्यवास आदृतः ?' । स ग्राह—
'कथं ज्ञायते वृद्धपरम्परानागतः ?' इति । श्रीपूज्यैरुक्तम्—'किं श्रीमहावीरसमवसरणेऽन्यस्मिन् वा जिनभवने श्रीगौ-
तमस्वामिगणधरः शयानो भुञ्जानो वा कदाऽपि कापि श्रुतः ?' । उत्तरदानासामर्थ्यवैलक्ष्यात् स ग्राह—'आचार्य !
कर्णे स्पृष्टः कटिं चालयसि !; अहमपृच्छं दक्षिणावर्त्तारत्रिकावतारणविधिर्वृद्धपरम्परागतोऽपि किमिति परित्यक्त इति,
त्वं च चैत्यवासमादायोत्थितः' । श्रीपूज्यैरुक्तम्—'मूर्ख ! वक्रे काष्ठे वक्रो वेधः क्रियत इति न्यायो भवता विस्मा-
रितः ?; अथवा भवत्तिदानीं सावधानीभूय शृणु—ननु दक्षिणावर्त्तारत्रिकावतारणविधिर्वृद्धपरम्परागत इति कथं
ज्ञायते ? । सिद्धान्ते तावदारत्रिकविचारो नास्ति; किन्तु श्रेयस्कृते पाश्चात्यैर्वहुश्रुतैराचीर्णः । तैश्च स किं दक्षिणा-
वर्त्तो वामावर्त्तो वाऽऽचीर्ण इति विप्रतिपत्तिनिरासार्थं युक्तिर्गवेपणीया । न श्वमुष्टिन्यायः कर्तव्यः । यद् युक्तं प्रति-
भाति तदादरणीयं न शेषम्' । सभ्यैरुक्तम्—'पद्मप्रभ ! सत्यमाहाचार्यः' । तदनन्तरं सभ्यसम्मत्या प्रमाणरीत्या
श्रीपूज्यैः सभ्यशरीरोमाङ्कुरपूरोद्भेदैकसारिण्या गीर्वाणवाण्या तस्यां सभायां यथा वामावर्त्तारत्रिकावतारणं स्थापितं तथा
प्रद्युम्नाचार्यकृतवादस्थानकोपरि श्रीपूज्यकृतवादस्थलेभ्योऽवसेयम् । अत्र गौरवभयान्न लिखितम् । किम्बहुना, हर्षप-
रवशैः सभ्यैः श्रीपूज्यानुद्दिश्य जयजयकारश्चक्रे ।

४९. अस्मिन्नवसरे श्रीपृथ्वीराजः सभामध्ये समागतः । सिंहासने चोपविश्य पप्रच्छ मण्डलेश्वरम्—'केन जितं
केन हारितम् ?' । श्रीपूज्यानङ्गुल्या दर्शयता मण्डलेश्वरेणोक्तम्—'देव ! एतेन जितमिति' । अमर्षात् पद्मप्रभः ग्राह—
'महाराज ! मण्डलेश्वरो लञ्चाग्रहण एव प्रवीणो न गुणिनां गुणग्रहणे' । उच्छलत्कोपावेशान्मण्डलेश्वरः ग्राह—'रे
मुण्डिक ! श्वेतपट ! अद्यापि न किमपि विनष्टम्, अयमाचार्यो वर्तते, त एवैते सभ्यावर्तन्ते; मया लञ्चा गृहीता-
ऽस्त्यतोऽहं मौनं कृत्वा तिष्ठामि लग्नः; त्वं चेदिदानीमपि श्रीपृथ्वीराजसमक्षमाचार्यं जेष्यसि तदा प्रागपि जित-
मेवेति' । स ग्राह—'मण्डलेश्वर ! नाहं कथयामि भवताऽऽचार्यपार्श्वाल्लञ्चा गृहीता; किन्तु सर्वाचार्यसंमतदक्षिणावर्त्ता-
रत्रिकावतारणविधिं गलदर्दरिकाप्राणेन निषेध्याचार्येण प्रत्यायितो मण्डलेश्वर इति' । श्रीपूज्यैरुक्तम्—'महात्मन् पद्म-
प्रभ ! सर्वाचार्यसंमतमित्युक्तमुक्तम्, अस्मदाज्ञावर्त्याचार्याणामसंमतत्वात्' । स ग्राह—'किं यूयमन्यतराचार्येभ्यो
घनतरं ज्ञातारो यदेषां संमतमर्थं न मन्यध्वे ?' । श्रीपूज्यैरुक्तम्—'पद्मप्रभ ! किमन्ये आचार्या अस्मदाज्ञावर्त्याचार्येभ्यो
घनतरं ज्ञातारो यत्तेषां संमतं वामावर्त्तारत्रिकविधिं न ते मन्यन्ते ?'—इत्यादि वक्रोक्तिभणनेन श्रीपृथ्वीराजसमक्षं

निर्वचनीकृतः पद्मप्रभः प्रोक्तवान् यथा—‘महाराज ! यदि यौष्माकीण वचनं भवति तदिदानीमत्रोपविष्टविशिष्टलीक-
प्रमोदोत्पादनाय कुतूहलानि दर्शयन्ते, तद्यथाऽऽकाशमण्डलादवतीर्य युष्मदुत्सङ्गे निविष्टामतिरूपपात्रामेकं विधा-
धरं दर्शयामि, पर्वतमद्भुलमयं कृत्वा दर्शयामि, नभस्तल इतस्ततो नृत्यमानान् हरिहरादीन् देवान् दर्शयामि, उच्छ-
लत्कल्लोलमालाकराल पारानार समागच्छन्तं दर्शयामि, सरलमपीदं नगरमाकाशस्थितं दर्शयामीत्यादि’ । सम्यैविह-
स्योक्तम्—‘पण्डित पद्मप्रभ ! यदि भवतेदृशेन्द्रजालकला शिक्षिता तत्किमाचार्यैः सह वादः प्रारब्धः । श्रीपृथ्वीराज-
दानलाभामिप्रायनिरन्तरसमागच्छदपरलक्षसरयेन्द्रजालिकैः सम प्रारभ्यताम्’ । हर्षाकुलचित्तेन तेनोक्तम्—‘पण्डित-
मिश्रा ! अयमाचार्यैः सर्वकलाकुशलमात्मानं मन्यतेऽतो यद्यद्य श्रीपृथ्वीराजसभाया युष्मकं समक्षं गर्वपर्वतान्नोच्चार-
यिष्यते तदैव वातेन मिथमानो धर्तुमपि न शक्यते’ । निहसितवदनान् श्रीपृज्यान् दृष्ट्वा तेनोक्तम्—‘आचार्य ! किं वि-
लक्ष हमसि ? अय सोऽसरो यदि काचिच्छक्तिरस्ति तदा दर्शय सर्वलोकचेतश्चमत्कारि किमपि कलाकौशलं स्वकी-
यम्, किं वाऽप्युप्याः सभातो बहिर्निःसरेति’ । तदनन्तर श्रीपृज्यैर्जिनदत्तधरिनामभ्रसरणपूर्णमुक्तम्—‘पद्मप्रभ ! त्वं
तानदात्मशक्तिस्फोरणानुसारेण यथोक्तमिन्द्रजाल प्रथम निष्कामय, पश्चाद् वर्तमानकालोचित किमपि वयमपि क-
रिष्यामः’ । कुतूहलानलोकनाभिलाषाकुलतया श्रीपृथ्वीराजेन सोत्सुकमुक्तम्—‘पद्मप्रभ ! आचार्येणानुमतिर्दत्ताऽ-
स्त्यतो वेगं कृत्वा स्वेच्छानुसारेण दर्शय नानाविधानि कौतुकानीति’ । तदनन्तरमन्तःशून्यत्वादाकुलव्याकुलेन श्रीम-
त्पृज्यपुण्यप्राग्भारग्रेरितेन च पद्मप्रमेणोक्तम्—‘महाराज ! अद्य रात्रौ देवीं पूजयित्वाऽपीददेवताह्वानमन्त्रमेकाग्रचित्तेन
ध्यात्वा कल्पे नानाविधमिन्द्रजालं दर्शयामि’—इति श्रुत्वा च हास्यसोत्कर्षोच्छलदमन्दानन्दाश्रुत्यापूर्णनयनैः सर्वैरपि
लोकैर्दुर्वाक्यभाषणपूर्वकं गाढतरमुपहसितः पद्मप्रभः । तत्पश्चान्निर्जञ्जुडामणिना तेन सविकाशपदान् श्रीपृज्यानवे-
क्ष्योक्तम्—‘आचार्य ! किं हससि ?, यदि त्वं भद्रोऽपि तदिदानीमेव किमपि दर्शय’ इति निहस्य श्रीपृज्यैरुक्तम्—
‘पद्मप्रभ ! स्थिरीभूय ब्रूहि, किमिन्द्रजालमुच्यते ?’ तेनोक्तम्—‘त्वमेव ब्रूहि’ । श्रीपृज्यैरुक्तम्—‘देवानाम्प्रिय ! असभ-
नद्रस्तुसत्ताभिर्भासः’ । ‘तत् किम् ?’ श्रीपृज्यैरुक्तम्—‘पद्मप्रभ ! तदिदमद्य तत्रैव प्रत्यक्षीभूतं किं न पश्यसि ?’ तेनो-
क्तम्—‘किमिति ?’ तदनन्तर श्रीपृज्यैः सोत्कर्षमुक्तम्—‘महानुभास ! किं त्वया स्वामन्तरेऽपि सभापितमिदं कदाचिद्,
यदहं विशिष्टासनेोपविष्टसहस्रसरपमुकुटबद्धराजराजिनिराजिताया श्रीपृथ्वीराजसभाया गत्वा यथेच्छया बक्ष्यामीति,
परमिदमसभाव्यमपि देवनियोगादस्त्वान्निध्यादद्य सजातमिति, क्रोऽस्येन्द्रजालाद् भवचिकीर्षिताद् भेद इति ?’ । पुन-
रपि भ्राशयतया लोकप्रहासमवगणय्य राजानमुद्दिश्य तेनोक्तम्—‘महाराज ! अनाक्रमणीयपराक्रमाक्रान्तिनिजपदाधः-
कृतप्रतापप्रचण्डभ्रतभूपतिनासतततमृग्यमाणादेशामृतसर्वस्वे त्वयि सरुलामपि पृथ्नीं श्रामति युगप्रधान इति विरु-
दमात्मन्ययमाचार्यैः प्रभुरत्यागदाननशीकृतममस्तमद्भूलोकमुखेन पाठयति’ । राज्ञोक्तम्—‘पद्मप्रभ ! युगप्रधान इत्यस्य
कः शब्दार्थः ?’ सहर्षेण तेनोक्तम्—‘महाराज ! युगशब्देन वर्तमानः कालो भव्यते, तस्मिन् च यः प्रधानः सर्वोत्तम स
युगप्रधानशब्देनोच्यते’ । अत्रान्तरे श्रीपृज्यैर्वेगादेवोक्तम्—‘सूर्यं पद्मप्रभ ! यदपि तदपि भणित्वाऽस्माकं मूलोपरि
राजानमुच्छालयितुमिच्छामि ?’ । श्रीपृथ्वीराजराजानमुद्दिश्य चोक्तम्—‘महाराज ! भिन्नरुचयः सर्वेऽपि प्राणिन इति
केपाचित् कुोऽपि सुरायते । ततो यः कश्चिद्येषाममीदो भवति त प्रति नानाविधान्तरङ्गरङ्गसूत्रकानेकविरुदन्यामम-
नोद्देशान् प्रधानशब्दानुचरन्ति ते । यथा त्वामाश्रित्य—जीनाऽऽदिश्य, पादावधार्यताम्—इत्यादिशब्दान् भणन्ति भव-
त्पादारविन्दाराधनैरुभायानमानसश्रीकडमामण्डलेश्वरप्रभुराराजप्रधानलोकैः, तथैतानुद्दिश्य यथोक्तान् शब्दानुच्चार-
यन्त्येतस्तेऽपि इति । एव तेषामपि सेवकाः प्रवर्तन्ते । अन्योऽपि लोकः सर्वोऽपि स्वयल्लभजन नानाविधैर्नर्चनैर्दवति
पर न कोऽपि तेषा दोषमुद्घाटयति । अयं च पद्मप्रभोऽस्मा मभावामित्य यदपि तदप्युद्घुष्टं वदन् स्वस सर्वजनप्रत्य-

नीकतां प्रकाशयति' । तदनन्तरम् 'अयमाचार्यो लोकाचारानुसारेण युक्तं भापते, पद्मप्रभश्च वैलक्ष्यात् पैशुन्यं प्रकटयती'ति विचिन्त्य श्रीपृथ्वीराजेनोक्तम्—'जनार्दन-विद्यापतिप्रभृतयः पण्डितमिश्राः ! सावधानीभूय यूयमनयोः परीक्षां कुरुत, यथा यो महाविद्वान् भवति तस्मै जयपत्रं दीयते सत्कारश्च क्रियते' । पण्डितैरुक्तम्—'देव ! तर्कविद्या-विषये महाक्षुण्णमतिराचार्य इति परीक्षितम्, इदानीं युष्मदादेशात् साहित्यविषये परीक्षां कुरुमः । पण्डितमिश्रौ ! युवां श्रीपृथ्वीराजेन भादानकोर्वीपतिजित इति वर्णयतम्' । श्रीपूज्यैः क्षणमेकमेकाग्रीभूय—

यस्याऽन्तर्बाहुगेहं बलभृतककुभः श्रीजयश्रीप्रवेशे,

दीप्रप्रासप्रहारप्रहतघटतटप्रस्तसुक्तावलीभिः ।

नूनं भादानकीचै रणभुवि करिभिः स्वस्तिकोऽपूर्यतोच्चैः,

पृथ्वीराजस्य तस्यातुलचलमहसः किं वयं वर्णयामः ॥

[२९]

इति वृत्तं पठित्वा व्याख्यातम् । पद्मप्रभेणाऽपि लाघवभीरुणा पौर्वापर्यमनालोच्य शीघ्रं वृत्तं पठितम् । श्रीपूज्यैरुक्तम्—'वृत्तं चतुष्पदमेव दृष्टं श्रुतं किमेतत् पञ्चपदं कृतम् ?' सभ्यानां च तत्पठिते वृत्ते पञ्चापशब्दा दर्शिताः । ईर्ष्यावशात् तेनाप्युक्तम्—'पण्डितमिश्रा ! यस्यान्तर्बाहुगेहमित्यादिवृत्तमाचार्येणेदानीं न कृतं पूर्वपठितमेव पठितम्' । पण्डितैरुक्तम्—'स्थिरीभव ज्ञायते लग्नम्' । 'आचार्य ! श्रीपृथ्वीराजसभामण्डपं गद्यबन्धेन वर्णय' । श्रीपूज्या मनसि सभावर्णनं कृत्वा खटिकया भूमौ लिखितुं प्रवृत्ताः, यथा—'चञ्चन्मेचकमणिनिचयरुचिररचनारचितकुट्टिमोच्चरन्मरीचिप्रपञ्चखचितदिकृचक्रवालम्, सौरभभरसम्भृतलोभवश्वम्भ्रस्यमाणझङ्कारभृतभुवनभवनाभ्यन्तरभूरिभ्रमरसम्भृतविकीर्णकुसुमसम्भारविभ्राजमानप्राङ्गणम्, महानीलश्यामलनीलपट्टचेलोल्लसदुल्लोचाञ्चललम्बमानानिलविलोलवहलविमलमुक्ताफलमालातुलितजलपटलाविरलविगलदुज्ज्वलसलिलधारम्, दिग्विधिस्रवलक्षचक्षुःकटाक्षलक्षविक्षेपक्षोभितकामुकपक्षामुक्तमौक्तिकाद्यनर्घपञ्चवर्णनूतनरत्नालङ्कारविसरनिःसरकिरणनिकुरुस्वचुम्बिताम्बरारब्धनिरालम्बनविचित्रकर्मप्रविशत्कुसुमायुधराजधानीविलासवारविलासिनीजनम्, क्वचिच्चूताङ्गरसास्वादमदकलकण्ठकलरवसमाननवगानगानकलाकुशलगायनजनप्रारब्धललितकाकलीगेयम्, क्वचिच्छुचिचरित्रचारुवचनरचनाचातुरीचञ्चुनीतिशास्त्रविचारविचक्षणसचिवचक्रचर्च्यमाणाचारानाचारविभागम्, क्वचिदासीनोद्दामप्रतिवाद्यमन्दमदभिदुरोद्यदनवद्यहृद्यसमग्रविद्यासुन्दरीचुम्ब्यमानावदातवदनारविन्दक्रोविदवृन्दारकवृन्दम्, उद्धतकन्धरविविधमागधवर्ण्यमानोद्दुरधैर्यशौर्यौदार्यवधिष्णु, सुधाधामदीधितिसाधारणयशोराशिधवलितवसुन्धराभोगनिविशमानसामन्तचक्रम्, प्रसरन्नानामणिकिरणनिकरविरचितवासवशरासनसिंहासनासीनदोर्दण्डचण्डिमाडम्बरखण्डिताखण्डवैरिभूमण्डलनमन्मण्डलेश्वरपटलस्पर्धोद्भटकिरीटतटकोटिसंकटविघटितविसंकटपादविष्टरभूपालम् ; अपि चोद्यानमिव पुन्नागालङ्कृतं श्रीफलोपशोभितं च, महाकविकाव्यमिव वर्णनीयवर्णाकीर्ण व्यञ्जितरसं च, सरोवरमिव राजहंसावतंसं पद्मोपशोभितं च, पुरन्दरपुरमिव सत्या(?)धिष्ठितं विबुधकुलसङ्कुलं च, गगनतलमिव लसन्मङ्गलं कविराजितं च, कान्तावदनमिव सदलङ्कारं विचित्रचित्रं च' । अत्रान्तरे पण्डितैरुक्तम्—'आचार्य ! समर्थय वर्णनं स्थालीपुलाकन्यायेन, ज्ञायते युष्माकं शक्तिः' । तदनन्तरं श्रीपूज्यैः—'एवंविधं श्रीपृथ्वीराजसभामण्डपमवलोक्य कस्य न चित्रीयते चेतः'—इति समर्थनं कृतम् । पुनरपि वाचयित्वा विस्तरेण व्याख्यातं च । श्रुत्वा च पण्डितैर्विस्मयवशान्निजशिरो धूनितम् । पद्मप्रभेणोक्तम्—'पण्डितमिश्राः ! एतदपि कादम्बर्यादिकथासम्बन्धि सम्भाव्यते' । पण्डितैरुक्तम्—'मूर्ख ! कादम्बर्यादिकथाः सर्वा अस्माभिर्वाचिताः सन्ति, अतस्त्वं मौनं कुरु । मा भारयासद्भस्तेन स्वं मुखं धूलिभिः' ।

५०. पूज्यानुद्दिश्योक्तम्—'आचार्य ! प्राकृतभाषया गाथाबन्धेन श्लेषालङ्कारेण श्रीपृथ्वीराजसत्कान्तःपुरसुभटौ वर्णय' । श्रीपूज्यैर्मुहूर्तमेकं चिन्तयित्वोक्तम्—

वरंकरवाला कुवलयपसाहणा उल्लसंतसत्तिलया ।

सुंदरिबिंदु व्व नरिंद ! मंदिरे तुह सहति भडा ॥

[३०]

इति गाथाया विस्तरेण व्याख्याने च श्रीपूज्यमुखमम्बुस्रमतिकुतूहलात् सकलमपि लोकमवलोकमानमवलोक्य वैलक्ष्यात् पद्मप्रभेणोक्तम्—‘आचार्य ! मया सह वादमारभ्येदानीमन्यतराणामग्रे आत्मान भद्र भाषयसि ?’ श्रीपूज्यैश्च नन्दिनीनाम्ना छन्दसा—

पृथिवीनरेन्द्र ! समुपाददे रिपोरवरोधनेन सह सिन्धुरावली ।

भवतां समीपमजुतिष्ठता स्वय नहि फल्युचेष्टितमहो ! महात्मनाम् ॥ [३१]

इदं नव वृत्तं पठितोक्तम्—‘पद्मप्रभ ! किमिदं छन्दः ?’ पण्डितैरुक्तम्—‘आचार्य ! अनेनाज्ञानेन मह युवाणस्त्वमात्मानमेव केवल द्देशयति न फल किञ्चिद्विनिप्यति । तथाऽऽचार्य ! रङ्गनूधेन चित्रकाव्य कुह’ । तदनन्तर श्रीपूज्यैः छटिकया भूमौ रेखाकार रङ्ग कृत्वा तात्कालिकम्—

लसद्यदाःसिताम्भोज ! पूर्णसम्पूर्णविष्टप ।

पयोधिसमगाम्भीर्य ! धीरिमाधरिताचल ॥ [३२]

ललामविक्रमाक्रान्तपरक्ष्मापालमण्डल ! ।

लब्धप्रतिष्ठ ! भूपालावनीमव कलामल ! ॥ [३३]

इत्येवंरूपश्लोकद्वयाक्षरलिपनेन भगितम् । तत्र चित्रकाव्यं वाचयित्वाऽतिदृष्टैः पण्डितैः प्रशस्यमानान् श्रीपूज्यान् दृष्ट्वाऽमर्षतश्चादाह पद्मप्रभः—‘पण्डितमिश्रा ! द्रम्ममहस्रमेक दातुमहमपि समथो त्रैस्तो मामपि प्रशमयत’ । मण्डलेश्वरकडमासेनोक्तम्—‘रे गुण्डिक ! श्रीपृथ्वीराजममक्ष यदपि तदपि युवाणस्त्वमात्मान गले ग्राहयसि’ । राज्ञोक्तम्—‘पण्डितमिश्रा ! एनमपि त्राकं समदृष्ट्या वादयत’ । तैरुक्तम्—‘देव ! यदि गोरूपः किमपि वेत्ति तदैषोऽपि वेत्ति’ । राज्ञोक्तम्—‘भूर्चर्याऽपि दृष्ट्या ज्ञायत आचार्यो निदान्, परमसत्त्वभाया न्यायमग्या वचनीयता यथा न भवत्यतः कारणात् पद्मप्रभोऽपि सर्वनिपचे युष्माभिः परीक्षयितव्यः’ । पण्डितैरुक्तम्—‘गोस्वामिन् ! पद्मप्रभ काव्य कर्तुं न जानाति, आचार्यपठिते वृत्ते छन्दो नोपलक्षयति, आचार्येण तर्करीत्या नामाचारिकारिकारणैः स्थापिते प्रत्युत्तर किमपि न दत्तवान्, तर्कमार्गमपि न परिछिनत्ति, केवल निरूप भाषितु वेत्ति, तथापि युष्मन्निरोधाद् विशेषेण समदृष्ट्या प्रक्षयामः’ । ‘आचार्य ! पण्डितपद्मप्रभ ! युवाण्—

“चकर्त दन्तद्वयमर्जुन शरैः क्रमादसु नारद इत्यवोधि सः ।”

इति समस्या पूर्यतमिति । क्षणादेव श्रीपूज्यैरुक्तम्—

चकर्त दन्तद्वयमर्जुन शरैः क्रमादसु नारद इत्यवोधि सः ।

भूपालसन्दोहनपेचितक्रम ! क्षोणीपते ! केन किमत्र संगतम् ॥ [३४]

—इति । मर्षैरुक्तम्—‘आचार्य ! न किमपि लभ्यते, ईदृशया ममस्वया पूरितया, यदम्माभिरसगत्युच्चारणाय युवाण् पृष्टो, त्वया च सैन मर्षयितेति । तथा मगलकाव्यादेतदेव ममस्याया दुःखल यदमागत्यमपनीयते’ । पूज्यैरुक्तम्—‘पण्डितमिश्रा ! एवमपि ममस्या पूर्यत एव, यतः श्रीभोजदेवमभाया केनाप्यागन्तुकपण्डितेन—

“सा ते भवाऽनुसुप्रीनाऽव्यचित्ररुनागरैः । आकाशेन धका यान्ति”

इति समस्यापादनय क्षयितम्, ‘देव ! किं केन संगतम्’ इति चतुर्थपादप्रक्षेपेण श्रीभोजराजसत्कपण्डितेन पूरिता’ । पण्डितैरुक्तम्—‘एवमपि पूर्यत एव, यदि पद्मप्रभमदशः कोऽपि पूरको भवति, युष्मादृशाना सैनप्रिक्षकाव्य-

शक्तियुक्तानां न गुज्यत इदृशीं सम्यस्यां पूरयितुमिति' । तदनन्तरं श्रीपूज्यैः क्षणमेकं विमृश्योक्तम्—
चकर्त दन्तद्वयमर्जुनः शरैः कीर्त्या भवान् यः करिणो रणाङ्गणे ।
दिदक्षया यान्तमिलाप दूरतः क्रमादमुं नारदमित्यवोधि सः ॥ [३५]

इत्येतद्व्याख्यानावसाने च विस्मयरसपरवशैः पण्डितैरुक्तम्—'आचार्य ! भगवती सरस्वती त्वय्येवैकस्मिन्तुष्टा, यदेवं चिन्तितान् पदान् ददाति' । पार्श्वोपविष्टश्रीजिनमतोपाध्यायेनोक्तम्—'पण्डितमिश्राः ! सत्यमेतद् यदाचार्यविषये परमेश्वरी श्रीवाग्देवी प्रसन्नाऽभूदिति, कथमन्यथैषा भगवती निजपुत्रैर्युष्माभिः सहाचार्यस्य साङ्गत्यमकारयत्' । पण्डितैरुक्तम्—'पद्मप्रभ ! त्वमपि किमपि ब्रूहि' । स प्राह—'क्षणमेकं प्रतीक्षध्वं चिन्तयन्नसि' । तैश्च स—'पण्मासान् यावच्चिन्तयेरि'त्युपहसितः । तथा भणितम्—'सर्वाधिकारिन् ! मण्डलेश्वरकङ्मास ! आचार्यसदृशः कोऽपि विद्वान् दृष्टः ?' स प्राह—'अद्याग्रतो न दृष्टः' । अङ्गुल्या निजतुरङ्गमान् दर्शयता राज्ञोक्तम्—'आचार्य ! परतः पश्य पश्येत्यमी पट्टघोटकाः केन कारणेनोत्पतन्ति ?' श्रीपूज्यैर्विमृश्योक्तम्—'शृणु महाराज !

ऊर्ध्वस्थितश्रोत्रवरोत्तमाङ्गा जेतुं हरेरश्वमिवोद्धुराङ्गाः ।

खमुत्प्लवन्ते जवनात्तुरङ्गास्तवाऽवनीनाथ ! यथा कुरङ्गाः ॥ [३६]

एतदर्थश्रवणे च प्रसन्नवदनं राजानं दृष्ट्वा पण्डितैरुक्तम्—'आचार्य ! उदयगिरिनाम्नि हस्तिन्यध्यारूढः कीदृशः पृथ्वीराजः शोभत इति वर्णय' । पूज्यैर्हृदये विमृश्योक्तम्—

विस्फूर्जद्दन्तकान्तं लसदुरुकटकं विस्फुरद्वातुचित्रं,

पादैर्विभ्राजमानं गरिमभृतमलं शोभितं पुष्करेण ।

पृथ्वीराजक्षितीशोदयगिरिमभिविन्यस्तपादो विभासि,

त्वं भास्वान् ध्वस्तदोषः प्रवलतरकराक्रान्तपृथ्वीभृदुच्चैः ॥ [३७]

इति वृत्तार्थं श्रुत्वा प्रसाददानाभिमुखे राजनि सति पण्डितैरुक्तम्—'देव ! इतः स्थानाच्चतुर्दिक्षु योजनशतमध्ये ये केचन विद्वांसो विद्यावाहुल्यस्फुटदुदरोपरिदत्तसुवर्णपट्टाः श्रूयन्ते तेभ्यः सर्वेभ्य एव लक्षणस्मृत्या साहित्यपरिचयेन तर्काभ्यासेन सिद्धान्तावगत्या लोकव्यवहारपरिज्ञानेनायमेवाचार्यः समधिकः । किम्वहुना, सा विद्यैव नास्ति या-
ऽस्य मुखाम्भोजे सुखासिकया न विलसति' । समस्यामपूरयित्वाऽपि पद्मप्रभेणोक्तम्—'महाराज ! केषांचिन्मानुषाणां पार्श्वे विद्या असन्त्य एव भद्राः, यतस्ते तद्विद्यावलेन लोकैः सह निरन्तरं कलहायमानाः सकलमपि जगदुत्सन्न-
यन्ति । यदुक्तम्—

विद्या विवादाय धनं मदाय प्रज्ञाप्रकर्षाऽपरवञ्चनाय ।

अभ्युत्ततिर्लोकपराभवाय येषां प्रकाशे तिमिराय तेषाम् ॥ [३८]

श्रीपूज्यैरुक्तम्—'भद्र पद्मप्रभ ! त्वदग्रे किञ्चिदभिहितं भणामि भग्नस्त्वं मा रूप' । तेनोक्तम्—'भण महानुभाव ! इत्थमशुद्धं वृत्तादिकं पठन्तमेकमपि यतिनं दृष्ट्वा सर्वोऽपि मिथ्यादृष्टिलोको-अहो ! एते श्वेतपटाः शुद्धमपि पठितुं न जानन्ति किमन्यज्ज्ञास्यन्तीत्युपहसति-अतः कारणादस्मिन् वृत्तेऽद्य पश्चाद्भवता 'प्रकर्षः परवञ्चनाये'ति 'प्रकाश-
स्तिमिराये'ति च पठनीयम् । तथाऽस्मिन्प्रस्तावे 'विद्या विवादाये'त्यादिसुभाषितमसम्बद्धमुक्तम्, यतो धर्मशील ! किमस्माभिरुक्तं यत्त्वमस्माभिः सह वादं गृहाण, किं वा त्वयैवास्मद्भक्तश्रावकाणामग्रे कथितं यदहो ! अत्रानयंत स्व-
गुरुं यथेदानीमपि जयामीति' । स स्वस्कन्धास्फालनपूर्वं प्राह—'मया कथितम्' । पूज्यैरुक्तम्—'कस्य शक्त्या ?' स प्राह
'स्वशक्त्या' । पूज्यैरुक्तम्—'इदानीं सा किं काकैर्भक्षिता ?' स प्राह—'नहि नही'ति । पूज्यैरुक्तम्—'तर्हि क्व गता ?' स

प्राह—‘मम भुजयोर्मध्ये वर्तते, परमसरमन्तरेण न प्रकाश्यते’ । पूज्यैरुक्तम्—‘असरः कदा भविष्यति ?’ । स प्राह—
 ‘इदानीमेव’ । ‘तर्हि किमिति विलम्बः क्रियते ?’ स प्राह—‘राजानमालाप्य स्वशक्तिं स्तोत्रपिप्ये’ । पूज्यैरुक्तम्—‘विंगं
 कुरु’ । तत्पश्चात् पद्मप्रभः स्वचेतस्यनेनाचार्येण निजशरीरसौभाग्येन वचनचातुर्येण विद्यामलेन वशीकरणादिमन्त्रप्र-
 योगेण वा सर्वांसि राजलोकः स्वात्मनि सासुराणी कृतः, मया पुनरात्मभक्ताः श्रावका अपि तादृशराजप्रसादवर्णनो-
 द्भूतनिकाशमुखा अपि श्यामसूत्रीकृताः, किं क्रियते ? कोऽप्युपायो न फलति, भवतु, तथापि “पुरुषेण सता पुरुष-
 कारो न मोक्तव्यः” इति न्यायादिदानीमपि यदि किञ्चित्साहसं कृत्वाऽऽयोर्द्वयोरपि समश्रीकृता भवति तदाऽस्मिन्
 देशे स्यात् शक्यतेऽन्यथा महान्तं लोकोपहासमसहमानानामस्माकं सश्रावकाणां देशत्याग एव भविष्यतीति विभाव्य,
 राजानमुद्दिश्य चोन्तवान्—‘महाराज ! अहं पदत्रिंशत्सरपदण्डनायकायुधप्रकाराम्यासेन मल्लविद्याया कृतश्रमो वर्तेऽतो
 मया सममेनमाचार्यं बाहुयुद्धेन योधयेति’ । राजा च दर्शनेनामाचारानभिज्ञतया कौतुकिदिदृक्षया च श्रीपूज्यमुखस-
 मुखमवलोकितवान् । पूज्यैश्चाकारोद्धितादिभिः श्रीपृथ्वीराजाभिप्रायमनुभीयोक्तम्—‘महाराज ! बाहुयुद्धादिकं दिक्-
 रिकाणामेव क्रीडा, यतो गलागलिलग्रा चालका एव शोभन्ते न महान्तः, शस्त्राशस्त्रियुध्यमाना राजपुत्रा एव शोभन्ते
 न वणिजः, दन्तकलहेन युध्यमाना रण्डा एव शोभन्ते न राजदाराः, तत्कथमस्य वचनमुपादेयं स्यात् ? । पण्डिताद्यो-
 च्छरप्रत्युत्तरदानशक्त्या परस्परस्पर्धमानाः शोभन्ते’ । अत्रान्तरे पण्डितैरुक्तम्—‘देव ! वयमपि पाण्डित्यगुणेन युष्माकं
 पार्थाद् वृत्तिं लभामहे न मल्लविद्याकृशलतया’ । पूज्यैरुक्तम्—‘पद्मप्रभ ! अस्मा सभायामेव वृणाणः स्वदंष्ट्रिकयाऽपि
 न लजसे ?, महाराज ! यद्यस्य शक्तिरस्ति तदैपोऽस्माभिः महं शुद्धया प्राकृतभापया सस्कृतभापया मागधीभापया
 पिशाचभापया शूरसेनीभापया शुद्धयाऽपभ्रशभापया गधेन वा पधेन वा लक्षणेन वा छन्दसा वाऽलङ्कारेण वा रसवि-
 चारेण वा नाटकनिचारेण वा तर्कविचारेण वा ज्योतिर्विचारेण वा सिद्धान्तनिचारेण वा वृताम्, यदि पश्चाद् वयं
 भगवन्तस्तदा यादृशनेप कथयति तादृशा एव वयम्, पर यदैपोऽस्माकं हस्तेन लोकविरुद्धं स्वदर्शनविरुद्धं मल्लयुद्धादि
 कारयति तत्कथमपि न कुर्मः । न चास्माकं तावन्मात्राकरणे लाघवम्; यतः कदाचित् कोऽपि हालिकादिः कथयि-
 ष्यति—यदि यूयं पण्डितास्तदा मया सह हलरूपणादिं कुरुष्वमिति—तदा किमस्माभित्कर्तव्यम्, अरुणे च किमस्माकं
 पाण्डित्यं याति ? । तथा महाराज ! यद्येव यथा तथाऽस्मान् जेतुं वाञ्छति तदाऽस्माकं पार्थात् द्विष्टं काव्यं प्रश्नोत्तर
 वा गुप्तकिया-कारकादिकं वा पृच्छतु । अथवा खेच्छानुसारकर्तव्याक्षरमन्त्रिवेशरूपया कल्पितया लिप्या किञ्चिद्बृत्त
 सभ्यरुग्णं कथयित्वा खटिकया भूमौ लिखतु, यद्यदसीयहृदयस्य वृत्तं न निष्काशयामस्तदा हारितमेव । अथवा वृत्तस्य
 केनलान् स्वरान् लिखतु केनलानि व्यञ्जनानि वा लिखतु, यदि कैलैस्तैरस्य हृदयस्य वृत्तं न निष्काशयामस्तदापि
 हारितमेव । तयैरुत्तरश्रुतवृत्ताधराणि पथानुपूज्यैः लिखतु, किं वा वयं लिखामः । तथा वर्तमानकालवर्तिवाशिकरुगीय-
 माननवनरागनामकथनपूर्वकं तात्कालिककाव्येनाऽन्यनिर्दिष्टकोष्टकाक्षरप्रक्षेपेण कोष्टकानेप पूरयतु, किं वा नय पूरया-
 मः’ । राजोक्तम्—‘आचार्यमित्रा ! यूयं सर्वान् रागान् परिच्छिन्त ?’ पूज्यैरुक्तम्—‘महाराज ! यदि केनापि पण्डि-
 तेन सह वादव्ययस्या निष्पन्ना स्यात् तदा क्रियते वार्ता काऽपि, अनेन पुनरजनेन मातुषेण सह निन्दमानाना
 केनलमात्मनः कण्ठशोष एवेति’ । राजोक्तम्—‘आचार्य ! मा विषाद, यद्येनन्तकोष्टरूपवर्तिरितिदर्शनेन यथाऽस्माकं
 वृत्तहल पूर्यते तथा कुरु’ । पूज्यैरुक्तम्—‘ईदृशं किमपि यदि कथयत तदाऽस्माकमपि शरीरे सुखं भवति’ । तत्काल-
 कारितमाशिकनाथमानवशोचित्पद्मनवनरागमणनपूर्वकं तत्कालकृतश्रीपृथ्वीराजन्यायप्रियत्वगुणवर्णनरूपंश्लोकाक्षराणि
 सर्वाधिकारि-कदमासनिर्दिष्टं कोष्टकं प्रक्षिपद्विः श्रीपूज्यैस्तस्या सभाया कस्य कस्य मनःपद्मज्ज आश्चर्यलक्ष्मीः सुरा-
 मिक्रया न स्थापिता । अतिप्रमत्नेन श्रीपृथ्वीराजपृथ्वीपतिनोक्तम्—‘आचार्य ! जितं त्वया, विकल्पः कोऽपि मनसि न
 कार्यः । स्वकीयधर्मप्रमावात् सहस्रसरपदेशस्वामितं प्राप्तं मया सप्ततिसहस्रतुरङ्गमानामाधिपत्यं च, तथा न कोऽपि

प्रतिपक्षो मदीयां भूमिकां क्रमितुं शक्नोति यच्चमस्मिन् देशे वससीति । तथाऽऽचार्य ! मया न ज्ञातं यच्चमेवंविधं रत्नं वर्तसे, अतो यत्किञ्चिदनुचितमाचरितं तत्क्षन्तव्यमिति वदता हस्तौ योजितौ । पूज्यैश्च हर्षवशाद्-

वम्भ्रस्यन्ते तत्रैतास्त्रिभुवनभवनाभ्यन्तरं कीर्तिकान्ताः,

स्फूर्जत्सौन्दर्यवर्या जितसुरललना योषितः संघटन्ते ।

प्राज्यं राज्यप्रधानप्रणमदवलिपं प्राप्यते यत्प्रभावात्,

पृथ्वीराज ! क्षणेन क्षितिप ! स तनुतां धर्मलाभः श्रियं ते ॥ [३९]

इत्याशीर्वाददानपूर्वकं राजवचनं बहुमानितम् । एवंविधं समाचारमवलोक्य वैलक्ष्यात् पद्मप्रभेणोक्तम्—‘महाराज ! एतावन्तं कालं त्वमेकः समदृष्टिरस्यां सभायामासीः, इदानीं च त्वमपि स्वपरिवारानुवृत्त्याऽऽचार्ये पक्षपातं कृतवान्’ । राज्ञोक्तम्—‘पद्मप्रभ ! किमसद्वस्तेन कारयसि ?, यदि तव शरीरे काऽपि पाण्डित्यकलाऽस्ति तदाऽऽचार्येण सह ब्रूहि, वयं न्यायं दापयिष्यामोऽथ नास्ति तदुत्तिष्ठ स्वप्रतिश्रये गच्छेति’ । स प्राह—‘महाराज ! न्यायवत्यां पृथ्वीराजसभायां गत्वा यः कश्चित् कलाकौशलेनाऽऽत्मानं बहु मन्यते स मया सह दौकतामित्याह्वानपूर्वकमङ्गुलीमूर्ध्वं करिष्य इत्याशावता मया पट्टत्रिंशत्संख्यदण्डनायकायुधप्रकारा अभ्यस्ताः, अतो यद्यद्य तव सभायामेपा कला फलवती न भविष्यति तदा कदा भविष्यतीति ?’ ।

५१. अत्रान्तरे श्रीपृथ्वीराजातिवल्लभेन मण्डलीकरणकसमकक्षेण श्रीजिनपतिसूरिपादभक्तेन श्रे० रामदेवेनोक्तम्—‘देव ! शृणुत वार्तामेकाम्—श्रे० वीरपालपुत्रजन्मपत्रिकानुसारेण ज्ञायते, तव पुत्रो राजमान्यो द्रव्याढ्यो दानप्रियश्च भविष्यतीत्यादिज्योतिषिकवाक्यश्रद्धया मदीयः पुत्रो राजसभायां सञ्चरन्मा केनाप्यवहेत्यतामित्यभिप्रायेणावात्यकालादहमात्मविप्रेण पण्डितहस्तेन द्विसप्ततिः कला अभ्यासितः । अन्यासां च धनानां कलानां फलं मया दृष्टं किन्तु युष्मत्प्रसादान्मम संमुखं वक्रया दृष्ट्या केनापि नावलोकितम्, अतो बाहुयुद्धस्य फलं न दृष्टम्; इदानीं च मम पुण्याकृष्टस्तव सभायां पद्मप्रभः समागतोऽतो यदि युष्माकं निरोपो भवति पद्मप्रभस्य च संमतं भवति तदा बाहुयुद्धकलायाः फलमालोक्यते’ । केलिप्रियेण राज्ञोक्तम्—‘श्रेष्ठिन् ! वेगं कुरु, ऊर्ध्वो भव पद्मप्रभ !, त्वमपि स्वकलायाः फलं प्राप्नुहीति’ । तदनन्तरं द्वावपि महत्प्रन्थि बद्ध्वा गलागलि योद्धुं प्रवृत्तौ । क्षणान्तरे श्रे० रामदेवेन निहत्य भूमौ पातितः पद्मप्रभः । ‘श्रेष्ठिन् ! श्रेष्ठिन् ! अस्य कर्णौ लम्बौ स्तो मा त्रोटये’ति श्रीपृथ्वीराजवचनं निषेधकमप्युपहासपरतया विधायकं मत्वा तत्कर्णपालीं हस्तेन गृहीत्वा पूज्याभिमुखमवलोकितवान् रामदेवः । पूज्यैश्च स्वशिरोधूननेन ‘प्रवचनोद्वाहं मा कृथा’इत्यादिवचनेन च निषिद्धः । लोकैश्च कलकलं कृत्वा परस्परमहमिकयोक्तम्—‘यथाऽहो मया प्रथममेव कथितं यच्छ्रेष्ठी जेष्यति; यदनेन सावष्टम्भं पद्मप्रभाभ्यस्तपट्टत्रिंशद्दण्डकलातो द्विगुणकलाभ्यासः कथितः’—इत्यादि । राजादेशात् पद्मप्रभं मुक्तवोत्थितः श्रे० रामदेवः । सोऽपि चोत्थाय धूलिमलिनं निजं वस्त्रादि प्रास्फोटयत्, राजपुत्रैश्च श्रीपृथ्वीराजाक्षिसंज्ञानुसारेण गले गृहीत्वा पर्यस्तः स वराकः । तत्पश्चात्तस्य पततः सोपानपङ्क्तिसंसक्त्या भग्नं मस्तकमधस्तनसोपानसमीपे क्षणं मूर्च्छा समागता । केनापि वण्ठेन प्रच्छादिकाऽपहृतेति तादृशमसमञ्जसं दृष्ट्वा जिनशासनलाघवभीरुभिः श्रीजिनपतिसूरिभिर्दयापरिणामात्तत्क्षणादेवाऽऽत्मभक्तश्रावकहस्तेन श्वेता प्रच्छादिका दापिता तस्य । तथैकेन च वण्ठेन हस्तकादानपूर्वकमूर्ध्वीकृत्य जितमस्माकं ठक्कुरेणेति वदता द्वितीयहस्तेन दत्ता तन्मस्तके टक्करा । तदनन्तरं सहस्रसंख्यैर्विंटप्रायैर्लोकैस्तन्मस्तके टक्करां ददद्भिर्धवलगृहाद्भिर्निष्कासितः । श्रीपूज्यैश्च श्रीपृथ्वीराजहस्ते महाश्वेतवहिकापट्टचतुष्कोणखण्डलघुहस्तचित्रकरलिखितमहाप्रधानछत्रबन्धपटो दत्तः । राजा पुनरतिकुतूहलाच्छत्रमवलोक्य—

पृथ्वीराय ! पृथुप्रतापतपन प्रत्यधिपृथ्वीसुजां,
 का स्पर्धा भवताऽपराद्वैर्ध्व(र्च्य)महत्मा सार्धं प्रजारञ्जने ।
 येनाऽऽजौ हरिणेष्वग्ङ्गलनिकासपृक्तिमन्पाणिना,
 दुर्चाराऽपि निदारिता करिघटा भादानकोर्वापतेः ॥ [४०]

इन्द्रेतच्छत्रवन्धवृत्त वाचित पण्डितंशोभयथाऽपि व्याख्यातम् । तथा तन्मिन्नेव पटे चित्ररुगलित्वितगजहंमिक्रायुग-
 लोपरिस्वितम्-

कथमलिणपत्तसगहमसुद्धचयण मलीमसकमं व ।
 माणसन्धिय पिञ्जर परिहरिय रायहसकूल ॥ [४१]
 परिसुद्धोभयपक्षय रत्तपय रायहंसमणुसरइ ।
 त पुहरिरायरणसरसि जयमिरी रायहसि च ॥ [४२]

इति गाथाद्वय वाचितं स्वयं पूज्यमहाविस्तरेण व्याख्यात श्रुत्वा चाऽतिप्रमोदात् 'ममैकमस्तान्नाप्येसाभीष्ट क्रो-
 मी'ति चिन्तयित्वा गतोक्तम्-'आचार्य ! ममाधना निजगुणे ग्रथधोऽस्ति ते, यदि त्वमात्मनोऽभीष्टममप्यमान
 ममाग्रे न कथयसि; यस्मिन् यस्मिन् वा देशे यस्मिन् कस्मिन् वा नगरे तावत् मनो रमते तदुपरि गृहाण पत्तला-
 मिति' । श्रीपूज्यैरुक्तम्-'महाराज ! शृणुत, निजसुजोपाजितलभसरराद्रव्यः सा० माणदेवनामा श्रावकः श्रीत्रिकु-
 पुरे वसन्ति । म च मम गृहस्थमन्त्रेण पितृव्यो भवति । तेन च मम प्रतग्रहणमप्येऽत्यादरेण भणितम्-'वत्स !
 कथमहमात्मीयान् जातज्ञाननेरथा तिलागान् कुर्वतो द्रव्यामीत्यभिप्रायेणानेनानि कृष्टानि त्रिषथ मयैतानानर्थ उपा-
 जितः । अतो वत्स ! त्रिमेवं त्वयाऽऽत्ममनामि त्रिकल्पित यच्च गृहस्थनामादुद्विग्न इव लक्ष्यसे ? । कथय किं द्रव्यमा-
 सहस्राणि दृश्यं त्रिगतिं दत्त्वा देशान्तरे कस्मिंश्चित् प्रेययाभ्यर्त्रेव वा इदं मण्डयामि कल्पयामि वा कामपि परिणाययामि, अन्यो
 वा य. कश्चित् च चेतमि मनोरथो वर्तते त कथय यथा पूज्यामीत्यादि"-मया तु तत्सर्वमत्रगणय स्वगुरुर्येऽश्वरपो-
 च्छलितपरमसवेगात् सर्वमङ्गपरित्यागः कृतः । मोऽहं कथमद्य युष्माकं देशाय वा नगराय वा स्पृहयामीति' । राजो-
 क्तम्-'तर्ह्यन्यतर किञ्चित्कार्यं भण, यथाऽहमात्मोत्पन्न हृषं मन्मानयामि' । उत्सुकीभूय श्रे० रामदेवेनोक्तम्-'देव !
 जयपत्रार्पणविषये प्रमादः क्रियताम्' । राजोक्तम्-'श्रे० रामदेव ! जय रगमुत्तर वभूव, दिनद्वयमप्ये निजकार्यणा-
 जयमेगप्रागमिष्यामि । तत्रागतः सन्निश्चयेन जयपत्रमर्पयिष्यामि' । श्रेष्ठिनोक्तम्-'द्विनगिणेषु प्रमाणम्, परमितः स्थाना-
 द्याऽऽमद्गुरुणा महाविस्तरेणजयमेरौ प्रवेशो भवति तथाऽऽदिशत' । राजोक्तम्-'मण्डलेश्वर ! त्वया तथा कर्तव्य
 यथा श्रे० रामदेवगुरवो महत्या शोभाया भवन्त्यामजयमेरौ निजोपाश्रये प्रभृता भवन्ती'त्यादिशिक्षा कडामास्य दत्ता ।

५०. तदनन्तर तत. स्थानादुत्थाय सहस्रसरयत्तरङ्गमाधिरुडराजपुत्रानुगम्यमानमण्डलेश्वरकडमासप्रमुखराजप्र-
 धानः सह प्रीतिप्रार्तां कुर्वन्तः, स्वरुणांभ्यामात्मीयकीर्तिं शृण्वन्तः, प्रभूतलोकदीयमानाशिपो गृह्णन्त', श्रीपृथ्वीराज-
 सत्के मेधाडम्बरनाम्नि छत्रे प्रभावनार्थं मन्तक्रीपरि त्रियमाणे, पुरमध्ये स्थाने स्थाने रङ्गभरेणप्रेक्षणायके निष्पद्यमाने,
 दाने च व्याघ्रियमाणे, चर्चार्थं दीयमानाया, धनलेपु गीयमानेषु, श्रीगौतमस्याभिराणधरप्रमुखपूजमत्कणुणराणप्रश-
 सनपूर्वकं विरुद्रानलीर्ददत्सु मङ्गलोकेषु, श्रीपृथ्वीराजसभाया श्रीजिनपतिवृत्तिभिर्जितः पण्डितपद्यम इत्याद्यर्थप्रतिव-
 द्वासु तत्कालनिष्पन्नासु चतुष्पदीषु पञ्चमानासु, निःस्वानं सह पञ्चशब्देषु वायमानेषु, राजादेशानगरशोभया शोभिते
 श्रीअजयमेरौ चैत्यपरिपाटिपूर्वकं पापघशालाया ममागताः श्रीपूज्या' ।

५३. दिनद्वयानन्तरं प्रतिज्ञातार्थनिर्वाहकः सनलनाहनो महाराजाधिराज-श्रीपृथ्वीराजः श्रीअजयमेरौ निजधनल-

गृहे समागत्य ततः स्थानाद्द्विस्तिस्कन्धाधिरूढेन जयपत्रेण सह पौषधशालायामागतो ददौ च जयपत्रं श्रीपूज्यानां हस्ते । पठितश्चाशिर्वादः श्रीपूज्यैः । श्रावकैश्च कारितं महावर्धापनकम् । तस्मिंश्च वर्धापनके श्रे० रामदेवेनात्मगृहात् पारु-
त्थद्रम्माः षोडश सहस्राणि व्ययीकृताः । सं० १२४० विक्रमपुर आत्मना पञ्चदशैः श्रीपूज्यैर्गणियोगतपश्चक्रे ।
१२४१ फलिवधिकार्यां जिणनागाजित-पद्मदेव-गणदेव-यमचन्द्राणां धर्मश्री-धर्मदेव्योश्च दीक्षा दत्ता । सं० १२४२
माघसुदि १५ श्रीजिनमतोपाध्याया देवीभूताः । सं० १२४३ खेटनगरे चतुर्मासी कृता । सं० १२४४ श्रीमदणहिल-
पाटकनाम्नि पत्न इष्टगोष्ठ्यां वर्तमानायां वश्यायमभयकुमारमुक्तवान् भाण्डशालिकसंभवः—‘अभयकुमार! तव स्वाज-
न्येन तव कोटिसंख्यद्रव्याधिपत्येन तव राजमान्यतया किमस्माकं फलम् ? यच्चमस्मद्गुरुन् श्रीउज्जयन्त-शत्रुञ्जयादिती-
र्थेषु यात्रां न कारयसि ?’ एवं प्रोत्साहितः सन् वश्यायोऽपि ‘भाण्डशालिक! मा कांचिदनिवृत्तिं कृथाः, करिष्यामि
सर्वं भद्रम्’—इत्युक्त्वा राजकुलं गतः । तत्र च महाराजाधिराजभीमदेवं राजप्रधानं जगद्देवनामानं प्रतीहारं च विज्ञप्या-
जयमेरुवास्तव्यखरतरसंघयोग्यं स्वयं लेखितराजादेशं गृहीत्वाऽऽत्मगृह आगतः । तदनन्तरं वश्यायेनात्मसमीपाका-
रितभाण्डशालिकसमक्षं राजादेशं खरतरसंघयोग्यं श्रीजिनपतिस्वरियोग्यं स्वकीयं विज्ञप्तिकाद्वयं दत्त्वा प्रधानलेखवाहकः
श्रीअजयमेरौ संघपार्श्वे प्रेषितः । श्रीपूज्या अपि राजादेशदर्शनाद् वश्यायश्रीअभयकुमारसत्कविज्ञप्तिकाद्वयवाचनाच्च
संघप्रार्थनया च श्रीअजयमेरुवास्तव्यसंघेन सह तीर्थचन्दनार्थं चलिताः ।

५४. त्रिभुवनगिरौ यशोभद्राचार्यसमीपेऽनेकान्तजयपताका-न्यायावतारादिजैनतर्क-दशरूपकादिग्रन्थान् भणित्वा,
श्रीपूज्यादेशात् त्रिभुवनगिरीयसंघेन सह, तर्कभणनोपष्टम्भकारकशीलसागर-सोमदेवयतिद्वयसहितौ पं० यतिपालगणि-
धर्मशीलगणी तीर्थयात्रोपरि प्रस्थितानां श्रीपूज्यानां मिलित्वा कथयतः स्म, यथा—‘प्रभो! श्रीयशोभद्राचार्येण युष्मदा-
देशात् प्रस्थितानामस्माकमग्रे कथितं यथा—“यदि यूयं कथयत तदहमपि युष्माभिः सह यात्रायामागच्छामि, यथा श्री-
गूर्जरत्रायां सञ्चरतां श्रीपूज्यानामग्रे स्थितः काहलिक इव व्रजामि येन कोऽपि प्रतिमल्लः संमुखमपि स्यातुं [न] शक्नोति
ममापि च निजगुरुवहुमानं कुर्वतो लघुतरः कर्मसञ्चयो भवतीति”—अस्माभिस्तु युष्मन्नियोपाभावान्निपिद्धः श्रीमदा-
चार्यः’ । श्रीपूज्यैरुक्तम्—‘रुचिरं कुर्वीध्वं यदि तमाचार्यमानयध्वम् । भोरिदानीमपि कथमपि स आगच्छति?’ तैरुक्तम्—
‘प्रभो! इदानीं दूरदेशे वर्तते स इति नागच्छति’ । तथा, यथा चतुर्दश सहस्राणि नदीप्रवाहा गङ्गाप्रवाहे मिलन्त्येवं
विक्रमपुर-उच्चा-मरुकोट-जैसलमेरु-फलवधिका-ढिल्ली-वागड-माण्डव्यपुरादिनगरवास्तव्यभव्यलोकसंघा अहमह-
मिकया श्रीअजयमेरवीयसंघस्य मिलिताः । श्रीपूज्या अपि विद्यागुणेन तपोगुणेनाचार्यमन्त्रादिशक्त्या श्रावकलोक-
भक्त्या संसारविरक्त्या बृहस्पतिप्रायप्राणि(वाणी?)संसक्त्या स्थाने स्थाने प्रवचनप्रभावनां कुर्वन्तः श्रीसंघेन सह प्राप्ताश्च-
न्द्रावत्याम् ।

५५. तत्र च संघमध्यस्थितरथप्रतिमावन्दनार्थं पञ्चदशभिः साधुभिः पञ्चभिराचार्यैश्च सह ग्रामाणिकाः पूर्णिमा-
पक्षीयाः श्रीअकलङ्कदेवसरयः समागत्य रथप्रतिमास्नानमहोत्सवदर्शनार्थमिलितलोकमेलापकदर्शनाद् व्याघुट्य दूरदेशे
वृक्षस्याधस्तात् स्थिताः । श्रीपूज्यैश्च मानुषं प्रेष्य पृच्छापितास्ते, यथा—‘आचार्यमिश्राः ! केन कारणेन चैत्यवन्दनाम-
कृत्वैव यूयं व्याघुट्य स्थिताः?’ इति । तैरपि प्रेषितमानुषस्याग्रे कथितं यथा—‘येऽत्राचार्याः सन्ति तेऽस्माभिः सह
लघुवृहत्तया व्यवहारं करिष्यन्तीति?’ । तेनाप्यागत्य पूज्यानामग्रे भणितम् । पूज्यैश्च—‘करिष्यते व्यवहारः, शीघ्र-
मागच्छते’त्यादि भाणितं तन्मुखेन तेषामग्रे । तदनन्तरं ते समागत्य ज्येष्ठानुक्रमेण वन्दनानुवन्दनादिकं सर्वं कृतवन्तः ।
अकलङ्कदेवसरिभिरुक्तम्—‘किं नामधेया आचार्यमिश्राः?’ पार्श्वस्थितेन मुनिनोक्तम्—‘श्रीजिनपतिस्वरिनामानः श्रीपू-
ज्याः’ । तत्पश्चात्तैरुक्तम्—‘आचार्यमिश्राः ! केन कारणेनेदृशमयुक्तमात्मनाम कारितम्?’ । पूज्यैरुक्तम्—‘कथं ज्ञायतेऽ-
युक्तमेतदिति?’ तैरुक्तम्—‘व्यक्तमेव ज्ञायते; तथाहि जिनशब्देन सामान्यकेवलिन उच्यन्ते तेषां पतिस्तीर्थङ्कर एवेति

तीर्थङ्करनाम्नाऽऽत्मानं वादयन्तः परमेश्वराणां तीर्थङ्कराणां महतीमाशातनां कुरुध्वमिति । तस्माज्जिनपत्तिस्वरिरिति नाम युक्तम् । श्रीपूज्यैरुक्तम्—‘आचार्यमिश्राः ! स्यादेवं यदि युष्माकमेवैकं पित्रक्षितं प्रमाणीकुर्वन्ति विद्वान्, परं तेऽग्रतः पश्चाच्च घनं विचारयन्त्यन्यथा तेषां प्रेक्षावत्ताहानिग्रमक्तेः । यौष्माक्रीणां चेदृशां वार्णां दृष्ट्वा वयमेव मन्यामहे यद्दुत युष्माभिलोक्यात्रयैव केनलया.. (?) ग्रन्थाभ्यामः परित्यक्तः । कथमन्यथा युष्माकं जिनपतिशब्द एवनिधा विप्रतिपत्तिरूपधत्ते ? यतो नहि लक्षणनिघायामेक एव तत्पुरुषनामा समासो वर्णितः । सन्त्यन्येऽपि पञ्च समासा वर्णिताः । यदुक्तम्—

पट् समासा बहुव्रीहिर्द्विगुर्द्वन्द्वस्तथाऽपरः । तत्पुरुषोऽन्ययीभावः कर्मधारय इत्यमी ॥ [४३]

तथाऽन्येनापि पण्डितेन चित्री(?) प्रकृतनाय पद्मसमासनामनिर्वाह्याऽर्था कृतेयम्—

द्विगुरपि सद्द्वन्द्वोऽहं गृहे च मे सततमन्ययीभावः ।

तत्पुरुष ! कर्म धारय चेनाहं स्या बहुव्रीहिः ॥

[४४]

तैरुक्तम्—‘ततः किम् ?’ पूज्यैरुक्तम्—‘योऽर्थः काप्येकेन समासेन न घटते स तत्र द्वितीयेन घटिष्यते, अतः किमित्युचालीभूयायुक्तमित्युक्तम्’ । तैरुक्तम्—‘कथमन्येन समासेन जिनपतिरिति नाम युष्मासु सङ्गतिमङ्गति ?’ श्रीपूज्यैरुक्तम्—‘शृणुत, जिनः पतिर्यस्यासौ जिनपतिरिति नृहृदीहिसमासे क्रियमाणे को गुणः को वा दोषो भवतीति भणत’ । तैरुक्तम्—‘आचार्यमिश्रा ! बहुव्रीहौ क्रियमाणे न कोऽपि दोषो भवति, स्वस्य जैनतत्त्वस्यापनलक्षणो गुणश्च भवति । परमिदृश्या मनसि कल्पितया कष्टपिष्टिकया किमिति लोको व्यामोहते ? प्राञ्जलमेव जिनपत्तिस्वरिरिति नाम किमिति न क्रियते ?’ पूज्यैरुक्तम्—‘येषां चेतसि लक्षणनिघा सम्पन्नं परिस्फुरति तेषामग्रे ममं विषम वा किमपि नास्ति । यतस्तेऽप्यशब्दानपि प्रधानशब्दत्वेन समर्थयन्ति, किं पुनः प्रधानशब्देषु प्रयुज्यमानेषु वान्यम्’ । पुनरपि तैरुक्तम्—‘भवत्तिदमेव, परं सधेन मह यात्रा कापि सिद्धान्ते साधूनां विधेयतया भणिताऽस्ति, यदेव यूयं प्रस्थिता. ?’ पूज्यैरुक्तम्—‘किमेतस्मत्प्रमाणं मुक्त्वाऽने विद्वांसः स्तोत्रं घनं वा सिद्धान्तभणितमनाश्रित्य धर्मकृत्ये प्रवर्तन्ते ?’ तैरुक्तम्—‘आचार्य ! अतिघृष्टा यूयं यदद्यापि सिद्धान्तप्रलमालम्बत’ । पूज्यैरुक्तम्—‘ज्ञायते लग्नं केचिद्धृष्टाः केचिन्न घृष्टा इति’ । तैरुक्तम्—‘किं युष्माभिरवैकैः सिद्धान्ता दृष्टा न द्वितीयैः ?’ पूज्यैरुक्तम्—‘यदि द्वितीयैः सिद्धान्ता दृष्टा अभविष्यन् तदा ते निश्चितं नैवमवदिष्यन्’ । तैरुक्तम्—‘आचार्यमिश्रा ! त्रतिना सता सधेन सह तीर्थयात्राया न गन्तव्यमित्यादीनि निषेधकान्यानि सिद्धान्ते किंवा वयं दर्शयामः, किंवा यूयं विधायकाक्षराणि दर्शयथ । जयथाऽस्तु दूरे सिद्धान्तः स्वकीयगुरोरेव वचांसि मा विसार्थं । यतस्तेनोक्तम्—

विहिंसमहिगयसुयस्थो सविग्गो विहिंसुविहिंसुविहारो ।

कइयाऽहं वदिस्तामि सामि त यभणयनयरे ॥

[४५]

इत्यादि । पूज्यैरुक्तम्—‘आचार्यमिश्राः ! किमिति पुत्रप्राणेन (?) कल्प्यते यद्वयं सिद्धान्ताक्षराणि दर्शयाम इति ? यतः स्वशक्तिस्तथैव स्फोर्यते, यदि सिद्धान्तेऽन्यधराणि दर्शयते, तानि पुनर्दाशितान्यपि न प्रमाणीक्रियते विद्वद्भिरिति निरर्थकं स्वशक्तिस्फोरणम् । यानि पुनः सिद्धान्तमध्ये सन्त्यधराणि तान्यन्यैरपि दृष्टानि भविष्यन्तीति न तानि दर्शयितुं स्वशक्तिस्फोरणं युक्तमिति’ । तैरुक्तम्—‘युष्माकमपि सिद्धान्तभणितभाश्रित्यैव वयं सधेन सह यात्राया प्रचलिता इति नक्तुं न युक्तम्’ । पूज्यैरुक्तम्—‘इदमीदृशमेव, यदि कथमपि वयं सिद्धान्तानुसारेण युष्मान् परिच्छेदयितुं न शक्नुमः, परं युष्माभिरपि मात्सर्यमुत्सार्थं मात्रधानीभूय च श्रोतव्यम् । यद्यस्मद्दर्शिता युक्तिः सिद्धान्तानुपायिनी भवति तदा माननीया, न सूतकमुष्टिरीत्याग्रहः कार्यः’ । तैरुक्तम्—‘प्रमाणमिति’ । तदनन्तरं श्रीपूज्यैरुक्तम्—‘अतः

र्यमिश्रा ! आचार्यः स एव क्रियते येनानेके देशा दृष्टा भवन्त्यनेकदेशसम्बन्धिन्यश्च भाषा ज्ञाता भवन्तीति सिद्धान्तेऽस्ति । तैरुक्तम्—‘अस्तीति’ । श्रीपूज्यैरुक्तम्—‘कार्यकारणेन लघुवयसोऽपि वयमाचार्यपदे च प्रवेशिता इत्यतोऽधुनाऽज्ञातदेशभाषापरिज्ञानार्थं संघेन सह प्रस्थितानामस्माकं तीर्थयात्रा यदि भवति तदा शङ्को दुग्धैर्भृतः, कस्तूरिका कर्पूरेण वासितेत्येकमुत्तरम् ; तथा संघेन गाढतरं वयमभ्यर्थिता यदुत—प्रभो ! अनेकचार्याकलोकसंकुलायां गूर्जरत्रायां तीर्थानि सन्ति, तानि च ज्योत्कर्तुं चलितानस्मान् दृष्ट्वा कश्चिच्चार्याकस्तीर्थयात्रानिषेधाय प्रमाणयिष्यति, तदा सिद्धान्तरहस्यापरिज्ञानाद्वैदेशिकत्वाच्चास्माभिर्न किमप्युत्तरं दातुं शक्यते; अतो मा जिनशासने लाघवमभूदिति यूयं यथा तथाऽस्माभिः सह तीर्थवन्दनार्थमागच्छत—इत्यादिसंघाभ्यर्थनया वयमागता इति द्वितीयमुत्तरम् । तथा साधूनां नित्यकृत्यव्याघातसंभावनया सिद्धान्ते संघेन सह यात्रा निषिद्धेति । यदा नित्यकृत्यव्याघातो भवति तदा न क्रियत एव । अस्मिंश्च संघ उभयकालप्रतिक्रमणब्रह्मचर्यनियमकभक्ताद्यनेकाभिग्रहग्रहणपूर्वकतीर्थानि वन्दितुं श्रावकलोकश्चागतोऽस्तीति कथमस्माकमावश्यकानित्यकृत्यव्याघातसंभवः ?’—इत्याद्यनेकयुक्तिप्रतिपादनप्रमोदिताः श्रीअकलङ्कदेवस्वरयः प्राहुः—‘आचार्यमिश्राः ! खरतराचार्य इति शब्दश्रवणेनाप्यस्माभिर्ज्ञातमेव यदि(द्) यूयं पुष्टालम्बनमन्तरेण नैवमपवादमाश्रयतः, परं किन्तु मारवो लोकोऽतिस्थूलभापी श्रूयते, अद्य च मरुस्थलात् संघेन सहाचार्या आगताः सन्तीति श्रुतम् ; अतोऽभ्याचार्याः कथं कथं भाषन्त इति द्रष्टुं कौतुकादागत्यास्माभिर्युयमालपिता न विरूपाभिप्रायेणेति यदनुचितमुक्तं तत्क्षन्तव्यम्’ । पूज्यैरुक्तम्—‘आचार्यमिश्रा ! इष्टगोष्ठ्यामपि यदपि तदपि वक्तुमायाति, किं पुनर्वादावस्थायाम् ; अतो युष्मानुद्दिश्यास्माभिरपि यत्किञ्चिदनुचितमाचरितं तत्क्षन्तव्यमिति’ । तदनन्तरं तैरुक्तम्—‘आचार्यमिश्राः ! अद्येह युष्माकं ब्रुवतां रीतिं पश्यतामस्माकं चित्ताद् यदेतदस्मिन् देशे श्रूयते—खरतराणामाचार्यो वादलब्धिसम्पन्नः—इति तत्किं सत्यं किंवाऽलीकमित्येवंरूपः सन्देहोऽपगतः । यतो नहि निर्मूला प्रसिद्धिर्भवति । तथाऽऽचार्यमिश्राः ! साधूनां विहरणस्यातिकालो भवत्यतो मुत्कलयामः’ इति । पूज्यैरुक्तम्—‘अद्यास्माकं प्राघुर्णका न भविष्यथ ?’ हर्षाचैरुक्तम्—‘प्राघुर्णकास्त एवोच्यन्ते ये देशान्तरादागता भवन्ति, वयं चात्रत्या एवेति कथं युष्माकं प्राघुर्णका भवामः, यूयं पुनरस्माकं प्राघुर्णका भवन्त्विति’ । पूज्यैरुक्तम्—‘युक्तमेवैतद्’ इत्यादिकां प्रीतिवार्तां कृत्वा हर्षितचित्ता गतास्ते निजोपाश्रयम् ।

५६. द्वितीये च दिने तत्रत्यैः श्रावकैः श्रीपूज्यानामग्रे द्वादशावर्त्तवन्दनकं दातुं समागत्य श्रीपूज्या विज्ञप्ता यथा—‘भगवन्तो ! वन्दनकं दापयतेति’ । श्रीपूज्यैर्मुद्रां धृत्वा ‘यथासमाधी’त्युक्तम् । तदनन्तरं ते श्रीजिनवल्लभस्वरिदंशितमार्गागतविधिना वन्दनकं दातुं प्रवृत्ताः । हर्षवशाच्छ्रीपूज्यैरुक्तम्—‘भो भो महासत्त्वा ! गूर्जरत्रायामष्टपुटया मुखवस्त्रिकया वन्दनकं दीयते, युष्माभिः किमिति चतुष्पुटया दत्तम् ?’ । तैरुक्तम्—‘भगवन्तो ! वयं श्रीअभयदेवस्वरिभिरेवं शिक्षिताः’—इत्यादिकां पूर्वजवार्तां श्रुत्वा कासहृदे विहृताः संघेन सह । तत्रापि चैत्यवन्दनार्थं महाप्रामाणिकः पौर्णमासिकः प्रभूतसाधुपरिकलितः श्रीतिलकप्रभस्वरिः समाजगाम संघमध्ये । तत्र च सुखवार्ताप्रश्नपूर्वकं स्वगुरुपादपद्मसेवाहेवोच्छलितकीर्तिपयःपूरवेलेहितक्षीरं परिहितप्रधानपट्टहीरं स्वर्णाभरणालङ्कृतमनसिजसदृशशरीरं माण्डव्यपुरीययवहरकलक्ष्मीधरश्रावकमङ्गुल्या दर्शयता तेन श्रीपूज्याः पृष्टाः—‘किमेते संघपतयः ?’ इति । श्रीपूज्यैरुक्तम्—‘आचार्य ! श्राकमात्रस्य संघपतिरिति नाम दातुं न युक्तम्’ । तेनोक्तम्—‘भाषा तावदेवंविधा श्रूयते’ । पूज्यैः सोपहासमुक्तम्—‘ग्रामीणजनसुलभां भाषामाश्रित्योत्तरं दास्यसि ?’ तेनोक्तम्—‘किं त्वमपि लोकप्रसिद्धां भाषां वचनमात्रेण त्याजयसि ?’ पूज्यैरुक्तम्—‘बहुला लोकप्रसिद्धा भाषा अवगतवाक्यशुद्धिनामाध्ययनार्थैः साधुभिः परिद्वियन्ते । तथाऽऽचार्य ! नास्माकं लोकेषु कोऽपि मत्सरोऽस्ति, येन तेषां भाषामप्रमाणीकुर्मः; किं तर्हि व्रतिना सता तथैव भाषया भाष्यं यया भाष्यमाणया मान्यानां लाघवं न भवति’ । तेनोक्तम्—‘किमनया भाषया लाघवं किञ्चिद्भवति ?’ पूज्यैरुक्तम्—‘सर्वो-

‘अपि कोऽपि जानात्येतत्’ । तेनोक्तम्—‘कथम् ?’ पूज्यैरुक्तम्—‘आचार्य ! सधशब्देन श्रमण-श्रमणी-श्रापक-श्रावि-
-कारूपलोकममुदायो भण्यते । यदुक्तम्—‘साहृण साहृणीण य भावय-साविद्यचउड्विहो संघो’-इत्यादि ।
तस्य च पतिस्तीर्थकर एवाऽऽचायो वा’ । तेनोक्तम्—‘केनलश्रापकमेलकेशपि संघशब्दः प्रयुज्यमानो दृश्यते’ । पूज्यै-
रुक्तम्—‘कारणे कार्योपचाराद् दृश्यते यथा घृतमायुरित्यादि, परमुपचारनलेन यस्मिन्नात्मिन् क्रियमाणे प्रयोगे मिथ्या-
दृष्टिलोकमन्ये कदाचिदुपहासो भवति, यदेव गृहस्थत्वात्तस्य श्रापकस्य किमपि कुत्सितं दृष्टोपहासपरतया वक्ष्यति-
यदहो ! जैनानामयमादिरि(मधिपतिः ?) यदेतस्मादधोवर्तितोऽन्ये सर्वेऽपि जैनाः, अस्य चाय प्रक्षाल(?) इति । तथा-
ऽऽचार्य ! परत उपचार मुञ्जाहमन्यथापि संघपतिशब्द श्रावके वर्तमान दर्शयिष्यामि’ । तेनोक्तम्—‘कथम् ?’ पूज्यै-
रुक्तम्—‘वहुनीहिममासाश्रयणेन, यथा-सधः पतिर्यथासौ सधपतिः श्रापकमात्रः !’ तेनोक्तम्—‘ननु मया महद्विके
श्रावके संघपतिशब्दः प्रयुक्तः !’ पूज्यैरुक्तम्—‘भ्रान्तिवशात् प्रयुज्यन्त एवान्यत्रापि शब्दाः’-इत्येवमादिना प्रकारेण
प्रपञ्चेनानेकमिद्वान्तयुक्तिप्रकाशनेन श्रापके प्रयुज्यमानतया संघपतिशब्दे निषिद्धं विलक्षीभूतं श्रीतिलकप्रभसुरे !
पुनरप्यालपितः सुसप्तार्ताप्रच्छन्नेन श्रीपूज्यैर्यथा—‘नाम्प्रत यूयमत्रैव स्थाण्यः ?’ इति । तेनापि सौपहाममुक्तम्—‘आचार्य !
अत्रैवेति सुनता भजताऽहो ! स्वस्य वाक्यशुद्धिनामाध्ययनार्थनैपुण्यं प्रकाशितम्’ । यतस्तत्र

‘तद्देव सावज्जणुमोडणी गिरा ओहारिणी जा उ परोवघाडणी’

इत्यादिना ग्रन्थेन कृत्वाऽऽचारिणीं वार्णां न ब्रूयान्मुनिरित्युक्तम् । भगवत्त्रैवेति साधारण भापत इति’ । सर-
लाश्रयैः श्रीपूज्यैरुक्तम्—‘जाचार्य ! अतीतं शोभना नोदना दत्ता, यतः साधारण वाक्यमुन्त मत् कदाचिद् व्यभिच-
रत्यतो मुनिरलीकभापी स्यात्, तथा च व्रतभङ्ग इति; पर तिलकप्रभसुरे ! भजता ममाभिप्रायो नामयुद्धोऽतः खाभि-
प्रायस्तरुभापया प्रकाशयिष्यते । तथाऽऽचार्य ! तर्कस्य भणितस्यैतदेव फल यन्निरभिनियेदीभूय स्वकीय वाक्य यादृश
तादृशं वा यथा तथा समर्थ्यते । यद्य च काकतालीयन्यायेनाऽऽयोर्योगा-यमुनाप्रनाहयोरिव प्रियमेलकः सजातः,
ततो यद्यभिनियेश मुक्त्वा तर्करीत्येदगोष्ठी क्रियते तदा मफली भवति’ । तेनाप्युक्तम्—‘प्रमाणमिति’ । तदनन्तर श्रीपू-
ज्यैरुक्तम्—‘आचार्य ! साधुः साधारणं वचन न यूयादेव किंवा कदाचिद् ब्रूयादपि ?’ तेनोक्तम्—‘कस्मिन् किं किं ?
आद्ये पक्षे स्वचनव्याघातः ।

अडयस्मि य कालस्मि य पञ्चुपन्नमणागण ।

निस्सकिय भवे जलु एवमेय तु निदिसे ॥

[४६]

इत्यादिसिद्धान्तनिरोधश्च । द्वितीये च पक्षे न वयमुपालभ्याः, भगवदभ्युपगमानुसारेणास्माभिरुक्तत्वात् । तथा-
ऽऽचार्य ! यस्मिन् वाक्येऽधारणं मास्मान् दृश्यते तत्र स्वयमभ्युपगमनीयम्—‘सर्वं वाक्यं मानधारण’-इति न्यायाद्,
अन्यथा व्यवस्था कापि न स्यात् । परमानयेत्युक्ते यदपि तदप्यानेनैवेद् । अपि च, तथा—अर्हन् देव’, सुसाधुर्गुरुरि-
त्यादिनाक्येऽपि अर्हन्नेन देव’ परमपदावाप्या, अर्हन् देव एव नाऽदेव, तथा सुसाधुर्गुरुरेव परमपदपददर्शकत्वेना-
श्रित इत्यादयोऽपि नियमा न स्युः । तथा सैदान्तिरान्यपि नामयानि साधारणानि मन्ति मनोहराणि भवन्ति, यथा—
‘धम्मो मगलमुक्किट्ट’ इत्यादि धर्म एव मङ्गलमुत्कृष्टं न दधिदुग्धादि; धर्मो मङ्गलमेव नामङ्गलरूपं, धर्मो
मङ्गलमुत्कृष्टमेव न दधिदुग्धादिमानमिति’ । तेनोक्तम्—‘आचार्य ! अयोगव्यपञ्चेदार्थं याऽन्ययोगव्यपञ्चेदार्थं
वाऽत्यन्तायोगव्यपञ्चेदार्थं वैतकारः प्रयुज्यते निचक्षणै’ । अत्र च प्रयुक्तेनाहुनेनकारेण किं व्यपञ्चिष्यते ? , न
तादयोरुक्तद्वयपञ्चेदार्थं च विशेषणात् पुन पठित एव समर्थं म्यात्, अत्र च विशेषणस्यैवभावात्, नाप्य-
न्ययोगो वा, तस्य चाम्नाकमुद्यतविहारित्वेन म्यान्तारयोग निषेद्धमशयत्वात्, नाप्यत्यन्तायोग, क्रियया मम
पठित एव शब्दस्तदुच्चेदार्थं प्रयुक्तस्यात्राभावात्, तस्माद्विचारात्तदुक्तं एवायमेवशब्द इति’ । श्रीपूज्यैः

सावष्टम्भमुक्तम्—‘भवेद्युक्तमेवायं यदि वयं कथमपि समर्थयितुं न शक्नुमः, परमत्रानेका युक्तयो दर्शिताः, पुनरपि भवत्प्रश्नोत्तरदानपूर्वकमनेका युक्तीर्दशयामः । प्रतिपाद्यस्य सति सन्देहे विप्रतिपत्तौ वा तदपनोदार्थमवधारणं प्रयुज्यते विचक्षणैः । तथा हि—एके युक्तिवलेन समर्थयन्त्यस्त्यात्मेति; अपरेऽपि युक्तिवलेन कथयन्ति नास्त्यात्मेति; स्वयं च प्रत्यक्षेण नोपलभ्यते तस्मात् किमस्ति नास्ति चाऽऽत्मेति संशयानं शिष्यं प्रति, तथा यद्वस्तुनः सकाशात्त्वान्यत्वाभ्यामवाच्यं तदवस्तु, यथा व्योमकमलम्, तथा च सुखादिकम् । अथाऽऽत्मनः सुखादिकं भिन्नाभिन्नमित्यसिद्धताहेतोर्यतोऽभेदे क्रियाविरोधो नित्यस्यैकरूपस्य क्रियाया असंभवात्; भेदपक्षे तु ये क्रमभाविनो न ते पराभिमतात्मसमवायिनो यथा बीजाङ्कुरादयस्तथा च सुखादयः—इत्यादिना प्रकारेण नास्त्यात्मेति विप्रतिपद्यमानं च शिष्यं प्रति सावधारणं वाक्यमुच्यते । यथा—अस्त्येवाऽऽत्मा प्रतिप्राणिस्वसंवेदनप्रमाणप्रसिद्धचैतन्यान्यथाऽनुपपत्तेरिति । स चावधारणरूप एवशब्दः कस्मिंश्चित्स्थानके प्रयुक्तः किमपि व्यवच्छिनत्ति । अस्तप्रयुक्तस्त्वयमयोगान्ययोगात्यन्तयोगांस्त्रीनपि व्यवच्छिनत्ति । तथा हि—साम्प्रतं यूयमत्रैव स्थाण्व इत्यस्माभिरुक्तं तत्र सप्तम्यन्तैतच्छब्देनात्रैतिरूपेण मासकल्पादियोग्येतरक्षेत्रेभ्यः सकाशादस्य क्षेत्रस्य किमपि व्यवच्छिद्यते च नवा ? । यदि न व्यवच्छिद्यते तदाऽस्य प्रयोगो निरर्थक एव । अथ किंचिद् व्यवच्छिद्यते तदैतद्विशेषणं सञ्जातम्, प्रकरणवलाच्च विशेष्यं नगरमायातम् । विशेषणाच्च पुरः पठित एवशब्दो वर्तमानकालापेक्षयैतेन नगरेण सदा युष्मद्योगं व्यवस्थापयति, तस्मिंश्च व्यवस्थापिते, वर्तमानकालापेक्षयैवाऽन्येन नगरादिना योगं स्वयमेवकारो व्यवच्छिनत्ति । तथैवात्यन्तायोगसपीत्यनेनाभिप्रायेण साम्प्रतमित्युक्तम् । तस्माद्युक्तमेवायमेवकारः ।

“अः कामचारे” तद्विषय एव शब्दे परेऽवर्णस्य लोपो भवति, यथा—इहैव तिष्ठान्यत्रैव वा तिष्ठेत्यादि । नियोगे तु, इहैव तिष्ठ मा यासीः क्वापीति । पूज्यैर्विहस्योक्तम्—‘तत्किमस्मन्नियोगादेतावता परिवारेण सह भवानत्र स्थितः?’ तेनोक्तम्—‘तर्हि अत्रैवेत्यपप्रयोगः’ । पूज्यैरुक्तम्—‘प्रयोगार्थापरिज्ञानेऽपशब्दत्वं नोद्भावनीयम्’ । तेनोक्तम्—‘वचनमात्रेण मय्यज्ञानता नाऽऽरोपणीया’ । पूज्यैरुक्तम्—‘एवमेतत्’ । तेनोक्तम्—‘तर्हि भण्यतामयमेवशब्दः कस्मिन्नर्थे?’ पूज्यैरुक्तम्—‘अनेकेष्वर्थेषु भविष्यति, परं प्रथममेकस्मिन्नर्थे भण्यते, लग्नं त्वं सावधानीभूय शृणु—यथा वचनमेव वचनमात्रमित्यादिषु प्रयोगेषु स्वार्थे एवशब्दः, एवमत्रापीति । अथवाऽयमर्थः—यथा अपि संभावनायां प्रयुज्यते, एवमयमप्येवशब्दः संभावनायां प्रयुज्यते विद्वद्भिर्यथा—‘वपुरेव तवाचष्टे भगवन् ! वीतरागता’ मित्यादि श्रीहरिभद्रस्वरिवाक्येषु ।

यत्र तत्रैव गत्वाऽहं भरिष्ये स्वोदरं बुधाः । मां विना यूयमत्रैव भविष्यथ तृणोपमाः ॥ [४७]
इत्यादिषु वेति चेति युक्त एवायमेवकारः । तथा पृच्छाकाले हि प्रच्छकः सावधारणं वा ब्रूयान्निरवधारणं वा ब्रूयान्न तस्य वचनं विचारमर्हतीति लोकस्थितिर्यतोऽसावजानान एव पृच्छति । यस्त्वन्यदा वक्ति तस्य वचने व्यभिचारित्वादिदोषोद्भावनेन स्वशक्त्यनुसारेण कदर्थ्यते, यथा तस्य महती शोभा भवतीत्यादि विदग्धजनरीतिं विस्सारयता भवता स्वकीयं पाण्डित्यं प्रकाशितम्’ इत्यादिवचनसन्दर्भेणात्मप्रयुक्तैवकारविषये उत्तराणि शतं श्रीजिनपतिस्वरिमुखाम्भोजात् श्रुत्वाऽतिप्रमुदितमनसा तिलकप्रभस्वरिणोक्तम्—‘आचार्य ! सकलायामपि गूर्जरत्रायां त्वं सिंह इव निःशङ्कः सन् विचरेन् कोऽपि तव सम्मुखं प्रतिमल्लतया स्थास्यति, येन त्वया ममाप्यग्र एवं विजृम्भितमिति’ । श्रीपूज्यपार्श्वस्थितेन मुनिना शकुनग्रन्थिर्वद्वः । अभूतपूर्वस्वोचितपण्डितगोष्ठीसमुद्भूतहर्षप्रकर्षात्तिलकप्रभस्वरिः श्रीपूज्यान् प्रशंसन् स्वोपाश्रयं गतः ।

५७. तत्पश्चात् संघः श्रीआशापल्ल्यां जगाम । तत्र च साधुक्षेमन्धरः स्वपुत्रप्रद्युम्नाचार्यवन्दनार्थं वादिदेवाचार्यसत्कपौषधशालायां गतः । तेनापि च वन्दनाऽनन्तरं सादरमालपितः कुशलवार्तापृच्छनेन सः । तथा—‘साधो ! केन कार-

भोजेन पितृपर्यागतं वादलब्धिलब्धजगज्जयपत्तारुथीदेनाचार्यप्रदर्शितमार्गं मुक्त्वा यस्मिन् तस्मिन् कुमते लग्नः ?' क्षेम-
 न्धरेणोक्तम्—'मस्तकेन वन्दे, स्वाभिप्रायेणाहमेव जाने यन्मया रुचिरं कृतं यत्खरतरमार्गे सर्वनिघापागतः
 सिद्धान्तानुपूर्वी नव्यः श्रीजिनपतिवृत्तिरुत्वेनादतः' । अमर्षयशादाचार्येणोक्तम्—'साधो ! यन्मरुस्थलीमध्ये जडलोके
 प्राप्य सर्वज्ञायितमनेन भद्ररुणा, तदुचितमस्य, यतो निर्द्वेषे देशे परण्डोऽपि कल्पवृक्षायते, परं युष्मादृशा परमगु-
 र्श्रीदेवस्वरिचनान्मृतमृतकर्णयुगलीकुल्यासंसिक्तहृदयक्षेत्रोद्गतविवेकाङ्कुराणां जिनप्रचनप्रतिकूलप्रतिपादनप्रवीणविप्र-
 तारकलोक्रान्त्यहिममहिम्ना यदन्यथाभावो जनितस्तनास्कारं मनो द्युतेतराम् । परं यदद्यापि वृयमस्माकं मिलिता-
 स्तनातिशोभनं मञ्जातम्' । मा० क्षेमन्धरेणोक्तम्—'आचार्य ! मम गुरुर्मरुस्थलीं मुक्त्वा गूर्जरप्रामध्ये भवतः समीपे
 टकाया वाद्यमानायामागतोऽस्ति, परं ज्ञायते लग्नं यदि त्वं रुधमपि संमुखो भवामि' । त्रिलोक्यास्यकरणपूर्वकमाचार्ये-
 णोक्तम्—'साधो ! वेगं कृत्वा स्वगुरुं प्रगुणय स्वप्ररूपितस्थापनावेति' । मा० क्षेमन्धरोऽपि निजपुत्रप्रद्युम्नाचार्यप्रति-
 चोधनार्थाभिप्रायेण नमीपमागत्य श्रीपूज्या विज्ञप्ताः, यथा—'भगवन्तो ! मम पुत्र प्रद्युम्नाचार्यमायतनानायतनविचार-
 करणपूर्वकं प्रतिरोध्य स्वशिष्यीकुरुतेति । अहमिदानीं वन्दनार्थं तरपाश्वं गतोऽभून्मम् । सोऽपि च नादाभिमुख इव मया
 लक्षित इति' । पूज्यैरुक्तम्—'साधो ! प्रमाणमिति' । सधमध्यस्थितभाण्डशालिकसभयनाहित्रिजोद्धरणप्रमुखप्रधानपुरुषैश्च
 परस्परं विचार्योक्तम्—'प्रेन गुरुरेन प्रयोजनेनागता वृय प्रथमं तत् कुरुत, पश्चाद्वादविनादादिं कुर्यात्' । सा० क्षेम-
 न्धरेणोक्तमेव भवतु । पूज्यैरुक्तमेवमपि प्रमाणमिति । मा० क्षेमन्धरेण प्रद्युम्नाचार्यसमीपे गत्वा भणितम्—'आचार्य !
 इदानीं सधस्तीर्थवन्दनार्थंमुक्त्वाऽप्यत्रागच्छालो व्रजति, वलन्तश्च श्रीमन्तो भङ्गारका भवता मममायतनानायतनविचार
 करिष्यन्ति' । तेनोक्तम्—'भवतु, परमित' । खानाद् र्हिर्न गन्तव्यमिति' । तदनन्तरं मर्णोऽपि सधो महाविस्तरेण स्त-
 म्भनकोज्जयन्तादितार्थेण महाद्रव्यस्त्वेन महाभानस्तवेन तीर्थानि वन्दितवान् पूजितवानिति । अनुज्जये च मार्गासौ-
 र्यादिकारणान्नगतः ।

५८. ततो व्याघ्रुव्यागच्छति सधे कौतुकवशात् केचिदये भूत्वाऽऽशापष्टीमध्ये आगताः श्रीपूज्यपादभक्त-
 श्रानकाः, उपनिषद्यं नाणिजकस्यैरुस्य हृष्टे । नाणिजकेनापि पृष्टाश्च ते—'सधमध्य आचार्यः कोऽप्यस्तीति?' तैरुक्तम्—
 स्तीति । तेनोक्तम्—'भविष्यन्ति घना आचार्याः, परं प्रद्युम्नाचार्यमदृशो भरतक्षेत्रमध्ये कोऽपि नास्तीति' । उपहाम-
 चशात्तैरुक्तम्—'श्रेष्ठिन् ! मत्समेतदुक्तम्, यथा सर्वथा भवतापि मदृशः ससारे कोऽपि नास्ति, किं पुनराचार्येण
 सदृश इति । ये च प्रद्युम्नाचार्यात् सर्वगुणैः समविक्रास्ते कथं तेन मदृश इति कथ्यते' । तथा प्रद्युम्नाचार्यभक्ताभयड-
 टण्डनायकेन मर्णोक्तमहितेन सधसमुपमागत्य महाविस्तरेण प्रवेशः कारितः, श्रीपूज्यानां च धनलग्नहृष्टायां आजामो
 वामकृते दण्डितः । पूज्याश्च मपरिनारास्तत्र स्थिताः । सा० क्षेमन्धरः पुनरपि श्रीपूज्यानुज्ञया प्रद्युम्नाचार्यवन्दनार्थं
 तदुपाश्रये गतः । तेनापि मनुमानमालप्य तीर्थवन्दननार्ताष्ट-उत्तानमाने च भणितो यथा—'साधो ! किं तत् स्वकीयं
 वचो निम्मारितम् ?' क्षेमन्धरेणोक्तम्—'मस्तकेन वन्दे, कथं निम्मार्यते स्वप्न ?, यदाहमनेनैव प्रयोजनेनात्रागतः' ।
 तेनाऽऽन्ममामारिप्रतिरोधनाभिप्रायोऽल्लङ्घितुम्यादुक्तम्—'तर्हि किमिति त्रिलग्नः क्रियते ?' क्षेमन्धरेणोक्तम्—
 'मस्तकेन वन्दे. उचितेदानीमपि ।' ततोऽसौ जिनपतिवृत्तिरुत्वेनागतः, तत्र च ज्येष्ठानुक्रमेण वन्दनानुन्दनादि-
 व्यग्रहारं सवृत्तं । श्रीपूज्यैरित्यमालापितं न—'आचार्य ! के के ग्रन्था दृष्टाः मन्ति ?' नवानस्थाप्रभावोऽल्लङ्घना-
 घतगलितेन तेनोक्तम्—'वर्तमानकालप्रतिनं मर्णोऽपि' । श्रीपूज्यैश्च—यदि वयं प्रथममेनास्य उचने द्रोपाणुज्ञापयिष्याम-
 स्तदैव आडुल्ल्याकुलीभूतं मन् किमपि वक्ष्यति ततोऽस्य शास्त्रप्रज्ञानादिस्वरूपं न ज्ञान्यत-इत्यादि निरुच्योक्तम्—
 'तथापि नामभिः काश्चिद्गण' । तेनोक्तम्—'हंमव्याकरणप्रभृतीनि लक्षणशास्त्राणि, माधकाव्यादिमहाकाव्यानि, फाट-
 म्बयार्थदिकथा, मुरारिमुग्ग्यानि नाट्यानि, जयदेवादिऽन्दाभिः, रुन्दली विरणान्त्यभयदेवन्यापममुखास्तकाः, काव्य-

प्रकाशप्रमुखा अलङ्काराः, सिद्धान्ताश्च सर्वेऽपि' । श्रीपूज्यैश्च—'अहो! अनेन घनं गच्छो वादितः । किमस्यैतावन्मानं शास्त्रपरिज्ञानमस्ति वा नवेत्युपलक्षयामः'—इति हृदये विचार्योक्तम्—'आचार्य! लक्षणायाः किं स्वरूपं कति भेदाः?' इत्यादि । तस्मिंश्च सर्वेऽपि काव्यप्रकाशानुसारेण ब्रुवाणे—'यदि वयमिदानीमेव निषेधनाभिप्रायेण गाढं भणिष्यामस्तदाऽसावत्रैव स्थास्यति, न करिष्यत्यायतनानायतनविचारम्, तस्मादसावद्यास्खलितप्रसरः सन् वदतु; यद्वा परामहङ्कारकोटिं रोहती'त्यादि विमृश्य श्रीपूज्यैर्न किमपि तादृशं वचनं भणितं येन स दूयते । ततस्तेन बह्वीं गलगर्जिं कृत्वा भणितम्—'आचार्य! अनायतनं कस्य सिद्धान्तस्य मध्ये कथितमस्ति, यदेवं भवान् वराकान् लोकान् विप्रतारयतीति?' श्रीपूज्यैरुक्तम्—'दशवैकालिकौघनिर्युक्ति—पञ्चकल्प-व्यवहारादिसिद्धान्तमध्ये कथितमस्तीति' । तेनोक्तम्—'आचार्य! गाढतराभ्यासवशादौघनिर्युक्तिः सकलाऽपि स्वनामसदृशी मम भूताऽस्ति, परं तन्मध्येऽनायतनं कापि भणितं नास्ति' । श्रीपूज्यैरुक्तम्—'आचार्य! दूरे सन्त्वन्ये सिद्धान्ता यदि कथमपि वयमौघनिर्युक्त्यक्षरैः कृत्वा देवगृहं जिनप्रतिमा वाऽनायतनं भवतीति भवन्तं मानयामस्तदा वयं जयामः' । तेनोक्तम्—'प्रमाणं परमिदानीमुत्तरं बभूव, प्रभाते वार्ता । पूज्यैरुक्तम्—'एवं भवतु' । स च सा० क्षेमन्धरदत्तहस्तः स्वपौपधशालायां जगाम । तत्र च श्रीपूज्यपादस्थित-गृहोपरि वद्धं पट्टमुद्दिश्य सा० क्षेमन्धरे शृण्वति सा० रासलपित्रा सा० धणेश्वरेणोक्तम्—'प्रातर्ज्ञास्यते पादवद्धस्य चीरकटकस्य प्रमाणम्' । प्रोच्छलितकोपारक्तनेत्रेण सा० क्षेमन्धरेणोक्तम्—'अरे लम्पक ! तदीयस्य वृहत्तरस्याऽपि मानोऽस्ति श्रीपूज्यपादस्थितं चीरकटकम्' । प्रद्युम्नाचार्येणोक्तम्—'साधो ! कीदृशेन कारणेनात्मनोऽपि मध्ये कलहः क्रियते? । प्रातः सर्वमपि भद्रं भविष्यति । सर्वेषामपि मानानि प्रमाणानि ज्ञास्यते' । तदनन्तरं सा० क्षेमन्धरो वन्दित्वा श्रीपूज्यान्त आगतः । तत्र च—

यदपसरति शेषः कारणं तत् प्रहर्तुं, ऋगपतिरपि कोपात् संकुचत्युत्पतिष्णुः ।

हृदयनिहितवैरा गूढमन्त्रोपचाराः, किमपि विगणयन्तो बुद्धिमन्तः सहन्ते ॥

[४८]

इत्यादिधीरपुरुषसमाचारमजानानाः साधवः श्रावकाश्च । श्रीपूज्यानामग्रे भणति—'मस्तकेन वन्दे' । स्वकपोलावलीमास्फाल्य तेनोक्तम्—'युष्माभिः किमिति किमपि न भणितम्?' पूज्यैरुक्तम्—'भो ! स्थिरीभव, न ह्येकेनैव स्वमेन रात्रिर्विभास्यति' । प्रद्युम्नाचार्येण चाकारितस्वपक्षानुयायिप्रभूताचार्यपण्डितैः सह जाज्वल्यमानेषु प्रदीपेषु सकलामपि रजनीमौघनिर्युक्तिस्त्रवृत्तिपुस्तकानि वाचितानि परमनायतनस्वरूपप्रतिपादकं स्थानकं न लब्धम् । पश्चात्पूज्यानां पार्श्वे मानुषं प्रेषितम् । पूज्यैश्च तदीयपृच्छानुसारेणोद्देशः कथितः । तैरपि पूज्योपदिष्टमुद्देशं गवेषयद्भिर्लब्धं स्थानकम् । अनायतनप्रतिपादकगाथासम्बद्धवृत्त्यक्षराण्यन्यगाथावृत्त्यक्षरैः सह संयोज्य तेन चिन्तितानि । प्रातःक्षणे च सहस्रसंख्यलोकानुगम्यमानमार्गः, अभयडदण्डनायकदत्तहस्तकः समाहूतदेशान्तरीयानेकाचार्यपरिकरितः प्रद्युम्नाचार्यः समाजगाम श्रीपूज्यालङ्कृत आवासे । अधस्तनभूमिकायां च क्षुद्रत्वेन शीघ्रमुपविष्टाः सर्वेऽप्याचार्याः । श्रीपूज्या अप्युपरितनभूमिकातः स्वपरिवारेण सह तत्राययुः । वैयावृत्त्यकरेण जिनागरगणिना तत्र तेषां तादृशं कपटमालोक्य श्रीपूज्या विज्ञप्ताः—'प्रभो ! क्व निषद्यां ददे?' पूज्यैरुक्तम्—'अन्यत्किमप्युपवेशनस्थानकं न दृश्यतेऽतोऽत्रैव देहि' । तेनोक्तम्—'प्रभो ! संमुखा योगिनी भविष्यति' । 'भवतु श्रीजिनदत्तस्मरिर्भलिष्यति, त्वं देहि निषद्यामत्रैवेति' । तदनन्तरं श्रीपूज्यास्तत्रोपविष्टाः । सा० क्षेमन्धर-वाहित्रिकोद्धरणाभ्यां हस्तौ योजयित्वा श्रीपूज्या विज्ञप्ताः, यथा—'प्रभो ! ईदृग्मेलापको घनेभ्यो दिनेभ्योऽद्य संजातोऽस्माभिर्दृष्टः, अतो यदि गीर्वाणभाषया यूयं ब्रूत तदाऽस्मत्कर्णयोः सुखं भवति' । श्रीपूज्यैरुक्तम्—'न किमप्येतद्विरूपमस्ति, परं परतः प्रद्युम्नाचार्याणामग्रे कथयत' । तदनन्तरं ताभ्यां प्रद्युम्नाचार्य वन्दित्वा भणितम्—'मस्तकेन वन्दे, किल लोकमध्ये एवं श्रूयते यदुत देवाः सर्वदेव संस्कृतभाषया परस्परं भाषन्ते परं ते न दृश्यन्ते; अतोऽस्माकं महत् कुतूहलमस्तीति यदि यूयमस्मासु महान्तमनुग्रहं कृत्वा संस्कृतभाषया ब्रूत, तदा

स्मारा देवदर्शनेच्छा पूर्णते; यतो युवाभ्यां द्वाभ्यामपि रूपेण देवा निर्जिताः। विहस्य प्रद्युम्नाचार्येणोक्तम्—‘अहो श्राद्धाः किं यूयं संस्कृतभाषामध्ये परिच्छिन्त ! ताभ्यामुक्तम्—‘मस्तकेन वन्दे, यद् यूयं भणथ तत् सत्यमेव। यतो मरुस्थलोत्पन्ना वदरस्य धृन्तमधस्तादुपरिष्टाद्वा भवतीत्यपि न जानन्ति। पर तथापि, भट्टारकाः ! क्व यूयं क्व वयम्, पुनरधाम्भ्रान्याद् युष्माक सर्वाभ्यामपि सयोगो वभूवेति, यदि कथमप्यस्मत्कर्णयोः सुरज जनयत तदाऽतिसमाधान भवति; यतः क्व पुनरपीदृशः संयोगः संभाव्यते—इत्यादि; श्रानकोपरोधात् प्रद्युम्नाचार्येणोक्तम्—‘प्रमाणमिति’। तदनन्तर श्रीपूज्यैस्तत्समीपे खटिका-संप्रदिके दृष्टोक्तम्—‘केनाभिप्रायेणैष खटिकाखण्ड आनीतः ?’ प्रद्युम्नाचार्येणोक्तम्—‘कदाचित् संस्कृतभाषया वृत्ता कश्चिदपशब्दः पतति, तस्य साधनकृते’। श्रीपूज्यैरुक्तम्—‘यो हि मुखोपरि शब्द साधयितुमसमर्थस्तस्य संस्कृतभाषया वक्तु कोऽधिकारः ?, तस्मात् परतः क्षिप्यताम्। तथैषा सपुटी किमर्थमानीता ? प्रद्युम्नाचार्येणोक्तम्—‘पतिप्यदपशब्दलेखनार्थम्’। श्रीपूज्यैरास्फाल्योक्तम्—‘यो हि पतितानपशब्दानात्महृदयेऽप्यधारितु न शक्नोति तस्य वादादिषु का जिगीषा ?, तस्मात् सपुत्र्यपि परतः क्रियताम्’—इत्याक्षिप्य परतः कारिते खटिका सपुटिके। तत्र च तर्करीत्याऽनायतनस्थापन-निषेधनार्थं संस्कृतभाषया तयोर्तुनतोर्भरतेश्वर बाहुनल्योरि महासंरम्भेण वायुद्वं सजातम्। तत्र च यादृशं किमपि प्रद्युम्नाचार्येणोक्त तादृश सर्वमपि कुतूहलिना प्रद्युम्नाचार्यकृतवादस्थलेषु द्रष्टव्यम्। यथा श्रीजिनपतिस्वरिभिः प्रद्युम्नाचार्यवचनानि निराकृत्य सर्वलोकसमक्ष स्वरतरमार्गः स्थापितस्तथा प्रद्युम्नाचार्यकृतवादस्थलोपरि श्रीजिनपतिस्वरिकृतवादस्थलानि द्रष्टव्यानि। यथा महान् प्रमोदो भवति। अत्र च गौरवभिया न लिखितानि। यतः श्रानकोपरोधादित्यमेता वार्ता लिख्यन्ते, अतः श्रावकोपयोगिन्य एव वार्ता लेख्याः; वादस्थले लिखिते त्वेता वार्ता अपि दुर्गह्याः स्युरिति।

तथापि किंचिदुच्यते। प्रद्युम्नाचार्येणोक्तम्—‘यत्र देवगृहादौ साक्षात् साधवो वसन्ति तद् भवत्वनायतनम्, यत्र तु वहिःस्थितेरेव सारा क्रियते तत्र का वार्तेति ?’। श्रीपूज्यैः सोपहासमुक्तम्, यथा—‘आचार्य ! साराशब्द प्रयुज्जानेन भवता वर्तमानकालवर्तिशास्त्रपरिज्ञानता स्वकीया प्रकाशिता’। तेनोक्तम्—‘किं साराशब्दो नास्ति ? पूज्यैरुक्तम्—‘नास्त्येव’। तेनोक्तम्—‘सर्वलोकप्रसिद्ध शब्द वचनमात्रेणाचार्य ! माऽपलापी’। पूज्यैरुक्तम्—‘को लोकः ?—किं हलधर-गोपालादिस्तत्राभिप्रेतः ?, किं वा लभणादित्रिद्यापारदृष्ट्वा पण्डितगणः ?। यद्याद्यपक्षस्तदा गीर्वाणभाषान्तराले हलधरादिभाषा वृत्ताणस्त्वमात्मान पण्डितसमाध्ये लघु करोषि; अथ द्वितीयः पक्षस्तर्हि कश्चित्पण्डितं साक्षिण कुरु; अथवा क्वापि केनापि पण्डितेन प्रयुक्त दर्शयेति’। आकुलव्याकुलीभूतेन तेनोक्तम्—‘सारणारणेत्यादि’। श्रीपूज्यै भोपहाममुक्तम्—‘अहो ! वर्तमानकालशास्त्रदर्शिता’—इत्यादि। तदनन्तर विलक्षीभूतेन तेनोक्तम्—‘सिद्धान्तानुयायिनि विचारे प्रारब्धे कीदृशीयं शब्दापशब्दचिन्ता ?, प्रस्तुत एव सिद्धान्तः किमिति न वाच्यते ?’ पूज्यैरुक्तम्—‘एव क्रियताम्’। तेन च मण्डिता स्थापनिका धृता च तदुपयोगनिर्णयुक्तिसूत्रवृत्तिपुस्तकमत्कर्मपत्रभृता कपरिका। पूज्यैरुक्तम्—‘को वाचयिष्यति ?’ तेन द्वाभ्यामिप्रायेणोक्तम्—‘अहं वाचयिष्यामि’। सरलाश्रयैः श्रीपूज्यैश्चित्तितमहो ! किमस्य क्षोभनशान्मतानालः (१) साम्प्रतमभूत्, यदसान्सारमग्रे वाचकत्वाद्गीकारेण स्वस्य लघुता न गणितवानिति। भवतु वा। प्रकटमुक्तम्—‘एव कुर्वति’। तदनन्तरम्—

नाणस्स दंसणस्स य चरणस्स य तत्थ होइ वाघाओ ।

वज्जिज्ज वज्जभीरू अणाययणवज्जओ खिप्पं ॥

[४९]

जत्थ साहम्मिमया वह्वे भिन्नचित्ता अणारिया । मूलगुणपण्डिसेवी अणाययणं तं चियाणाहि ॥ [५०]

जत्थ साहम्मिमया वह्वे भिन्नचित्ता अणारिया । उत्तरगुणपण्डिसेवी अणाययणं तं चियाणाहि ॥ [५१]

जत्थ साहम्मिया बहवे भिन्नचित्ता अणारिया । लिंगवेसपडिच्छन्ना अणाययणं तं विद्याणाहि ॥ [५२]
 आययणं पि य दुविहं दब्बे भावे य होइ नायव्वं । दब्बम्मि जिणहराई भावे मूलत्तरगुणेसु ॥ [५३]
 जत्थ साहम्मिया बहवे भिन्नचित्ता बहुस्सुया । चरित्तायारसंपन्ना आययणं तं विद्याणाहि ॥ [५४]
 सुंदरजणसंसग्गी सीलदरिहं कुणइ य सीलडुं । जह मेरुगिरीलग्गं तणं पि कणयत्तणसुवेइ ॥ [५५]

इत्यादिगाथावृत्तीः पूज्योपदर्शिता वाचयितुं प्रवृत्तः प्रद्युम्नाचार्यः । पूज्याश्चास्खलितवाण्या व्याख्यातुं प्रवृत्ताः । तदनु स्वमतस्थापनाभिप्रायरचितकूटबुद्धिनाऽन्यां गाथां वाचयित्वा प्रस्तुतपत्रद्वयोत्पाटनपूर्वकमन्यतरगाथासत्कवृत्तिं वाचयितुं प्रवृत्तः प्रद्युम्नाचार्यः । श्रीमत्पूज्यपार्श्वोपविष्टेन श्रीजिनहितोपाध्यायेन हस्ते गृहीत्वोक्तम् , यथा—‘आचार्य ! पाश्चात्यं पत्रद्वयं वाचयित्वेदं पत्रं वाच्यम्’ । सोऽपि व्याकुलतया गतस्मृतिः पत्राण्यग्रतः पश्चाच्च करोति । अत्राचसरे मातुलतया प्रतिपन्नमभयडदण्डनायकं लोकप्रसिद्धमामेत्यक्षरैः सम्बोध्य हेडावाहकेन श्रीमालवंशीयेन वीरणागेन भणितम् , यथा—‘त्वदीये नगरे स एव किं निगृह्यते यो रात्रौ चौर्यं करोति ? यस्तु दिवसे दीप्ते चौर्यं करोति स सुत्कलः’ । तदनन्तरं संभ्रमवशाद्दिगवलोकनं कृत्वाऽभयडदण्डनायकेनोक्तम्—‘हेडावाहक ! कियेतद् भवता भणितम् ? वीरणागेनोक्तम्—‘मामा ! पश्य पश्य, आचार्येण पत्रद्वयमपलपितम्’ । कोपावेगादभयडदण्डनायकेन हस्तस्थितया चर्मयष्ट्या पृष्ठप्रदेश आहतो वीरणागः । प्रद्युम्नाचार्योऽपि प्रस्तुतं वाचयितुं प्रवृत्तः । विस्तरेण व्याचक्षाणेषु श्रीपूज्येषु श्रीपूज्यभाग्यप्राग्भारप्रेरितेन प्रद्युम्नाचार्येणोक्तम्—‘आचार्य ! अनया रीत्या देवगृहमेवानायतनं भवति, न तु जिनप्रतिमा; युष्माभिस्तु प्रतिमाऽप्यनायतनत्वेन भणिता’ । श्रीपूज्यैर्विहस्योक्तम्—‘स्थिरीभव, आचार्य ! यदत्र सभायामात्ममुखेन भवता देवगृहमनायतनं भवतीति कथितं तेनास्माकं सर्वेऽपि मनोरथाः सिद्धाः । प्रतिमाऽप्यनायतनत्वेन भणिता’ । श्रीपूज्यैर्विहस्योक्तम्.....द्वा ज्ञेया । प्रद्युम्नाचार्येणोक्तम्—‘किं वचनमात्रेण किं वा कयाऽपि युक्त्या ? श्रीपूज्यैरुक्तम्—‘निर्युक्तिकं वचनं हलधरादय एव भाषन्ते न वयम्’ । तेनोक्तम्—‘तर्हि युक्तिं ब्रूहि’ । श्रीपूज्यैर्विमृश्योक्तम्—

एवमिणं उवगरणं धारेमाणो विहीइ परिसुद्धं ।

होइ गुणाणाययणं अविहि असुद्धे अणाययणं ॥

[५६]

अस्याश्च गाथाया व्याख्यानं श्रुत्वा विमना इव मौनं कृत्वा स्थितः प्रद्युम्नाचार्यः । तदनन्तरं सा० क्षेमन्धरेण हस्तयोजनपूर्वकमुक्तम्—‘मस्तकेन वन्दे, जिनप्रतिमाऽनायतनं भवति वा नवेति ?’ प्रद्युम्नाचार्येणोक्तम्—‘साधो ! अस्या गाथाया अनुसारेणेदं ज्ञायते, यदुत जैनी प्रतिमाऽपि भवत्यनायतनमिति’ । तत्पश्चात् क्षेमन्धरेण नेत्रयोरानन्दाश्रु विभ्रता स्वकीयमस्तककेशैः कृत्वा प्रद्युम्नाचार्यपादाबुद्ध्युद्यौ, पुत्रस्नेहाच्च भणितम्—‘वत्स ! एतावन्ति दिनानि श्रीजिनदत्तसूरि-मार्गे लग्नस्य मम भूतानि परं मम मनसि न परिणतम् । यदुत लक्षसंख्यद्रव्यव्ययेन कृत्वात्तुङ्गतोरणं देवगृहं निष्पादितमप्यविधिप्रवृत्तिवशादनायतनं भवतीति । इदानीं च तव मुखात् तादृशमपि देवगृहमनायतनं भवतीति श्रुत्वा महान् प्रमोदः संजातः’ । प्रद्युम्नाचार्येणोक्तम्—‘साधो क्षेमन्धर ! अन्येषां सिद्धान्तानामक्षराणि दर्शयित्वा देवगृहमनायतनं न भवतीति परिच्छेदयिष्यामि’ । श्रीपूज्यानामग्रे भणितम्—‘आचार्य ! अस्मन्नामाङ्किता रास-काव्य-चतुष्पद्यादयो न कारयितव्या न पाठयितव्याश्च’ । तदनन्तरं श्रीपूज्यैः सा० क्षेमन्धरदाक्षिण्यादुच्चैःस्वरेणोक्तम्—‘अहो ! यः कश्चिदस्माकमाज्ञां मनुते तेन प्रद्युम्नाचार्यपराजयनरूपार्थप्रतिबद्ध रास-काव्य-चतुष्पद्यादयो न कर्तव्या न पठितव्याः’ । आर्द्रहृदयत्वान्नेत्रयोरश्रुप्रवाहं विभ्रता सा० क्षेमन्धरेणोक्तम्—‘वत्स ! न मया भवन्तं विगोपयितुमारभितो वादः, किन्तु विद्यापात्रमात्मपुत्रं लब्धाचार्यपदं प्रतिबोध्य युगप्रधानगुरोः श्रीजिनपतिसूरेः शिष्यं कारयितुम्’—इत्यादि वदत्सु तेष्व-

विप्रमुदितैः श्रावकैः साधुभिश्च सह अभयडदण्डनायकदत्तहस्तकास्ततः स्थानादुत्थायोपरितनभूमिकायां प्रभृताः श्री-
पूज्याः, नागरिकलोकोऽपि । तत्र च पूज्यान् वन्दित्वा, अभयडदण्डनायकोऽधस्तादागतः । प्रद्युम्नाचार्योऽपि सांक्षे-
मन्धरदत्तहस्तको मनःखेदोद्भवमुत्कालिमगुणो लज्जानशाद् भूमिमनलोकयन् स्वपौषधशालाया गतः । इतरोऽपि कौतु-
कार्थी लोकः स्वकीये स्वकीये गृहे गतः ।

५९. स्वकीयगुरुप्रद्युम्नाचार्यहृदयस्यरुददर्शनादसुखिन्यभयडदण्डनायके सकलमपि नगर शून्यमिदं जातम् । बहिश्च
संघमध्येऽत्यानन्दोऽभवत् । भा० सभव-वैद्यमहदेव-ठ० हरिपाल-सा० क्षेमन्धर-वाहित्रिकोद्वरण-सा० सोमदेवादिस-
मुदायेन महापित्तरेण विजयस्रवकं वर्षापनकं च कारितम्-‘अहो ! एते परतो गता मदीयं गुरु विगोपयिष्यन्त्यतो
यद्यत्रैव कथमपि शिष्यन्ते तदा भद्रं भवती’ति हृदि विमृश्याऽभयडदण्डनायकेन मालव्यदेशमध्यस्थिते गूर्जरीये
कटकं प्रतीहारजगदेवपार्श्वे विजित्किादानपूर्वकं मानुष प्रेप्य द्वितीये दिने सघमध्ये दापिता राजाज्ञा, यथा-‘राजाधि-
राजश्रीभीमदेवसाज्ञाऽस्ति यदि धूममितः स्थानादस्माभिरमुत्कलिताः सन्तो यास्येति’ । धृतं च राजपुत्रशतमेक
गुप्तवृत्त्या संघस्य प्राहरिकपदे । सघोऽपि स्वचेतमि यदपि तदपि संभावयितुं प्रवृत्तः । विजयदर्शनोच्छलितपरमानन्द-
वशाद् भाण्डशालिक्रमभवः श्रीपूज्याना पार्श्वे समागत्य हर्षप्रकरोद्भवद्गद्गदस्वरेण भणितुं प्रवृत्तः, यथा-‘प्रभो !
जानामि तानकीन पराक्रमम्, यतः सिहस्य पीतकाः मिहा एव भवन्ति न शृगालाः; पर कपटवहुला गूर्जरत्रास्तत्र
च येनापि तेनापि सम भाऽऽस्फाल्यताम् । कापटिकगूर्जरलोककूटप्रयोगात् कृता चेद्बचनीयता तादृशी भवति यादृश्या
स्वकीय मुत्समुद्घाटयितुं न शक्यते-इत्याशङ्क्य मया वादकरणविषयेऽनुमतिर्न दत्ता । भवता च प्रभो ! अतीव शोभन
कृतं यद् गूर्जरत्रामध्यप्रदेशे समस्ताचार्यमुकुटभूतं प्रद्युम्नसरिं सकललोक्रममक्ष निर्जित्योर्ध्वीं कृता स्वकीयाहुलिका ।
प्रभो ! तत्रैकेन चरित्रेण घनमानन्दितस्य स्वर्गस्थस्य श्रीजिनदत्तसुरेण विस्मृतो निश्चितममृतपानामिलापः । प्रभो !
तानकीन धैर्यमालोभ्य शासनदेवताऽप्यद्यात्मानं सजीवभूतं मन्यते । प्रभो ! त्वदीयामीदर्शी वादलब्धिं दृष्ट्वा भग-
वती सरस्वत्यपि स्वप्रसादस्य माहात्म्यं ज्ञातवती । प्रभो ! तवेदं साहसमवेक्ष्य पुरन्दरादयो देवा अपि भवतो वरप्रदा-
नोत्सुकाः सजाताः-इत्यादिना वहाँ प्रशंसा कृतान् भा० सभवः । श्रीमालनशभूषणवैद्यसहदेव-व्य० लक्ष्मीधर-ठ०
हरिपाल-सा० क्षेमन्धर-वाहित्रिकोद्वरणादयोऽपि सघप्रधानपुरुषाः श्रीपूज्याना पार्श्वे समागत्याभयडदण्डनायकस्य
दुष्टमभिप्रायं कथयामासुः । श्रीपूज्यैर्विस्मृत्योक्तम्-‘अहो श्राद्धाः ! अनिशुचिः काऽपि न कार्या । श्रीजिनदत्तसुरिपा-
दप्रसादात् सर्वं भद्रं भविष्यति । पर परमेश्वरश्रीपार्श्वीराधनार्थं स्नात्रकायोत्सर्गादिधर्मकृत्येषु घृता यूयं भवतेति’ ।
श्रीपूज्योपदेशाद्भक्त्योद्यते सचे सति सुखेन जातानि चतुर्दश दिनानि पर निर्गमः कोऽपि न सजातः । तदनन्तरं
संघमध्यस्थितलोक्रमध्यादौष्टिकाः शते द्वे सघस्य त्रेयःकृते श्वःरुच्ये किमपि साहसं तादृशं करिष्यामो येन सघः
सर्वोऽपि स्वकीये स्वकीये स्थानके प्रभृतो भविष्यतीत्यभिप्रायेण प्रगुणीभूताः ।

इत्थं-अभयडदण्डनायकप्रेषितमानुषेण कटकमध्ये गत्वा श्रीजगदेवप्रतीहारपादयोः पुरो धृता स्वस्वामिनिजित्किा ।
श्रीजगदेवनिरोपाद् वाचयितुं लग्नं पारिश्रितिकं, यथा-अत्र देशे साम्प्रतमतिमहर्द्धिरुः सपादलक्षीयो बहुलोकः समा-
गतोऽस्ति । यदि युष्माकं निरोपो भवति तदा राजकीयानां घोटकानां कृते दालिं करोमीति’ । श्रुत्वा च कीपाधिरुडेन
श्रीजगदेवेन तत्क्षणादेव स्वकीयपारिश्रितिकहस्तेन लिखितो राजादेशः । लिखितं च तत्र-‘मया महता क्रमेण साम्प्रतं
श्रीपूज्यश्रीराजेन सह सन्धिः कृतोऽस्त्यतो यदि सपादलक्षीयस्य लोकरुस्य हस्तं लास्यसि तदा गर्दभोदरे ता सेनपि-
प्यामि’-इति राजादेशेन सह प्रेषितो मानुषः । पश्चात् तेनापि चोत्तालगत्या गत्वा दत्तो दण्डनायकहस्ते राजादेशः ।
वाचयित्वा च त दण्डनायकेन बहुमानपूर्वकं मुत्कलितः सन् सघः समागतः श्रीमदणहिलपाटकनामपचने । तत्र च
श्रीपूज्यैः स्वगोत्रीयाश्रित्वादिशदाचार्याः स्वमण्डल्या समुदेशं कारयित्वा वचनदानपूर्वकं सम्मानिताः ।

६०. ततः संवेन सह लवणखेटे प्रभूताः श्रीपूज्याः । तत्र च पूर्णदेवगणि-मानचन्द्रगणि-गुणभद्रगणीनां क्रमेण दत्तं वाचनाचार्यपदम् । सं० १२४५ फाल्गुने पुष्करिण्यां धर्मदेव-कुलचन्द्र-सहदेव-सोमप्रभ-सूरप्रभ-कीर्त्तिचन्द्र-श्रीप्रभ-सिद्धसेन-रामदेव-चन्द्रप्रभाणां संयमश्री-शान्तमति-रत्नमतीनां च दीक्षा दत्ता । सं० १२४६ श्रीपत्तने श्रीमहावीरप्रतिमा स्थापिता । सं० १२४७, (?) सं० १२४८ लवणखेटे जिनहितस्योपाध्यायपदं प्रदत्तं । सं० १२४९ पुष्करिण्यां मलयचन्द्रो दीक्षितः । सं० १२५० विक्रमपुरे पद्मप्रभसाधोराचार्यपदं दत्तं-श्रीसर्वदेवसूरिरिति नाम कृतम् । सं० १२५१ माण्डव्यपुरे व्यवहारकलक्ष्मीधरादिप्रभूतश्रावकाणां सालारोपणादि विस्तरेण कृतम् ।

६१. ततोऽजयमेरौ विहारः । तत्र च म्लेच्छोपद्रवे मासद्वयं यावन्महाकष्टस्थितौ पत्तने समागत्य भीमपल्ल्यां चतुर्मासी कृता । कुहियपग्रामे जिनपालगणेर्वाचनाचार्यपदं दत्तम् । लवणखेटे राणकश्रीकेलहणकृतसामवादोपरोधाक्षिणावतारत्रिकावतारणं स्नानितम् । सं० १२५२ पत्तने विनयानन्दगणिर्दीक्षितः । सं० १२५३ भाण्डागारिकनेमिचन्द्रश्रावकः प्रतिबोधितः । पत्तनभङ्गानन्तरं धाटीग्रामे चतुर्मासी कृता । सं० १२५४ श्रीधारायां श्रीशान्तिनाथदेवगृहे विधिः प्रवर्तितः । तर्कोपन्यासैश्च महावीरनाम्ना दिग्म्बरो रञ्जितः । रत्नश्रीप्रवर्तिनी दीक्षिता । नागद्रहे चतुर्मासी कृता । सं० १२५६ चैत्र वदि ५ लवणखेटे नेमिचन्द्र-देवचन्द्र-धर्मकीर्त्ति-देवेन्द्रनामानो व्रतिनः कृताः । सं० १२५७ श्रीशान्तिनाथदेवगृहे प्रतिष्ठारम्भः प्रधानशकुनाभावे विलम्बितः । सं० १२५८ चैत्र वदि ५ शान्तिनाथविधिचैत्ये श्रीशान्तिनाथप्रतिमा प्रतिष्ठिता, शिखरश्च । चैत्र वदि २ वीरप्रभ-देवकीर्त्तिगणी दीक्षितौ । सं० १२६० आषाढ वदि ६ वीरप्रभगणि-देवकीर्त्तिगण्योरुपस्थापना कृता । सुमतिगणि-पूर्णभद्रगण्योर्व्रतं दत्तम् । आनन्दश्रियो महत्तरापदं दत्तम् । श्रीजिसलमेरौ देवगृहे फाल्गुन सुदि २ श्रीपार्श्वनाथप्रतिमा स्थापिता । स्थापना च सा० जगद्धरेण महाविस्तरेण कारिता । सं० १२६३ फाल्गुन वदि ४ सहं० कुलधरकारितश्रीमहावीरप्रतिमा लवणखेटे प्रतिष्ठिता । नरचन्द्र-रामचन्द्र-पूर्णचन्द्राणां विवेकश्री-मङ्गलमति-कल्याणश्री-जिनश्रीसाध्वीनां दीक्षा दत्ता, धर्मदेव्याः प्रवर्तिनीपदं च । ठ० आञ्जलि-प्रभृतिवाग्गडीयसमुदायः श्रीपूज्यपादवन्दनार्थमागतो लवणखेटे । सं० १२६५ मुनिचन्द्र-मानभद्रगणी दीक्षितौ, सुन्दरमतिरासमतिश्च । सं० १२६६ विक्रमपुरे भावदेव-जिनभद्र-विजयचन्द्रनामानो व्रतिनः कृताः । गुणशीलस्य वाचनाचार्यपदं दत्तम्, ज्ञानश्रियश्च दीक्षा । सं० १२६९ श्रीजावालपुरे श्रीविधिचैत्यालये महता विस्तरेण महं०कुलधरकारितश्रीमहावीरप्रतिमा स्थापिता । श्रीजिनपालगणेरुपाध्यायपदं दत्तम् । धर्मदेवीप्रवर्तिन्याश्च महत्तरापदं दत्तं प्रभावतीति नाम कृतम् । महेन्द्र-गुणकीर्त्ति-मानदेवानां चन्द्रश्री-केवलश्रयोश्च दीक्षा दत्ता । ततो विक्रमपुरे विहारः ।

६२. सं० १२७० वाग्गडीयसमुदायप्रार्थनया श्रीवाग्गडदेशे विहृताः । दारिद्रेरके शतसंख्यश्रावक-श्राविकाणां सम्यक्त्वारोपण-सालारोपण-परिग्रहपरिमाणदानोपधानविधापनादिधर्मकृत्यकृते महाविस्तरेण सप्त नन्दयः कृताः । सं० १२७१ बृहद्वारे संमुखगतश्रीआसराजराणकप्रमुखप्रभूतलोकैः सह महाविस्तरेण ठ० विजयश्रावककारितायां महत्यामुत्सर्पणायां प्रविष्टाः श्रीपूज्याः । नन्द्यादिकं च दारिद्रेरकवत्तत्र कृतम् । मिथ्यादृष्टिगोत्रदेवतादिमिथ्यात्वकृत्यपरिहारकारापणेन समुदायस्य महान् प्रमोदो जनितः । सं० १२७३ तत्रैव बृहद्वारे लौकिकदशाहिकापर्वापरि गङ्गायात्राभिमुखेषु तत्रागतेषु बहुषु राणकेषु सत्सु नगरकोट्टीयराजाधिराजश्रीपृथ्वीचन्द्रसाक्षेत(सहायात ?) काश्मीरीयेन श्रीजिनप्रियोपाध्यायशिष्यजिनदासापरनामश्रीजिनभद्रसूरिगोत्साहितेन पण्डितमनोदानन्देन श्रीजिनपतिस्वरिपौषधशालाद्वारे पत्रावलम्बनं वद्धुं ब्राह्मण एकः प्रेषितः । सोऽपि द्वितीयाद्धे प्रहरसमये वसतिद्वार आगत्य पत्रावलम्बनं वद्धुं प्रवृत्तः । विस्मयवशाद् दूरदेशे गत्वा धर्मरुचिगणिना संभाषितो ब्राह्मणः, यथा-‘वटो ! किं करोषि ?’ निर्भयः सन् स प्राह-‘पण्डितमनोदानन्दो युष्मद्गुरुनुद्दिश्य पत्रावलम्बनं करोति’ । धर्मरुचिगणिना सोपहासमुक्तम्-‘वटो ! मदीयसन्देशमेकं पण्डितस्याग्रे कथयेर्यथा-पण्डितश्रीजिनपतिस्वरिशिष्येण धर्मरुचिगणिना मम मुखेनेदं

भाणितम्, यथा—पण्डितराज ! मनोदानन्द ! यदि मदीये भणिते लगसि तदद्यपश्चाच्छालम्बन कुर्याः, मा पत्रावलम्बनं कृयाः; अन्यथा दन्ता भङ्गयन्तीति” । मनोदानन्दपण्डितस्वरूप सर्वे पट्टा मुक्तः सन् गन्तुं प्रवृत्तो बटुः । धर्मरुचिगणिना सर्वं पूज्यानामग्रे निवेदितम् । श्रीपूज्यपादसमीपोपविष्टकङ्करविजयरुभावकेण पत्रावलम्बनगतां श्रुत्वा स्वकीयो मानुषः प्रेषितः । कथितं तस्याग्रे यथा—‘अहो ! त्वमस्य बटोः पादे लग्नो ब्रजेः । कस्मिन् कस्मिन् कटक एष बटुर्जतीति परिभाषयेः । वयं पृष्ठलग्ना एगगच्छामः स्म’—इत्यादिशिक्षा गृहीत्वा गतो मानुषो बटुपादैः । सभ्रमादो-सनादुत्थाय—‘भो भोः साधवः ! शीघ्रं प्राटृणुत’—इति भणन्तः स्वयं प्राटृताः श्रीपूज्याः । श्रीजिनपालोपाध्यायेन ठ० विजयकश्रापकेण विज्ञप्ताश्च, यथा—‘प्रभो ! साम्प्रतं भोजनवेला वर्तते, साधवश्च निहृत्य समागताः सन्त्यतो भोजनं कुरु; तत्पश्चात् तत्र यास्यत’ इति । तदुपरोधाद् भोजनं कृत्वोत्थिताः श्रीपूज्याः । श्रीजिनपालोपाध्यायैर्वन्दनापूर्वकं पादयोर्लंगित्वा विज्ञप्ताः, यथा—‘प्रभो ! मनोदानन्दपण्डितजयनार्थं मा प्रेषयत, यथाऽहं यामि युष्माकं प्रसादाच्च जेष्यामि, सहानीतानामस्माकं क उपयोगो यद्ययमेकैकेन मानुषेण सह स्वयमुचित्पृष्ठम् । तथा प्रभो ! तस्मिन् नराकै मनोदानन्दे युष्माकं कः सरम्मः । यतः—

कोपादेकतलाघातनिपातमत्तदन्तिनः । हरेर्हरिणयुद्धेषु कियान् व्याक्षेपविस्तरः ॥ [५७]

राजनीतानपि प्रथमं पदातयो युध्यन्ते पश्चाच्च नायकाः । श्रीपूज्यैरुक्तम्—‘उपाध्यायमिश्राः ! न ज्ञायते पण्डितस्वरूपम्, यथा पण्डितः कीदृशोऽस्ति’ । उपाध्यायेनोक्तम्—‘प्रभो ! भवतु पण्डितो यादृशस्तादृशो वा । सर्वत्र युष्माकं प्रसादो विजयते’ । श्रीपूज्यैरुक्तम्—‘वयमपि तत्रागमिष्यामः, परं भग्नस्त्रयं वक्तव्यमिति’ । उपाध्यायेनोक्तम्—‘प्रभो ! युष्मासु सनिहितेषु सत्सु मम जिह्वा लज्जागदाद् वक्तुं न बहति, अतो यूयमत्रैव तिष्ठत’ इत्यादि । श्रीजिनपालोपाध्यायनिहितोपरोधात् प्रसन्नमानसैः श्रीपूज्यैर्मन्त्रध्यानपूर्वकं मस्तके हस्तं दत्त्वा धर्मरुचिगणि-नीरभद्राणि-सुमतिगणिभिः, ठ० विजयकप्रमुखप्रधानश्रापके सह मनोदानन्दपण्डितजयनार्थं प्रेषितः श्रीजिनपालोपाध्यायः । सुरवाताप्रच्छन्ननिमित्तसमागतानेकराणकूपस्थानमण्डिते नगरकोट्टीयराजाधिराजश्रीपृथ्वीचन्द्रसभामण्डपे प्राप्तः श्रीजिनपालोपाध्यायः सपरिवारः ।

६३. श्रीपृथ्वीचन्द्रराजानमुपश्लोम्य तत्रस्यः पण्डितमनोदानन्दो भाषितः श्रीमदुपाध्यायेन, यथा—‘पण्डितराज ! किमर्थमस्मद्सतिद्वारे पत्रावलम्बनं दत्तम् ?’ तेनोक्तम्—‘जयनार्थम्’ । उपाध्यायेनोक्तम्—‘तर्हि कुरु कस्यापि पक्षस्याङ्गीकारम्’ । तेनोक्तम्—‘युष्मान् दर्शनगालेन स्थापयिष्यामीति मम पक्षः’ । श्रीउपाध्यायेनोक्तम्—‘कुरु प्रमेयमिति’ । तदनन्तरं तेनोक्तम्—‘विवादाध्यासिता दर्शनगालाः, प्रयुक्ताचारविकलत्वान्म्लेच्छमदिति’ । श्रीमदुपाध्यायेन निहस्योक्तम्—‘पण्डितराज मनोदानन्द ! त्वदुक्तेऽस्मिन्ननुमाने कति दूषणानि दर्शये ?’ तेनोक्तम्—‘यथाशक्ति दर्शये; परं तत्समर्थनाया समर्थनं भाव्यम्’ । श्रीमदुपाध्यायेनोक्तम्—‘पण्डितराज ! मापधानीभूय श्रूयताम्, यथा-विवादाध्यासिता दर्शनगालाः, प्रयुक्ताचारनिकलत्वान्म्लेच्छमदिति—भवतोस्तम्, तत्र प्रयुक्ताचारनिकलत्वादिति हेतुरनेकान्तिरुः, पद्दर्शनगालत्वे साधये पद्दर्शनगालन्तरपत्तिवनेनाभ्युपगतेषु बौद्ध-चार्वाकादिषु विपक्षभूतेष्वप्यस्य हेतोरुपमानात् । तथा साधनत्रिकलो दृष्टान्तः । तथा हि—त्वदुक्ताचारत्रैकस्य म्लेच्छेष्वेकदेशापेक्षया सामस्त्यापेक्षया वा भवेत् ? । न तानदाद्यविकल्पः, म्लेच्छा अपि हि स्वजात्यनुयायिना लोकाचारं किमपि कुर्वाणा दृश्यन्ते । लोकाचारश्च सर्वोऽपि वैदिक एवेत्यसिद्धो हेतुर्दृष्टान्तैः । अथवा सामस्त्यापेक्षया, तर्हि भगवानपि दर्शनगालः, नहि भगवानपि सर्वमपि वैदिकमाचारं कर्तुं शक्नोति’—इत्यादिना प्रकारेण तर्करीत्या युवाणेन समस्तराजलोकेचतसि चमत्कारकुर्वाणेन श्रीमदुपाध्यायेनानेकदूषणोद्भावनेन कदर्थितेऽपि प्राथमिकेऽनुमाने, धार्ष्ट्यादिन्यायानुमानानि भणितुं प्रवृत्तः प० मनोदानन्दः । प्रभूवप्रति-

भाप्रभावेन श्रीमदुपाध्यायेन स्थाने स्थाने ज्वलन्तीषु दीप्रासु दीपिकासु समस्तराजलोकसमक्षमसिद्धविरुद्धानैकान्तिका-
दिदूषणोद्भावनेन तान्यपि निराकृत्य जितो मनोदानन्दः । प्रधानानुमानभणनपूर्वकमात्मा च स्थापितो दर्शनाभ्यन्तर-
वर्तित्वेनोपाध्यायेन । उत्तरास्फुरणे वैलक्ष्याचिन्तितुं प्रवृत्तः पण्डितः, यथा—‘अहो ! तथाविधवैदग्ध्याभावादेते राजानो
यं कंचिद् यतिश्रुवाणं पश्यन्ति तमुद्दिश्य भाषन्ते यथाऽयं भद्रो वादीति; तस्मादहमपि किमपि श्रुवन्नसि यथाऽमी
जानन्ति पण्डितमनोदानन्दो गाढो वाग्मी’—इति विचिन्त्य—

शब्दब्रह्म यदेकं यच्चैतन्न्यं च सर्वभूतानाम् ।

यत्परिणामस्त्रिशुवनमखिलमिदं जयति सा वाणी ॥

[५८]

इत्यादि पठितुं प्रवृत्तः । ततश्च श्रीमदुपाध्यायेन कोपावेगादुक्तम्—‘अरे वठरशेखर ! किमेतदसम्बद्धं भापसे ?
मया त्वां पद्दर्शनवाह्यः कृतः प्रमाणसामर्थ्येन; यदि तव काऽपि शक्तिरस्ति तदा स्वकीयपत्रावलम्बनसमर्थनाय प्रमाणा-
नुयायि किञ्चिद् ब्रूहि । पूर्वपठितगुणनेऽपि वयमेव समर्थाः’ । तदनन्तरं श्रीमदुपाध्यायवचनेन श्रीजिनवह्नभस्त्रिकृत-
चित्रकूटीयप्रशस्ति-संघपट्ट-कर्मशिक्षादिसंस्कृतप्रकरणान्युदात्तस्वरेण गुणयतो धर्मरुचिगणि-वीरप्रभगणि-सुमतिगणीन्
दृष्ट्वा तत्रोपविष्टान्यराजभिरुक्तम्—‘अहो ! एते सर्वेऽपि पण्डिताः’ इति । मनोदानन्दपण्डितमुखे कालिमानमवलोक्य
राजाधिराजश्रीपृथ्वीचन्द्रेण चिन्तितम्, यथा—‘अहो ! न दृश्यते शोभना मनोदानन्दस्य मुखच्छाया । अतो यद्येप हार-
यिष्यति ततो महल्लाघवं मम भविष्यति । तस्मादिदानीमेवानयोः समश्रीकृतां करोमीति’—चिन्तनानन्तरं च श्रीमदुपा-
ध्यायानुद्दिश्योक्तम्—‘वृहन्त ऋपयो यूयमिति’ । मनोदानन्दमुद्दिश्योक्तम्—‘वृहन्तः पण्डिता यूयमिति’ । श्रीपृथ्वीच-
न्द्रराजवचनं श्रुत्वा श्रीमदुपाध्यायेन चिन्तितम्, यथा—‘अहो ! अद्यैतावत्प्रमाणेन संरम्भेण रात्रिप्रहरत्रयं जागरित्वाऽपि
न किमपि फलं संग्राप्तम्, यदित्थं निर्वचनीकृतेनापि मनोदानन्देन समं मम समश्रीकृता कृता राज्ञा स्वपण्डितपक्षपा-
तात् । भवतु, तथापि जयपत्रमगृहीत्वा मयेतः स्थानान्नोत्थातव्यमिति’ । प्रकटं च स्वस्कन्धास्फालनपूर्वकमुक्तम्—‘महा-
राज ! किमेतदुच्यते ? । मय्यूर्ध्वं सत्यन्यो भरते सकलेऽपि न कश्चित्पण्डितो भवति । यद्येप पण्डितस्तदा मया सह लक्षण-
मार्गेण तर्कमार्गेण साहित्यमार्गेण वा वदतु, अन्यथा स्वकीयमिदं पत्रावलम्बनं पाठयतु । अरे यज्ञोपवीतमात्रवहनशक्ते
मनोदानन्द ! श्रीजिनपतिसूर्युपरि पत्रावलम्बनं करोषि ? न जानासि रे वटो ! यदनेन सर्वविद्यानिर्णयदायकाः श्रीप्रद्युम्ना-
चार्यसदृशाः पण्डितराजाः सकललोकसमक्षं धूलीं चर्विताः’ । अत्रान्तरे श्रीपृथ्वीचन्द्रेण पत्रावलम्बनं गृहीत्वा पाठितम् ।
श्रीमदुपाध्यायेनोक्तम्—‘महाराज ! न तुष्यामो वयं पत्रावलम्बनपाटनमात्रेण’ । राज्ञोक्तम्—‘कथं तुष्यथ ?’ उपाध्या-
येनोक्तम्—‘जयपत्रलाभेन; यतो महाराज ! अस्माकमीदृशी दर्शनव्यवस्थाऽस्ति, यः कश्चिदस्मदुपाश्रयद्वार एकस्मिन्
दिने पत्रावलम्बनं वध्नाति तस्यैव हस्तेन द्वितीये दिने खोपाश्रयद्वारे जयपत्रमुद्भाव्यते । अतो महाराज ! यथा न्याय-
श्रीकरणैकसंमत्याऽस्मद्दर्शनव्यवस्था वृद्धिं प्राप्नोति तव सभायां तथा विधीयताम्’ । राज्ञा च लघुकृतस्वपण्डितमनोदा-
नन्दमुखकालिमावलोकनोच्छलितमानसिकदुःखेनापि न्यायविचारप्रवीणपार्श्वस्थितप्रभूतप्रधानलोकोपरोधात् स्वकीय-
पारिश्रितिकहस्तेन लेखयित्वा दत्तं जयपत्रं श्रीजिनपालोपाध्यायानां हस्ते । उपाध्यायैश्च धर्मलाभाशीर्वाददानपूर्वकं बहु-
लमुपश्लोकितो महाराजाधिराजश्रीपृथ्वीचन्द्रः । ततः स्थानादुत्थाय प्रातः क्षणे पंचशब्दवादनादिवर्द्धापनपूर्वकं गृही-
तजयपत्राः सपरिवाराः श्रीजिनपालोपाध्यायाः समागताः श्रीपूज्यानां समीपे । श्रीपूज्यैश्च स्वशिष्यनिष्पादितजिन-
शासनप्रभावनोद्भूतप्रभूतप्रमोदान्महासंभ्रमेणालापिताः श्रीमदुपाध्यायाः । सं० १२७३ ज्येष्ठवदि १३ शान्तिनाथ-
जन्मकल्याणके कारितं च वर्धापनकमानन्दभरनिर्भरेण तत्रत्यसमुदायेन ।

६४. सं० १२७४ बृहद्वारादागच्छद्विरन्तरा भावदेवमुनिर्दीक्षितः । सा० थिरदेवप्रार्थनया दारिद्रेरके चतुर्मासी-

कृता । तत्रापि नन्दयः पूर्ववत् । स० १२७५ जागलिपुरे ज्येष्ठसुदि १२ भुवनश्रीगणिनी-जगमति-मङ्गलश्रीमा-
 ध्वीत्रयेणसह निमलचन्द्रगणि-पद्मदेवगणी दीक्षितौ । स० १२७७ श्रीप्रह्लादनपुरे प्रभृताः प्रभाननाः कृता । अन्यदा
 नाम्यधस्तनप्रदेशोद्भूतग्रन्थिदोपोरिथतवेदनामशसजातमूत्रसंग्रहोरोगसत्करुदादात्मन आधुपो गमनमगम्य श्री-
 पूज्यैर्दत्ता यथोचिता शिक्षा चतुर्विधस्यापि सवस्य । मित्यादुष्कृत च दन्वा भणितं च संवस्यग्रे-‘सधेन मनोमध्ये का-
 ऽप्यनिवृत्तिर्चिन कार्या-यद्भोरिदानीं कथं भिन्प्यति, यतो येषा प्राणेनानेकैर्लोकैः सममास्फाल्यास्फाल्योक्त ते देवीभृता
 इति । यतः पश्चादपि श्रीसर्वदेवसूरि-श्रीजिनहितोपाध्याय-श्रीजिनपालोपाध्याया वयमिन् सर्वेषामप्युचर दातुं क्षमाः,
 युष्माकं मनोरथान् पूरयितु ममर्याः सन्ति । तथा वाचनाचार्यसूरप्रभ-कीर्तिचन्द्र-वीरप्रभगणि-सुमतिगणिनामान-
 श्रत्वारः शिष्या महाप्रधाना निष्पन्ना वर्तन्ते । येषामेकैकोऽप्याकाशस्य पततो धरणे क्षमः । परमस्माक स्वकीयपद-
 योग्यं परिभावयता वीरप्रभगणिः समागच्छति । वयमपि साम्प्रत सावाधा वर्तमहे । अतो यदि संघः कथयति तदि-
 दानीमपि स्वकीयपदे वीरप्रभगणिमुपवेशयामः’ । शोकरुहर्षप्ररुपाङ्गुलचित्तेन सधेन त्रिज्ञप्ताः श्रीपूज्याः, यथा-‘स्वामिन् !
 यद्युष्माक परिभानयता समागच्छति तदस्माकं प्रमाणम् , परमिदानीमौत्सुक्येन क्रियमाणमाचार्यपदस्यापनमतिशोभा-
 युक्तं न सभाव्यते । अतो यदि युष्माक निरोपो भवति तदाऽत्रत्यसमुदायलेखदर्शनसमागतमस्तदेशनास्तन्यस्वरतर-
 समुदायैरानन्दभरेण स्थाने विधीयमानासु महतीपूत्मपिणीषु वीरप्रभगणैराचार्यपदस्थापना महाविस्तरेण कार्यते’ ।
 श्रीपूज्यैरुक्तम्-‘यत्समुदायस्य पर्यालोचयतः समागच्छति तत्प्रमाणम्’ । तदनन्तरं समस्तलोकक्षमितक्षामणपूर्वकमन-
 शननिधिना निखिललोकचेतसि चमत्कार कृत्वा [स० १२७७ आपाठ सुदि १०] दिव गताः श्रीजिनपतिसूरयः ।

६५. तदनन्तरं श्रीपूज्यनिरहोञ्जलितपरमदुःखेन शून्यान्तःकरणेनापि पाश्चात्य[कृत्य]कृते श्रीपूज्याननेकमण्डपिका-
 मण्डिते निमानेऽध्यारोप्य स्थाने स्थाने च वारनिलासिनीभिस्तत्कालसुखदेन खरेण हृदयार्द्राकरणप्रवीणमेधरागादिशो-
 करारेण दैवोपालम्भाद्यर्थनिन्दनमधुमधुरेषु गीतेषु गीयमानेषु उञ्जल्यमानेषु च नानाविधेषु बहुषु वनफलेषु, पञ्च-
 शब्देषु च वाद्यमानेषु नेतुमारंभे समस्तलोकमहितेन चतुर्विधेन सधेन ।

अत्रान्तरे कणपीठमध्ये सावाधशरीरश्रीपूज्यवार्ताश्रयणादुचालीभूय जावालिपुरादागतः प्रधानसाधुसहित श्रीजि-
 नहितोपाध्यायः । स च तत्र तादृगनस्थान् श्रीपूज्याननलोस्य शोकभरविह्वलीभवन्मानसेन श्रीपूज्यगुणगणस्वरणपूर्वकं
 नानाप्रकारान् विलापान् कर्तुं प्रवृत्तः । यथा-

श्रीजिनशासनकाननसर्वद्विधिलासलालसे वसता ।
 हा श्रीजिनपतिसूरे !, किमेतदसमञ्जसमवेक्षे ? ॥ [५९]
 जिनपतिसूरे ! भवता श्रीपृथ्वीराजवृषसद’सरसि ।
 पद्मप्रभासिबदने नाऽरमिव जयश्रिया सार्धम् ॥ [६०]
 नथितप्रथिनप्रतिवादिजातजलधेः प्रभो ! समुद्युत्य ।
 श्रीसधमन-कृण्डे न्यधात् त्वमानन्दपीयूषम् ॥ [६१]
 बुभुवुद्विचक्रवाकी पद्मकांसरिति तर्कचक्रेण ।
 श्रीदति यथेच्छमुदिते जिनपतिसूरे ! त्वयि दिनेशे ॥ [६२]
 तव दिव्यकाव्यहृष्टावैकविध सौमनस्यमुल्लसति ।
 द्राक् सुमनसा च तत्प्रतिपक्षाणा च प्रभो ! चिग्रम् ॥ [६३]
 धातुविभक्त्यनपेक्षं क्रियाकलाप त्वनन्यसाध्यमपि ।
 य सापपत् जिनपते ! चमत्कृते कस्य नो जातः ॥ [६४]

मयि सति कीदृक् चासन्नयमत्र कविरिति नाम वहतीति । रोषादसुराचार्यं जेतुं किं जिनपते ! स्वरगाः ? ॥	[६५]
भगवंस्त्वयि दिवि गच्छति हर्षात्त्वदभिमुखमक्षताः क्षिप्ताः । सुररमणीभिर्मन्ये सारीभूतास्त एवाभ्रे ॥	[६६]
इन्द्रानुरोधवशतो मध्ये स्वर्गे ययौ भवानित्थम् । जिनपतिसूरे ! सन्तो दाक्षिण्यधना भवन्ति यतः ॥	[६७]
वामपदघातलभ्रेन्द्राप्यवतारितशरावपुटखण्डाः । स्वःश्रीविवाहकार्यं तव नूनं दिव्युद्धूभूताः ॥	[६८]
जिनजननदिनस्नानाधानेच्छातः किमाकुलीभूय । त्वं पञ्चत्वं प्राप्तः सुरपतिवज्जिनपतिर्भगवान् ? ॥	[६९]
त्वदभिमुखमिव क्षिप्तानाज्ञानारीभिरक्षतान् नूनम् । उपभोक्तुं वियदजिरे विचरति चन्द्रो मराल इव ॥	[७०]
नास्तिकमतकृदमरशुरुजयनायेवासि जिनपते ! स्वरगाः । परमेतज्जगदधुना विना भवन्तं कथं भावि ? ॥	[७१]
हा ! हा ! श्रीमज्जिनपतिसूरे ! सूरे त्वयीत्थमस्तमिते । अहह कथं भविता नीतिचक्रवाकी वराकीयम् ॥	[७२]
करतलधृतदीनास्ये श्रीशासनदेवि ! मा कृथाः कष्टम् । यन्मन्ये तव पुण्यैर्जिनपतिसूरिदिवमयासीत् ॥	[७३]
रे दैव ! जगन्मातुः श्रीवाग्देव्या अपि त्वचात्रेपि ? । ना मन्ये यदसुष्याः सर्वस्वं जिनपतिरहारि ॥	[७४]

इत्यादिशोकविलापभरोच्छलितमूर्च्छावसाने च धैर्यालम्बनपूर्वकं श्रीपूज्यपादौ वन्दित्वा पाश्चात्यकरणार्थं तैः सह शुद्धे स्थंडिले जगाम सपरिवारः श्रीजिनहितोपाध्यायः । तत्र च कृत्यं समस्तमपि कृत्वा स्वोपाश्रयगमनपूर्वकं श्रीगौतमस्वामिगणधरादिमहापुरुषचरितोत्कीर्तनेन सकलमपि लोकमाह्लादयति स्म । ततश्चतुर्मासी कृता जावालिपुरे ।

६६. ततः कालान्तरे श्रीसंघेन सह श्रीजावालिपुरे श्रीजिनहितोपाध्याय-श्रीजिनपालोपाध्यायादि-प्रधानसाधुसमन्वितः श्रीसर्वदेवसूरिः समस्तसंघसम्मत्या श्रीजिनपतिसूरिगुरुष्वदिष्टरीत्याऽऽचार्यपदोपयोगिपद्-त्रिंशद्गुणकलितसौभाग्यभाजनमुपादेयवाक्यं दशविधयतिधर्मादिभूतक्षमाकेलिभवनं वीरप्रभगणिं भक्तिभरसमागत-समस्तदेशवास्तव्यभव्यलोकसंघैः स्थाने स्थाने मण्डितेषु सत्रागारेषु, दीयमानेषु रासकेषु, गीयमानेषु युगप्र-धानगुरु [.....] अमारिघोषणायां निष्पाद्यमानायाम्, सहस्रसंख्यद्रव्यार्पणेन याचकवाञ्छासु पूर्यमाणसु, प्रधानरूपवेपलक्ष्म्या शक्रेण सह स्पर्धमानेषु लोकेषु, महामिथ्यादृष्टिभिरपि निरन्तरं प्रशस्यमाने जिनशासने, स्व-स्वदेवावहेलापरेष्वपरेषु दर्शनेषु, खरतरमार्गसत्कविरुदावलीं पठत्सु भट्टलोकेषु, नानाविधास्वाशिस्सु दीयमानसु, तलिकातोरणादिशोभाभूषिते श्रीमहावीरदेवभवने तीर्थप्रभावनानिमित्तं श्रीजिनपतिसूरिपट्टे माघसुदि ६ उपवेशयामास । कृतं च तस्य पूर्वगुरूपदिष्टं श्रीजिनेश्वरसूरिरिति नाम । आनन्दभरनिर्भरेण च संघेन कारिता महत्सुत्सर्पणा ।

*

*

*

*

*

६७. श्रीजिनेश्वरसूरीणां च संक्षेपनाचनेयम्-स० १२७८ माघ सुदि ६, श्रीमज्जिनेश्वरसूरीणा पदस्थापना । माघ सुदि ९, यशःकलशगणि-विनयरुचिगणि बुद्धिसागरगणि-रत्नकीर्त्तिगणि तिलरूपभगणि-रत्नप्रभगण्यमरकीर्त्तिगणि [नामानः] एते सप्त साधवो दीक्षिताः श्रीजावालपुरे । श्रीमाले मा०यशोवबलेन मह विहृत्य ज्येष्ठ सुदि १२, श्रीविजय-हेमप्रभ-श्री-तिलरूपभ-श्रीनिवेकप्रभ-चारित्रमालागणिनी-ज्ञानमाला [गणिनी]-सत्यमालागणिनीना दीक्षा । आपाठ सुदि १०, पुनः श्रीश्रीमाले सा० जगद्धरसत्कसमसरणप्रतिष्ठा श्रीशान्तिनाथस्थापना च । श्रीजावालपुरे देवगृहप्रारम्भश्च । जावालपुरे १२७९ माघ सुदि ५, अर्हदक्षगणि-विवेकश्रीगणिनी शीलमालागणिनी चन्द्रमालागणिनी-प्रियमालागणिनीना दीक्षा । श्रीमाले १२८० माघ सुदि १२, श्रीशान्तिनाथभवने ध्वजारोप । श्रीरूपभनाथ-श्रीगौतमस्वामि-श्रीजिनपतिस्व-रिमेघनादक्षेत्रपाल-यन्त्रातीप्रतिमाना प्रतिष्ठा । फाल्गुन वदि १, कुमुदचन्द्र-कनरुचन्द्र-पूर्णश्रीगणिनी-हेमश्रीगणिनीना दीक्षा । वैशाख सुदि १४, श्रीप्रह्लादनपुरे सकलनगरे(?) स्तूपे जिनपतिस्वरिप्रतिमा स्थापिता, विस्तरेण श्रीजिनहितोपाध्यायद्वारेण । स० १२८१ वैशाख सुदि ६, जावालपुरे विजयकीर्त्ति-उदयकीर्त्ति-गुणसागर-परमानन्द-कमलश्रीगणिनीना दीक्षा । ज्येष्ठ सुदि ९, जावालपुरे श्रीमहावीरभजने ध्वजारोपः । १२८३ माघ वदि २, चाहुडमेरौ श्रीरूपभदेवभजने ध्वजारोप । माघ वदि ६, श्रीस्वप्रभोपाध्यायपद मङ्गलमतिगणिन्या. प्रवर्तिनीपद च, वीरकलशगणि-नन्दिधर्धन-प्रियवर्धनगणिदीक्षा । १२८४ वीजापुरे श्रीवासुपूज्यदेवस्थापना, आपाठ सुदि २, अमृतकीर्त्तिगणि-सिद्धकीर्त्तिगणि-चारित्रमुन्दरिगणिनी-धर्ममुन्दरिगणिनीदीक्षा । स० १२८५ ज्येष्ठ सुदि २, कीर्त्तिरुलशगणि-पूर्णरुलशगणि-उदयश्रीगणिनीदीक्षा । ज्येष्ठ सुदि ९, वीजापुरे श्रीवासुपूज्यभजने जलानयनादिमहद्वर्द्धा ध्वजारोपः । १२८६ फाल्गुन वदि ५, वीजापुरे विद्याचन्द्र-न्यायचन्द्रा ऽमयचन्द्रगणिदीक्षा । १२८७ फाल्गुन सुदि ५, प्रह्लादनपुरे जयसेन-देवसेन-प्रबोवचन्द्राश्रीरुचन्द्रगणि-कुलश्रीगणिनी-प्रमोदश्रीगणिनीदीक्षा । १२८८ भाद्रपद सुदि १०, स्तूपध्वजप्रतिष्ठा श्रीजावालपुरे । आश्विन सुदि १०, स्तूपे ध्वजारोपः प्रह्लादनपुरे साधुश्रवणपालेन समुदायसहितेन राजपुत्रश्रीजगसीहमात्रिष्वेन महामहोत्सवेन कारितः श्रीजिनपालोपाध्यायद्वारेण । पौष सुदि ११, जावालपुरे शरचन्द्र-कुण्डलचन्द्र-कल्याणरुलश-प्रसन्नचन्द्र-लक्ष्मीतिलरुगणि-वीरतिलरु-रत्नतिलरु-धर्ममति-विनयमतिगणिनी-विद्यामतिगणिनी-चारित्रमतिगणिनीदीक्षा । चित्रकूटे ज्येष्ठ सुदि १२, अजितसेन-गुणसेन अमृतमूर्ति-धर्ममूर्ति-राजीमती-हेमावली कनकावली-रत्नावलीगणिनी-सुक्तावलीगणिनीदीक्षा । आपाठ वदि २, श्रीरूपभदेव-श्रीनेमिनाथ-श्रीपार्श्वनाथप्रतिष्ठा साधुलक्ष्मीधर सा०राहाम्या कारिता । सहस्र ८ लक्ष्मीधरेण वैचिताः (व्यथीकृता) । राजनिस्वानेषु बाधमानेषु जलानयनम् । १२८९ उज्जयन्त-शुभ्रजय-सम्भनकृतीर्थेषु यात्रा ठ०अश्वराज-मा०राल्हामाहाग्नेन कृता । सम्भतीर्थे च राडियमदण्डनामदिगम्बरवादिना [मह] पण्डितगोष्ठी । महामात्यश्रीनस्तुपालस्य सपरिवारस्य श्रीपूज्याना समुत्सागमनेन प्रभावना च । १२९१ वैशाख सुदि १०, जावालपुरे यतिरुलश-लामाचन्द्र-शीलगत-वर्मरत्न-चारित्ररत्न-मेघकृमागणि अभयतिलरुगणि-श्रीकुमार-शीलमुन्दरिगणिनी-चन्दनमुन्दरिदीक्षा । ज्येष्ठ वदि २, मूलकं श्रीविजयदेवसूरीणाचार्यपदम् । १२९४ श्रीसचहितोपाध्यायस्य पदम् । १२९६ फाल्गुन वदि ५, प्रह्लादनपुरे प्रमोदमूर्ति प्रयोधमूर्ति-देवमूर्तिगणीना महद्वर्द्धा दीक्षा । ज्येष्ठ सुदि १०, श्रीशान्तिनाथप्रतिष्ठा, साम्गत पचन उपप्रियोऽस्ति । १२९७ चैत्रसुदि १४, देवतिलक-धर्मतिलरुदीक्षा प्रह्लादनपुरे । १२९८ वैशाख ११, जावालपुरे स्वर्णदण्डे ध्वजारोपो मह०कुलधरेण समुदायसहितेन वसायगुणचन्द्रेण कारितः । १२९९ प्रथमाश्विन वदि २, महामात्रिकूलधरस्य मन्तराजलोकनगरलोकज्ञायाम्मोधिप्रोद्भामपारंगेन्दुमोदरेण महामहोत्सवेन दीक्षा, तस्य च कुलतिलरुमुनिरिति नाम सजातम् । १३०४ वैशाखसुदि १४, विजयवर्धनगणराचार्यपदस्थापना, जिनरत्नाचार्य इति नाम । त्रिलोकहि जौगहित-धर्माङ्ग हर्षदत्त सप्तप्रमोद-विनेरम-सुद्ध-देवगुरुभक्त-चारित्रगिरि सर्वजमक्त त्रिलोकानन्ददीक्षा । १३०५ आपाठ सुदि १०, श्रीमहावीर-श्रीरूपभनाथ-

श्रीनेमिनाथ-श्रीपार्थनाथविम्बानां नन्दीश्वरस्य च प्रह्लादनपुरे प्रतिष्ठा ।

इति श्रीजिनचन्द्रसूरि-श्रीजिनपतिसूरि-श्रीजिनेश्वरसूरिसत्कसज्जनमनश्चमत्कारिप्रभावनावाचार्त्तानामपरिमितत्वे-
ऽपि तन्मध्यवर्तिन्यः कतिचित् स्थूलाः स्थूला वार्ताः श्रीचतुर्विधसंघप्रमोदार्थम् ।

द्विहीवास्तव्यसाधुसाहुलिसुत सा० हेमाभ्यर्थनया ।

जिनपालोपाध्यायैरित्थं ग्रथिताः स्वगुरुवार्ताः ॥

[७५]

लोकभाषानुसारिण्यः सुखबोध्या भवन्त्यतः । इत्येकवचनस्थाने काऽपि [च] बह्वक्तिरपि ॥ [७६]

बालावबोधनायैव सन्ध्यभावः क्वचित्कृतः । इति शुद्धिकृचेतोभिः सद्भिर्ज्ञेयं स्वचेतसि ॥ [७७]

बुद्धये शुद्धये ज्ञानवृद्धये जनसमृद्धये । चतुर्विधस्य संघस्य भण्यमाना भवन्त्यतः ॥ [७८]

॥ उद्देशतो ग्रं० (?) १२४ ॥

६८. सं० १३०६ ज्येष्ठ सुदि १३, श्रीश्रीमाले कुन्थुनाथारनाथप्रतिमाप्रतिष्ठा । द्वितीयवेलाध्वजारोपणं च कारितं सा० धीधाकेन ।

सं० १३०९ श्रीप्रह्लादनपुरे मार्गशीर्ष सुदि १२, समाधिेश्वर-गुणेश्वर-देवेश्वर-साधुभक्त-वीरवल्लभमुनी-
नां तथा मुक्तिसुन्दरिसाध्वीदीक्षा । तस्मिन्नेव वर्षे माघ सुदि १०, श्रीशान्तिनाथ-अजितनाथ-धर्मनाथ-वासुपूज्य-
मुनिसुव्रत-सीमन्धरस्वामि-पद्मनाभप्रतिमायाः प्रतिष्ठा कारिता च सा० विमलचन्द्राहीरादिसमुदायेन । तथा हि-साधु-
विमलचन्द्रेण श्रीशान्तिनाथो नगरकोट्टप्रासादस्थो महाद्रव्यव्ययेन प्रतिष्ठापितः, अजितनाथो बल०साधारणेन, धर्मना-
थो विमलचन्द्रपुत्रक्षेमसिंहेन, वासुपूज्यः सर्वश्राविकाभिः, मुनिसुव्रतो गोष्टिकथेहडेन, सीमन्धरस्वामी गोष्टिकहीराकेण,
पद्मनाभो महाभावसारेण हालाकेन श्रीप्रह्लादनपुरे । तस्मिन्नेव संवत्सरे वाग्भटमेरौ श्रीआदिनाथशिखरोपरि स्वर्णदण्ड-
स्वर्णकलशौ प्रतिष्ठापितौ, सहजापुत्रेण वत्थडेन महोत्सवेन च तत्र गत्वाऽऽरोपितौ ।

सं० १३१० वैशाख सुदि ११, श्रीजावालिपुरे चारित्रवल्लभ-हेमपर्वत-अचलचित्त-लोभनिधि-मोदमन्दिर-गज-
कीर्ति-रत्नाकर-गतमोह-देवप्रमोद-वीराणन्द-विगतदोष-राजललित-बहुचरित्र-विमलप्रज्ञ-रत्ननिधाना इति पञ्चदश सा-
धवः कृताः । चारित्रवल्लभ-विमलप्रज्ञौ पितृ-पुत्रावेतन्मध्याज्ज्ञेयौ । तस्मिन्नेव वैशाखे १३ स्वातिनक्षत्रे शनौ वारे श्री-
महावीरविधिचैत्ये राजश्रीउदयसिंहदेवादिराजलोकसमागमे मह०जैत्रसिंहे राजमान्ये सति श्रीप्रह्लादनपुरीय-वाग्गडी-
यप्रमुखसर्वसमुदायमैलापके सति चतुर्विंशतिजिनालय-सप्ततिशत-संमैत-नन्दीश्वर-तीर्थकरमातृ-हीरासत्कश्रीनेमिनाथ-
उज्जयिनीसत्कश्रीमहावीर-श्रीचन्द्रप्रभ-शान्तिनाथ-श्रे०हरिपालसत्कसुधर्मस्वामि-श्रीजिनदत्तसूरि-सीमन्धरस्वामि-युग-
मन्धरस्वामिप्रभृतिनानाप्रतिमानां महामहोत्सवेन प्रतिष्ठा जज्ञे । प्रमोदश्रीगणिन्या महत्तरापदं च लक्ष्मीनिधिनाम
कृतम्, ज्ञानमालागणिन्याः प्रवर्तिनीपदम् ।

सं० १३११ वैशाख सुदि ६, श्रीप्रह्लादनपुरे श्रीचन्द्रप्रभस्वामिविधिचैत्ये श्रीभीमपल्ली प्रासादस्थितश्रीमहावीर-
प्रतिमा साधुभवनपालेन महामहोत्सवेन निजभुजोपाजितद्रव्यव्ययेन प्रतिष्ठापिता । श्रीऋषभनाथः समुदायेन,
अनन्तनाथो बोहित्येन, अभिनन्दनो मोल्हाकेन, वाग्भटमेरुनिमित्तं श्रीनेमिनाथ आम्वासहोदरेण भावसारेण केलह-
णेन, श्रीजिनदत्तसूरिप्रतिमा हरिपाललघुभ्रात्रा श्रे० कुमारपालेन । श्रीप्रह्लादनपुरे श्रीजिनपालोपाध्यायानामनशन
पूर्वं द्योगमनम् ।

सं० १३१२ वैशाख सुदि १५, चंद्रकीर्तिगणेरुपाध्यायपदं श्रीचन्द्रतिलकोपाध्याय इति नाम कृतम्, वाचना-

चार्यपद प्रबोधचन्द्रगणि-लक्ष्मीतिलरुगण्योश्च संजातम् । तदनन्तर ज्येष्ठ वदि १, उपशमचित्त-पवित्रचित्त-आचारनिधि-त्रिलोकनिधिदीक्षा ।

सं० १३१३ फाल्गुन सुदि ४, श्रीया(जा)गालिपुरे स्वर्णगिर्धुपरि महाप्रासादे नाहित्रिकोद्वरणप्रतिष्ठापितश्रीशान्ति-नाथस्थापना । चैत्र सुदि १४, कनककीर्ति-विभुधराज-राजशेखर-गुणशेखर-जयलक्ष्मी-कल्याणनिधि-प्रमोदलक्ष्मी-गच्छद्द्विदीक्षा । अनन्तर वैशाख वदि १, श्रीअजितनाथप्रतिमा प्रतिष्ठापिता । पद्म-मूलिगाभ्या बहुद्रव्यव्ययेन स्थापिता द्वितीयदेवगृहे । ततः प्रह्लादनपुरे आपाठ सुदि १०, भागनातिलरु-भरतकीर्त्तिदीक्षा । श्रीभीमपण्ड्या च तस्मिन्नेव दिने श्रीमहावीरस्थापना च ।

सं० १३१४ माघ सुदि १३, कनकगिर्धुपरिनिर्मापितप्रधानप्रासादोपरि ध्वजारोपः । श्रीउदयसिहराजप्रसाद-पूर्वक निर्विघ्न सजात । आपाठ सुदि १०, सरलहित-राजदर्शनसाधोर्ध्वद्विसमृद्धि-ऋद्धिसुन्दरि-रत्नवृष्टिसाध्वीना च श्रीप्रह्लादनपुरे महाविस्तरेण प्रव्रज्या ।

सं० १३१६ श्रीजागालिपुरे माघ सुदि?, धर्मसुन्दरिगणिन्याः प्रवर्तिनीपदम् । माघ सुदि ३, पूर्णशेखर-कनक-कलशयोः प्रव्रज्या । माघ सुदि ६, स्वर्णगिरौ श्रीशान्तिनाथप्रासादे स्वर्णकलश-स्वर्णदण्डारोपण पद्म-मूलिगाभ्या श्रीचा-चिगदेवराज्ये कारितम् । आपाठ सुदि १?, श्रीबीजापुरे श्रीगणसुपूज्यजिनमन्दिरे स्वर्णकलश-स्वर्णदण्डध्वजारोपणं विशेषेण श्रीसोममन्त्रिणा कारितम् ।

सं० १३१७ माघ सुदि १२, लक्ष्मीतिलरुगणेरुपाध्यायपद महर्द्ध्या पद्माकरस्य दीक्षा च । माघ सुदि १४, श्रीजागालिपुरालङ्कारश्रीमहावीरजिनेन्द्रप्रासादचतुर्विंशतिदेवगृहिकासु स्वर्णकलश स्वर्णदण्डध्वजानामारोपण सर्वममु-दायेन कारितम् । फाल्गुन सुदि १२, श्रीशान्तनपुरे श्रीअजितस्वामिप्रासादे ध्वजप्रतिष्ठारोपौ ग० पूर्णकलशगणि-द्वारेण । श्रीभीमपण्ड्या श्रीमण्डलिकराज्ये दण्डाधिपतिश्रीमीलगण (सीलगण ?) सान्निध्येन अनेरुप्रह्लादनपुरादिसमु-दायमेलकेन सा०सीमडसुत मा० जगद्धर-तदङ्गजरत्न सा० भुजनेन समुदायसहितेन महर्द्ध्या, वैशाख सुदि १० दशम्या सोमवारे, श्रीमहावीरकेवलज्ञानमहोत्सवदिने, मन्दिरतिलरुनामश्रीवर्धमानजिनप्रासादशिखरे स्वर्णदण्ड-स्वर्णकलशप्र-तिष्ठा तयोरध्वारोपश्च कारितः । तथा श्रेष्ठिहरिपालेन तद्भ्रात्रा श्रेष्ठिकुमारपालेन श्रीसरस्वतीप्रतिमा अनवद्यनिद्याचक्र-वर्तिकल्पया शशाङ्कभ्रमभासनल्या सरलसधसुबुद्धिप्रदायिनी एकपञ्चाशदङ्गुलप्रमाणा महर्द्ध्या प्रतिष्ठापिता । अञ्जुलि-कात्रिशत्रुमाणा श्रीशान्तिनाथप्रतिमा सा० राजदेवेन, रूपभनाथप्रतिमा मूलदेव-क्षेमन्धराभ्याम्, श्रीमहावीरप्रतिमा सावदेवपुत्रेण पूर्णसिंहेन, आजडसुतवोधाकेन श्रीपार्श्वनाथप्रतिमा, धारसिंहेन श्रीपार्श्वनाथप्रतिमा भीमभुजजलपराक्रम-क्षेत्रपालविम्ब च, श्रीरूपभनाथ महावीरप्रतिमे पूनाणीऊदाकेन, चतुर्विंशतिपट्टाजितप्रतिमे सा० जालचन्द्रेण, श्री रूपभनाथप्रतिमा श्रेष्ठिचान्वलेन भावडसुतेन, शान्तिनाथप्रतिमा वो० शान्तिगेन, श्रीरूपभनाथप्रतिमा आसणागेन, महावीरप्रतिमात्रय साठलपुत्रधनपालेन, वमा० भोजकेन शान्तिनाथप्रतिमा, श्रेष्ठिहरिपाल कुमारपालाभ्या जिनदच-द्धरिमूर्ति-चन्द्रप्रभस्वामिप्रतिमे, रूपचन्द्रसुतनरपतिना श्रीनेमिनाथविम्ब, स्तम्भ० धनपालेन, चण्डे० बीजाकेन, अभि-काप्रतिमा समुदायेन । द्वादश्या सौम्यमूर्तिन्यायलक्ष्मीदीक्षा ।

सवत १३१८ पौष सुदि ३, सधमक्तस्य दीक्षा धर्ममूर्तिगणेशचरनाचार्यपद च ।

सं० १३१९ मार्ग० सुदि ७, अभयतिलरुगणेरुपाध्यायपदम् । तस्मिन्नेव वर्षे श्रीअभयतिलरुपाध्यायैः पं० देवमूर्त्यादिसाधुपरिवृतैरजयिन्या निहृत्य तपोमतीयं प० विद्यानन्द निजित्य प्रासुक्तं शीतल जल यतिक्रस- [कल्पत ?] इति सिद्धान्तत्रलेन व्यवस्थाप्य च जयपत्र गृहीतम् । तस्य च प्रह्लादनपुरादिषु विस्तरेण प्रवेश-

कोत्सवः । सं० १३१९ माघ वदि ५, विजयसिद्धिसाध्व्या दीक्षा । माघ वदि ६, श्रीचन्द्रप्रभस्वामिप्रतिमा अजितनाथ-
प्रतिमा सुमतिनाथप्रतिमा श्रेष्ठिवुधचन्द्रेण महामहोत्सवेन प्रतिष्ठापिता । श्रीकृष्णनाथप्रतिमा सा० भुवनपालेन, धर्म-
नाथप्रतिमा जिसधरसुतेन जीविगश्रावकेण, सुपार्श्वप्रतिमा रत्न-पेथडश्रावकाभ्याम्, श्रीजिनवल्लभसुरिसृष्टिः सिद्धा-
न्तयक्षमूर्तिश्च श्रेष्ठिहरिपाल-तद्भ्रातृश्रेष्ठिकुमारपालाभ्याम् । श्रीपत्तने श्रीशान्तिनाथदेवप्रामादे अक्षतवृत्तीयायां दण्डक-
लशारोपः सा० अभयचन्द्रेण कारापितः ।

सं० १३२१ फाल्गुन सुदि २, गुरौ चित्तसमाधि-क्षान्तिनिधिसाध्व्योर्दीक्षा । सं० १३२१ फाल्गुन वदि ११,
श्रीप्रह्लादनपुरे आलयप्रतिमात्रयस्य दण्डस्य च प्रतिष्ठां कारयित्वा जेसलमेरवास्तव्यसमुदायेन सा० जसोधवलकारिते
देवगृहशिखरे जेसलमेरौ ज्येष्ठ सुदि १२ श्रीपार्श्वनाथस्य स्थापना दण्डध्वजारोपश्च कारितः । सं० १३२१ ज्येष्ठ
सुदि १५, चारित्रशेखर-लक्ष्मीनिवास-रत्नावतारसाधवो दीक्षिता विक्रमपुरे ।

सं० १३२२ माघ सुदि १४, त्रिदशानन्द-शान्तमूर्ति-त्रिभुवनानन्द-कीर्तिमण्डल-सुवुद्धिराज-सर्वराज-वीरप्रिय-
जयवल्लभ-लक्ष्मीराज-हेमसेननामानो दश साधवः, मुक्तिवल्लभा-नेमिभक्ति-मङ्गलनिधि-प्रियदर्शनाभिधानाश्रतप्तः सा-
ध्व्यश्च कृताः । श्रीविक्रमपुरे वैशाखसुदि ६ वीरसुन्दरी साध्वी च ।

१३२३ मार्ग० वदि ५, नेमिध्वजसाधुः, विनयसिद्धि-आगमवृद्धिसाध्व्यौ च कृताः । जावालिपुरे, सं० १३२३
वैशाख सुदि १३, देवमूर्तिगणेशोर्वाचनाचार्यपदम् ; द्वितीयज्येष्ठ सुदि १०, जेसलमेरुश्रीपार्श्वविधिचैत्यारोपार्थं स्वर्ण-
दण्ड-कलशयोः सा० नेमिकुमार-सा० गणदेवकारितयोः प्रतिष्ठा; विवेकसमुद्रगणेशोर्वाचनाचार्यपदस्थापना च कृता ।
आपाठ वदि १, हीराकरसाधुः कृतः ।

सं० १३२४ वर्षे मार्ग० वदि २ शनौ, कुलभूषणसाधु-हेमभूषणसाधुद्वयम्, अनन्तलक्ष्मी-व्रतलक्ष्मी-एकलक्ष्मी-
प्रधानलक्ष्मी इति साध्वीपञ्चकं (चतुष्टयं ?) च महर्द्ध्या श्रीजावालिपुरे कृतम् ।

सं० १३२५ वैशाख सुदि १०, श्रीजावालिपुरे श्रीमहावीरविधिचैत्ये श्रीप्रह्लादनपुरीय-स्तम्भतीर्थीय-श्रीमेद-
पाटीय-श्रीउच्चीय-श्रीवाग्गीयप्रमुखसर्वसमुदायमेलापके व्रतग्रहण-मालारोप-सम्यक्त्वारोप-सामायिकारोपादिर्नन्दी महा-
विस्तरेण संजज्ञे । तत्र गजेन्द्रवल इति साधुः, पद्मावतीति साध्वी च कृता । तथा वैशाख सुदि १४, श्रीमहावीरविधि-
चैत्य एव चतुर्विंशतिजिनविम्बानां चतुर्विंशतिध्वजदण्डानां सीमन्धरस्वामि-युगमन्धरस्वामि-ब्राह्म-सुवाहुविम्बानाम्,
अन्येषां च प्रभूतविम्बानां महाविस्तरेण प्रतिष्ठा जज्ञे । तथा ज्येष्ठ वदि ४, सुवर्णगिरौ श्रीशान्तिनाथविधिचैत्ये चतु-
र्विंशतिदेवगृहिकासध्ये तेषामेव चतुर्विंशतिजिनविम्बानां सीमन्धरस्वामि-युगमन्धरस्वामि-ब्राह्म-सुवाहुविम्बानां सर्वसमु-
दायमेलकेन महामहोत्सवेन विस्तरेण स्थापनामहोत्सवः संजातः । तत्रैव च दिने धर्मतिलकगणेशोर्वाचनाचार्यपदम् ।
तथा वैशाख सुदि १४, श्रीजेसलमेरौ श्रीपार्श्वनाथविधिचैत्ये सा० नेमिकुमार-सा० गणदेवकारितयोः सुवर्णदण्ड-
सुवर्णकलशयोः सविशेषमहोत्सवो विस्तरेण संजातः ।

६९. सं० १३२६ वर्षे, सा० भुवनपालसुत सा० अभयचन्द्रविरचितेन, सं० अजितसुत सं० देदासुश्रावकाङ्गीकृ-
तपच्छेवाणप्राग्भारेण, सा० अभयचन्द्र-महं० अजितसुत महं० देदा-सा० राजदेव-श्रेष्ठिकुमारपाल-सा० नीम्वदेवसुतसा०
श्रीपति-सा० मूलिग-सा० धनपालप्रमुखेण चतुर्दिग्भवेन विधिसंवेन सह तद्गाढाभ्यर्थनया श्रीशत्रुञ्जयादितीर्थयात्रार्थं
श्रीजिनेश्वरसुरिगुरुषु श्रीजिनरत्नाचार्य-श्रीचन्द्रतिलकोपाध्याय-कुमुदचन्द्रप्रभृतिसाधु-२३ पर्युपास्यमानेषु, श्रीलक्ष्मीनि-
धिमहत्तराप्रमुखसाध्वी १३ परिवृतेषु, चैत्र वदि १३, श्रीप्रह्लादनपुरात् प्रचलितेषु, स्थाने स्थाने श्रीविधिसंवे चमत्कारकारिणीं
विधिभार्गप्रभावनां कुर्वाणे श्रीतारणमहातीर्थे महं० देदाकेन द्रं० १५०० इन्द्रपदम्, पूनाकसुतेन सा० पेथडेन

द्र० ४०० मन्त्रिपदम्, कुलचन्द्रसुतवीजडेन द्र० १०० सारथिपदम्, सा० राजकेन द्र० ११० भाण्डागारिकपदम्, महं देदाश्राप्तिकाद्वयेन द्र० ३०० आद्यचामरधारिपदम्, सा० जयदेव-तेजपालभाष्यायां पाश्चात्यचामरधारिपदं तिलकेन; तेजपालेन ९० छत्रधरपदं महामहोत्सवेन गृहीतम् । श्रीनीजापुरे श्रीगणपूज्यविधिचैत्ये मा० श्रीपतिना द्र० ३१६ माला गृहीता । द्रम्ममहस्र ३ आयपदे जाताः । श्रीस्तम्भनरुमहातीर्थं बहुगुणभ्रात्रा एकणेन द्र० ६१६ इन्द्रपदम्, साकरिया-सहजपालेन द्र० १४० मन्त्रिपदम्, सा० पाद्मश्रावकेण द्र० २३२ चामरधारिचतुष्कपदम्, द्र० ८० प्रतीहारपदं सागण-पुत्रेण, द्र० ७० सारथिपदं पाद्मपुत्रेण, भा० राजाकपुत्रनावन्धरेण द्र० ८० भाण्डागारिकपदम्, बहुगुणेन द्र० ४० छत्रधरपदम्, सा० पारसपुत्रसोमाकेन द्र० ५० स्वगिकाराहकपदं गृहीतम् । सर्वसरयया पदेषु द्र० १३०८, आयपदे ५००० सधेन सफलीकृतानि ।

श्रीशत्रुञ्जयमहातीर्थं सा० मूलिगेन द्र० १४७४ इन्द्रपदम्, मह० देदाकपुत्रमह० पूनसीहेन द्र० ८०० मन्त्रि-पदम्; भा० राजापुत्रइसलेन द्र० ४२० भाण्डागारिकपदं गृहीतम् । सालाकेन २७४ प्रतीहारपदम्, मह० साम-न्तपुत्रआहणसिंहेन २२४ सारथिपदम्, सा० धनपालपुत्रधीन्धाकेन ११६ छत्रधरपदम्, छो० देहडेन २८० पार-थियपदम्, पद्मसिंहेन द्र० १०० स्वगिकाराहकपदम्, बहुगुणेन ४५० आद्यचामरधारिपदम्, भा० राजाकेन १००, सा० रूराकेन १०० पाश्चात्यचामरधारिपदम् । मन्त्रिपदे पदेषु ५३३८ । सा० पाद्मश्रावकेण ३८ लेप्यमयमूलनायक-युगादिदेवमुद्रोद्घाटनमाला, सा० पद्मसुतसाहुदहडेन ३०४ मूलनायकयुगादिदेवमाला, मह० देदाजनन्या हीरश्राप्ति-कया ५०० मरुदेवीस्वामिनीमाला, सा० राजदेवजनन्या तीनी(?)श्राविकया १४० पुण्डरीकगणधरमाला, तत्पुत्रेण मूल-राजेन १७० कर्पद्विपक्षमाला गृहीता । सर्वसरययाऽऽयपदे द्र० १७००० ।

श्रीउज्जयन्तमहातीर्थं सा० श्रीपतिना द्र० २१०० इन्द्रपदम्, श्रेष्ठिहरिपालपुत्रपूर्णपालेन ६१६ मन्त्रिपदम्, पाद्म-श्रा० २९० प्रतीहारपदम्, भा० राजपुत्रेण आटाभिधेन ५०० भाण्डागारिकपदम्, का० मनोरथेन २६० सारथि-पदम्, सा० राजदेवभ्रातृपुत्रेण भुवणाकेन १५० पारिथियपदम्, सा० राजदेवेन पु० सलसणेन १४० स्वगिकारा-हकपदम्, धनदेवेन ११३ छत्रधरपदम्, सा० श्रीपतिना २०० प्रथमचामरधारिपदम्, ८५ चतुर्थचामरधारिपदम्, च । वै० सा० बहुगुणेन १६० द्वितीयचामरधारिपदम्, ९० तृतीयचामरधारिपदं च । वै० हासिलसुत वै० देहडेन ५१६ श्रीनेमिनायकरोद्घाटनमाला, सा० अमयचन्द्रमात्रा त्रिहृण(?)पालहीश्राविकया २४० राजीमतीमाला, सा० श्रीपतिमात्रा मोह्वाश्राविकया ३५ अभिनयमाला, पाहणसुतदेवकुमारिण १४४ साम्नामाला, सा० जमयचन्द्रपुत्रवीर-धरलेन १८० प्रद्युम्नामाला, सा० राजदेवभ्रात्रा भोलाकेन ३११ कल्याणजयमाला, सा० पाद्मभगिन्या रासल-गानिकया २५० श्रीशत्रुञ्जयरूपभदेवमाला, सा० पाद्ममात्रा पाह्नीश्राविकया १२४ मरुदेवीमाला, सा० ऊदापुत्रमीमसिंहेन १०८ पुण्डरीकमाला, सा० धणपालेन ११६ अलोकनाश्रितरमाला, सा० राजदेवभ्रातृगुणधरपुत्रनीमडेन ६४ कर्पद्विपक्षमाला गृहीता । एव मन्त्रिपदे ७०९७ । शत्रुञ्जये देवभाण्डागारे उदेशत' सहस्र २०, उज्जयन्ते सहस्र १७ संजाताः ।

श्रीजिनेश्वरश्रिमि. श्रीउज्जयन्ते श्रीनेमिनायकपुत्रो ज्येष्ठत्रिदि... प्रयोगममुद्र-विनयममुद्रमाधुद्वयस्य दी-क्षामहोत्सवो मालारोपणादिमहोत्सवश्च कृतः । ततो देवपत्ने पतिवर्णदेव नार्हिकर्महता निन्तरेण चतुर्विधसयमहितैः श्रीजिनेश्वरश्रिमि' मरुल्लोक[हित]कारिणी चैत्यपरिपाटी कृता । सर्वेऽपि पतियाणास्तत्प्रमुश्च अतिरजिताः ।

एव स्थाने स्थाने महाप्रभाजनारणतः सफलीकृतनिजजन्ममामर्ष्येन मन्पूर्वमनोरथेन विधिमार्गसधेन मह तीर्थ-यात्रा निधाय, आपाद सुदि ९, सा० अमयचन्द्रेण देवालयस्य श्रीजिनेश्वरश्रिमिप्रमुखचतुर्विधसयममन्त्रितम्य प्रवे-

शकमहोत्सवः सकलनगरालोकचमत्कारकारी [कृतः] श्रीप्रह्लादनपुरे महता विस्तरेण महोत्सवेन श्रीजिनेश्वरसुरिसुगुरुप्रसादान्निविन्नश्रेयसेऽस्तु ।

सुमेरौ निर्भरैरपि सपदि जग्मे तरुवरै-

द्युगव्या दिव्यन्ते सलिलनिधौ चिन्तामणिगणैः ।

कलौ काले वीक्ष्यानवधिमभितो याचकगणं

न तस्थौ केनाऽपि स्थिरमभयचन्द्रस्तु विजयी ॥

[७९]

धैर्यं ते स विलोकतामभय ! यः शैलेन्द्रधैर्योत्तमना,

गाम्भीर्यं स तवेक्षतां जलनिधेर्गाम्भीर्यमिच्छुश्च यः ।

भक्तिं देवशुरौ स पश्यतु तव श्रीश्रेणिकं यः स्तुते,

यात्रां तीर्थपतेः स वेत्तु भवतो यः स सांप्रतीं ज्ञीप्सति ॥

[८०]

सं० १३२८ वैशाख सुदि १४, श्रीजावालिपुरे सा० क्षेमसिंहेन श्रीचन्द्रप्रभस्वामिमहाविम्बस्य, महं पूर्णसिंहेन श्रीऋषभदेवस्य, महं ब्रह्मदेवेन श्रीमहावीरविम्बस्य प्रतिष्ठामहोत्सवः कारितः । ज्येष्ठ वदि ४, हेमप्रभा साध्वी कृता । सं० १३३० वैशाख वदि ६, प्रबोधमूर्त्तिगणैर्वाचनाचार्यपदम्, कल्याणऋद्धिगणिन्याः प्रवर्तिनीपदम् । वैशाख वदि ८, श्रीस्वर्णागिरौ श्रीचन्द्रप्रभस्वामिमहाविम्बं शिखरमध्ये स्थापितम् ।

७०. एवं प्रतिदिनचमत्कृतविश्वविश्वचित्तानि नैकानि सच्चरित्राणि कुर्वन्तः, श्रीमहावीरतीर्थराजतीर्थं प्रभावयन्तः, प्रोच्छलद्द्व्यापल्लहरिरौद्रसंसारमहाम्भोधिमज्जन्तुजातं निस्तारयन्तः, समस्तप्राणिप्राज्यमनोराज्यमालाः कल्पद्रुवत्पूरयन्तः, स्ववाक्चातुरीतजितदेवसूरयः प्रभुश्रीजिनेश्वरसूरयो लोकोत्तरज्ञानसारभाण्डागाराः श्रीजावालिपुरस्थिताः स्वान्त्यसमयं ज्ञात्वा सर्वसंघसमक्षं संक्षेपेण स्वहस्तेनानेकगुणमणित्रिपणिं वा० प्रबोधमूर्त्तिगणिं १३३१ आश्विनकृष्णपञ्चम्यां प्रातः स्वपदे समस्थापयत् । श्रीजिनप्रबोधसूरिरिति नाम ददुः । श्रीप्रह्लादनपुरस्थितान् श्रीजिनरत्नाचार्यानिवमादिशंश्च यच्चतुर्मास्यनन्तरे सर्वगच्छं समुदायं च मेलयित्वा युष्माभिः प्रधानलग्ने यथाविधि विस्तरेण [सूरिपदस्थापना] कार्या । ततः श्रीपूज्यैरनशनं प्रतिपन्नम् । तदनन्तरं विशेषतः श्रीमत्पञ्चपरमेष्ठिनमस्कारमन्त्रराजं ध्यायन्तोऽनेका आराधना गुणयन्तः सर्वसत्त्वान् क्षमयन्तः शुभध्यानाग्रमारूढा आश्विनकृष्णपष्ठ्या रात्रिप्रथमघटिकाद्वये गते श्रीपूज्याः स्वर्गाङ्गणविभूषणा वभूवुः ।

ततः प्रभाते समुदायेन सर्वराजलोकसहितेन स्थाने स्थाने प्रेक्षणीयके संजायमाने नान्दीतूर्ये वाद्यमाने श्रीमत्पूज्यसंस्कारमहोत्सवः सर्वजनचमत्कारकः कृतः । तत्र च सर्वसमुदायसहितेन सा० क्षेमसिंहेन स्तूपः कारितः ।

*

७१. ततश्चतुर्मास्यनन्तरं श्रीजिनरत्नाचार्याः श्रीजिनेश्वरसूरिसुगुरुपदिष्टश्रीजिनप्रबोधसूरिविस्तरपदस्थापनां चिकीर्षवः श्रीजावालिपुरे समागमन् । ततः सर्वदिवसमुदायमेलापके श्रीचन्द्रतिलकोपाध्याय-श्रीतिलकोपाध्याय-वा० पद्मदेवगोणिप्रमुखानेकसाधुमेलापके च प्रतिदिनं दीनानाथदुःस्थितलक्ष्मीदानश्रीचतुर्विधसंघसत्कारविधानादिषु महोत्सवेषु जगज्जनमनोमयूरताण्डवाडम्बराम्भोधरेषु भविक्लोकैर्विधीयमानेषु, सं० १३३१ फाल्गुन वदि ८ रवौ, श्रीजिनरत्नाचार्यैः श्रीजिनप्रबोधसूरीणां पदस्थापना चक्रे । ततः श्रीजिनप्रबोधसूरिभिः फाल्गुन सुदि ५, स्थिरकीर्त्ति-भुवनकीर्त्तिमुनी केवलप्रभा-हर्षप्रभा-जयप्रभा-यशःप्रभासाध्यश्च दीक्षिताः ।

स० १३३२ ज्येष्ठ वदि १, शुक्रे श्रीजापालिपुरे सर्वदेशसमुदायमेलापके महाविस्तरेण सा० क्षेमसिंहश्रावको-
चसेन नमि-विनमिपरित्तु श्रीयुगादिजिन-श्रीमहावीर-अपलोकनाशिरार-श्रीनेमिनाथविम्बान् शान-प्रभुभूम्योः
श्रीजिनेश्वरस्मिन्मूर्त्तौर्धनदयक्ष्मूर्त्ति-श्रीसुवर्णगिरि-श्रीचन्द्रप्रभस्वामि-चैजयन्त्याश्च प्रतिष्ठा कारिता । श्रीयोगिनीपुरास्त-
व्यदलिकरुहश्रावकेण श्रीनेमिनाथस्य, सा० हरिचन्द्रश्रावकेण श्रीशान्तिनाथस्य, अन्येषामपि प्रभूतविम्बाना प्रतिष्ठा
जज्ञे । ज्येष्ठ वदि ६, श्रीसुवर्णगिरौ श्रीचन्द्रप्रभस्वामिध्वजारोपः । ज्येष्ठ वदि ९, स्तूपे श्रीजिनेश्वरस्मिन्मूर्त्तौः स्थापना ।
तस्मिन्नेव दिने निमलप्रज्ञस्योपाध्यायपदम्, राजतिलकस्य च वाचनाचार्यपदम् । ज्येष्ठ सुदि ३, गच्छकीर्त्ति-चारित्र-
कीर्त्ति-क्षेमकीर्त्तिप्रियो लडिवमाला-पुण्यमालासाध्वयौ च दीक्षिताः ।

७२ स० १३३३ माघ वदि १३, श्रीजापालिपुरे कुशलश्रीगणिन्याः प्रवर्तिनीपदम् । अत्रैव सवत्सरे सा० वि-
मलचन्द्रसुत सा० क्षेमसिंह-सा० चाहडनिरचितेन मन्त्रिदेदासुतमन्त्रिमहणसिंहनिर्घुटपञ्चनाणप्रगभारेण सा०क्षेमसिंह
-सा० चाहड-सा० हेमचन्द्र-श्रेष्ठिहरिपाल-योगिनीपुरवास्तव्य सा०जेणूसुत सा० पूर्णपाल-सौवर्णिकधान्यलसुतसा०
भीम-मन्त्रिदेदापुत्रमन्त्रिमहणसिंहप्रमुखेन सर्वदिग्भवेन विधिसधेन सह वद्गाढोपरोधेन श्रीशुक्लयादिमहातीर्थयात्रायै
श्रीजिनप्रमोदस्मिन्सुगुरुपु श्रीजिनरत्नाचार्येषु श्रीलक्ष्मीतिलकोपाध्याय-श्रीनिमलप्रज्ञोपाध्याय-ना० पद्मदेवगणि-ना०
राजतिलकगणिप्रभुससाधु २७ सेव्यमानचरणारविन्देषु, प्र० ज्ञानमालागणिनी-प्र०कुशलश्री-प्र०कल्याणरुद्रिप्रभु-
तिसाध्वी २१ परिवृतेषु, चैत्र वदि ५ श्रीजापाल(लि)पुरात् प्रस्थितेषु, स्थाने स्थाने श्रीविधिसधसर्वजनमनश्मत्कारका-
रिणां विधिमार्गप्रभावनया विदधानेषु, श्रीश्रीमाले श्रीशान्तिनाथविधिवैत्ये द्र० १४७४ विधिसधेन सफलीकृताः ।

तथा श्रीप्रह्लादनपुरादिषु विस्तरेण चैत्यपरिपाट्यादिना प्रभावना विधाय, श्रीतारणतीर्थे सा० नीम्बदेवसुत सा०
हेमाकेन द्र० ११७४ इन्द्रपदम्, इन्द्रपरिवारेण द्र० २१०० मन्व्यादिपद गृहीतम् । कलशाघायपदे सर्वसख्य-
योद्देशतो द्र० ५२७४ विधिसधेन सफलिता । तथा बीजापुरे श्रीवासुपुज्यविधिवैत्ये उद्देशतो द्र० सहस्र ४ मालादि-
ग्रहणेन श्रीसमुदायेन कृतार्था विदधिरे । तथा श्रीस्तम्भनरुमहातीर्थे गोष्ठिकक्षेमन्धरसुत गो० यशोधरलेन द्र० ११७४
इन्द्रपदम् । इन्द्रपरिवारेण द्र० २४०० मन्व्यादिपद गृहीतम् । कलशाघायपदे सर्वसख्ययोद्देशतो द्र० सहस्र ७
सधेन कृतार्था चक्रिरे । तथा भृगुरुच्छे द्र० ४७०० समुदायेन स्थिरीकृताः ।

तथा श्रीशुक्लये श्रीयुगादिदेवचैत्ये योगिनीपुरास्तव्य सा०पूनपालेन द्र० ३२०० इन्द्रपदम्, इन्द्रपरिवा-
रेण द्र० सहस्र ३ मन्व्यादिपदं जगृहे । श्रेष्ठिहरिपालेन द्र० ४२०० पाह्वयापदे । उद्देशतः कलशाघायपदे सत्रिण द्र०
सहस्र २५ श्रीसधेनाऽध्याया निर्माभिरे ।

तथा युगादिदेवपुरतः श्रीजिनप्रमोदस्मिन्भिर्ज्येष्ठ वदि ७ जीवानन्दसाधोः पुण्यमाला यशोमाला धर्ममालालक्ष्मी-
मालासाध्वीना च दीक्षामहोत्सवो मालारोपणादिमहोत्सवश्च विस्तरेण विधिमार्गप्रभावनया चक्रे । श्रीश्रेयामविधि-
चैत्ये द्र० ७०८, तथा उजयन्ते सा० मूलिगसुत सा० कुमारपालेन द्र० ७५० इन्द्रपदम्, इन्द्रपरिवारेण २१५०
मन्व्यादिपदम् । सा० हेमचन्द्रेण स्वामावृत्तज्जनिमित्त द्र०सहस्र २ नेमिनाथमाला जगृहे । उद्देशतः कलशाघायपदे
सत्रिण द्र० सहस्र २३ श्रीसधेन शाश्वतीकृता ।

एव स्थाने स्थाने प्रपचनप्रोत्सवर्णाकारिप्रभावनविधानतः सफलीकृतनिजजन्म-द्रव्य-कलामामर्षेण सम्पूर्णा-
मनोरथेन श्रीविधिसधेन सह महातीर्थयात्रा विधाय सा० क्षेमसिंहेन श्रीजापालिपुरे आपाठ सुदि १४ श्रीदिपालयस्य
श्रीजिनप्रमोदस्मिन्प्रमुखचतुर्विधसधमन्वितस्य विधिमार्गप्रभावनया निरिध्न निर्मापितः प्रवेशकमहोत्सवः । सम-
स्तसधप्रमोदायामरचाचन्द्रार्कम् ।

७३. सं० १३३४ मार्ग सुदि १३, रत्नवृष्टिगणिन्याः प्रवर्तिनीपदम् । श्रीभीमपत्न्यां वैशाख वदि ५, श्रीनेमिनाथ-श्रीपार्श्वनाथविम्बयोः, श्रीजिनदत्तसूरिमूर्तेः, श्रीशान्तिनाथदेवगृहध्वजादण्डस्य च सा०राजदेवेन, श्रीगौतमस्वामिमूर्तेः सा० वयजलेन, प्रतिष्ठामहोत्सवः सर्वसमुदायमेलकेन महामहोत्सवेन कारितः । वैशाख वदि ९ मङ्गलकलशसाधोर्दीक्षा । ज्येष्ठ सुदि २, बाहडमेरौ विहारः । सं० १३३५ मार्ग० वदि ४, पद्मकीर्ति-सुधाकलश-तिलककीर्तिलक्ष्मीकलश-नेमिप्रभ-हेमतिलक-नेमितिलकसाधूनां विस्तरेण दीक्षा ।

७४. पौष सुदि ९, श्रीचित्रकूटे विहारः । तस्मिंश्च दिने सौवर्णिकधान्धल-तत्पुत्र भा० बाहडश्रावकाभ्यां सकलराजलोकसकलनागरिकलोके.....सविस्तरः प्रवेशकमहोत्सवः कारितः । फाल्गुन वदि ५, श्रीसमरसिंहमहाराजरामराज्ये प्रत्यासन्ननगरग्रामसमुदायमेलापके समस्तब्रह्मलोक-जटाधर-राजपुत्र-प्रधानक्षेत्रसिंह-कर्णराजप्रमुखराजलोकनागरिकलोकेषु मध्येभूय महोत्सवं कुर्वाणेषु सर्वदेवगृहसत्केषु एकादशसु मेघाडम्बर-छत्रेषु जनितशोभातिशयेषु स्थाने स्थाने व्याप्तदिगन्तेषु समुच्छलद्द्रादशविधनान्दीनिनादेषु सम्पूर्णविश्वमनोरथविताने यथेच्छं प्रवर्तमाने दाने जगन्मनश्चमत्कारकारिजलयात्रापूर्व चतुरशीतौ श्रीमुनिसुव्रतस्वामि-युगादिदेव-अजितनाथ-वासुपूज्यविम्बानाम्, श्रीमहावीरसमवसरणस्य, सा० धनचन्द्रसुत सा० समुद्रारकारित श्रीपू(स्व ?)र्णगिरिश्रीशान्तिनाथविधिचैत्यसंस्थितश्रीशान्तिनाथपित्तलामयसमवसरणस्य, अन्यासां बहूनां प्रतिमानां शास्त्रमूर्ति-दण्डाटकस्य च विधिमार्गजयजयारवकारकः सविस्तरं प्रतिष्ठामहोत्सवः संजातः । तस्मिन्नेव दिने चतुरशीतौ श्रीयुगादिदेव-श्रीनेमिनाथयोः स्थापना । फाल्गुन सुदि ५ चतुरशीतौ श्रीयुगादिदेव-श्रीनेमिनाथ-श्रीपार्श्वनाथानां शास्त्र-प्रद्युम्नमुन्योरम्बिकायाश्च प्रासादेषु चक्र(त्व?)रहट्टी अम्बिकायाश्च ध्वजारोपमहोत्सवः सकलराज्यधुराधरणधौरेयराजपुत्रश्रीअरसिंहसान्निध्यात् तीर्थप्रोत्सर्पणाकारी सम्पन्नः । एते च सर्वे महामहोत्सवाः सौवर्णिकधान्धल-तत्पुत्ररत्नभा० बाहडाभ्यां सकलसमुदायसहिताभ्यां प्रभूत-स्वस्थापतेयसफलीकरणेन कारिताः ।

वद्रदहाग्रामे श्रीजिनदत्तसूरिप्रतिष्ठिते श्रीपार्श्वनाथविधिचैत्ये सा० आह्लाकेन महण-झाञ्जणादिपुत्रसहितेन कृतनवोद्वारे चित्रकूटे प्रतिष्ठितस्य दण्डस्य, फाल्गुन सुदि १४, विस्तरेणाध्वारोपः संजातः । जाहेडाग्रामे चैत्र सुदि १३, सम्यक्तवारोपादिनन्दिमहोत्सवः सा० सोमलश्रावकेण सा० कुमरप्रभृतिस्वकुटुम्बसहितेन सविस्तरः कारितः । वरडियास्थाने, वैशाख वदि ६, श्रीपुण्डरीक-श्रीगौतमस्वामि-प्रद्युम्नमुनि-जिनवल्लभसूरि-जिनदत्तसूरि-जिनेश्वरसूरिमूर्तीनां सरस्वत्याश्च सविस्तरजलयात्रापूर्वं विस्तरेण निर्विघ्नं प्रतिष्ठामहोत्सवः, वैशाख वदि ७, मोहविजय-मुनिवल्लभयोर्दीक्षा, हेमप्रभगणेर्वाचनाचार्यपदं च संपन्नानि ।

७५. सं० १३३६ ज्येष्ठसुदि ९ श्रीमत्पूज्यैर्युगप्रधान श्रीआर्यरक्षितचरित्रं संस्मरद्भिः स्वपितुः साधुश्रीचन्द्रस्य प्रान्त्यसमयं विज्ञाय श्रीचित्रकूटान्महता वेगेन श्रीग्रहादनपुरे समागत्य तद्गङ्गाकूपदेवपत्तनीयाद्यनेककोमलसंघमहामेलापकेन दीनानाथमनोमनोरथान् पूरयतः सप्तक्षेत्र्यां स्वं स्वं सफलीकुर्वतः, प्रभूतवसुदानप्रदानेन द्वादशविधनान्दीनिनादवादं विवादयतः, अनवरतशुद्धशीलालङ्कारधारकस्य, पुण्यरामाङ्गरागसुरभीकृताङ्गस्य, नानाविधस्वाध्यायरसताम्बूलेन सुभगस्य, सा० श्रीचन्द्रपरमश्रावकस्य संयमश्रीः प्रदत्ता । तेन च पुण्यात्मना प्रकटितपुरोहितसोमदेवचरित्रेण प्रतिक्षणं वर्धमानसंवेगरसेन उच्चण्डव्यावलात्(?)करवालजालोपममपुण्यवतां दुष्प्रापं व्रतं प्राप्य सप्तदशभिर्घासरप्रहारनिर्दलितसप्तदशविधासंयममहासुभटेन निरतिचारप्रतिपालितकृतप्रान्त्यप्रत्याख्यानेन कृतनवनवाराधनामृतपानेन अपूर्वचारित्रेण जगत्रयाचित्रायता स्तम्भतीर्थीयाद्यनेकसंघानां वन्दारुभव्यजनवृन्दान् स्वकुलप्रासादसौवर्णकलशेन महाशुनिना श्रीकलशेन श्रीपञ्चपरमेष्ठिमहामन्त्रपरमध्याने सोपानश्रेण्यारोहेण स्वर्गाङ्गणहर्म्याङ्गणमलञ्चके ।

७६ सं० १३३७ वैशाख वदि ९ श्रीमजिनप्रबोधद्वारिसुगुरुभिः श्रीमकलगूर्जरत्रापुरवर श्रीजीजापुर स्वचरणचि-
चरणैः पावनीचक्रे । तस्मिन् सुवासरे सा० मोहन-श्रेष्ठिआसपालप्रभृत्समस्तसमुदायेन मन्त्रिन्विन्ध्यादित्य-ठ० उदयदेव-
भा० लक्ष्मीधरप्रभृत्सराज्यपुरन्धरसकलनागरिकमहाजनमेलापकेन व्याप्तरोदसीरन्ध्रेषु विविधजनजनितानन्देषु, द्वादशनि-
घनान्दीनिनादेषु जृम्भमाणेषु नानानिधनिलासिनीजननारेण स्थाने स्थाने प्ररप्रेक्षणीयकेषु क्रियमाणेषु, उदात्तस्वरेण
दानानिजितभट्टलोकादिषु पठत्सु सत्सु, उच्चमदेशनानिनादानन्दितामन्त्रिन्विन्ध्यादित्य-ठ० म्फुरोदयदेवप्रभृत्सराजपुररूपकुञ्जैः
संस्तूयमानाना धृतश्वेतातपत्रजिनेश्वरानुगाना सकलनगरमन्त्रे देवाधिदेवान् नमस्कुर्वाणाना श्रीमत्पूज्याना महामि-
ध्यालोत्कटतयाऽऽष्टपूर्त्वात् मकलपौरपुरन्धीजनमनःक्षोभाग्रहो नानानिधयाचक्रजनाना मनोऽभिलाषपूर्को विविधम-
व्यप्राणिमनोहारको लीलैव निर्दलितपिन्नैः(घः?) लोकौत्तरः प्रभूत्स्वस्वापतेयमफलीकरणेन सरङ्गः प्रवेशरुमहामहो-
त्सवः कागितः ।

७७. तथा ज्येष्ठ वदि ४ शुके, श्रीसाङ्गदेवमहाराजाधिराजराजमराज्ये निजयमाने महामात्यमहद्वेनप्रतिशरीर-
म० विन्ध्यादित्ये शास्त्रि सकलपृथ्वीतलसारश्रीगूर्जरत्रावनितानानापुरालङ्कारकिरीटायमानश्रीवीजापुरस्य माणिस्यभूते
श्रीवासुपूज्यनिधिचैत्ये जहमहामिक्रया नानानिधयेशसमायातमद्विद्वरुसथमहामेलापकेषु, याचमानजनेन वाद्यमानदी-
प्रनान्दीनिनादविनादप्रारब्धकोलाहलपरिपूर्थमाणेषु दिगङ्गनाकर्णकोटरेषु, हर्षाङ्कुरपूरधरितमनोमङ्गलपाठकजनपठ्यमान-
निरुदावलीपरःसहस्रेषु, स्थाने स्थाने प्रमुदितजनेन दीयमानेषु प्रधानरामकेषु, नानाविषणिमार्गेषु गीयमानेषु निवि-
धप्ररचचरीश्रेणिशतेषु, मथितमहामिध्यात्यप्रजलमहामोहादिसुभटेषु जिनशासनमहाराजशास्त्रेषु, छत्रत्रयचामरालम्बा-
दिषु अग्रतो ध्रियमाणेषु, पुरोवर्त्तमहामन्त्रिन्विन्ध्यादित्य-ठ० उदयदेवप्रभृत्सराज्यपुरन्धरैर्महामहोत्सवेषु स्वयं कार्यमा-
णेषु, कौतुकाक्षिप्तविनिर्वापरजनममाजैः स्थगितनानाप्रकारनिगमगृहभित्तिमालाङ्गालदेवकुलपितानेषु, मरुलावनीतल-
चमत्कारकारी मन्व्यलोकजनमनोहारी अभूत्पूर्वो जलानयनमहोत्सवः सरङ्गः सम्पन्नः । द्वितीयदिने तथैव महामहो-
त्सवेषु सजायमानेषु, अवारितशत्रेषु क्रियमाणेषु, अमारिघोषणाया प्रवर्तमानाया चतुर्विंशतिश्रीजिनालयविम्बाना
ध्वजदण्डाना च, जोयलानिमित्त श्रीपार्श्वनाथस्य, अन्येषा प्रभूत्विम्बाना भूयिष्ठप्रतिमाना च, श्रीवृत्तप्रबोध-श्रीप-
ञ्जिकाप्रबोध-श्रीमौढ्याधिकारनिवरणादिश्रीमत्पूज्योपज्ञसुग्रन्थदर्शनोदितचित्तेन तुरगपदचिन्तितसमस्याऽनुलोमप्रतिलो-
माद्यनेकभङ्गि कथितश्लोककथनाद्यनेकान्वानप्रतिपादनचञ्चुना कृष्णपण्डितेन व्येणे प्रतिदिनमनेरूपण्डितगोष्ठ्या
मन्त्रिन्विन्ध्यादित्यादिसमासु च नानावृत्तैः पवित्रैः संस्तूयमानश्रीमत्पूज्यनिध्यातिमध्यानाधिरोहप्ररोहशतकोटिको-
टिना निर्दलितकलिकालानुभावकिञ्चिदुत्थितप्रत्यहममूढशैलो विधिमार्गजयजयारपूर्वकः सरङ्गः सप्रभावः प्रतिष्ठामहो-
त्सवः समजनिष्ट । एते सर्वेऽपि महोत्सवाः सा०मोहन श्रेष्ठिआसपालप्रभृत्सिफलसर्वैर्लक्ष्यस्वकीयासारससारमारस-
फलीकरणेन कारिताः । अस्मिन् महमि श्रीवासुपूज्यनिधिचैत्ये द्र० सहस्र ३० उत्पन्नाः । द्वादश्यामानन्दमूर्त्ति-
पुण्यमूर्त्तिगुन्योर्दीक्षादानमहोत्सवः सम्पन्नः ।

७८. सं० १३३९ फाल्गुन सुदि ५, मन्त्रिपूर्णसिंह-भा० राजा-गो० जिनहृद-देवसीह मोहाप्रभृत्सराज्यालिपुरीयसर्व-
संधेन श्रीप्रह्लादनपुरीय-श्रीजीजापुरीय-श्रीश्रीमालपुरीय-रामशयनीय-श्रीजम्पानयनीय-श्रीवाग्भटमेरुनीय-श्रीरत्न-
पुरीयानेकनगरग्रामशकृत्पञ्चशतीमेलापकैरनयैः सर्वविधिमार्गसधैः सह प्रस्थाया श्रीजिनरत्नाचार्य-डेवाचार्य-वाचना-
चार्यनिवेकसमुद्रगणिप्रभृत्सराज्यानुनिमतल्लिकोटग्रनिकरविराजमानैः, उच्छेदयद्वि सकलानि तम.पटलानि, त्रिकाश-
यद्विः समस्तजनतापदनकुमुदकाननानि, कुर्वन्निर्वायसुधावृष्ट्या परमनिर्द्वितलक्ष्मीं समस्तजननयनचक्रोर्निकरस्य,
युगप्रधानश्रीजिनप्रबोधद्वारिसुगुराजपादैः पावित्र्यभाजा, प्रतिपुर प्रतिग्राम विधिमार्गजयजयाकारकारिण स्वकीय
विभव सफल्यता फाल्गुनचतुर्मासके सर्वविश्वमारे सफलसुधातलपत्रिचरामणीयकाधारे श्रीजर्जुदगिरीन्द्रनरे श्रीयु-

गादिदेव-श्रीनेमिनाथतीर्थचक्रिणौ नमश्चक्राते । ततो विस्मृतगृहप्राग्भारेण हर्षाङ्कूरपूरितशरीरेण ममस्तश्रीसंवेन सर्वस्वापतेयसारपुण्यानुबन्धिपुण्यसारोपार्जनया त्रैलोक्योपरि स्वं मन्यमानेन श्रीइन्द्रपदादिभिः सर्वमहोभिः सुदिनेष्व-ष्टसु दिनेषु द्युमनस्योद्देशतः सप्त सहस्राणि सफलीचक्रिरे । तदनन्तरं श्रीमत्पूज्यप्रसादात् सफलीकृतनिजजन्मवैभवो दलितदुर्गतिसंभवः सम्पूर्णाखर्वसर्वमनोरथः श्रीजावालिपुरे सम्पन्नमहाप्रवेशकमहोत्सवः क्षेमेण सर्वोऽपि संघः प्राविशत ।

७९. तस्मिन्नेव वत्सरे ज्येष्ठ वदि ४, जंगचन्द्रमुनिः कुमुदलक्ष्मी-भुवनलक्ष्मीसाध्व्यौ च दीक्षिताः । पञ्चम्यां चन्द्र-नसुन्दरीगणिन्या महत्तरापदं प्रदत्तं तस्याश्च श्रीचन्दनश्रीरिति नाम जज्ञे । ततः संमुखीनायातश्रीसोममहाराजाभ्यर्थ-नया श्रीशम्भानयने चतुर्मासीं विधाय, अतुलवलक्षोणिपालमालामौलिमाणिक्यकिरणकदम्बपानीयपूरप्लुतचरणकमला-नां सम्पादितभव्यभव्यलोकनिरुपमसम्यक्तवकमलानां सकलसैन्यपरिवारपरिकलितसंमुखायातप्रमुदितश्रीकर्णमहानरे-न्द्राणां श्रीजिनप्रबोधसूरिसुनीन्द्राणां श्रीजेसलमेरौ सं० १३४० फाल्गुनचतुर्मासके महता विस्तरेण प्रवेशकमहोत्सवः समपनीपद्यत ।

तत्र च वैशाखसुदिअक्षततृतीयादिने श्रीउच्चापुरीय-श्रीविक्रमपुरीय-श्रीजावालिपुरीयाद्यनेकसंघमेलापकेन सर्व-समुदायसहिताभ्यां सा०नेमिकुमार-सा०गणदेवाभ्यां महर्द्ध्या कृतसर्वमहोत्सवाभ्यां चतुर्विंशतिजिनालयस्थाष्टापदा-देश्च विम्बानां ध्वजदण्डानां च गरिष्ठप्रतिष्ठामहोत्सवः कारितः सर्वमहोत्सवैः । श्रीदेवगृहायपदे द्र०सहस्र ६ समु-त्पन्नाः । ज्येष्ठ वदि ४, मेरुकलशमुनि-धर्मकलशमुनि-लब्धिकलशमुनीनां पुण्यसुन्दरी-रत्नसुन्दरी-भुवनसुन्दरी-हर्षसु-न्दरीसाध्वीनां दीक्षामहोत्सव उत्पदे । श्रीकर्णदेवमहाराजोपरोधेन चतुर्मासीं तत्रैव विधाय नानाविधधर्मदेशनया सकलनगरलोकस्य चित्तेषु चमत्कारमुत्पाद्य श्रीविक्रमपुरसमुदायगाढाभ्यर्थनया युगप्रधानश्रीजिनदत्तसूरिसंस्थापितं मरु-स्थलीकल्पद्रुमं श्रीमहावीरवर्तीर्थ महता विस्तरेण श्रीविक्रमपुरे प्रविश्य जिनप्रबोधसूरयो वन्दितवन्तः । तत्र श्रीउच्चा-पुरीय-श्रीमरुकोट्टीयप्रभृतिनानासमुदायमेलके श्रीमहावीरविधिचैत्ये महता विस्तरेण सम्यक्त्वारोप-मालारोपण-दीक्षा-दानादिमहानन्दिमहोत्सवः सं० १३४१ फाल्गुनकृष्णैकादश्यां श्रीजिनप्रबोधसूरिभिश्चक्रे । तत्र च नन्दिमहोत्सवे विन-यसुन्दर-सोमसुन्दर-लब्धिसुन्दर-चन्द्रसूक्ति-मेघसुन्दरनामानः क्षुल्लकाः पञ्च, धर्मप्रभा-देवप्रभाख्ये क्षुल्लिके द्वे च संजाते ।

तत्र च श्रीमहावीरतीर्थ प्रभावयतां ज्ञानध्यानबलेन समस्तजनमनःस्वाश्रयमुत्पादयतां स्वपक्ष-परपक्षाराध्य-मानचरणानां पवित्रचरणानां श्रीपूज्यानां महान् दाहज्वरः संजातः । ततो ध्यानबलेन स्वायुःपरिमाणं स्वल्पं सम्यक् परिज्ञायाविच्छिन्नप्रयाणैः श्रीपूज्याः श्रीजावालिपुरे समायाताः । तत्र च सकललोकचमत्कारकारिणि श्रीवर्धमान-स्वामिनो महातीर्थे वाद्यमानेषु द्वादशविधनान्दीर्त्येषु, गीयमानेषु प्रवरगीतेषु, दीयमानेषु धवलेषु, नृत्यमानासु प्रवर-पुराङ्गनासु, वितीर्थमाणेषु दीनानाथदुःस्थितानां महादानेषु, मिलितेषु नानापुरग्रामसंघेषु, नानाविधावदातानुकृतपूर्-वसूरिभिः श्रीजिनप्रबोधसूरिभिः, सद्रूपलक्ष्मीतजितकलाकेलयः समस्तभव्याम्बुजप्रकाशनहेलयो नानागुणरत्ननिधयः प्रवरगभीरिमाधरीकृतवार्धयः श्रीजिनचन्द्रसूरयः सं० १३४१ श्रीयुगादिदेवपारणकपवित्रितायां वैशाखशुक्लाक्षततृती-यायां स्वपदे महाविस्तरेण स्थापिताः । तस्मिन्नेव दिने राजशेखरगणेष्वर्वाचनाचार्यपदं प्रदत्तम् । ततश्चाष्टम्यां श्रीम-त्पूज्यैः सकलसंघेन सह विस्तरेण मिथ्यादुष्कृतं दत्तम् । ततश्च दिने दिने वर्धमानशुभभावादिज्ञातसांसारिकभावा-नित्यस्वभावाः सुसाधुभिर्निरन्तरं श्राव्यमाणसमाराधनाः सम्यग्विहितश्रीदेवगुरुपादपञ्चाराधनाः सज्ज्ञानलक्ष्मीकण्ठ-कन्दलहाराः स्ववदनकमलोच्चारितपञ्चपरमेष्ठिनमस्काराः कीर्त्तिधवलितक्षोणयः श्रीजिनप्रबोधसूरयो राधशुक्लैकादश्यां स्वर्गाङ्गणभूषणा वभूवुः ।

८०. तदनन्तर स० १३४२ वैशाखशुक्लदशम्या, श्रीजापालिपुरे श्रीमहावीरविधिचैत्ये ^ ^ अक्षरिभिर्महामहोत्सवमे श्रीतिचन्द्र-सुरसकीतिनामकं धुल्लुद्धय जयमञ्जरी-रत्नमञ्जरी-शीलमञ्जरीनामकं धुल्लिकात्रयं च विहितम् । तस्मिन्ने दिने वाचनाचार्यमिश्राणां त्रिवेकममुद्रगणीनामभिपेकपदम्, सर्वराजगणेषां चानाचार्यपदम्, बुद्धिसमृद्धिगणिन्याश्च ^ नीपदं च प्रदत्तम् । सम्प्रया च सम्यक्पारोप-मालारोपण-सामायिकारोप-माधुमाध्वीउत्थापनानन्दिमहोत्सवश्चे ।

तथा ज्येष्ठकृष्णानय्या साधुराजक्षेममिहेन कारितस्य रत्नमयस्य श्रीअजितस्वामिनिम्बस्य सप्तविशत्यद्भुलप्रमाणस्य तेनैव कारितानां श्रीयुगादिदेव-श्रीनेमिनाथ-श्रीपार्श्वनाथनिम्बानां च, महाम० देवाकारितश्रीयुगादिदेव-श्रीनेमिनाथ-श्रीपार्श्वनाथनिम्बानाम्, भाण्डागारिऋतहाडकारितस्य श्रीशान्तिनाथनिम्बस्य महत्तमस्य, वैद्यदेहडिकारिताष्टापदघजजदण्डस्य, अन्येषां च नृणां निम्बानां महता पिस्त्रेण श्रीसामन्तसिंहनिजयराज्जे सरुल्लोकुरुमनश्मत्कारी निःशेषपापहारी श्रीजिनचन्द्रसूरिभिः प्रतिष्ठामहोत्सवे विहितः । अस्मिन् प्रतिष्ठामहोत्सवे विशेषतोऽतिप्रसन्न-श्रीसामन्तसिंहमहाराजमन्निघ्नेन सरुल्लेखपक्ष परपक्षाह्लादकं मरुल्लिखिमार्गप्रोत्तर्यमाणुत्पादकः प्रभूततरद्रव्यम-फलकरणेन सा० क्षेममिहप्रमुखसमस्तश्रावकैर्विधिमार्गप्रभाषकैः प्रमोदभरमेदुरैः सङ्घातनावन्तुरैः श्रीधन्महोत्सवः कारितः । ज्येष्ठकृष्णकादश्या च वा० देवसूर्तिगणेः श्रीअभिपेकपद मालारोपणादिनन्दिमहोत्सवश्च सजात ।

स० १३४४ श्रीजापालिपुरे श्रीमहावीरविधिचैत्ये मार्गशीर्षे सुदि १०, सा० कुमारपाल पु० प० स्थिरकीर्तिगणेः श्रीजिनचन्द्रसूरिभिस्तरेण आचार्यपद दत्तम्-श्रीदिनाराचार्या इति नाम ।

स० १३४५ आपाद सुदि ३, मतिचन्द्र-धर्मकीर्त्योर्दीक्षा । वैशाखे यदि १, पुण्यतिलरु-भुवनतिलरुयोश्चारितरु-क्षमीसाध्याश्च दीक्षा । राजदर्शनगणेषांचानाचार्यपदं च ।

स० १३४६ माघ वदि १, सा० क्षेममिहभा० (आ०?) वाहडकारितस्वर्णगिरि[स्थ]श्रीचन्द्रप्रभस्वामिदेवगृहपार्श्वस्थितयोः श्रीयुगादिदेव-श्रीनेमिनाथविमनयोर्मण्डपरातकेषु च समेतशिरःप्रशक्तिनिम्बानां च स्थापनामहोत्सवः । फाल्गुन सुदि ८, सा० वाहड-भा० भीमा-भा० जगसिंह-भा० सेतसिंहसुथापककारिते प्रासादे श्रीशम्भानयने चाहड (चाह ?) मानाह्वयये श्रीमोमेश्वरमहाराजकारितविस्तरप्रवेशमहोत्सवस्य श्रीशान्तिनाथदेवस्य विस्त्रेण स्थापनामहोत्सवः । देववल्हभ-चारित्रितिलरु-कुशलकीर्तिसाधुना रत्नश्रीसाध्याश्च दीक्षा । मालारोपणादिमहोत्सवश्च । चैत्र सुदि १, श्रीप्रह्लादनपुरे सर्वत्र आहङ्गीर्ध्वतपताकोचरे निःस्थानेषु वाद्यमानेषु मं० माधवप्रमुखसमकलनगरलोकसमुदायगमनपूर्वं सा० जभयचन्द्रप्रमुखसमुदायेन प्रवेशमहोत्सवः कारितः । वैशाखे वदि १४, श्रीभीमपह्लादा श्रीप्रह्लादनपुरवत्प्रवेशमहोत्सवः । वैशाखे सुदि ७, मा० अभयचन्द्रकारिताद्भुतशिलमयश्रीयुगादिदेवनिम्ब-श्रीचतुर्विंशतिजिनालय-चतुर्विंशतिनिम्ब-चन्द्रध्वज-श्रीअनन्तनाथदण्डध्वज-श्रीजिनप्रबोधस्वरिस्तूप-मूर्त्ति-दण्डध्वजानेकशिलमयपित्तलामय-निम्बानां पिस्त्रेण प्रतिष्ठामहोत्सवश्च । ज्येष्ठे यदि ७, नरचन्द्र-राजचन्द्र-मुनिचन्द्र-पुण्यचन्द्रमाधुना मुक्तिलक्ष्मी-शुक्तिश्रीसाध्याश्च महाप्रभापनापूर्वं दीक्षा च ।

स० १३४७ मार्गशीर्षे सुदि ६, श्रीप्रह्लादनपुरे सुमतिकीर्त्तिदीक्षा, नरचन्द्रादिमाधुमाध्वीनामुपस्थापना मालारोपणादिमहोत्सवश्च । ततो मार्गशीर्षे सुदि १४, सदिरालुकाया स्थाने स्थाने तलिनारोपणादिद्विताया म० चण्डापुत्र म० सहणपालेन सरुल्लमहाजनपरिग्रहनाह्वानादिमेलापकेन प्रवेशमहोत्सवः कारितः । म० सहणपालेन समस्तसधमेलापकेन श्रीतारणगडतीर्थलङ्कारश्रीअजितस्वामितीर्थयात्रा कारिता । पौषे यदि ५, श्रीवीजापुरीय सा० लक्ष्ममिह-त्रे० ब्राम-पालप्रमुखसमुदायेन सदिरालुकायत्प्रवेशमहोत्सवः कारितः । श्रीजापालिपुरे श्रीजिनप्रबोधस्वरिस्तूपे मूर्त्तिस्थापनामहोत्सवो दण्डध्वजारोपमहोत्सवश्च माघ सुदि ११ सा० अभयचन्द्रेण कारितः । चैत्रे वदि ६, श्रीवीजापुरे अमररत्न-पञ्च-

रत्न-विजयरत्नसाधवो मुक्तिचन्द्रिका साध्वी च स्तम्भतीर्थ-आशापल्ली-वागड-वटपद्रकादिसंघमेलापकेन विस्तरेण दीक्षिता, मालारोप-परिग्रहपरिमाणादिनन्दिमहोत्सवश्च संजातः ।

सं० १३४८ वैशाख सुदि ३, श्रीप्रह्लादनपुरे वीरशेखरस्य अमृतश्रीसाध्व्याश्च दीक्षा, त्रिदशकीर्त्तिगणेर्वाचनाचार्य-पदम् । तस्मिन्नेव वर्षे श्रीपूज्यैः सुधाकलश-मुनिवल्लभसाधुपरिवृतैर्गणियोगतपश्चक्रे ।

सं० १३४९ भाद्रपद वदि ८, साधर्मिकसत्राकारस्य संघपुरुषस्य सा० अभयचन्द्रसुश्रावकस्य संस्तारकदीक्षा, अभय-शेखर इति नाम । मार्गशीर्ष वदि २, यशःकीर्त्तिदीक्षा ।

सं० १३५० वैशाख सुदि ९, करहेटक-अर्बुदादिविहितसविस्तरतीर्थयात्रासफलीकृतजन्मजीवितस्य वरडियानगर-सर्वाधिकारिणो नवलक्षककुलोत्तंसस्य भा० झांझणसुश्रावकस्य सकलखपक्ष-परपक्षचमत्कारकारिणी संस्तारकदीक्षा, नरतिलकराजपिरिति नाम ।

सं० १३५१ माघ वदि १, श्रीप्रह्लादनपुरे श्रीयुगादिदेवविधिचैत्ये सं० तिहुणसत्कश्रीयुगादिदेव-श्रेष्ठिवीजासत्क-श्रीमहावीरविम्बप्रमुखान्द्रुतविम्बानां चत्वारिंशदधिकपद्शतीप्रमाणानां महं० तिहुण-श्रे० वीजासुश्रावकाभ्यां समुदा-यसहिताभ्यां विस्तरेण प्रतिष्ठामहामहोत्सवः कारितः । पञ्चम्यां श्रीपूज्यानामनेकसाधुसाध्वीश्रावकश्राविकापरिवृतानां मालारोपमहामहोत्सवनन्दिः, विश्वकीर्त्तिसाधोर्हेमलक्ष्मीसाध्व्याश्च दीक्षा । ८००(?)

८१. सं० १३५२ जिनचन्द्रसूरिगुरूपदेशेन वा० राजशेखरगणिः सुबुद्धिराजगणि-हेमतिलकगणि-पुण्यकीर्त्तिगणि-रत्नसुन्दरमुनिसहितः श्रीवृहद्भामे विहृतवान् । ततश्च तत्रत्यठ० रत्नपाल-सा० चाहडप्रधानश्रावकप्रेषिताभ्यां सभ्रातृ-हेमराज-भागिनेयवांचूश्रावकाभ्यां सपरिवाराभ्यां सा० वोहिथपुत्रेण सा० मूलदेवश्रावकेण श्रीकौशाम्बी-बाणारसी-काकिन्दी-राजगृह-पावापुरी-नारिन्दा-क्षत्रियकुण्डग्राम-अयोध्या-रत्नपुरादिनगरेषु जिनजन्मादिपवित्रितेषु तीर्थया-त्रा कृता । तैः श्रावकैः सार्धं समुदायसहितपूर्वविहितहस्तिनागपुरयात्रेण वा० राजशेखरगणिना सपरिवारेणैतानि तीर्थानि वन्दितानि । राजगृहसमीपे उदंडविहारे चतुर्मासी कृता, मालारोपणादिनन्दिमहोत्सवश्च कृतः । तथा तत्रैव वर्षे नाना-द्भुतपुण्यवल्लीश्रीश्रीभीमपल्लीतः सा० धनपालसुश्रावकसत्पुत्र सा० भडसीह-सा० सामलश्रावककृतसंघेन श्रीप्रह्लादन-पुरीय-भीमपल्लीय-श्रीपत्तनीय-सत्यपुरीयाद्यनेकखपक्ष-परपक्षमेलापकेन च सार्धं प्रस्थाय वाक्चातुरीपराभूतगीर्वा-णोपाध्याय-श्रीविवेकसमुद्रोपाध्यायप्रमुखसुसाधुमण्डलीपरिवृतैर्जगत्पूज्यैः श्रीमत्पूज्यैः श्रीशङ्खेश्वरपुरालङ्कारचूडामणि-श्विन्तातीतवसुसम्पादनापहस्तितचिन्तामणिः संसारदुःखदावाग्निपाथः श्रीपार्श्वनाथः प्रणतः । तत्र च श्रीसंघेन स्नात्र-पूजाउद्यापनक-ध्वजारोपादिमहोत्सवा विहिताः । ततः सर्वसंघसमन्विताः श्रीमत्पूज्याः श्रीपत्तने समाजग्मुः । तत्र च श्रीशान्तिनाथविधिचैत्ये सविस्तरध्वजारोपादिमहोत्सवपूर्वकनानाविधवाद्यमाननान्दीतूर्यप्रवर्तमानाङ्गनाचङ्गनृत्येषु सक-लपत्तनमध्यस्थसमस्तचैत्येषु विस्तरेण चैत्यपरिपाटीं विधाय, श्रीपूज्याः श्रीभीमपल्लीयां समायाताः । पश्चाच्छ्रीवीजा-पुरीयसमुदायाभ्यर्थनया वीजापुरे चतुर्मासी कृता । तत्र च सं० १३५ [३१] मार्गशीर्षकृष्णपञ्चम्यां श्रीवासुपूज्यवि-धिचैत्ये मुनिसिंह-तपःसिंह-जयसिंहसाधवो दीक्षिताः, मालारोपणादिनन्दिमहोत्सवश्च संजातः ।

ततः श्रीजावालिपुरे तत्समुदायाभ्यर्थनया विहारः । तस्मिन्नेव संवत्सरे सा० सलखणश्रावकपुत्ररत्न सा० सीहा श्रावक-माण्डव्यपुरीय सा० झांझणसत्पुत्रसा० मोहनश्रावकाभ्यां निमित्तसंघेन श्रीजावालिपुरीय-श्रीशम्भानयनीय-श्रीजेसलमेरवीय-श्रीनागपुरीय-रुणापुरीय-श्रीमालीय-सत्यपुरीय-प्रह्लादनपुरीय-भीमपल्लीयाद्यनेकमहद्विक-श्रीमा-लजातिमण्डनश्रीयोगिनीपुरवास्तव्य सा० बाह्यासुश्रावकपुत्र सा० लोहदेवप्रमुखप्रभूतश्रावकमेलापकविभूषितेन मार्गानव-रत्नचिरचितावारितसत्रचैत्यपरिपाट्यनेकमहामहोत्सवेन श्रीजावालिपुराद् वैशाखकृष्णपञ्चम्यां प्रस्थाय, प्रभूतमुनिमण्ड-

श्रीसंसेव्यमानैः श्रीचतुर्विंशश्रीश्रमणसद्यस्तूपमानैर्जगत्प्रजैः श्रीमत्पूज्यैः श्रीशत्रुदालङ्कारकारिणौ समस्तदौर्गत्यविदारिणौ श्रीयुगादिदेव-श्रीनेमिनायजिनेधरौ नमस्कृतौ । ततोऽपहस्तितकलिकालमहाचौरेण महादानपराभूतदेवतरुवरेण परम-चासनाक्षालितानैरुभयसहस्रसंचितदुष्पापौघेन श्रीममस्तत्रिधिमार्गमनेन श्रीऽन्द्रपद-स्नात्र-ध्वजरोपादिमहोत्सवैरुद्देशतो द्रम्म द्वादश सहस्राणि कृतार्थाकृतानि । तदनन्तर हर्षाङ्कुरपूरितः स्वसुकृतमहाराजपूजितः सदानवः श्रीत्रिधिमार्गसंघः क्षेमेण श्रीजानालिपुरे निस्तरेण प्रविष्टः ।

सं० १३५४ ज्येष्ठ वदि १०, श्रीजानालिपुरे श्रीमहावीरत्रिधिवैचल्ये सा० सलखगपुत्र सा० मीहाकारितो दीक्षा-मालारोपणादिमहोत्सवः सजातः । तस्मिन्महसि वीरचन्द्र-उदयचन्द्र-अमृतचन्द्रमाधूना जयसुन्दरीमाध्यात्र दीक्षा-नोत्सवः सम्पन्नः । तस्मिन्नेव वत्सर आपादशुक्लद्वितीयाया निरियाणकग्रामे श्रीमहावीरग्रास्तादोद्धार-श्रीमहावीरविम्ब-स्थापना श्रे०भाडाश्रावणपुत्रेण श्रे०जोध्याश्रावणकेण महाविस्तरेण कारिता । सं० १३५५ ।

सं० १३५६ राजाधिराजश्रीजैत्रसिंहत्रिजगत्या मार्गशीर्षामितचतुर्वर्षी श्रीजेमलमेरौ श्रीपूज्याः समायाताः । तत्र च श्रीमहाराजजैत्रमिहेन योजनद्वयसमुत्सुतागमनेन बहुमानपूर्वकं मा० नेमिकुमारप्रमुखमस्तमसुदायेन च प्रभूतद्रव्य-वेचनेन त्रिधिमार्गप्रभाजनापूर्वकं निःस्नानादितूर्वेषु वाद्यमानेषु, पठत्सु बन्दिष्टन्देषु, स्थाने स्थाने सजायमाननयन-मन'प्रह्लादकारिप्रेक्षणीयकेषु, श्रावणश्रावणिकाभिनिस्तार्थमाणेषु राम-गीत-धवलमङ्गलेषु, स्वपक्ष परपक्षचेतश्चमत्कार-कारी श्रीपूज्याना प्रवेशरुमहोत्सवः सजातः ।

सं० १३५७ मार्गशीर्षशुक्लनवम्या श्रीमहाराजजैत्रसिंहप्रेषितनिःस्नानादिषु वाद्यमानेषु दीक्षा-मालारोपणादि-महामहोत्सवः सजातः । तत्र श्रे०लक्ष्म-भा०गजपुत्रौ जयहम-पद्महंमनामानौ दीक्षितौ ।

सं० १३५८ माघशुक्लदशम्या श्रीपार्थनाथत्रिधिवैचल्ये महाविस्तरेण निःस्नानादिषु वाद्यमानेषु श्रीसमेतशिखरादि-निम्बाना प्रतिष्ठामहोत्सवः श्रीमत्पूज्यैः कृतः । सा० केशवपुत्रेण सा० तोलीश्रावणकेण कारापितः, फाल्गुनशुक्लपञ्चम्यां मालारोपण-मन्मत्तारोपादिमहोत्सवश्च सम्पन्नः ।

ततः सं० १३५९ फाल्गुन वदि ११, श्रीगहडमेरौ मा० मोरुलसिंह सा० जीजडप्रमुखसमुदायाम्यर्थनया श्रीपूज्याः श्रीयुगादिदेवतीर्थं नमस्कृतान्तः ।

तत्र च सं० १३६० माघ वदि १०, मा० जीजड-सा० धिरदेवादिशुश्रावणैः प्रभूतद्रव्यवेचनेन श्रीजिनशासन-प्रभाजनापूर्वं मालारोपणादिनिन्दिमहोत्सवः सविस्तरः कारितः । ततश्च श्रीशीतलदेवमहाराजत्रिजगत्या म० नाणचन्द्र-मं० कुमारपाल-श्रे०पूर्णादिसमुदायाम्यर्थनया च श्रीशम्यानयने श्रीशान्तिनाथदेवतीर्थं श्रीपूज्यैर्नमश्चक्रे ।

ततः सं० १३६१ शान्तिनाथत्रिधिवैचल्ये म० नाणचन्द्र-मं० कुमारपाल-भा० पद्म-श्रे०पूर्णा-मा० रूपचन्द्र-प्रमुखसमुदायेन द्वितीयवैशाख सुदि ६, श्रीजानालिपुरीय-सपादलक्ष्मीयप्रमुखनानानागग्रामवास्तव्यसद्यमेलापकेन श्रीपार्थनाथप्रमुखनानानिम्बाना प्रतिष्ठामहोत्सवः, दशम्या च मालारोपणादिनिन्दिमहोत्सवः सकलस्वपक्ष-परपक्षचमत्कार-कारी श्रीदेवगुरुप्रमादाजिनिर्गमः कारितः । अस्मिन्महोत्सवे प० लक्ष्मीनिर्गमगणि-प० हेमभूषणगण्योर्गंजनाचार्यवदं दत्तमिति ।

८२. ततः श्रीजानालिपुरीयसमुदायाम्यर्थनया श्रीनानालिपुरे श्रीमहा[वीर]देव श्रीपूज्या नमश्चक्रुः । तत्र च सं० १३६४ वैशाखकृष्णत्रयोदश्या, म० सुवर्णसिंह-सा० सुमट-म०नयनसिंह-म० दुस्माज-म० भोजराज-सा० सीहा-प्रमुखसमस्तश्रीसमुदायविहितनानाप्रोत्सवर्षणापूर्वकं श्रीमत्पूज्यैर्नानाश्रीराजगृहादिमहातीर्थनमस्कृण्णसमुदाजितागण्य-पुण्यप्राग्भारवा०राजशेखरगणेशाचार्यवदं प्रदत्तम् । स्वपक्ष परपक्षचमत्कारी मालारोपणादिनिन्दिमहोत्सवश्च श्रीसमुदा-

येन कारितः । ततश्चौरचरटाद्युपलुतेऽपि मार्गे भण० दुर्लभसाहाय्यात् श्रीभीमपल्लीयां श्रीपूज्याः समाजग्मुः । ततः श्रीपत्तनीयश्रीकोट्टिकाश्रीशान्तिनाथविधिचैत्ये श्रीश्रावकपौषधशालासन्निवेशनप्रमुखश्रीधर्मकृत्यपेशलसा० जेसलप्रभृतिश्रीसमुदायाभ्यर्थनया श्रीपत्तने श्रीशान्तिनाथदेवं नमस्कृतवन्तः । ततः श्रीस्तम्भतीर्थीयकोट्टिकाश्रीअजितनाथदेवविधिचैत्यालयश्रीश्रावकपौषधशालाप्रमुखसद्धर्मकृत्यकुशलेन सा० जेसलेन समामन्व्यमाणाः श्रीशेरीपके श्रीपार्श्वनाथदेवं नमस्कृत्य सा० जेसलकारितेन खपक्षपरपक्षचमत्कारकेणानुकृतमन्त्रीश्वरश्रीवस्तुपालकारितश्रीजिनेश्वरसूरिमहाप्रवेशकमहोत्सवेन श्रीस्तम्भतीर्थे श्रीपूज्याः श्रीअजितनाथदेवं नमश्चक्रुः ।

८३. ततः सं० १३६६ ज्येष्ठ वदि १२, नानावदातव्रातसहस्रतसर्वपूर्वजकुलेन साधर्मिकवत्सलेन सा० जेसलमुश्रावकेण मेलितेन श्रीपत्तनीय-श्रीभीमपल्लीय-श्रीवाहडमेरवीय-श्रीशम्यानयनीयसमस्तसंघमेलापकेन स्वकीयवृहद्भ्रातृ सा० तोलियनिवेशितसंघधुर्यपदेन लघुभ्रातृ सा० लाखूनिवेशितपच्छेवाणपदेन विपमदुःपमाकालेऽप्यतुच्छम्लेच्छसंकुलेऽपि देशे श्रीस्तम्भतीर्थाच्छ्रीदेवालयप्रचलनमहोत्सवो विहितः । तेन सह श्रीमत्पूज्या जयवृहद्भगणि-हेमतिलकगण्यादि-साध्वेकादशकेन प्र० रत्नवृष्टिगणिन्यादिसाध्वीपञ्चदशकेन च वरिवस्यमानाः श्रीमहातीर्थनमस्करणाय प्रस्थिताः । ततः स्थाने स्थाने चैत्यपरम्परासु चैत्यपरिपाठ्याद्यनेकमहोत्सवेषु श्रीसंघेन क्रियमाणेषु, नानाविधतूर्येषु वाद्यमानेष्वनेक-श्रावक(श्राविका?) लोकेन श्रीमद्देवगुरुगुणगणेषु गीयमानेषु, भट्टवट्टैः स्वकीयनव्यकाव्येषु पठ्यमानेषु, क्रमक्रमेण पीपलाउलीग्रामे सर्वोऽपि संघः समायातः । तत्र च श्रीशत्रुञ्जयमहातीर्थपर्वतावलोकमहोत्सवः श्रीसंघेन कृतः । ततो-ऽपारसंसारपारावारनिमज्जन्तुजातप्रवहणायमाननिःशेषदेशागतजन्तुजातपूज्यमानश्रीशत्रुञ्जयमहातीर्थालङ्कारश्रीदेवाधि-देवश्रीयुगादिदेवपादपद्मनमस्करणयात्राहर्षप्रकर्षपादुर्भूताङ्कुरपूरपवित्रितैः श्रीचतुर्विधसंघपरिवृतैः श्रीपूज्यैर्विहिता । तत्र च सा० सलखणपुत्ररत्न सा० मोकलसिंहादिसुश्रावकैः श्रीइन्द्रपदादिमहोत्सवाः सविस्तरा विहिताः । तत्र च ज्येष्ठशु-क्लद्वादश्यां मालारोपणादिनन्दिमहोत्सवः सविस्तरः श्रीसमुदायेन कारितः ।

ततः सुराष्ट्रालङ्कारश्रीगिरिनारसंस्थितश्रीनेमिनाथमहातीर्थनमस्करणाय चतुर्विधसंघपरिवृताः श्रीपूज्याः प्रस्थिताः । नेदीयोगच्छदतुच्छम्लेच्छकटकोपद्रुतेऽपि सुराष्ट्रादेशे जगन्नाथश्रीनेमिनाथप्रसादाच्छ्रीअम्बिकासान्निध्या-च्छ्रीमत्पूज्यज्ञानवलाच्च सुखंसुखेन श्रीउज्जयन्ततलहडिकायां सर्वोऽपि संघः प्राप्तः । ततः श्रीनेमिनाथकल्याणकत्रयप-वित्रितश्रीउज्जयन्तमहापर्वतराजालङ्कारभाद्राम्भोधरसौभाग्यसुन्दरनेमिनाथपादपद्ममहातीर्थ श्रीपूज्याः सकलसंघसम-न्विता नमश्चक्रुः । तत्र च सा० कुलचन्द्रकुलप्रदीप सा० वीजडप्रमुखसकलसुश्रावकैः श्रीइन्द्रपदादिप्रोत्सर्पणा विहिता । ततः श्रीनेमिनाथदेवं नमस्कृत्य, स्थाने स्थाने नानाप्रभावनां विधाय, श्रीपूज्याः श्रीसंघसमन्विताः श्रीस्तम्भतीर्थे समायाताः । तत्र च सा० जेसलसुश्रावकेण श्रीदेवालयस्य श्रीमत्पूज्यानां च महता विस्तरेण प्रवेशकमहोत्सवश्चक्रुः । तत्र च चतुर्मासीं विधाय श्रीस्तम्भनकालङ्कारश्रीपार्श्वनाथदेवतीर्थ मन्त्रिदलीय ठ० भरहपालसुश्रावकसाहाय्याच्छ्री-मत्पूज्या ववन्दिरे ।

८४. ततः श्रीबीजापुरे श्रीवासुपूज्यदेवं नमस्कृतवन्तः । तत्र च सं० १३६७ माघकृष्णनवम्यां श्रीमहावीरप्रमुखशैल-मयादिविम्बानां प्रतिष्ठा श्रीमत्पूज्यैर्महता विस्तरेण कृता, मालारोपणादिनन्दिमहोत्सवश्च जज्ञे । ततः श्रीभीमपल्लीय-श्रीसमुदायाभ्यर्थनया श्रीमहावीरदेवं नमस्कृतवन्तः । तत्र च सं० १३६७ फाल्गुनशुक्लप्रतिपदि, सकलश्रीभीमपल्लीय-श्रीपत्तनीय-श्रीप्रह्लादनपुरीयसमस्तश्रीसमुदायमेलापके नानाविधपुण्यांकदानादिप्रभावनापुरस्सरं क्षुल्लकत्रयं क्षुल्लिका-द्वयं च श्रीपूज्याश्चक्रुः । तन्नामानि च परमकीर्त्ति-वरकीर्त्ति-रामकीर्त्ति-पद्मश्री-व्रतश्रीरिति । तस्मिन्नेव च दिने मालारोपणादिनन्दिमहोत्सवः सविस्तरः श्रीसमुदायेन कारितः । पं० सोमसुन्दरगणेशोवाचनाचार्यपदं दत्तम् ।

तस्मिन्नेव वत्सरे सा०क्षेमन्धर-सा०पद्मा-मा०साठलकुलान्तसेन निजशुभोपाजितचारुक्रमलाकेलिनिवासेन कुङ्कुम
 कादिना दानसन्मानपूर्वकप्रिहितश्रीपत्तन-श्रीप्रह्लादनपुर-श्रीजापालिपुर-श्रीगम्यानयन-श्रीजेसलमेरु-श्रीराणुकोट्ट-
 गपुर-श्रीरुणा-श्रीवीजापुर-श्रीमत्यपुर-श्रीश्रीमाल-श्रीरत्नपुरादिप्रभृतश्रावणसंघमेलापकेन निष्प्रति ३३
 स्वैर्यगाम्भीर्यादिगुणगणमालिना सतीर्ययात्रापवित्रगामा०धनपालनन्दनेन श्रीभीमपल्लीपुरीवास्तव्येन राज
 सदर्भकर्मकुशलने सुश्रावणमाधुमामलेन श्रीतीर्थयात्रा प्रारम्भ । तस्य च सकलममुदायसहितस्य गाढाम्यर्थनया
 म्लेच्छसकुलेऽपि जनपदेऽपिचलसुधमश्रापिकाभिर्गीयमानेषु धनमङ्गलेषु, दीपमानासु चञ्चरीषु, पठन्सु भट्टघट्टेषु
 वाद्यमानेषु प्रनरत्तयेषु, महतोत्साहेन श्रीवर्धमानस्वामिजनोत्सवपवित्रिताया चैत्रशुभलत्रयोदश्या नाम ५५
 श्रीचतुर्भिःसघसहिता श्रीजगत्पूज्याः श्रीपूज्याः श्रीदेपालयेन मह श्रीभीमपल्लीतः प्रास्थिपत । ततश्च पदे पदे
 शकुनैः प्रवेयमाणा श्रीशङ्खेश्वरे महाप्रभाप्रभजन श्रीपार्श्वनाथजिन महता विस्तरेण नमस्कृतान्तः । तत्र च समस्तसघेन
 दिनाष्टक श्रीपार्श्वनाथमहातीर्थे महान्महोत्सवो व्यधायि । ततः याटलाग्रामे श्रीनेमिनाथतीर्थे चिरकालीन
 श्रीराजशेखराचार्य-जयप्रह्लभगण्यादिमाधुषोडश-रू० बुद्धिसमृद्धिगणिन्यादिसाध्वीपञ्चदशकपरिवृताः मरुलप्रा
 धौरेयेण साधुसामलेन, भण० नरसिंहपुरात्मा-दुर्लभादिनान्धवन्यस्तसधरस्वामिभारेण भण०पूर्णपुररत्नेन, त्रयोदश्या
 लिना भण० ल्हाणकेन पाश्चात्यपदनिर्वाहिणा समस्तत्रिधिसघेन च कलिता, प्रतिपुर प्रतिग्रामं निःशङ्कं गीतनू
 यादिना जिनश्रामनप्रोत्सर्षपाया निजृम्भमाणाया क्रमक्रमेण सुरसुखेन श्रीशत्रुञ्जयालङ्कारत्रैलोक्यसारममस्वती
 म्परापरिवृत प्रविहितसुरासुरनरेन्द्रसेन श्रीनाभेयदेवम्, श्रीउज्जयन्ताचलशिरसरमण्डन समस्तदुरितखण्डन
 कमलानिधान यदकुलप्रधान ऋष्याणकरत्रयादिनामातीर्थान्प्रलिपिराजमान श्रीअरिष्टनेमिस्वामिन च नानस्तुतिस्ते
 धानपूर्वक परमभाजनया सकलसघसहिताः श्रीपूज्या महता विस्तरेणावन्दिपत । तत्र च श्रीजापालिपुरास्तव्यम
 जनप्रधानगुणनिधान सा० देवसीहसुत-सा०धालणनन्दनाभ्या निजकुलमण्डनाभ्या सा० कुलचन्द्र-मा०
 वकाभ्या द्वयोरपि महातीर्थयोः प्रचुरस्वापतेयसफलीकरणेन श्रीइन्द्रपदमङ्गीकृतम् । गोष्ठिकयशोधनपुररत्नेन गोष्ठी
 स्थिरपालेन प्रभूतद्रव्येण श्रीउज्जयन्ते श्रीअम्बिकादेव्या माला गृहीता । अन्यैरपि श्रावणपुङ्गवैः सा० श्रीचन्द्रपुरा
 जाह्वण-सा० चाहटपुत्र सा० ज्ञान्दण-सा० ऊधरण-नरलभरुनेमिचन्द्र-श्रे० पूता-सा० तिहुणा-भा० पदमपु०
 सा० महणसीह-सा० भीमापु० ल्हाणसीहादिभिः श्रीतीर्थपूजा-सघपूजा-साधर्मिकनात्सल्यावारितसत्रादिपु,
 पतेयसफलीकरणेन महत् पुण्यानुबन्धिपुण्य समुपाजितम् । एव च त्रिपमकालेऽपि लोकोत्तरधर्मनिधानेन त्रेण्यपुण्य-
 प्रधानेन श्रीत्रिधिसघेन मजनचिचत्तहारिणी सर्वजनचमत्कारकारिणी श्रीतीर्थयात्रा विहिता निर्मितम् । ममस्ततीर्था-
 चली महत्या प्रभाजनया वन्दित्वा मा०सामलादिसघसहिताः मपरिवाराः श्रीजिनचन्द्रस्वरयः क्षेमेण अपाठचतुर्मासिके
 श्रीत्रायडग्रामे जीवितस्नामिका श्रीमहावीरप्रतिमा निष्प्रतिमा महाविस्तरेण नमश्चक्रुः । ततः श्रावणप्रथमपक्षे नृत्य-
 न्तीषु धर्ममाविक्रासु श्रापिकासु, गायन्तीषु नागराङ्गनासु, स्थाने स्थाने विधीयमानेषु प्रेक्षणीयेषु, पठन्सु वन्दित्वेदेषु,
 श्रावणसर्वादीयमानेषु महादानेषु, सकलसघमहिताना लोकोत्तरातिशयशालिना श्रीजिनचन्द्रस्वरीणा श्रीनिविममुदानेन
 महाविस्तरेण महत्या प्रभाजनया श्रीभीमपल्ल्या प्रवेशमहोत्सव कारितः । सघागतेन श्रीनयनानतिपालने
 श्रीसाधर्मिकरत्नमलेन भण० ल्हाणसुश्रावणेन श्रीपूज्यपादान्ते श्रीसंघपाश्चात्यपदप्राग्भारनिर्वाहणमहाप्रभाजनाकरणममु-
 पाजित पुण्य सर्व स्वमातृजनशीलतपोभावनोद्यताया भण०पनीसुश्रापिकायाः प्रदत्तम् । तथा च श्रद्धानपरयाऽ-
 नुमोदितम् ।

म्या श्रीभीमपल्लीसमुदायकारितमहामहोत्सवेन प्रतापकीर्त्यादिशुल्लरूपोद्योत्थापना शुल्लरुद्रय च
 पूज्यैर्व्यधायि । तन्नामानितरुणकीर्तिस्तेजःकीर्ति, माण्योश्च ततधर्मा दृढवर्मेति । तस्मिन्नेव दिने ठ० हासिनपुरग्रन्ठ ठ०

देहडानुज ठ० थिरदेवपुत्रिकायाः श्रीजिनचन्द्रसूरिस्वहस्तकमलदीक्षिताया रत्नमञ्जरीगणिन्या महत्तरापदं प्रदत्तम्-
श्रीजयर्द्धिमहत्तरेति नाम विहितम्, प्रियदर्शनगणिन्याः प्रवर्तिनीपदं च ।

ततः श्रीसमुदायाभ्यर्थनया श्रीपूज्याः पत्तनपुरवरे समायाताः । तत्र च सं० १३६९ मार्गशीर्षासितपष्ट्यां स्वप-
क्ष-परपक्षचेतश्चमत्कारकारकेण श्रीसमुदायविधापितमहोत्सवेन 'जयति जिनशासनम्' इति समुत्साहपूर्वकं श्रीपूज्यैर्ज-
गत्पूज्यैश्चन्दनमूर्ति-भुवनमूर्ति-सारमूर्ति-हीरमूर्तिनामकं क्षुल्लकचतुष्टयं विहितम्, केवलप्रभागणिन्याः प्रवर्तिनीपदं च
प्रदत्तम्, मालारोपणादिमहानन्दिमहोत्सवश्च कृतः ।

सं० १३७० माघशुक्लैकादश्यां पुनः श्रीसमुदायकारितसकलस्वपक्ष-परपक्षचेतश्चमत्कारकारी दीक्षामालारोपणादि-
नन्दिमहामहोत्सवः सकलजगत्कल्पद्रुमावतारैः श्रीमत्पूज्यैः कृतः । तस्मिन्महोत्सवे निधानमुनेयशोनिधि-महानिधि-
साध्वीद्वयस्य च दीक्षा प्रदत्ता ।

ततः श्रीभीमपल्लीसमुदायाभ्यर्थनया श्रीपूज्याः श्रीभीमपल्ल्यां समायाताः । तत्र च सं० १३७१ फाल्गुनशुक्ल-
कादश्यां श्रीमत्पूज्यैः साधुराजश्यामलप्रमुखश्रीभीमपल्लीसमुदायकारितः श्रीअमारिघोषणावारितसत्रसंघपूजासाधर्मिक-
वात्सल्यादिनानाविधप्रोत्सर्पणापूर्वकं सकलजनमनोहारी व्रतग्रहणमालारोपणादिनन्दिमहामहोत्सवः कृतः । तस्मिन्महो-
त्सवे त्रिभुवनकीर्तिमुनेः, प्रियधर्मा-आशालक्ष्मी-धर्मलक्ष्मीसाध्वीनां च दीक्षा प्रदत्ता ।

८५. ततः श्रीपूज्यपादाः श्रीजावालिपुरीयसमुदायगाढतराभ्यर्थनया श्रीजावालिपुरे विहृताः । तत्र च सं०
१३७१ ज्येष्ठवदिदशम्यां सं० भोजराज-देवसिंहप्रमुखसकलश्रीजावालिपुरीयसमुदायकारितः सकलस्वपक्ष-परपक्षचेतश्च-
मत्कारकारी समस्तजनमनोहारी दीक्षामालारोपणादिनन्दिमहामहोत्सवः श्रीपूज्यैः कृतः । तस्मिन् महोत्सवे देवेन्द्रदत्त-
मुनि-पुण्यदत्तमुनि-ज्ञानदत्त-चारुदत्तपुनीनां पुण्यलक्ष्मी-ज्ञानलक्ष्मी-कमललक्ष्मी-मतिलक्ष्मीसाध्वीनां च दीक्षा
प्रदत्ता । ततो म्लेच्छकृतो भङ्गः श्रीजावालिपुरे जातः । ततः श्रीपूज्याः श्रीशम्यानयन-श्रीरुणापुरी-श्रीवन्वेरकादि-
नानास्थानवास्तव्यसकलसमुदायिनां समाधानमुत्पाद्य श्रीरुणातः श्रीश्रीशालकुलोत्तंसैः श्रीजिनशासनप्रभावकैः सकल-
साधर्मिकवत्सलैः साधुमानलपुत्ररत्नैः सा०माह्ला-सा०धान्ध्रप्रमुखभ्रातृभिः सह सकलसपादलक्षनगरग्रामवास्तव्यसम-
स्तसुश्रावकशकटशतत्रयमैलापकेन श्रीपूज्यपादैः श्रीफलवधिकार्यां सकलातिशयनिधानस्य म्लेच्छव्याकुलसकलसपाद-
लक्षजनपदक्षारसमुद्रामृतकूपतुल्यस्य श्रीपार्श्वनाथस्य प्रथमो यात्रामहामहोत्सवश्चक्रे । तस्मिन् यात्रामहोत्सवे श्रीवि-
धिसंघसुश्रावकैः श्रीइन्द्रपदादिनानापदग्रहण-अवारितसत्र-श्रीसाधर्मिकवात्सल्य-श्रीसंघपूजादिनानाविधश्रीजिनशास-
नप्रोत्सर्पणापूर्वकममेयं सौवस्वापतेयं सफली चक्रे । पश्चाच्छ्रीनागपुरसमुदायाभ्यर्थनया श्रीपूज्या नागपुरे विहृताः ।

ततः श्रीलोहदेव-सा०लखण-सा० हरिपालप्रमुखश्रीउच्चापुरीयविधिसमुदायानुत्तराभ्यर्थनया नानाम्लेच्छसंकुले
महामिथ्यात्वबहुले श्रीसिन्धुमण्डले महाग्रीष्मत्तौ प्रवर्तमाने दुर्गममरुस्थल्यां सौवज्ञानध्यानवलशालिभिः श्रीमेघकु-
मारदेवकृतसन्निध्यैर्युगप्रवरागमश्रीजिनचन्द्रसूरिभिरनेकसुसाधुपरिवृतैः श्रीधर्मकल्पद्रुमारोपणाय विहारश्चक्रे । तत-
स्तद्देशालङ्कारे श्रीउच्चापुरीप्रत्यासन्ने श्रीदेवराजपुरे श्रीउच्चापुरीयविधिसमुदायकृतप्रवेशकोत्सवाः श्रीपूज्या महामिथ्या-
त्वरान्योत्पाटनायावस्थिताः । तत्र च सकलसिन्धुमण्डलसुश्रावकगाढतराभ्यर्थनया सं० १३७३ वर्षे मार्गशीर्ष-
वदिचतुर्थ्या श्रीआचार्यपदस्थापनाव्रतग्रहणमालारोपणादिमहामहोत्सवाः सकलाज्ञानिलोकसम्यक्त्वोपार्जनहेतवः
श्रीपूज्यपादैः प्रारब्धाः । पश्चान्महोत्सवदिनोपरि आरम्भसिद्धिरात्रौ ज्ञानध्यानातिशयसंस्मारितश्रीजिनदत्तसूरियुग-
प्रवरागमैः श्रीपूज्यैश्चतुर्मासीमध्येऽपि गुरुतरराजविद्वरेण संजायमानशून्यजनपदेषु तस्करादिनानोपद्रवबहुलेष्वपि
मार्गेषु सौवज्ञानातिशयवलेन कुशलं परिभाष्य, स.... वीसल-महणसिंहसुश्रावकौ श्रीदेवराजपुराच्छ्रीगूर्जरात्रामुकुटकल्पे

श्रीपत्तने श्रीनिवेरुममुद्रमहोपाध्यायाना पार्श्वे लक्षण-तर्क-साहित्यालङ्कार-ज्योतिष्क-स्वसमय-परसमयसारनिष्कनिष्कपणनिकपोमे समग्राचार्यगुणालङ्कृतमात्रस्य स्वशिष्यरत्नस्य पण्डितराजराजचन्द्रस्य समाकारणाय प्रेषितौ । ततः श्रीउपाध्यायै सद्गुरुदेशानुसारेण ताभ्या सह पुण्यकीर्तिगणिं दत्त्वा प० राजचन्द्रमुनिः प्रेषितः । ततः श्रीमत्पूज्यशुक्तरघ्याननलारूपिताधिष्ठायककृतसान्निध्यात् तस्कराधनेकोपद्रवानगणय्य कार्तिरुचतुर्मासकदिने खदीक्षागुरुश्रीपूज्यपादपद्महातीर्थं प० राजचन्द्रमुनिना नमस्कृतम् । ततश्च श्रीमत्पूज्यैः श्रीउच्चापुरीय-श्रीमरुकोद्भ-श्रीक्यासपुर-प्रभुरामनिन्दुदेशनानानगरग्रामनास्तव्यासर यसुश्रावकसधमहामेलापकेन स्थाने स्थाने प्रेक्षणीयेषु सजायमानेषु, दीयमानेषु तालारासेषु, नृत्यमानेषु सुवतीजनेषु, पापल्यमानेषु वन्दि पु दीयमानेषु, श्रे०उदयपाल-श्रे०गोपाल-सा० वयरसिंह-ठ०कुमरसिंहप्रभुरमहर्द्विकसुश्रावकलोकैः स्वर्णाचनस्रदानेषु क्रियमाणेषु अनारितमत्रेषु सजायमानेषु साधमिकनास्तव्येषु श्रीआचार्यपदस्थापना-व्रतग्रहण-मालारोपणादिनन्दिमहामहोत्सवश्रके । तस्मिन् महोत्सवे स्वशिष्यरत्नस्य समग्रविद्याउद्दिपानकुम्भार्पणसमानस्य वारूचातुरीनिर्निजितसुराचार्यस्य पण्डितराजचन्द्रमुनिरस्य आचार्यपद प्रदत्तम्-श्रीराजेन्द्रचन्द्राचार्याइति नामधेयं च कृतम् । ललितप्रभ-नरेन्द्रप्रभ-धर्मप्रभ-पुण्यप्रभ-अमरप्रभसाधूना दीक्षा प्रदत्ता । अनेकश्रावकश्राविकालोकैर्माला गृहीता, सम्यक्तारोपसामायिकारोपश्च कृत । तस्मिन् महोत्सवे साधुराजयशोधवलकुलप्रदीपेन सा०नेमिकुमारपुत्ररत्नेन श्रीजिनशासनप्रभापकेण सकलसाधर्मिकरत्सलेन सा०वयरसिंहसु १ विशेषतः श्रीसाधर्मिकवान्मल्यावारितमत्रामारिद्योपणाश्रीसधपूजानिर्माणपूर्वकं स्वस्वापतेयं सफलीचक्रे ।

८६. ततः पुनः स० १३७४ फाल्गुनपदि षष्ठीदिने श्रीउच्चापुरीयादिनानानगरग्रामनास्तव्यसकलसिन्धुदेशनिष्कसमुदायकारितः श्रीपूज्यैर्व्रतग्रहणमालारोपणोत्थापनादिनन्दिमहामहोत्सवः सकलस्वपक्ष-परपक्षचैतथमत्कारकारी कृतः । तस्मिन् महोत्सवे दर्शनहित-श्रुनहित-त्रिभुवनहितमुनीना दीक्षा प्रदत्ता, श्राविकाश्रतेन च माला गृहीता । श्रीदेवराजपुरे महामिथ्यात्वतिमिर चतुर्मासीद्वेषेनोन्मूल्य श्रीपूज्याः [मा ?]री० पूर्णचन्द्रपरतुत्रोदारचरित्रश्रीजिनशासनप्रभापक सारी० हरिपालसार्थसाहसान्निधयेन मरुत्थलनालुकासमुद्रमृदुल्लङ्घ्य श्रीनागपुरे श्रीसमुदायप्रवेशकमहोत्सवाः समायाताः । ततः श्रीरुन्यानयननास्तव्यश्रीश्रीमालकुलोत्तमश्रीजिनगामनप्रभापक सा०कालासुश्रावकरारिता श्रीरुन्यानयनादिसमग्रनागडदेश-सपादलक्षदेश-नगरग्रामनास्तव्यनान ३ १५रुमहासधमेलापकेन श्रीफलवर्धिकाया श्रीपार्श्वनायकेनस्य श्रीपूज्यैर्द्वितीयार यात्रा कृता । महर्द्विकसुश्रावकलोकैरनारितसत्रसाधर्मिकरत्नस्य श्रीसधपूजानिर्माणपूर्वकं श्रीजिनशासने महती प्रभावना चक्रे ।

ततः स० १३७५ माघशुद्धद्वादश्या श्रीनागपुरे मन्त्रिदलकुलोत्तम-ठ०पिजयसिंह-ठ० सेहू-सा० रूद्राप्रमुखश्रीयोगिनीपुरमद्युदायसंघपुररुपमन्त्रिदलीय-ठ०अचलप्रभुरसमग्रदालामरुमद्युदाय-श्रीरुन्यानयन-श्रीआसिका-धीनरभटप्रभुरनानानगरग्रामनास्तव्य-समस्तवागडदेशसमुदाय-म०कुमर-म० मूधराजप्रभुरसकोशनाणासमुदाय-नानानगरग्रामवास्तव्यसमग्रसपादलक्षसमुदाय-सा०सुभटप्रभुरश्रीजानालिपुर-श्रीशम्यानयनप्रभुरमारुत्रासमुदायादिनानाजनपदप्रभुरसमुदायमहामेलापके स्थाने स्थाने सजायमानेष्वनारितमत्रेषु, कार्यमाणेषु महाप्रेक्षणीयेषु, नृत्यमानेषु सुवतीजनेषु, दीयमानेषु तालारासेषु, क्रियमाणेषु साधमिकनास्तव्येषु, दीयमानेषु महामहर्द्विकसुश्रावकलोकैः करुटकरूपकटकरुत्स्रदानेषु, श्रीउर्ध्वमानस्वामितीर्थप्रवर्तनपरायणैः श्रीपूज्यैः श्रीनागपुरीयसमुदायाभ्यर्चनया पक्ष-परपक्षासंख्यजनमनोहारी सकलमहामिथ्यादृग्लोकमस्तकावधूनकारी श्रीव्रतग्रहणमालारोपणादिनन्दिमहामहोत्सवश्रके । तस्मिन् महोत्सवे सोमचन्द्रमाघोः शीलमशुद्धि-दुर्लभमशुद्धि-श्रुनमशुद्धिमाध्वीना दीक्षा प्रदत्ता । प० जगच्चन्द्रगणेशं सर्वविद्याविलासिनीनायकनाय्योपाध्यायकल्पस्य नानाशिष्यरत्ननिष्पादनलब्धिधममुद्रस्य द्विधा जस्य परित्नावितक्षपट्टलक्ष्मीयोग्यस्य तस्य पण्डितराजकुशलकीर्तिगणेश वाचनाचार्यपदम् । धर्ममालागणिनी-

सुन्दरीगणिन्योः प्रवर्तनीपदं च प्रदत्तम् । ततश्च ठ० विजयसिंह-ठ० सेहू-ठ० अचलप्रमुखसमग्रसंघशकटाश्वमहामेलापकेन श्रीफलवधिकयायां श्रीपार्श्वनाथस्य श्रीपूज्यैस्तृतीयवारं यात्रा कृता । तत्र च जिनशासनप्रभावनाकरणप्रवणेन सर्वसाधमिकवत्सलेन मन्त्रिदलकुलोत्तसेन ठ० सेहूसुश्रावकेण जैथलसहस्रद्वादशप्रदानपूर्वकमिन्द्रपदग्रहणेन, अन्यैः सुश्रावकलोकैरमात्यादिपदग्रहणेन अवारितसत्रसंघपूजासाधमिकवात्सल्यस्वर्णरजतकटकवस्त्रादिदानैश्च श्रीजिनशासने महती प्रभावना चक्रे । श्रीपार्श्वनाथदेवभाण्डागारे च जैथलसहस्र ३० समुत्पन्नाः । ततः पुनः श्रीपूज्याः श्रीसंघेन सह नागपुरे समायाताः ।

८७. ततः सं० १३७५ वैशाखवद्यष्टम्यां नानावदातव्रातसमुद्धृतसर्वपूर्वजकुलेन निजभुजोपार्जितचारुकमलाकेलिनिवासेन मन्त्रिदलकुलोत्तस-ठ० प्रतापसिंहपुत्ररत्नेन श्रीजिनशासनप्रभावनाकरणचतुरेण सकलसाधमिकवत्सलेन निःप्रतिमपुण्यपण्यशालिना स्वैर्यौदार्यगाम्भीर्यादिगुणगणमालिना सकलराज्यमानेन टक्कुरराजअचलसुश्रावकेण प्रतापक्रान्तभूतलपातसाहिश्रीकुतवदीनसुरत्राणफुरमाणं निष्कास्य कुङ्कुमपत्रिकादानसन्मानादिपूर्वं श्रीनागपुर-श्रीरूणा-श्रीकोसवाणा-श्रीमेडता-कडुयारी-श्रीनवहा-शुञ्जणू-नरभट-श्रीकन्यानयन-श्रीआसिका-झरे [?] रोहद-श्रीयोगिनीपुर-धामइना-यमुनापारनानास्थानवास्तव्यप्रभूतसुश्रावकमहामेलापकेन प्रारम्भते श्रीहस्तिनागपुर-श्रीमथुरामहातीर्थयात्रोत्सवे श्रीवज्रस्वामि-श्रीआर्यसुहस्तिस्वरिवत्सर्वातिशयशालिनो जगत्पूज्याः श्रीमत्पूज्या जयवह्मभगणि-पं० पद्मकीर्तिगणि-पं० अमृतचन्द्रगण्यादिसाध्वष्टक-श्रीजयद्विमहचराप्रमुखसाध्वी.....श्रीचतुर्विधसंघसहिताः प्रचुरम्लेच्छावलीसंकुलेऽपि जनपदे अविधवसुधवाभिः सुश्राविकाभिर्गीयमानेषु धवलमङ्गलेषु, दीयमानासु चच्चरीषु, पठत्सु नानाविधवन्दिवृन्देषु, वाद्यमानेषु द्वादशविधनान्दीतूर्येषु, श्रीदेवालयेन सह श्रीनागपुरात् प्रचलिताः । ततश्च पदे पदे शुभशकुनैः प्रेर्यमाणाः सकलसंघकार्यप्राग्भारधुराधौरेयेण निरुपमदानतिरस्कृताशेषकल्पद्रुमेण ठ० अचलसुश्रावकेण, श्रीश्रीमालकुलोत्तसेन श्रीदेवगुर्वाज्ञाचिन्तामणिविभूषितमस्तकेन अङ्गीकृताशेषसंघपाश्चात्यपदप्राग्भारेण सा० सुरराजपुत्ररत्नेन साधुराजरुद्रपालसुश्रावकेण समस्तसंघेन च कलिताः, प्रतिपुरं प्रतिग्रामं निःशङ्कं गीतनृत्यवाद्यादिना श्रीजिनचैत्येषु चैत्यप्र(परि)पाटीकरणपूर्वं श्रीजिनशासनप्रोत्सर्पणायां विजृम्भमाणायां क्रमक्रमेण श्रीनरभटे श्रीजिनदत्तस्वरिप्रतिष्ठितं नवफणमण्डितं समग्रातिशयनिधानश्रीपार्श्वनाथमहातीर्थं श्रीसमुदायकारितासमप्रवेशकमहोत्सवाः श्रीपूज्या नमश्चक्रुः ।

ततश्च श्रीनरभटसमुदायेन श्रीचतुर्विधसंघसमन्वितानां श्रीपूज्यानां श्रीसंघपूजादिनिर्मापणेन महती प्रभावना चक्रे । ततः स्थानात् पुनः श्रीचतुर्विधसंघश्रीदेवालयसमन्विताः श्रीपूज्याः समग्रवागडदेशनगरग्रामवास्तव्यसुश्रावकलोकमनोरथमालां परिपूरयन्तो महतोत्साहेन श्रीकन्यानयने श्रीजिनदत्तस्वरिप्रतिष्ठितं सकलतीर्थमुकुटकल्पं सातिशायिनं श्रीवर्धमानस्वामिनं नमश्चक्रुः । मेहर-पद्म-सा० कालाप्रमुखश्रीकन्यानयनसमुदायेन सकलम्लेच्छसंकुलेऽपि नगरे हिन्दुकवारकवत् स्थाने स्थाने संजायमानेषु प्रेक्षणीयेषु, श्रीदेवालयश्रीसंघसमन्वितानां श्रीपूज्यपादानां प्रवेशकमहोत्सवकरणपूर्वकं श्रीसंघपूजासाधमिकवात्सल्यनिर्मापणपूर्वकं च श्रीमहावीरतीर्थे भवभवान्तरेणाजितपापकश्मलापहारिणी महती प्रभावना चक्रे । तत्र च श्रीसंघेन श्रीवर्धमानस्वाम्यग्रे दिनाष्टकं गुरुतरोत्साहपूर्वकमष्टाह्निकामहामहोत्सवश्चक्रे ।

८८. ततः स्थानात् समग्रयमुनापार-वागडदेशसुश्रावकसत्कतुरङ्गमशतचतुष्टय-शकटशतपञ्चक-वृषभशतसप्तकासंख्यलोकमहामेलापकेन वाद्यमानासु ढोल्लपरम्परासु, मार्गेषु स्थाने स्थाने दीयमानासु चच्चरीषु, वाद्यमानेष्वहर्निशं द्वादशविधनान्दीतूर्येषु, असंख्यम्लेच्छाश्वपरम्परानुगम्यमानः, ठ० जवनपाल-ठ० विजयसिंह-ठ० सेहू-ठ० कुमरपाल-ठ० देवसिंहप्रमुखनानामन्त्रिदलीय-सुश्रावक-ठ० भोजा-श्रेष्ठि० पद्म-सा० काला-ठ० देपाल-ठ० पूर्णा-श्रे० महणा-ठ० रातू-सा० लणा-ठ० फेरुप्रमुखानेकश्रीश्रीमालीय-सुश्रावकश्रे० पूनड-सा० कुम्भरपाल-मं० मेहा-मं० वील्हा-सा० ताल्हण-सा० म-

हिराजप्रमुखकेशनशीयासख्यसुश्रावकपरम्परैकनितानः श्रीचक्रवर्तिमहासैन्यसमानः, चारुद्रोणीभिर्यमुनामहानदी-
सुचीर्य क्रमक्रमेण निःशङ्क मन्दमन्दप्रयाणकैः श्रीशान्तिनाथ-श्रीकुन्धुनाथ-श्रीअरनाथतीर्थङ्करचक्रार्चिना गर्भान-
तार-जन्म-दीक्षा-ज्ञानकल्याणकचतुष्टयपवित्रितसुन्धर हस्तिनापुर चक्रवर्तिसमानश्रीमत्पूज्य-सेनानीममानठ-
अचल-पाथात्यपदनिर्वाहक-सांरुदपालालकृतः श्रीचतुर्विधोऽपि सधः सम्प्राप्तः ।

८९. ततश्च श्रीमत्पूज्यैः श्रीचतुर्विधसधमन्वितैर्नूतनकृतस्तुतित्तोन्नमस्कारभणनपूर्व श्रीशान्तिनाथ-कुन्धुनाथः
रनाथदेवाना भवभोगोपाजितपापपङ्कोच्चारिणी यात्रा चक्रे । श्रीसधेन च श्रीइन्द्रपदादिग्रहणावारितसत्र-साधर्मिक-
स्वपक्ष-परपक्षचैतश्चमत्कारकारिणी महती प्रभाजना चक्रे । तत्र च ठ०हरिराजपुरज्जेनोदारचरित्रेण विद्युत्-
न्तामणिनिभूषितमस्तकेन ठ०भदनाजुजेन ठ०देवसिंहसुश्रावकेण जैथलसहस्रविंशत्येन्द्रपद गृहीतम् । ठ०हरिराजादि
महर्द्विकसुश्रावकैरामत्यादिपदानि गृहीतानि । सर्वसख्यया देवभाण्डागारे जैथललक्ष १ सहस्र ५० समुत्पन्नाः । तत्र
दिनपञ्चक श्रीजिनशासनप्रोत्सर्पणा विधाय श्रीहस्तिनागपुरात् सर्वोऽपि सध श्रीमथुरामहातीर्थोपरि प्रचलितः स
स्थाने स्थाने प्रोत्सर्पणा विदधानः श्रीयोगिनीपुरप्रत्यासन्नै तिलपथस्थाने समायातः । अत्रान्तरे द्रमरूपुरीयाचार्य
युगप्रवरागमश्रीजिनचन्द्रधरीणामतिशयमसहिष्णुना दुर्जनस्वभावेन खर्णच्छत्रधरणसिंहासनोपवेशनादिक पैशु-
महाराजाधिराजपातसाहिङ्कृतनदीनाग्रे कृतम् । तत्र श्व म्लेच्छस्वभावेन पातसाहिना समग्रोऽपि सधस्तत्रावग्रहे कारितः
श्रीपूज्याः सपरिनाराः सधपुरुष-ठ०अचलादिमहर्द्विकसुश्रावकसमन्विता स्वपार्थे समाकारिता । तत्र श्व
मुखकमलानलोकनादेन न्यायिमहोदधिना प्रतापक्रान्तसमग्रभूतलेन श्रीअलापदीनसुरत्राणपुरत्रेण श्रीकृतनदी-
णेन कथितम्-‘एतेषा श्वेताम्बराणा मध्ये दुर्जनोक्त वाक्य न किमपि जावटीति’ । पश्चाद् दीपानाग्रे आदिष्टम्-
कर्णराम सम्यगालोच्य येऽन्यायिनो भवन्ति ते शिक्षणीयाः’-इत्युक्त्वा श्रीपूज्या दीपाने प्रेषिताः । तत्र श्व
धिकारिपुरुषैः सम्यङ् न्यायान्याय परिभाष्य द्रमरूपुरीयाचार्यो नद्योऽपि सन् निष्कासयित्वा राजद्वारे ऊर्ध्वीकृतः
पश्चादालापितः सन् किमपि सत्यमनुत् । श्रीपूज्यानामग्र एव राजद्वारे लक्षसंख्यम्लेच्छ-हिन्दुकप्रत्यक्ष यदि-शु-
लकुटादिग्रहार्ः कुट्टयित्वा निगोपयित्वा च वन्दी कृतः । श्रीपूज्यानामग्रे कथितम्-‘युष्माभिः सत्यमापिभिर्न्यायै
कमहोदधिभिः सत्यश्चेताम्बरैः पातसाहिमेदिन्या परिभ्रमण स्वच्छया करणीयम्, अत्रार्थे शङ्का काऽपि न कार्या’
पश्चाच्छ्रीपूज्यैः साधुराजतेजपाल-साधुराजसेतसिंह-ठ०अचला-ठ०फेरूणामग्र आदिष्टम्-‘व्यमितः स्थानात् पातसा
हिप्रेषिता अपि तदैव त्रिजिप्यामो यदाऽस्य द्रमरूपुरीयाचार्यस्य दुर्जनस्वभावस्यापि मोचन विधासथायु’ । यतः
वर्धमानशिष्येण श्रीधर्मदामगणिनोपदेगमालायामुक्तमस्ति-

जो चदणेण वाहु आलिप्पड वासिणाइ तच्छेह ।

संयुण्ड जोवि निदइ महरिसिणो तत्थ सम्भवावा ॥

[८१

अन्यशास्त्रेष्युक्तमस्ति-

शत्रौ मित्रे तृणे स्त्रेणे स्वर्णेऽद्रमनि मणौ मृदि ।

मोक्षे भवे च सर्वत्र निःस्पृहो मुनिपुङ्गवः ॥

[८०

इति श्रीपूज्याना शशुभिन्नसमृद्धीना ममत्तणमणिलोष्टकाञ्चनाना करुणासमुद्राणा गाढतर भाषणा

विज्ञाय सर्वोऽपि राजलोको नगरलोकश्च मस्तकानधूननपूर्वक श्रीपूज्यानां गुणग्रहणैकरुपरायणो जज्ञे । ततः श्री-
... सा०तेजपालादिभिः कारणरूपरूपान् सम्बोध्य स द्रमरूपुरीयाचार्यो मोचयित्वा स्वपौष्यशालाया प्रेषितः

पश्चाच्छ्रीपूज्या अश्वपतिवहुमानिता महाम्लेच्छराजलोकनगरलोक-सा०तेजपाल-सा०खेतसिंह-सा०ईश्वर-ठ०अचलप्रभु-खासंख्यसुश्रावकलोकानुगम्यमाना गुरुतरप्रभावनापूर्वकं पा(खां)डासरायस्थाने समायाताः । अस्मिन् प्रस्तावे श्रीपूज्यानां समग्रसंघस्य च श्रीजिनशासनप्रभावकैः सकलराजमान्यैः सर्वकार्यनिर्वाहणसमर्थैः सकलसंघाधारैः श्रीश्रीमालकुलोत्तंसैः सा०तेजपाल-सा०खेतसिंह-सा०ईश्वरसुश्रावकैः सकलसंघधुरन्धरेणोदारचरित्रेण चतुर्दिक्षु विख्यातेन मन्त्रिदलकुलोत्तंसेन ठ०अचलसुश्रावकेण ठ०श्रीवत्सपुत्ररत्नसमन्वितेन च भव्यं साहाय्यं कृतम् । अत्रान्तरे चतुर्मासी लया । ततः श्रीपूज्याः संघविसर्जनं विधाय ठ०अचलादिभिः सुश्रावकैर्वरिवस्यमानाः खण्डकमराजौ चतुर्मासीं चक्रुः ।

अत्रान्तरे पुनः श्रीमत्पूज्यैः श्रीसुरत्राणकथनेन श्रीसंघानुरोधेन च 'रायाभियोगेणं गणाभियोगेण०' मित्यादिसिद्धान्तवचनमनुसरद्भिश्चतुर्मासीमध्येऽपि श्रावणमासे संघभारनिर्वाहक-ठ०अचल-पाश्चात्यपदनिर्वाहकसा०रुदपालादिसमग्रवागडदेशसुश्रावकसंघमहामेलापकेन श्रीमथुरायां श्रीसुपार्श्व-श्रीपार्श्व-श्रीमहावीरतीर्थकराणां महता विस्तरेण यात्रा कृता । श्रीसंघेन च अवारितसत्रश्रीसाधर्मिकवात्सल्यादिभिर्महती प्रभावना चक्रे । ततः पुनः श्रीयोगिनीपुरे समागत्य पा(खां)डासरायस्थाने श्रीपूज्यैः शेषा चतुर्मासी चक्रे । श्रीजिनचन्द्रसूरिस्तूपे च वारद्वयं सविस्तरा यात्रा कृता ।

९०. ततश्चतुर्मास्यनन्तरं श्रीमत्पूज्यैः शरीरे कम्परोगेण सावाधितैः सौवज्ञानध्यानबलेन स्वायुः शेषं परिभाव्य स्वहस्तदीक्षितस्य द्विधास्वसन्तानप्रभवस्य स्वपट्टलक्ष्मीपाणिग्रहणयोग्यलक्षणस्य तर्क-साहित्यालङ्कार-ज्योतिष्कारविचारचतुरस्य स्वसमय-परसमयाम्भोधितारणतरण्डस्य स्वशिष्यरत्नस्य वा०कुशलकीर्तिगणेः स्वपट्टस्थापनस्वपरिभावितनामकारापणादिसर्वशिक्षासमन्वितचिष्टिकागोलकः श्रीराजेन्द्रचन्द्राणां निमित्तं विश्वासपात्रश्रीदेवगुर्वाज्ञानिरत-ठ०विजयसिंहहस्ते समर्प्य चाहुमानकुलोत्तंसशरणागतवज्रपञ्जरराणकश्रीमालदेवेन गाढतरोपरोधेन समामन्व्यमाणैः श्रीयोगिनीपुराच्छ्रीमेडतास्थानकोपरि विहारश्चक्र । ततो मार्गे धामइना-रोहदप्रमुखनानास्थानसुश्रावकलोकान् वन्दापयन्तः श्रीकन्यानयने श्रीमहावीरदेवं नमश्चक्रुः । तत्रागतैः श्रीमत्पूज्यपादैः तापश्वासादिना घनतरमावाधितैः श्रीकन्यानयनीयसमुदायप्रत्यक्षं चतुर्विधसंघमिध्यादुष्कृतदानपूर्वकं पुनः सर्वशिक्षासमन्वितो लेखो विश्वासपात्रप्रवर्तकजयवल्लभगणिहस्ते श्रीराजेन्द्रचन्द्राचार्याणां निमित्तं प्रदत्तः । ततो मासमेकं श्रीकन्यानयनीयसमुदायस्य समाधानमुत्पाद्य श्रीनरभटादिनानास्थानसुश्रावकलोकान् वन्दापयन्तः श्रीमेडतास्थाने समायाताः । तत्रापि राणकश्रीमालदेवाभ्यर्थनया श्रीसमुदायसमाधानाय च चतुर्विंशतिदिनानि स्थित्वा स्वनिर्वाणयोग्यं स्थानं परिभाव्य श्रीकोशवाणास्थाने श्रीपूज्याः समायाताः । तत्रागतैः श्रीमत्पूज्यैः सं० १३७६ आपाढशुक्लनवमीरात्रिप्रथमसार्धप्रहरे... शपश्वषष्टि†श्रीचतुर्विधसंघमिध्यादुष्कृतदानमदनकलाङ्कितहस्तकमलैः अखिता(?)नशनहस्तिमल्लैः स्वर्गलक्ष्मीपाणिग्रहणं चक्रे ।

ततः श्रीसमुदायेन श्रीवर्धमानस्वामिनिर्वाणसमयशिविकासमानगुरुतमासंख्यमण्डपिकाशोभितविमाननिर्माणपूर्वकं वाद्यमानेषु द्वादशविधनान्दीतूर्येषु, उच्छाल्यमानेषु नालिकेरादिफलसमूहेषु, अविधवसुधवाभिः श्राविकाभिर्गीयमानेषु पूर्वमहर्षिगीतेषु, प्रभातसमये नगरलोक-राजलोकमहामेलापकेन निर्वाणमहामहोत्सवः सविस्तरभरश्चक्रे । अत्रार्थे सद्गुरुणां गुणलेशस्मरणं विद्वद्भिः किञ्चित् क्रियते-

यस्मिन्नस्तमितेऽखिलं क्षितितलं शोकाकुलव्याकुलं,

जज्ञे दुर्मदवादिकौशिककुलं सर्वत्र येनोत्वणम् ।

† अत्र मूलादर्शे प्रायः ३५-३६ अक्षरप्रमाणा पङ्क्ती रिक्ता मुक्ताऽस्ति ।

ज्योतिर्लक्षणतर्कमन्त्रसमयालङ्कारविद्यासमा,
दुःशीला वनिता इवात्रभुवने बाञ्छन्ति हातुच्छताम् ॥ [८३]

पङ्कापहारनिम्बिले महीतले गार्मिनिर्जरतरलितैः ? ।
विधाय येऽस्त गताः श्रीस्वर्गं ये* ॥ [८४]

ये तु रीनेपुत्रनिचतवयं मुक्तं मा हृत्पाकुल (१),
सद्यस्तत्पथगामिभिः सहचरैः सौराज्यसौभिध्यकैः ।
स्थास्यामोऽपनयः(?) कथं वयमिति ज्ञात्वेव चिन्तातुरैः,
प्रातः श्रीजिनचन्द्रसूरिगुरवः स्वर्गस्थिता मङ्गलम् ॥ [८५]

भाष्य भूवलये क्षयं कलिपतेर्दुर्भिक्षसेनापते-
ज्ञात्वा तन्मथनोद्यताः सुरगुरु प्रष्टु सखायं निजम् ।
मन्ये नाशिकमन्त्रधारणयुताभावात् पत्रादधृता (?),
राजानो जिनचन्द्रसूरय इति स्वर्गं गता दैवतः ॥ [८६]

पश्चान्मन्त्रीश्वरदेराजपौत्रेण म० माणचन्द्रपुत्ररत्नेनोदारचरित्रेण म० मून्धराजसुश्रावकेण तस्मिन् स्थाने श्रीम-
न्पूज्यपादुकासमन्वितं स्तूप कारितम् ।

— * —

९१ ततश्चतुर्मास्यन्तरं जयप्रह्लभगणिः श्रीपूज्यप्रदत्त सर्वाशिक्षासमन्वितं लेखं गृहीत्वा श्रीभीमपल्लवा श्रीराजेन्द्र-
चन्द्राचार्याणामन्तिके ममायातः । ततः श्रीमदाचार्या जयप्रह्लभगणिप्रमुखसमाधुसमन्विताः श्रीपत्तने विहृताः । तत्र च
विपमकाले महादुर्भिक्षे प्रवर्तमानेऽपि स्वज्ञानध्यानरलेन श्रीचतुर्विधस्य सधस्य कुशलं परि सिद्धिरामावदातैर्निजगुरु-
श्रीमत्पूज्यादेशप्रतिपालननिमित्तैः श्रीराजेन्द्राचार्यवयः स० १३७७ ज्येष्ठशुक्लदश्या कुम्भलग्ने श्रीमूलपदस्थापना-
महोत्सवविनिश्चयश्चाकृतः । पश्चाच्छ्रीश्रीचन्द्रकुलावतसेन श्रीजिनशासनप्रभाषनाकरणनिरतेनौदार्यविनिर्जित सा०
जालहणपुत्ररत्नेन साधुराजतेजपालसुश्रावकेण स्वभ्रातृसा० रुद्रपालपरिवृतेन मूलपदस्थापनामहोत्सवकाराणाय
मार श्रीमदाचार्याणां प्रमादादङ्गीकृत्य, चतुर्विधु श्रीयोगिनीपुर-श्रीउचापुर-श्रीदेवगिरि-श्रीचित्रकूट-श्रीस्तम्भती-
र्थार्थार्थः समग्रजनपदनगरग्रामवास्तव्यममप्रविधिमागं सुश्रावकाणां तद्दिनोपरि समाकारणाय कुङ्कुमपत्रिणा दद्या
लेखनाहकाः प्रेषिताः । पश्चात् सर्वस्थानरुचिधिसमुदायाः प्रमुदितवदना अहमहमिषया महाविपमकाले प्रवर्तमानेऽपि
तद्दिनोपरि श्रीपत्तने समाजग्रहः । ठ० निजयमिहोऽपि श्रीपूज्यप्रदत्त मूलपदयोग्यशिष्यस्थापनशिक्षाचिष्टिका कं गृही-
त्वा श्रीयोगिनीपुरात् तद्दिनोपरि श्रीपत्तने समायातः । ततः सर्वस्थानरुसमुदायसमागमनं ज्ञात्वा स्वप्रतिज्ञातार्थनिर्वाहणा-
खर्चनिमित्तैः (?) श्रीराजेन्द्रचन्द्राचार्य श्रीजिनचन्द्रसूरिसद्व्यासासमूलस्तम्भश्रावणमन्त्रविद्यापाठनाद् द्वितीयोपाध्या-
यश्रीनिवेशममुद्रमहोपाध्याय-प्रवर्तकजयप्रह्लभगणि-हेमसेनगणि-वाचनाचार्यहेमभूषणगणिप्रमुखसमाधुयवद्विजयन्मे-
लापके श्रीजयद्विमहत्तरा-प्र० बुद्धिमद्विगणिनी-प्र० प्रियदर्शनागणिनीप्रमुखसमाधुवीरयोविंशति-सर्वस्थानरुमरस-
मुदायमहामेलापके च जयप्रह्लभगणिहस्तक-श्रीमत्पूज्यसहस्तप्रदत्तलेख०, ठ० निजयमिहहस्तका श्रीमत्पूज्यमह-
स्तप्रदका गोलरुमध्यस्था चिष्टिका च वाचिता । तदाकर्णनात् तत्क्षणदेव चतुर्विधस्योऽपि नगनिधानप्राप्तिमुद्धर्य-
कछोलामृतपुरितो नृत्यं कर्तुमारंभे । पश्चाच्छ्रीमदाचार्यरत्नलिखितनिजगुरुज्ञापप्रतिपालनोद्यतं, सर्वाविशयशालिभिः श्रीच-

तुविंघविधिसंघपरिवृतैः साधुराजतेजपालप्रमुखनानास्थानसमुदायैरहमहमिकया स्थाने स्थाने कार्यमाणेषु प्रेक्षणीयेषु-
दीयमानेषु स्वर्णरजतकटकतुरगवस्त्रानदानेषु, नानाविधकाव्यं परम्पराभिः पठत्सु वन्दिवृन्देषु, क्रियमाणेषु महद्विक-
सुश्रावकलोकैः श्रीसाधर्मिकवात्सल्येषु, वाद्यमानेष्वहर्निशं द्वादशविधनान्दीतूर्येषु, संजायमानासु संघपूजासु, स-
र्वशिक्षासमन्वितश्रीपूज्यप्रदत्तगोलकचिष्टिकालेखानुसारेण सर्वलब्धिवितानसंस्मारितपूर्वगणधराणामुद्भटभाग्यप्रताप-
लङ्केश्वराणां शैर्यौदार्यगाम्भीर्यादिगुणावलीसमुपार्जितहीराड्डहासराकाशशाङ्करनिकरसोदरगोक्षीरधाराहारिहारप्रालेयो-
ज्ज्वलदन्तिदन्तक्षोदसमानयशःकाचकर्पूरपूर्वासितविश्वत्रयानां स्वसहाध्यायिनां नवनाट्यरसावतारतात्कालिक-
सम्पादितनवनवविच्छित्तिकाव्यपरम्पराविस्मापिताशेषकोविदचक्राणां ज्ञानध्यानातिशयसंस्मारिसकलपूर्वसूरीणां निखि-
लविद्यापारीणानां वाक्चातुरीविनिर्जितसुराचार्याणां मन्त्रीश्वरराजकुलप्रदीपमन्त्री ठ० जेसलरत्नकुक्षिधारिणीमन्त्रिणी-
जयतश्रीपुत्राणां चत्वारिंशद्वर्षप्रमाणानां समग्रयुगप्रवरागमकमलाकेलिनिलयानां वाचनाचार्य.....श्रीशान्ति-
नाथदेवाग्रे सकल.....श्रीगूर्जरत्रामुकुटकल्पनरसमुद्रश्रीपत्तनवास्तव्यनानामहद्विक्रमपक्ष-परपक्षमहाव्यावहारिका-
संख्यलोकगुरुतरानेकराजलोकचेतश्चमत्कारकारी म्लेच्छबहुलेऽपि समग्रजनपदे श्रीश्रेणिक-श्रीसम्प्रति-श्रीकुमारपाल-
महाराजाधिराजवारकवत् श्रीयुगप्रधानपदवीसंस्थापनमहामहोत्सवचक्रे । श्रीपूज्योपदिष्टश्रीजिनकुशलसूरय इति नाम-
निर्माणश्रीपूज्यदापितश्रीपूज्यसमवसरणप्रदानपूर्वकं श्रीयुगप्रवरागमश्रीजिनचन्द्रसूर्यादेशप्रासादोपरि महाकलशाधि-
रोपश्च चक्रे । तस्मिन् महोत्सवे सम्पूर्णाचिन्त्यमनोरथमालेनोदारचरित्रेण साधुराजतेजपालेन सर्वस्थानकत्रास्तव्यः श्रीच-
तुविंघसंघः समग्रोऽपि वस्त्रप्रदानपूर्वं बहुमानितः । अनेकगच्छाश्रिताः शतसंख्या आचार्याः सहस्रसंख्याः साधवश्च
वस्त्रादिप्रदानेन रलिकचित्ताः कृताः । समस्तवाचकाचार्योऽपि सम्पूरितमनोरथः कृतः । साधुराजसामलपुत्ररत्नेन
सर्वसाधर्मिकवत्सलेन श्रीभीमपल्लीसमुदायमुकुटकल्पेन पुरुषसिंहेन साधुराजवीरदेवसुश्रावकेण, श्रीश्रीमालकुलोत्त-
स-सा० वज्रलपुत्ररत्नसाधुराजसिंहेन, मन्त्रिदलकुलोत्तसेन राजमान्येन श्रीदेवगुर्वाज्ञाचिन्तामणिविभूषितमस्तकेन ठ०
विजयसिंह-ठ० जैत्रसिंह-ठ० कुमरसिंह-ठ० जवनपाल-ठ० पाहाप्रमुखश्रीमन्त्रिदलीयसमुदायेन, साधुराजसुभटपुत्र-
रत्न-सा० मोहण-मं० धनू-ज्ञांकाप्रमुखश्रीजावालिपुरीय-सा० गुणधरप्रमुखश्रीपत्तनीय-साहु० तिहुणाप्रमुखश्रीवीजा-
पुरीय-ठ० पउमसिंहप्रमुखश्रीआशापल्लीय-गो० जैत्रसिंहप्रमुखश्रीस्तम्भतीर्थीयसमुदायैश्च श्रीसंघपूजा-श्रीसाधर्मि-
कवात्सल्यावारितसत्रनिर्माणपूर्वकममेयं स्वस्वापतेयं सफलीचक्रे । तस्मिन्नेव दिने श्रीमालारोपणादिनन्दिमहामहो-
त्सवः श्रीपूज्यैश्चक्रे । ततः श्रीसमुदायेन श्रीशान्तिनाथदेवाग्रे युगप्रधानश्रीजिनकुशलसूरिपट्टनिवेशनसंस्तवनार्थं गुरु-
तरोत्साहपूर्वकमष्टावष्टाहिकाः कृताः ।

९२. तदनन्तरं श्रीपूज्याः श्रीजिनकुशलसूरयः प्राप्तयुगप्रधानराज्या महामिथ्यात्वशत्रूच्चाटनाय दिग्विजयं कर्तुकामाः
साधुवीरदेवसुश्रावककारितगुरुतरप्रवेशकमहोत्सवाः श्रीभीमपल्लीचां प्रथमां चतुर्मासीं चक्रुः । ततश्च सं० १३७८ माघ-
शुक्लतृतीयायां साधुवीरदेवप्रमुखसकलश्रीभीमपल्लीसमुदायेन श्रीपत्तनीयसमुदायमहामेलापकेन सकलजनमनश्चमत्कार-
कारी दीक्षोत्थापना-मालारोपणादिनन्दिमहामहोत्सवः श्रीसाधर्मिकवात्सल्यश्रीसंघपूजादिनानाप्रभावनापूर्वकं कारितः ।
तस्मिन् महोत्सवे श्रीराजेन्द्रचन्द्राचार्यवर्येण माला गृहीता, देवप्रभमुनेर्दीक्षा दत्ता, वाचनाचार्यहेमभूषणगणेः श्रीअभि-
षेकपदम्, पं० मुनिचन्द्रगणेशाचार्यपदं प्रदत्तम् । तस्मिन्नेव च वर्षे स्वप्रतिज्ञातार्थप्रतिपालनप्रवीणैः श्रीपूज्यैः
स्वज्ञानध्यानवलेन सकलगच्छातुच्छवात्सल्यसमुद्यतानां श्रीविवेकसमुद्रोपाध्यायराजानामासुःशेषं विज्ञाय श्रीभीम-
पल्लीतः श्रीपत्तने समागत्य ज्येष्ठाद्यपक्षचतुर्दशीदिन आरोग्यशरीराणामपि श्रीविवेकसमुद्रमहोपाध्यायानां चतुर्विंघ-
संघेन सह मिथ्यादुष्कृतदानं दापयित्वा, गुरुतरश्रद्धानपूर्वकमनशनं प्रत्याख्यानं च दत्तम् । तदनन्तरं च श्रीपूज्यपा-

द्वारनिन्दं ध्यायन्तः श्रीपञ्चपरमेष्ठिनमस्कारमहामन्त्रं स्मरन्तो नानाविधाराधनामृतपानं कुर्वन्तः श्रीसमुदायकृतप्रोत्सव-
र्चनाः स्वरूपाभ्यां श्रीउपाध्याया आर्कुर्यन्तो ज्येष्ठसुदिद्वितीयाया सकलामरगुरुजयनार्थं स्वर्गे प्राप्ता । पश्चात् श्री-
पत्तनीयसमुदायेन गुरुतरनिमाननिर्माणपूर्वकमकलजनमनश्चमत्कारकारी निर्वाणमहामहोत्सवः कृतः ।

तदनन्तरं च श्रीपूज्यैः स्वकीयसुगुरुश्रीजिनचन्द्रसूरिस्वसहाध्यायि श्रीराजन्द्राचार्य-श्रीदिवाकराचार्य-श्रीराज-
शेखराचार्य-मा० राजदर्शनवाणि-मा० सर्वराजाद्यनेकमुनिमण्डलीपाठकानां वारत्रय मणितथीहैमव्याकरणवृहद्वृत्ति-
पद्मिनिशस्तहस्रप्रमाणश्रीन्यायमहातर्कादिमर्वशास्त्राणां सकलगच्छगौरवाणां श्रीविवेकसमुद्रोपाध्यायानां स्तूपं श्रीमसु-
दायपार्श्वत् कारापयित्वा अपाठशुक्लरथोदय्या महता निस्तरणे प्राप्तक्षेपः कृतः । ततः श्रीपत्तनीयसमुदायाभ्यर्थनया
श्रीपत्तने द्वितीया चतुर्मासी कृता ।

९३. ततः स० १३७९ वर्षे मार्गशीर्षत्रयिपञ्चम्या नानानगरग्रामरास्तव्यासरयमहर्दिकसुश्रावकलोकमहामेलापकेन
श्रीमार्थमिकवत्सलेन श्रीजिनशामनप्रोत्सवर्णाप्ररीणेनोदारचरित्रेण दक्षदाक्षिण्योदार्यर्धयगाम्भीर्यादिगुणगणालालङ्क-
तसारेण युगप्ररागमश्रीजिनप्रबोधसूरिसुपुत्रजुजसाधुराजजाह्णपुत्ररत्नेन स्वधावृ-सा० रुद्रपालकलितेन साधुराजतेज-
पालसुश्रावकेण दिनदशकादारम्य सजायमानेषु महाप्रेक्षणीयेषु, दीयमानेषु तालारासेषु, नृत्यमानेषु नलावृन्देषु, दीय-
मानेषु नभेयस्यस्वापतेषु, क्रियमाणेषु श्रीसचपूजाश्रीमार्थमिकरात्मन्ययागरितसत्रेषु, सकलगूर्जरत्रामुकुटभूतश्रीपत्तनीय-
महामहर्दिकमहाजनलोक-राजलोकमहामेलापकेन महिष्ठजलयात्रापूर्वकं गुरुतराश्चर्यकारी स्वपक्ष-परपक्षचेतोहारी प्रति-
ष्ठामहामहोत्सवः श्रीशान्तिनाथविधिचैत्ये कारितः । तस्मिन्नेव दिने श्रीशत्रुञ्जयतीर्थोपरि माधुगजतेजपालादिमसुदाय-
कारितश्रीपुगादिदेवविधिचैत्यप्रारम्भः सा० नर्मिहपुत्ररत्नश्रीदेवगुर्नाजाप्रतिपालनोद्यतत्वीण्डसुश्रावकोद्यमेन सजातः ।
तस्मिन् महोत्सवे श्रीशान्तिनाथप्रसृतश्रीशैलमय-रत्नमय-पिचलामयनिम्बानां सार्धशत स्वकीय मूलममनरणद्वयं
श्रीजिनचन्द्रसूरि-श्रीजिनरत्नसूरिप्रसृतनानाधिष्ठायिकानां मूर्त्तयश्च श्रीपूज्यैः प्रतिष्ठिताः । तस्मिन् महोत्सवे श्रीमीमप-
ह्लीमसुदायसुदृटनल्पेन मा० इयामलपुत्ररत्नेनोदारचरित्रेण साधुश्रीगदेवेन श्रीपत्तनीय-श्रीमीमपह्लीय-श्रीआशापह्ली-
यसमुद्रानेन श्रीसचपूजा श्रीमार्थमिकरात्मन्यै साधुमहजपालपुत्रमा० धिरचन्द्र-मा० धीणापुत्रसा० खेतर्मिहप्रसृतश्रा-
वके श्रीशङ्करादिमहामहोत्सवनिर्माणदिना महती प्रभाजना चक्रे । ततः श्रीवीजापुरीयसमुदायाभ्यर्थनया श्रीपूज्याः
श्रीवीजापुरीयसमुदायेन सह श्रीवीजापुरे मरुल्लोकार्थ्यकारकगुरुतरप्रवेशकमहामहोत्सवपूर्वकं श्रीवासुपूज्यदेवमहा-
तीर्थं नमश्नुः । ततः श्रीवीजापुरीयसमुदायेन सह श्रीत्रिशङ्कमके विहृताः । तत्र च साधुराजतेजसपुत्रत्ताम्या श्री-
जिनशामनप्रभाजकाभ्यां साधुराजजगधर-माधुमलक्षणसुश्रावकाभ्यां सकलजनमनश्चमत्कारकार्यनेकमहस्रसरयलोकम-
हामेलापकेन प्रवेशकमहामहोत्सवः कारितः । ततः म्यानाच्छ्रीजारागणमहार्थीयं श्रीतारङ्कमहार्थीयं श्रीवीजापुरीयश्री-
त्रिशङ्कमकीयसमुदायेन सह मन्त्रिदलश्लोत्तश्रीदेवगुर्नाजाप्रतिपालनोद्यत-ठ० आमपालपुत्ररत्न-ठ० जगत्सिंहसुश्राव-
कप्रसृतश्रीमार्थमिकरात्मन्यै श्रीसचपूजा श्रीअगरितमत्रमहाध्वजारोपादिनानाविधोत्सवर्णापूर्वकं तीर्थयात्रा कृत्वा
श्रीपत्तने तृतीया चतुर्मासी चक्रुः ।

तदनन्तरं स० १३८० वर्षे शक्तिशुक्लचतुर्दश्या श्रीजिनशामनप्रभाजनाकरणप्ररीणेन स्वपूर्वजमरुथलीरूप-
वृक्षमाधुगजयशोधवलनत्तमार्थमिकवत्सलेन निर्गमेचूडामणिना माधुश्रीचन्द्रशुलभ्रद्रीपश्रीजिनप्रबोधसूरिसुगुरुचत्र-
र्यनुजमाधुजाह्णपुत्ररत्नेन युगप्ररागमश्रीजिनवृश्लसूरिसुगुलाजपट्टामिपेन रागपणोपाजितदीराट्टहामहारत्तुपारहिम-
ककननिर्गमोर्गमधगवचलनरुपुष्यय-प्राग्भारेण साधुराजतेजपालसुश्रावकेण स्वातुजमाधुकुद्रपालपरिवृतेन श्रीशु-
जपनिष्पद्यमानविधिचैत्ययोग्यमूलनाथश्रीपुगादिदेवविष्य मन्त्रिश्रत्यनुलप्रमाण कर्षूरमद्य कारयिता, मन्त्रन्या-
नयाम्बप्यगर्वसमुदायान् शुद्धमपत्रिदानपूर्वकं ममामन्त्र्य, क्रियमाणेषुपरागितमत्रेषु, दीयमानेषुभ्येपु म्यस्वापतेषु,

गीयमानेष्वहर्निशमविधवसुधवाभिर्नारीभी रासकवृन्देषु, नृत्यमानेषु खेलकसमूहेषु, सम्पद्यमानेषु श्रीसाधर्मिकवात्स-
ल्येषु, समग्रश्रीपत्तनीयमहामहर्द्विकव्यवहारिकलोक-राजलोकमहामेलापकेन गुरुतरजलयात्रानिर्माणपूर्वकं सकलजनम-
नश्चमत्कारकारी नानाभवोपार्जितपापसंभारापहारी प्रतिष्ठामहामहोत्सवः सविस्तरतरः कारितः । तस्मिन् महोत्सवे साधु-
तेजपालकारितश्रीयुगादिदेवप्रमुखानेकशैलमय-पित्तलामयविम्बानां श्रीजिनप्रबोधसूरि-श्रीजिनचन्द्रसूरिमूर्त्तीनां श्री-
कपर्दयक्ष-श्रीक्षेत्रपालाम्बिकाद्यधिष्ठायिकानां नानासुश्रावककारितानां प्रतिष्ठा संजाता । श्रीशत्रुञ्जयप्रासादयोग्यद-
ण्डध्वजप्रतिष्ठा च । तस्मिन् महोत्सवे सा०धीणापुत्ररत्नसा०खेतसिंहादिमुश्रावकैरिन्द्रपद-श्रीयुगादिदेवमुखोद्घाट-
नादिमालाग्रहणपूर्वकममेयं स्वस्वापतेयं सफलीकृतम् । मार्गशीर्षवदिपञ्च्यां च सविस्तरतरः श्रीमालारोपण-श्रीसम्य-
त्त्वारोप-सामायिकारोप-परिग्रहपरिमाणादिनिन्दिमहामहोत्सवश्च कृतः ।

९४. तदनन्तरं सं० १३८० श्रीयोगिनीपुरवास्तव्येन श्रीश्रीमालकुलोत्तसेन गङ्गाम्बुप्रवाहवत्स्वच्छाशयेन श्रीजिनशा-
सनप्रभावनाकरणप्रवीणेन पूर्वं कृतसविस्तरश्रीफलवर्धिका महातीर्थयात्रोत्सवेनोद्भटभाग्यप्रतापलङ्केश्वरेण दानाधः-
कृतसकलविश्वम्भरादातृवर्गेण साधुहरुपुत्ररत्नेन साधुश्रीरयपतिसुश्रावकेण राजमान्यप्रभावकविदेशविख्यातोद्भटचरि-
त्रस्वपुत्ररत्नसाधुराजधर्मसिंहपार्थात् पातसाहिश्रीग्यासदीनमहाराजाधिराजफुरमाणं सकलमीरमलिकशिरोवधूननकारकं-
श्रीराजप्रधानश्रीनेवसाहाय्येन निष्कासयित्वा, श्रीपूज्यानां श्रीपत्तनस्थितानां समीपे, श्रीशत्रुञ्जयोज्जयन्तादिमहातीर्थ-
यात्राकरणार्थं स्वविज्ञप्तिकादानपूर्वकं मानुपाणि प्रेषितानि ।

तदनन्तरं सकलातिशयनिधानैर्ज्ञानध्यानादिगुणगणानुकृतसकलपूर्वयुगप्रधानैः श्रीपूज्यैः श्रीजिनकुशलसूरिभिः
सम्यक् परिभाव्य श्रीतीर्थयात्राकरणादेशः प्रदत्तः । तदाकर्णनादेव हर्षाकुलचेतसा साधुश्रीरयपतिसुश्रावकेण प्रभाव-
कोदारचरित्रपुत्ररत्नसाधुमहणसिंह-साधुधर्मसिंह-साधुशिवराज-साधुअभयचन्द्र-पौत्रभीष्म-भ्रातृसाधुजवणपालादि-
सारपरिवारपरिवृतेन श्रीपूज्योपदिष्टविधिना श्रीयोगिनीपुरसमुदायमुकुटकल्पमन्त्रिदलकुलोत्तससाधुजवणपाल-श्रीदेव-
गुर्वाज्ञाप्रतिपालनोद्यतश्रीश्रीमालीयसाधुभोजा-सा०छीतम-ठ०फेरू-धामइनावास्तव्य सा०रूपा-सा०वीजाप्रमुख-प-
ञ्चउलीसा०क्षेमन्धरप्रमुख-श्रीलूणीवडीवास्तव्यसमुदायान् श्रीयोगिनीपुरप्रत्यासन्नानेकग्रामसमुदायांश्च मेलयित्वा,
स्वपुत्ररत्नसाधुराजधर्मसिंहराजवलेन अत्यसंअण(?) श्रीयोगिनीपुरराजमार्गेण वाद्यमानेषु द्वादशविधनान्दीतूर्येषु, दीय-
मानेषु रासकेषु, गीयमानेषु गीतेषु, पठत्सु श्रीसुरत्राणादिमहाराजवन्दिवृन्देषु, दीयमानेषु कनकाश्वपट्टांशुकादिना-
नाविधेषु दानेषु, अश्वाधिरूढवाद्यमानढोलपरम्परावधिरीकृताशाचक्रेषु, प्रथमवैशाखवदिसप्तम्यां नूतनकारितप्रासाद-
सदृशः श्रीदेवालयस्य चतुर्विधसंघसमन्वितस्य निष्क्रमणमहामहोत्सवः कृतः । तदनन्तरं प्रथमदिनादारभ्य
प्रतिदिनमवारितसत्रं कुर्वाणो गुर्वाडम्बरेण साधुश्रीरयपतिसुश्रावकः समग्रसंघान्वितः श्रीकन्यानयने समायातः ।
तत्र च श्रीयुगप्रधानश्रीजिनदत्तसूरिप्रतिष्ठितश्रीमहावीरदेवतीर्थराजस्य यात्रानिर्माणपूर्वकं समग्रम्लेच्छानामपि
सम्यक्त्वदायिनी प्रभावना कृता । ततः स्थानाच्च श्रीजिनशासनप्रभावकसकलोत्सवधुराधुरीणश्रे०पूना-श्रे०
पन्ना-श्रे०राजा-श्रे०रातू-ठ०देपाल-साधुराजकाला-खारद(?)पूनाप्रमुखश्रीसमुदायो गुर्वाडम्बरेण सा०देदाप्रमुख-
श्रीआसिकासमुदायः श्रीसंघेन सह प्रचलितः । तदनन्तरं ग्रामनगरादिषु प्रोत्सर्पणां कुर्वाणः सर्वोऽपि संघः श्रीनर-
भटे समायातः । तत्र च श्रीजिनदत्तसूरिप्रतिष्ठितं नवस्फटाविभूषितं सर्वातिशयप्रधानं श्रीपार्श्वनाथदेवाधिदेवं नाना-
विध.....पूर्वकं सकलसंघेन नमश्चक्रे । ततः स्थानाच्च सा०भीमा-सा०देवराजादिसमुदायः श्रीसंघेन सह प्रचलितः ।
तदनन्तरं खाटूवास्तव्यसा०गोपालप्रमुखनानानगरग्रामवास्तव्यानेकश्रावकाः श्रीनवहा-ञ्जल्लणूवास्तव्यसा०काण्हाप्र-
मुखविधिसमुदायादिश्रावकाश्च संघेन सह प्रस्थिताः । ततः पश्चात् श्रीजिनशासनप्रभावनां कुर्वाणः सर्वसंघसमन्वितः
साधुश्रीरयपतिसुश्रावकः श्रीफलवर्धिकायां श्रीपार्श्वनाथदेवयात्रार्थं समायातः । तत्राऽऽगते साधुश्रीरयपतिसंघसमुद्रे

कुङ्कुमपत्रिकाप्रदानपूर्वं पूर्वमाकारित श्रे० हरिपालपुत्ररत्न श्रे० गोपाल-सा० पासवीरपुत्र सा० नन्दन-सा० हेमलपुत्र सा० कहुया-सा० पूर्णचन्द्रपुत्रप्रभावक सा० हरिपाल-सा० पेशड-सा० चाहड-सा० लाखण-सा० सीवा-सा० सामल-सा० कीकटप्रमुखश्रीउचकीय-सा० वस्तुपालप्रमुखश्रीदेवराजपुरीय-श्रीक्यासपुरवास्तव्य सा० मोहणप्रमुखसमुदाय-सा० ताहणप्रमुखश्रीमरुकोट्टसमुदायादिसकलसिन्धुनगरग्रामसमुदायाः, सा० लखमसिंहप्रमुखश्रीनागपुरादिसपादलक्षसमुदायाः, -सा० आवाप्रमुखश्रीमेडतासमुदाय-म० केल्हाप्रमुखश्रीकोसवाणासमुदाया नदीना प्रवाहा इव अहमहमिकया प्रविष्टाः । ततः स्थानात् संघः सर्वोऽपि सा० मेळप्रमुखश्रीगुडहासमुदायमात्मना सह गृहीत्वा श्रीजावालपुरे सकलराजलोकनगरलोकास्त्रीसमुदायकृतमहाप्रवेशकोत्सवः समायातः । तत्र च गुर्गडम्बरेण सकलविषक्षहृदयकीलकानुकारिणी श्रीचैत्यप्रपाट्यादिप्रभाजना श्रीसंघेन कृता । ततः स्थानाच्च सा० महाराज-कोरण्टकास्तव्यसा० गाङ्गाप्रमुखानेकस्वपक्षपरपक्षीयाः श्राजका यात्रार्थं संघेन सह प्रचलिताः । पश्चात् सर्वोऽपि संघः श्रीश्रीमाले श्रीशान्तिनाथदेवयात्राम्, श्रीभीमपद्ध्यां श्रीवायडे च श्रीमहावीरदेवयात्रा च गुरुतरप्रभाजनापूर्वं निर्माय, ज्येष्ठरादिचतुर्दश्या श्रीगूर्जरत्राम्कुटकल्पे प्रभूतम्लेच्छव्यवहारिकसमूहसकुले श्रीपत्तने महाराजाधिराजसैन्यलीला दधान आवासितः । पश्चात् सकलस्वपक्ष-परपक्षाऽथर्वोत्पादनपूर्वकं श्रीदेशार्थभद्रमहाराजाधिराजन्महर्ष्या महाभक्त्या च श्रीशान्तिनाथस्यानुरतीर्थं युगप्रवरगमसुगुरुचक्रवर्त्तिश्रीजिनकुशलस्वरिचरणारनिन्द जङ्गमतीर्थं च सुवर्णवस्त्रदृष्टिनिर्माणपूर्वकं साधुराजश्रीरयपति-सा० महणसिंहप्रमुखानानास्थाननास्तव्यसर्वसमुदायैर्नमथके । तदनन्तर श्रीशान्तिनाथपुरतो महामहर्ष्याऽष्टाह्निकामहोत्सव कुर्वाणेन श्रीसंघेन श्रीपत्तनीयदेवालयेषु, अक्षाधिरूढेषु वाद्यमानेषु ढोलेषु, दीयमानेषुमेयेषु स्वस्वापतेयेषु, घमघमायमानेषु द्वादशनिधनान्दीर्घेषु, असख्यलोकमहामेलापकेन सकलजनचेतश्चमत्कारकारिणी मिथ्यादृशामप्युपवृहाद्वारेण श्रीसम्यक्तयोपार्जनदायिनी असहिष्णुलोकहृदयशल्यानुकारिणी सविस्तरतरा चैत्यप्रपाटी कृता ।

९५. तदनन्तरम्, सकलसंघमुकुटरूपसंघपुरुषसाधुश्रीरयपति-सकलसंघभारनिर्वाहणप्रवीणसा० महणसिंह-श्रे० गोपाल-सा० जवणपाल-सा० काला-सा० हरिपालप्रमुखश्रीदेशान्तरियसमुदायमुख्यसुश्रावकैः, साधुराजजाहणकुलप्रदीपसकलोत्सवनिर्माणोपाजितपुण्यकर्मकमाधुराजतेजपाल-श्रीश्रीमालकुलोत्ससाधुराजजल []कुलान्तंसकसाधुश्रीरयपतिसंघाङ्गीकृतपाश्चात्यपदप्राग्भारनिरुपमनिर्वाहणोद्यतसाधुराजराजसिंह-साधुश्रीपतिपुत्ररत्नमाधुकुलचन्द्र-सा० धीणापुत्ररत्नसा० गोसलप्रमुखश्रीपत्तनीय-श्रीहम्मीरपत्तनीयसमुदायमुख्यसुश्रावकैश्च त्यक्तासन्मार्गासत्याशौचाद्यन्यायालङ्कृतगात्रप्रचण्डकलिःकालभूपालभयारुम्पमानैः श्रीपूज्यश्रीजिनकुशलस्वरिधर्मचक्रीन्द्रपादा विज्ञप्ताः यत्-‘स्वामिन् ! प्रत्यासन्नायामपि वर्षाया समागतायाम्, सकलसंघोपरि महत्प्रसाद विधाय जनेकोपद्रवादिमहाभटनलिष्टदुष्टकलिःकालमहीपालकृतापद्रक्षणाय प्रमथ तीर्थनिजययात्राया पादानधारण क्रियता येनास्माक मनश्चिन्तितार्थसम्पत्त्यस्तत्क्षणदेव सम्पनीपद्यन्ते । पश्चाद् दाक्षिण्यैरुमहोदधयः परोपकृतिरूपोद्यताहनिशमुद्ध्यः श्रीआर्यसुहृस्तिस्वरि-श्रीनयरस्वामि-श्रीमदभयदेवस्वरि-श्रीजिनदत्तस्वरिप्रमुखानेरुद्रगप्रवरगमनादतासुकार्यनादातनिर्माणोपाजितसत्कीर्तयः श्रीजिनकुशलस्वरयः-

जो अवमन्नह सघ पावो थोवं पि माणमयलित्तो ।

सो अप्पाण बोलह दुक्खमहासागरे भीमे ॥१॥

[८७]

सिरिसमणसघआसायणाओ पाविंति ज दुह जीवा ।

त साहिउं समत्थो जह परि भयव जणो होइ ॥२॥

[८८]

तित्थपणाम काउं कहेइ साहारणेण सहेण ।

सर्वेसि सत्रीण जोयणनीहारिणा भयव ॥३॥

[८९]

तप्पुञ्जिया अरहया पूङ्गयपूया य विणयकम्मं च ।

कयक्खिचोऽवि जह कह कहेइ नमए तथा तित्थं ॥४॥

[९०]

इत्यादिश्रीआवश्यकदिसिद्धान्तानुसारेण;

“यः संसारनिरासलालसमतिर्मुक्त्यर्थमुत्तिष्ठते,

यं तीर्थं कथयन्ति पावनतया येनास्ति नान्यः समः ।

यस्मै तीर्थपतिर्नमस्यति सतां यस्माच्छुभं जायते,

स्फूर्तिर्घस्य परा वसन्ति च गुणा यस्मिन् स संघोऽर्च्यताम् ॥१॥

[९१]

लक्ष्मीस्तं स्वयमभ्युपैति रभसात् कीर्तिस्तमालिङ्गति,

प्रीतिस्तं भजते मतिः प्रयतते तं लब्धुमुत्कण्ठया ।

स्वःश्रीस्तं परिरब्धुमिच्छति मुहुर्मुक्तिस्तमालोकते,

यः संघं गुणसंघकेलिमदनं श्रेयोरुचिः सेवते ॥२॥”

[९२]

इत्यादिपूर्वाचार्यवाक्यैश्च श्रीसंघः श्रीतीर्थकरणामपि मान्यः किमस्मादशामिति स्वचेतसि परिभाव्य, प्रत्या-
सन्नभाविनीं चतुर्मासीमप्यवगणय्य, श्रीसंघगाढतराग्रहं च ज्ञात्वा, श्रीपूज्याश्वक्रीन्द्रसमानाः प्रधानसाधुसप्तद-
शसंसेव्यमानचरणारविन्दाः, श्रीजयद्विमहत्तराप्रमुख-पुण्यसुन्दरीगणिनीप्रमुखसाध्यैकोनत्रिंशतिपरिवृताः, साधुश्री-
रयपतिसुश्रावकं श्रीचतुर्विधसंघसैन्ये समग्रसैन्याधिपसेनानीसमानं विधाय, साधुराजसिंहं च संघसैन्यपाश्चात्यपद-
प्राग्भारनिर्वाहणपदे निधाय, सा०महणसिंह-सा०जवणपाल-सा०भोजा-सा०काला-ठ०फेरु-ठ०देपाल-श्रे०गोपा-
ल-साधुराजतेजपाल-साधुराजहरिपाल-सा०मोहण-सा०गोसलप्रमुखानेकमहद्विकसुश्रावकमहारथान् सज्जयित्वा श-
कटपञ्चशती अश्व[....]शतीसंख्यसुभटपदातिवर्गप्रमाणेन श्रीसंघसैन्येन सह वाद्यमानेषु निःस्वानप्राग्रेषु अश्वाधिरू-
ढेषु ढोल्लेषु, गुर्वाडम्बरेण कलिकालभूधवनिर्जगार्थं स्वकार्यसिद्ध्यर्थं च ज्येष्ठशुक्लपष्टीदिने शुभमुहूर्ते स्वगुरुश्रीजिन-
चन्द्रस्वरिराजं ध्यायन्तः प्रचलिताः ।

तदनन्तरम्, प्रतिदिनं संजायमानेष्ववारितसत्रेषु, प्रतिपदं दीयमानेषु रासकेषु, श्रीसंघसैन्योत्थितरजःपरम्परा-
समाच्छादिताम्बरीशाङ्गणेषु, भविष्यत्क्षुल्लकानां दीयमानेषु प्रतिदिनं महर्द्ध्या पुष्पांकदानेषु, सकलनगरग्रामा-
धिपमलिक-हिन्दुकादिसमग्रलोकसंसेव्यमानश्रीसंघसैन्याधिपे च श्रीशङ्खेश्वरे श्रीपार्श्वनाथतीर्थराजं नमस्कृत्य, श्री-
महापूजामहाध्वजारोपादिना प्रभावनां विधाय, क्रमक्रमेण दण्डकारण्यप्रायं बालाकदेशमतिक्रम्य, समग्रम्लेच्छाधिप-
कृतसाहाय्याः श्रीपूज्या निराबाधवृत्त्या सर्वसंघसमन्विताः समग्राधिष्ठायककृतसान्निध्यैः श्रीशत्रुञ्जयतलहट्टिकायां
प्राप्ताः ।

तत्र च श्रीपार्श्वनाथदेवयात्रां विधाय अषाढवदिपष्टीदिने सकलतीर्थावलीप्रधानं सर्वातिशयनिधानं शत्रुञ्जय-
शैलालङ्कारायमाणं श्रीयुगादिदेवतीर्थराजं सकलसंघपरिवृताः श्रीमत्पूज्या नव्यालङ्कारसारनूतनकृतस्तुतिस्तोत्रन-
मस्कारनिर्माणपूर्वकं नमस्कृतवन्तः । साधुश्रीरयपतिसुश्रावकेण पुत्रकलत्रपरिवृतेन प्रत्येकं प्रत्येकं नवाङ्गेषु हेमटङ्कैः
प्रथमा पूजा कृता कारिता च; अन्यैर्महद्विकसुश्रावकैश्च रूप्यटङ्गादिना पूजा कृता । तस्मिन्नेव च दिने श्रीयुगादिदेव-
पुरतो देवभद्र-यशोभद्रक्षुल्लकयोः सविस्तरतरो दीक्षामहामहोत्सवः कृतः ।

तदनन्तरम्, श्रीजिनशासनप्रभावनाकरणप्रगुणेन श्रीदेवगुर्वाज्ञाप्रतिपालनसमुद्यतेन साधुश्रीरयपतिमहासंघ-
पाश्चात्यपदप्राग्भारनिर्वाहणेनावारिताहर्निशान्नदानोपार्जितपुण्ययशःप्राग्भारेण चतुर्विधबुद्ध्यतिशयानुकृतश्रीश्रेणिकम-

हाराजाधिराजराज्यभारनिर्वाहणप्रवीणश्रीअभयकुमारेण श्रीसुराष्ट्रमहीमण्डलभूपालश्रीमहीपालदेवप्रतिशरीरकल्पसमग्र-
सघकार्यनिर्वाहणप्रवीणप्रभातकसाधुराजमोखदेवानुजपरिवृतेन श्रीश्रीमालकुलोत्तससाधुज्जलकुलप्रदीपेन साधुराजसिंह-
सुश्रावकेण, वाद्यमानेषु द्वादशविधनान्दीतूर्येषु, दीयमानेषु स्वर्णकटकनस्त्राश्वदानेषु, ध्रियमाणेषु मेघाडम्बरछत्रेषु,
ढाल्यमानेषु चामरेषु, गीयमानेषु गीतेषु, सजायमानेषु श्रीमार्धर्मकरात्सल्येषु, निष्पाद्यमानेषु नवारितसत्रेषु, सपद्य-
मानासु सविस्तरतरासु श्रीसघपूजासु, साधुश्रीरयपतिप्रमुखमहासघमेलापकेन आपाढाद्यसप्तम्या जलयात्रानिर्माण
पूर्वक्रमदम्या श्रीयुगादिदेवमूलचैत्ये स्वकारितश्रीनेमिनाथविभ्रप्रमुखानेकविभ्राना स्वभाण्डागारयोग्यश्रीसमनस-
रणस्य श्रीजिनपतिस्वरि-श्रीजिनेश्वरस्वरिप्रमुखगुरुमूर्त्ताना च अनेकभजोपाजितपापविध्वंसकः स्वशिष्यलक्ष्यनुरञ्जित-
युगप्रनरागमश्रीजिनचन्द्रस्वरिभिः स्वर्गात् समागतैः कैश्चिच्छादोत्तमैरवलोक्यमानैर्गवेष्यमाणः प्रतिष्ठामहामहोत्सवः
समग्रलन्घिनिधानजङ्गमयुगप्रधानश्रीजिनकुशलस्वरिहस्तक्रमलेन कारितः । तस्मिन्नेव च दिने साधुराजजाह्नणकुलप्रदी
पायमानेन सर्वधर्मकृत्याराधनानुकृतश्रीवर्धमानपरमसुश्रावकाऽऽनन्द-कामदेवादिश्रावकनगरेण सप्रीणितशेषयाचकग-
णेन साधुराजतेजपालसुश्रावकेण स्वानुजसांरुद्रपालमहितेन श्रीपत्तनप्रतिष्ठापितश्रीयुगादिदेवमूलनायकविभ्रस्य श्री-
समुदायसहितेन कारिते नूतननिष्पन्ने प्रासादे समग्रवैज्ञानिकनगरेण कनकहस्तशङ्खलिका-कम्बिका-पट्टाशुकादिवस्त्रमन्मान-
दानपूर्वकं श्रीसम्प्रतिमहाराजाधिराजसमानमाधुश्रीरयपतिप्रमुखनानास्थानवास्तव्यसर्वश्रावकनितानमेलापकेन स्थापना
प्रासादप्रतिष्ठा च श्रीवज्रस्वाम्यनुकारिश्रीपूज्यहस्तक्रमलेन कारिता । नम्या सविस्तरतरः श्रीमालारोपण-श्रीसम्य-
त्तवारोपण-श्रीपरिग्रहपरिमाण-मामायिकारोपनन्दिमहोत्सवः श्रीयुगादिदेवमूलचैत्य एव श्रीपूज्यैर्निहितः । तस्मिन् दिने
सुखकीर्तिगणेशचर्याचार्यपद दत्तम्, सहस्रसल्यश्रावकश्राविकाभिर्निन्द्यारोहणं च कृतम् । तस्मिन्नेव च दिने नूतन-
निष्पन्ने प्रामादे सविस्तरतरो ध्वजारोपमहोत्सवः सजातः । एव दिनदशक यावच्छ्रीशत्रुञ्जयशैलोपरि सदावारितसत्र
निर्माणपूर्वकं मूलचैत्य स्वचैत्ययोः श्रीमहापूजाकरणपट्टाशुकादिनानावस्त्रसत्कमहाध्वजादानस्वर्णान्नखदानसम्पूरिता-
शेषयाचकमन्तानेन्द्रपदादिनिधानादयो महामहोत्सवाः श्रीश्रीमालकुलोत्तससाधुराजहृकुलप्रासादकुम्भायमानश्रीयो-
गिनीपुरारब्धाहनिशानानाधिधनुस्तुदानाथःकृतकल्पवृक्षसन्तानसाधुश्रीरयपति-साधुमहणसिंह-साधुराजतेजपाल-साधु-
राजराजसिंहप्रमुखसकलसधेनाहमहमिकया चक्रिरे । तस्मिन् महोत्सवे श्रीउद्यानगरीनास्तव्यरोहडहमलधुत्ररत्नेन सां
कड्यासुश्रावकेण आटपुत्र श्रीजिनशासनप्रभावक्रमां हरिपालसहितेन द्विवल्लरुद्रम्मशत २६७४ श्रीन्द्रपद शृहीतम्,
मन्त्रिपद च सांघीणाधुत्ररत्नेन साधुगोसेलेन द्रम्मशतपदकेन शृहीतम् । अन्यान्यपि पदानीन्द्रपरिवारयोग्यानि
प्रभूतश्रावकश्राविकाभिर्शृहीतानि । सर्वसरयया श्रीयुगादिदेवभाण्डागारे प्रतिष्ठामालोद्धटन-श्रीइन्द्रपदमहोत्सव-
कलशमण्डनादिना द्रम्ममहस्र ५० समुत्पन्नाः ।

९६. तदनन्तरम्, श्रीपूज्याः सर्वसघपरिवृताः श्रीयुगादिदेवमुत्कलन विधाय तलहट्टिकाया सघमध्ये समायाताः ।
ततः स्थानात् म्लेच्छमैन्योपद्रवात् सर्वशून्यायामज्ञातमार्गायामपि सुराष्ट्रायाम्, सप्रान्नायामपि वर्षायाम्, श्रीमेघकुमा
रदेवकृतमाहात्म्याः श्रीसघमैन्यमुकुटकल्पप्रचण्डग्रामिनमाधुश्रीरयपतिपरिश्रीकृतासगरम्लेच्छानुगम्यमानमार्गाः श्रीपूज्य-
धर्मचक्रनचयश्चतुर्विधसघसैन्यपरिवृताः पूर्वोक्तरीत्येन श्रीपत्तनादिमहानगरराजमार्गान्तं सुमेन, अध्वानेकशततादिमहा-
मेलापकेन सुगण्डलद्वार-खड्गारगटनायकादिसमप्रराजलोकेन नगल्लोकेन च सधुस्वागमनदत्तचक्रमाना रञ्जितराजलोक-
प्रधानाः श्रीउज्जयन्तमहातीर्थतलहट्टिकायामागिताः । तत्र च खड्गारगटमध्ये मरुलेस्वपक्षपरपक्ष-जनचेतश्चमत्कार-
कारिणीं चैत्यप्रपाटीं सधेन सह विधाय अषाढचतुर्मासिकदिने आगालरत्नधारिण राज्य-राजीमतीपरिहारकारिण
श्रीउज्जयन्ताचलमहातीर्थालद्वार श्रीनेमिकुमार नूतनकृतस्तुति स्तोत्रदानपूर्वकं नमश्चक्रुः । सधाधिपसाधुश्रीरयपति-
प्रमुखसुश्रावकैश्च श्रीशत्रुञ्जयवध सुवर्णदत्तदिना पूजा कृता । श्रीशत्रुञ्जयवध (१) तस्मिन्नेव दिने श्रीमान्जलउरनगर-

वास्तव्योदारचरित्रप्रभावकनानाभिग्रहग्रहणपूर्वकं वन्दनार्थं समागत सा० जगत्सिंहपुत्ररत्नसाधुजयतासुश्रावक-खङ्गार-गढवास्तव्यमहर्द्धिकरीहडझाङ्गण-री० रत्नपुत्ररत्नसा० मोखादिसुश्रावकश्राविकाणां श्रीसम्यक्त्वारोप-सामायिकारोप-परिग्रहपरिमाणादिनन्दिमहामहोत्सवः कृतः । साधुश्रीरयपतिप्रमुखसर्वसंघसुश्रावकैः शत्रुञ्जयमहातीर्थवद्दिनचतुष्टयं सर्वादरेण महापूजा महाध्वजारोपादिमहोत्सवा निर्मिताः । परमिन्द्रपदं च श्रीहम्मीरपत्तनवास्तव्येन श्रीजिनशासन-प्रभावकेण सा० धीणापुत्ररत्नेन सा० गोसलसुश्रावकेण द्विवल्लकद्रम्मशत २४७४ गृहीतम् । मन्त्रिपदं च प्रभावक-साधुकालासुश्रावकपुत्ररत्नेन सा० वीजासुश्रावकेण द्रम्मशताष्टकेन गृहीतम् । शेषसुश्रावकैरन्यानि पदानि गृहीतानि । सर्वसंख्यया श्रीनेमिनाथदेवभाण्डागारे द्विवल्लकद्रम्मसहस्र ४० उत्पन्नाः ।

तदनन्तरम्, श्रीनेमीश्वरमुत्कलनं विधाय सर्वसंघसमन्विताः श्रीपूज्यराजाधिराजास्तलहट्टिकायां संघमध्ये सम्प्राप्ताः । तत्र च नानाविधोत्सवप्रसरनिर्माणेन प्रबलप्रचण्डकलिकालभूपालोन्मूलनलब्धप्रकर्षान् स्वस्वामिनो वीक्ष्य निजदानतिरस्कृतचिन्तामणि-कामधेनु-कल्पद्रुमचयेन समुपार्जितयशःपुञ्जेन साधुश्रीरयपतिसुश्रावकशेखरेण सा० महणसिंहादिपुत्रपरिवृतेन दिनत्रयं यावदहर्निशं स्वर्णशृङ्गलिकाकटकान्नपट्टांशुकश्रीकरीचीनांशुकादिवस्तु-कौशल-दक्षिणादानेन स्वस्वामिजयसंस्तवनार्थं समग्रसुराष्ट्रादेशमध्यवर्त्यमेययाचकवर्गो यथेच्छं पोषितः । अन्यैरपि साधुराजराजसिंह-साधुराजतेजपाल-सा० हरिपालादिश्रावकैरवारितसत्रनिर्माणदिना हर्षप्रकर्षाकुलः कृतः ।

९७. तदनन्तरम्, ततः स्थानात् प्रस्थाय सम्पादितस्वार्थसम्पत्तयः साहाय्यीभूतयुगप्रवरागमश्रीजिनचन्द्रस्ररि-श्री-अम्बिकाप्रमुखनानादेवदेवतावलयो लक्षण-तर्क-साहित्यालङ्कार-नाटक-ज्योतिष्क-मन्त्र-तन्त्र-छन्दोविद्यासंस्फुरता तुरगपद-कोष्ठकपूरण-नानालङ्कार-काव्यकरण-चिन्तितानानासमस्यापूरणादिना रञ्जिताशेषकोविदचक्रचूडामणयः अस्खलिताज्ञैश्वर्यारोपणोपार्जितचन्द्रचन्द्रज्योत्स्नासमानकीर्तयः स्वावदातोद्योतितस्वचन्द्रकुलोद्भवानेकपूर्वस्ररयो युग-प्रधानश्रीजिनकुशलस्ररिसुगुरुचक्रवर्त्तयः श्रीतीर्थयात्राकरणसफलीकृतात्मजन्मानेकायाससमुपार्जितामेयस्वस्वापतेये-नाहर्निशं श्रीजिनशासनापरशासनोद्भवमहापुरुषसमूहैर्वन्दिवर्गवत्संस्तूयमानेन नानाविधाभिग्रहप्रतिपालनपवित्रीकृ-ताजन्मदेहेन मनोवाञ्छितार्थसम्प्राप्तिसमुद्भूतमहाहर्षविकसिताननेन साधुश्रीरयपतिप्रमुखसकलविधिमार्गसंघेन सह निराबाधवृत्त्या वर्षर्तूद्वाविविराधनानिवृत्त्या शून्यमपि सुराष्ट्रादेशं राजमार्गवदतिलङ्घ्य श्रीसंघनिर्मितासु स्थाने स्थाने-संजायमानासु प्रभावनासु, सुखं सुखेन श्रीपत्तनोपवने श्रावणशुक्लत्रयोदश्यां समवसृत्य, दिनपञ्चदशकं च यावच्च-तुदिग्भ्यः समागतश्रीचतुर्विधसंघस्य महत्समाधानसमुत्पादनार्थं श्रीसंघमध्येऽवस्थिताः ।

तदनन्तरम्, भाद्रपदवद्येकादश्यां चिन्तितार्थसम्पादनसमर्थेन साधुश्रीरयपतिसुश्रावकेण सा० महणसिंहादि-पुत्रपरिवृतेन साधुतेजपाल-साधुराजसिंहाभ्यां चाहमहमिकया देशान्तरीयसंघसमुदाय-श्रीपत्तनीयसमग्रस्वपक्षपरपक्ष-महाजनलोकमहामेलापकेन दीयमानेषु दानेषु, गीयमानेषु गीतेषु, नृत्यमानेषु खेलकवृन्देषु, वाद्यमानेषु द्वादशविध-नान्दीतूर्येषु, अश्वाधिरूढनानाढोल्लवादनविस्मापिताखिललोकेषु, सकलराजलोकनगरलोकचेतश्चमत्कारकारी समस्तदुर्ज-नजनहृदयोद्वेगकारी स्वजनजनमनोऽम्भोजवनविकासनस्रर्यानुकारी वचनातिगः श्रीपूज्यराजानां श्रीरामचन्द्र[वत्]प्र-वेशकमहामहोत्सवः श्रीपत्तने संजातः ।

९८. तदनन्तरम्, साधुश्रीरयपतिः सुश्रावको द्वितीयवारं श्रीपत्तनीययाचकवग संपोष्य समग्रसंघपरिवृतः श्री-पूज्यराजपादान् मुत्कलाप्य श्रीपत्तनात् प्रस्थाय, आगमनरीत्यैव स्थाने स्थाने प्रभावनां कुर्वाणो युगप्रवरागमश्रीजिन-चन्द्रस्ररिनिर्वाणपवित्रिते श्रीकोशवाणके समग्रसंघपरिवृतः प्राप्तः । तत्र च श्रीजिनचन्द्रस्ररिस्तूपे महाध्वजारोप-महा-पूजास्नानविलेपननिर्माणवारितसत्रकरणतुरगकनकादिदानादिना श्रोतसर्पणां विधाय, पुनर्द्वितीयवारं श्रीफलवर्द्धि-

काया यात्रां च कृत्वा, वस्त्रादिदानसन्मानपूर्वकं देशान्तरीयसंधान् स्वे स्वे स्थाने प्रविष्टान् कृत्वा, यथागमनमार्गेण श्रीयोगिनीपुरे प्रभूतम्लेच्छसंकुले सुपुत्ररत्नसाधुराजधर्मसिंहकारितनिर्गमनमहोत्सवत्समधिकतरप्रवेशकमहामहोत्सवेन श्रीदेवालयसमन्वितः साधुश्रीरयपतिसुश्रावकः प्रविष्टः कार्तिकवदिचतुर्थ्याम् ।

९९. तदनन्तरम्, पुनः स० १३८१ वैशाखवदिपञ्चम्या श्रीपत्तने श्रीशान्तिनाथविधिचैत्ये श्रीयोगिनीपुर-समागतश्रीश्रीमालकुलोत्तंस-सा० रुदपाल-सा० नीवा-श्रीजापालपुरागतमन्त्रिभोजराजपुत्र म० सलखणसिंह-रङ्गाचार्यलख (क्ष)ण-श्रीसत्यपुरागत म० मलयसिंह-श्रीभीमपल्लीसमागतसाधुराजवीरदेवप्रमुखसमग्रसमुदाय-श्रीसम्भतीर्थागतव्य० छाडा-श्रीघोषावेलाकुलागतसा० देपाल-म० कुमर-सा० खीमडप्रभुप्राणेकसुश्रावकममुदायमहामेलापकेन दिनपञ्चद-शकादारम्य संजायमानेषु महाप्रेक्षणीयेषु, वितीर्थमाणेष्वभेदेषु स्वस्वापतेयेषु, दीयमानेषु तालारासेषु, सम्पद्यमाना-सु सनिस्तरतरासु श्रीसधूजासु, क्रियमाणेषु श्रीसाधर्मिकनात्सल्यानारितत्रेषु, भविष्यत्छुक्रु क छुल्लिकानासकललोका-श्रयोत्पादनपूर्वं दीयमानेषु सविस्तरतरेषु पुष्पाङ्कदानेषु, साधुजाहणपुत्ररत्नान्या समस्तोत्सवसम्पादनोपार्जिततुल्यपुण्य-कदम्बकाम्या साधुराजतेजपाल-सा० रुदपालसुश्रावकाम्या श्रीश्रीमालकुलोत्तंस-सा० आना-मा० राजमिह-भण० लूगा-सा० क्षेममिह-सा० देवराज-भण० पद्म-मन्नाप्रमुखसमस्तश्रीपत्तनीयसमुदायपरिवृताभ्या चतुर्थ्यां सविस्तरतमजलयात्राधिवासनानिर्माणपूर्वकं मकलजनमनश्चेतश्चमत्कारकारी भवभवोपार्जितपापहारी समस्तमहाजनलोकप्रत्यासन्नानेकग्रामास्तव्यलोकमस्तकावधूननकारी प्रतिष्ठासहामहोत्सवः कारितः । तस्मिन् महोत्सवे समग्रलब्धयनुकृतश्रीवज्र-स्वामिप्रमुखानेकपुत्राग्रधानै स्वगुरुचक्रवर्तिश्रीजिनचन्द्रस्वरिकृताहर्निशमाहात्म्यैः श्रीजिनकुशलस्वरिभि' श्रीजावालि-पुरयोग्यश्रीमहाजीरदेवनिम्ब-श्रीदेवराजपुरयोग्यश्रीपुगादिदेवविम्ब-श्रीशत्रुञ्जयस्थितवृहानसहीप्रासादजीर्णोद्धारार्थ-सा० छज्जलपुत्ररत्नसाधुराजराजसिंह-साधुमोखदेवकारितश्रीश्रेयासमुपानेकविम्ब-श्रीशत्रुञ्जयस्थितस्वप्रासादमध्यस्थ-भण० लूणाकारिताष्टापदयोग्यचतुर्निशविम्बप्रभुराशिलमयनिम्बाना सार्धशतद्वय प्रतिष्ठितम्, पित्तलामयाना सरस्यैव नास्ति । श्रीउचापुरीयोग्यश्रीजिनदत्तस्वरि-जावालिपुर-श्रीपत्तनयोग्यश्रीजिनप्रबोधस्वरि-श्रीदेवराजपुरयोग्यश्रीजिनचन्द्रस्वरिमूर्तिना श्रीअम्बिकाद्यधिष्ठायिकाना प्रतिष्ठा कृता । स्वभाण्डागारयोग्य प्रधान समग्रमरण च प्रतिष्ठितम् । पष्ठथा च त्रुतग्रहणोत्थापना-मालारोपणादिनन्दिमहामहोत्सवोऽतिशयेन सनिस्तरतरः कृतः । तस्मिन् महोत्सवे देवभद्र-यशोभद्रछुक्रुपयोरुत्थापना कृता । सुमतिसार-उदयसार-जयमारछुक्रुका ना धर्मसुन्दरी-चारि-त्रसुन्दरीछुल्लिकयोश्च दीक्षा दत्ता । जयधर्मगणेः श्रीउपाध्यायपद दत्तम्-तन्नामधेय च श्रीजयधर्मोपाध्याय इति कृतम् । अनेकमाप्तीश्राविकाभिर्माला गृहीता । प्रभूतश्रावकश्राविकाभिः श्रीसम्यक्श्रावरोपन्नामाधिकारोपश्रीश्रावक-द्वादशव्रतारोपश्च कृतः ।

तदनन्तरम्, श्रीतीर्थयात्राकर्तृकामसाधुगजश्रीजीरदेवप्रमुखश्रीभीमपल्लीसमुदायाम्यर्थनया श्रीपूज्याः श्रीभीम-पल्ल्या साधुजीरदेवकारितसनिस्तरतरप्रवेशकपूर्वकं श्रीमहाजीरदेव वैशाखवदित्रयोदश्या नमश्चक्रुः ।

१००. तदनन्तरम्, तस्मिन्नेव सत्रत्परे श्रीजिनशामनगभावरणेण सकलस्वपक्ष-परपक्षासख्यलोकपर्यर्थाधानो-द्यतमनस्केन सकलभीमपल्लीसमुदायमुकृत्कल्पेन निजानदातमस्मारितस्वपूर्वजसाधुराजसौमिह-सा० यशोधर-साधु-राजअभयचन्द्र-सा० माठल-साधु० धणपाल-सा० मामलसुश्रावकप्रमुखस्वपूर्वजकदम्बकेनोदारचरित्रेण दुष्करतरामिग्र-हापलीप्रतिपालनप्रतीणेन साधुराजजीरदेवसुश्रावकेण सा० मालदेव-मा० हूलमसिंहस्वभ्रातृपरिवृतेन प्रतापाकान्तभूत-लपातगाहिश्रीग्यामदीनसुरत्रायणमत्कुरुमाण निष्कास्य, सर्वदेशेषु कुङ्कुमपत्रिकाप्रदानपूर्वकं नानास्थानसमुदायान् मेलयित्वा, सकलातिशयनिधाना निजानदातमस्मारितश्रीगौतमस्वामि-श्रीसुधर्मस्वामि-श्रीजम्बूस्वामि-श्रीश्वूलभद्र-

श्रीआर्यमहागिरि-श्रीवज्रस्वामि-श्रीजिनदत्तसूरिप्रमुखानेकयुगप्रधाना युगप्रवरागमश्रीजिनकुशलसूरयः श्रीमहातीर्थ-
यात्रोपरि गाढतरनिबन्धेन सर्वस्थानसंघपरिवृतेन सा०वीरदेवश्रावकेण विज्ञप्ताः ।

तदनन्तरम् , सूरिचक्रवर्तियुगप्रवरागमश्रीजिनचन्द्रसूरिशिष्यचूडामणिभिः श्रीपूज्यपादैर्ज्ञानध्यानबलेन सम्यक्
परिभाष्य ज्येष्ठाद्यपञ्चम्यां साधुराजवीरदेवश्रावकं सकलश्रीविधिसंघसैन्यमुख्यत्वेन श्रीजिनशासनप्रभावकं सकल-
कार्यनिर्वाहणसमर्थं साधुराजदेवपुत्ररत्नं साहुझाञ्जासुश्रावकं साहुपूर्णापाल-साहुस्रुटापरिवृतं श्रीसंघपाश्चात्य-
प्राग्भारनिर्वाहणपदे संन्यस्य, पुण्यकीर्तिगणि-वा० सुखकीर्तिगणिप्रमुखसाधुद्वादशक-प्र० पुण्यसुन्दरीप्रमुखसाध्वीवृ-
न्दपरिवृताः साधुराजवीरदेवकारितकृतयुगावतारमहारथतुल्यश्रीदेवालये चतुर्विंशतिपट्टकं महदुत्सर्पणापूर्वकं संस्थाप्य,
शकट [शत] त्रयानेकाश्ववृन्दोष्ट्रवृन्दनानाज्ञातिसम्मिलिताभेयपदातिवर्गसम्मिलितसर्वस्थानवास्तव्यश्रीविधिसंघेन
सार्धं सविस्तरश्रीदेवालयनिष्क्रमणमहामहोत्सवपूर्वकं श्रीभीमपल्लीतः श्रीपूज्यपादाः श्रीतीर्थनमस्करणार्थं प्रत्यास-
न्नायामपि चातुर्मास्यां गाढतमसर्वसंघोपरोधेन प्रस्थिताः ।

तदनन्तरम् , स्थाने स्थाने संजायमानेष्वारितसत्रेषु, वाद्यमानेष्वश्वधिरूढेषु ढोल्लेषु, निजशब्दवधिरिकृताम्ब-
राशासु भेरीशब्देषु, दीयमानेषु तालारासकेषु, श्रीकरीऊ(?)मालेन विराजमानः सर्वोऽपि संघः, अन्तरागतश्रीवायड-
नगरालङ्कारश्रीमहावीरदेव-श्रीशेरीषकालङ्कारश्रीपार्श्वनाथादिनानास्थानतीर्थेषु दिनद्वयं श्रीमहाध्वजारोपपूजाविशेषा-
वारितसत्रनिर्माणपूर्वकं यात्रां विधाय श्रीशिरखिजे महानगरे समग्रलोकाश्चर्यकारकजङ्गमप्रासादकल्पश्रीदेवालयप्र-
वेशकमहामहोत्सवपूर्व प्राप्तः । तत्प्रत्यासन्नश्रीआशापल्लीनगरीवास्तव्यव्यवहारिकमहणपाल-व्यव० मण्डलिक-सा०
वयजलप्रमुखश्रीविधिसमुदायाभ्यर्थनया सर्वसंघसुश्रावकपरिवृतैः श्रीपूज्यपादैः सकलजनाश्चर्यकारकश्रीआशापल्लीसमु-
दायकारितप्रवेशकमहामहोत्सवपूर्वकं श्रीआशापल्ल्यां श्रीयुगादिदेवतीर्थं नमस्कृत्य, सविस्तरतो मालारोपणमहामहो-
त्सवः कृतः ।

तदनन्तरम् , पुनः सर्वसुश्रावकलोकपरिवृताः श्रीपूज्याः श्रीसंघमध्ये समायाताः । तत्पश्चात्, ततः स्थानात्
सर्वोऽपि संघो विशेषतो गुरुतराडम्बरेण श्रीस्तम्भनकश्रीपार्श्वनाथयात्राकरणार्थं सकलगूर्जरत्रालङ्कारभूतश्रीस्तम्भ-
तीर्थोपरि प्रचलितः सन् मार्गागतसर्वनगरग्रामेषु प्रधानप्रासादसमानश्रीदेवालयस्य प्रवेशकमहोत्सवं कुर्वाणः
श्रीस्तम्भतीर्थे प्राप्तः ।

१०१. तत्र च निरुपमातिशयशालिश्रीआर्यसुहस्तिसूरि-युगप्रवरागमानुकारिश्रीजिनकुशलसूरिसुगुरूपदेशेन
सर्वप्रकारेण श्रीसम्प्रतिमहाराजाधिराजसमानेन सकलबुद्धिनिधानेन साधुराजवीरदेवसुश्रावकेण सकलश्रीस्तम्भतीर्थ-
वास्तव्योत्तममध्यमजघन्यलोकाबालगोपालमहामेलापकेन महाम्लेच्छानां पश्यतामपि ढाल्यमानेषु चामरेषु, ध्रिय-
माणासु श्रीकरीषु, वाद्यमानासु भेरीपरम्परासु, अश्वधिरूढढोल्लादिवादित्रनिनादवधिरिकृताम्बराशाचक्रेषु, नृत्यमा-
नेषु पदे पदे खेलकवृन्देषु, दीयमानेष्वविधवसुधवाभिर्नारीभी रासकेषु, गीयमानेषु श्रीतीर्थङ्करदेवश्रीयुगप्रधानश्री-
संघपुरुषकृतावदातसंस्तवकेषु गीतेषु, पापल्यमानेषु वन्दिवृन्देषु, दीयमानेष्वमेयेषु स्वस्वापतेयेषु, किं बहुना वचना-
तिगेषु नानाविधेषु नाटकाद्युत्सवेषु संजायमानेषु, समग्रनगरहृद्दशोभातलिकातोरणनिर्माणपूर्वकं हिन्दुगराज्यालङ्कार-
मन्त्रीश्वरवस्तुपालकारितयुगप्रवरागमश्रीजिनेश्वरसूरिप्रवेशकमहोत्सववत्महाम्लेच्छराज्यप्रधानालङ्कारभूतसाधुराजजेस-
लकारितसमप्रातिशयनिधानश्रीजिनचन्द्रसूरियुगप्रधानमहाप्रवेशकाधिकजङ्गमयुगप्रधानानेकलब्धिनिधानश्रीजिनकुश-
लसूरीणां प्रवेशकमहामहोत्सवो हिन्दुकवारकवत्, श्रीरथयात्रानुकारिप्रासादकल्पश्रीदेवालययात्रानिर्माणपूर्वकं नवा-
ञ्जवृत्तिकारश्रीमदभयदेवसूरिप्रकटितश्रीस्तम्भनकालङ्कारश्रीपार्श्वनाथविधिचैत्यालयसंस्थितश्रीअजितस्वामितीर्थीयन्त-

नकृतनवनवालङ्कारस्तुतिस्तोत्रमणनपूर्वकं श्रीपूज्यैः सर्वचतुर्विधसंघपरिवृतैः सकलभवोपार्जितपापकर्मलप्रक्षालनप-
वित्रा यात्रा कृता ।

तदनन्तरम्, दिनाष्टकं यावत् साधुराजवीरदेवप्रमुखदेशान्तर्रीयमहर्द्विकसुश्रावकैः श्रीस्तम्भतीर्थवास्तव्यश्री-
विधिसप्तदायेन च श्रीमहाध्वजारोपश्रीमहापूजा-स्वारितसत्र-श्रीसंघवात्सल्य-श्रीसंघपूजा-श्रीइन्द्रमहोत्सवामेयखा-
पतेयोत्सर्पणानिर्माणपूर्वकं सकलस्वपक्षलोकानन्ददायकाः सर्वविपक्षलोऋद्दयकीलानुकारका महामहोत्सवाश्च चक्रिरे ।
इन्द्रपदं च सा०कड्यासुश्रावकपुत्रत्वेन दो०स्वामिभराजसुश्रावकानुजेन दो०सामलसुश्रावकेण द्विव० द्र० शत १२
गृहीतम् । श्रीमन्निपदादिपदानि चान्यैः सुश्रावकैर्गृहीतानि ।

१०२. तदनन्तरम्, श्रीस्तम्भतीर्थार्थं प्रस्थाय सर्वोऽपि संघः संजायमानेषु राजविधुरेष्वपि सर्वशून्यभूतेषु देशेषु,
ममग्रोत्साहपूर्वकं श्रीशत्रुञ्जयोपरि प्रचलितः सन्, अन्तरागतश्रीधान्यूकामहानगरे सप्राप्तः । तत्र सकलनगरनायकेन
मन्त्रिदलकुलोत्तसेन ठ०उदयकर्णसुश्रावकेण श्रीसघवान्सल्यश्रीसघपूजानिर्माणपूर्वकं महती प्रभावना कृता । ततः पुनः
प्रस्थाय, क्रमक्रमेण श्रीशत्रुञ्जयतलहट्टिकाया सम्प्राप्तः । तदनन्तरं श्रीपूज्यपादैः सर्वसघपरिवृतैः श्रीशत्रुञ्जयशैलोप-
ध्यारोहं विधाय भवभवहृष्टीप्रोन्मूलनासिलतासमाना द्वितीयवारं श्रीशत्रुञ्जयालङ्कारश्रीयुगादिदेवमहातीर्थयात्रा नाना-
मन्त्रिचन्द्रसुरसर्वालङ्कारसुन्दरनूतनकृतस्तुतिस्तोत्रप्रदानपूर्वकं कृत्वा, तदनन्तरं दिनदशकं यावत् सकलसंघमुत्पन्नभूतमा-
धुराजवीरदेवश्रीसघपाश्चात्यपदप्रभारनिर्द्विक-सा०साहुतेजपाल-सा०नेमिचन्द्र-योगिनीपुरवास्तव्यश्रीश्रीमालमा०
रुद्रपाल-साहुनीषदेव-मन्त्रिदलकुलोत्तमठ०जननपाल-सा०लक्ष्मण-श्रीजानालिपुरवास्तव्यमा०पूर्णचन्द्र-सा०महजा-
गुडहानास्तव्यसा०वाधुप्रमुखनानास्थानकनास्तव्यमहामहर्द्विकसुश्रावकैः श्रीमहाध्वजारोपमहापूजावारितमन्त्र-श्रीमाध-
मिकात्मल्य-श्रीसघपूजा-श्रीइन्द्रपदमहामहोत्सवनिर्माणामेयस्वखापतेयैश्च पट्टाशुकादिनानासखस्वर्णकटकादिनित-
रणपूर्वकं श्रीशत्रुञ्जयोपरि श्रीजिनशासनप्रोत्सर्षिका प्रभाजना कृता । इन्द्रपदं च श्रीजिनशासनप्रभाजनाकरणप्रगुणेन
माहुलोहट्टपुत्रत्वेन माधुलक्ष्मणसुश्रावकेण द्विवह्नि(ह्नि)कद्रम्मशतसप्तत्रिंशद्भिर्गृहीतम् । अमात्यपदं च श्रीयोगिनीपु-
रनास्तव्यश्रीश्रीमालमा०सुरराजपुत्रत्वेन सा०रुद्रपालानुजेन साहुनीषदेवश्रावकेण द्विवह्नि(ह्नि)कद्रम्मद्वादशशतैर्गृहीतम् ।
शेषपदान्यन्यमहर्द्विकसुश्रावकसुश्राविकाभिर्गृहीतानि । सर्वसत्स्यया श्रीयुगादिदेवभाण्डागारे श्रीविधिसघेन सहस्रप-
ञ्चदशप्रमाणं स्वखापतेयं मफलीकृतम् । स्वकीयश्रीयुगादिदेवविधिसघेन नूतननिष्पन्नश्रीचतुर्विंशतिजिनानालयदेवगृहि-
कासु श्रीपूज्यराजैः सविस्तरतः कलशध्वजारोपः कृतः ।

तदनन्तरम्, सर्वसघपरिवृताः श्रीपूज्याः श्रीयुगादिदेवमुत्कलन विधाय तलहट्टिकाया ममायाताः । ततः
सर्वोऽपि सघ आगमनरीत्यैव गुणदम्भरेण व्याघ्रुट पुनः शेरिपके श्रीपार्श्वपात्रा विधाय, क्रमक्रमेण श्रीशङ्खखरे
समायातः । तत्र च दिनचतुष्टयमवारितमन्त्र-श्रीसाधर्मिकनात्मल्य-श्रीमहापूजा-महाध्वजारोपनिर्माणपूर्वकं श्रीपार्श्व-
नाथप्रत्यामन्त्रपाडालङ्कारश्रीनेमीधर्म्योर्नूतनकृतस्तुतिस्तोत्रप्रदानपूर्वकं सकलसघपरिवृतैः श्रीपूज्यैर्यात्रा कृता । तद-
नन्तरं सकलसघपरिवृताः श्रीपूज्याः श्रावणशुद्धैकादश्या प्रभाकरमाधुराजवीरदेवकारितसविस्तरतः प्रवेशकनिर्माण-
पूर्वकं श्रीमीमपल्ल्या श्रीमहावीरदेव नमश्चक्रुः । देशान्तरीयं सर्वं सन् साहुनीषसुश्रावकसुश्रावकानुजेन नूतननिष्पन्नश्री-
स्वस्थाने प्रविष्टः ।

१०३. तदनन्तरम्, स०१३८० वर्षे वैशाखसुदि ५ साधुराजमालकुलप्रदीपायमानस्यैवाचार्यगाम्भीर्याद्यं दृढमेरु-
मन्दरपयोनिधिनितानसमग्रनगरलोऋद्दयकृतयमानश्रीजिनशासनप्रोत्सर्षिकारुणप्रधानश्रीशत्रुञ्जयादिमहातीर्थयात्राकर-
णमधुपार्जितपुण्यनिधानमाधुराजवीरदेवसुश्रावककारितो दीवामालारोपणादिनन्दिमहामहोत्सवः श्रीमीमपल्ल्या-श्री-

पत्तनीय-श्रीप्रह्लादनपुरीय-श्रीबीजापुरीय-श्रीआशापल्लीयादिनानास्थानसमुदायमहामेलापकेन वाद्यमानेषु द्वादश
धनान्दीतूर्येषु, दीयमानेषु तालारासेषु, नृत्यमानास्वविधवसुधवासु नायिकासु, संजायमानासु श्रीसंघपूजासु, क्रि
माणेषु श्रीसाधर्मिकवात्सल्येषु, दीयमानेष्वमेयेषु स्वस्वापतेयेषु, सम्पद्यमानेष्ववारितसत्रेषु, दिनत्रयममारिघोषणां
र्माणपूर्वकं हिन्दुकवारकवत्सकलजनमनश्चेतश्चमत्कारकारी विपक्षहृदयकीलानुकारी सकलातिशयनिधानैः सर्वलब्धि
धानैर्निजावदात्संस्मारितपूर्वसूरिभिः श्रीजिनकुशलसूरिभिश्चक्रे । तस्मिन् महोत्सवे क्षुल्लकचतुष्टयं क्षुल्लिकाद्वयं कृत
तेषां नामानि विनयप्रभ-मतिप्रभ-हरिप्रभ-सोमप्रभक्षुल्लकाः, कमलश्री-ललितश्रीक्षुल्लिके इति । प्रभूतसाध्वीश्रा
काभिर्माला गृहीता । अनेकश्रावकश्राविकाभिः सम्यत्त्वारोप-सामायिकारोपः कृतः, परिग्रहपरिमाणं च गृहीतमि

तस्मिन्नेव संवत्सरे श्रीपूज्याः श्रीसत्यपुरीयसमुदायाभ्यर्थनया श्रीसत्यपुरे श्रीसमुदायकारितसविस्तरप्रवेश
महोत्सवाः श्रीमहावीरदेवतीर्थराजं नमश्चक्रुः । तत्र च मासमेकं श्रीसमुदायस्य समाधानं समुत्पाद्य, श्रीलाटहृदस
दायाभ्यर्थनया श्रीलाटहृदे श्रीसमुदायविहितसविस्तरप्रवेशकमहोत्सवाः श्रीमहावीरदेवाधिदेवं नमश्चक्रुः । तत्र
पक्षमेकं श्रीसमुदायस्य समाधानं समुत्पाद्य, श्रीवाग्भटमेरवीयसमुदायाभ्यर्थनया श्रीवाग्भटमेरौ श्रीसमुदायकारित
कलस्वपक्ष-परपक्षचेतश्चमत्कारकारिप्रवेशकमहोत्सवाः श्रीयुगादिदेवतीर्थनाथं नमस्कृत्य चतुर्मासीं चक्रुः ।

१०४. पश्चात्, तत्र च सं० १३८३ वर्षे पौषशुक्लपूर्णिमायां श्रीजिनशासनप्रभावनाश्रीसाधर्मिकवात्सल्यादिना
धर्मकृत्यकरणोद्यतसाधुराजप्रतापसिंहप्रमुखश्रीवाग्भटमेरवीयसमुदायाभ्यर्थनया श्रीजेसलमेरवीय-श्रीलाटहृद-श्रीसत
पुर-श्रीप्रह्लादनपुरीयादिनानास्थानवास्तव्यमहद्विकसुश्रावकलोकमहामेलापकेन संजायमानेषु श्रीसाधर्मिकवात्सल्य
श्रीसंघपूजादिनानाविधेषु धर्मकृत्येषु, दीयमानेषु तालारासेषु, क्रियमाणेष्ववारितसत्रेषु, अमारिघोषणानिर्माणपूर्व
श्रीउत्थापना-मालारोपण-श्रीसम्यत्त्वारोपण-सामायिकारोप-परिग्रहपरिमाणादिनिन्दिमहामहोत्सवं चक्रुः ।

१०५. ततस्तस्मिन्नेव संवत्सरे श्रीजावालिपुरीयसमुदायगाढतराभ्यर्थनया सकलातिशयनिधानाः समग्रसूरिमाल
प्रधानाः श्रीजिनकुशलसूरियुगप्रधानाः श्रीवाग्भटमेरुतः प्रस्थाय समग्रराज्यभारधुराधरणधौरेयस्वकीयपूर्वजवाहि
कोद्वरणकारित-श्रीशान्तिनाथमहाविश्वसमन्वितोत्तुङ्गतोरणनिरुपमगुरुतरप्रासादशिखरे श्रीलवणखेटकनगरे युगप्र
रागस्वकीयदीक्षागुरुश्रीजिनचन्द्रसूरिसुगुरुजन्ममहोत्सवसौवजन्मदीक्षाग्रहणमहामहोत्सवविलोकनपवित्रीभूताखिल
स्वपक्ष-परपक्षजनताननाः श्रीशम्यानयने च श्रीशान्तिनाथदेवाधिदेवम्, श्रीसमुदायकारितसविस्तरप्रवेशकमहं
त्सवा नमस्कृत्य कियन्ति दिनानि उभयस्थानसमुदाययोः समाधानं च समुत्पाद्य श्रीविधिधर्मकमलकाननप्ररोहसरोव
श्रीजावालिपुरे नानोत्सवनिर्माणसमुद्यत श्रीजावालिपुरीयमहासमुदायकारितसविस्तरप्रवेशकमहामहोत्सव
स्वहस्तकमलप्रतिष्ठितं श्रीजावालिपुरीयसमुदायमनोवाञ्छितार्थपूरणाङ्गीकृतप्रतिज्ञं श्रीमहावीरदेवमहातीर्थराजचरण
कल्पद्रुमं नमश्चक्रुः । तत्र च मन्त्रीश्वरकुलधरकुलप्रदीप मं० भोजराजपुत्ररत्न मं० सलखणसिंह-सा० चाहड
पुत्ररत्नसा० झाञ्जणप्रमुखश्रीजावालिपुरीयविधिसमुदायाभ्यर्थनया श्रे० हरिपालपुत्ररत्नश्रे० गोपालप्रमुखश्रीउच्चकीय
देवराजपुरीयसमुदाय-सकलोत्सवधुराधरणधौरेयधवलसा० जाह्णपुत्ररत्नसाधुराजतेजपाल-सा० रुदपालप्रमुखश्रीप
त्तनीय-श्रीजेसलमेरवीय-श्रीशम्यानयनीय-श्रीश्रीमालीय-श्रीसत्यपुरीय-श्रीगुडहाप्रमुखनानानगरग्रामवास्तव्यासं
ख्यश्रीविधिसमुदायश्रावकलोकमहामेलापकेन दिनदशपञ्चकादारभ्य संजायमानेषु भविष्यत्क्षुल्लकानां सविस्तरतरे
पुष्पाङ्कदानमहामहोत्सवेषु, दीयमानेषु तालारासेषु, अनेकमहामहद्विकसुश्रावकलोकैः स्वर्णरजतवस्त्रादानैः सफली
क्रियमाणेष्वमेयेषु स्वस्वापतेयेषु, गीयमानेष्वविधवसुधवाभिर्नारीभिः स्थाने स्थाने गीतेषु, श्रीसंघपूजा-साधर्मिक
वात्सल्यावारितसत्रामारिघोषणादिनानाप्रभावनासु प्रवर्तमानासु, सं० १३८३ वर्षे फाल्गुनवदिनवम्यामतिशयेन वि
सदुःषमाकाले प्रवर्तमाने, सकलस्वपक्षपरपक्षोत्तममध्यमजघन्यलोकानां मस्तके हस्ताध्यारोहं... कुर्वाणामपि, निरुपम

सौत्रज्ञानध्यानबलातिशयादागामिकुशल' परिभाषयद्भिः श्रीजिनकुशलद्वारिभिः सुप्रमसुप्रभावत्सकलस्वपक्ष-परपक्ष-सरयम्लेच्छलो रुचेतश्चमत्कारकारी विधिधर्मप्रभावनाप्रद्विष्टलो रुहृदयकीलानुकारी निर्विघ्नः श्रीप्रतिष्ठा-व्रतग्रहणो-त्थापना-मालारोपण-श्रीसम्यक्चारोपादिनन्दिमहाभहोत्सवः सप्रिस्तरतः कृतः । तस्मिन् महोत्सवे श्रीगजगृहनिवा-सिममग्रलोकक्रीडास्थानकश्रीवर्धमानस्वामिचरणकमलन्यास-श्रीगौतमस्वामिप्रमुखा श्रीमहावीरकादशगणधरादिमहामु-निनिर्माणपवित्रीकृतश्रीवैभारगिरिशैलोपरि ४० प्रतापसिंहकुलप्रदीपमन्त्रिदलकुलोत्तससधपुरुष ४० अचलकारितश्री-चतुर्विंशतिजिनलोपोत्तुत्तोरणप्रामादमूलनायकयोग्यश्रीमहावीरदेवप्रमुखानेकशिलमय-पिचलामयाधनेकप्रिग्वाना गु-रुमूर्चीनामधिष्ठापिकाणा च प्रतिष्ठा सजाता । क्षुल्लकपद्म च कृतम्, तन्नामानि न्यायकीर्ति-ललितकीर्ति-सोम-कीर्ति-अमरकीर्ति-नमित्रीर्ति-देवकीर्तिस्तुनय इति । अनेकाभिः श्राविकाभिर्माला गृहीता नानाश्रावकश्राविकाभिः श्रीसम्यक्चारोप-सामायिकारोप-द्वादशत्रयाङ्गीकारश्च कृतः ।

१०६. तदनन्तरम्, सिन्धुदेशालङ्कारश्रीउच्चानगर-श्रीदेवराजपुरास्तव्यमहद्विकसुश्रावकममुदायगाढतरोपरोध-शाद् युगप्रनारागमश्रीआर्यसुहृदस्तिस्त्रिलोकोत्तरानदातप्रकटनपरा दुष्करतरनिरतिचारचारित्रशीलप्रतिपालनलोकोत्तरत-पोनिधानाकृष्टकिङ्करीतभूच्यन्तरामरनि करमततविहितमान्निधयोदुराः ममाश्रितसौवध्यानातिशयनिरुपमगम्भीरदेविकु-ञ्जराः सायात्रिताष्टादशमहस्यशीलाङ्गमहारथनिकरा ननपदत्रिंशिकाश्चरिगुणजात्याश्वघट्टव्याप्तसुन्धरा. पराजय्यानेक-मुनिमण्डलीपदातिवर्गमारपरिवारा युगाध्यश्रीजिनकुशलद्वारिसुगुरुचक्रकीश्वरा महाम्लेच्छकुलाकुलगुरुतरश्रीसिन्धुमण्डलो परि महामिव्यात्वदुर्दान्तभूपालोन्मूलनार्थे स्वाश्रितश्रीनिधिधर्मधरणीधनसस्थापनार्थे चैत्राद्यपक्षे दिग्निजयमुहूर्त्त वि-धाय, स्थाने स्थाने शुभशङ्कनैः प्रथमाणा, पुनर्द्वितीयार मार्गागतश्रीशम्यानयन-श्रीखेडनगरादिमर्त्यस्थानेषु खाज्ञा-भूपालसस्थापना कुर्वाणाः, क्रमक्रमेण मरुस्थलीजनपदपुररूपश्रीजिसलेरुमहादुर्गमध्यनिवासिसामान्यनराज्यमहा-ज्ञानदैत्योत्पाटनाय श्रीराजलोक नगरलोकमहामेलापकेन वाद्यमानेषु द्वादशत्रिधनान्दीर्त्येषु, दीयमानेषु महद्विकसुश्रा-वकैरमेवेषु स्वस्वापतेषु, श्रीत्रिप्रिसमुदायकारितसकललोकचेतश्चमत्कारकारिप्रवेशकमहोत्सवपूर्वकं स्वहस्तकमलप्रतिष्ठित निःशेषविघ्नमालाप्रिनाशनसमुद्यत श्रीपार्श्वनाथदेवाधिदेवचरणारिन्द्वैत नमस्कृषन्ति स्म ।

पश्चात्त्र दिनदशपञ्चकैः स्वकीयवाहूचातुरीरङ्गलतपाञ्जानदैत्योच्छेदन विधाय, मर्त्यजनसुखानह ज्ञानावबो-धभूपाल सस्थाप्य, श्रीउचकीय-श्रीदेवराजपुरीयमुश्रावकेश्वराः श्रीपूज्ययुगवराः, श्रीपिता व्रतमानायामपि सान्नि-ध्यकार्यम्बुदामरनिकराः, किङ्करीभूतमरुस्थलीमध्यस्थानेकभूतप्रेतपिशाचनिकराः, शनैः शनै स्वच्छन्दलीला इर्यांसमित्यादिनानाममित्यलङ्काराः, मरुस्थलीमहासमुद्र श्रीपचनराजमार्गात् नमस्रहृद्य, वाद्यमानेषु द्वादशत्रिधना-न्दीर्त्येषु, ममग्रलोकनगरलोकमहामेलापकेन नानाविधखर्णपद्मशुक्रादिदानपूर्वकं श्रीदेवराजपुरीयममुदायकारितगुरु-तरप्रवेशकमहोत्सवाः, स्वहस्तकमलप्रतिष्ठित श्रीयुगादिदेवतीर्थराज नमश्चक्रुः ।

१०७ तदनन्तरम्, तत्र चाहर्निश धर्ममर्मदण्डरत्नविराजमानव्यारयानसेनाप्रिपतिना मिथ्यात्वभूपालपक्षपाति-वृत्तासनादिनीमालभूपालान् प्राणिरुहृदयदुर्गमध्यस्थितान् मार्मकेन निर्धाट्य, श्रीमत्पूज्यमहाराजाधिराजा. श्रीउचकी-यममुदायगाढतराम्यर्थनया नानाप्रिधाद्दोत्यगक्रिशालिनो दुर्जेयमि यान्नागनिपालोन्मूलनार्थे तद्राजधानीमभाया हिन्दुनगरके शार्दीन्द्रद्विपषटापञ्चाननश्रीजिनपतिस्त्रिगुरुचक्रवर्तिचरणाम्भोरुहपवित्रिताया श्रीउचाया नगरमध्य-निगामिचातुर्वर्णम्लेच्छराजलोकसग यमेलापकेन वाद्यमानेषु द्वादशत्रिधनान्दीर्त्येषु, महद्विकसुश्रावकैर्दीयमानेषु या-चकमनोशाञ्छिवाथनिचयेषु, श्रीउचकीयमहाममुदायकारितसप्रिस्तरतप्रवेशकमहोत्सवाः श्रीचतुर्विंशतिपट्टकालङ्कार-श्रीयुगादिदेव नमस्कृत्य निःशङ्कचित्ता अवस्थिताः । पश्चात् सकललोकामुग्वानह प्रचण्डप्रलिमिव्यात्प्रभूमूर्ध्वर सवोत्तमनौवधर्मगुणाध्यारोपमात्रेण निर्धाट्य, मासमेक यावत् स्थिता. स्वपक्षाश्रित श्रीनिधिधर्ममहाराज उद्गमूल स-

स्थाप्य च पुनश्चतुर्मास्युपरि सकलानार्यसिन्धुदेशजनतानुगम्यमानचरणाः श्रीदेवराजपुरवरे श्रीयुगादिदेवं नमश्चक्रुः ।

१०८. पश्चात्तदनन्तरम्, सं० १३८४ वर्षे माघशुक्लपञ्चम्यां प्रवर्धमानशिष्यसंप्राप्त्याद्यनेकलब्धि-आर्यानार्यदेशजिनधर्मप्रवृत्तिभूपालादिप्रतिबोधनशक्ति-निर्लोभताप्रवचनप्रभावनाविधानश्रीसूरिमन्त्राराधन-नानासमयार्थव्याख्यान-संवेगतासुरासुरवशीकरणता-परवादिनिर्घाटन-सर्वनगरग्रामजिनभुवनविम्बस्थापनादिनानानिजलब्धिश्क्त्यादिसंस्मारितश्रीगौतमस्वामि-श्रीसुधर्मस्वामि-श्रीआर्यसुहस्ति-श्रीवयरस्वामि-श्रीआचार्यसन्नप्रकटीकरणप्रवीणश्रीवर्धमानसूरि-श्रीनवाङ्गवृत्तिकारश्रीस्तम्भनकपार्थनाथप्रकटीकरणोपार्जितभूरियशःश्रीअभयदेवसूरि-अनेकदेवाराध्य-मरुस्थलीकल्पद्रुमावतारश्रीजिनदत्तसूरि-वादीन्द्रद्विपघटाविद्रावणपञ्चाननश्रीजिनपतिसूरि-नानारथानसंस्थापितश्रीतीर्थङ्करदेवोत्तुङ्ग-तोरणप्रासादश्रीजिनेश्वरसूरिप्रमुखानेकस्ववंशोद्भवगणधरयुगप्रधानमालावदातैः तपःक्रियाविद्याव्याख्यानध्यानातिशयावर्जितकिङ्करीभूतामरमहाम्लेच्छहिन्दुकनरेश्वरमधुकरनिकरसमाश्रितचरणाम्भोजयुगप्रवरागमश्रीजिनचन्द्रसूरिशिष्यराजैर्युगप्रधानपदवीप्राप्त्यनन्तरप्रत्यब्दप्रवर्धमानप्रतिष्ठा व्रतग्रहण-मालारोपण-श्रीमहातीर्थयात्राविधान-समुपार्जितगोक्षीरधाराधवलहीराड्डहासतुपारकरनिकरोज्ज्वलयशःकाचकर्पूरवासितविश्ववल्यैः सुगुरुचक्रवर्तिश्रीजिनकुशलसूरिभिः स्थैर्योदार्यगाम्भीर्यादिनानागुणगणमुक्ताफललतालङ्कृतगात्रश्रीदेवगुर्वाज्ञास्खलितप्रतिपालनजात्यजाम्बूनदमुकुटालङ्कृतोत्तमाङ्गश्रीजिनशासनप्रभावनावलीविविधक्रीडाविनोदविधानसमुद्यतश्रे०गोपालपुत्ररत्नश्रे०नरपाल-सा०वयरसिंह-सा०नन्द-ण-सा०मोखदेव-सा०लाखण-सा०आम्ना-सा०कडुया-सा०हरिपाल-सा०वीकिल-सा०चाहडप्रमुखानेकोच्चकीयमहामहर्द्धिकसुश्रावक-श्रीदेवराजपुर-श्रीक्रियासपुर-श्रीवहिरामपुर-श्रीमलिकपुरप्रमुखानानगरग्रामवास्तव्यासंख्यसुश्रावक-राणक-राजलोक-नगरलोकगाढतराभ्यर्थनया प्रचुरदिनादारभ्य स्थाने स्थाने संजायमानेषु नानाविधेषु नाटकेषु, दीयमानेषु नराविधवसुधवाभिर्नारीभिस्तालारासकेषु, हाहाहूहूममानानेकगायनावलीभिर्गीयमानेषु गीतेषु, पापह्यमानेषु भट्टघट्टवृन्देषु, दीयमानेषु महामहर्द्धिकसुश्रावकै राजलोकैर्नानाप्रकारस्वर्णरजतकटकतुरङ्गमपट्टांशुकादिवस्त्रान्नदानेषु, संजायमानेषु भविष्यत्क्षुल्लकक्षुल्लिकामालायाः सविस्तरतरेषु पुष्पाङ्कदानेषु, क्रियमाणेषु श्रीसाधर्मिकवात्सल्यश्रीसंघपूजाद्यनेकप्रकारेषु धर्मकृत्येषु, विषमदुःपमकाले प्रवर्तमानेषुपि सुपमावन्त्रीवक्रवर्तिपट्टाभिषेकमहोत्सवानुकारी महामिथ्यात्वदैत्यविनाशनमधुसूदनानुकारी सकलस्वपक्षमहाजनलोकचेतश्चमत्कारकारी प्रद्विष्टाखिललोकहृदयकीलानुकारी सौवश्रीविधिधर्मासाम्राज्यसम्प्राप्तिमिथ्यात्वभूपालोन्मूलनश्रीसिन्धुदेशविजययात्राकरणसमुपार्जितपुण्यराज्यलक्ष्मीपाणिग्रहणसंस्तवकः श्रीप्रतिष्ठाव्रतग्रहणमालारोपणादिनन्दिमहोत्सवः सविस्तरतश्चक्रिरे । तस्मिन् महोत्सवे श्रीराणकोट्टविधिचैत्य-श्रीक्रियासपुरविधिचैत्यमूलनायकयोग्यश्रीयुगादिदेवविम्बद्वयप्रमुखानेकशिलमयपित्तलामयविम्बानां श्रीमत्पूज्यप्रवरतरकीर्तिस्तम्भानुकारिणां प्रतिष्ठा संजाता । नवनिधानानुकारिक्षुल्लकनवकं खायत्तं जातम्, क्षुल्लिकात्रयं च-तन्नामानि भावमूर्ति-मोदमूर्ति-उदयमूर्ति-विजयमूर्ति-हेममूर्ति-भद्रमूर्ति-मेघमूर्ति-पद्ममूर्ति-हर्षमूर्ति क्षुल्लिका इति, कुलधर्मा-विनयधर्मा-शीलधर्मा साध्व्य इति । सप्तसप्ततिश्राविकाभिर्माला गृहीता । अनेकश्रावकश्राविकालोकैः परिग्रहपरिमाणग्रहण-सामायिकारोप-सम्यक्त्वारोपाः प्रचक्रिरे ।

१०९. ततश्च सं० १३८५ वर्षे लक्षणच्छन्दोलङ्कारसारनाटकाप्रमाणप्रमाणप्रसिद्धसिद्धान्ताद्यनवद्यत्रैविध्यमहापुरवीथीविज्ञेयजनप्रचाररथीभूतकुशाग्रनिशातसौवमतिव्राततिरस्कृतसुरसूरिभिः श्रीजिनकुशलसूरिभिः श्रीउच्चकीय-श्रीवहिरामपुरीय-श्रीक्रियासपुरीयादिश्रीखरतरसमुदायमेलापके फाल्गुनशुक्लचतुर्थीदिने पदस्थापनाक्षुल्लकक्षुल्लिकोत्थापनामालाग्रहणादिनन्दिमहोत्सवः सविस्तरतश्चक्रे । तस्मिन् महोत्सवे पं०कमलाकरगणेर्वाचनाचार्यपदं प्रदत्तम्, नूतनदीक्षितक्षुल्लिकानामुत्थापना कृता । विंशतिश्राविकाभिर्मालाग्रहणं विहितम् । बहुभिः श्रावक-श्राविकाभिः परिग्रहपरिमाण-सामायिकारोप-सम्यक्त्वारोपा विदधिरे ।

११०. तदनन्तरम्, स० १३८६ वर्षे निरुपमाकृत्रिमान्तरद्वदतरभक्तिप्राग्भारशृङ्गारसुभगं श्रीदेवगुर्वाञ्जाचिन्ताम-
णिनिभूषणप्रिय भातुरुमस्तकश्रीजिनशायनप्रभानानजनीतलममुल्लासनधनाधनालीममायश्रीनहिरामपुरीयखरतरसमु-
दायधनतरोपरोधशतः मततविहितसुविहाराः स्वकीयसप्रसरज्योतिर्विसरापासारितान्तरघोरान्धकारा जागरूकीकृतवि-
चित्रचित्रमाङ्गलियप्राग्भाराः स्वीकृतचरणकरणालङ्करणसुश्रावकगणपरिवाराः श्रीजिनकुशलशृंगियुगप्रवरा दिवाकरा
इव सकलभक्तिरुमलकाननप्रबोधनप्रद्वारादा मोहान्धकारतिरस्कारकरणार्थं श्रीनहिरामपुरे सा०भीम-सा०देवा-सा०
धीम-सा०रूपाप्रह्वरामग्रश्रीनहिरामपुरास्तव्यश्रीविधिसमुदायत्रिधीयमानसमग्रस्वपक्षपरपक्षचेतश्चमत्कारकारिसविस्त-
रतरप्रवेशरुमहोन्मत्ताः संसृष्टागतास्तोक्लोक्लसमुत्कीर्त्यमानकुन्देन्दुसमानानेकरप्रविक्रमप्रदमसयमप्रकारा' रुमनीयरू-
पलाख्यादिप्रगुणगुणश्रेणय' स्वमहिमातिशयनिश्चितपरशृङ्गारालूनविघ्नगच्छीनिततयः श्रीपार्श्वदैवविधिमन्दिरे ममस्त-
समीहितसम्पादनसमर्थसेव श्रीपार्श्वनाथदेव नमस्कृतवन्तः ।

तत्र च प्रतिष्ठित श्रीनहिरामपुरवास्तव्यविधिममुदायेन श्रीपूज्यपादारविन्दजन्दनार्थमागतनानाग्रामवास्तव्यश्राव-
कममुदायेन कोमलश्रावकैरप्यहमहिमापुर्वं श्रीसार्धमिकनात्मल्प-श्रीसधपूजावारितमत्रनिर्माणदिप्रभाव-
नासु विधीयमानासु, कार्यमाणेषु नागरिकजननिर्मेषेक्षणप्रेक्षणार्थेषु, सजायमानेषु स्थाने स्थानेऽन्वह धरुमल-
र्जत्यङ्ग(१)नर्तनपूर्वकं नागरिकलोकेन श्रीपूज्यगुणग्रामवर्णनेषु, क्रियन्त्यपि दिनानि स्थिता, नोभिगिध्यानधकारतिर-
स्कारगमुल्लासश्रीवस्यकुक्षपमहाप्रकाशनिवेश्य(१), श्रीनहिरामपुरात् श्रीनगमपुरीयखरतरममुदायगाढतरोपरोधेन प्रस्था-
य प्राच्ययुगप्रवराभारतपादप्रधाराभाषणविभूयमागतानतस्काण्डकीडापुरे(१) श्रीक्यासपुरोपरि विजहु' श्रीपूज्याः।
अत्र च सा०धीणिग-सा०जेट्ट-सा०वेला-सा०महाधरप्रमुखश्री लारजाहणीयसमुदायेन श्रीलारवाहणे स्वकी-
यन्लेच्छनायरुससृष्टानयनपूर्वकम्, बाधमानडोह्यनान्दीतूर्यर्यनिनाडेन मुखरीक्रियमाणेषु दिदमुषेषु, मिलितज -
पादाथ तेमूली(१)त्रातसमूर्च्छदतुच्छाम्बुदभ्रमेणाकाण्डताडम्वर कुर्वन्तु मयूरेषु, मन्दिरद्वारेषु उध्यमानासु वन्द-
न[मालिका]सु श्री पूज्याना प्रवेशरुमहोत्सवो कारयाचके । तत्र च, अत्रकलोकेन सजायमानेषु श्रीमार्धमि
कनात्मन्यावारितसत्रेषु, जायमानासु मविस्तरतरासु श्रीसधपूजासु, दिनपदक प्रबोधा ततः स्थानात् प्रस्था-
यान्तरालसोजावाहनादिन मानप्रवेशकोत्सवा प्राग्भारानुगर्मकरावकलोकाह्नोत्सातरज'पुञ्ज-
खन्यमा (अत्र कियान् विप्रोपपाठस्तुति प्रतिभाति) [I]

१११. तदनन्तरम्, नैमर्गिस्तुक्तरगुरुभक्तिरमरद्वतरद्वितमानमनिरवधिविधिमार्गमर'रुलहमश्रीक्यामपुर्णनिगामि-
श्रे०मोहण-सा०कुमरनिह-व्यय०श्रीमनिह-सा०नाथू-सा०जट्टप्रमुखश्रावकममुदायेन युगप्रवरागमश्रीजिनकुशल-
सुरिपादाप्रधारणममुच्छलदनगलतराहादपयःपटलप्रेक्ष्यमाणश्रेप्रोद्गतमभूतरोमाङ्कुरपूरोदयेन स्वकीयन्लेच्छनायकपार्श्व-
त् कररलितदण्डक तुम्फाएरु दुष्टलोकरनिवारक महादाय, राजलोक नगलोक सा०चाचिगप्रमुखकोमलश्रावकलोक-
भेलापके बाधमानेष्वधरीकृतभद्रभाद्रपदीयमजलजलधरगम्भीरगजेषु नान्दीतूर्येषु, दीयमानासु महामिध्यान्वप्रतिप-
न्धिमर्मव्ययनकर्तरीषु चबरीषु, गीयमानेष्वविधिसमुधनाभिर्नागीमि सरुलामाङ्गलियमालाज्वालामलित्रेषु धरुमल-
ङ्गलेषु, पापश्रमनेषु मङ्गलपाठरुदमप्रेने श्रीपूज्यराजदन्तिदन्ताप्रदाताप्रदातावर्णनागर्मेषु न चराच्येषु, गीयमा-
नेषु गायशृन्डेन ममग्रमर्णमर्णमृगतर्णमन्तेषु गीतेषु, पूर्वमनोनागोचरमिताम्बुदश्रनदश्रनोन्ष्टितनागीमिः
स्वमन्दिग्दशरोषभूमिजलमीविगचितस्थितिभिर्मुक्तनिजकृत्याभि श्रीपूज्यावलोकन कालिकोत्पद्यमानपुण्यप्रिता-
नमार्धानविनुयभाराभिवि नि पलायणमा(?) अहो ! जमीपा श्वेताम्बरनागर्मासानामुपश्र-
मगममपूर्णता, अहो ! जमीपा दुर्दमररणतुङ्गमरशीकारमठना, अहो ! जमीपा ममस्तननतानन्दिशान्तवेषना,
नास्त्यमीपा गमोऽप्यस्तपस्वीति वचनमालागहधेण स्तूयमानगुणप्रामा, अङ्गुलिमालामहधेण दर्शयमानामीमानह-

पा(१)श्विरं जीवेत्यादिविधाशीर्वादिराशिष्यमाणाः, अग्रेगच्छदतुच्छश्रीपूज्यपुण्यविलासाहृतप्रभूतकामकलशायमान-
कामिनीजनवराङ्गविन्यस्तपूर्णकलशाः, सौवप्रभावातिशयनिशितपरशूप्रलूनप्रत्युहच्युहवह्लिधितानाः, दुष्टम्लेच्छैरपि
सुश्रावकलोकैरिव वन्द्यमानपादारविन्दाः, वादीन्द्रद्विपघटापञ्चाननाः, श्रीजिनपतिसूरिश्रीअजयमेरुमहानगरश्रीपृथ्वी-
राजकारितमहाप्रवेशकमहोत्सवानुहारिणा निरवधिविधिमार्गदुष्टलोकमुखमालिन्यनिर्माणमपीकूर्चकानुकारिणा सवि-
स्तरप्रवेशकमहोत्सवेन प्रवेशिताः सार्वकाण्डकस्वप्रतिष्ठितश्रीयुगादिदेवपादस्वःपादपयुगं ववन्दिरे ।

तत्र च विधिमार्गीयक्यासपुरवास्तव्यखरतरसमुदायेन कोमलश्रावकैश्च श्रीपूज्यज्ञानध्यानपवित्रचारित्रादिवरेण्य-
गुणगणावर्जितैः प्रतिदिनविधीयमानशालिदालिहैयङ्गवीननवीनपक्वान्नव्यञ्जनफलावलिबहुलश्रीसाधमिकवात्सल्य-श्री-
संघपूजावारितसत्र-रासकप्रदान-खेलक-नर्तन-प्रेक्षणीयकनिर्माणदिभिर्गुर्वाप्रवचनप्रभावना विरचयाञ्चके । श्री-
पूज्याः कौतूहलागततुरुष्कनायकान् स्ववचनचातुरीभिराह्लादयन्तः सुप्रथितमिथ्यात्वान्धकारपूरितबहुललोकहृदयक-
न्दरासु बोधिलाभमहोद्योतमुल्लासयन्तः, सुश्रावकभविकक.....
.....दापयतश्चतुर्मास्युपरि श्रीदेवराजपुरे समस्तसमुदायकारितगुरु-
तरप्रवेशकमहोत्सवाः श्रीयुगादिदेवं नमस्कृतवन्तः ।

११२. तदनन्तरम् , सं० १३८७ वर्षे श्रे०नरपाल-सा०हरिपाल-सा०आम्वा-सा०लखण-सा०वीकलप्रमुखश्री-
उच्चकीयसमुदायगुरुतराग्रहवशादात्मत्रयोदशाः.....(अत्र कियान् पाठो नष्टः) ।

तत्र च माससेकं पूर्ववत्तीर्थप्रभावनां.....गूर्जरनगर इव प्रकटतयाऽहर्द्वर्मकमलपरिमलं विस्तार्य श्रीउच्चापुरीतः
श्रीपरशुरोर[को]डुवास्तव्यसा० हरिपाल-सा०रूपा-सा०आशा-सा०सामलप्रमुखसमुदायदृढाग्रहवशात् श्रीजिनकुश-
लसूरयश्चक्रेणइयदि(?)यात्राकरणप्रवणाः प्रभूतश्रावकानुगम्यमाना नानाग्रामेषु श्रीपूज्यागमनोत्कर्णनोद्भवत्प्रमोदाभि-
रामेषु श्रावकान् वन्दापयन्तः परशुरोरकोट्टे वाद्यमानढोल्लनिनादमेदस्विप्रतिनिनादेन गह्वरितेषु दिग्विचारेषु, संमुख-
मागच्छत्सु शृङ्गारस्फारेषु नागरेषु, संजातगुरुतरप्रवेशकोत्सवा.....श्रीवहिरामपुर-
श्रीपार्श्वदेवपादारविन्दं नमश्चक्रुः । तत्र च महतीश्रीजिनशासनप्रभावनां पूर्ववद्विरचयां.... । ततः स्थानात्
श्रीक्यासपुरादि.....'ग्रामे एका रात्रिर्नगरे पञ्चरात्र'मित्यनया रीत्या भविकलोकपरोपकाराय विहित्य चतु-
र्मास्युपरिश्रीदेवराजपुरवरे श्रीयुगादिजिनवरेन्द्रपादारविन्दं प्रणेषुः ।

११३. ततश्च सं०१३८८ वर्षे श्रीविमलाचलचूलालङ्कारहारश्रीमन्मानतुङ्गविहारशृङ्गारश्रीप्रथमतीर्थङ्करप्रमुखा-
हर्द्विम्बनिकरप्रतिष्ठापन संस्थापन-व्रतग्रहण-मालारोपणादिमहामहोत्सवानेकदेशप्रदेशविहाराद्यवदात्तव्रातविततकदली-
जातवसंजातयशःकाचकर्पूरपूरपारीपरिमलत्रिभुवनोदयसूरिभिः श्रीजिनकुशलसूरिभिर्विंशतिवृत्तिज्ञानध्यान-
वलेन सम्यक् सम्यं परिभाव्य निजभुजासमुपार्जित.....निर्जितपारिजातकल्पद्रुमश्रीउच्चापुरी.....क्तिकस्तवको...
लितसौवर्णातिलकायमानश्रीविधिसमुदायश्रीवहिरामपुर श्रीक्यासपुर-श्रीसिलारवाहणादिनानानगरग्रामवास्तव्यसर्वसि-
न्धुदेशसमुदायसेलापके प्रभूतदिनेभ्य आरभ्य नरीनृत्यमानेषु खेलकवितानेषु, दीयमानेषु श्रावकलोकेन सकर्णकर्ण-
सुधासेकेषु रासकेषु, संजायमानेषु श्रीसाधमिकवात्सल्यावारितसत्रश्रीसंघपूजादिषु, दीयमानेषु श्रावकलोकेन सततम-
मेयेषु स्वस्वापतेयेषु, वितन्यमानेषु भाविश्लुल्लक-श्लुल्लिकानां पुष्पाङ्केषु अ.....णायां स्वपक्ष-परपक्षचेतश्चमत्कारकारी
पदस्थापन-व्रतग्रहण-मालारोपण-सामायिकारोपण-सम्यक्त्वारोपादिनन्दिमहामहोत्सवो मार्गशीर्षशुक्लदशमीदिने
निर्माणयासासे । तस्मिन् महोत्सवे गाम्भीर्यौदार्यधैर्यस्थैर्यार्जवविद्वत्कवितवाग्मिस्त्वसत्त्वसौविहित्यज्ञानदर्शनचारित्रवि-
शदपद्त्रिंशत्सूरिगुणगणमणिविषणीनां पं०तरुणकीर्तिगणीनामाचार्यपदं प्रदत्तम्-नाम श्रीतरुणप्रभाचार्याः; पं०लब्धि-

निधानगणीनामभिपेरूपद प्रदत्तम्—नाम श्रीलब्धिनिधानोपाध्यायाः; क्षुल्लक क्षुल्लिकाद्वयं च चभूव, तन्नामानि जयप्रियमुनि—पुण्यप्रियमुनिक्षुल्लकौ जयश्री—धर्मश्रीक्षुल्लिके । दशभिः श्रानिकाभिर्मालाग्रहण कृतम् । अनेकश्रावक-श्राविकाभिः परिग्रहपरिमाण—सामायिकारोप—सम्पत्त्वारोपार्थं नन्दारोहथ । सौमभुजापरिघसमुपाजितविततनिनिदानदानोच्छसितदन्तदन्तन्मुक्तोदधीरोदधीरडिण्डी इहामकागसकाशयशःकुसुमसमुच्चयसमन्वितमरुलदिग्देवताचक्रनालेन भूवे ।

११४. ततश्च चतुर्मासी श्रीदेवराजपुरे श्रीजैनशामनसस्थाना परमनिदानेऽपूर्वापरिशीलितश्रीस्वाद्वादरत्नाकरमहा-
तर्करत्नाकरश्रीतरुगप्रभाचार्य—श्रीलब्धिनिधानमहोपाध्यायाना वक्ष्यमेशुपीविवरगोचर कुर्वाणाः, स्वप्रान्त्यसमयमवलोक्य स्वर्ग विरचेय (?) वर्णिनीपाणिपीडनविधौ शुद्धलेत्रमधार्थे ते तस्थुः । ततो माघशुक्ल गार्हज्यरथासादिरोगाभाषिते खनिर्वाणसमय ज्ञात्वा श्रीतरुगप्रभाचार्य—श्रीलब्धिनिधानमहोपाध्यायाना श्रीभुसेन स्वकीयपट्टयोग्यपञ्चदशवर्षममाणस्वशिष्यरत्नप्रधानसा० लक्ष्मीधुरपुत्रगत्तसाधुराजआम्ना-साध्वीनीकीकानन्दन—युगप्रधानरुमलालीलावतीकेलिलीलालामनश्रीमेरुमहीधरमण्डनश्रीनन्दनाभिधानप्रधानकाननममानं पञ्चमूर्तिक्षुल्लक स्वकीयपदसंस्थापनविषया शिक्षा सर्वा दत्त्वा, स० १३८९ फाल्गुनकृष्णपञ्चम्या पाथात्यप्रहरे श्रीचतुर्विधसत्वेन मह दत्तमिथ्यादुष्कृतदानाः स्वसु-
सोच्चारितादानाः नानाराधनामृतपानाः पञ्चपरमेष्ठिश्रेष्ठध्यानमन्धानपञ्चसौगन्धिकताम्बूलास्वादनसुरभितानना रात्रि-
हरद्वयोद्देशे स्वर्गरुमलापाणिपीडनविधिं विदधुः ।

ततः प्रातः समये साम्प्रतिकविषयमकालकालरात्रन्यकारसमाचारचतुरभास्करप्रकारश्रीमद्विधिसधमहाधारश्रीमज्जिनकुशलसूरियुगप्ररास्तमनेन विधुरितान्तःकरणेनापि श्रीसिन्धुमण्डलनानास्थाननास्तव्यसुश्रावकमुदायप्रवरेण श्रीदेव-
गुरुकार्यकरणप्रमुणेन पञ्चसप्ततिमण्डपिकामण्डितममुदण्डण्डण्डिडन्वितारण्डमण्डलिमाननिर्याणविमाननिधानपू-
र्वक निर्याणमहामहोत्सवश्रके । शरीरसस्कारश्च सारधनसारगुरुकस्तुरिकाश्रीमलयाचलसारचन्दनप्रमुद्रसुगान्धिव्रव्यै-
रेण निरचयाञ्चके । ततश्च सस्कारभूम्या साधुराजरीहडपूर्णचन्द्रकुलप्रदीप-साधुराजहरिपालसुश्रावकवरेण मत्पुत्र
सा०शास्त्रज्ञ—सा० यशोधरत्रयप्रमुखसर्वपरिवारपरिवृत्तेन समस्तशस्तदर्शनजनजातनेत्रपत्रसुधाधारापारणाकारणाप्रवीण-
रूप श्रीभरताधिपिनिर्मित श्रीमदष्टपदशिरशिखरशेखरायमानश्रीहृद्वाकुलवशीयमुनिमत्तल्लिकावितानसस्कार-
स्थानप्रधानस्तूपस्वरूपमत्तुच्छम्लेच्छकुलजनव्याकुलश्रीसिन्धुमण्डलमध्यनिवासिथाकलोरुमनोऽष्टमनादानान्तरीपं
श्री स्तूप कारयामास ।

११५. ततश्च स० १३९० वर्षे ज्येष्ठशुक्लपञ्चमा सोमवारे मिथुनलये श्रीदेवराजपुरे श्रीयुगादिदेवनिधिचैतने श्री-
तरुगप्रभाचार्यः श्रीजयधर्ममहोपाध्याय—श्रीलब्धिनिधानमहोपाध्यायप्रमुद्रात्रिशत्संस्कारुमुनि मालानेरुमाध्वी-
नानाजनपदनगरग्रामनास्तव्यासरयखपक्ष परपक्षसुश्रावक-त्रा मण-ब्रह्मक्षत्रिय-राजपुत्र-तुरुङ्गनाथाद्यनेरुमहस्रसख्य-
लोरुमहामेलापकेन त्रिप्रीयमानाम्बमारिवोपणासु, क्रियमाणसु नानाविधासु प्रोत्सर्पणासु, वितत्यमानेषु रहुविषेष्-
वारितमत्रेषु, स्थाने स्थाने दीयमानेषु तालासकेषु, गीयमाने'गि'यसुधवनारीभिर्धनलमङ्गलेषु, सजायमानेषु मम-
ग्रजननयनप्रमोदन्त्याभिपेकेषु प्रेक्षणीयेषु, पुष्करान्तमेघपदसण्डधनधान्यसस्वर्णसुवर्णतुरङ्गमादिनानाविधमहादा-
नधाराभिर्षत्सु श्रावककदम्बकेषु, निजभुजाजितामेयस्वापतेयवीजपनक्षेत्रभूमिकासु क्रियमाणसु श्रीचतुर्विधसध-
पूजासु, श्रीजिनकुशलसूरीणा शिक्षानुसारेण पञ्चमूर्तिक्षुल्लकस्य श्रीजिनकुशलसूरीन्द्रपट्टमिहामने संस्थापना विदधे ।
श्रीपूज्यादेवानुसारेण श्रीजिनपद्मस्य इति नाम कृतम् । श्रीजिनपद्मशरीणा पट्टाभिपेकमहोत्सवश्च रीहडकुलप्रदीप-
साधुधनदेवपुराव-साधुहेमलाद्भज-साधुपूर्णचन्द्रपुरस्तेन श्रीजिनशामनप्रमानाकरणप्रवीणेन श्रीशुभ्रज्योत्सवन्ता-
दिमहतीर्थयात्राकरणश्रीजिनचन्द्रसूरि-श्रीजिनकुशलसूरियुगप्रवरागमश्रीमिन्धुदेशविहारकारावण श्रीआचार्यपद श्रीउ-

पाध्यायसंस्थापनास्वपुत्रिकादीक्षादापनप्रमुखदन्तिदन्तावदातावदातव्रातसंजातसुयशःकुसुमश्रेणीसौरभभरसुरभितसर्व-
दिक्कुटुम्बकेन साधुराजहरिपालसुश्रावकेण पितृव्यसाधुकटुक-भ्रातृसाधुकुलधर-सत्पुत्रसाधुझाञ्जण-सा०यशोधवल-
प्रमुखसकलपरिवारपरिकलितेन सर्वेषु देशेषु कुङ्कुमपत्रिकाप्रेषणपूर्वं चतुर्दिक्षु सर्वस्थानश्रीविधिसंवान् समामन्व्य, मासै-
कादारभ्य प्रतिदिनं श्रीसाधर्मिकवात्सल्यादिनानाप्रभावनासंघपूजादिमहामहोत्सवेषु स्वभुजोपार्जितानेकसहस्रसंख्य-
रूप्यटङ्ककव्ययेन याचकजनमनःसन्तोषपोषपूर्वकं कारितः ।

तस्मिन् महोत्सवे साधुआम्बा-सा०झाझा-सा०मम्मी-सा०चाहड-सा०धुस्सुर-श्रे०मोहण-सा०नागदेव-सा०गोसल-
-सा०कर्मसिंह-सा०खेतसिंह-सा०वोहिथप्रमुखनानास्थानवास्तव्यमहामहद्विकसुश्रावकैश्च स्वकीयं स्वापतेयं सफली-
चक्रे । तस्मिन्नेव महोत्सवे जयचन्द्र-शुभचन्द्र-हर्षचन्द्रमुनीनां महाश्री-कनकश्रीक्षुल्लिकायाश्च श्रीजिनपद्मसुरिभिर्दीक्षा
प्रददे । पं०अमृतचन्द्रगणेशार्चनाचार्यपदं प्रदत्तम् । अनेकश्राविकाभिर्माला गृहीता । अनेकश्रावक-श्राविकाभिः श्रीस-
म्यत्वारोप-श्रीसामायिकारोप-परिग्रहपरिमाणानि गृहीतानि । तदनन्तरं ज्येष्ठशुक्लनवम्यां साधुराजहरिपालकारित-
श्रीयुगादिदेवप्रमुखार्हद्विम्बानां स्तूपयोग्य-श्रीजेसलमेरुयोग्य-श्रीऋयासपुरयोग्य-श्रीजिनकुशलसूरीणां मूर्तित्रयस्य
प्रतिष्ठासहोत्सवः पदस्थापनामहोत्सववत् सविस्तरतरः कृतः । तस्मिन्नेव च दिने महता विस्तरेण श्रीचतुर्विधसंघम-
हामेलापकेन श्रीजिनकुशलसूरीणां मूर्तिः स्तूपे संस्थापिता । तदनन्तरं पट्टाभिषेकमहोत्सवोपरि समागतश्रीजेसलमेर-
वीयश्रीविधिसमुदायगाढतराभ्यर्थनया श्रीउपाध्याययुगलप्रमुखसाधुद्वादशपरिवारपरिवृताः श्रीपूज्याः श्रीजेसलमेरवी-
यश्रीविधिसमुदायकारितस्वपक्ष-परपक्षातुच्छम्लेच्छानन्दकारिसविस्तरतरप्रवेशकमहामहोत्सवपूर्वकं श्रीपार्श्वनाथदेवा-
धिदेवं नमस्कृतवन्तः । प्रथमा चतुर्मासी च तत्र कृता ।

११६. तदनन्तरम्, सं० १३९१ वर्षे पौषवदिदशम्यां मालारोपादिमहोत्सवं सविस्तरतरं विधाय, लक्ष्मीमाला-
गणिन्याः प्रवर्तिनीपदं दत्त्वा, श्रीपूज्या वाग्भटमेरूपरि विहृताः । तत्र च सा०प्रतापसिंह-सा०सातसिंहप्रमुखश्रीसमु-
दायेन श्रीचाहमानकुलप्रदीपराणकश्रीशिखरप्रमुखश्रीराजलोकनगरलोकसंमुखानयनपूर्वकं प्रवेशकमहोत्सवं विधाय
श्रीयुगादिदेवमहातीर्थं नमस्कारिताः । तत्र च दिनदशकं श्रीसमुदायस्य समाधानं समुत्पाद्य, श्रीपूज्याः श्रीसत्यपुरो-
परि विहृताः । श्रीसत्यपुरे च राजमान्यसर्वसंघकार्यनिर्वाहणसमर्थसाधुनिम्वाप्रमुखश्रीसमुदायेन राणकश्रीहरिपालदे-
वप्रमुखश्रीराजलोक-नगरलोकसम्मुखानयनपूर्वकं प्रवेशकमहामहोत्सवः प्रचक्रे । श्रीमहावीरदेवं च श्रीपूज्या नमस्कृ-
तवन्तः । तत्र च माघशुक्लपष्ठ्यां श्रीसमुदायकारितं सकलजनचेतश्चमत्कारकारकं व्रतग्रहणमालारोपादिमहोत्सवं
चक्रुः । श्रीपूज्यैस्तस्मिन् महोत्सवे नयसागर-अभयसागरक्षुल्लकयोर्दीक्षा प्रदत्ता । अनेकश्राविकाभिर्माला प्रगृहीता ।
श्रीसम्यत्वारोपश्च कृतः । तत्र च किञ्चिदूनं मासमेकं श्रीसमुदायस्य समाधानमुत्पाद्य, पश्चात् श्रीआदित्यपाटके
संघपुरुषसा०वीरदेवादिसर्वसमुदायकारितसविस्तरतरप्रवेशकमहामहोत्सवेन श्रीशान्तिनाथमहातीर्थं नमश्चक्रुः । ततो
माघशुक्लपूर्णिमायां सा०जाह्णकुलावतंससा०तेजपालप्रमुखश्रीसमुदायकारितः सविस्तरतरः प्रतिष्ठामहामहोत्सवो विर-
चयाञ्चक्रे । तस्मिन् महोत्सवे श्रीयुगादिदेवप्रमुखजिनविम्बपञ्चशत्याः श्रीपूज्यैः प्रतिष्ठा विदधे । ततः फाल्गुनाद्यपष्टी-
दिने मालारोपण-श्रीसम्यत्वारोपादिमहोत्सवो विरचयामासे ।

ततः सं० १३९२ वर्षे मार्गशीर्षवदिपष्टीदिने क्षुल्लकयोरुत्थापनाश्राविकामालाग्रहणादिमहोत्सवश्चक्रे ।

११७. ततः सं० १३९३ वर्षे कार्तिकमासे श्रीपूज्यैर्लघुवयोभिरप्यवश्यकर्तव्यतया साधुतेजपालकारितसविस्तर-
तरघनसारनन्दिपूर्वकं प्रथमोपधानतपो व्यूढम् । ततः श्रीश्रीमालकुलावतंससा०सोमदेवसुश्रावकस्य श्रीजीरापल्लीसमल-
ङ्कारश्रीपार्श्वनाथजिननिनंसाविहितगाढतराभिग्रहस्य विज्ञप्तिकया फाल्गुनाद्यदशम्यां श्रीपत्तनात् प्रस्थाय, नारउद्रस्थाने

मं० गेहाकेन कारितमहाप्रवेशका दिनद्वयमनस्थाय श्रीआशोढास्थाने श्रीपूज्याः समाययुः । तत्र च साधुश्यामलकुलो-
त्तसेन श्रीशत्रुञ्जयादिमहातीर्थयात्रनिर्माणेष्वभिख्यातनानावदातेन सह पुरुषसाधुवीरदेवचुश्रापकेण श्रीविधिममुदा-
यसहितेन राज० श्रीसं(रु)द्रनन्दनराज० गोधा-सामन्तमिहादिसकलराजलोकनागरिकमम्मुखानयनपूर्वक श्रीभीमपल्ली-
कारितयुगप्ररागमश्रीजिनकुशलसूरिप्रवेशरुमहोत्सववत् श्रीपूज्याना सपित्तरतरः प्रवेशरुमहोत्सवथके । ततश्च माधु-
मोखदेवकारितविहारक्रमोपक्रमा निपमकालेऽप्यमिन् चौरचरटप्रचारप्रचुरेऽपि मार्गे नगरमार्ग इव निःशङ्काः श्रीपूज्या
वृजद्रीस्थाने पादावधारयाञ्चक्रुः । तत्र च साधुञ्जलपिपुलकुलगगनतलसमलङ्करणसहस्रकिरणरूपेण सा०मोखदेव-
सुश्रापकेण सर्वश्रीविधिसमुदायसहितेन चाहमानउग्रमानममरोराजहमसमानखवाचप्रदाननिर्वाहणप्रधानराज० श्रीउ-
दयसिंहप्रमुखराजलोकनागरिकलोकमम्मुखानयनेन महाप्रभाजानपुर.मरप्रवेशरुमहोत्सवथके ।

११८. ततस्त्रैत्रय वर्षे राज० श्रीउदयसिंहमहाप्रसादमामाद्य माधुराजमोखदेवेन साधुराजमिहूतनय-सा०पूर्णमिह-
सा०धनसिंहादिमकलस्यकीयडुडुम्बमहितेन श्रीअर्जुनाचलादितीर्थयात्रा कर्तुं श्रीपूज्या विजययामामिरे । श्रीपूज्यैश्च
ज्ञानध्यानविधानसमनुकृतमर्षपूर्वजयुगप्रधानपरम्परावदातेनिर्विघ्नमिति परिभाष्य श्रीतीर्थयात्रामहत्प्रभाजानाङ्ग श्री-
सम्यक्तनिर्मलतानिदान सुश्रापकाणा कर्तव्यैवेति तद्विधाने समादेश' प्रादायि । ततश्च श्रीमपादलक्षीय-श्रीश्रीमालीय-
सा०जीजा-सा.देपाल-सा०जिनदेव-मा०साङ्गाप्रमुखस्यपक्ष-परपक्षश्रावकमहदुडुमपत्रिकाप्रदानेन, मार्गे च सा०मूल-
राज-सा०पञ्चमिहाभ्या मर्षमहस्य शुद्धौ क्रियमागाया समाकार्य, चैत्रशुक्लपष्टीदिने जादित्यनारे श्रीपूज्याना पार्श्वीत्
श्रीतीर्थयात्रायोग्यनूनकारितश्रीदेवालये श्रीशान्तिनाथत्रिमस्य सस्थापनावासक्षेप' साधुमोखदेवेन कारयामासे । ततो-
ऽष्टाह्निकमहोत्सगान् महाप्रभाजानया विधाय चैत्रशुक्लपूर्णिमाया श्रीवृजटीयास्तव्य-मा०काला-सा०कीरतमिह-सा०
होता-मा०भोजाप्रमुखश्रीविधिसध-म०ऊदाप्रमुखान्य श्रावसस्यमेलापकेन श्रीदेवालयप्रचलनमुहूर्त्तं जने । श्रीपूज्या
अपि श्रीलम्बिनिधानमहोपाध्याय-वा०अमृतचन्द्रगणिप्रमुखमुनिमतल्लिक्कापञ्चदश-श्रीजयद्विमहचराप्रमुखसाध्यष्ट-
कपरिवृताः श्रीमद्वेन सह श्रीतीर्थयात्राया प्रचलुः ।

११९. ततः श्रीवृजद्रीमह श्रीमपादलक्षीयमद्वेन सह मिलित्वा श्रीनाणातीर्थे समाययौ । तत्र च सा०सुराप्रमुख-
श्रापकवृन्दस्वीकृतश्रीहृन्द्रपदादिनिर्माणेन मर्तुा प्रभाजाना विधाय, श्रीमोखदेवप्रमुखश्रीमहः श्रीमहावीरमहाप्रासादे
रूप्यटङ्क शत २ द्रव्य मफलीचकार । तत' श्रीपूज्याः शुभशङ्कनः प्रोत्साह्यमाना समस्तश्रीविधिमद्वेनाहमहमिकया
चरिष्यमानाः श्रीजनुदाचलालङ्कारमकरलोकमनोपहारविज्ञानवितानमारश्रीमिलविहार-श्रीलृणगविहार श्रीतेजसिह-
निहारमूलालङ्कारश्रीनाभेय-श्रीनेमीश्वरप्रमुखश्रीतीर्थकरनार भाजमार नमश्चक्रुः । तत्र च मा०मोखदेवप्रमुखश्रीविधिमद्वेन
श्रीशक्रपदाभात्यपदादिपदनिर्माणमहाघञारोपणाकारितमत्रादिमहामहोत्सवपरम्परा पिरचयता रूप्यटङ्कशत ५ प्रमाणं
द्रविण मफलीचक्रे । ततः श्रीप्रह्लादनपुरस्त्पालङ्कारश्रीमजिनपतिस्वरियुगप्रधानमूर्तिं मुद्रस्थलाग्रामे श्रीपूज्या सफलम-
द्वममन्विताः प्रणेषुः । तत श्रीजीरापृष्टया जाग्रत्प्रभाजमलमाननाथश्रीपार्थनाथ श्रीपूज्या श्रीमहममन्विता प्रणमन्ति
स । तत्र च श्रीमद्वेन श्रीशक्रपदादिमहोत्सगान् विधाय रूप्यटङ्कशत १५० कृतार्थीकृतम् । तत. स्नानात् प्रस्थाप श्रीमहः
श्रीचन्द्रापत्या मकरलमद्वपादावधारण विदधे । तत्र च श्रीमद्वस्य साधुज्ञानञ्चण-म०हूषाप्रमुखनागरिकसुश्रापकलोकनेन
श्रीसाधर्मिकनास्तव्यश्रीमद्वपूजादिविधानेन बहुमानप्रदान प्रचक्रे । श्रीमद्वेन च तत्रापीन्द्रपदादिविधानेन श्रीयुगादि-
देवप्रामादे रूप्यटङ्कशत २ कृतार्थयामासे । ततोऽपि प्रस्थाप श्रीआरामने श्रीनेमीश्वरप्रमुखसञ्चतीर्थी श्रीपूज्या' श्रीमद्वेन
सह नमन्ति स । तत्रापि श्रीमद्वेन पूर्वपञ्चक्रपदादिनिर्माणेन रूप्यटङ्कशत १५० मकरं निर्ममे । ततश्च श्रीतारङ्कके
श्रीइमारपालभूपालकीर्तन श्रीअजितस्वामिन श्रीमह. प्रणनाम । तत्र च विज्ञेपतर श्रीमद्वेन श्रीशक्रपदादिनिर्माणेन
रूप्यटङ्कशत २ मफले विदघाते । ततो व्याघ्रुट श्रीमह श्रीत्रिशूङ्गमके ममागमत् । तत्र च मं०साङ्गागुप्तरत्न-मं०-

मण्डलिक-मं०वयरसिंह-सा०नेमा-सा०कुमरपाल-सा०महीपालप्रमुखत्रिशङ्गमकसङ्घेन महाराजश्रीमहीपालाङ्गज-म-
हाराजश्रीरामदेवविज्ञपनं कृत्वा, तदीयनिरोपमासाद्य निःस्वानेषु वाद्यमानेषु सविस्तरतरः श्रीसङ्घस्य नगरप्रवेशकम-
हामहोत्सवश्चक्र । श्रीपूज्यैश्च सर्वचतुर्विधसङ्घसमन्वितैः सविस्तरा सर्वप्रासादेषु चैत्यप्रपाटी विदधे । श्रीसङ्घश्च श्रीश-
क्रपदादिनिर्माणेन रूप्यटङ्कशत १५० श्रीपार्थनाथप्रासादे कृतार्थीचक्रार ।

१२०. ततः प्रतिदिक्प्रसर्पत्प्रतिनिनादश्रीपूज्यनिष्प्रतिमप्रातिभवैभवादिगुणगणसंभवयशोवादसमाकर्णनेन संजा-
तकौतुकसमाजः श्रीरामदेवमहाराजः सा०मोखदेव-मं०मण्डलिकाग्रे प्रतिपादयामास-‘द्युष्पद्गुरूणां लघुवयसामपि महान्
प्रज्ञाप्रकर्षः श्रूयते । अतस्तदवलोकनार्थमहं तत्रागमिष्यामि; अथवा तान् मम पार्श्वे समानयत’ । ततः सा०मोखदेव-
मं०मण्डलिकाभ्यां श्रीपूज्या महताऽऽग्रहेण विज्ञप्यन्ते स्म । ततस्तदाग्रहाच्छ्रीपूज्याः श्रीलब्धिनिधानमहोपाध्यायादि-
साधुपरिवृताः श्रीरामदेवमहाराजसभायां पादा अवधारितवन्तः । श्रीरामदेवमहाराजः श्रीपूज्यान् समागच्छतोऽवलोक्य
स्वकीयासनात् समुत्थाय श्रीपूज्यपादान् ननाम । श्रीपूज्योपवेशनार्थं चतुष्किंकां मोचयामास च । श्रीपूज्यैश्चाशी-
र्वादः प्रादायि । तत्र चोपविष्टेन श्रीसारङ्गदेवमहाराजव्यासेन स्तोत्रं काव्यं व्याख्यायि । तत्काव्ये च श्रीलब्धिनि-
नमहोपाध्यायैः क्रियापदे कूटं निरकास्यत । ततः श्रीरामश्चित्ते चमत्कृतः । पुनः पुनः सभायां वभाण-‘अहो !
अमीषामुपाध्यायानां जाग्रत्समग्रशास्त्ररहस्यानां महाभटवद्वाक्पटुता, येनास्माकमपि सभायां व्यासवचने कूटं नि-
ष्कासितम्’ । ततः सर्वाऽपि राजर्षयः मस्तकधूननेन ताण्डवं नाटयन्ती श्रीपूज्यराजश्रीमदुपाध्यायमिश्रगुणवर्णनपरा
जज्ञे । ततः श्रीपूज्यैः श्रीराममहाराजवर्णनं तात्कालिकयार्यया विदधे । तथा हि-

विहितं सुवर्णसारङ्गलोभिनाऽपि त्वयाऽद्भुतं राम ! ।

यत्ते लङ्कापुरुषेण ननु ददे श्रीर्वरा सीता ॥ -

[९३]

ततः सर्वाऽपि सभा चमत्कृता । ततः श्रीरामेण श्रीसिद्धसेनप्रमुखाचार्यान् समाकार्य, तत्प्रत्यक्षं श्रीपूज्यपार्थात्
कायस्थकथितं विकटाक्षरं काव्यमलेख्यत । तच्च श्रीपूज्यैर्नूतनदृष्टराजसभायामपि धाष्टर्थाशालिभिर्वारिमेकं वाचयि-
त्तोत्पुंस्य च मुखे नाममालामनवच्छिन्नवाण्या गुणयत् सर्वकं समलिख्यत । लोकश्च सर्वाऽपि श्रीपूज्यानां संमुखो
वभूव । ततः पुनरप्येकस्यैकस्य श्लोकस्य प्रत्येकमेकमेकमक्षरमाचार्य-व्यास कायस्थपार्श्वलिखित्वा श्रीपूज्यैरुत्पु-
सितम् । एवं द्वितीयवारं तृतीयवारमित्यादि यावत् श्लोकत्रयं सम्पूर्णमजनिष्ट । ततः श्रीपूज्यैर्निष्प्रतिमप्रज्ञापोषविशे-
षशालिभिः सम्पूर्णश्लोकत्रयं पट्टकेऽलेखि । तेन च सुकर्मणा विश्वत्रयेऽपि स्वकीयश्लोकराजहंसः खेलनार्थमप्यैपि ।
ततः सर्वाऽपि राजसभा-‘अद्यापि विपमकलिकालविलुप्तसकलकलास्वपि लोकेषु श्रीजैनशासने विलोक्यन्तेऽतिशा-
यिकलाकलापकलिताः श्रीस्वरिवराः’-इति श्रीपूज्यगुणगणवर्णनपरा जज्ञे । श्रीपूज्याश्च सराजराजसभाचेतश्चमत्कारं
समुत्पाद्य श्रीसङ्घे पादावधारयाञ्चक्रुः ।

१२१. ततश्चन्द्रावत्यादिसार्गेण श्रीचतुर्विधसङ्घेन वरिवस्यमानाः श्रीपूज्या वूजडीस्थाने पादावधारयामासुः ।
तत्र च निर्व्यूढश्रीसङ्घप्राग्भारेण निनिदानस्वर्णरूप्यवस्त्राश्चप्रमुखवस्तुवितानमहादानप्रदानपवित्रीकृतामेयस्वकीयस्वाप-
तेयसारेण सङ्घपुरुषसाधुमोखदेवसुश्रावकवरेण श्रीउदयसिंहमहाराजप्रमुखराजलोकनागरिकलोकसंमुखगमनेन.....
वाद्यमानेषु सर्वेष्वपि वाद्येषु श्रीसङ्घसहितश्रीदेवालयस्य प्रवेशकमहामहोत्सवो विरचयामासे । श्रीपूज्याश्च सपरिवारा-
स्तत्र चतुर्मासीं चक्रुः ॥

॥ समाप्तिमगमदत्रेयं गुर्वावली ॥

वृद्धाचार्यप्रबन्धावलिः ।

१ - श्रीवर्द्धमानसूरिप्रबन्धः ।

*

अथ वृद्धाचार्याणां प्रबन्धाः संक्षेपेण कथ्यन्ते-

१. अहन्नया कयार्द सिरिनद्धमाणसूरिआयरिया अरन्नचारिगच्छनायगा सिरिउज्जीयणसूरिपट्टधारिणो गामाणु-
गामं दूहज्जमाणा अप्पडिउधेण विहारेण विहरमाणा अब्बुयगिरितलहट्टीए कामद्दहगामे समागया । तयणतरे विमल-
दंढनायगो पोरावाडवसमडणो देसभाग उग्गाहमाणो सोवि तत्थेय आगओ । अब्बुयगिरिमिहर चडिओ । सव्वओ
पव्वयं पामित्ता पमुट्टओ चित्ते चित्तेइ- 'अत्थ जिणपामायं करेमि' । ताए अचलेसरदुग्गासिणो जोगी-जगम-ताएस-
सच्चासि-माहणप्पमुहा दुट्ठा मिच्छत्तिणो मिलिउज्ज विमलमाहु दडनायग समीए आइत्ता । एए वयासी- 'भो विमल !
तुम्हाण इत्थ तित्थ नत्थि । अम्हाण तित्थ कुलपरपरायात वट्टइ । जओ इहेए तए जिणपामाय काउ न देमि' । तो
विमलो विलक्खो जाओ । अब्बुयगिरितलहट्टीए कासद्दहगामे समागओ । जत्थ वद्धमाणसूरी समोमट्ठो तत्थेए । गुरु
विहिणा उदिउज्ज एए वयासी- 'भगएन् । इहेए पव्वए अम्हाण तित्थ जिणपडिमारूव वट्टइ त्ति नो ए ?' । तओ गुरुणा
भणिय- 'वच्छ ! देवयाआराहणेण सव्व जाणिज्जइ । छउमत्था एन्नहा कइ जाणति' । तओ तेण विमलेण पत्थणा कया ।
किं वट्टणा वद्धमाणसूरीहिं छम्मासीतव कय । तओ धरणिदो आगओ । गुरुणा कहिय- 'भो धरणिदा ! सूरिमतअधि-
ट्टायगा चउमट्ठि देवया सति । ताण मज्जे एगोएि नागओ, नय क्किचि कहिय, कि कारण ?'- धरणिदेणुत्तं- 'भगएन् ।
तुम्हाण सूरिमतस्स अक्खर वीसंरिय । असुद्धमानाओ देवया नागएठति । अह तएणलेण जागओ' । गुरुणा उच-
'भो महाभाग ! पुव्व सूरिमत सुद्ध करेहि । पच्छा अन्न कज्ज कहिस्सामि' त्ति । धरणिदेणुत्तं- 'भगएन् । मम सत्ती नत्थि
सूरिमतक्खरस्स सुद्धासुद्ध काउ तित्थक्खर विणा' । तओ धरिणा सूरिमतस्स गोलओ धरणिदस्स नमपिओ । तेण
महाविदेहसिक्खे सीमधरसाभिपासे नीओ । तित्थंकरेण सूरिमतो सुट्ठो कओ । तओ धरणिदेण सूरिमतस्स गोलओ
सूरीण समपिओ । तओ वारचयसूरिमतमरणेण सव्वे जहिट्टायगा देवा पञ्चक्खीभूया । तओ गुरुणा पुट्ठा- 'विमल-
दंढनायगो अम्हाण पुच्छइ- अब्बुयगिरिसिहरे जिणपडिमारूव तित्थ अचउट्ट एण' । तओ तेहिं भणिय- 'अब्बुयादे-
वीपामायवामभागे अदुबुदजादिनाहस्स पडिमा वट्टइ । अरउडक्खयसत्थियस्सम उररि चउनरपुण्फमाला जत्थ दीमड,
तत्थ खणियव्व' । इय देवयानयण सुच्चा गुरुणा विमलसाहुस्स पुरओ क्कहिय । तेण तहेए कय । पटिमा निग्गया ।
विमलेण मव्वे पासडिणो आहूया । दिट्ठा जिणपडिमा । सामयणा जाया । तओ पामाय काउमारद्ध विमलेण ।
तओ पासडेहिं भणिय- 'अम्हाणं भूमिं पूरिउज्ज दव्वं देहि' । तओ विमलेण भूमिं दव्वेहिं पूरिउज्ज दव्व दिन्न । तओ
पासाय । वद्धमाणसूरीहिं तित्थ प[य]डिय न्हणयूयाडय सव्व कय । तओ गयकालेण मिच्छत्तिणो तस्सामीणा
जाया । तओ वानन्नजिणालओ सोएण्णसलसददधयमहिओ पासाओ निम्मनिओ विमलेण । अट्टारमसोडी तेएव्वक्ख-
सखो दधो लग्गो । अज्जनि अखडो पामाओ दीसइ ॥ इय वद्धमाणसूरिप्यणधो समत्तो ॥

२.—जिनेश्वरसूरिप्रबन्धः ।

२. अन्नया अवसरे सिरिवद्धमाणसूरिणो महीमंडले विहरमाणा सीधपुरनयरे संपत्ता । जत्थ सरस्सई नई सया वहइ । तत्थ बहवे माहणा न्हायंति । तेसिं मज्जे पुक्खरणागोत्तीओ माहणो सयलविज्जापारगो जग्गाभिहाणो न्हाणं काऊण वाहिरभूमीए गयाणं सरीणं संम्मुहं मिलिओ । जिणमयं निदिउं लग्गो—एए सेयंवरा सुद्धा, वेदवाहिरा अपविता । तओ गुरुणा उत्तं—‘भो जग्गानाममाहणा किं वाहिरन्हाणेण । तुह सरीरसुद्धी नत्थि, जेण तुमं मत्थए मडयं वहसिं’ । तओ विवाओ जाओ—‘जइ मम सिरो मडओ तओहं तव सीसो भवामि, अन्नहा मम सीसो तुमं’ । गुरुणा भणियं—‘एवं होउ त्ति’ । तओ कुद्वेण तेण सिरिवेडणवत्थो दूरी कओ । पडिओ मडयमच्छे । पणो हारिओ तओ । गुरुसमीवे सीसो जाओ । तओ दिक्खं सिक्खं गहिऊण सिद्धंतविऊ जाओ । गुरुणा जुगं जाणिऊण नियपट्टे ठविओ । जिणेसरसूरी इइ नामं कयं । पच्छा वद्धमाणसूरी अणसणं काऊण देवलोमं पत्तो । तओ जिणेसरसूरी गच्छनायगो विहरमाणो वसुहं अण-हिल्लपुरपट्टणे गओ । तत्थ चुलसीगच्छवासिणो भट्टारगा दव्वलिंणिणो मडवइणो चेइयवासिणो पासइ । पासित्ता जिणसासणुन्नइकए सिरिदुल्लहरायसभाए वायं कयं । दससय चउवीसे(?) वच्छरे ते आयरिया मच्छरिणो हारिया । जिणेसरसूरिणा जियं । रत्ता तुद्वेण खरतर इइ विरुदं दिन्नं । तओ परं खरतरगच्छे जाओ ॥ इति संक्षेपेण जिणेसर-सूरिप्रबन्धः ॥२॥

३.—श्रीअभयदेवसूरिप्रबन्धः ।

३. अह जिणेसरसूरिपट्टधारी छव्विगयपरिहारी जिणचंदसूरी जाओ । तप्पट्टे सिरिअभयदेवसूरिणो आयरिया गुज्जरभूमिं विहरमाणा खंभाइतिनगरे आगया । दुक्कम्मवसेण तेसिं सरीरे कुट्टो जाओ । सासणदेवया आगंतूण सुत्तस्स कुक्कडीओ छोडणत्थं गुरुणं हत्थे समप्पिया । ते आयरिया छोडिउं असमत्था भणंति—‘वयं गलियकुट्टधारिणो सुत्तता-रच्छोडेउं नत्थि सत्ती’ । सासणदेवया भणियं—‘भो आयरिया ! तुमं नवंगसुत्तवित्तिकारी भविस्ससि । तित्थं पभाव-यिस्ससीह तए चिंता कावि न कायच्चा । परं खंभाइतिनगरवाहिरिया सेठी नाम नई अत्थि । खरपलासस्स अहे पासनाहस्स पडिमा वट्टइ । तत्थ गंतूण तस्स थुइं कुरु’ । तओ अभयदेवसूरिआयरिया देवयावयणं सुणिऊण वाहिणिं आरुहिऊणं संघसहिया तत्थ गया । ‘जयतिहुयण वरकप्परुक्ख’ इच्चाइ वत्तीसवित्तजुत्तं नमोकारं कयं । पासनाहप-डिमा पयडीभूया । संघेहिं विहिणा न्हवणपूयाविही कया । तप्पभावाओ अभयदेवस्स कुट्टं गयं । सुवणवन्नो सरीरो जाओ । तओ ‘जयतिहुयण’स्स दो वित्तं भंडारियं । संपइ तीसं वित्तं वट्टइ । सबे पढंति । अहुणा खरयरगच्छे ‘जय-तिहुयण’ नमोकारं विणा पडिक्कमणं न लवभइ । इइ गच्छसमायारी गुरुसंपदाओ ॥ इति श्रीअभयदेवसूरिप्रबन्धः ॥३॥

४.—श्रीजिनवल्लभसूरिप्रबन्धः ।

४. अह अभयदेवसूरिपट्टे जिणवल्लहसूरी जाओ । तप्पबंधो लिहिज्जइ संखेवेण । मालवदेसे उज्जेणीनयरीए क-चोलायरिओ चेइयवासी परिवसइ । तस्स सीसो [जिण]वल्लहो नाम । सो संसाराओ विरत्तचित्तो संवेगपरो । किं कुणइ कुसंगे पडिओ । अह अन्नया, कचोलायरियस्स सिद्धंतस्स भंडारो अत्थि, इक्कारसंगाइसुत्तस्स पुत्थयाणि संति, परं सो आयरिओ जिणवल्लहस्स सिद्धंतं न पाढइ न य दंसेइ । जओ सयं सिढिलो । अन्नया एगंतेण जिणवल्लहेण पुत्थओ छोडिओ । एगा गाहा निग्गया—

असणे देवदव्वस्स, परत्थीगमणे तहा । सत्तमं नरयं जंति, सत्तवाराओ गोयमा ॥१॥

इइ गाहाअत्थं चिंतिऊण संसाराओ विरत्तो नीसरिऊण अणहिल्लपुरपट्टणे गओ । तत्थ चुलसी पोसहसाला, चुलसी-गच्छवासिणो भट्टारगा वसंति । जिणवल्लहो जत्थ जत्थ पोसहसालाए गच्छइ, पुच्छइ, पिच्छइ, कत्थवि चित्तरई न

जायइ । पच्छा अमयदेवसुरिपोसहसालाए गओ । दिट्ठो सुविहियचूडामणिनिगंथो आयरिओ । तस्म सयासे दिक्खा गहिया । क्रमेण जोगवाहाविऊण गीयत्यो कओ । सच्चसपअन्भतथणावमाओ एगारह सइ सतसट्ठे वरिसि अमयदेवसुरिणा सूरिमतो दिन्नो जिणवल्लहसुरि इइ से नामं विहिय । सच्चत्य विहरइ निहियक्खयापगो सुविहियचवचूडामणी । सवेगपरायणो विहरतो मेडंणि भेदपाडदेसे चित्तकूडदुग्गे संपत्तो । तओ मिच्छत्तवहुलो लोओ जिणधम्मं कोवि न पट्टिवज्जेइ । तओ सूरी चामुढादेवीपामाए टिओ । तओ रयणीममए चामुंडा आगया । कपियं पासायं । गुरूणं उवसग्ग काउमाइत्ता । सूरिणा सूरिमतरलेण खीलिया वसीरूया । छागाइजीउरहवलिं छंडावियं । जिणसासणस्स पभाउणा जाया । देवया भणिय-‘मम नामेण गच्छनाम कुणह, जहा संतुड्डा महायं करेमि तुम्हं’ । गुरुणा तद्देव कर्यं । सच्च लोयां वोहिया । सम्मत्त दिन्न ।

५. अन्न च-जिणवल्लहसूरिममिचं एगो मानगो माहारण इइ नामो निद्धो धम्मिओ चिट्ठ । गुरुणा तस्स दसकोडिद्वयस्स परिग्गहो दिन्नो । गयपहणपुत्तेण हसिय लोगममकर । एमो दरिदी गिहे गिहे भोयणं करेइ । एयस्स दमकोडिद्वयपरिग्गह पम्मह । गुरुणो वि तारिमा । तओ गुरुणा उच्च-‘भो पहाणपुत्त नो हमियच्च एयस्स । एसो तव मत्ययाओ [ऋ]कर उत्तारिस्सिइ चि कट्टइ । अन्नया गुरउपयाओ साधारणमात्रेण पंचसयमयणमगडाणि गहियाणि । तम्मज्जे उरि मयण मज्जे सुवन्न । विक्खिय धणद्धो जाओ । रायपहाणपुत्तो रत्ता दडिओ, वधियो । दच्च नत्थि तम्म मिरं रुवर दिन्न । माहारणमात्रेण कोडिद्वयं दाऊण छोडावियो । जिणपासाय ऋरियं चित्तकूडनगरे । जिणवल्लहसूरिणा पडट्ठिय । सेत्तुज्जे सघादिवो जाओ । माहारणमात्रगो देउगुरुपयमत्तो परमसुमानगो ।

अन्न च - वागडदेसे दममहमगेहाणि सिरिमालाण पट्टिवोहियाणि जिणवल्लहसूरिणा । पिंडविगुद्विपगरणं च रहयं ॥ इति जिनवल्लहसूरिप्रबन्धः ॥१४॥

५ - श्रीजिनदत्तसूरिप्रबन्धः ।

६ जिणवल्लहसूरिपट्टे जुगप्पहाणा जिणदत्तसूरिणो अणहिलिपुग्गपत्तेण विहरिया । तत्थ मिग्गिनागदेवो नाममानगो परिवमइ । तम्म सगओ जाओ जुगप्पहाणम्म । मच्च माहुणो अभिमाणउसेण नियनियगच्छे जप्पाण आयरियं जुगप्पहाणत्त वयत्ति । मम्म न नज्ज केगापि । तओ नागदेवमानगो गिरनापपच्चए अविक्कादेवीमिहरे गत्तण अट्टम तयं कय । अविक्का पचकम्भीभूया । तम्म हन्त्ये अक्करा लिहिया । एउ वयामी-‘भो नागदेवमानगा ! तुह चित्तं जुगप्पहाणम्म समओ अत्थि । गच्छह ण देवाशुप्पिया तुम अणहिलिपुग्गपत्तेण । मच्चाए पोसहमालाए चुलमीपच्छट्ठियाण आयरियाण दागेमह निपहत्य । जो हत्थक्कराणि वाएइ मो जुगप्पहाणो नायच्चो’ । तओ देयाउपेणं नागदेवो तत्थ गओ । मच्चाए पोमहमालाए आयरियाणं नियहत्य दरिमिय, न कोवि पाण्ड । तओ सो मानओ खरतग्गच्छादियम्म जिणदत्तसूरिणो पोमहमालाए गओ । वदिओ धुरि दिट्ठो हन्थो । सूरिणा भोग रुय । यहाणुमागा नियगुपधुत्ति न बुत्थवि, लज्जंति य । तओ सूरिणा तस्म ममणोरामगम्म हत्थे वामक्केवो रुओ । गुरूणं आप्पयमाओ सीसेण इइ अक्कराणि वाडयापि-

दामानुदामा इव मन्वदेवा यदीयपादाञ्जतले लुटन्ति ।

मरुत्पथलीकन्पतरुः न जीयाद् युगमपानो जिनदत्तसूरिः ॥१॥

तओ नागदेवेण निम्ममाण तिपयाटिणीकरेमाणो चागमाउत्तपदणेजं वदिओ । मन्वविक्खाओ जाओ ।

७ अन्नया जिणदत्तसूरिं अत्रयमेरदुग्ग पड विहरिओ । तन्थ पउमट्टिजोगिणीपीड । जया जिणदत्तसूरि इन्ध चिट्ठिम्मइ, तथा अम्हाणं पूयामफागे न भविम्मइ चि कट्टइ, जोगिणीहिं विचित्ठिऊण चउमट्टिमापियास्सं काऊण

वक्त्राणमज्ज्ञे समागया । दुद्धा देवीओ छलणत्थं । तओ सूरिणा सूरिमंतधिद्वायगवसेण खीलिया थंभिया । उट्टिउं न संका । तओ दयावसेण मुक्का । अन्नुन्नं वायावंधो कओ । जत्थ अम्हे न तत्थ तुम्हे । अहंठपीठे तुमे न गंतव्वं । पढमं एगं उजेणीपीठं । वीयं ढिछीपीठं । तइयं अजयमेरदुग्गे पीठं । अद्धं भरवच्छे । जोगिणीहि भणियं—‘भो भट्टारगा ! जो तुम्ह सीसो तुम्हं पडे सो अम्हाणं पीठे न विहरइ । जइ विहरइ तया वध-वंधादिकद्धं सहइ’—त्ति नियमो जहा जिण-हंससूरी । तओ जिणदत्तसूरीहिं तह त्ति कयं । तओ आयरिया सिंधुमंडले विहरिया । तत्थ इगलक्खासीइसहस्साणि ओसवालाणं गेहाणि पडिबोहियाणि । तओ उच्चनगरे गया । तत्थ मिच्छदिट्ठी हिं एगो माहणो छुहोअरणो रोगवत्थो मुयमाणो जिणालए मुक्को मडओ । तओ संघेहिं जिणदत्तसूरी विन्नत्तो—‘भगवन् ! माहणेहिं दुट्टत्तं विहियं । किं किजइ ?’ । तओ गुरुणा परकायप्पवेसविज्जाए जिनालयाओ मडयं माहणं सजीवं काऊण नारायणपासाए खित्तं । माहणा सच्चिता जाया । गुरुसमीवे आगया माहप्यं दट्टुण चरणे पडिया । पुणरवि गुरुणा मडयं सजीवं काऊण सयमेव मसाणभूमीए गंतूण पडिओ । जिणसासणस्स महिमा कया । सव्वे माहणा सावया जाया । मिच्छत्तं परिहरियं । एवं जेसलमेर—वाहडमेर—मम्मणवाहण—मरवट्टपमुहनगराणि विहरिऊण ठाणे ठाणे पभावं काऊण पंचनदे पत्ता । जत्थ पंच नईओ मिलियाओ । सोमरो नाम जक्खो पडिबोहिओ । जया जिणवल्लहसूरी सग्गं गओ तया अट्टायरिया गच्छावासे । एगो आयरिओ पुव्वदिसाए रुदओलीनगरे जिणसेखरसूरि इइ नामेण भट्टारगो रुदपल्लीगच्छाहिवो जाओ । जिणवल्लहसूरिपदे अन्ने सत्तायरिया जालउरनगरंमि मिलिऊण मंतं इइ कयं । समग्गसंघगच्छपरिवारिया वीयं भट्टारगं करिस्सामि, जिणवल्लहसूरिपडे । तओ दक्खिणदेसे देवगिरिनगरे जिणदत्तगणी चउमासी ठिओ अत्थि । तं सपभावगं गीयत्थं पट्टजुग्गं जाणिऊण संघेहि आहूओ । पट्टठावणा दो मुहुत्ता गणिया । तओ संघपत्थणावसाओ जिणदत्तगणी चलिओ । मालवदेसे उजेणीनयरीए आगओ विहरंतो । तंमि अवसरे जिणवल्लहदव्वगुरुस्स कचोलायरियस्स अंतकालो वहइ । तओ कचोलायरिएण जिणदत्तगणिपासाओ आराहणा गहिया । सुहझाणेण मओ । सोहम्मे कप्पे सुरो जाओ । जिणदत्तगणी अग्गे चलिओ । जीहरणिनामनगरउज्जाणे सुण्णदेवालए ठिओ । तत्थ पडिकमणं काउमारद्धं । तत्थ कचोलायरियस्स जीवो देवो उहंडपयंडपवणलहरीहिं खुब्भमाणो पयडीभूओ । गुरुणा उत्तं—‘कोसि ?’ । तेणुत्तं—‘अहं तुहप्पसायाओ देवसं पाविओ’ । तओ तेण जिणदत्तगणीणं सत्त वरा दिन्ना । तंजहा—तुह संघमज्ज्ञे एगो सट्ठो महड्डिओ होही, गाभे वा नगरे वा.—इय पढमवरो । १। तुह गच्छे संजईणं रिउपुप्फं न हविस्सइ—वीओ वरो । २। तुह नामेण विज्जुलिया न पडिस्सइ—तइओ वरो । ३। तुह नामेण आंधीवघूलाइ परिभवो टलिस्सइ—चउत्थो वरो । ४। अग्गिथंभो पंचमो । ५। सैन्यजलथंभो छट्ठो । ६। सप्पविसो न पहविस्सइ—सत्तमो वरो । ७। अन्नं च पढममुहुत्ते पडे मा उवविससि, तुच्छाऊ भविस्ससि । वीयमुहुत्ते तु जुगप्पहाणजिणसासणप्पभावगो भविस्सइ (०सि) । तुह गच्छें दससयसाहुणो सव्वगणिप्पमुहा, धम्मदेववाणायरियाइ पयत्था । सत्तसया साहुणीणं संपया भविस्ससि । इइ वयणं कहिऊण देवो अदिट्ठो जाओ । तओ गणी वीयमुहुत्ते जालउरदुग्गे एगारहसयइगुणहत्तरे वरिसे जिणदत्तसूरी पडे ठविओ सव्वसंघेहिं । जारिसो जाओ । पुणो विहरंतो अजयमेरदुग्गे पत्तो । पडिकमणमज्ज्ञे विज्जू उज्जोयं करेमाणा थंभिया । जिणदत्तसूरी सवाउयं पालित्ता सग्गं गओ । तत्थेव अज्जवि थुंभो वट्टइ ॥ इति संक्षेपेण जिणदत्तसूरि-प्रबन्धः ॥५॥

६.—श्री जिनचन्द्रसूरिप्रबन्धः ।

८. जिणदत्तसूरिपडे जिणचंदसूरी मणियालो जाओ । तस्स भालयले नरमणी दीपइ । सो वि जेसलमेर-दुग्गाओ ढिछीनयरवासिसंघेण आहूओ । तओ सूरिणा संघस्स लेहो पेसिओ—अम्हाणं तत्थ गए जिणदत्तसूरीणं

जोगिनीपीठे निहारो निसिद्धो तेहिं । तओ दिह्लीपुरसवस्त अन्वत्थणानसेण जिणचदसूरी आगओ जोगिनीपीठे । पवेसमहोच्छवमज्जे जोगिनीहि छलिओ मओ । अज्जनि पुरातनदिह्लीमज्जे तस्स थुमो अच्छड । सघो तस्स जत्ता-कम्मं कुणइ ॥ इतिजिनचन्द्रस्वरिप्रबन्धः ॥६॥

७ —जिनपतिसूरिप्रबन्ध ।

९ जिणचंदस्वरिपट्टे सिरिजिणपतिसूरी हुत्था । सो नि चारररिमउठिओ पट्टे ठाविओ । निहरतो आसीनगरे समागओ । संघेहि पवेसमहोच्छओ कओ महानित्थरेण । पुणो विनपइट्ठाकाराणमारद्ध सघेहिं । तयणरे एगो निज्जा-सिद्धो जोगी आगओ भिक्खट्ठा । विग्गचित्तो सघो कोपि तस्स भिक्ख न देड । तओ सो रुट्टो । मूलनायगविंघो कीलिओ, गओ । पइट्ठालग्गवेलाए सघोपि संघो उट्टवेउ लगो पर न उट्टेड विघो । तओ सघो चित्ताउरो जाओ । जो-गिण पिच्छति, कत्थपि न लट्ठो । तथा साट्ठणीण मज्जे जा महत्तरी अज्जिया सा आयरियं वंदित्ता एव बुत्ता समाणा—‘भगवन्’ सघो हसइ, जम्हाण भट्टारगो वालो तारिसी निज्जा नत्थि, किं निज्जइ’ । तओ जिणपतिसूरी मीहासणाओ अन्वुट्टेड, अन्वुट्टेइत्ता स्वरिमतेण विनस्स मत्थए वासक्खेओ कओ । तक्काल एणेण सानणेण उट्टावियो विघो । विघपइट्ठामहूसवो जाओ । ररयरगच्छे जयजयसदो उच्छलिओ । अन्न च—रायसभाए छत्तीमनादा जिया । जिनपति-स्वरिणा पुणो ररयरगच्छसमायारी उद्धरिया । महापभाणगो जाओ । जिणउल्लहस्वरिकयस्म सघपट्टयपगरणस्म टीका जेण कया । इति जिनपतिसूरिप्रबन्धः ॥७॥

८.—जिनेश्वरसूरिप्रबन्ध ।

१०. जिनपतिसूरिपट्टे नेमिचन्द्रभंडारी जिणेसरसूरीणो (?) पिया सजाओ । तस्स दो सीसा सजाया । एगो सिरि-मालो जिनसिधसूरी । वीओ ओसनालो जिणप्पघोहसूरी । अनया जिणेसरसूरी पचहूपुरे नियपोसहसालाए उवविट्टो सतो स्वरिस्स दडगो अरुम्हा तडतडित्ति सद् काऊण दुहासडो सजाओ’ । तओ स्वरिणा भणिय—‘भो सीमा ! एस सदो कुओ सजाओ ?’ अवलोइऊण सीसेहिं कहिय—‘सामि ! तुम्ह हत्यदटओ दुहा सजाओ । तँओ चित्तिय आयरिएण—‘मम पच्छा दो गच्छा होहति । तओ सयमेव नियहत्थे गच्छ करिस्सामि’ । इत्थेण पत्थावे सिरिमालसघेहिं मिलिऊण चित्तिय—इत्थ देसे कोई गुरु नागच्छइ । पयलह गुरुसयासे गुरु आणेमो । मिलिऊण सयलसघो गुरुममीनं गओ । वंदिऊण आयरियं विन्नत्त सयलसघेहिं—‘भो सामि ! अम्ह देसे कोपि गुरु नागच्छइ । तओ अम्हे किं करेमो । गुरु विना सामग्गी न हउइ’ । तेण गुरुणा पुब्बनिमित्त नाऊण जिणमिधगणी लाडणुनाउतो सिरिमालवसुम्भओ नियपट्टे ठपियो । नामधेय कय जिनसिधस्वरि सि । कहिय—‘एए सानया तुम्ह मए समप्पिया । गच्छह सउसहिओ’ । तओ वंदिऊण गुरु सानयसहिओ जिनसिधसूरी समागओ । सउसिरिमालसघेहिं रुहिय—अज्जप्पभिइ एस मम धम्माय-रिओ । अओ दो गच्छा सजाया । वारसमयअसीए सवच्छरे पचहूपुरे नयरे जिणेसरस्वरिणा जिनसिधसूरी कओ । पउमानईमतो उवएसिओ । केवइ वरिसेहिं जिनेसरसूरी देवलोय गओ ॥८॥

९ —जिनसिधसूरिप्रबन्ध ।

११. जिनेसरस्वरिपट्टे जिनसिधसूरी सजाओ । पउमावईमतसाहणतप्परो निचं क्षाएइ । ज्ञाणावसाणे पउमावइए भणिय—‘तुह छम्मासाऊ वट्टइ’ । तओ स्वरिणा भणिय—‘मम सीसाण पच्चक्खीभूया । कहसु मम पट्टे को होही ?’ तओ पोमानईए भणिय—‘गच्छह मोहिलवाडीए नयरीए तावीगोत्तपत्रिककारगो महाधरनामगो महक्खुओ सावगो अच्छइ । तप्पुत्तो रयणपालो । तस्स भज्जाखेतल्लदेवीउयरे सुहडपाल इइ नामधेओ सवलक्खणसपत्तो, तुह पट्टे जिणपट्टवरी

नामभट्टारगो जिणसासणस्स पभावगो होही । इय वयणं सुच्चा जिनसिंघसूरी तत्थ गओ । महया महोच्छवेण साव-
गेण पुरप्पवेसो कओ । पच्छा महाधरसिद्धिगिहे गओ सूरी । दट्टण आयरियं सत्तट्टपयं सम्मुहं गच्छइ । वंदिऊण
आसणे निमंतिओ—‘भगवन् ! ममोवरि महप्पसाओ तुमे कओ जेण मम गिहे समागया । परं आगमणप्पयोयणं
वयह’ । तओ गुरुणा भणियं—‘भो महाणुभाव ! तुम्ह गिहे सीसनिमित्तं समागओहं । मम एगं पुत्तं वियरह’ । तओ
तेण तह त्ति पडिवण्णं । तओ तेण अन्ने पुत्ता संसकारं काऊण वत्थादिणा आणीया । कहियं—‘एयस्स मज्जे जो
तुम्हाणं रोयइ तं गिण्हह’ । गुरुणा भणियं—‘एए पुत्ता दीहाउया तुम्ह गिहे चिद्धंतु । परं जो सुहडपालो वालो तं वि-
यरह’ । तहेव कयं, विहराविओ, सुमुहुत्ते दिक्खिओ य । तेरहसयछवीसावरिसे दिक्खं सिक्खं दाऊण पउमावईमंतो
समप्पिओ । कमेण गीयत्थचूडामणी संजाओ । तेरहसयइकतालवरिसे किट्ठिवाणानगरे जिणसिंघसूरिणा सुमुहुत्ते
नियपट्टे थप्पिओ जिणप्पहसूरी । जिणसिंघसूरी देवलोयं गओ । इति जिणसिंघसूरिप्रवन्धः ॥९॥

१०.—जिनप्रभसूरिप्रवन्धः ।

१२. अहुणा जिणपहसूरिपवंधो भण्णइ—इओ य जिनसिंघसूरिपदे जिणपहसूरी संजाओ । तस्स पुव्वपुण्णवसा पउमावई
पच्चक्खा संजाया । एगया पउमावई पुच्छिया सूरीहिं—‘कहसु भगवइ ! मम कत्थ नयरे उन्नई भविस्सइ’ । तओ पउ-
मावइए लवियं—‘तुम्ह विहारो जोगिनीपीठे ढीलीनयरे महुच्छओ भविस्सइ, तत्थ तुम्हे गच्छह’ । तओ गुरुणा विहारो
कओ । कमेण जोगिणीपुरे [स]मागओ वाहिं वा(सा ?)हापुरे उत्तिन्नो । एगया सूरी वियारभूमिं गओ संतो, तत्थ
अणारिया मिच्छादिट्ठिणो पराभवं काउमारद्धं लेट्टुमाईहिं । तओ गुरुहिं भणियं—‘पउमावइ ! सुट्ट महुच्छओ संजाओ ।
तओ पउमावईए तस्स वहगरस्स लेट्टुमाईहिं तस्सेव पूया कया । ते अणायरिया पलायमाणा महम्मदसाहिणो समीवे
गया । कहियं सूरिव[इ]यरं । तओ चमक्कियचित्तो पुच्छेइ—‘कत्थ सो अत्थि पुरिसो ?’ तेहिं निवेइयं—‘वाहिं पएसे दिट्ठो
अम्हेहिं’ । तो पहाणपुरिसा आइट्ठा—‘गच्छह तुब्भे, तं आपोह इत्थ, जहा तं पस्सामि’ । तओ ते गंतूण गुरुसमीवे एवं निवे-
इयं—‘आगच्छह भो सामि ! अम्ह पहुसमीवे । तुमे पयलह’ । तओ आयरिया पउलिदुवारे गंतूण ठिया । भिच्चेहिं गंतूण
निवेइयं । जाव ते साहिणो निवेययंति, ताव सूरी[हिं] सीसाण कहियं—‘अहं कुंभगासणं करोमि । जया साहि समागच्छइ
तया तुम्हेहिं कहियवं—एस मम गुरु । तओ सो कहिस्सइ—जारिसो आसि तारिसं कुणह । तओ तुब्भे अल्लवत्थं धरिऊण
कंधे ठवेह’ । इय वुत्तूण गुरु ज्ञाणमस्सिओ । कुंभसमाणो संजाओ । तओ आगंतूण महम्मदसाहि सीसं [जं]पइ—‘कत्थ
तुज्झ गुरु ?’ । तेण कहियं ‘अग्गओ दीसइ तुम्हाणं’ । तओ साहिणा कहियं—‘भो ! जारिसो पुविं आसि तारिसं कुणह’ ।
तओ सीसेण वत्थं सरसं काऊण सज्जीकया । उट्ठिऊण सूरिणा आसीसा दिन्ना धम्मलाहस्स । तओ कहासंलाओ संजाओ
दुन्हवि । तओ साहिणा लवियं—‘भो सामि ! अम्ह पाणप्पिया वालादे राणी अच्छइ । तस्स वित्तरो लग्गो आसि । न
सा वत्थाणि गिन्हइ नियदेहे, न सुस्ससा वि कुणइ । तस्स तुम्हे पसिऊण सज्जीकुणह । मए मंतजंतचिगिच्छगा आहूया
परं जं जं पासइ तं तं लेट्टु-लट्ठिणा हणइ । अहुणा पसायं काऊण तुम्हे पासह ।’ गुरुणा भणियं—‘तुब्भे गच्छह तस्स
समीवे, एवं निवेएह—तुम्हं समीवे जिणप्पहसूरी समागच्छइ’ । साहि[णा] गंतूण कहियं तं वयणं । सोऊण सहसा उट्ठिया ।
कहियं—‘दासि ! आणेह वत्थं’ । तओ चेडीहिं वत्थं आणिऊण पहिरावियं । तओ साही चमक्करिओ । आगंतूण गुरुस-
मीवे साहियं—‘आगच्छह तस्स समीवे पासह तं’ । तओ गओ सूरी । तं दट्टण निवेइयं सूरीहिं—‘रे दुट्ट ! कत्थ तुमं इत्थ ?
गच्छ तुमं अस्स वासाओ’ । तेण निवेइयं—‘कहं गच्छामि अहं, सुट्टु गिहं लद्धं’ । गुरुणा भणियं—‘अन्नत्थ गिहं नत्थि ?’
तेण भणियं—‘नत्थि एयारिसो’ । तओ गुरुणा मेहनाओ खित्तवालो आहूओ, कहियं—‘एयं दूरीकुणसु’ । तओ मेहनाएण
सो वित्तरो गाढं पीडिओ । तेण वित्तरेण एवं निवेइयं—‘अहं खुहाउरो मम किंचि भक्खं पयच्छह’ । ‘किं पयच्छामि ?’ ।

तओ कहियं तेण—‘मम हिंसाईणि पयच्छह’ । गुरुणा भणियं—‘मम अगो एव मा भणह । अहं तुम्हाण ददवघणेण चघामि’ । तओ स्ररिणा मतो जत्रियो । तओ कहियं—‘मामि ! तुमं सबजीमदयापालगो ममं कह पीडेहि’ । स्ररिणा भणिय—‘गच्छ इत्थ ठाणाओ’ । तेण कहियं—‘किंचिनि मम पयच्छह’ । तओ भणियं—‘कि पयच्छामि ?’ । धियगुड-सहियं जुत्रं पयच्छह मम’ । तओ साहिणा कहिय पयच्छामि । गुरुहि भणियं—‘कह जाणामि तुम गओ ?’ । कहियं तेण—‘मम गच्छतस्स अमुगपिप्पलस्स साहा पडिस्सड, तओ जाणिज्जाहि’ । तओ रयणीसमए त चेन जाय । पभाए सजीजाया वालादेराणी । दट्टण साहिणो म[हा]हरिस्सो जाओ । निवेडय तस्स—‘पिए तुम क्तय आसि जओ न एस महाणुभागो आगओ हुतो’ । तओ एन सोऊण भणिय तीई—‘सामि ! एम मम पियासारिमो, जया एम महप्पा आग-च्छड तुम्हपासे तया तुम एयस्स आगडसागई करिस्ससु, अट्टासणे निवेसेह’ । तओ तेण तह चि पडिउण्णं । एस राया गुरुसमीवे गच्छड । गुरुं नियगिहे आणेइ । अट्टासण दलड । एवं मुहसुहेण वचड कालो । तओ सचपासडाण पवेसो जाओ ।

१३. इत्थ पत्थावे चाणारसीओ समागओ राघवचेयणो षमणो चउदसनिज्जापारगो मतजतजाणओ । मो आगतूण मिलिओ भूय । साहिणा बहुमाणो ऊओ । सो निचमेर आगच्छड रायसमीवे । एगया पत्थावे सहा उअनिट्टा । स्ररि-राघवचेयणपमुहा कहाणिणोय चिट्ठति । तओ राघवचेयणेण चितिय दुट्टमहारं एयं जिणप्पहस्ररि दोसत काऊण निवारयामि इत्थ ठाणाओ । एव चित्तिऊण साहिहत्थाओ अगुलीय विज्जाउलेण अउहरिऊण जिणप्पहस्ररियह-णमज्जे पक्खित्त, जहा स्ररी न जाणड । तओ पउमानइए निवेडय स्ररिस्स । तुम्हाणं तवरीदाउरामो राघवचेयणो । साहिपाभाओ मुद्दारयण गहिऊण तुम्ह रयहरणमज्जे ठत्रियो । सानहाणा हनह तुम्मे । तओ स्ररिणा त मुद्दारयण गहिऊण राघवचेयणस्स सीसवत्थे पक्खित्तो जहा सो न जाणड । तओ महम्मदसाहि पासड, मुद्दारयण नत्थि । पच्छा अगओ पासड । न पासड त मुद्दारयण । साहिणा निवेडय—‘इत्थ मम मुद्दारयण आसि, केण गहिय ?’ । तओ राघ वेण निवेडय—‘साहि ! एयस्स स्ररिममीवे अच्छड’ । स्ररि पड साहि भगिउ लग्गो । स्ररिणा भणिय—‘साहि एयस्स समीवे अच्छड’ । तेण नियरत्थाणि दसियाणि । स्ररिणा भणिय—‘माहि अस्स मीसे अच्छड’ । तओ मुद्दाउलोडया । गहिय साहिणा । कहिय राघवचेयणस्स—‘धन्नोमि ण तुम सचपाई । सय गहिऊण जिणपहस्ररिस्स दूमण देमि’ । तओ साममुहो सजाओ । नियगिह पचो ।

१४. अन्नया चउमट्टिजोगिणी सानियारूप काऊण स्ररिममीवे छलणत्थमागया । ता सामाडय गहिऊण वक्खराण निसुणत्ति । पउमानइए निवेडय स्ररिस्स—‘तुम्ह छलणत्थ एयाओ चउसट्टिजोगिणीओ समागयाओ’ । स्ररीहिं अन-लोडयाओ ताओ । पासति अणभिसनयण स्ररिगयट्टिडो वक्खणारमलुद्धाओ । तओ स्ररीहिं कीलियाओ ताओ सवाओ । उअएमपच्छा सच्चे सात्रया सानियाओ त्रडिय नियगिहे पत्ताओ । ताओ आमणाओ जओ उअनिट्टति तओ आसणसहिय लग्ग पासति । पामित्ता पुणरनि उअनिट्टाओ । पुणरनि स्ररीहिं भणिय—‘मानिया ! रिसिणो निया-रभूमि त्रिहारभूमिवेला सजाया । तुम्मे वदह’ । तओ तेहिं भणियं—‘सामि ! अम्हे तुम्ह छलणत्थमागया । पर तुम्मे अम्हे छलिया । कुणह पमाय, मोयह जम्हाण’ । स्ररिणा भणिय—‘जड मम वाया दलह तओ मुचामि नन्नह’ । ‘वयह का वाया ?’ । ‘जड मम गच्छाहिउणो तुम्ह जोगिणीपीठे वचति तेमिं तुम्मे न उअद्वे कुणह, तओ मुचामि’ । तेहिं तह चि पडिचन्न । ताओ उक्कीलियाओ नियनियठाण गयाओ । तओ आयरिया मच्चत्थ गच्छति । न उअद्वो जायह तस्स । ताओ नियपाचावड्ढाओ चिट्ठति ।

१५. अन्नया सहाउअनिट्टो स्ररी । सुरासाणाओ सविज्जो एगो कलदरो समागओ । तेण आगतूण नियउद्धहं उत्तारेऊण गपणे रिउवियाओ । रुहिय महम्मदसाहिणो—‘साहि ! सो कोनि त्रत्थि तुम्ह सहाए, जो एय उअरिइ ?’

साहिणा सहा अवलोइया । तओ सूरी महम्मदसाहिं पइ एवं वयासी—‘पस्सह राया जं मए एयस्स कायवं’ । तओ सूरिहिं आगासे रयहरणं खिविओ । गंतूण तस्स कुल्लहस्स मत्थए पाडियाओ । तओ तेण कलंदरेण पुणरवि एगाए इत्थीए जलवडयमाणीयमाणं सीसे आगासे थंभियं अंतलिकखे । कहियं साहिस्स । पुणरवि सूरीहिं तं घडयं भंजिऊण जलं कुंभायारं कयं । साहिणा भणियं—‘जलस्स कणफुसियं कुणह’ । तेण तहेव कयं । कलंदरस्स अहंकारो गओ । पुणरवि सहोवविट्ठेण साहिणा भणियं—‘अज्ज मे सहोवविट्ठा जाणया कहसु, पभाए केण मग्गेण अहं वच्चामि रेवाडीए ?’ । तओ सवेहिं नियनियबुद्धीए चिंतिऊण लिहिऊण य दिन्नं चिट्ठीए साहिस्स । साहिणा भणियं—‘सूरि ! तुम्हमवि दलह’ । सूरिणा वि नियबुद्धीए चिट्ठी दत्ता । तओ सवाओ नेऊण नियउत्तरिए वट्ठाओ । साहिणा चिंतियं—जहा एए सवे असच्चवाइणो होंति तहा करेमि । एवं चिंतिऊण वंदर(ण ?)वुरजाओ भंजिऊण निग्गओ । गंतूणं वाहिं कीडा कया । एगट्ठाणोवविट्ठा सूरिपमुहा सवे आहूया । कहियं च तेसिं—‘वायह नियनियलिहियं’ । तेहिं सवेहिं नियनियलिहियं वाइयं । सूरिस्स कहियं—‘नियलेहं वायह’ । तओ वाइयं आयरिएण—‘वंदण(र ?)वुरजाओ भंजिऊण कीडं काऊण वडपायवस्स अहे विस्सामं काही’—एवं निसुणिऊण चमक्करिओ साही—‘भो एस आयरिओ परमेसरसारिसो । एयस्स सेवं देवावि कुणंति’ । तओ साहिणा भणियं—‘जिणप्पहसूरि ! एस वडो सीयच्छाओ मणोहरो तहा करेह जहा मम सह गच्छइ’ । तहेव कयं । तओ पंचकोसाणंतरं सूरिणा भणियं—‘साहि ! एयं तरुं विसज्जेह । जहा नियठाणं गच्छइ’ । साहिणा विसज्जणं कयं तस्स रुक्खस्स ।

१६. अन्नया कन्नाणापुरस्स महावीरो मिच्छेहिं नेऊण साहिपोलिदुवारे पाडिओ अहोमुहं । तस्सोवरि लोया आयंति जंति । तओ जिणपहसूरी समागच्छइ । पासइ तदवत्थं पडिमं । मज्जे गंतूण साहिस्स निवेइयं सूरीहिं—‘साहिं एगं पत्थयामि तुम्ह समीवं, जइ दलह’ । तओ साहिणा भणियं—‘मग्गह जं देमि’ । तओ पओलिदुवारट्ठिओ मग्गिओ महावीरो । तओ साहिणा नियसमीवे आणाविओ महावीरो । जओ तं पासइ अब्भुययरं चित्तहरं । सूरिं पइ एवं भणइ—‘नो दाहामि तुम्हाणं’ । तओ सूरीहिं भणियं—‘अम्हाणं आगमणं निरत्थयं जायं’ । तओ साहिणा कहियं—‘जइ एयं मुहे बुल्लावेह तथा दाहामि’ । सूरीहिं भणियं—‘जइ एअस्स पूयासकारं कुणह तओ भासइ’ । साहिणा तहाकयं । पुज्जोवगरणं काऊण हत्थे जोडिऊण भणइ—‘करिय पसायं वयह’ । तओ दाहिणहत्थो पसारिऊण एवं भणइ महावीरो—
विजयतां जिनसासनमुज्जलं, विजयतां भुवाधिपवल्लभा ।

विजयतां भुवि साहि महम्मदो, विजयतां गुरुसूरिजिणप्रभः ॥१॥

तओ गुरुमुहाओ अत्थं आइन्निऊण तुट्ठो साही—‘भासह एयस्स किं दलामि ?’ । सूरीहिं भणियं—‘साहि ! एस देवो सुरहिदव्वेहिं तूसइ’ । तओ साहिणा भणियं—‘दुन्नि गामं दिन्नं, खरह—मातंडो’ । ते सावया कागतूंडं नेऊण धूवो गाहंति सया । सुलताणेण तस्स पासाओ काराविओ । राघवचेयणसंन्यासी जिओ । सुलताणस्स करमुद्दियारयण राघवचेयणस्स सीसे ठाविओ । संकमणं दरिसियं । पुणो सुरत्ताणो सेतुज्जे नेऊण संघाहिवो कओ । रायणिरुक्खो दुद्धेहि वरिसाविओ । अमावसितिहीउ पुन्निमातिही कया ।

खंडेलपुरे नयरे तेरस्सए चउत्ताले । जंगलया सिवभत्ता ठविया जिणसासणे धम्ममे ॥१॥

१६. तेसिं च सरूवं भन्नइ—एगया खंडेलवालगुत्ता विन्हुभत्ता दव्वं समज्जिउं गुडखंडाइववहारं कुणमाणा चिट्ठंति । वावारं कुणंताणं बहुया वासरा अइया । गुडो बहुयरो ठिओ । तस्स महुकरणट्ठं सेवया अपुन्नाविया । तओ मज्जं कारिऊण विक्किणियं लग्गा । लोएवि मज्जकारगा विक्खाया । केहिं च गुरुउवएसा मज्जववहारो चत्तो । केई पुण तं परिचत्तुं असत्ता तं चेव ववहारमाणा ठिया । तओ जिणप्पहसूरी पउमावईउवएसा पडिवोहिओ जंगलगुत्तो ॥

॥ इति श्रीजिनप्रभसूरिप्रबन्धः ॥१०॥

खरतरगच्छगुर्वावलीगतविशेषनाम्नां सूचिः ।

अकलङ्कदेव सूरी	३४, ३६	अभयड [दण्डनायक]	३९, ४०, ४२, ४३	अलखदीन [सुरत्राण]	६७
अचल [ठक्कराज]	६५-६८, ८१	अभयतिलक गणि [उपा०]	४९, ५१	अशोकचन्द्र [मुनि]	५
अचलचित्त [मुनि]	५१	अभयदेव [न्याय-प्रथ]	१०, ३०	अशोकचन्द्र गणि	१९
अचला [ठ०]	६७	अभयदेव [सूरी]	१, ५, ७, ८, ९, १४, ३६, ७३, ७८, ८२, ९०, ९१	अशोकचन्द्राचार्य	१४
अचलेसर [दुर्ग]	८९	अभयमति [साध्वी]	२४	अश्वराज [ठ०]	४९
अजयमेरु } [नगर दुर्ग] १६, १९,		अभयशेखर [मुनि]	६०	अहौर [सा०]	५०
अजयमेरु } २०, २४, २५, ३३,		अभयसागर [शुद्धक]	६८	आगमवृद्धि [साध्वी]	५२
३४, ४४, ८४, ९१, ९२		अभयसूरी	६	आचारनिधि [मुनि]	५१
अजित [मुनि]	३४	अमोहर [देश]	१	आजड [सा०]	५१
अजित [मह०]	५२	अविकादेवी [सिंहर]	९१	आटा [मा०]	५३
अजितश्री [साध्वी]	२३	अमरकीर्ति [शुद्धक]	८१	आदित्यपाटक [नगर]	८६
अजितसेन [मुनि]	४९	अमरकीर्ति गणि	४९	आनन्द [सा०]	७५
अणहिल पाटक [नगर]	३४, ४३	अमरप्रम [मुनि]	६५	आनन्दमूर्ति [मुनि]	५७
अणहिलपुर पत्तण	९१	अमररत्न [मुनि]	५९	आनन्दश्री [महत्तरा]	४४
अणहिल पत्तण	१४	अमृतकीर्ति गणि	४९	आना [सा०]	७७
अणहिलपुर पट्टण	९०	अमृतचन्द्र [मुनि]	६१	आसुल [ठ०]	४४
अतिव्रल [अधिष्ठायक देव]	२२	अमृतचन्द्र गणि [मा०]	६६, ८६, ८७	आम्बड [सेनापति]	२३
अनन्तलक्ष्मी [साध्वी]	५२	अमृतमूर्ति [मुनि]	४९	आम्बा [सा०]	५०, ७३, ८२, ८४, ८६
अनाहिल पत्तण	२, ८	अमृतश्री [साध्वी]	६०	आम्बा [श्रानिका]	८५
अनेका तजयपताका [प्रथ]	१०, ३४	अम्बिका [अधिष्ठायिका]	१७, २४, ५१, ६३, ७२, ७६, ७७	आर्यमहागिरि [सूरी]	७८
अपभ्रश भाषा	३१	अयोया [नगरी]	६०	आर्यरक्षित [सूरी]	५६
अपरजिता [देवता]	७	अरसिंह [राजपुत्र]	५६	आरासण, न [महातीर्थ]	७१, ९७
अन्वुय गिरि	८९	अर्णोराज [वृष]	१६	आर्यसुहस्ति सूरी	६६, ७३, ७८, ८१, ८२
अन्वुया देवी	८९	अर्जुद [गिरि]	५, ५७, ६०, ६१		
अमयकुमार [मन्त्रीश्वर]	७५	अर्जुदाचल [तीर्थ]	९०	आनन्दयक [ग्रन्थ]	७४
अमयकुमार [सा०]	३४	अर्हदत्त गणि	४९	आशा [सा०]	८४
अमयचन्द्र [मुनि]	२०			आशापल्ली [ग्राम]	५, ३८, ३९, ६०, ७८
अमयचन्द्र [सा०]	५२, ५३, ५४, ५९, ६०, ७२, ७७			आशापल्लीय [सघ]	७०, ७१, ८०
अमयचन्द्र गणि	४२			आशालक्ष्मी [साध्वी]	६४

आशिका [नगरी]	२०	उज्जयिनी [नगरी]	१९, ५०, ५१	कक्करिउ [राजप्रधान]	२४
आशीदुर्ग	८	उज्जैणी [नयरी]	९०, ९२	कञ्चोलायरिअ	९०, ९२
आशोटा [ग्राम]	८७	उज्जैणी पीढ	९२	कटुक [सा०]	८६
आसणाग [सा०]	५१	उज्जोयण सूरि	८९	कडुया [सा०] ७३, ७५, ७९, ८२	
आसमति [साध्वी]	२४, ४४	उदयकर्ण [ठ०]	७९	कडुयारी [ग्राम]	६६
आसदेव [सा०]	१९	उदयकीर्ति [मुनि]	४९	कणपीठ [ग्राम]	४७
आसधर [ठ०]	१६, १७	उदयगिरि [हस्तिनाम]	३०	कथानककोश [ग्रन्थ]	५
आसधर [सा०]	१६	उदयचन्द्र [मुनि]	६१	कनककलश [मुनि]	५१
आसपाल [ठ०]	७१	उदयदेव [ठ०]	५७	कनककीर्ति [मुनि]	५१
आसपाल [सा०]	५७, ५९	उदयपाल [सा०]	६५	कनकागिरि [पर्वत]	५१
आसपाल [श्रे०]	५७	उदयमूर्ति [क्षुल्लक]	८२	कनकचन्द्र [मुनि]	४९
आसराज [राणक]	४४	उदयश्री [गणिनी]	४९	कनकश्री [क्षुल्लिका]	८६
आसा [भाण०]	६३	उदयसार [क्षुल्लक]	७७	कनकावली [गणिनी]	४९
आसिका (आशिका) २३-२५, ६५		उदयसिंह [राजप्रधान]	८७	कन्दली [ग्रन्थ]	१०, ३९
	६६, ७२	उदयसिंह [राजा]	५०, ५१, ८७, ८८	कन्नाणापुर	४६
आसी दुर्ग } [संघ] ९, ९३		उदंडविहार [स्थान]	६०	कन्यानयन [ग्राम] २४, ६५, ६६, ६८, ७२	
आसी नगर }		उद्योतनाचार्य	१	कन्यानयनीय [संघ]	६८
आह्णसिंह [सा०]	५३	उद्धरण [वाहित्रिक सा०]	४०, ४३, ५१, ८०	कपर्द (दिं) यक्ष	५३, ७२
आहाक [सा०]	५६	उपदेशमाला [ग्रन्थ]	१३, ६७	कमलश्री [क्षुल्लिका]	८०
इन्द्रपुर [नगर]	२०	उपशमचित्त [मुनि]	५१	कमलश्री [गणिनी]	४९
इसल [भा०]	५३	ऊकेश [गच्छ]	२५	कमललक्ष्मी [साध्वी]	६४
ईश्वर [सा०]	६८	ऊकेश [वंश]	६७	कमलाकर गणि	८२
उच्चकीय [संघ] ७३, ८०-८२, ८४		ऊदा [मं०]	८७	करडिहट्टी [वसति]	४, ७
	९२	ऊदा [सा०]	५३	करहेटक [ग्राम]	६०
उच्चनगर }		ऊदाक [सा०]	५१	कर्णदेव [राजा]	५८
उच्चानगर }	१९, २०, २३,	ऊधरण [सा०]	६३	कर्पटकवाणिज्य [ग्राम]	९
उच्चानगरी }	३४, ७५, ८१	ऋद्धिसुन्दरी [साध्वी]	५१	कर्णराज [प्रधान]	५६
उच्चापुर }		ऋषभदत्त [मुनि]	२०	कर्मशिक्षा [ग्रन्थ]	४६
उच्चापुरी }	६४, ६९, ८४	एकलक्ष्मी [साध्वी]	५२	कर्मसिंह [सा०]	८६
उच्चापुरीय [संघ]	५२, ५८, ६४, ६५, ७७	ओघानिर्युक्ति [ग्रन्थ]	४०	कलंदर [फकीर]	९६
उज्जयन्त [तीर्थ]	५, १७, ३४, ३९, ४९, ५३, ५५, ६२, ६३, ७२, ८५	ओसवाल [ज्ञाति]	९२, ९३	कल्याणऋद्धि [गणिनी]	५४
उज्जयन्त तलहट्टिका	६२, ७५	कइमास [मण्डलेश्वर]	२५-२७, २९, ३०, ३३	कल्याणकलश गाणि	४९
				कल्याणऋद्धि [प्र०]	५५
				कल्याणनिधि [मुनि]	५१

कल्याणमति [महत्तरा]	५	कुमुदचन्द्र [मुनि]	४९, ५२	क्यासपुर [ग्राम]	६५, ७३, ८३,	
कन्याणश्री [साध्वी]	४४	कुमुदलक्ष्मी [साध्वी]	५८		८४, ८६	
काकिन्दी [नगरी]	६०	कुम्भपाल [सा०]	६६	क्यामपुरीय [सध]	८२, ८३	
काण्डा [सा०]	७२	कुलचन्द्र [मुनि]	४४	क्षत्रियकुण्ड [ग्राम]	६०	
कादम्बरी [ग्रय]	२८, ३९	कुलचन्द्र [सा०]	२१, २२, ५३,	क्षपण (न) क	३, १४	
कामदेव [सा०]	७५		६२, ६३, ७३	क्षमाचन्द्र [मुनि]	४९	
काला [राज प्रधान]	२४	कुलतिलक [मुनि]	४९	क्षान्तिनिनि [साध्वी]	५२	
काला [सा०]	६५, ६६, ७२-७४, ७६, ८७	कुलनर [मन्त्रीखर]	८०	क्षेत्रपाल [देव]	७२	
कान्यप्रकाश [ग्रन्थ]	३९, ४०	कुलधर [महं०]	४४, ४९	क्षेत्रसिंह [प्रधान]	५६	
कायस्थ [जाति]	८८	कुलधर [सा०]	८६	क्षेमकीर्ति [मुनि]	५५	
काश्मीरीय [पण्डित]	४४	कुलधर्मा [साध्वी]	८२	क्षेमधर [गोष्टिक]	५५	
कासहद [नगर]	३६	कुलभूषण [मुनि]	५२	क्षेमधर [सा०]	२०, ३८, ३०,	
कासहद [ग्राम]	८९	कुलश्री [गणिनी]	४९		४०, ४२, ४३, ५१, ६३	
कियासपुर [ग्राम]	८२	कुशलकीर्ति [मुनि]	५९, ६५	क्षेमन्वर [पचवली सा०]	७२	
किरणामली [ग्रय]	१०, ३९	कुशलकीर्ति गणि	६८	क्षेमसिंह [सा०]	५०, ५४, ५५,	
किट्टिवाणा [ग्राम]	९४	कुशलचन्द्र गणि	४९		५९, ७७	
कीकट [सा०]	७३	कुशलश्री [प्र० गणिनी]	५५	खड्गारगढ	७५, ७६	
काँका [सा०]	८५	कुहियप [ग्राम]	४४	खडेलपुर	९६	
कीरतासिंह [सा०]	८७	कूपा [म०]	८७	खडेलवाल [गोत्र]	९६	
कीर्तिकलश गणि	४९	कुर्चपुरीय [सध]	८	खदिरालुका [ग्राम]	५९	
कीर्तिकचन्द्र [मुनि]	४४, ४७	केल्हण [राणक]	४४	खमाइति नयर	९०	
कीर्तिमण्डल [मुनि]	५२	केल्हण [सा०]	५०	खरतर [गच्छ]	३४, ३६, ३९,	
कुतवदीन [पातसाहि]	६७	केल्हा [म०]	७३		४७, ४८, ८२-८४,	
कुतवदीन [सुरत्राण]	६६	केवलप्रमा [ग० प्रवर्तिनी]	५४, ६४		९०, ९१	
कुमर [सा०]	५६	केवलश्री [साध्वी]	४४	खरवर [गच्छ]	९०, ९३	
कुमर [म०]	७७	केशव [सा०]	६१	खाटू [ग्राम]	७२	
कुमरपाल [ठ०]	६६	कोट्टिका [स्थान]	६२	खामराज [दो०]	७९	
कुमरसिंह [ठ०]	६५, ७०	कोमल [सा०]	८३, ८४	खामड [सा०]	५१, ७७	
कुमरसिंह [सा०]	८३	कोमल [सध]	५६	खीमसिंह [व्यन०]	८३	
कुमरा [मन्त्री]	६५	कोमलक [सा०]	८३	खीमड [सा०]	७१, ७७	
कुमारपाल [मन्त्री]	६१	कोरण्टक [ग्राम]	७३	खुरासाण [देश]	९५	
कुमारपाल [राजा]	१९, ७०, ८१	कोशनाणक [ग्राम]	} ६५, ६६, ६८ ७३, ७६	खेटनगर	३४	
कुमारपाल [सा०]	५०-५२, ५५, ५९, ८८	कोशनाणा ,,			खेटनगर	८१
		कोसनाणा ,,			खेतल्लदेवी	९३
		कौशान्वी [नगरी]	६०	खेतसिंह [मा०]	५९	

खेतसिंह [सा०] ६७, ६८, ७१, ७२, ८६	गूर्जरीय [संघ] ४३	चारित्रतिलक [मुनि] ५९
गच्छकीर्ति [मुनि] ५५	गृहिचन्द्र [सा०] २१	चारित्रमति [गणिनी] ४९
गच्छवृद्धि [साध्वी] ५१	गेहाक [मं०] ८७	चारित्रमाला [गणिनी] ४९
गज [भा०] ६१	गोधा [सा०] ८७	चारित्ररत्न [मुनि] ४९
गजकीर्ति [मुनि] ५०	गोपाल [सा०] ६५, ७२-७४, ८०, ८२	चारित्रलक्ष्मी [साध्वी] ५९
गजेन्द्रवल [मुनि] ५२	गोल्लक [सा०] २०	चारित्रवल्लभ [मुनि] ५०
गणदेव [मुनि] ३४	गोसल [सा०] ७३-७६, ८६	चारित्रसुन्दरि [गणिनी] ४९
गणदेव [सा०] १२, ५२, ५८	गौतमस्वामी [गणधर] २६, ४८, ४९, ५६, ७७, ८१, ८२	चारित्रसुन्दरी [क्षुल्लिका] ७७
गणधरसप्ततिका [ग्रन्थ] १८	ग्यासदीन [पातसाहि] ७२, ७७	चारित्रशेखर [मुनि] ५२
गणपद्र [ग्राम] २०	घोघा बेलाकुल ७७	चारुदत्त [मुनि] ६४
गतमोह [मुनि] ५०	चउसङ्कि जोगिणी पीठ ९१	चाहड [प्रधान] ६०
गयधर [सा०] २०	चक्र (त्व ?) रहड़ी ५६	चाहड [सा०] ५५, ५९, ६३, ७३, ८०, ८२, ८६
गाङ्गा [सा०] ७३	चच्चरी [ग्रन्थ] १८	चाहमान [कुल] ६८, ८६, ८७
गिरनार [पर्वत] ९१	चन्दनमूर्ति [क्षुल्लक] ६४	चित्तसमाधि [साध्वी] ५२
गिरिनार [तीर्थ] ६२	चन्दनसुन्दरी [गणिनी] ४९, ५८	चित्तकूड दुग्ग ९१
गीर्वाण भाषा ४१	चन्द्रकीर्ति गाणि ५०	चित्रकूट [दुर्ग] १०, १२-१५, १९, २०, ४९, ५६, ६९
गुडहा [ग्राम] ७३, ७९, ८०,	चन्द्र [कुल] ६९, ७१	चित्रकूटीय प्रशस्ति [ग्रन्थ] ४६
गुणकीर्ति [मुनि] ४४	चन्द्र [सा०] ६३	चूडामणि [ज्योतिर्ग्रन्थ] ८
गुणचन्द्र गणि १८, २३, २४	चण्डा [मंत्री] ५९	चौरसिदानक [ग्राम] २१
गुणचन्द्र [वसाय सा०] ४९	चण्डिकामठ १०	छज्जल [सा०] ७३, ७५, ७७, ८७
गुणधर [मुनि] २३	चन्द्रतिलक [उपाध्याय] ५०, ५२, ५४	छाडा [व्य०] ७७
गुणधर [सा०] ५३, ७०,	चन्द्रप्रभ [मुनि] ४४	छाहड [भा०] ५९
गुणभद्र गणि २०, ४४	चरणमति [साध्वी] २४	छीतम [सा०] ७२
गुणवर्धन [मुनि] २०	चन्द्रमाला [गणिनी] ४९	जगच्चन्द्र [मुनि] ५८
गुणशील [मुनि] २३, ४४	चन्द्रमूर्ति [क्षुल्लक] ५८	जगच्चन्द्र गणि ६५
गुणशेखर [मुनि] ५०, ५१	चन्द्रश्री [महत्तरा] ५८	जगद्देव [प्रतीहार] ३४, ४३
गुणश्री [साध्वी] २०, २४	चन्द्रश्री [साध्वी] ४४	जगद्धर [सा०] ४४, ४९, ५१, ७१
गुणसागर [मुनि] ४९	चन्द्रावती [नगरी] ३४, ८७, ८८	जगमति [साध्वी] ४७
गुणसेन [मुनि] ४९	चाचिग [सा०] ८३	जगसिंह [भा०] ५९
गुज्जर [देश] ९०	चाचिगदेव [राजा] ५१	जगत्सींह [सा०] ७१, ७६
गूर्जर [देश] ८४	चामुंडादेवी ९१	जगसींह [राजपुत्र] ४९
गूर्जरत्रा [देश] १, ४, ३४, ३६, ३८, ३९, ४३, ५७, ६४, ७०, ७१, ७३, ७८	चारित्रकीर्ति [मुनि] ५५	जगश्री [साध्वी] २०
	चारित्रगिरि [मुनि] ४९	

जगदित [मुनि]	२०	जयहस [सा०]	६१	जिनचद्राचार्य	१
जगल [गोत्र]	९६	जया [देवता]	७	जिनदत्त [सूरी]	१, १६, १८-२४,
जग्गा माहण	९०	जवणपाल [सा०]	७२-७४		२७, ४०, ४२, ४३, ५०,
जटी	३	जवनपाल [ठ०]	६६, ६०, ७९		५१, ५६, ५८, ६४, ६६,
जट्ट [सा०]	८३	जसोववल [सा०]	५२		७२, ७३, ७७, ७८, ८२
जनार्दन गौड [पडित]	२५, २६	जाळउर [नगर-दुर्ग]	९२	जिनदत्ताचार्य	१९
जम्बूस्वामी	३, ७७	जानालिपुर [नगर]	६, ४४, ४७	जिनदास [सूरी]	४४
जयचन्द्र [मुनि]	१९, ८६	-५२, ५४, ५५, ५८-		जिनदेव [सा०]	८७
जयतश्री [मत्रिणी]	७०	६१, ६३, ६५, ७३, ७७,		जिनदेव गणि	२३
जयता [सा०]	७६	७९, ८०		जिनधर्म [मुनि]	२३
जयतिहट्ट [विरुद]	२१	जानालिपुरीय [सव]	५७, ५८,	जिनपति [मूरि]	७०, १, २०,
जयतिहृयण [स्तोत्र]	६, ९०	६१, ६४, ७०, ८०			२३-२५, २९, ३२-३५,
जयदत्त [मुनि]	१८	जाहेडाग्राम	५६		३८, ३९, ४१, ४४, ४६-
जयदेव [छन्द शास्त्र]	१०, ३९	जाहण [सा०]	६३, ६९, ७१,		५०, ७५, ८१, ८२, ८४,
जयदेव [सा०]	५३	७३, ७५, ७७, ८०, ८६			८७
जयदेवाचार्य	१७, १८, २३	जिणचद सूरी [मणियाळ]	९०,	जिनपद्म [सूरी]	८५, ८६
जयधर्म गणि	७७	९२, ९३		जिनपाल [मुनि]	२३
जयधर्म [महोपाध्याय]	७७, ८५	जिणदत्त गणि	९२	जिनपाल गणि	४४
जयन्ती [देवता]	८	जिणदत्त सूरी	९१, ९२	जिनपाळोपाध्याय	४५-५०
जयप्रभा [साध्वी]	५४	जिणनाग [मुनि]	३४	जिनप्रबोध [सूरी]	५४, ५५, ५७,
जयप्रिय [मुनि, झुळरू]	८५	जिणम्पइ सूरी	४६, ९३-९६		५९, ७१, ७२, ७७
जयमञ्जरी [झुळिका]	५९	जिणपति सूरी	९३	जिनप्रभाचार्य	१७
जयमति [साध्वी]	२४	जिणम्पबोह सूरी	९३	जिनप्रिय [मुनि]	२३
जयार्द्धि [महत्तरा]	६४, ६६, ६९,	जिणवल्लह सूरी	९०, ९३	जिनप्रियोपाध्याय	४४
	७४, ८७	जिणसिध गणि	९३, ९४	जिनबधु [मुनि]	२३
जयलक्ष्मी [साध्वी]	५१	जिणसेखर सूरी	९२	जिनमद्र [मुनि]	२०, ४४
जयवल्लभ [मुनि]	५२	जिणहस सूरी	९२	जिनमद्र सूरी	४४
जयवल्लभ गणि	६२, ६३, ६६,	जिणेसर सूरी	९०, ९३	जिनमकाचार्य	२३, २५
	६८, ६९	जिनकुञ्जल सूरी	७०, ७३, ७५-	जिनमत [उपाध्याय]	२४, २५, ३४
जयशील [मुनि]	२०	७८, ८०-८७		जिनमती [साध्वी]	१८, १९
जयसार [झुळरू]	७७	जिनचक्रित (चन्द्र ?) गणि	१९	जिनमित्र [मुनि]	२३
जयसिंह [मुनि]	१९, ६०	जिनचन्द्र [सूरी]	१, ५, ६, २०-२३	जिनरक्षित [सा०]	१८
जयसुन्दरी [साध्वी]	६१	५०, ५८-६०, ६३, ६४-		जिनरक्षित [मुनि]	१८
जयसेन गणि	४९	६८, ६९, ७०-७२, ७४-		जिनरत्न सूरी	७१
		७८, ८०, ८२, ८५			

जिनरत्नाचार्य	४९, ५२, ५४, ५५, ५७
जिनरथ [मुनि]	२०
जिनरथ [वा०]	२५
जिनवल्लभ [श्रेष्ठीपुत्र]	८
जिनवल्लभ [मुनि]	८
जिनवल्लभ गणि [वा०]	९-१४
जिनवल्लभ सूरि १, १५-१७, ३६, ४६, ५२, ५६	
जिनशिष्य [मुनि]	२३
जिनशेखर [मुनि]	८, १६
जिनशेखर [उपाध्याय]	१७, १८
जिनश्री [साध्वी]	१९, ४४
जिनसंघ सूरि	९३
जिनसागर [मुनि]	२३
जिनसिंह सूरि	९३
जिनहित [वा०]	२३
जिनहित [उपाध्याय]	४२, ४४, ४७, ४८, ४९
जिनाकर [मुनि]	२३
जिनागर गणि	४०
जिनेश्वर [गणि, मुनि]	१-३
जिनेश्वर सूरि ४-६, १४, ४८- ५०, ५२-५६, ६२, ७५, ७८, ८२	
जिनेश्वर सूरि [चैत्यवासी]	८
जिसधर [सा०]	५२
जिसहड [गो०]	५७
जीरापल्ली [ग्राम]	८६, ८७
जीवदेवाचार्य	१९
जीवहित [मुनि]	४९
जीवानन्द [उपाध्याय]	१९
जीवानन्द [मुनि]	५५
जीवानन्द [सा०]	१८
जीविग [सा०]	५२

जीहरणि [नगर]	९२
जेठू [सा०]	८३
जेणू [सा०]	५५
जेसल [मंत्री, ठ०]	७०
जेसल [सा०]	६२, ७१, ७८
जेसलमेर [दुर्ग]	९२
जेसलमेरवीथ [संघ]	६०, ८०, ८६
जेसलमेरु [नगर]	२४, ५२, ५८ ६१, ६३, ८१, ८६
जैत्रसिंह [गो०]	७०
जैत्रसिंह [ठ०]	७०
जैत्रसिंह [महं०]	५०
जैत्रसिंह [राजा]	६१
जैथल [द्रम]	६६, ६७
जोगिनी पीढ़	९३, ९४
जोगिणीपुर	९४
जोध्या [सा०]	६१
जोयला [ग्राम]	५७
ज्ञानदत्त [मुनि]	६४
ज्ञानमाला [गणिनी]	४९, ५०, ५५
ज्ञानलक्ष्मी [साध्वी]	६४
ज्ञानश्री [साध्वी]	१९, ४४
झांका [श्रा०]	७०
झांझा [सा०]	८६
झांझण [सा०]	५६, ६०, ६३, ८०, ८५-८७,
झांझण [रीहड, सा०]	७६
झाञ्झा [सा०]	७८
झुञ्झणू } [ग्राम]	६६, ७२
झुञ्झणू }	
टक्कर [ग्राम]	५
डालामड [ग्राम]	६५
डिण्डियाणा [ग्राम]	५
दिल्ली [नगरी]	२१, २२, २४, ३४, ५०

दिल्ली नगर	९२, ९४
दिल्ली देश	२, ४
दिल्ली पीढ	९२
दिल्लीपुर	९३
दिल्ली वादली	१
तग [ला] [ग्राम]	२०
तपोमतीय	५१
तपःसिंह [मुनि]	६०
तरुणकीर्ति [झुलक]	६३
तरुणकीर्ति गणि [पं०]	८४
तरुणप्रभाचार्य,	८४, ८५
तर्कहट्ट [विरुद]	२१
तारङ्गक [महातीर्थ]	७१, ८२
तारण [महातीर्थ]	५२, ५५
तारणगढ [तीर्थ]	५९
ताहण [सा०]	६६, ७३
तांवी [गोत्त]	९३
तिलककीर्ति [मुनि]	५६
तिलकप्रभ गणि [मुनि]	४९
तिलकप्रभ सूरि	३६-३८
तिलपथ [ग्राम]	६७
तिहुण [मंत्री]	६०
तिहुणा [सा०]	६३
तिहुणा [साहु]	७०
तीवी (?) [श्राविका]	५३
तुरुष्क [देश]	१७, १८
तेजपाल [सा०]	५३, ६७-७७, ७९, ८०, ८६
तेजसिंह विहार	८७
तेजःकीर्ति [झुलक]	६३
तोलिय [सा०]	६२
तोली [सा०]	६१
त्रिदशकीर्ति गणि	६०
त्रिदशानन्द [मुनि]	५२
त्रिमुवनकीर्ति [मुनि]	६४

त्रिमुन्नगिरि [नगर] १९, २०, ३४	देदा [मह०] ५२, ५३, ५५, ५९	देवसेन गणि ४९
[त्रि] मुवनहित [मुनि] ६५	देदा [सा०] ६३, ७२, ८३	देवशेखर [मुनि] ५०
त्रिमुन्नानन्द [मुनि] ५२	देदाक [मह०] ५३	देहड [छो०] ५३
त्रिलोकनिधि [मुनि] ५१	देपाल [ठ०] ६६, ७२, ७४	देहड [ठ०] ६४
त्रिलोकहित [मुनि] ४९	देपाल [सा०] ७७, ८७	देहड [वैद्य] ५३
त्रिलोकानन्द [मुनि] ४९	देपाल गणि १८	देहाडि [वैद्य] ५९
त्रिशङ्कमक [प्राम] ७१, ८७, ८८	देवकीर्ति [झुल्लक] ८१	देवाचार्य [वादी] १९, ३८, ३९, ५७
त्रिशङ्कमकीय [सब] ७१	देवकीर्ति गणि ४४	देवेन्द्र [मुनि] ४४
त्रिहृण (?) पालही [आश्रिका] ५३	देवकुमार [सा०] ५३	देवेन्द्रदत्त [मुनि] ६४
यकण [सा०] ५३	देवगिरि [नगर] ६९, ९२	द्रमकपुर [प्राम] ६७
यमणय नयर ३५	देवगुरुमक्त [मुनि] ४९	द्रोगाचार्य ७
यालण [सा०] ६३	देवचन्द्र [मुनि] ४४	द्विवल्लक [द्रम्म] ७५, ७६, ७९
धिरचन्द्र [प०, मुनि] १८, २५	देवतिलक [मुनि] ४९	धणपाल [सा०] ५३, ७७
धिरचन्द्र [सा०] ७१	देवधर [सा०] १८, १९	धणेश्वर [सा०] ४०
धिरदेव [मुनि] २४	देवनाग २०	धनचन्द्र [सा०] ५६
धिरदेव [ठ०] ६४	देवपत्तन [नगर] ५३	धनपाल [सा०] ५१-५३, ६०, ६३
धिरदेव [सा०] ४६, ६१	देवपत्तनीय [सब] ५६	धनद यक्ष ५५
चेहड [गोष्ठिक] ५०	देवप्रभ [मुनि] २४, ७०	धनदेव [सा०] १६, ५३, ८५
दक्खिण देस ९२	देवप्रभा [झुल्लिका] २४, ५८	धनशील [मुनि] २३
दर्शनहित [मुनि] ६५	देवप्रमोद [मुनि] ५०	धनसिंह [सा०] ८७
दशरूपक [साहित्यग्रन्थ] ३४	देवमद्र [झुल्लक] ७४, ७७	धनी [मण० आश्रिका] ६३
दशरैकालिक [ग्रन्थ] ३, ४०	देवमद्र [मुनि] ५, २०	धनु [म०] ७०
दारिद्रक [प्राम] ९६	देवमद्राचार्य . ९, १४-१६	धनेश्वर [मुनि] ५
दाश्रिेरक [प्राम] ४४	देवमूर्ति [प०, गणि] ४९, ५१, ५२, ५९	धम्मदेव [वा०] ९२
दाहड [सा०] ५३	देवराज [मन्त्रीश्वर] ६९	धरणेन्द्र [देवता] १
दिगम्बर २३, २४	देवराज [सा०] ७२, ७७, ८१	धर्मकलदा [मुनि] ५८
दिदा [राजप्रधान] २४	देवराजपुर [प्राम] ६४, ६५, ७७, ८१, ८२, ८४, ८५	धर्मकीर्ति [मुनि] ४४, ५९
दिनचर्या [ग्रन्थ] ६	देवराजपुरीय [सब] ७३, ८०, ८१	धर्मचन्द्र [मुनि] २३
दिवाकराचार्य ५९, ७१	देववल्लभ [मुनि] ५९	धर्मतिलक [मुनि] ४९
दुर्लभ [मण०] ६२, ६३	देवसिंह [म०] ६४	धर्मतिलक गणि ५२
दुर्लभराज [महाराज] २, ३	देवसिंह [ठ०] ६६, ६७	धर्मदास गणि ६७
दुर्लभसमुद्धि [साध्वी] ६५	देवसीह [सा०] ५७, ६३	धर्मदेव [मुनि] ५, ४४
दुर्लभराम [दुर्लभराज] ९०	देवसुरि ३९	धर्मदेव [उपाध्याय] १४
दुस्साज [म०] ६१		धर्मदेवी [प्र० महत्तरा] ४४
दुधधर्मा [साध्वी] ६३		

धर्मदेवी [साध्वी]	३४	नगरकोट्ट [तीर्थ]	५०	नाथृ [सा०]	८३
धर्मपाल [मुनि]	२३	नगरकोट्टीय [संघ]	४४, ४५	नावन्धर [भा०]	५३
धर्मप्रभ [मुनि]	६५	नमिकीर्ति [क्षुल्लक]	८१	नारउद्र [नगर]	८६
धर्मप्रभा [क्षुल्लिका]	५८	नन्दन [सा०]	७३	नारिन्दा [स्थान]	६०
धर्ममति [गणिनी]	४९	नन्दिवर्धन [मुनि]	४९	निम्त्रा [सा०]	८६
धर्ममाला [ग० प्रवर्तिनी]	६५	नन्दीश्वर [तीर्थ]	५०	नीम्बदेव [सा०]	५२, ५५, ७९
धर्ममाला [साध्वी]	५५	नयनसिंह [मंत्री]	६१	नीवा [सा०]	७७
धर्ममित्र [मुनि]	२३	नयसागर [क्षुल्लक]	८६	नेव [राजप्रधान]	७२
धर्ममूर्ति [गाणि, मुनि]	४९, ५१	नरचन्द्र [मुनि]	४४, ५९	नेमा [सा०]	८८
धर्मरुचि गाणि	२४, ४४-४६	नरातिलक [राजर्षि]	६०	नेमिकुमार [सा०]	५२, ५८, ६१, ६५,
धर्मलक्ष्मी [साध्वी]	६४	नन्दण [सा०]	८२	नेमिचन्द्र [नवलक्षक, सा०]	६३
धर्मशील गाणि	३४	नरपति [क्षुल्लक]	२३	नेमिचन्द्र [भा० सा०]	४४, ९३
धर्मश्री [साध्वी]	३४	नरपति [सा०]	५१	नेमिचन्द्र [मुनि]	४४
धर्मसागर [गाणि, मुनि]	२३, २४	नरपालपुर [ग्राम]	२०	नेमिचन्द्र [सा०]	७९
धर्मसिंह [सा०]	७२, ७७	नरपाल [श्रेष्ठी]	८४	नेमितिलक [मुनि]	५६
धर्मसुन्दरी [क्षुल्लिका]	७७	नरपाल [सा०]	८२	नेमिच्वज [साधु]	५२
धर्मसुन्दरी [गणिनी]	४९, ५१	नरभट [ग्राम]	६५, ६६, ६८, ७२	नेमिप्रभ [मुनि]	५६
धर्माकर [मुनि]	४९	नरवर [ग्राम]	१३	नेमिभक्ति [साध्वी]	५२
धवलक [नगर]	१४	नरवर्म [राजा]	१३	न्यायकन्दली [ग्रन्थ]	२०
धाटी [ग्राम]	४४	नरसमुद्र [पत्तन]	७०	न्यायकीर्ति [क्षुल्लक]	८१
धानपाली [ग्राम]	२४	नरसिंह [भण०]	६३, ७१	न्यायचन्द्र गाणि	४९
धान्धल [सा०]	५१	नरानयन [नगर]	२५	न्यायमहातर्क [ग्रन्थ]	७१
धान्धल [सौवर्णिक, सा०]	५५, ५६	नरेन्द्रप्रभ [मुनि]	६५	न्यायलक्ष्मी [साध्वी]	५१
धान्धू [सा०]	६४	नवलक्षक [कुल]	६०	न्यायावतार [ग्रन्थ]	३४
धान्धूका [नगर]	७९	नवहर [ग्राम]	१९	पउमसिंह [ठ०]	७०
धामइना [ग्राम]	६६, ६८, ७२	नवहा [ग्राम]	६६, ७२	पउमावई [देवी]	९३, ९४, ९५
धारसिंह [सा०]	५१	नवाङ्गवृत्ति [ग्रन्थ]	६, ९	पंचनद [देश]	९२
धारा [नगरी]	१३, १८, १९, ४४	नागदत्त [वा०]	२०	पञ्चाशरीय [चैत्य]	२, ३
धारापुरी ,,	२०	नागदेव [सा०]	८६, ९१	पञ्चकल्प [ग्रन्थ]	४०
धीणा [सा०]	७१-७३, ७५, ७६	नागद्रह [ग्राम]	४४	पञ्जिका [ग्रन्थ]	१८
धीणिग [सा०]	८३	नागपुर [नगर]	१३, १४, १६, १९, ६३-६६, ७३	पञ्जिकाप्रबोध [ग्रन्थ]	५७
धीधाक [सा०]	५०	नागपुरीय [संघ]	६०, ६५	पतियाण (?)	५३
धीन्धाक [सा०]	५३	नाणचन्द्र [मंत्री]	६१	पत्तन [नगर]	२, ६, ७, १०, १४, १६, १९, ४४, ४९, ५२,
धीर [सा०]	८३	नाणा [तीर्थ]	८७		
धुस्सुर [सा०]	८६				

६०, ६३-६५, ६९-७३, ७५-७७, ८१, ८६	पातिसाहि	६७	पूना [सा०]	६३, ७२
पत्तनीय [सघ] ६०, ६२, ७०- ७३, ७६, ७७, ८०	पारस [सा०]	५३	पूनाक [सा०]	५२
पद्म [भा०]	पारुथ [द्रम्म] १३, २०, २४, ३४		पूनाणी [सा०]	५१
पद्म [भण०]	पार्ष्देव गणि	२४	पूर्ण [सा०]	६१
पद्म [भा०]	पाल्हउट्टा [ग्राम]	७	पूर्ण [ठ०]	६६
पद्म [सा०]	पाल्हण [सा०]	२१, २२, ५३	पूर्णकलश गणि	४९, ५१
पद्मकीर्ति [मुनि]	पावापुरी [नगरी]	६०	पू (स्व) णगिरि	५६
पद्मकीर्ति गणि	पासट [सा०]	२४	पूर्णचन्द्र [मुनि]	२३, ४४
पद्मचंद्र [मुनि]	पासवीर [सा०]	७३	पूर्णचन्द्र [रोहड, सा०]	६५, ८५
पद्मचन्द्राचार्य	पासू [सा०]	५३	पूर्णचंद्र [सा०]	७३, ७९
पद्मदेव [मुनि]	पाहा [ठ०]	७०	पूर्णदेव गणि	२०, ४४
पद्मदेव गणि	पाह्नी [श्राविका]	५३	पूर्णपाठ [सा०]	५३, ५५, ७८
पद्मप्रम [ऊ० ग० मुनि] २५, ३३, ४४, ४७	पिंडविस्तुद्धि [पगरण]	९१	पूर्णभद्र गणि	४४
पद्ममूर्ति [झुलक]	पिशाच [भापा]	३१	पूर्णरथ [मुनि]	२३
पद्मरत्न [मुनि]	पीपळाउळी [ग्राम]	६२	पूर्णशेखर [मुनि]	५१
पद्मश्री [झुलिका]	पुक्खरणागोच	९०	पूर्णश्री [साध्वी]	१८, १९
पद्मसिंह [सा०]	पुण्यकीर्ति गणि	६०, ६५, ७८	पूर्णश्री [गणिनी]	४९
पद्महस [सा०]	पुण्यचंद्र [मुनि]	५९	पूर्णासिंह [मह०]	५४, ५७
पद्मा [सा०]	पुण्यतिलक [मुनि]	५९	पूर्णासिंह [सा०]	५१, ८७
पद्माकर [मुनि]	पुण्यदत्त [मुनि]	६४	पूर्णसागर [मुनि]	२३
पद्मावती [देवी]	पुण्यप्रम [मुनि]	६५	पूर्णमा [गच्छ]	३४
पद्मावती [साध्वी]	पुण्यप्रिय [झुलक]	८५	पृथिनीनरेन्द्र (पृथ्वीराज)	२९
पद्म [सा०]	पुण्यमाला [साध्वी]	५५	पृथ्वीचंद्र [राजा]	४४-४६
परमकीर्ति [झुलक]	पुण्यमूर्ति [मुनि]	५७	पृथ्वीराज [राजा]	२५-३३, ४३, ४७, ८४
परमानन्द [मुनि]	पुण्यलक्ष्मी [साध्वी]	६४	पेथड [सा०]	५२, ७३
परशुरो [कोट] [ग्राम]	पुण्यसुदरी [ग० प्रवर्तिनी]	५८, ६५, ७४, ७८	पोरवाड [वस]	८९
पडी [ग्राम]	पुर्ण [भण०]	६३	पौर्णमासिक [गच्छ]	३६
पल्हपुर [ग्राम]	पुष्करिणी [ग्राम]	४४	प्रतापकीर्ति [झुलक]	६३
परिशचित्त [मुनि]	पुष्करी [ग्राम]	२३	प्रतापसिंह [ठ०]	६६, ८१
पाटला } [ग्राम]	पुष्यमाला [साध्वी]	५५	प्रतापसिंह [सा०]	८०, ८६
पाडला } [ग्राम]	पुह्रनिराय [पृथ्वीराज, राजा]	३३	प्रमुन्नसुरि	४३
पाणिनि [ग्राम]	पूढ [सा०]	६६	प्रमुन्नाचार्य	२६, ३८-४३, ४६
	पूनी [मह०]	५३	प्रधानलक्ष्मी [साध्वी]	५२
	पूनापाठ [सा०]	५५	प्रबोधचन्द्र गणि	४९, ५१

अबोधमूर्ति [मुनि]	४९	वालादे [राज्ञी]	९४, ९५	भावडायरिय [गच्छ]	१४
अबोधमूर्ति गणि	५४	वाहड [देवगृह]	१६	भावदेव [मुनि]	४४, ४६
अबोधसमुद्र [मुनि]	५३	वाहड [भा०]	५६	भावनातिलक [मुनि]	५१
अभावती [महत्तरा]	४४	वाहड [सा०]	१४, ५९	भावमूर्ति [क्षुल्लक]	८२
अमोदमूर्ति [मुनि]	४९	वाहडमेरु [नगर]	४९, ५१, ५६	भीम [क्षेत्रपाल]	५१
अमोदलक्ष्मी [साध्वी]	५१	वाहडमेरवीय [संघ]	६२	भीम [सा०]	५५, ८३
अमोदश्री [गणिनी]	४९, ५०	वाहला [सा०]	६०	भीमदेव [राजा]	३४, ४३
असन्नचन्द्र [मुनि]	५	बुद्धिसमृद्धि [ग० प्रवर्तिनी]	५१, ५९, ६३, ६९	भीमसिंह [राजा]	२३, २४
असन्नचन्द्र गणि	४९	बुद्धिसागर [मुनि]	५	भीमसिंह [सा०]	५३
असन्नचन्द्राचार्य	९, १४	बुद्धिसागर गणि	४९	भीमपल्ली [ग्राम]	४४, ५०, ५१, ५६, ५९, ६०, ६२-६४, ६९-७१, ७३, ७७-७९, ८७
अलहादन [बृहत्तर]	११	बुधचन्द्र [सा०]	५२	भीमपल्लीय [संघ]६०, ६२, ७१, ७९	
अलहादनपुर [नगर]	४७, ४९-५२, ५४-५६, ५९, ६०, ६३, ८७	बूजडी [ग्राम]	८८	भीमा [भा०]	५९
अलहादनपुरीय [संघ]	५०, ५२, ५७, ६०, ६२, ८०	बूजद्री [ग्राम]	८७	भीमा [सा०]	६३, ७२
आकृत [भाषा]	२८, ३१	बूहावसही	७७	भीष्म [सा०]	७२
प्रियदर्शना [साध्वी]	५२	बृहद्धार [ग्राम]	४४, ४६	भुवणाक [सा०]	५३
प्रियदर्शना [गणिनी]	६४, ६९	बोधक [सा०]	५१	भुवन [सा०]	५१
प्रियधर्मा [साध्वी]	६४	बोहित्य [सा]	६०, ८६	भुवनकीर्ति [मुनि]	५४
प्रीतिचन्द्र [क्षुल्लक]	५९	बोहित्य [सा०]	५०	भुवनचन्द्र गणि [वा०]	१९
फलवर्द्धिका [नगरी]	२४, २५, ३४, ६४-६६, ७२, ७६	ब्रह्मचन्द्र गणि [वा०]	१८, १९	भुवनतिलक [मुनि]	५९
फेरू [ठ०]	६६, ६७, ७२	ब्रह्मदेव [महं०]	५४	भुवनपाल [सा०]	४९, ५२
बज्जल [सा०]	७०	ब्रह्मशांति [यक्ष]	५	भुवनमूर्ति [क्षुल्लक]	६४
बब्बेरक [ग्राम]	२०, २३, २५, ६४	भउणा [भा०]	६३	भुवनलक्ष्मी [साध्वी]	५८
बरडिया [नगर]	६०	भडसीह [सा०]	६०	भुवनश्री [गणिनी]	४७
बहिरामपुर [ग्राम]	८२, ८३, ८४	भद्रमूर्ति [क्षुल्लक]	८२	भुवनसमृद्धि [साध्वी]	६५
बहिरामपुरीय [संघ]	८२, ८३	भरत [क्षेत्र]	३९	भुवनसिंह [मंत्री]	६१
बहुगुण [सा०]	५३	भरत [सा०]	१६	भुवनसुन्दरी [साध्वी]	५८
बहुचरित्र [मुनि]	५०	भरतकीर्ति [मुनि]	५१	भुवनहित [मुनि]	६५
बहुदाक [श्रावक]	११	भरवच्छ [नगर]	९२	भृगुकच्छ [नगर]	५५
बांचू [सा०]	६०	भरहपाल [ठ० सा०]	६२	भोखर [सा०]	१६
बालचन्द्र [सा०]	५१	भवनपाल [सा०]	५०	भोजराज [मं०]	६१, ६४, ७७, ८०
		भाडा [सा०]	६१	भोजराज [राजा]	२९
		भादानक [नगर]	२८, ३३	भोजा [ठ०]	६६
		भामह	१	भोजा [सा०]	७२, ७४, ८७
		भावड [सा०]	५१		

भोजाक [वसा०]	५१	मलिक	७४	मानदेव [सा०]	२३, २४
भोलाक [सा०]	५३	मल्लदेव [महामात्य]	५७	मानल [सा०]	६४
मङ्गलकलश [मुनि]	५६	महण [सा०]	५६	मानमद्र गणि	४४
मङ्गलनिधि [साध्वी]	५२	महणपाल [व्यव०]	७८	मारव	३६
मङ्गलमति [गणिनी]	४९	महणसिंह [मत्री]	५५	मात्थना [देश]	६५
मङ्गलमति [साध्वी]	४४	महणसिंह [सा०]	६४, ७२-७६	मालदेव [शाणाक]	६८
मङ्गलश्री [साध्वी]	४७	महणसीढ [सा०]	६३	मालदेव [सा०]	७७
मण्डलिक [म०]	८८	महणा [सा०]	६६	माल [देस]	९०, ९२
मण्डलिक [राजा]	५१	महम्मदसाहि	९४-९६	मालव्य [देश]	४३
मण्डलिक [व्यव०]	७८	महाधर [सा०]	८३, ९३	माहला [सा०]	६४
मतिचन्द्र [मुनि]	५९	महाधर [सिद्धि]	९४	मीठगण [सीठण ?]	
मतिप्रम [क्षुल्लक]	८०	महाधर [देश]	२०	[दण्डाधिपति]	५१
मतिलक्ष्मी [साध्वी]	६४	महाग्निदेह [क्षेत्र]	५, ७, ८९	मुक्तागली गणिनी	४९
मथुरा [तीर्थ]	२०, ६६-६८	महानीर [दिगवर]	४४	मुक्तिचन्द्रिका [साध्वी]	६०
मदन [ठ०]	६७	महानीरचरित [प्रथ]	१५	मुक्तिक्ष्मी [साध्वी]	५९
मदनपाल [राजा]	२१, २२	महाश्री [सुल्लिका]	८६	मुक्तिगुह्या [साध्वी]	५२
मनोदानन्द [प०]	४४-४६	महिराज [सा०]	६६, ७३	मुक्तिश्री [साध्वी]	५९
मनोरथ [का०]	५३	महीपाल [महाराज]	८८	मुक्तिमुन्दरी [साध्वी]	५०
मन्त्रिदलकुल	६५, ६६, ७०-७२, ७९, ८१	महीपाल [सा०]	८८	मुद्रस्थला [ग्राम]	८१
मन्दिरतिलक [प्रासाद]	५१	महीपालदेव [राजा]	७५	मुनिचन्द्र [उपाध्याय]	१९
मन्ना [सा०]	७७	महेन्द्र [मुनि]	४४	मुनिचन्द्र गणि	४४, ७०
मम्मणयाहण [नगर]	९२	माइपड [ग्राम]	९	मुनिचन्द्र [मुनि]	५९
मम्मी [सा०]	८६	मागधी [भाषा]	३१	मुनिचन्द्राचार्य	११
मरवट [देश]	९२	माघकाव्य [ग्रन्थ]	३५	मुनिवल्हम [मुनि]	५६, ६०
मरुकोट [नगर]	८, ९, १३, २०, २३, ३४, ६५, ७३	माङ्गलठर [नगर]	७५	मुनिसिंह [मुनि]	६०
मरुकोटीय [सव]	५८	माणचन्द्र [म०]	६९	मुरारि [नाटक]	३९
मरुदेवी [गणिनी]	५	माणदेव [सा०]	३३	मून्धराज [म०]	६९
मरुस्थल	३६, ४१, ६५	माणिमद्र [प० मुनि]	२४	मूधराज [मन्त्री]	६५
मरुस्थली	१६, ३९, ५८, ६४, ८१, ८२	माणिमद्र गणि [वा०]	१९	मूढेव [सा०]	५१, ६०
मउपचन्द्र [मुनि]	४४	माणू [सा०]	८	मूढराज [सा०]	५३, ८१
मउपसिंह [मत्री]	७७	माण्डव्यपुर [ग्राम]	३४, ३६, ४४	मुडिग [सा०]	५१-५३, ५५
मलिकपुर [ग्राम]	८२	माण्डव्यपुरीय [सव]	६०	मेघकुमार गणि	४९
		माथव [मत्री]	५९	मेघनाद [क्षेत्रपाल]	४९
		मानचन्द्र गणि [वा०]	२५, ४४	मेघमूर्ति [क्षुल्लक]	८२
		मानदेव [मुनि]	४४	मेघमुन्दर [क्षुल्लक]	५८

मेडता [ग्राम]	६६, ६८, ७३	यशोभद्राचार्य	३४	राजचन्द्र [पं०, मुनि]	५९, ६५
मेदपाटीय [संघ]	५२	यशोधर [मुनि]	२४	राजचन्द्र [सूरि]	६८
मेदपाड [देश]	९१	यशोधवल [गोष्ठिक]	५५, ६३	राजतिलक गणि [वा०]	५५
मेरुकलश [मुनि]	५८	यशोधवल [सा०]	४९, ६५, ७१, ७७, ८५, ८६	राजदर्शन गणि [वा०]	५९, ७१
मेळ [सा०]	७३	यशोदामाला [साध्वी]	५५	राजदर्शन [मुनि]	५१
मेहनाअ [खित्तपाल]	४४	या [जा] वालिपुर [नगर]	५१	राजदेव [सा०]	५१-५३, ७८
मेहर [सा०]	१६, ६६	युगमन्धरस्वामी	७	राजपुत्र [भां०]	५३
मेहा [मं०]	६६	योगिनीपुर [नगर]	२२, ५५, ६० ६५, ६९, ७२, ७५, ७७, ७९,	राजललित [मुनि]	५०
मोकलसिंह [सा०]	६१, ६२	रत्न [री० सा०]	५२, ७६	राजशेखर [मुनि]	५१
मोख [सा०]	१६	रत्नकीर्ति गणि	४९	राजशेखर गणि	५८, ६०, ६१
मोखदेव [सा०]	७५, ७७, ८२, ८७, ८८	रत्नतिलक गणि	४९	राजशेखराचार्य	६३, ७१
मोदमूर्ति [झुल्लक]	८२	रत्ननिधान [मुनि]	५०	राजसिंह [सा०]	७०, ७३-७७, ८७
मोदमन्दिर [मुनि]	५०	रत्नपाल [ठ०]	६०	राजा [भां०]	५३, ५७, ७२
मोल्हाक [सा०]	५०	रत्नपुर [नगर]	६०, ६३	राजाक [भां०]	५३
मोहण [श्रेष्ठी]	६२	रत्नपुरीय [संघ]	५७	राजाक [सा०]	५३
मोहण [सा०]	५७, ७०, ७३, ७४, ८३	रत्नप्रभ गणि	४९	राजामती [गणिनी]	४९
मोहन [सा०]	५७, ६०	रत्नमञ्जरी [झुल्लिका]	५९	राजू [श्राविका]	५५
मोहविजय [मुनि]	५६	रत्नमञ्जरी [गणिनी]	६४	राजेन्द्रचन्द्राचार्य	६५, ६९, ७०
मोहा [सा०]	५७	रत्नमति [साध्वी]	४४	राजेन्द्राचार्य	७१
मोहिलवाडी [ग्राम]	९३	रत्नवृष्टि [प्र०, गणिनी]	५६, ६२	राणककोट्ट [ग्राम]	८२
मोहला [श्राविका]	५३	रत्नवृष्टि [साध्वी]	५१	राणुकोट्ट [ग्राम]	६३
यतिकलश [मुनि]	४९	रत्नश्री [साध्वी]	५९	रातू [ठ०]	६६
यतिपाल गणि [पण्डित]	३४	रत्नश्री [प्रवर्तिनी]	४४	रातू [सा०]	७२
यमचन्द्र [मुनि]	३४	रत्नसुन्दर [मुनि]	६०	रामकीर्ति [झुल्लक]	६२
यमदण्ड [दिगम्बरवादी]	४९	रत्नसुन्दरी [साध्वी]	५८	रामचन्द्र [मुनि]	४४
यमुना [नदी]	६७	रत्नाकर [मुनि]	५०	रामचन्द्र गणि [वा०]	१८, १९
यमुनापार [प्रदेश]	६६	रत्नावतार [मुनि]	५२	रामदेव [महाराजा]	८८
यशःकलश गणि	४९	रत्नावल [गणिनी]	४९	रामदेव [मुनि]	४४
यशःकीर्ति [मुनि]	६०	रयणपाल [रत्नपाल]	९३	रामदेव [सा०]	२५, ३२, ३३
यशःप्रभा [साध्वी]	५४	रयपति [सा०]	७२-७७, ८४,	रामशयनीय [संघ]	५७
यशश्चन्द्र [मुनि]	२०	राघवचेयण [पण्डित]	९५, ९६	रासल [सा०]	१६, २०, ४०
यशोभद्र [झुल्लक]	७४, ७७	राज [मंत्रीश्वर]	७०	रासल [श्राविका]	५३
यशोभद्र [मुनि]	२०	राजगृह [नगरी]	६०, ६१, ८१	राहला [श्रा०]	४९
				रीहड [वंश]	७५, ७६, ८५

रुणा [ग्राम]	६३, ६६	लङ्घिनिधान गणि	८४	वरस्वामी	७३, ८२
रुणापुरी [ग्राम]	६४	लङ्घिनिधान महोपाध्याय	८५-८८	वरकीर्ति [कुल्लक]	६२
रुणापुरीय [सव]	६०	लङ्घिमाला [सात्री]	५५	वरडिया [ग्राम]	५६
रुदबोली [नगर]	९२	लङ्घिसुन्दर [कुल्लक]	५८	वरणाग गणि [वा०]	१९
रुदपाल [सा०]	६६, ६९, ७१, ७५, ७७, ७९, ८०	ललितकीर्ति [कुल्लक]	८१	वरदत्त [मुनि]	१८
रुदपल्ली [गच्छ]	९२	ललितप्रम [मुनि]	६५	वरदत्त गणि [वा०]	१९
रुदपल्ली [ग्राम]	१७, १८, २०, २१	ललितश्री [कुल्लिका]	८०	वर्धमान [मुनि]	१
रुदा [सा०]	६५	लरणखेटक [नगर]	४४, ८०	वर्धमान सूरी	१, ३, ५, ८२
रूपचन्द्र [सा०]	५१, ६१	लाखण [सा०]	७३, ८२	वर्धमानचन्द्र [मुनि]	२०
रूपा [सा०]	७२, ८३, ८४	लाखू [सा०]	६२	वर्द्धमानाचार्य	९
रूपाक [सा०]	५३	लाटहद [ग्राम]	८०	वश्याय [गोत्र नाम]	३४
रोहद [ग्राम]	६६, ६८	लाडपुराड ,,	९३	वस्तुपाल [महामात्य]	४९, ६२, ७८
रोहण्ड [कुल, यश ?]	७५	लामनिधि [मुनि]	५०	वस्तुपाल [सा०]	७३
रोहड [सा०]	७५	लारवाहण [ग्राम]	८३	वागड [देश]	१२, १७-१९, ३४, ६०, ६५, ६६, ६८, ९१
लक्षणपञ्जिका [ग्रन्थ]	१४	लारवाहणीय [सव]	८३	वागीश्वर [पंडित]	२५
लक्ष्मीकलश [मुनि]	५६	लाळे [श्रा०]	२०	वागड [देश]	४४
लक्ष्मीतिलक उपाध्याय	५५	लीलानती कथा [ग्रन्थ]	५	वागडौय [सव]	४४, ५०, ५२
लक्ष्मीतिलक गणि	४९, ५१	ल्लणीसह [सा०]	६३	वागमट मेरू [ग्राम]	५०, ८०, ८६
लक्ष्मीधर [भा०]	५७	ल्ल्या [भण०]	६३, ७७	वागमट मेरवीय [सव]	५७, ८०
लक्ष्मीधर [यमहरक, सा०]	४४	ल्ल्याक [भण०]	६३	वाछिग [सा०]	१४
लक्ष्मीधर [व्य०]	४३, ४४	ल्लुणियाविहार [मन्दिर]	८७	वाणारसी [नगरी]	६०, ९५
लक्ष्मीधर [सा०]	४९, ८५	ल्लुणीवडी [ग्राम]	७२	वादली (दिछी ?)	१, २०
लक्ष्मीनिधि [महत्तरा]	५०, ५२	लोहट [ठ०]	२१	वादस्थल [ग्रन्थ]	२६
लक्ष्मीनिवास [मुनि]	५२	लोहट [सा०]	७९	वादस्थान [ग्रन्थ]	२६
लक्ष्मीनिवास गणि	६१	लोहड [सा०]	२२	वाघू [सा०]	७९
लक्ष्मीमाला [गणिनी]	८६	लोहदेव [सा०]	६०, ६४	वायड [ग्राम]	६३, ७३, ७८
लक्ष्मीमाला [साची]	५५	वज्रस्वामी	६६, ७५, ७७, ७८	वालाक [देश]	७४
लक्ष्मीराज [मुनि]	५२	वटपद्रक [नगर]	६०	वासल [सा०]	१६, १८
लख (क्ष) ण [रक्षाचार्य, सा०]	७७	वत्यड [सा०]	५०	वा(वा)हडमेर [नगर]	९२
लखण [सा०]	६४, ८४	वद्वमाणसूरी	८९, ९०	विक्रमपुर [नगर]	१३, १८-२०, २३, २४, ३३, ३४, ४४, ५२, ५८
लखम [सा०]	६१	वद्वदहा [ग्राम]	५६	विक्रमपुरीय [सव]	५८
लखमसिंह [सा०]	५९, ७३	वयजल [सा०]	५६, ७८	विगतदोष [मुनि]	५०
लखमा [सा०]	७९	वयरसिंह [म०]	८८		
लङ्घिकलश [मुनि]	५८	वयरसिंह [सा०]	६५, ६६, ८२		

विजय [ठ०, सा०]	४४	विमलचन्द्र [सा०]	५०, ५५	वीरभद्र [मुनि]	२०
विजयक [ठ०, सा०]	४५	विमलप्रज्ञ [मुनि]	५०	वीरभद्र गाणि	४५
विजयकीर्ति [मुनि]	४९	विमलप्रज्ञ [उपाध्याय]	५५	वीरवल्लभ [मुनि]	५०
विजयचन्द्र [मुनि]	४४	विमलविहार [मन्दिर]	८७	वीरशेखर [मुनि]	६०
विजयदेव सूरि	४९	विमलाचल [तीर्थ]	८४	वीरसुन्दरी [साध्वी]	५२
विजय [प्रभ] मुनि	४९	विवेकप्रभ [मुनि]	४९	वीराणन्द [मुनि]	५०
विजयमूर्ति [झुल्लक]	८२	विवेकश्री [साध्वी]	४४	वील्हा [मं०]	६६
विजयरत्न [मुनि]	६०	विवेकश्री [गणिनी]	४९	वीसल [सा०]	६४
विजयवर्धन गाणि	४९	विवेकसमुद्र [मुनि]	४९	वृत्तप्रबोध [ग्रन्थ]	५७
विजयासिद्धि [साध्वी]	५२	विवेकसमुद्र [उपाध्याय]	६०	वृहद्ग्राम	६०
विजयासिंह [ठ०]	६५, ६६, ६९, ७०	विवेकसमुद्र गाणि	६८, ६९, ७९, ७१ ५२, ५७, ५९	वेला [सा०]	८३
विजया [देवता]	८	विश्वकीर्ति [मुनि]	६०	व्रतधर्मा [साध्वी]	६३
विद्याचन्द्र [गणि]	४९	विहिपक्ख (विधिपक्ष)	९१	व्रतलक्ष्मी [साध्वी]	५२
विद्यानन्द [पं०]	५१	वीकल [सा०]	८४	व्रतश्री [झुल्लिका]	६२
विद्यापति [पंडित]	२५, २६, २८	वीकिल [सा०]	८२	व्यवहार [सूत्र-ग्रन्थ]	४०
विद्यामति [गणिनी]	४९	वीजड [सा०]	५३, ६१, ६२	व्याघ्रपुर [नगर]	१८, २४
विनयचन्द्र [मुनि]	२०	वीजा [सा०]	६०, ७२, ७६, ८७	शङ्खेश्वरपुर [तीर्थ]	६०, ६३, ७४
विनयधर्मा [साध्वी]	८२	वीजाक [सा०]	५१	शत्रुञ्जय [महातीर्थ]	१७, ३४, ३९, ४९, ५२, ५३, ५५, ६२, ६३, ७१, ७२, ७४-७९, ८५, ८७
विनयप्रभ [झुल्लक]	८०	वीजापुर [नगर]	४९, ५१, ५३, ५५, ५७, ५९, ६२, ६३, ७०, ७१	शत्रुञ्जयतलहट्टिका	७४, ७९
विनयभद्र [वा०]	२४	वीजापुरीय [संघ]	५९, ६०, ७१, ८०	शम्भाणा [ग्राम]	६
विनयमति [गणिनी]	४९	वीर [सा०]	७९	शम्यानयन [ग्राम]	५८-६५, ८०, ८१
विनयमाला [गणिनी]	४९	वीरकशल [गाणि]	४९	शम्यानयनीय [संघ]	५७, ६२, ८०
विनयरुचि गाणि	९४	वीरचन्द्र [मुनि]	२३, ६१	शरच्चन्द्र गाणि	४९
विनयशील [मुनि]	२०	वीरजय [मुनि]	२०	शान्तनपुर	५१
विनयसमुद्र [मुनि]	५३	वीरणाग [हेडावाहक]	४२	शान्तमति [साध्वी]	४४
विनयसागर [मुनि]	२३	वीरतिलक [गाणि]	४९	शान्तमूर्ति [मुनि]	५२
विनयासिद्धि [साध्वी]	५२	वीरदेव [मुनि]	२३	शान्तिग [श्रा०]	५१
विनयसुन्दर [झुल्लक]	५८	वीरदेव [सा०]	७०, ७१, ७७-७९, ८६, ८७	शिखर [राणक]	८६
विनयानन्द गाणि	४४	वीरधवल [सा०]	५३	शिराखिज [ग्राम]	७८
विन्व्यादित्य [मन्त्री]	५७	वीरपाल [सा०]	३२	शिवराज [सा०]	७२
विबुधराज [मुनि]	५१	वीरप्रभ गाणि	४, ४६-४८	शीतलदेव [राजा]	६१
विमल [मुनि]	५	वीरप्रिय [मुनि]	५२	शीलधर्मा [साध्वी]	८२
विमल [दंडनायग]	८९			शीलभद्र [मुनि]	१८
विमलचन्द्र गाणि	१८, १९, ४७			शीलभद्र गाणि [वा०]	१९

शीलमञ्जरी [क्षुल्लिका]	५९	सधपट्टय [पगरण]	९३	सहजा [सा०]	५०, ७९
शीलमाला [गणिनी]	४९	सधप्रमोद [मुनि]	४९	सहणपाळ [मञ्जी]	५९
शीलरत्न [मुनि]	४९	सधमक्त [मुनि]	५१	सहदेव [मुनि]	५, ४४
शीलसमृद्धि [साञ्ची]	६५	सधहितोपाध्याय	४९	सहदेव [वैद्य]	४३
शीलसागर [मुनि]	२२, ३४	सहक [सा०]	१०	साज [श्राविका]	२४
शीलसुन्दरी [गणिनी]	४९	सण्हिया [सा०]	१८, १९	सागरपाट [नगर]	२०-२३, २५
शुभचन्द्र [मुनि]	८६	सत्यपुर [ग्राम]	६३, ७७, ८०, ८६	सागण [सा०]	५३
शरसेनी [भाषा]	३१	सत्यपुरीय [सध]	६०, ८०	सागण [म०]	८७
शेरीपक [तीर्थ]	६२, ७८, ७९	सत्यमाला [गणिनी]	४९	सागा [सा०]	८७
श्याम [सा०]	६४	स (रु ^२) द्र [राजा]	८७	साडळ [सा०]	२३, ५१, ६३, ७७
श्यामळ [सा०]	७१, ८७	सपादलक्ष [देश]	६४, ६५, ७३	सातसिंह [सा०]	८६
श्रीऋश [मुनि]	५६	सपादलक्षीय [सध]	४३, ६१, ८७	साधारण [बळ०]	५०
श्रीकुमार	४९	समरसिंह [राजा]	५६	साधारण [सा०]	९०, १५, ९१
श्रीचन्द्र [मुनि]	२४	समाधिशेखर [मुनि]	५०	साधुभक्त [मुनि]	५०
श्रीचन्द्र [सा०]	५६	समुद्धार [श्रा०]	५६	सामत [मह०]	५३
श्रीतिलक [उपाध्याय]	५४	समेतशेखर [तीर्थ]	५९, ६१	सामन्तसिंह [राजा]	५९, ८७
श्रीदेवी [साञ्ची]	२४	समेत [तीर्थ]	५०	सामळ [दो०]	७९
श्रीपति [सा०]	५२, ५३, ७३	सम्प्रति [राजा]	७०, ७८	सामळ [सा०]	६०, ६३, ७०, ७३, ७७, ७९, ८४
श्राम्रम [मुनि]	४४	सयमश्री [साञ्ची]	४४	सारङ्गदेव [महाराज]	५७, ८८
श्रीमती [साञ्ची]	१८, १९	सरस्वती [देवी]	५१	सारमूर्ति [क्षुल्लक]	६४
श्रीमाल [कुळ]	५५, ६३-६६, ६८, ७०, ७२, ७३, ७५, ७७, ७९, ८६	सरस्वतीश्री [साञ्ची]	२०	साळक [प्रतीहार]	५३
श्रीमाल [ज्ञाति]	६०	सरस्सई [नदी]	९०	सायदेव [सा०]	५१
श्रीमाल [नगर]	४९, ५०	सर्वज्ञभक्त [मुनि]	४९	साहारण [साधग]	९१
श्रीमाल [वरा]	४३	सर्वदेव [मुनि]	५	साहुळि [सा०]	५०
श्रीमालीय [सध]	६०, ६६, ७२, ८०, ८७	सर्वदेव गणि	१४	सितपट	१४
श्रीमालपुरीय [सध]	५७	सर्वदेव सूरि	४४, ४७, ४८	सिद्धकौर्ति गणि	४९
श्रीऋत्स [ठ०]	६८	सर्वदेवाचार्य	२४	सिद्धसेन [आचार्य]	८८
श्रेणिक [राजा]	७०	सर्वराज [मुनि]	५२	सिद्धसेन [मुनि]	४४
श्वेतपट	११, १३, २६, ३०	सर्वराजगणि [वा०]	५९, ७१	सिद्धान्त यक्ष	५२
श्वेताम्बर	२५, ६७, ८३	सलखण [पुर]	५३	सिधु [देश]	६५, ७३, ८१, ८२, ८४, ८५
श्वेताम्बराचार्य	२४	सलखण [सा०]	६०-६२, ७९	सिधुमण्डळ	६४, ८१, ९२
पां(खा)डासराय [ग्राम]	६८	सलखणसिंह [मन्त्री]	७७, ८०	सिरिमाळ [नगर]	९१, ९३
सकळ [नगर]	४९	सवैगारगशाळा [ग्रय]	६	सिरियाणक [ग्राम]	६१
सकळहित [मुनि]	५१	सखगणि (सर्वगणि)	९२	सिलारवाहण	८४
सधपट [ग्रय]	४६	सस्कृत [भाषा]	३१, ४०, ४१	सीधपुर [नगर]	९०
		सहजपाळ [सा०]	७१	सीमन्वरस्वामा	७
		सहजपाळ [साकरिया]	५३		

सीहा [सा०]	६०, ६१	सोमर [यक्ष]	९२	हर्षप्रभा [साध्वी]	५४
सीवा [सा०]	७३	सोमल [सा०]	५६	हर्षमूर्ति [क्षुल्लक]	८२
सुखकीर्ति [क्षुल्लक]	५९	सोमसुन्दर [क्षुल्लक]	५८	हर्षसुन्दरी [साध्वी]	५८
सुखकीर्ति गणि	७८	सोमसुन्दर गणि	६२	हस्तिनागपुर	६०, ६६, ६७
सुधर्मस्वामी	३, १७, ७७, ८२	सोमाक [कां०]	५३	हालाक [सा०]	६०
सुधाकलश [मुनि]	५६, ६०	सोमेश्वर [राजा]	५९	हाँसिल [ठ०]	६३
सुन्दरमति [साध्वी]	४४	सौम्यमूर्ति [मुनि]	५१	हाँसिल [वै०]	५३
सुबुद्धिराज [मुनि]	५२	स्तम्भतीर्थ	६०, ६२, ६९, ७७, ७८, ७९	हिन्दुक हिन्दुक [जाति]	६६, ७४, ७८, ८०, ८१, ८२
सुबुद्धिराज गणि	६०	स्तम्भतीर्थीय [संघ]	५२, ५६, ७०	हीरमूर्ति [क्षुल्लक]	६४
सुमति [मुनि]	५	स्तम्भनक [पुर, महातीर्थ]	६, १७, ३९, ४९, ५१, ५५, ७८, ८६	हीरल [सा०]	५३
सुमतिकीर्ति [मुनि]	५९	स्थान [ठाणांग, सूत्र]	७	हीरा [श्रे०]	५०
सुमति गणि	४४-४७	स्थिरकीर्ति [मुनि]	५४	हीराक [गोष्ठिक]	५०
सुमतिसार [क्षुल्लक]	७७	स्थिरकीर्ति गणि [श्रा०]	५९	हीराकर [मुनि]	५२
सुभट [सा०]	६१, ६५, ७०	स्थिरचन्द्र [मुनि]	१८	हुलमसिंह [श्रा०]	७७
सुरराज [सा०]	६६, ७९	स्थिरचन्द्र गणि [वा०]	१९	हेम [सा०]	५०
सुरत्राण	६८, ७२	स्थिरपाल [गोष्ठिक]	६३	हेमचन्द्र [सा०]	५५
सुरा [सा०]	८७	स्थूलभद्र	७७	हेमतिलक [मुनि]	५६
सुराष्ट्र [देश]	६२, ७५, ७६	रयाद्वादरत्नाकर [ग्रन्थ]	८५	हेमतिलक गणि	६०, ६२
सुवर्णागिरी [पर्वत]	५२, ५५	स्वर्णागिरी [पर्वत]	५१, ५४, ५९	हेमदेवी [गणिनी]	२०
सुहृदपाल	९३, ९४	हम्मीरपत्तन [नगर]	१६	हेमपर्वत [मुनि]	५०
सूण्डा [सा०]	७८	हम्मीरपत्तनीय [संघ]	१३	हेमप्रभ [मुनि]	४९
सूरप्रभ [मुनि]	४४, ४७	हरिचन्द्र [सा०]	५५	हेमप्रभ गणि	५६
सूरप्रभ [उपाध्याय]	४९	हरिपाल [ठ०]	४३	हेमप्रभा [साध्वी]	५४
सूराचार्य	२, ३	हरिपाल [राणक]	८६	हेमभूषण [मुनि]	५२
सेढी [नदी]	६, ९०	हरिपाल [सा०]	५०-५५, ६४, ७३, ८०, ८२-८६	हेमभूषण गणि	६१, ६९, ७०
सेह [ठ०]	६५, ६६	हरिपाल [सा०री, सार्थवाह]	६५	हेममूर्ति [क्षुल्लक]	८२
सेत्तुज [महातीर्थ]	९१, ९६	हरिप्रभ [क्षुल्लक]	८०	हेमराज [सा०]	६०
सेयंवर [श्वेताम्बर]	९०	हरिभद्र [मुनि]	५	हेमल [रोहण्ड, सां०]	७३, ७५, ८५
सोम [मन्त्री]	५१	हरिभद्र सूरि	३८	हेमलक्ष्मी [साध्वी]	६०
सोम [राजा]	५८	हरिराज [ठ०]	६८	हेमश्री [गणिनी]	४९
सोमकीर्ति [क्षुल्लक]	८१	हरिसिंह [मुनि]	५	हेमसेन [मुनि]	५३
सोमचन्द्र [पं०]	५, १४, १५	हरिसिंहाचार्य	१५, १६, १९	हेमसेन गणि	६९
सोमचन्द्र [मुनि]	६५	हरु [दलिक, सा०]	५५, ७२, ७५	हेमाक [श्रा०]	५५
सोमचन्द्र गणि	१६	हर्षचन्द्र [मुनि]	८६	हेमावली [गणिनी]	४९
सोमदेव [मुनि]	३४	हर्षदत्त [मुनि]	४९	हेमव्याकरण [ग्रन्थ]	३९, ७१
सोमदेव [सा०]	४३, ८६			होता [सा०]	८७
सोमध्वज [जटाधर]	१, २				
सोमप्रभ [क्षुल्लक]	८०				
सोमप्रभ [मुनि]	४४				

गुर्वावलीगतनृपति-मन्त्रि-दण्डनायकादि-सत्ताधारिजनानां नाम्नां पृथक् सूचिः ।

अचल [ठकुरराज] ६५-६८, ८१	कुलवर [मह०] ४४, ४९	देवराज [मंत्रीवर] ६९
अचला [ठ०] ६७	केल्हण [राणक] ४४	देवसिंह [म०] ६४
अजित [मह०] ५२	केल्हा [म०] ७३	देवसिंह [ठ०] ६६, ६७
अमयकुमार [मंत्रीवर] ७५	क्षेत्रसिंह [प्रधान] ५६	देहड [ठ०] ६४
अमयड [दण्डनायक] ३९, ४०, ४२, ४३	खाभराज [दो०] ७९	नयनसिंह [मंत्री] ६१
अरसिंह [राजपुत्र] ५६	खेतासिंह [भा०] ५९	नरवर्म [नृपति] १३
अर्णोराज [नृपति] १६	गज [भा०] ६१	नरसिंह [मण०] ६३, ७१
अलावदीन [सुरत्राण] ६७	गेहाक [म०] ८१	नाणचन्द्र [मंत्री] ६१
अश्वराज [ठ०] ४९	ग्यासदीन [पातसाहि] ७२ ७७	नावन्धर [भा०] ५३
आटा [भा०] ५३	चण्ड [मंत्री] ५९	नेव [राजप्रधान] ७२
आसुल [ठ०] ४४	चाचिगदेव [नृपति] ५१	नेमिचन्द्र [भा०] ४४, ९३
आम्बड [सेनापति] २३	चाहड [प्रधान] ६०	पडमसिंह [ठ०] ७०
आसधर [ठ०] १६, १७	छाहड [भा०] ५९	पद्म [भा०] ६१
आसपाल [ठ०] ७१	जगदेव [प्रतीहार] ३४, ४३	पाहा [ठ०] ७०
आसराज [राणक] ४४	जगसिंह [भा०] ५९	पुहविराय (पृथ्वीराज) [नृपति] ३३
उदयकर्ण [ठ०] ७९	जगसींह [भा०] ४९	पूनसी [मह०] ५३
उदयासिंह [राजप्रधान] ८७	जननपाल [ठ०] ६०, ६६ ७९	पूर्ण [ठ०] ६६
उदयासिंह [नृपति] ५०, ५१, ८७, ८८	जेसल [मंत्री, ठ०] ७०	पूर्णसिंह [मह०] ५४, ५७
कइमास [मण्डलेश्वर] २५-२७, २९, ३०, ३३	जैत्रसिंह [ठ०] ७०	पृथिवीनरेद (पृथ्वीराज) २९
कक्करिउ [राजप्रधान] २४	जैत्रसिंह [मह०] ५०	पृथ्वीचन्द्र [नृपति] } ४४-४६
कर्णदेव [नृपति] ५८	जैत्रसिंह [नृपति] ६१	पृथ्वीराज [,,] } २५-३३, ४३, ४७, ८४
कर्णराज [प्रधान] ५६	तिहुण [मंत्री] ६०	प्रतापसिंह [ठ०] ६६, ८१
काळा [राजप्रधान] २४	थिरदेव [ठ०] ६४	फेरू [ठ०] ६६, ५७, ७२
कुतवदीन [पातसाहि] } ६७	दिदा [राजप्रधान] २४	वाहड [भा०] ५६
कुतवदीन [सुरत्राण] } ६६	दुर्लभ [मण०] ६२, ६३	बलदेव [मह०] ५४
कुमर [म०] ७७	दुर्लभराज } [नृपति] २, ३, ९०	भउणा [भा०] ६३
कुमरपाल [ठ०] ६६	दुल्लहराय } ६१	भरहपाल [ठ०] ६२
कुमरसिंह [ठ०] ६५, ७०	दुस्ताज [म०] ५२, ५३, ५५, ५९	भीमदेव [नृपति] ३४, ४३
	देदा [मह०] ५३	भीमसिंह [,,] २३, २४
	देदाक [मह०] ५३	भीमा [भा०] ५९
	देपाल [ठ०] ६६, ७२, ७४	

भुवनसिंह [मंत्री]	६१	रयणपाल (रत्नपाल)	९३	श्रीवत्स [ठ०]	६८
भोजराज [मं०] ६१, ६४, ७७, ८०		राच [मंत्रीश्वर]	७०	श्रेणिक [राजा]	७०
भोजराज [नृपति]	२९	राजपुत्र [भा०]	५३	सं (रु ?) द्र [राजा]	८७
भोजा [ठ०]	६६	राजा [भा०] ५३, ५७, ७२		समरसिंह [नृपति]	५६
मण्डलिक [नृपति]	५१	राजाक [भा०]	५३	सम्प्रति [,,]	७०, ७८
मण्डलिक [मं०]	८८	रात्र [ठ०]	६६	सख्यणसिंह [मंत्री]	७७, ८०
मदन [ठ०]	६७	रामदेव [नृपति]	८८	सहणपाल [मंत्री]	५९
मदनपाल [नृपति] २१, २२		लक्ष्मीधर [भा०]	५७	सांगण [मं०]	८७
मलयसिंह [मंत्री]	७७	लूणा [भण०] ६३, ७७		सामन्त [महं०]	५३
मल्लदेव [महामात्य]	५७	लूणाक [भण०]	६३	सामन्तसिंह [नृपति]	५९, ८७
महणसिंह [मंत्री]	५५	लोहट [ठ०]	२१	सामल [दो०]	७९
महम्मदसाहि [पातसाह] ९४-९६		वयरसिंह [मं०]	८८	सारङ्गदेव [नृपति]	५७, ८८
महीपाल [नृपति] ७५, ८८		वस्तुपाल [महामात्य] ४९, ६२, ७८		सालाक [प्रतीहार]	५३
माधव [मंत्री]	५९	विजय [ठ०]	४४	सेह [ठ०]	६५, ६६
मालदेव [राणाक]	६८	विजयक [ठ०]	४५	सोम [मंत्री]	५१
मीलगण (सीलण ?)		विजयसिंह [ठ०] ६५, ६६, ६९, ७०		सोम [नृपति]	५८
[दण्डाधिपति]	५९	विन्ध्यादित्य [मन्त्री]	५७	सोमेश्वर [,,]	५९
मूधराज [मं०]	६९	विमल [दण्डनायक]	८९	हरिपाल [ठ०]	४३
मूधराज [मन्त्री]	६५	वील्हा [मं०]	६६	हरिपाल [राणाक]	८६
मेहा [मं०]	६६	शिखर [राणाक]	८६	हरिराज [ठ०]	६८
रत्नपाल [ठ०]	६०	शीतलदेव [नृपति]	६१	हांसिल [ठ०]	६३

गुर्वावलीसमुपलब्धस्थलादिज्ञापकानां विशेषनाम्नां पृथक् सूचिः ।

<p>अचलेसर] दुर्ग] ८९</p> <p>अजयमेरु] [नगर, दुर्ग] १६, १९, २०, २४, २५</p> <p>अजयमेरु } ३३, ३४, ४४, ८४, ९१, ९२,</p> <p>अणहिल पाटक } ३४, ४३</p> <p>अणहिलपुर पत्तण } ९१</p> <p>अणहिल पत्तण } १४</p> <p>अणहिलपुर पट्टण } ९०</p> <p>अनहिल पत्तन } २, ८</p> <p>अब्जुपगिरि [अर्जुदगिरि] ८९</p> <p>अमोहर [देश] १</p> <p>अयोध्या [नगरी] ६०</p> <p>अर्जुदगिरि ५, ५७, ६०, ६१</p> <p>अर्जुदाचल [तीर्थ] ९०</p> <p>आदित्य पाटक [नगर] ८६</p> <p>आरामण, -सन [महातार्थ] ७१, ९७</p> <p>आशापल्ली [ग्राम] ५, ३८, ३९, ६०, ७८</p> <p>आशिका [नगरी] २०</p> <p>आशादुर्ग ८</p> <p>आशोटा [ग्राम] ८७</p> <p>आसिका [आशिका] २३-२५, ६५, ६६, ७२</p> <p>इन्द्रपुर [नगर] २०</p> <p>उच्चनगर } १९, २०, २३, ३४</p> <p>उच्चानगर } ७५, ८१</p> <p>उच्चपुर } ६४, ६९, ८४</p> <p>उच्चपुरी }</p>	<p>उज्जयन्त [तीर्थ] ५, १७, ३४, ३९, ४९, ५३, ५५, ६२, ६३, ७२, ८५</p> <p>उज्जयन्त तलहट्टिका ६२, ७५</p> <p>उज्जयिनी [नगरी] १९, ५०, ५१</p> <p>उज्जैणी [,,] ९०, ९२</p> <p>उज्जैणी [पीठ] ९२</p> <p>उद्वदिहार [स्थान] ६०</p> <p>कहुपारी [ग्राम] ६६</p> <p>कणपीठ [,,] ४७</p> <p>कनकगिरि [पर्वत] ५१</p> <p>कन्नाणपुर [ग्राम] ४६</p> <p>कन्यानयन [ग्राम] २४, ६५, ६६, ६८, ७२</p> <p>करडिहट्टी [वसति] ४, ७</p> <p>करहेटक [ग्राम] ६०</p> <p>कर्पटकनाणिय [ग्राम] ९</p> <p>काकिन्दी [नगरी] ६०</p> <p>कासद्वद [नगर] ३६</p> <p>कासद्वह [ग्राम] ८९</p> <p>कियासपुर [,,] ८२</p> <p>किडिवाणा [,,] ९४</p> <p>कुहियप [,,] ४४</p> <p>कोट्टडिका [स्थान] ३२</p> <p>कोरपटक [ग्राम] ७३</p> <p>कोशवाणक [ग्राम] ६५, ६६, ६८, ७३, ७६</p> <p>कोशवाणा }</p> <p>कोसनाणा }</p> <p>कोशाम्नी [नगरी] ६०</p> <p>क्यासपुर [ग्राम] ६५, ७३, ८३, ८४, ८६</p>	<p>क्षत्रियकुण्ड [,,] ६०</p> <p>खङ्गारगढ (दुर्ग) ७५, ७६</p> <p>खडेलपुर ९६</p> <p>खदिरालुन्ना [ग्राम] ५९</p> <p>खंमाइति [नगर] ९०</p> <p>खाट्ट [ग्राम] ७२</p> <p>खुरासाण [देश] ९५</p> <p>खेटनगर } ३४</p> <p>खेडनगर } ८१</p> <p>गणपद [ग्राम] २०</p> <p>गिरनार [पर्वत] ६२, ९१</p> <p>गुडहा [ग्राम] ७३, ७९, ८०</p> <p>गुज्जर [देश] ९०</p> <p>गूर्जर [,,] ८४</p> <p>गूर्जरत्रा [,,] १, ४, ३४, ३६, ३८, ३९, ४३, ५७, ६४, ७०, ७१, ७२, ७८.</p> <p>घोषा वेलाकुल ७६</p> <p>चउसडि जोमिणी पीठ ९१</p> <p>चक्र (त्व ?) रड्टी ५६</p> <p>चण्डिकामठ १०</p> <p>चन्द्रावती [नगरी] ३४, ८७, ८८</p> <p>चित्तकूट दुर्ग १०, १२-१५, १९, २०, ४९, ५६, ६९</p> <p>चौरसिदानक [ग्राम] २९</p> <p>जालडर [नगर, दुर्ग] ९२</p> <p>जावालिपुर [नगर] ६, ४४, ४७-५२, ५४, ५५, ५८-६१, ६२, ६५, ७३, ७७, ७९, ८०</p> <p>जाहेडामाम ५६</p>
--	--	--

जीरापल्ली [ग्राम]	८६, ८७	द्रमकपुर [ग्राम]	६७	पावापुरी [नगरी]	६०
जीहरणि [नगर]	९२	धवलक [नगर]	१४	पीपलाउली [ग्राम]	६२
जेसलमेर [दुर्ग]	९२	घाटी [ग्राम]	४४	पुष्करिणी [,,]	४४
जेसलमेरु [नगर]	३४, ५२, ५८, ६१, ६३, ८१, ८६	धानपाली [,,]	२४	पुष्करी [,,]	२३
जोगिणी पीढ	९३, ९४	धान्धूका [नगर]	७९	पू(स्व) र्णगिरि [पर्वत]	५६
जोगिणीपुर [नगर]	९४	धामइना [ग्राम]	६६, ६८, ७२	प्रल्हादनपुर [नगर]	४७, ४९-५२ ५४-५६, ५९, ६०, ६३, ८७
जोयला [ग्राम]	५७	धारा [नगरी]	१३, १८, १९, ४४	फलवर्द्धिका [नगरी]	२४, २५, ३४ ६४-६६, ७२, ७६
ञ्जुञ्जणू } [ग्राम]	६२, ७२	धारापुरी [,,]	२०	वच्चेरक [ग्राम]	२०, २३, २५, ६४
ञ्जुञ्जणू }		नगरकोट्ट [तीर्थ]	५०	वरडिया [नगर]	६०
टक्कर [,,]	५	नन्दीश्वर [,,]	५०	वहिरामपुर [ग्राम]	८२, ८३, ८४
डालामउ [,,]	६५	नरपालपुर [ग्राम]	२०	वाहडमेरु [नगर]	४९, ५१, ५६
डिण्डियाणा [,,]	५	नरभट [,,]	६५, ६६, ६८, ७२	बूजडी [ग्राम]	८८
ढिल्ली [नगरी]	२१, २२, २४, ३४, ५०, ९२, ९४	नरवर [,,]	१३	बूजद्री [,,]	८७
ढिल्ली देश	२, ४	नरसमुद्र [पत्तन]	७०	बूल्हावसही	७७
ढिल्ली पीढ	९२	नरानयन [नगर]	२५	बृहद्द्वार [ग्राम]	४४, ४६
ढिल्लीपुर	९३	नवहर [ग्राम]	१९	भरत [क्षेत्र]	३९
ढिल्ली वा दली	१	नवहा [,,]	६६, ७२	भरवच्छ [नगर]	९२
तग [ला] [ग्राम]	२०	नागद्रह [,,]	४४	भादानक [,,]	२८, २३
तारङ्गक [महातीर्थ]	७१, ८२	नागपुर [नगर]	१३, १४, १६, १९, ६३-६६, ७३	भीमपल्ली [,,]	४४, ५०, ५१, ५६, ५९, ६०, ६२-६४, ६९-७१, ७३, ७७-७९, ८७
तारण [,,]	५२, ५५	नाणा [तीर्थ]	८१	भृगुकच्छ [नगर]	५५
तारणगढ [,,]	५९	नारउद्र [नगर]	८६	मथुरा [तीर्थ]	२०, ६६-६८
तिलपथ [ग्राम]	६७	नारिन्दा [स्थान]	६०	मन्दिरतिलक [प्रासाद]	५१
तुरुष्क [देश]	१७, १८	पंचनद [देश]	९२	मम्मणवाहण [नगर]	९२
त्रिभुवनगिरि	१९, २०, ३४	पतियाण (?)	५३	मरवट्ट [देश]	९२
त्रिशृङ्गमक [ग्राम]	७१, ८७, ८८	पत्तन [अणहिलपुर]	२, ६, ७, १०, १४, १६, १९, ४४, ४९, ५२ ६०, ६३-६५, ६९-७३, ७५- ७७, ८१, ८६	मरुकोट्ट [नगर]	८, ९, १३, २०, २३, ३४, ६५, ७३
थंभणय (स्तंभनक) [,,]	३५	परशुर [कोट्ट] [ग्राम]	८४	मरुस्थल	३६, ४१, ६५
दक्खिण देस	९२	पल्ली [,,]	१	मरुस्थली	१६, ३९, ५८, ६४, ८१, ८२
दारिद्रिक [ग्राम]	९६	पल्हूपुर [,,]	९३	मलिकपुर [ग्राम]	८२
दारिद्रेरक [,,]	४४	पाटला } [,,]	६३, ७९	महावन [देश]	२०
देवगिरि [नगर]	६९, ९२	पाडला }			
देवपत्तन [,,]	५३	पाल्हउद्रा [,,]	७		
देवराजपुर [ग्राम]	६४, ६५, ७७, ८१, ८२, ८४, ८५				

महाविदेह [क्षेत्र]	५, ७, ८९	खणीवडी [,,]	७२	शान्तनपुर	५१
माइपड [ग्राम]	९	वटपद्रक [नगर]	६०	शिराखिज [ग्राम]	७८
माङ्गलउर [नगर]	७५	वद्रदहा [ग्राम]	५६	शेरीपक [तीर्थ]	६२, ७८, ७९
माण्डव्यपुर [ग्राम]	३४, ३६, ४४	वरडिया [,,]	५६	श्रीमाळ [नगर]	४९, ५०
मारजना [देश]	६५	वागड [देश]	१२, १७-१९, ३४, ६०, ६५, ६६, ६८, ९१	पा (खा) डासराय [ग्राम]	६८
माळप [,,]	९०, ९२	वाग्गड [देश]	४४	सकळ [नगर]	४९
माऊव्य [,,]	४३	वाग्मतमेरु [ग्राम]	५०, ८०, ८६	सयपुर [ग्राम]	६३, ८०, ८६
मुद्रस्थळ [ग्राम]	८१	वाणारसी [नगरी]	६०, ९५	सपादलक्ष [देश]	६४, ६५, ७३
मेढता [,,]	६६, ६८, ७३	वादळी (डिड्डी ?)	१, २०	समेतशिखर [तीर्थ]	५९, ६१
मेदपाष [देश]	९१	वायड [ग्राम]	६३, ७३, ७८	समेत [,,]	५०
मोहिलवाडी [ग्राम]	९३	वाळारु [देश]	७४	सरस्ई [नदी]	९०
यमुना [नदी]	६७	वा (वा) हढमेर [नगर]	९२	सलखण [पुर]	५३
यमुनापार [प्रदेश]	६६	वा (वा) निरुमपुर [नगर]	१३, १८-२०, २३, २४, ३३, ३४, ४४, ५२, ५८	सागरपाट [नगर]	२०-२३, २५
या (जा) वाडिपुर [नगर]	५१	विमलविहार [मन्दिर]	८१	सिधु [देश]	६५, ७३, ८१, ८२, ८४, ८५
योगिनीपुर [नगर]	२२, ५५, ६०, ६५, ६९, ७२, ७५, ७७, ७९	विमलाचळ [तीर्थ]	८४	सिधुमुण्डळ	६४, ८१, ९२
रत्नपुर [नगर]	६०, ६३	वीजापुर [नगर]	४९, ५१, ५३, ५५, ५७, ५९, ६२, ६३, ७०, ७१	सिरिमाळ [नगर]	९१, ९३
राजगृह [नगरी]	६०, ६१, ८१	वृहद्ग्राम	६०	सिरियाणक [ग्राम]	६१
राणकफोड [ग्राम]	८२	व्यामपुर [नगर]	१८, २४	सिबारवाहण [,,]	८४
राणफोड [,,]	६३	शक्तेश्वरपुर [तीर्थ]	६०, ६३, ७४	सिउपुर [नगर]	९०
रुणा [ग्राम]	६३, ६६	शत्रुञ्जय [महातीर्थ]	१७, ३४, ३९, ४९, ५२, ५३, ५५, ६२, ६३, ७१, ७२, ७४-७९, ८५, ८७	सुराष्ट्र [देश]	६२, ७५, ७६
रुणापुरी [,,]	६४	शत्रुञ्जय तटश्टिका	७४, ७९	सुवर्णगिरी [पर्वत]	५२, ५५
रुद्रओळी [नगर]	९२	शम्भागा [ग्राम]	६	सेटी [नदी]	६, ९०
रुद्रपट्टी [गण्ड]	९२	शम्भानयन [,,]	५८-६५, ८०, ८१	सेतुञ्ज [महातीर्थ]	९१, ९६
रुद्रपट्टी [ग्राम]	१७, १८, २०, २१			स्तम्भतीर्थ	६०, ६२, ६९, ७७, ७८, ७९
रोहद [ग्राम]	६६, ६८			स्तम्भनफपुर [महातीर्थ]	६, १७, ३९, ४९, ५१, ५५, ७८, ८६
रजणपेटक [नगर]	४४, ८०			स्वर्णगिरी [पर्वत]	५१, ५४, ५९
राटहर [ग्राम]	८०			हम्मीरपठन [नगर]	१६
राटपुवाड [,,]	९३			दलिनगापुर [,,]	६०, ६६, ६७
आरवाहण [,,]	८३				

गुर्वावलीस्थितानामवतरणरूपपद्यानामनुक्रमः ।

अइयम्भि य कालम्भि	३९	तप्पुव्विया अरहया	७४
अन्नङ्गं पगडं लेणं	३	तव दिव्यकाव्यदृष्टा	४७
अत्रोत्सूत्रजनक्रमः	९	तित्थपणामं काउं	७३
आचार्याः प्रतिसन्न०	७	त्वदाभिमुखमिव क्षिप्त०	४८
आययणं पि य दुविहं	५१	द्विगुरपि सद्दन्द्रोऽहम्	३५
आसीज्जनः कृतघ्नः	१२	धातुविभक्त्यनपेक्षम्	४७
इदमन्तरमुपकृतये	१७	धैर्यं ते स विलोकताम्	५४
इन्द्रानुरोधवशतः	४८	नाणस्स दंसणस्स य	४१
ऊर्ध्वस्थितश्रोत्रवरो०	३०	नास्तिकमतकृदमर०	४८
एतेषां चरितं किञ्च	१	पङ्गापहारनिखिले	६९
एवमिणं उवगरणं	४२	पञ्चैतानि पवित्राणि	२५
कयमलिणपत्तसंगह०	३३	परिसुद्धोभयपक्खं	३३
करतलधृतदीनास्ये	४८	पृथिवीनरेन्द्र ! समुपाददे	२९
कोपादेकतलाघात०	४५	पृथ्वीराय ! पृथुप्रताप	३३
कौ दुर्गत्यविनाशिनी	१	प्राणा न हिंसा न	२५
चकर्त दन्तद्वयमर्जुनं शरैः—कीर्त्या	३०	प्राणान् हिंस्यान्	२६
चकर्त दन्तद्वयमर्जुनं शरैः—क्रमात्	२९	प्रामाणिकैराधुनिकैः	२३
चातुर्वर्ण्यमिदं मुदा	२२	वम्भ्रम्यन्ते तवैतास्त्रिभुवन०	३२
चिरं चित्तोधाने	१२	वालावबोधनायैव	५०
जत्थ साहम्मिया—उत्तरगुण०	४१	बुद्धये शुद्धये ज्ञानवृद्धये	५०
जत्थ साहम्मिया—चरित्ता०	४२	बुधबुद्धि चक्रवाकी	४७
जत्थ साहम्मिया—मूलगुण०	४१	ब्रह्मचारियतीनां च	३
जत्थ साहम्मिया—लिंगवेस०	४२	भगवंस्त्वयि दिवि	४८
जिनजननदिनस्नान	४८	भणियं तित्थयरोहिं	७
जिनपतिसूरे ! भवता	४७	भवति नियतमेवासंयमः	४
जिनभवनं जिनबिम्बम्	११	भाव्यं भूवलये क्षयम्	६९
जो अवमन्नइ संघं	७३	मधितप्रथितप्रतिवादि०	४७
जो चंदणेण बाहुं	६७	मयि सति कीट्क्	४८
ज्ञानं मददर्पहरम्	२३	मरिज्जा सह विज्जाए	८
ज्योतिर्लक्षणतर्कमन्त्र०	६९	मरुदेवि नाम अज्जा	५
डिह्ठीवास्तव्यसाधु०	५०	मर्यादाभङ्गभीतेरमृत०	१२

मैव मस्या बहुपरिकर	१६	निस्फूर्जदन्तकान्त	३०
यत्र तत्रैव गत्वाऽद्भुम्	३८	विहित सुवर्णसारङ्ग०	८८
यदपसरति मेघ कारणम्	४०	विहिसमहिगयसुयत्यो	३५
य ससारनिरासलास०	७४	शत्रौ मित्रे तृष्टे लैणे	६७
यस्मिन्नस्तमितेऽखिलम्	६८	शब्दब्रह्म यदेकम्	४६
यस्या तर्वाद्गोहम्	२८	श्रिये कृतनतानन्दा—सत्र०	२
ये तुष्टिनेपुत्रनिचतयय (१)	६९	श्रिये कृतनतानन्दा—भनताम्	१७
रे देव ! जगन्मातु	४८	श्रीजिनवल्लभसूरि	१
रे रे नृपा ! श्रीनरवर्म०	१३	श्रीजिनशासनकानन०	४७
लक्ष्मीस्त स्वयमभ्युपैति	७४	सत्तर्कन्यायचर्चा	५
ललामतिक्रमानान्त०	२९	सा ते भवाऽनुसुप्रीता	२९
लसथश सिताम्भोज ।	२९	साहित्य च निरर्थकम्	२२
लोकभाषानुसारिण्य	५०	सिरिसमणसव आसा	७३
वरकरवाला कुञ्जलय०	२९	सुमेरौ निर्मेरैरपि सपदि	५४
वर्द्धमान जिन नरा	१	सुदरजणससगगी	४२
वामपदघातलद्रे	४८	स्व श्रीनिवाहकार्यम्	४८
विद्या विनादाय धन०	३०	हा ! हा ! श्रीमज्जिनपतिसूरे !	४८